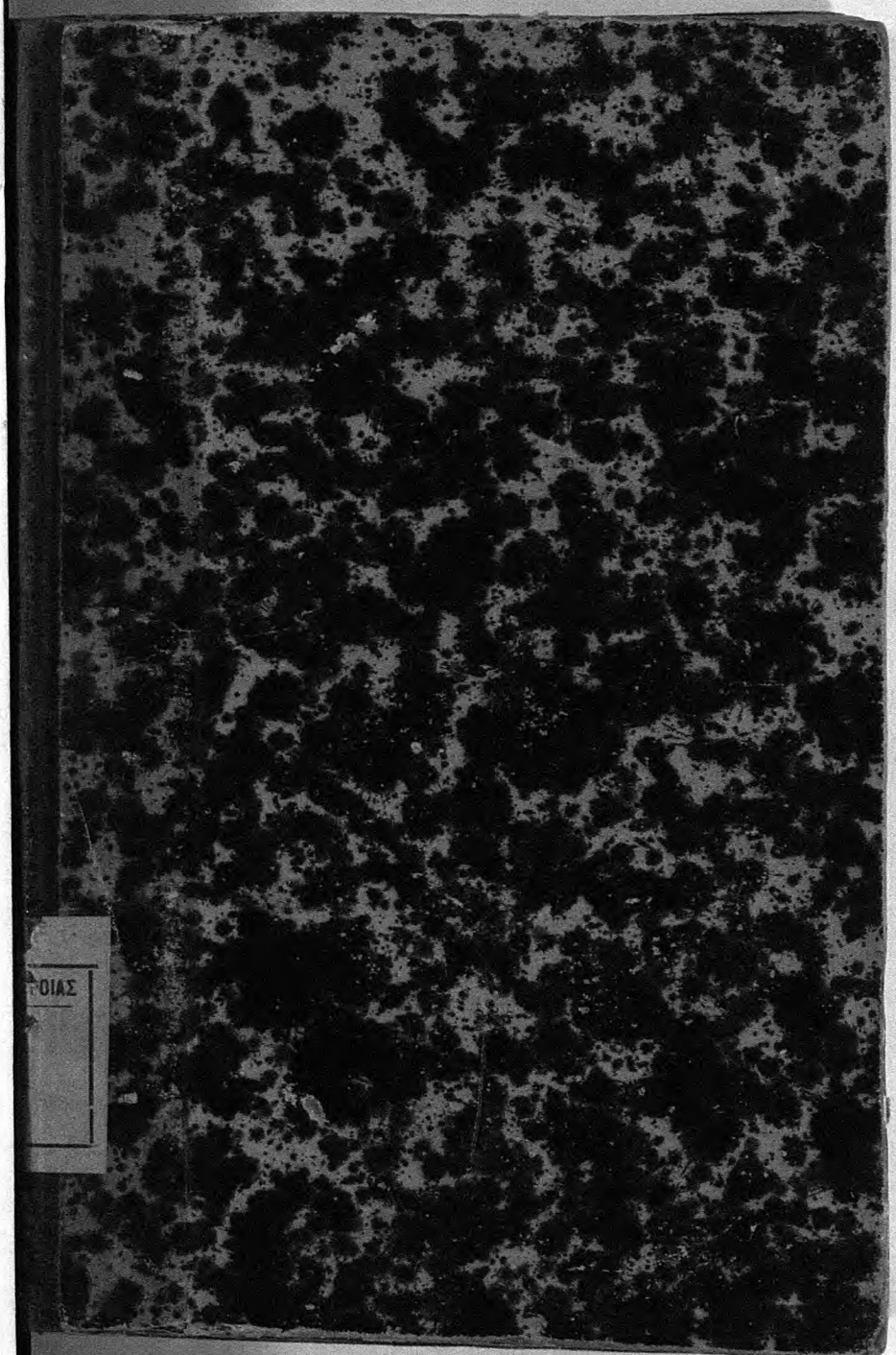

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Αριθ. εις 7486/69

Εξ αγοράς Ζωρζα
Ζαχου

GRVER - 00529

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΜΟΥΣΑΙ.

HERODOTI

HISTORIARUM LIBRI IX.

CURAVIT

HENR. RUDOLPH. DIETSCH

VOL. II

LIPSIAE

SUMPTIBUS ET TYPIS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXVII.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΔΙΚΑΡΝΗΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΕΜΠΤΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ.

ΟΙ ΔΕ ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν Περσέων καταλειφθέντες 1
ὑπὸ Δαρείου, τῶν ὁ Μεγάβαζος ἦρχε, πρώτους μὲν Πε-
ρινθίους Ἑλλησποντίων οὐ βουλομένους ὑπηκόους εἶναι
Δαρείου κατεστρέψαντο, περιεφθέντας πρότερον καὶ ὑπὸ
Παίωνων τρηχέως. οἱ γὰρ ὧν ἀπὸ Στρυμόνος Παῖονες
χρήσαντος τοῦ θεοῦ στρατεύεσθαι ἐπὶ Περινθίους, καὶ
ἦν μὲν ἀντικατιζόμενοι ἐπικαλέσωνται σφεας οἱ Περίν-
θιοι οὐνομαστὶ βώσαντες, τοὺς δὲ ἐπιχειρεῖν, ἦν δὲ
μὴ ἐπιβώσωνται, μὴ ἐπιχειρεῖν, ἐποίησαν οἱ Παῖονες
ταῦτα. ἀντικατιζομένων δὲ τῶν Περινθίων ἐν τῷ προ-
αστείῳ ἐνθαῦτα μονομαχίῃ τριφασίῃ ἐκ προκλήσιός σφι
ἐγένετο· καὶ γὰρ ἄνδρα ἀνδρὶ καὶ ἵππον ἵππῳ συνέβαλον
καὶ κύνα κυνί. νικούντων δὲ τὰ δύο τῶν Περινθίων, ὥς
ἐπαιώνιζον κεχαρηκότες, συνεβάλοντο οἱ Παῖονες τὸ
χρηστήριον αὐτὸ τοῦτο εἶναι καὶ εἰπὴν του παρὰ σφίσι
αὐτοῖσι· Νῦν ἂν εἴῃ ὁ χρησμὸς ἐπιτελεόμενος ἡμῖν, νῦν
ἡμέτερον τὸ ἔργον. Οὕτω τοῖσι Περινθίοισι παιωνίσασι
ἐπιχειροῦσι οἱ Παῖονες, καὶ πολλόν τε ἐκράτησαν καὶ
ἐλιπόν σφεων ὀλίγους. Τὰ μὲν δὴ ἀπὸ Παίωνων πρό- 2
τερον γενόμενα ὧδε ἐγένετο, τότε δὲ ἀνδρῶν ἀγαθῶν
περὶ τῆς ἐλευθερίας γινομένων τῶν Περινθίων οἱ Πέρ-
σαι τε καὶ ὁ Μεγάβαζος ἐπεκράτησαν πλήθει. ὥς δὲ ἔχει-

HEROD. II.

1.

ρωθή ἡ Πέρηνθος, ἤλαυνε τὸν στρατὸν ὁ Μεγάβαξος διὰ τῆς Θρηίκης, πᾶσαν πόλιν καὶ πᾶν ἔθνος τῶν ταύτῃ οἰκημένων ἡμερούμενος βασιλεί· ταῦτα γὰρ οἱ ἐνετέαλτο ἐκ Δαρείου, Θρηίκην καταστρέφειν.

- 3 **ΘΡΗΙΚΩΝ** δὲ ἔθνος μέριστόν ἐστι μετὰ γε Ἰνδοῦς πάντων ἀνθρώπων. εἰ δὲ ὑπ' ἐνὸς ἄρχοιτο ἢ φρονέοι κατὰ τὸντο, ἄμαχόν τ' ἂν εἴη καὶ πολλῶ κράτιστον πάντων ἔθνέων κατὰ γνώμην τὴν ἐμήν. ἀλλὰ γὰρ τοῦτο ἄπορόν σφι καὶ ἀμήχανον μὴ κοτε ἐγγένηται· εἰσί δὴ κατὰ τοῦτο ἀσθενέες. οὐνόματα δὲ πολλὰ ἔχουσι κατὰ χώρας ἕκαστοι, νόμοισι δὲ οὗτοι παραπλησίοισι πάντες χρεόνται κατὰ πάντα, πλὴν Γετέων καὶ Τραυσῶν καὶ
4 τῶν κατύπερθε Κρησιτωναίων οἰκούντων. Τούτων δὲ τὰ μὲν Γέται οἱ ἀθανατίζοντες ποιεῦσι εἰρηταί μοι, Τραυσοὶ δὲ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κατὰ ταῦτα τοῖσι ἄλλοις Θρηίξι ἐπιτελέουσι, κατὰ δὲ τὸν γινόμενόν σφι καὶ ἀπογινόμενον ποιεῦσι τοιάδε· τὸν μὲν γινόμενον περιζόμενοι οἱ προσήκοντες ὀλοφύρονται, ὅσα μιν δεῖ ἐπεῖτε ἐγένετο ἀναπλῆσαι κακὰ, ἀνηγεόμενοι τὰ ἀνθρωπῆα πάντα πάθεα, τὸν δ' ἀπογινόμενον παίζοντές τε καὶ ἡδόμενοι γῇ κρύπτουσι, ἐπιλέγοντες ὅσων κακῶν ἕξαι
5 ἀλλαχθεὶς ἐστι ἐν πάσῃ εὐδαιμονίῃ. Οἱ δὲ κατύπερθε Κρησιτωναίων ποιεῦσι τοιάδε· ἔχει γυναικας ἕκαστος πολλὰς· ἐπεὶ αὖ ὧν τις αὐτῶν ἀποθάνῃ, κρίσις γίνεται μεγάλη τῶν γυναικῶν καὶ φίλων σπουδαὶ ἰσχυραὶ περὶ τοῦδε, ἥτις αὐτέων ἐφιλέετο μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀνδρός· ἢ δ' ἂν κριθῇ καὶ τιμηθῇ, ἐγκωμιασθεῖσα ὑπὸ τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν σφάζεται ἐς τὸν τάφον ὑπὸ τοῦ οἰκηιωτάτου ἐωυτῆς, σφαχθεῖσα δὲ συνθάπτεται τῷ ἀνδρὶ· αἱ δὲ ἄλλαι συμφορὴν μεγάλην ποιεῦνται· ὄνειδος γάρ
6 σφι τοῦτο μέριστον γίνεται. Τῶν δὲ δὴ ἄλλων Θρηίκων ἐστὶ ὅδε ὁ νόμος· πωλέουσι τὰ τέκνα ἐπ' ἐξαγωγῇ. τὰς δὲ

παρθένους οὐ φυλάσσουνσι, ἀλλ' ἐῷσι τοῖσι αὐταὶ βού-
λονται ἀνδράσι μίσεσθαι. τὰς δὲ γυναῖκας ἰσχυρῶς
φυλάσσουνσι, καὶ ὠνέονται τὰς γυναῖκας παρὰ τῶν γο-
νέων χρημάτων μεγάλων. καὶ τὸ μὲν ἐστίχθαι εὐγενὲς
κέκριται, τὸ δ' ἄστικτον ἄγενές. ἀργὸν εἶναι κάλλιστον,
γῆς δὲ ἐργάτην ἀτιμότατον. τὸ ζῶειν ἀπὸ πολέμου καὶ
ληιστύος κάλλιστον. Οὗτοι μὲν σφεων οἱ ἐπιφανέστατοι
νόμοι εἰσὶ.

Θεοὺς δὲ σέβονται μῦθους τούσδε, Ἄρεα καὶ Διό- 7
νυσον καὶ Ἀρτεμιν· οἱ δὲ βασιλεῖς αὐτῶν, πάρεξ τῶν
ἄλλων πολιητέων, σέβονται Ἑρμῆν μαλιστα θεῶν, καὶ
ὁμνύουσι μῦθον τοῦτον, καὶ λέγουσι γεγονέναι ἀπὸ
Ἑρμῆος ἑωυτούς. Ταφαὶ δὲ τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτῶν εἰσὶ 8
αἶδε· τρεῖς μὲν ἡμέρας προτιθεῖσι τὸν νεκρὸν, καὶ παν-
τοῖα σφάξαντες ἱρή·α εὐωχεύονται, προκλαύσαντες πρῶ-
τον· ἔπειτα δὲ θάπτουσι κατακαύσαντες ἢ ἄλλως γῇ
κρύψαντες, χῶμα δὲ χέαντες ἄγῶνα τιθεῖσι παντοῖον,
ἐν τῷ τὰ μέγιστα ἄεθλα τίθεται κατὰ λόγον μουνωμα-
χίης. ταφαὶ μὲν δὴ Θρηίκων εἰσὶ αἶδε.

Τὸ δὲ πρὸς βορέῳ ἔτι τῆς χώρας ταύτης οὐδεὶς ἔχει 9
φράσαι τὸ ἀτρεκὲς, οὔτινές εἰσι ἀνθρώπων οἱ οἰκέον-
τες αὐτήν, ἀλλὰ τὰ πέρην ἥδη τοῦ Ἰστροῦ ἐρῆμος χώρα
φαίνεται ἑοῦσα καὶ ἄπορος. μῦθους δὲ δύναμαι πν-
θέσθαι οἰκέοντας πέρην τοῦ Ἰστροῦ ἀνθρώπους, τοῖσι
οὔνομα εἶναι Σιγύννας, ἐσθῆτι δὲ χροεμένους Μηδικῇ.
τοὺς δὲ ἵππους αὐτῶν εἶναι λασίους ἅπαν τὸ σῶμα, ἐπὶ
πέντε δακτύλους τὸ βάθος τῶν τριχῶν, σμικροὺς δὲ καὶ
σιμοὺς καὶ ἀδυνάτους ἀνδρας φέρειν, ζευγνυμένους δὲ
ὑπ' ἄρματα εἶναι ὀξύτάτους· ἄρματηλατεῖν δὲ πρὸς
ταῦτα τοὺς ἐπιχωρίους. κατήκειν δὲ τούτων τοὺς οὖρους
ἀγχοῦ Ἐνετῶν τῶν ἐν τῷ Ἀδρίῃ· εἶναι δὲ Μήδων σφέας
ἀποίκους λέγουσι· ὁκως δὲ οὗτοι Μήδων ἀποικοὶ γε-

- γόνασσι, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω ἐπιφράσασθαι, γένοιτο δ' αὖ
 πᾶν ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ. σιγύννας δ' ὧν καλέουσι Λί-
 γνες οἱ ἄνω ὑπὲρ Μασσαλῆς οἰκέοντες τοὺς καπήλους,
 10 Κύπριοι δὲ τὰ δόρατα. Ὡς δὲ Θερήκιες λέγουσι, μέλισ-
 σαι κατέχουσι τὰ πέρην τοῦ Ἰστρου, καὶ ὑπὸ τούτων
 οὐκ εἶναι διελθεῖν τὸ προσωτέρω. ἐμοὶ μὲν νυν ταῦτα
 λέγοντες δοκέουσι λέγειν οὐκ οἰκόντα· τὰ γὰρ ζῶα ταῦτα
 φαίνεται εἶναι δύσριγα· ἀλλὰ μοι τὰ ὑπὸ τὴν ἄρκτοι
 ἁλωκτα δοκέει εἶναι διὰ τὰ ψύχρα. ταῦτα μὲν νυν τῆς
 χώρης ταύτης πέρι λέγεται, τὰ παραθαλάσσια δ' ὧν αὐ-
 τῆς Μεγάβαζος Περσέων κατήκοα ἐποίησε.
- 11 Δαρεῖος δὲ ὥς διαβάς τάχιστα τὸν Ἑλλήσποντον
 ἀπῆκετο ἐς Σάρδεις, ἐμνήσθη τῆς ἐξ Ἰστιαίου τε τοῦ Μι-
 λησίου εὐεργεσίης καὶ τῆς παραινέσιος τοῦ Μυτιληναίου
 Κώεω, μεταπεμπάμενος δὲ σφεας ἐς Σάρδεις ἐδίδου αὐ-
 τοῖσι αἵρεσιν. ὁ μὲν δὴ Ἰστιαῖος, ἅτε τυραννεύων τῆς
 Μιλήτου, τυραννίδος μὲν οὐδεμιῆς προσεχρήζε, αἰτέει
 δὲ Μύρκινον τὴν Ἡδωνίδα βουλόμενος ἐν αὐτῇ πόλι-
 κτίσαι. οὗτος μὲν δὴ ταύτην αἰρέεται, ὁ δὲ Κώης, οἶά
 τε οὐ τύραννος δημότης τε ἑὼν, αἰτέει Μυτιλήνης τυ-
 ραννεῦσαι. τελεωθέντων δὲ ἀμφοτέροισι οὗτοι μὲν κατὰ
- 12 ἔλλοντο ἐτράποντο, Δαρεῖον δὲ συνήνευκε πρῆγμα τοι-
 οῦνδε ἰδόμενον ἐπιθυμῆσαι ἐντείλασθαι Μεγαβάζῳ Παίον-
 νας ἐλόντα ἀνασπάστους ποιῆσαι ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐς
 τὴν Ἀσίην· ἣν Πέργης καὶ Μαντύης, ἄνδρες Παῖονες,
 οἷ, ἐπεῖτε Δαρεῖος διέβη ἐς τὴν Ἀσίην, αὐτοὶ ἐθέλον-
 τες Παιόνων τυραννεύειν ἀπικνέονται ἐς Σάρδεις ἅμα
 ἀρόμενοι ἀδελφεὴν μεγάλην τε καὶ εὐειδέα. φυλάξαντες
 δὲ Δαρεῖον προκατιζόμενον ἐς τὸ προάστειον τὸ τῶν
 Αὐδῶν ἐποίησαν τοιοῦνδε· σκευάσαντες τὴν ἀδελφεὴν
 ὥς εἶχον ἄριστα ἐπ' ὕδωρ ἔπεμπον ἄγρος ἐπὶ τῇ κεφαλῇ
 ἔχουσιν καὶ ἐκ τοῦ βραχίονος ἵκπου ἐπέλκουσαν καὶ

κλώθουσιν λίνον. ὥς δὲ παρεξήιε ἡ γυνή, ἐπιμελὲς τῷ
 Δαρείῳ ἐγένετο· οὔτε γὰρ Περσικὰ ἦν οὔτε Λύδια τὰ
 ποιούμενα ἐκ τῆς γυναικὸς, οὔτε πρὸς τῶν ἐκ τῆς Ἀσίης
 οὐδαμῶν. ἐπιμελὲς δὲ ὥς οἱ ἐγένετο, τῶν δορυφόρων
 τινας πέμπει κελεύων φυλάξαι, ὃ τι χρήσεται τῷ ἵππῳ
 ἡ γυνή. οἱ μὲν δὴ ὑπισθε εἶποντο, ἡ δὲ ἐπεῖτε ἀπῆκετο
 ἐπὶ τὸν ποταμὸν, ἤρσε τὸν ἵππον, ἄρσασα δὲ καὶ τὸ
 ἄγγος τοῦ ὕδατος ἐμπλησαμένη τὴν αὐτὴν ὁδὸν παρεξήιε,
 φέρουσα τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπέλκουσα ἐκ τοῦ
 βραχίονος τὸν ἵππον καὶ στρέφουσα τὸν ἄτρακτον. Θω- 13
 μάζων δὲ ὁ Δαρεῖος τὰ τε ἤκουσε ἐκ τῶν κατασκόπων
 καὶ τὰ αὐτὸς ὥρα ἄγειν αὐτὴν ἐκέλευε ἐσωτῶ ἐς ὄψιν.
 ὥς δὲ ἤχθη, παρῆσαν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς οὐκ ἡ πρόσω
 σκοπιὴν ἔχοντες τούτων. εἰρωτέοντος δὲ τοῦ Δαρείου,
 ὁκοδαπὴ εἶη, ἔφασαν οἱ νεηνίσκοι εἶναι Παῖονες καὶ
 ἐκείνην εἶναι σφέων ἀδελφεήν. ὁ δ' ἀμείβετο, τίνες δὴ
 οἱ Παῖονες ἄνθρωποι εἰσι καὶ κοῦ γῆς οἰκημένοι, καὶ τί
 ἐκεῖνοι ἐθέλοντες ἔλθοιεν ἐς Σάρδεις. οἱ δὲ οἱ ἔφραζον,
 ὥς ἔλθοιεν μὲν ἐκείνῳ δάσκοντες σφέας αὐτοὺς, εἶη δὲ ἡ
 Παιονίη ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ πεπολισμένη, ὁ δὲ
 Στρυμὼν οὐ πρόσω τοῦ Ἑλλησπόντου, εἶησαν δὲ Τευ-
 κρῶν τῶν ἐκ Τροίης ἄποικοι. οἱ μὲν δὴ αὐτὰ ἕκαστα
 ἔλεγον, ὁ δὲ εἰρώτα, εἰ καὶ πᾶσαι εἶησαν αὐτόθι αἱ γυ-
 ναῖκες οὕτω ἐργάτιδες. οἱ δὲ καὶ τοῦτο ἔφασαν προθύ-
 μως οὕτω ἔχειν· αὐτοῦ γάρ ὦν τούτου εἵνεκεν καὶ
 ἐποιέετο. Ἐνθαῦτα Δαρεῖος γράφει γράμματα πρὸς 14
 Μεγάβαρον, τὸν ἔλιπε ἐν τῇ Θρηλικῇ στρατηγῶν, ἐντελ-
 λόμενος ἐξαναστῆσαι ἐξ ἡθέων Παῖονας καὶ παρ' ἐων-
 τὸν ἀγαγεῖν καὶ αὐτοὺς καὶ τέκνα τε καὶ γυναῖκας αὐ-
 τῶν. αὐτίκα δὲ ἰππεὺς ἔθεε φέρων τὴν ἀγγελίην ἐπὶ τὸν
 Ἑλλησπόντον, περαιωθεὶς δὲ διδοῖ τὸ βιβλίον τῷ Μεγα-
 βάρι. ὁ δὲ ἐπιλεξάμενος καὶ λαβὼν ἡγεμόνας ἐκ τῆς

- 15 Θρηίκης ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Παιονίην. Πυθόμενοι δὲ οἱ Παῖονες τοὺς Πέρσας ἐπὶ σφέας λέναι, ἀλυσθέντες ἐξεστρατεύσαντο πρὸς θαλάσσης, δοκέοντες ταύτῃ ἐπιχειρήσειν τοὺς Πέρσας ἐμβάλλοντας. οἱ μὲν δὲ Παῖονες ἦσαν ἐτοῖμοι τὸν Μεγαβάξου στρατὸν ἐπιόντα ἐρύκειν, οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι συναλίσθαι τοὺς Παῖονας καὶ τὴν πρὸς θαλάσσης ἐσβολὴν φυλάσσοντας, ἔχοντες ἡγεμόνας τὴν ἄνω ὁδὸν τράπονται, λαθόντες δὲ τοὺς Παῖονας ἐσπίπτουσι ἐς τὰς πόλεις αὐτῶν, εὐρύσας ἀνδρῶν ἐρήμους· οἱα δὲ κεινῇσι ἐπιπεσόντες εὐπετέως κατέσχον. οἱ δὲ Παῖονες ὥς ἐπύθοντο ἔχουμένας τὰς πόλεις, αὐτίκα διασκεδασθέντες κατ' ἑαυτοὺς ἕκαστοι ἐτράποντο καὶ παρεδίδοσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Πέρσῃσι. οὕτω δὲ Παιόνων Σιροπαλονές τε καὶ Παιόπλαι καὶ οἱ μέχρι τῆς Πρασιᾶδος λίμνης ἐξ ἡθέων ἐξαναστάντες ἤγοντο ἐς τὴν
- 16 Ἀσίην. Οἱ δὲ περὶ τὸ Πάργαιον οὖρος καὶ Δόβηρας καὶ Ἀγριᾶνας καὶ Ὀδομάντους καὶ αὐτὴν τὴν λίμνην τὴν Πρασιᾶδα οὐκ ἐχειρώθησαν ἀρχὴν ὑπὸ Μεγαβάξου. ἐπειρήθη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῇ λίμνῃ κατοικημένους ἐξαιρέειν ὧδε· ἰκρία ἐπὶ σταυρῶν ὑψηλῶν ἐξευγμένα ἐν μέσῃ ἔστηκε τῇ λίμνῃ, ἔσοδον ἐκ τῆς ἡπέιρου στενὴν ἔχοντα μὴ γερύρη. τοὺς δὲ σταυροὺς τοὺς ὑπεστεῶτας τοῖσι ἰκρίοισι τὸ μὲν κοινὸν ἀρχαῖον ἔστησαν κοινῇ πάντες οἱ πολιῆται, μετὰ δὲ νόμῳ χρεόμενοι ἰστιάσι τοιῶδε· κομίζοντες ἐξ οὖρου, τῷ οὖνομά ἐστι Ὀρβηλος, κατὰ γυναῖκα ἐκάστην ὁ γαμῶν τρεῖς σταυροὺς ὑπίστησι· ἄγεται δὲ ἕκαστος συχνὰς γυναῖκας. οἰκέουσι δὲ τοιοῦτον τρόπον, κρατέων ἕκαστος ἐπὶ τῶν ἰκρίων καλύβης τε, ἐν τῇ διαιτᾶται, καὶ θύρης καταπακτῆς διὰ τῶν ἰκρίων κάτω φερούσης ἐς τὴν λίμνην. τὰ δὲ νήπια παιδιὰ δέουσι τοῦ ποδὸς σπάρτεσθαι, μὴ κατακυλισθῇ δειμαίνοντες. τοῖσι δὲ ἵπποισι καὶ τοῖσι ὑποξυγίοισι παρέχουσι χόρτον ἰχθῦς

τῶν δὲ πλῆθος ἐστὶ τοσοῦτο, ὥστε ὅταν τὴν θυρὴν τὴν καταπακτὴν ἀνακλίνῃ, κατεῖ σχοίνῳ σφυρίδα κεινὴν ἐς κτὴν λίμνην, καὶ οὐ πολλόν τινα χρόιον ἐπισχῶν ἀνασπᾷ πλήρεια ἰχθύων. τῶν δὲ ἰχθύων ἐστὶ γένηα δύο, τοὺς καλέουσι πάπρακας τε καὶ τίλωνας. Παιόνων μὲν 17 δὴ οἱ χειρωθέντες ἦγοντο ἐς τὴν Ἀσίην, Μεγάβαζος δὲ ὡς ἐχειρώσατο τοὺς Παίονας, πέμπει ἀγγέλους ἐς Μακεδονίην ἄνδρας ἑπτὰ Πέρσας, οἱ μετ' αὐτὸν ἐκείνον ἦσαν δοκιμώτατοι ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἐπέμποντο δὲ οὗτοι παρ' Ἀμύντην αἰτήσοντες γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ βασιλεῖ. ἐστὶ δὲ ἐκ τῆς Πρασιάδος λίμνης σύντομος κάρτα ἐς τὴν Μακεδονίην. πρῶτα μὲν γὰρ ἔχεται τῆς λίμνης τὸ μέταλλον, ἐκτοῦ ὕστερον τούτων τάλαντον ἀργυρίου Ἀλεξάνδρῳ ἡμέρης ἑκάστης ἐφοῖτα, μετὰ δὲ τὸ μέταλλον Δύσσωρον καλούμενον οὗρος ὑπερβάντι εἶναι ἐν Μακεδονίῃ. Οἱ ᾧν Πέρσαι οἱ πεμφθέντες οὕτωι παρὰ 18 τὸν Ἀμύντην ὡς ἀπίκοντο, αἰτεοὺ ἐλθόντες ἐς ὅπῃ τὴν Ἀμύντεω Δαρείῳ βασιλεῖ γῆν τε καὶ ὕδωρ. ὁ δὲ ταῦτά τε ἐδίδου καὶ σφειας ἐπὶ ξείνια καλεῖ, παρασκευασάμενος δὲ δεῖπνον μεγαλοπρεπὲς ἐδέκετο τοὺς Πέρσας φιλοφρόνως. ὥς δὲ ἀπὸ δείπνου ἐγένοντο, διαπίνοντες εἶπαν οἱ Πέρσαι τάδε· Ξεῖνε Μακεδῶν, ἡμῖν νόμος ἐστὶ τοῖσι Πέρσῃσι, ἐπεὶ ἂν δεῖπνον προτιθώμεθα μέγα, τότε καὶ τὰς παλλακὰς καὶ τὰς κουριδίας γυναῖκας ἐσάγεσθαι παρέδρους· σύ νυν, ἐπεὶ περ προθύμως μὲν ἐδέξαιο, μεγάλως δὲ ξεινίζεις, διδοῖς τε βασιλεῖ Δαρείῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ, ἔπεο νόμῳ τῷ ἡμετέρῳ. Εἶπε πρὸς ταῦτα Ἀμύντης· ὦ Πέρσαι, νόμος μὲν ἡμῖν γέ ἐστι οὐκ οὐτος, ἀλλὰ κευρωρίσθαι ἄνδρας γυναικῶν· ἐπεῖτε δὲ ὑμεῖς ἔοντες δεσπόται προσχρηρίζετε τούτων, παρέσται ὑμῖν καὶ ταῦτα. εἶπας τοσαῦτα ὁ Ἀμύντης μετεπέμψατο τὰς γυναῖκας. αἱ δ' ἐπεὶ τε καλούμεναι ἦλθον, ἐπεξῆς ἀν-

τῆς ἱστορίας τοῖσι Πέρσῃσι. ἐνθαῦτα οἱ Πέρσαι ἰδόμενοι
 γυναῖκας εὐμόρφους ἔλεγον πρὸς Ἀμύντην φάμενοι τὸ
 ποιηθῆν τοῦτο οὐδὲν εἶναι σοφόν· κρέσσον γὰρ εἶναι
 ἀρχῇθεν μὴ ἔλθειν τὰς γυναῖκας ἢ ἔλθούσας καὶ μὴ
 παριζομένης ἀντίας ἵζεσθαι ἀλγυδύνας σφι ὀφθαλμῶν.
 ἀναγκαζόμενος δὲ ὁ Ἀμύντης ἐκέλευε παρίζειν· πειθο-
 μένων δὲ τῶν γυναικῶν ἀντίκα οἱ Πέρσαι μαστῶν τε
 ἄπτοντο, οἷα πλεύνως οἰνωμένοι, καὶ κού τις καὶ φι-
 19 λείν ἐπειρᾶτο. Ἀμύντης μὲν δὴ ταῦτα ὁρέων ἀτρέμας
 εἶχε, καίπερ δυσφορέων, οἷα ὑπερδαιμάνων τοὺς Πέρ-
 σας, Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Ἀμύντεω πατρῶν τε καὶ ὁρέων
 ταῦτα, ἅτε νέος τε ἐὼν καὶ κακῶν ἀπαθής, οὐδαμῶς
 ἐτι κατέχειν οἷός τ' ἦν, ὥστε δὲ βαρέως φέρων εἶπε
 πρὸς Ἀμύντην τάδε· Σὺ μὲν, ὦ πάτερ, εἶκε τῇ ἡλικίῃ,
 ἀπῶν τε ἀναπαύειν, μηδὲ λιπάρει τῇ πόσι, ἐγὼ δὲ προσ-
 μένων αὐτοῦ τῇδε πάντα τὰ ἐπιτήδεα παρέξω τοῖσι ξεί-
 νοισι. Πρὸς ταῦτα συνεῖς ὁ Ἀμύντης, ὅτι νεώτερος
 πρῆγματα πρήξειν μέλλοι Ἀλέξανδρος, λέγει· ὦ παῖ,
 σχεδὸν γὰρ σευ ἀνακαίσιμον συνέημι τοὺς λόγους, ὅτι
 ἐθέλεις ἐμὲ ἐκπέμψας ποιεῖν τι νεώτερον· ἐγὼ ὦν σευ
 χρηρίζω μηδὲν νεοχμῶσαι κατ' ἄνδρας τούτους, ἵνα μὴ
 ἐξεργάσῃ ἡμέας, ἀλλὰ ἀνέχευ ὁρέων τὰ ποιούμενα· ἀμφὶ
 20 δὲ ἀπόδω τῇ ἐμῇ πείσομαι τοι. Ὡς δὲ ὁ Ἀμύντης χρη-
 σῆς τούτων οἰχώκεε, λέγει ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς Πέρ-
 σας· Γυναικῶν τούτων, ὦ ξεῖνοι, πολλή ἐστι ὑμῶν
 εὐπέτεια, καὶ εἰ πάσῃσι βούλεσθε μίσγεσθαι καὶ ὀκοση-
 σιῶν αὐτέων. τούτου μὲν περὶ αὐτοὶ ἀποσημανέετε· νῦν
 δὲ, σχεδὸν γὰρ ἤδη τῆς κοίτης ὥρη προσέρχεται ὑμῶν
 καὶ καλῶς ἔχοντας ὑμέας ὁρέω μέθης, γυναῖκας ταύτας,
 εἰ ὑμῶν φίλον ἐστὶ, ἅπετε λούσασθαι, λουσαμένους δὲ
 ὀπίσω προσδέκεσθε. εἶπας ταῦτα, συνέπαινοι γὰρ ἦσαν
 οἱ Πέρσαι, γυναῖκας μὲν ἐξελθούσας ἀπέπεμπε ἐς τὴν

γυναικὴν, αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἴσους τῇσι γυναιξὶ ἀριθμὸν ἀνδρας λειογενεῖους τῇ τῶν γυναικῶν ἐσθῆτι σκευάσας καὶ ἐργχειρίδια δοὺς παρῆγε ἔσω, παράγων δὲ τούτους ἔλεγε τοῖσι Πέρσῃσι τάδε· Ὡ Πέρσαι, οἴκατε πανδαισίῃ τελέῃ ἰστυῆσθαι· τὰ τε γὰρ ἄλλα, ὅσα εἶχομεν, καὶ πρὸς τὰ οἷά τε ἦν ἐξευρόντας παρέχειν, πάντα ὑμῖν πάρεστι, καὶ δὴ καὶ τόδε τὸ πάντων μέριστον, τὰς τε ἐωντῶν μητέρας καὶ τὰς ἀδελφεὰς ἐπιδαψιλευόμεθα ὑμῖν, ὥς παντελέως μάθῃτε τιμεόμενοι πρὸς ἡμέων τῶν-πέρ ἐστε ἄξιοι, πρὸς δὲ καὶ βασιλεῖ τῷ πέμψαντι ἀπαγγείλητε, ὥς ἀνὴρ Ἑλλήν Μακεδόνων ὑπαρχος εὖ ὑμέας ἐδέξατο καὶ τραπέξῃ καὶ κοίτῃ. ταῦτα εἰπας Ἀλέξανδρος παρίξει Πέρσῃ ἀνδρὶ ἀνδρα Μακεδόνα ὥς γυναικα τῷ λόγῳ· οἱ δὲ, ἐπεὶ τέ σφεων οἱ Πέρσαι ψαύειν ἐπειρέζοντο, διεργάζοντο αὐτούς.

Καὶ οὗτοι μὲν τούτῳ τῷ μόρῳ διεφθάρησαν, καὶ 21 αὐτοὶ καὶ ἡ θεραπὴν αὐτῶν· εἶπετο γὰρ δὴ σφι καὶ ὀχήματα καὶ θεράποντες καὶ ἡ πᾶσα πολλὴ παρασκευή· πάντα δὴ ταῦτα ἅμα πᾶσι ἐκείνοισι ἠφάνιστο. μετὰ δὲ χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον ζήτησις τῶν ἀνδρῶν τούτων μεγάλη ἐκ τῶν Περσέων ἐγίνετο, καὶ σφας Ἀλέξανδρος κατέλαβε σοφίῃ, χρήματά τε δοὺς πολλὰ καὶ τὴν ἐωντοῦ ἀδελφεήν, τῇ οὖνομα ἦν Γυγαίῃ· δοὺς δὲ ταῦτα κατέλαβε ὁ Ἀλέξανδρος Βουβάρῃ ἀνδρὶ Πέρσῃ, τῶν διζημένων τούτων ἀπολομένους τῷ στρατηγῷ. ὁ μὲν νυν τῶν Περσέων τούτων θάνατος οὕτω καταλαμφθεὶς ἐσιγήθη. Ἑλλήνας δὲ εἶναι τούτους τοὺς ἀπὸ Περδίκκεω γεγονό- 22 τας, κατάπερ αὐτοὶ λέγουσι, αὐτὸς τε οὕτω τυγχάνω ἐπιστάμενος, καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖσι ὀπίσθε λόγοισι ἀποδέξω, ὥς εἰσὶ Ἕλληνες, πρὸς δὲ καὶ οἱ τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ διέποντες ἀγῶνα Ἑλλήνων οὕτω ἔγνωσαν εἶναι. Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀεθλεύειν ἐλομένου καὶ καταβάντος ἐπ’

αὐτὸ τοῦτο οἱ ἀντιθευσόμενοι Ἑλλήνων ἔξεργόν μιν, φάμενοι οὐ βαρβάρων ἀγωνιστέων εἶναι τὸν ἀγῶνα, ἀλλ' Ἑλλήνων. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπειδὴ ἀπέδεξε, ὥς εἴη Ἀργεῖος, ἐκρίθη τε εἶναι Ἕλληνα, καὶ ἀγωνιζόμενος στάδιον συνεξέπιπτε τῷ πρώτῳ. ταῦτα μὲν νυν οὕτω κη ἐγένετο.

- 23 Μεγάβαζος δὲ ἄγων τοὺς Παίονας ἀπίκετο ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ἐνθεῦτεν δὲ διαπεραιωθεὶς ἀπίκετο εἰς Σάρδεις. ἅτε δὲ τειχέοντος ἤδη Ἰστιαίου τοῦ Μιλησίου τὴν παρὰ Δαρείου αἰτήσας ἔτυχε δωρεὴν μισθὸν φυλακῆς τῆς σχεδίας, ἐόντος δὲ τοῦ χώρου τούτου παρὰ Στρομόνα ποταμὸν, τῷ οὖνομά ἐστι Μύρκινος, μαθὼν ὁ Μεγάβαζος τὸ ποιούμενον ἐκ τοῦ Ἰστιαίου, ὥς ἦλθε τάχιστα εἰς τὰς Σάρδεις ἄγων τοὺς Παίονας, ἔλεγε Δαρεῖον τάδε· ὦ βασιλεῦ, κοῖόν τι χρῆμα ἐποίησας, ἀνδρὶ Ἑλληνι δεινῷ τε καὶ σοφῷ δοὺς ἐγκτήσασθαι πόλιν ἐν Θρηλίῃ, ἵνα ἴδῃ τε ναυπηγήσιμός ἐστι ἄφθονος καὶ πολλοὶ κωπέες καὶ μέταλλα ἀργύρεα, ὅμιλός τε πολλὸς μὲν Ἕλληνα περιιοικέει, πολλὸς δὲ βάρβαρος, οἳ προστάτεω ἐπιλαβόμενοι ποιήσουσι τοῦτο, τὸ ἂν ἐκεῖνος ἐξηγήηται καὶ ἡμέρης καὶ νυκτός; σύ νυν τοῦτον τὸν ἄνδρα παῦσον ταῦτα ποιεῦντα, ἵνα μὴ οἰκῇς πολέμῳ συνέχῃ· τρόπῳ δὲ ἡπίῳ μεταπεμψάμενος παῦσον· ἐπεὶ δὲ αὐτὸν περιλάβῃς, ποιέειν, ὅπως μηκέτι ἐκεῖνος εἰς Ἕλληνας
- 24 ἀπίζεται. Ταῦτα λέγων ὁ Μεγάβαζος εὐπετέως ἐπειθε Δαρεῖον, ὥς εὖ προορέων τὸ μέλλον γίνεσθαι. μετὰ δὲ ἄγγελον πέμψας ὁ Δαρεῖος εἰς τὴν Μύρκινον ἔλεγε τάδε· Ἰστικίε, βασιλεὺς Δαρεῖος τάδε λέγει· ἐγὼ φροντίζων εὐρίσκω ἐμοί τε καὶ τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι οὐδένᾳ εἶναι σεῦ ἄνδρα εὐνοέστερον, τοῦτο δὲ οὐ λόγοισι, ἀλλ' ἐργοῖσι οἶδα μαθάν. νῦν ὦν, ἐπινοεῶ γὰρ πρήγματα με· γάλα κωτεργάσασθαι, ἀπικνέο μοι πάντως, ἵνα τοι αὐτὰ

ὑπερθέωμαι. τούτοισι τοῖσι ἔπεσι πιστεύσας ὁ Ἰστιάτης,
καὶ ἅμα μέγα ποιούμενος βικιλέος σύμβουλος γενέσθαι,
ἀπίκητο ἐς τὰς Σάρδεις. ἀπικομένῳ δὲ οἱ ἔλεγε Δαρειὸς
τάδε· Ἰστιαῖτε, ἐγὼ σε μετεπεψάμην τῶνδε εἵνεκεν·
ἐπεῖτε τάχιστα ἐνόστησα ἀπὸ Σκυθῶν καὶ σύ μοι ἐγέ-
νεο ἐξ ὀφθαλμῶν, οὐδέν κω ἄλλο χρῆμα οὕτω ἐν βραχέϊ
ἐπεξήτησα, ὥς σε ἰδεῖν τε καὶ ἐς λόγους μοι ἀπικέσθαι,
ἐγνωκώς, ὅτι κτημάτων πάντων ἐστὶ τιμιώτατον ἀνὴρ
φίλος συνετός τε καὶ εὖνοος, τὰ τοι ἐγὼ καὶ ἀμφοτέρα
συνειδώς ἔχω μαρτυρεῖν ἐς πρήγματα τὰ ἐμά. νῦν ὦν,
εὖ γὰρ ἐποίησας ἀπικόμενος, τάδε τοι ἐγὼ προτείνομαι·
Μίλητον μὲν ἔα καὶ τὴν νεόκτιστον ἐν Θρηίκῃ πόλιν,
σὺ δέ μοι ἐπόμενος ἐς Σοῦσα ἔχε τὰ περ ἂν ἐγὼ ἔχω,
ἐμός τε σύσσιτος ἐὼν καὶ σύμβουλος. Ταῦτα Δαρειὸς 25
εἶπας, καὶ καταστήσας Ἀρταφέρνηα ἀδελφεὸν ἐαυτοῦ
ὑποπάτριον ὑπαρχον εἶναι Σαρδίων, ἀπήλαυνε ἐς Σοῦσα
ἅμα ἀγόμενος Ἰστιάειν, Ὅτάνεα δὲ ἀποδέξας στρατηγὸν
εἶναι τῶν παραθαλασσίων ἀνδρῶν, τοῦ τὸν πατέρα Σι-
σάμνην βασιλεὺς Καμβύσης γενόμενον τῶν βασιληῶν
δικαστέων, ὅτι ἐπὶ χρήμασι δίκην ἄδικον ἐδίκασε, σφά-
ξας ἀπέδειρε πᾶσαν τὴν ἀνθρωπίνην, σπαδίξας δὲ αὐτοῦ
τὸ δέσμα ἱμάντας ἐξ αὐτοῦ ἔταμε καὶ ἐνέτεινε τὸν θρό-
νον, ἐς τὸν ἵζων ἐδίκασε· ἐνταυύσας δὲ ὁ Καμβύσης
ἀπέδεξε δικαστὴν εἶναι ἀντὶ τοῦ Σισάμνεω, τὸν ἀποκτεί-
νας ἀπέδειρε, τὸν παῖδα τοῦ Σισάμνεω, ἐντειλάμενός
οἱ μεμνησθαι, ἐν τῷ κατίζων θρόνῳ δικάζει. Οὗτος 26
ὦν ὁ Ὅτάνης, ὁ ἐγκατιζόμενος ἐς τοῦτον τὸν θρόνον,
τότε διάδοχος γενόμενος Μεγαβάξω τῆς στρατηγίης Βυ-
ξαντίους τε εἶλε καὶ Καλχηδονίους, εἶλε δὲ Ἀντανδρον
τὴν ἐν τῇ Τρωάδι γῇ, εἶλε δὲ Λαμπώνιον, λαβὼν δὲ
παρὰ Λεσβίων νέας εἶλε Αἰμυνόν τε καὶ Ἴμβρον, ἀμφο-
τέρους ἔτι τότε ὑπὸ Πελασγῶν οἰκισμένους. Οἱ μὲν δὴ 27

Λήμνιοι καὶ ἐμαχέσαντο εὖ καὶ ἀμυνόμενοι ἀνὰ χρόνον ἐκακώθησαν, τοῖσι δὲ περιεοῦσι αὐτῶν οἱ Πέρσαι ὕπαρχον ἐπιστάσι Λυκάργητον τὸν Μαιανδρίου τοῦ βασιλεύσαντος Σάμου ἀδελφεόν. οὗτος ὁ Λυκάργητος ἄρχων ἐν Λήμνῳ τελευτᾷ. *** αἰτία δὲ τούτου ἦδε· πάντας ἠνδραποδίζετο καὶ κατεστρέφετο, τοὺς μὲν λιποστρατίης ἐπὶ Σκυθίας αἰτιενύμενος, τοὺς δὲ σίνεσθαι τὸν Δαρείου στρατὸν τὸν ἀπὸ Σκυθῶν ὀπίσω ἀποκομιζόμενον.

- 28 Οὗτος μὲν νυν τοσαῦτα ἐξεργάσατο στρατηγήσας, μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον ἀνεσις κακῶν ἦν, καὶ ἦρχετο τὸ δεύτερον ἐκ Νάξου τε καὶ Μιλήτου Ἴωσι γίνεσθαι κακά. τοῦτο μὲν γὰρ ἡ Νάξος εὐδαιμονίῃ τῶν νήσων προέφερε, τοῦτο δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡ Μίλητος αὐτῇ τε ἐωυτῆς μάλιστα δὴ τότε ἀκμάσασα, καὶ δὴ καὶ τῆς Ἰωνίης ἦν πρόσχημα, κατύπερθε δὲ τούτων ἐπὶ δύο γενεὰς ἀνδρῶν νουσήσασα ἐς τὰ μάλιστα στάσι, μέχρι οὗ μιν Πάριοι κατήρτισαν· τούτους γὰρ καταρτιστήρας ἐκ
- 29 πάντων Ἑλλήνων εἵλοντο οἱ Μιλήσιοι. Κατήλλαξαν δὲ σφεας ὧδε οἱ Πάριοι· ὥς ἀπίκοντο αὐτῶν ἄνδρες οἱ ἄριστοι ἐς τὴν Μίλητον ὥρεον γὰρ δὴ σφεας δεινῶς οἰκοφθορημένους· ἔφασαν αὐτῶν βούλεσθαι διεξιλεῖν τὴν χώραν. ποιεῦντες δὲ ταῦτα καὶ διεξιόντες πᾶσαν τὴν Μιλησίην, ὅπως τινὰ ἴδοιεν ἐν ἀνεστηκυίῃ τῇ χώρῃ ἄγρον εὖ ἐξεργασμένον, ἀπεγράφοντο τὸ οὖνομα τοῦ δεσπότεω τοῦ ἀγροῦ. διεξελάσαντες δὲ πᾶσαν ἰὴν χώραν καὶ σπανίους εὐρόντες τούτους, ὥς τάχιστα κατέβησαν ἐς τὸ ἄστυ, ἄλλην ποιησάμενοι ἀπέδεξαν τούτους μὲν τὴν πόλιν νέμειν, τῶν εὐρον τοὺς ἀγροὺς εὖ ἐξεργασμένους ἰδοκίειν γὰρ ἔφασαν καὶ τῶν δημοσίων οὕτω δὴ σφεας ἐπιμελήσεσθαι ὥσπερ τῶν σφετέρων, τοὺς δὲ ἄλλους Μιλησίους τοὺς πρὶν στασιάζοντας τούτων ἔταξαν περὶ
- 30 θεσθαι. Πάριοι μὲν νυν οὕτω Μιλησίους κατήρτισαν,

τότε δὲ ἐκ τούτων τῶν πολίων ὥδε ἤρχετο κακὰ γίνεσθαι τῇ Ἰωνίῃ. ἐκ Νάξου ἐφυγον ἄνδρες τῶν παχέων ὑπὸ τοῦ δήμου, φυγόντες δὲ ἀπίκοντο ἐς Μίλητον. τῆς δὲ Μιλήτου ἐτύγγανε ἐπίτροπος ἐὼν Ἀρισταγόρης ὁ Μολπαγόρεω, γαμβρός τε ἐὼν καὶ ἀνεψιὸς Ἰστιαίου τοῦ Αὐσαγόρεω, τὸν ὁ Δαρεῖος ἐν Σούσοισι κατεῖχε. ὁ γὰρ Ἰστιαῖος τύραννος ἦν Μιλήτου, καὶ ἐτύγγανε τοῦτον τὸν χρόνον ἐὼν ἐν Σούσοισι, ὅτε οἱ Νάξιοι ἦλθον, ξεινοὶ πρὶν ἐόντες τῷ Ἰστιαίῳ. ἀπικόμενοι δὲ οἱ Νάξιοι ἐς τὴν Μίλητον ἐδέοντο τοῦ Ἀρισταγόρεω, εἰ κως αὐτοῖσι παράσχοι δυνάμιν τινα καὶ κατέλθοιεν ἐς τὴν ἐαυτῶν. ὁ δὲ ἐπιλεξάμενος, ὥς, ἦν δι' ἐαυτοῦ κατέλθωσι ἐς τὴν πόλιν, ἄρξει τῆς Νάξου, σκῆψιν δὲ ποιεύμενος τὴν ξεινίην τὴν Ἰστιαίου, τόνδε σφι τὸν λόγον προσέφερε· Αὐτὸς μὲν ὑμῖν οὐ φερέγγυός εἰμι δύναμιν τοσαύτην παρασχεῖν ὥστε κατὰγειν ἀεκόντων τῶν τὴν πόλιν ἐχόντων Ναξίων· πυρθάνομαι γὰρ ὀκτακισχιλίην ἀσπίδα Ναξίοισι εἶναι καὶ πλοῖα μακρὰ πολλὰ· μηχανήσομαι δὲ πᾶσαν σπουδὴν ποιεύμενος· ἐπινοῶ δὲ τῇδε. Ἀρταφέρνης μοι τυγχάνει ἐὼν φίλος, ὁ δὲ Ἀρταφέρνης Ἰστασπεος μὲν ἐστὶ παῖς, Δαρείου δὲ τοῦ βασιλέως ἀδελφεός, τῶν δ' ἐπιθαλασσίων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ ἄρχει πάντων, ἔχων στρατιὴν τε πολλὴν καὶ πολλὰς νῆας. τοῦτον ὦν δοκέω τὸν ἄνδρα ποιήσειν τῶν ἂν χρηρίζωμεν. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Νάξιοι προσέθεσαν τῷ Ἀρισταγόρῃ πρήσσειν τῇ δύναιτο ἄριστα, καὶ ὑπίσχεσθαι δῶρα ἐκέλευον καὶ δαπάνην τῇ στρατιῇ, ὥς αὐτοὶ διαλύσοντες, ἐλπίδας πολλὰς ἔχοντες, ὅταν ἐπιφανέωσι ἐς τὴν Νάξον, πάντα ποιήσειν τοὺς Ναξίους τὰ ἂν αὐτοὶ κελεύωσι, ὥς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας· τῶν γὰρ νήσων τούτων τῶν Κυκλάδων οὐδεμία κω ἦν ὑπὸ Δαρείῳ. Ἀπικόμενος δὲ 31 ὁ Ἀρισταγόρης ἐς τὰς Σάρδεις λέγει πρὸς τὸν Ἀρταφέρ-

- νια, ὥς Νάξος εἶη νῆσος μεγάλη· μὲν οὐ μεγάλη, ἄλλα
 δὲ καλή τε καὶ ἀγαθὴ καὶ ἀγχοῦ Ἰωνίης, χρήματα δὲ ἐν
 πολλὰ καὶ ἀνδράποδα. Σὺ ὦν ἐπὶ ταύτην τὴν χώρην
 στρατηλάτεις, κατὰγων ἐς αὐτὴν τοὺς φυγάδας ἐξ αὐ-
 τῆς. καὶ τοι ταῦτα ποιήσαντι τοῦτο μὲν ἐστὶ ἐτοῖμα παρὰ
 ἔμοι χρήματα μεγάλα παρέξ τῶν ἀναισιμωμάτων τῶν
 στρατιῇ (ταῦτα μὲν γὰρ δίκαια ἡμέας τοὺς ἄγοντας παρὰ
 ἔχειν), τοῦτο δὲ νήσους βασιλεῖ προσκτήσεται αὐτὴν τὴν
 Νάξον καὶ τὰς ἐκ ταύτης ἡρητημένας, Πάρον καὶ Ἀνδρο-
 καὶ ἄλλας τὰς Κυκλάδας καλεομένας. ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμώ-
 μενος εὐπετέως ἐπιδήσεται Εὐβοίῃ, νήσῳ μεγάλῃ τε καὶ
 εὐδαίμονι, οὐκ ἐλάσσονι Κύπρου καὶ κάρτα εὐπετέα αὐ-
 ρεθῆναι. ἀποχρέουσι δὲ ἑκατὸν νέες ταύτας πάσας χειρῶν
 σασθαι. Ὁ δὲ ἀμείβετο αὐτὸν τοισίδε· Σὺ ἐς οἶκον
 τὸν βασιλέος ἐξηγητὴς γίνεαι πρηγμάτων ἀγαθῶν, καὶ
 ταῦτα εὖ παραινέεις πάντα, πλὴν τῶν νεῶν τοῦ ἄρ-
 θμοῦ. ἀντὶ δὲ ἑκατὸν νεῶν διηκόσιαί τοι ἐτοῖμοι ἔσονται
 ἅμα τῷ ἔαρι. δέει δὲ τούτοισι καὶ αὐτὸν βασιλεῖα συν-
 32 ἐπαινὸν γίνεσθαι. Ὁ μὲν δὴ Ἀρισταγόρης ὥς ταῦτα
 ἤκουσε, περιχαρὴς ἔων ἀπῆκε ἐς Μίλητον, οὗ δὲ Ἀρτα-
 φέρνης, ὥς οἱ πέμψαντι ἐς Σοῦσα καὶ ὑπερθέντι τὰ ἐν
 τοῦ Ἀρισταγόρει λεγόμενα συνέπαινος καὶ αὐτὸς Δα-
 ρεῖος ἐγένετο, παρεσκευάσατο μὲν διηκοσίας τριήρεις
 πολλὸν δὲ κάρτα ὄμιλον Περσέων τε καὶ τῶν ἄλλων συμ-
 μάχων, στρατηγὸν δὲ τούτων ἀπέδεξε Μεγαβάτην ἄν-
 δρα Πέρσῃ τῶν Ἀχαιμενιδέων, ἐωυτοῦ τε καὶ Δαρεῖος
 ἀνεψιόν, τοῦ Πανσανίης ὁ Κλεομβρότου Λακεδαιμόνιος
 εἰ δὴ ἀληθὴς γέ ἐστι ὁ λόγος, ὑστέρῳ χρόνῳ τούτῳ
 ἡρμόσατο θυγατέρα, ἔρωτα σχὼν τῆς Ἑλλάδος τύραννον
 γενέσθαι. ἀποδέξας δὲ Μεγαβάτην στρατηγὸν Ἀρταφέρνης
 33 νῆς ἀπέστειλε τὸν στρατὸν παρὰ τὸν Ἀρισταγόρην. Πα-
 ραλαβὼν δὲ ὁ Μεγαβάτης ἐκ τῆς Μιλήτου τὸν τε Ἀρ-

σταγόρην καὶ τὴν Ἰάδα στρατιὴν καὶ τοὺς Ναξίους ἐπλῶε
 πρόφασιν ἐπ' Ἑλλησπόντου, ἐπεὶτε δὲ ἐγένετο ἐν Χίῳ,
 ἔσχε τὰς νέας ἐς Καύκασα, ὥς ἐνθεῦτεν βορέη ἀνέμῳ ἐς
 τὴν Νάξον διαβάλοι. καὶ οὐ γὰρ ἔδεε τούτῳ τῷ στόλῳ
 Ναξίους ἀπολέσθαι, πρὴρμὰ τοιόνδε συνηνείχθη γενέ-
 σθαι· περιμόντος Μεγαβύτεω τὰς ἐπὶ τῶν νεῶν φυλα-
 κὰς ἐπὶ νεὸς Μυνδίας ἔτυχε οὐδείς φυλάσσω· ὁ δὲ
 δεινὸν τι ποιησάμενος ἐκέλευσε τοὺς δορυφόρους ἐξευ-
 ρόντας τὸν ἄρχοντα ταύτης τῆς νεὸς, τῷ οὐνομα ἦν
 Σκύλαξ, τοῦτον δῆσαι διὰ θαλαμῆς διελόντας τῆς νεὸς
 κατὰ τοῦτο, ἔξω μὲν κεφαλὴν ποιεῦντας, ἔσω δὲ τὸ
 σῶμα. δεθέντος δὲ τοῦ Σκύλακος ἐξαγγέλλει τις τῷ
 Ἀρισταγόρῃ, ὅτι τὸν ξεινὸν οἱ τὸν Μύνδιον Μεγαβά-
 τῆς δῆσας λυμαίνοιτο. ὁ δ' ἐλθὼν παραιτέετο τὸν Πέρ-
 σην, τυγχάνων δὲ οὐδενὸς τῶν ἐδέετο αὐτὸς ἐλθῶν
 ἔλυσε. πυθόμενος δὲ κάρτα δεινὸν ἐποιήσατο ὁ Μεγα-
 βάτης, καὶ ἐσπέρχετο τῷ Ἀρισταγόρῃ. ὁ δὲ εἶπε· Σοὶ δὲ
 καὶ τούτοισι τοῖσι πρῆγμασι τί ἐστί; οὐ σε ἀπέστειλε
 Ἀρταφέρνης ἐμέο πείθεσθαι καὶ πλῶειν τῇ ἂν ἐγὼ κε-
 λεύω; τί πολλὰ πρήσσεις; Ταῦτα εἶπε Ἀρισταγόρης. ὁ
 δὲ θυμωθεὶς τούτοις, ὥς νῦν ἐγένετο, ἐπεμπε ἐς Νάξον
 πλοῖα ἄνδρας φράσσοντας τοῖσι Ναξίοις πάντα τὰ παρ-
 εῶντα σφι πρῆγματα. Οἱ γὰρ ὧν Νάξιοι οὐδὲν πάντως 34
 προσεδέκοντο ἐπὶ σφέας τὸν στόλον τοῦτον ὀρμήσεσθαι.
 ἐπεὶ μέντοι ἐπύθοντο, αὐτίκα μὲν ἐσηνείκοντο τὰ ἐν
 τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ τεῖχος, παρεσκευάσαντο δὲ ὥς πολιορ-
 κησόμενοι, καὶ σῖτα καὶ ποτὰ κατὰ τάχος ἐσάξαντο. Καὶ
 οὗτοι μὲν παρεσκευάδατο ὡς παρεσόμενου σφι πολέμου,
 οἱ δ' ἐπεὶ τε διεβάλον ἐκ τῆς Χίου τὰς νέας ἐς τὴν Νάξον,
 πρὸς πεφραγμένους προσεφέροντο καὶ ἐπολιόρκεον μῆ-
 νας τέσσερας. ὥς δὲ τὰ τε ἔχοντες ἦλθον χρήματα οἱ
 Πέρσαι, ταῦτα καταδεδαπάνητό σφι, καὶ αὐτῷ τῷ Ἀρι-

- σταγόρη προσαναισίμωτο πολλά, τοῦ πλευνός τε ἐδέετο ἢ πολιορκίῃ, ἐνθαῦτα τείχεα τοῖσι φυγάσι τῶν Ναξίων οἰκοδομήσαντες ἀπαλλάσσοντο ἐς τῶν ἡπειρον, κακῶς
 35 πρήσσοντες. Ἀρισταγόρης δὲ οὐκ εἶχε τὴν ὑπόσχεσιν τῷ Ἀρταφέρνηϊ ἐκτελέσαι· ἅμα δὲ ἐπέξέμιν ἡ δαπάνη τῆς στρατιῆς ἀπαιτεομένη, ἀρρωδῆε τε τοῦ στρατοῦ πρήξαντος κακῶς καὶ Μεγαβάτῃ διαβεβλημένος, ἐδόκεε τε τὴν βασιληὴν τῆς Μιλήτου ἀπαιρεθῆσεσθαι. ἀρρωδῆων δὲ τούτων ἕκαστα ἐβουλεύετο ἀπόστασιν· συνέπιπτε γὰρ καὶ τὸν ἐστιγμένον τὴν κεφαλὴν ἀπῆχθαι ἐκ Σούσων παρ' Ἰστιαίου, σημαίνοντα ἀπίστασθαι Ἀρισταγόρῃ ἀπὸ βασιλέος. ὁ γὰρ Ἰστιαῖος βουλόμενος τῷ Ἀρισταγόρῃ σημῆναι ἀποστῆναι ἄλλως μὲν οὐδαμῶς εἶχε ἀσφαλῆως σημῆναι ὥστε φυλασσομένων τῶν ὁδῶν, ὁ δὲ τῶν δούλων τὸν πιστότατον ἀποξυρήσας τὴν κεφαλὴν ἐστιξε καὶ ἀνέμεινε ἀναφῦναι τὰς τρίχας. ὥς δὲ ἀνέφυσαν τάχιστα, ἀπέπεμπε ἐς Μίλητον ἐντειλάμενος αὐτῷ ἄλλο μὲν οὐδέν, ἐπεὰν δὲ ἀπῖκῃται ἐς Μίλητον, κελεύειν Ἀρισταγόρην ξυρήσαντά μιν τὰς τρίχας κατιδέσθαι ἐς τὴν κεφαλὴν· τὰ δὲ στίγματα ἐσήμαινε, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀπόστασιν. ταῦτα δὲ ὁ Ἰστιαῖος ἐποίησε συμφορὴν ποιούμενος μεγάλην τὴν ἐωυτοῦ κατοχὴν τὴν ἐν Σούσοισι· ἀποστάσιος ὦν γινομένης πολλὰς εἶχε ἐλπίδας μετήσεσθαι ἐπὶ θάλασσαν, μὴ δὲ νεώτερόν τι ποιεύσης τῆς Μιλήτου οὐδαμὰ ἐς αὐτὴν ἦξειν ἔτι ἐλογίζετο.
- 36 Ἰστιαῖος μὲν νυν ταῦτα διανοεύμενος ἀπέπεμπε τὸν ἄγγελον, Ἀρισταγόρῃ δὲ συνέπιπτε τοῦ αὐτοῦ χρόνου πάντα ταῦτα συνελθόντα. ἐβουλεύετο ὦν μετὰ τῶν στασιωτέων, ἐκφήνας τὴν τε ἐωυτοῦ γνώμην καὶ τὰ παρὰ τοῦ Ἰστιαίου ἀπιγμένα. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι πάντες γνώμην κατὰ τῷ αὐτὸ ἐξεφέροντο, κελεύοντες ἀπίστασθαι, Ἐκαταῖος δὲ ὁ λογοποιὸς πρῶτα μὲν οὐκ ἔα πόλε-

μον βασιλέϊ τῶν Περσέων ἀναιρέεσθαι, καταλέγων τὰ τε ἔθνεα πάντα, τῶν ἤρχε Δαρείος, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἐπείτε δὲ οὐκ ἔπειθε, δεύτερα συνεβούλευε ποιεῖν, ὅπως ναυκρατέες τῆς θαλάσσης ἔσονται. ἄλλως μὲν νυν οὐδαμῶς ἔφη λέγων ἐνορᾶν ἐσόμενον τοῦτο ἐπίστασθαι γὰρ τὴν δύναμιν τὴν Μιλησίων ἐοῦσαν ἀσθενέα, εἰ δὲ τὰ χρήματα καταιρεθείη τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Βραγχίδῃσι, τὰ Κροΐσος ὁ Ἀνδρὸς ἀνέθηκε, πολλὰς εἶχε ἐλπίδας ἐπικρατήσειν τῆς θαλάσσης, καὶ οὕτω αὐτούς τε ἔξειν χρήμασι χρᾶσθαι καὶ τοὺς πολεμίους οὐ συλήσειν αὐτά. τὰ δὲ χρήματα ἦν ταῦτα μέγала, ὥς δεδήλωται μοι ἐν τῷ πρώτῳ τῶν λόγων. αὕτη μὲν δὴ οὐκ ἐνίκα ἢ γνῶμη, ἐδόκεε δὲ ὅμως ἀπίστασθαι, ἕνα τε αὐτῶν πλώσαντα ἐς Μυοῦντα ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἀπὸ τῆς Νάξου ἀπελθόν, ἐὼν ἐνθαῦτα, συλλαμβάνειν πειρᾶσθαι τοὺς ἐπὶ τῶν νεῶν ἐπιπλώοντας στρατηγούς. Ἀποπεμφθέντος δὲ Ἱητραγόρεω κατ' αὐτὸ τοῦτο καὶ συλ- 31 λαβόντος δόλῳ Ὀλίαντον Ἰβανώλιος Μυλασέα καὶ Ἰστιαῖον Τύμνεω Τερμερέα καὶ Κώην Ἐρξάνδρου, τῷ Δαρείῳ Μυτιλήνην ἐδώρησατο, καὶ Ἀρισταγόρην Ἡρακλείδῃ Κυμαῖον καὶ ἄλλους συχνούς, οὕτω δὴ ἐκ τοῦ ἐμφανέος ὁ Ἀρισταγόρης ἀπεστήκεε, πᾶν ἐπὶ Δαρείῳ μηχανεόμενος. Καὶ πρῶτα μὲν λόγῳ μετείς τὴν τυραννίδα ἰσονομίην ἐποίησε τῇ Μιλήτῳ, ὥς ἂν ἐκόντες αὐτῷ οἱ Μιλήσιοι συναπισταίηται, μετὰ δὲ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ τῶντὸ τοῦτο ἐποίησε, τοὺς μὲν ἐξελαύνων τῶν τυραννῶν, τοὺς δ' ἔλαβε τυράννους ἀπὸ τῶν νεῶν τῶν συμπλωσασέων ἐπὶ Νάξον, τούτους δὲ φίλα βουλόμενος ποιεέσθαι τῇσι πόλεσι ἐξεδίδου, ἄλλον ἐς ἄλλην πόλιν παραδιδούς, ὅθεν εἴη ἕκαστος. Κώην μὲν νυν Μυτι- 38 ληναῖοι ἐπείτε τάχιστα παρέλαβον, ἐξαγαγόντες κατέλευσαν, Κυμαῖοι δὲ τὸν σφέτερον αὐτῶν ἀπῆκαν· ὥς

δὲ καὶ ἄλλοι οἱ πλεῖνες ἀπίσαν. τυράννων μὲν νυν
κατάπαυσις ἐγένετο ἀνὰ τὰς πόλεις, Ἀρισταγόρης δὲ ὁ
Μιλήσιος ὥς τοὺς τυράννους κατέπαυσε, στρατηγούς
ἐν ἑκάστη τῶν πολλῶν κελύσας ἑκάστους καταστήσαι,
δεύτερα αὐτὸς ἐς Λακεδαιμόνα τριήρεϊ ἀπόστολος ἐγί-
νετο· ἔδεε γὰρ δὴ συμμαχίης τινὸς οἱ μεγάλης ἐξεν-
ρεθῆναι.

- 39 Τῆς δὲ Σπάρτης Ἀναξανδριδῆς μὲν ὁ Λέοντος οὐκ-
έτι περιεὼν ἐβασίλευε, ἀλλὰ ἐτετελευτήκει, Κλεομέ-
νης δὲ ὁ Ἀναξανδριδέω εἶχε τὴν βασιληίην, οὐ κατ' ἀν-
δραγαθίην σχὼν ἀλλ' κατὰ γένος. Ἀναξανδριδῆ γὰρ
ἔχοντι γυναῖκα ἀδελφεῆς ἑαυτοῦ θυγατέρα καὶ ἐοῦσης
ταύτης οἱ καταθνυμῆς παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. τούτου δὲ
τοιούτου ἐόντος οἱ ἔφοροι εἶπαν ἐπικαλεσάμενοι αὐτόν·
Εἴ τοι σύ γε σεωυτοῦ μὴ προορᾷς, ἀλλ' ἡμῖν τοῦτό ἐστι
οὐ περιοπτεύον, γένος τὸ Εὐρυσθένεος γενέσθαι ἐξίτη-
λου. σύ νυν τὴν μὲν ἔχεις γυναῖκα, ἐπέιτε τοι οὐ τίκτει,
ἔξεο, ἄλλην δὲ γῆμον· καὶ ποιέων ταῦτα Σπαρτιήτησι
ἀδήσεις. Ὁ δ' ἀμείβετο φὰς τούτων οὐδέτερα ποιήσειν,
ἐκείνους τε οὐ καλῶς συμβουλεύειν παραινέοντας, τὴν
ἔχει γυναῖκα, ἐοῦσαν ἀναμάρτητον ἑαυτῷ, ταύτην ἀπ-
40 ἔντα ἄλλην ἐσαγαγέσθαι, οὐδὲ σφι πείσεσθαι. Πρὸς
ταῦτα οἱ ἔφοροι καὶ οἱ γέροντες βουλευσάμενοι προ-
έφερον Ἀναξανδριδῆ τάδε· Ἐπεὶ τοίνυν περιεχόμενον
σε ὀρέομεν τῆς ἔχεις γυναικός, σὺ δὲ ταῦτα ποίεις, καὶ
μὴ ἀντίβαινε τούτοισι, ἵνα μὴ τι ἄλλοιον περὶ σεῦ
Σπαρτιῇται βουλεύσωνται. γυναικὸς μὲν τῆς ἔχεις οὐ
προσδεόμεθά σευ τῆς ἐξέσιος, σὺ δὲ ταύτῃ τε πάντα,
ὅσα νῦν παρέχεις, πάρεχε, καὶ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐσά-
γαγε γυναῖκα τεκνοποιόν. ταῦτά κη λεγόντων συνεχώ-
ρησε ὁ Ἀναξανδριδῆς, μετὰ δὲ γυναῖκας ἔχων δύο διζᾷς
41 ἰστίας οἶκεε, ποιέων οὐδαμῶς Σπαρτιητικά. Χρόνου

δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος ἡ ἐσύτερον ἐπελθοῦσα γυνή
 τίκει τὸν δὴ Κλεομέναε τοῦτον. καὶ αὕτη τε ἐπεδρον
 βασιλέα Σπαρτιῆται ἀπέφαινε, καὶ ἡ προτέρη γυνή τὸν
 πρότερον χρόνον ἄτοκος ἐοῦσα τότε κως ἐκύησε, συν-
 τυχή ταύτη χρησαμένη. ἔχουσιν δὲ αὐτὴν ἀληθέϊ λόγῳ
 οἱ τῆς ἐπελθούσης γυναικὸς οἰκῆιοι πυθόμενοι ὧγλεον,
 φάμενοι αὐτὴν κομπέειν ἄλλως βουλομένην ὑποβαλέ-
 σθαι. δεινὰ δὲ ποιούντων αὐτῶν, τοῦ χρόνου συντάμ-
 νοντος, ὑπ' ἀπιστίας οἱ ἔφοροι τίκτουςαν τὴν γυναῖκα
 περιζόμενοι ἐφύλαξαν. ἡ δὲ ὡς ἔτεκε Δωριέα, ἰδέως
 ἰσχει Λεωνίδην, καὶ μετὰ τοῦτον ἰδέως ἰσχει Κλεόμβρο-
 του· οἱ δὲ καὶ διδύμους λέγουσι Κλεόμβροτόν τε καὶ
 Λεωνίδην γενέσθαι. ἡ δὲ Κλεομέναε τεκοῦσα καὶ τὸ
 δεύτερον ἐπελθοῦσα γυνή, ἐοῦσα θυγάτηρ Πρινητάδεω
 τοῦ Δημαρμένου, οὐκέτι ἔτιζτε τὸ δεύτερον. Ὁ μὲν δὴ 42
 Κλεομένης, ὡς λέγεται, ἦν τε οὐ φρενήρης ἀκρομανής
 τε, ὁ δὲ Δωριεὺς ἦν τῶν ἡλίκων πάντων πρῶτος, εὖ τε
 ἡπίστατο κατ' ἀνδραγαθίην αὐτὸς στήσων τὴν βασι-
 λειν. ὥστε ὦν οὕτω φρονέων, ἐπειδὴ ὁ τε Ἀναξανδρί-
 δης ἀπέθανε καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι χρεόμενοι τῷ νόμῳ
 ἐστήσαντο βασιλέα τον πρεσβύτατον Κλεομέναε, ὁ Δω-
 ριεὺς δεινόν τε ποιούμενος καὶ οὐκ ἀξιῶν ὑπὸ Κλεομέ-
 νεος βασιλεύεσθαι, αἰτήσας ληὸν Σπαρτιῆτας ἤγε εἰς
 ἀποικίην, οὔτε τῷ ἐν Δελφοῖσι χρηστηρίῳ χρησάμενος,
 εἰς ἣντινα γῆν κτίσων ἦν, οὔτε ποιήσας οὐδὲν τῶν νομι-
 ζομένων. οἷα δὲ βαρέως φέρων, ἀπῆι εἰς τὴν Λιβύην τὰ
 πλοῖα· κατηγέοντο δὲ οἱ ἄνδρες Θηραῖοι. ἀπικόμενος δ'
 εἰς Κίρρυπα οἶκισε χώρον κάλλιστον τῶν Λιβύων παρὰ
 ποταμόν. ἔξελαθεῖς δὲ ἐνδεῦτεν τρίτῳ ἔτει ὑπὸ Μακέων
 τε Λιβύων καὶ Καρχηδονίων ἀπῆκετο εἰς Πελοπόννησον.
 Ἐνθαῦτα δὲ οἱ Ἀντιχάρης ἀνὴρ Ἑλεώνιος συνεβούλευσε 43
 ἐκ τῶν Λαῖου χρησμῶν Ἡράκλειαν τὴν ἐν Σικελίᾳ κτί-

ζειν, φὰς τὴν Ἑρυνκος χώραν πᾶσαν εἶναι Ἡρακλειδέων
 αὐτοῦ Ἡρακλέος κτησαμένον. ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα ἐς
 Δελφοὺς οἴχeto χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ, εἰ αἰρήσει ἐπ'
 ἣν στέλλεται χώραν· ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ αἰρήσειν. παρα-
 λαβὼν δὲ ὁ Δωριεὺς τὸν στόλον, τὸν καὶ ἐς Λιβύην
 44 ἦγε, ἐκομίζετο παρὰ τὴν Ἰταλίην. Τὸν χρόνον δὲ τοῦ-
 του, ὥς λέγουσι Συβαρίται, σφέας τε αὐτοὺς καὶ Τήλυν
 τὸν ἑωυτῶν βασιλέα ἐπὶ Κρότωνα μέλλειν στρατεύεσθαι,
 τοὺς δὲ Κροτωνιήτας περιδεέας γενομένους δεηθῆναι
 Δωριέος σφίσι τιμωρῆσαι καὶ τυχεῖν δεηθέντας· συστρα-
 τεύεσθαί τε δὴ ἐπὶ Σύβαριν Δωριέα καὶ συνελεῖν τὴν
 Σύβαριν. ταῦτα μὲν νυν Συβαρίται λέγουσι ποιῆσαι
 Δωριέα τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, Κροτωνιῆται δὲ οὐδένα
 σφίσι φασὶ ξεῖνον προσεπιλαβέσθαι τοῦ πρὸς Συβαρίτας
 πολέμου, εἰ μὴ Καλλίην τῶν Ἰαμιδέων μάντιν Ἥλειον
 μόνον, καὶ τοῦτον τρόπῳ τοιῶδε· παρὰ Τήλυνος τοῦ Συ-
 βαριτέων τυράννου ἀποδράντα ἀπικέσθαι παρὰ σφέας,
 ἐπειτέ οἱ τὰ ἱρὰ οὐ προεχώρεε χρηστὰ θυομένῳ ἐπὶ
 45 Κρότωνα. ταῦτα δ' αὖ οὗτοι λέγουσι. Μαρτύρια δὲ
 τούτων ἑκάτεροι ἀποδεικνῦσι τάδε, Συβαρίται μὲν τέμε-
 νός τε καὶ νηὸν ἔοντα παρὰ τὸν ξηρὸν Κραθιν, τὸν
 ἰδρύσασθαι συνελόντα τὴν πόλιν Δωριέα λέγουσι Ἀθη-
 ναίῃ ἐπωνύμῳ Κραδίῃ, τοῦτο δὲ αὐτοῦ Δωριέος τὸν
 θάνατον μαρτύριον μέγιστον ποιεῦνται, ὅτι παρὰ τὰ
 μεμαντευμένα ποιῶν διεφθάρη· εἰ γὰρ δὴ μὴ παρ-
 ἐπρηξε μηδέν, ἐπ' ὃ δὲ ἐστάλη ἐποίησε, εἴλε ἂν τὴν Ἑρ-
 κίνην χώραν καὶ ἑλὼν κατέσχε, οὐδ' ἂν αὐτός τε καὶ ἡ
 στρατιὴ διεφθάρη. οἱ δ' αὖ Κροτωνιῆται ἀποδεικνῦσι
 Καλλίῃ μὲν τῷ Ἠλείῳ ἐξαιρετα ἐν γῇ τῇ Κροτωνιήτιδι
 πολλὰ δοθέντα, τὰ καὶ ἐς ἐμὲ ἐτι ἐνέμοντο οἱ Καλλίεσι
 ἀπόγονοι, Δωριέῃ δὲ καὶ τοῖσι Δωριέος ἀπογόνουσι οὐ-
 δέν. καίτοι εἰ συνεπελάβετό γε τοῦ Συβαριτικοῦ πολέ-

μου Δωριεύς, δοθῆναι ἂν οἱ πολλαπλήσια ἢ Καλλίῃ.
 ταῦτα μὲν νυν ἑκάτεροι αὐτῶν μαρτύρια ἀποφαίνονται
 καὶ πάρεστι, ὅκοιτόρισί τις πείθεται αὐτῶν, τούτοις
 προσχωρεῖν. Συνέπλων δὲ Δωριεὶ καὶ ἄλλοι συγκτί- 46
 σται Σπαρτιητέων, Θεσσαλὸς καὶ Παραιβάτης καὶ Κε-
 λέης καὶ Εὐρυλέων, οἳ ἐπεῖτε ἀπίκοντο παντὶ στόλῳ ἐς
 τὴν Σικελίην, ἀπέθανον μάχῃ ἐσσωθέντες ὑπὸ τε Φοι-
 νίκων καὶ Ἑγεσταίων· μῦθος δέ γε Εὐρυλέων τῶν συγ-
 κτιστέων περιεγένετο τούτου τοῦ πάθεος. συλλαβὼν δὲ
 οὗτος τῆς στρατιῆς τοὺς περιγενομένους ἔσχε Μινωῶν
 τὴν Σελινουσίαν ἀποικίην, καὶ συνηλευθέρου Σελινου-
 σίους τοῦ μουνάρχου Πειθαγόρου. μετὰ δὲ, ὥς τοῦτον
 κατέλλε, αὐτὸς τυραννίδι ἐπεχείρησε Σελινούυτος, καὶ
 ἐμουνάρχησε χρόνον ἐπ' ὀλίγον· οἱ γὰρ μιν Σελινούσιοι
 ἐπαναστάντες ἀπέκτειναν καταφυγόντα ἐπὶ Διὸς ἀγο-
 ραίου βωμόν. Συνέσπετο δὲ Δωριεὶ καὶ συναπέθανε 47
 Φίλιππος ὁ Βουτακίδεω Κροτωνιήτης ἀνὴρ, ὃς ἀρμο-
 σάμενος Τήλῳ τοῦ Συβαρίτεω θυγατέρα ἔφυγε ἐκ
 Κρότωνος, ψευσθεὶς δὲ τοῦ γάμου οἶχετο πλώων ἐς Κυ-
 ρήνην, ἐκ ταύτης δὲ ὀρμεόμενος συνέσπετο οἰκλήῃ τε
 τριήρει καὶ οἰκλήῃ ἀνδρῶν δαπάνῃ, ἐὼν τε Ὀλυμπιονί-
 κης καὶ κάλλιστος Ἑλλήνων τῶν κατ' ἐωυτόν. διὰ δὲ
 τὸ ἐωυτοῦ κάλλος ἠνείκατο παρὰ Ἑγεσταίων τὰ οὐδεὶς
 ἄλλος· ἐπὶ γὰρ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἡρώιον ἰδρυσάμενοι
 θυσίῃσι αὐτὸν ἱλάσκονται. Δωριεύς μὲν νυν τρόπῳ 48
 τοιούτῳ ἐτελεύτησε· εἰ δὲ ἠνέσχετο βασιλευόμενος ὑπὸ
 Κλεομένεος καὶ κατέμενε ἐν Σπάρτῃ, ἐβασίλευε ἂν Αα-
 κεδάιμονος· οὐ γάρ τινα πολλὸν χρόνον ἦρξε ὁ Κλεο-
 μένης, ἀλλ' ἀπέθανε ἅπαις, θυγατέρα μούνην λιπῶν,
 τῇ οὔνομα ἦν Γοργώ.

Ἀπικνέεται δ' ὧν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραν- 49
 νος ἐς τὴν Σπάρτην Κλεομένεος ἔχοντος τὴν ἀρχήν, τῷ

ὃν ἐς λόγους ἦε, ὥς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων χάλ-
 κεον πίνακα, ἐν τῷ γῆς ἀπάσης περιόδου ἐντετέμνητο καὶ
 θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες, ἀπικνεόμενος δὲ
 ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε· Κλεό-
 μενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσης τῆς ἐνθαῦτα
 ἀπίξιος· τὰ γὰρ κατήκοντά ἐστι τοιαῦτα· Ἰώνων παῖδας
 δούλους εἶναι αὐτ' ἔλευθέρων ὄνειδος καὶ ἄλγος μέγι-
 στον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἐτι δὲ τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὅσῳ
 προέστατε τῆς Ἑλλάδος. νῦν ὦν πρὸς θεῶν τῶν Ἑλλη-
 νῶν ῥύσασθε Ἴωνας ἐκ δουλοσύνης, ἄνδρας ὁμαίμονας.
 εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα οἶά τε χωρέειν ἐστὶ· οὔτε γὰρ
 οἱ βάρβαροι ἄλκιμοί εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς
 τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. ἥ τε μάχη αὐτῶν ἐστὶ
 τοιήδε, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα. ἀναξυριῖδας δὲ ἔχοντες
 ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβάσιος ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι·
 οὕτω εὐπετέες χειρωθῆναι εἰσὶ. ἐστὶ δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι
 τὴν ἡπειρον ἐκείνην νεμομένοισι ὅσα οὐδὲ τοῖσι συν-
 ἅπασι ἄλλοισι, ἀπὸ χρυσοῦ ἀρξαμένοισι, ἄργυρος καὶ
 χαλκὸς καὶ ἐσθῆς ποικίλη καὶ ὑποζύγιά τε καὶ ἀνδρά-
 ποδα τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. κατοικέεται
 δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι ὥς ἐγὼ φράσω. Ἰώνων μὲν τῶνδε
 οἶδε Λυδοὶ, οἰκούντες τε χώραν ἀγαθὴν καὶ πολυαργυ-
 ρώτατοι ἔοντες (δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς τῆς γῆς τὴν
 περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετεμνημένην), Λυ-
 δῶν δὲ, ἔφη λέγων ὁ Ἀρισταγόρης, οἶδε ἔχονται Φρύγες
 οἱ πρὸς τὴν ἡῶ, πολυπροβατώτατοί τε ἔοντες ἀπάντωι
 τῶν ἐγὼ οἶδα καὶ πολυκαρπώτατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται
 Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίους καλέομεν· τούτοισι
 δὲ πρόσουροι Κίλικες, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε,
 ἐν τῇ ἦδε Κύπρος νῆσος κέεται· οὐ πεντακόσια τέλαντα
 βασιλεὺς τὸν ἐπέτεον φόρον ἐπιτελέουσι. Κιλικῶν δὲ τῶνδε
 ἔχονται Ἀρμένιοι οἶδε, καὶ οὗτοι ἔοντες πολυπρόβατοι,

Ἀρμενίων δὲ Ματιηνοὶ χώρην τήνδε ἔχοντες. ἔχεται δὲ
τούτων γῆ ἥδε Κισσίη, ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε
Χοάσπην κείμενά ἐστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, ἔνθα βασιλεὺς
τε μέγας δίαίταν ποιεῖται, καὶ τῶν χρημάτων οἱ θησαν-
ροὶ ἐνθαυτὰ εἰσι· ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν θαρ-
σέοντες ἤδη τῷ Διὶ πλούτου πέρι ἐρίζετε. ἀλλὰ περὶ μὲν
χώρης ἄρα οὐ πολλῆς οὐδὲ οὕτω χρηστῆς καὶ οὐρῶν
σμικρῶν χρεῶν ἐστι ὑμέας μάχας ἀναβάλλεσθαι πρὸς τε
Μεσσηνίους ἔοντας ἰσοπαλέας, καὶ Ἀρκάδας τε καὶ Ἀρ-
γείους, τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἐχόμενόν ἐστι οὐδὲν οὔτε
ἀργύρου, τῶν πέρι καὶ τινα ἐνάγει προθυμίη μαχόμε-
νον ἀποθυήσκειν· παρέχον δὲ τῆς Ἀσίας πάσης ἄρχειν
εὐπετέως, ἄλλο τι αἰρήσεσθε;) Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα
ἔλεξε, Κλεομένης δὲ ἀμείβετο τοισίδε· ὦ ξεῖνε Μιλή-
σιε, ἀναβάλλομαί τοι ἐς τρίτην ἡμέρην ὑποκρινέεσθαι.
Τότε μὲν ἐς τοσοῦτο ἤλασαν, ἐπεῖτε δὲ ἡ κυρίη ἡμέρῃ 50
ἐγένετο τῆς ὑποκρισίας καὶ ἦλθον ἐς τὸ συγκείμενον,
εἶφτο ὁ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην, ὁκόσων ἡμερῶν
ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων ὁδὸς εἴη παρὰ βασιλέα. ὁ δὲ
Ἀρισταγόρης τᾶλλα ἐὼν σοφὸς καὶ διαβάλλων ἐκείνον
εὖ ἐν τούτῳ ἐσφάλῃ· χρεῖν γάρ μιν μὴ λέγειν τὸ ἐόν,
βουλόμενόν γε Σπαρτιήτας ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν Ἀσίην, λέ-
γει δ' ὦν τριῶν μηνῶν φᾶς εἶναι τὴν ἄνοδον. ὁ δὲ
ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, τὸν ὁ Ἀρισταγόρης
ὥρμητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπε· ὦ ξεῖνε Μιλήσιε,
ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ θύντος ἡλίου· οὐδένα γάρ
λόγον εὐεπεία λέγεις Λακεδαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ
θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν. ὁ μὲν δὴ Κλεο- 51
μένης ταῦτα εἶπας ἦε ἐς τὰ οἰκία, ὁ δὲ Ἀρισταγόρης
λαβὼν ἱκετηρίην ἦε ἐς τοῦ Κλεομένεος, ἐσελθὼν δὲ
ἔσω ἅτε ἱκετεύων ἐπακοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα,
ἀποπέμψαντα τὸ παιδίον· προσεσθήκει γὰρ δὴ τῷ Κλεο-

μένει ἡ θυγάτηρ, τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δὲ οἱ καὶ μῦθον τέκνον ἐτύγγανε ἐὼν ἐτέων ὀκτώ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε τὰ βούλεται, μὴδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εἵνεκεν. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἤρχετο ἐκ δέκα ταλάντων ὑπισχνεόμενος, ἦν οἱ ἐπιτελέσῃ τῶν ἐδέετο. ἀνανεύοντος δὲ τοῦ Κλεομένεος προέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης, ἐς ὃ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑπεδέδεκτο, καὶ τὸ παιδίον αὐδάξατο· πάτερ, διαφθερέει σε ὁ ξεῖνος, ἦν μὴ ἀποστάς ἴης. ὃ τε δὴ Κλεομένης ἤσθεις τοῦ παιδίου τῇ παραινέσει ἦε ἐς ἕτερον οἶκημα, καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδέ οἱ ἐξεγένετο ἐπὶ πλέον ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλεία.

- 52 Ἐχει γὰρ ἀμφὶ τῇ ὁδῷ ταύτῃ ὧδε· σταθμοὶ τε πανταχῇ εἰσὶ βασιλῆιοι καὶ καταλύσεις κάλλισται, διὰ ὀκλεομένης τε ἡ ὁδὸς ἅπασα καὶ ἀσφαλέος. διὰ μὲν γε Λυδίας καὶ Φρυγίας σταθμοὶ τείνοντες εἰκοσὶ εἰσί, παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἐνενήκοντα καὶ ἡμισυ. ἐκδέκεται δ' ἐκ τῆς Φρυγίας ὁ Ἄλυσ ποταμὸς, ἐπ' ᾧ πύλαι τε ἐπεισι, τὰς διεξελάσαι πᾶσα ἀνάγκη καὶ οὕτω διεκπερᾶν τὸν ποταμόν, καὶ φυλακτῆριον μέγα ἐπ' αὐτῷ. διαβάντι δὲ ἐς τὴν Καππαδοκίην καὶ ταύτῃ πορευομένῳ μέχρι οὕρων τῶν Κιλικίων σταθμοὶ δυῶν δέοντες εἰσι τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἑκατόν· ἐπὶ δὲ τοῖσι τούτων οὗροισι διξάς τε πύλας διεξελάς καὶ διξὰ φυλακτῆρια παραμείψαι. ταῦτα δὲ διεξελάσαντι καὶ διὰ τῆς Κιλικίας ὁδὸν ποιευμένῳ τρεῖς εἰσὶ σταθμοί, παρασάγγαι δὲ πεντεκαίδεκα καὶ ἡμισυ. οὗρος δὲ Κιλικίας καὶ τῆς Ἀρμενίας ἐστὶ ποταμὸς νησιπέροτος, τῷ οὖνομα Εὐφρήτης. ἐν δὲ τῇ Ἀρμενίᾳ σταθμοὶ μὲν εἰσὶ καταγαγέων πεντεκαίδεκα, παρασάγγαι δὲ ἕξ καὶ πεντήκοντα καὶ

ἡμῖσι, καὶ φυλακτήριον ἐν αὐτοῖσι. ποταμοὶ δὲ νηυσί-
 πέρητοι τέσσερες διὰ ταύτης ῥέουσι, τοὺς πᾶσα ἀνάγκη
 διαπορθμεῦσαί ἐστι, πρῶτος μὲν Τίγρις, μετὰ δὲ δεύ-
 τερός τε καὶ τρίτος αὐτὸς οὐνομαζόμενος Ζάβατος οὗκ
 αὐτὸς ἔων ποταμὸς οὐδὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥέων· ὁ μὲν γὰρ
 πρότερος αὐτῶν καταλεχθεὶς ἐξ Ἀρμενίων ῥέει, ὁ δὲ ὕστε-
 ρον ἐκ Ματινηῶν. ὁ δὲ τέταρτος τῶν ποταμῶν οὐνομα-
 ζεῖ Γύνθης, τὸν Κύρος διέλαβέ κοτε ἐς διώρυχας ἐξή-
 κοντα καὶ τριηκοσίας. ἐκ δὲ ταύτης τῆς Ἀρμενίης ἐσβάλ-
 λοντι ἐς τὴν Ματινηνὴν γῆν σταθμοὶ εἰσι τέσσερες καὶ
 τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ ἑπτὰ καὶ τριήκοντα καὶ ἑκατὸν.
 ἐκ δὲ ταύτης ἐς τὴν Κισσίην χώρην μεταβαίνοντι ἔνδεκα
 σταθμοί, παρασάγγαι δὲ δύο καὶ τεσσεράκοντα καὶ ἡμισὺ
 ἐστι ἐπὶ ποταμὸν Χοάσπην, ἔοντα καὶ τοῦτον νηυσί-
 πέρητον, ἐπ' ᾧ Σοῦσα πόλις πεπόλισται. οὗτοι οἱ πάν-
 τες σταθμοὶ εἰσι ἔνδεκα καὶ ἑκατὸν. καταγωγὰ μὲν νυν
 σταθμῶν τοσαῦταί εἰσι ἐκ Σαρδίων ἐς Σοῦσα ἀναβαί-
 νοντι, εἰ δὲ ὀρθῶς μεμέτρηται ἡ ὁδὸς ἡ βασιλικὴ τοῖσι 53
 παρασάγγῃσι καὶ ὁ παρασάγγης δύναται τριήκοντα στά-
 δια, ὥσπερ οὗτός γε δύναται ταῦτα, ἐκ Σαρδίων στά-
 διά ἐστι ἐς τὰ βασιλῆα τὰ Μεμνόνια καλεόμενα πεντα-
 κόσια καὶ τρισχίλια καὶ μύρια παρασαγγέων ἔοντων
 πεντήκοντα καὶ τετρακοσίων. πεντήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν
 στάδια ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη διεξιούσι ἀναισιμονῶνται ἡμέ-
 ραι ἀπαρτὶ ἐνενήκοντα. Οὕτω τῷ Μιλησίῳ Ἀρισταγόρῃ 54
 εἶπαντι πρὸς Κλεομένεα τὸν Λακεδαιμόνιον εἶναι τριῶν
 μηνῶν τὴν ἀνοδὸν τὴν παρὰ βασιλέα ὀρθῶς εἰρητο. εἰ
 δέ τις τὸ ἀτρεκέστερον τούτων ἐτι δίζηται, ἐγὼ καὶ τοῦτο
 σημανέω· τὴν γὰρ ἐξ Ἐφέσου ἐς Σάρδις ὁδὸν δεῖ προσ-
 λογίσασθαι ταύτη. καὶ δὴ λέγω σταδίους εἶναι τοὺς
 πάντας ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἑλληνικῆς μέχρι Σοῦσων
 (τοῦτο γὰρ Μεμνόνιον ἄστνυ καλεῖται) τεσσεράκοντα καὶ
 τετρακισχιλίους καὶ μυρίους· οἱ γὰρ ἐξ Ἐφέσου ἐς Σάρ-

δις εἰς τεσσεράκοντα καὶ πεντακόσιοι στάδιοι. καὶ οὕτω
 τρισὶ ἡμέρησι μῆκύνεται ἡ τρίμηνος ὁδός.

- 55 Ἀπελαινόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐκ τῆς Σπάρτης
 ἦε ἐς τὰς Ἀθήνας γενομένης τυράννων ὧδε ἔλευ-
 θέρας. Ἐπεὶ Ἰππαρχον τὸν Πεισιστράτου, Ἰππίας
 δὲ τοῦ τυράννου ἀδελφεόν, ἰδόντα ὅψιν ἐνυπνίου
 ἐναργεστάτην κτείνουσι Ἀριστογείτων καὶ Ἀρμόδιος γέ-
 νος ἔοντες τὰ ἀνέκαθεν Γεφυραῖοι, μετὰ ταῦτα ἐτυραν-
 νεύοντο Ἀθηναῖοι ἐπ' ἔτεα τέσσαρα οὐδὲν ἔσπον, ἀλλὰ
 56 καὶ μᾶλλον ἢ πρὸ τοῦ. Ἡ μὲν νυν ὅψις τοῦ Ἰππάρχου
 ἐνυπνίου ἦν ἡδε. ἐν τῇ προτέρῃ νυκτὶ τῶν Παναθηναίων
 ἐδόκεε ὁ Ἰππαρχος ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μέγαν καὶ εὖει-
 δέα αἰνίσσεσθαι τὰ ἔπεα·

Τλῆθι λέων ἄτλητα παθὼν τετληότι θυμῷ·

Οὐδεις ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτίσει.

ταῦτα δὲ, ὥς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, φανερός ἦν ὑπερ-
 τιθέμενος ὀνειροπόλοισι· μετὰ δὲ ἀπειπάμενος τὴν ὅψιν
 ἐπεμπε τὴν πομπήν, ἐν τῇ δὴ τελευτᾷ.

- 57 Οἱ δὲ Γεφυραῖοι, τῶν ἦσαν οἱ φονέες οἱ Ἰππάρχου,
 ὥς μὲν αὐτοὶ λέγουσι, ἐγερόνεσαν ἐξ Ἑρετρίης τὴν ἀρ-
 χήν, ὥς δὲ ἐγὼ ἀναπνυθανόμενος εὗρισκω, ἦσαν Φοί-
 νικες τῶν σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενων Φοινίκων ἐς γῆν τὴν
 νῦν Βοιωτίην καλεομένην, οἴκεον δὲ τῆς χώρας ταύτης
 ἀπολαγόντες τὴν Ταναγρικὴν μοῖραν. ἐνθεῦτεν δὲ Καδ-
 μείων πρότερον ἐξαναστάντων ὑπ' Ἀργείων οἱ Γεφυ-
 ραῖοι οὗτοι δεύτερα ὑπὸ Βοιωτῶν ἐξαναστάντες ἐτρά-
 ποντο ἐπ' Ἀθηναίων. Ἀθηναῖοι δὲ σφεας ἐπὶ ῥητοῖσι
 ἐδέξαντο σφέων αὐτῶν εἶναι πολίητας, πολλῶν τεων καὶ
 58 οὐκ ἀξιαπηγῆτων ἐπιτάξαντες ἐργεσθαι. Οἱ δὲ Φοῖνικες
 οὗτοι οἱ σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενοι, τῶν ἦσαν οἱ Γεφυ-
 ραῖοι, ἄλλα τε πολλὰ οἰκῆσαντες ταύτην τὴν χώραν ἐσή-
 γαγον διδασκάλια ἐς τοὺς Ἑλληνας καὶ δὴ καὶ γράμματα,

οὐκ ἔοντα πρὶν Ἑλλήσι, ὥς ἐμοὶ δοκέειν, πρῶτα μὲν τοῖσι καὶ ἅπαντες χρεόνται Φοινίκες· μετὰ δὲ χρόνου προβαίνοντος ἅμα τῇ φωνῇ μετέβαλον καὶ τὸν ῥυθμὸν τῶν γραμμάτων. περιοίκεον δὲ σφραγ τὰ πολλὰ τῶν χώρων τοῦτον τὸν χρόνον Ἑλλήνων Ἴωνες, οἱ παραλαβόντες διδασκῆ παρὰ τῶν Φοινίκων τὰ γράμματα, μεταρρυσμίσαντες σφραγ ὀλίγα ἐχρέοντο, χρεόμενοι δὲ ἐφάτισαν, ὥσπερ καὶ τὸ δίκαιον ἔφερε ἐσαγαγόντων Φοινίκων ἐς τὴν Ἑλλάδα Φοινικῆα κεκληῆσθαι. καὶ τὰς βίβλους διφθέρας καλέουσι ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ οἱ Ἴωνες, ὅτι κοτὲ ἐν σπάνι βίβλων ἐχρέοντο διφθέρησι αἰγέησί τε καὶ οἰέησι· ἐτι δὲ καὶ τὸ κατ' ἐμὲ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἐς τοιαύτας διφθέρας γράφουσι. Εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς Καδ- 59 μῆια γράμματα ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἐν Θήβῃσι τῇσι Βοιωτῶν ἐπὶ τρίποσι τρισὶ ἐγκεκολλημένα, τὰ πολλὰ ὁμοῖα ἔοντα τοῖσι Ἴωνικοῖσι. ὁ μὲν δὴ εἰς τῶν τριπόδων ἐπίγραμμα ἔχει

Ἀμφιτρῶν μ' ἀνέθηκεν ἰὼν ἀπὸ Τηλεβοάων.

ταῦτα ἡλικίην ἂν εἴη κατὰ Λαίον τὸν Λαβδάκου τοῦ Πολυδώρου τοῦ Κάδμου. Ἐτερος δὲ τρίπους ἐν ἑξαμέ- 60 τρω τόνῳ λέγει·

Σκαῖος πυγμαχέων με ἐκηβόλω Ἀπόλλωνι

Νικήσας ἀνέθηκε τεῖν περικαλλὲς ἄγαλμα.

Σκαῖος δ' ἂν εἴη ὁ Ἰπποκόωντος, εἰ δὴ οὗτος γ' ἐστὶ ὁ ἀναθεὶς καὶ μὴ ἄλλος τῶντὸ οὐνομα ἔχων τῷ Ἰπποκόωντος, ἡλικίην κατὰ Οἰδίπουν τὸν Λαίου. Τρίτος δὲ τρί- 61 πους λέγει καὶ οὗτος ἐν ἑξαμέτρῳ·

Λαοδάμας τρίποδ' αὐτὸς εὐσκόπῳ Ἀπόλλωνι

Μουναρχέων ἀνέθηκε τεῖν περικαλλὲς ἄγαλμα.

ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ Λαοδάμαντος τοῦ Ἐτεοκλέος μουναρχέοντος ἐξανιστάται Καδμεῖοι ὑπ' Ἀργείων καὶ τράπονται ἐς τοὺς Ἐργέλεας, οἱ δὲ Γεφυραῖοι ὑπολειφθέντες

ὕστερον ὑπὸ Βοιωτῶν ἀναχωροῦνσι εἰς Ἀθήνας· καὶ σφι ἱσθ' ἐστὶ ἐν Ἀθήνησι ἰδρυμένα, τῶν οὐδὲν μέτα τοῖσι λοιποῖσι Ἀθηναίοισι, ἄλλα τε κεχωρισμένα τῶν ἄλλων ἱσθῶν καὶ δὴ καὶ Ἀχαιῆς Διμήτρος ἱσθὸν τε καὶ ὄργια.

- 62 Ἡ μὲν δὴ ὅσῃς τοῦ Ἰππάρχου ἐνυπνίου, καὶ οἱ Γεφυραῖοι ὅθεν ἐγεγόνεσαν, τῶν ἦσαν οἱ Ἰππάρχου φονέες, ἀπὴρηται μοι· δεῖ δὲ πρὸς τοῦτοις ἐτι ἀναλαβεῖν τὸν κατ' ἀρχὰς ἥια λέξων λόγον, ὥς τυραννῶν ἡλευθερώθησαν Ἀθηναῖοι. Ἰππείω τυραννεύοντος καὶ ἐμπικραινόμενου Ἀθηναίοισι διὰ τὸν Ἰππάρχου θάνατον Ἀλκμαιωνίδαι γένος ἔόντες Ἀθηναῖοι καὶ φεύγοντες Πεισιστρατίδας, ἐπεῖτε σφι ἅμα τοῖσι ἄλλοις Ἀθηναίων φυγάσι πειρεομένοις κατὰ τὸ ἰσχυρὸν οὐ προσχώρες ἡκάτοδος, ἀλλὰ προσέπταιον μεγάλως πειρεόμενοι κατεῖναι τε καὶ ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας, Λειψύδριον τὸ ὑπὲρ Παιονίης τειχίσαντες, ἐνθαῦτα οἱ Ἀλκμαιωνίδαι πᾶν ἐπὶ τοῖσι Πεισιστρατίδῃσι μηχανεόμενοι παρ' Ἀμφικτυόνων τὸν νηὸν μισθοῦνται τὸν ἐν Δελφοῖσι, τὸν νῦν ἔόντα, τότε δὲ οὐκω, τοῦτον ἐξοικοδομησαι. οἷα δὲ χρημάτων εὖ ἦκοντες καὶ ἔόντες ἄνδρες δόκιμοι ἀνέκαθεν ἐτι, τὸν τε νηὸν ἐξεργάσαντο τοῦ παραδείγματος κάλλιον τὰ τε ἄλλα, καὶ συγκειμένον σφι παρίνου λίθου ποιέειν
- 63 τὸν νηὸν Παρίου τὰ ἐμπροσθε αὐτοῦ ἐξεποίησαν. Ὡς ὦν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι λέγουσι, οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐν Δελφοῖσι κατήμενοι ἀνέπειδον τὴν Πυθίην χρήμασι, ὅκως ἔλθοιεν Σπαρτιητέων ἄνδρες εἴτε ἰδίῳ στόλῳ εἴτε δημοσίῳ χρησόμενοι, προσφέρειν σφι τὰς Ἀθήνας ἐλευθεροῦν. Ακακεδαιμόνιοι δὲ, ὥς σφι αἰεὶ τῶντὸ πρόφαντον ἐγίνετο, πέμπουσι Ἀρχιμόλιον τὸν Ἀστέρος, ἔόντα τῶν ἀστίων ἄνδρα δόκιμον, σὺν στρατῷ ἐξελέοντα Πεισιστρατίδας ἐξ Ἀθηνέων, ὅμως καὶ ξείνους σφι ἔοντας τὰ μάλιστα· τὰ γὰρ τοῦ θεοῦ πρεσβύτερα ἐποιεῦντο ἢ τὰ τῶν ἀν-

θρωῖν. πέμπουσιν δὲ τούτους κατὰ θάλασσαν πλοίοισι. ὁ
 μὲν δὴ προσσχὼν ἐς Φάληρον τὴν στρατιὴν ἀπέβησε,
 οἱ δὲ Πεισιστρατίδαι προπυθανόμενοι ταῦτα ἐπεκα-
 λέοντο ἐκ Θεσσαλίας ἐπικουρίην· ἐπεποίητο γὰρ σφι
 συμμαχίη πρὸς αὐτούς. Θεσσαλοὶ δὲ σφι δεομένοισι
 ἀπέπεμψαν κοινῇ γνώμῃ χρεόμενοι χιλίην τε ἵππον καὶ
 τὸν βασιλέα τὸν σφέτερον Κινέην ἄνδρα Γυνναῖον· τοὺς
 ἐπεῖτε ἔσχον συμμάχους οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐμνηχανέοντο
 τοιάδε· κείραντες τῶν Φαληρέων τὸ πεδῖον καὶ ἱππά-
 σιμον ποιήσαντες τοῦτον τὸν χώρον ἐπῆκαν τῷ στρατο-
 πέδῳ τὴν ἵππον· ἐμπεσοῦσα δὲ διέφθειρε ἄλλους τε πολ-
 λούς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ δὴ καὶ τὸν Ἀρχιμόλιον,
 τοὺς δὲ περιγενομένους αὐτῶν ἐς τὰς νέας κατέρξαν. ὁ
 μὲν δὴ πρῶτος στόλος ἐκ Λακεδαίμονος οὕτως ἀπήλλαξε,
 καὶ Ἀρχιμόλιον εἰσὶ ταφαὶ τῆς Ἀττικῆς Ἀλωπεκῆσι, ἀγ-
 χοῦ τοῦ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Κυνοσάργει. Μετὰ δὲ Λα- 64
 κεδαιμόνιοι μέζω στόλον στείλαντες ἀπέπεμψαν ἐπὶ τὰς
 Ἀθήνας, στρατηγὸν τῆς στρατιῆς ἀποδέξαντες βασιλέα
 Κλεομένεα τὸν Ἀναξανδρίδew, οὐκέτι κατὰ θάλασσαν
 στείλαντες, ἀλλὰ κατ' ἥπειρον· τοῖσι ἐσβαλοῦσι ἐς τὴν
 Ἀττικὴν χώραν ἢ τῶν Θεσσαλῶν ἵππος πρώτη προσέ-
 μιξε καὶ οὐ μετὰ πολλὸν ἐτράπετο, καὶ σφρων ἐπεσον
 ὑπὲρ τεσσαεράκοντα ἄνδρας· οἱ δὲ περιγενομένοι ἀπαλ-
 λάσσοντο ὥς εἶχον ἰθὺς ἐπὶ Θεσσαλίας. Κλεομένης δὲ
 ἀπικόμενος ἐς τὸ ἄστυ ἅμα Ἀθηναίων τοῖσι βουλομέ-
 νοισι εἶναι ἐλευθέροισι ἐπολιόρκει τοὺς τυράννους ἀπ-
 εργμένους ἐν τῷ Πελασγικῷ τείχει. Καὶ οὐδέν τι πάν- 65
 τως ἂν ἐξεῖλον τοὺς Πεισιστρατίδας οἱ Λακεδαιμόνιοι
 (οὔτε γὰρ ἐπέδρην ἐπενόεν ποιήσασθαι, οἳ τε Πεισι-
 στρατίδαι σίτοισι καὶ ποτοῖσι εὖ παρεσκευάδατο, πο-
 λιορκήσαντες τε ἂν ἡμέρας ὀλίγας ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν
 Σπάρτην. νῦν δὲ συντυχίη τοῖσι μὲν κακὴ ἐπεγένετο,

τοῖσι δὲ ἡ αὐτὴ αὕτη σύμμαχος· ὑπεκτιθέμενοι γὰρ ἔξω τῆς χώρας οἱ παῖδες τῶν Πεισιστρατιδῶν ἤλωσαν. τοῦτο δὲ ὥς ἐγένετο, πάντα αὐτῶν τὰ πρήγματα συνετετάρακτο, παρέστησαν δὲ ἐπὶ μισθῷ τοῖσι τέκνοισι, ἐπ' οἷσι ἐβούλοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐν πέντε ἡμέρησι ἐκχωρῆσαι ἐκ τῆς Ἀττικῆς. μετὰ δὲ ἐξεχώρησαν ἐς Σίγειον τὸ ἐπὶ τῷ Σκαμάνδρῳ, ἄρξαντες μὲν Ἀθηναίων ἐπ' ἕτεα ἕξ τε καὶ τριήκοντα, ἔόντες δὲ καὶ οὗτοι ἀνέκαθεν Πύλιοι τε καὶ Νηλεῖδαι, ἐκ τῶν αὐτῶν γεγονότες καὶ οἱ ἀμφὶ Κόδρον τε καὶ Μέλανθον, οἱ πρότερον ἐπήλυδες ἔόντες ἐγένοντο Ἀθηναίων βασιλεῖς. ἐπὶ τούτου δὲ καὶ τῶντ' οὖνομα ἀπεμνημόνευσε Ἰπποκράτης τῷ παιδὶ θέσθαι τὸν Πεισίστρατον, ἐπὶ τοῦ Νέστορος Πεισιστράτου ποιεύμενος τὴν ἐπωνυμίην. οὕτω μὲν Ἀθηναῖοι τυράννων ἀπηλλάχθησαν, ὅσα δὲ ἐλευθερωθέντες ἔρξαν ἢ ἐπαθον ἀξιώχρεα ἀπηγῆσιος πρὶν ἢ Ἰωνίην τε ἀποστήναι ἀπὸ Δαρείου καὶ Ἀρισταγόρην τὸν Μιλήσιον ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας χρηῖσαι σφέων βωθέειν, ταῦτα πρῶτα φράσω.

- 66 Ἀθῆναι ἐοῦσαι καὶ πρὶν μεγάλαι, τότε ἀπαλλαχθεῖσαι τυράννων ἐγίνοντο μέζονες. ἐν δὲ αὐτῇσι δύο ἄνδρες ἐδυνάστευον, Κλεισθένης τε ἀνὴρ Ἀλκμαιωνίδης, ὅσπερ δὴ λόγον ἔχει τὴν Πυθίην ἀναπεῖσαι, καὶ Ἰσαγόρης ὁ Τισάνδρου οἰκίης μὲν ἐὼν δοκίμου, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν οὐκ ἔχω φράσαι· θύουσι δὲ οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ Διὶ Κασίῳ. οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐστασίασαν περὶ δυνάμιος, ἐσσούμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν δῆμον προσεταιρίζεται· μετὰ δὲ τετραφύλους ἔοντας Ἀθηναίους δεκαφύλους ἐποίησε, τῶν Ἰωνος παίδων Γελέοντος καὶ Ἀλκικόροτος καὶ Ἀργάδεω καὶ Ὀπλητος ἀπαλλάξας τὰς ἐπωνυμίας, ἐξευρὼν δ' ἑτέρων ἡρώων ἐπωνυμίας ἐπιχωρίων, πάρεξ Ἀλάντος· τοῦτον δὲ ἄτε ἀστυγέλτονα

καὶ σύμμαχον ξεινον ἔοντα προσέθετο. Ταῦτα δὲ, δο- 67
 κείν ἐμοί, ἐμιμέετο ὁ Κλεισθένης οὗτος τὸν ἑαυτοῦ μη-
 τροπάτορα Κλεισθένα τὸν Σικυνῶνος τύραννον. Κλει-
 σθένης γὰρ Ἀργείοισι πολεμήσας τοῦτο μὲν ῥαψφδοὺς
 ἔπαυσε ἐν Σικυνῶνι ἀγωνίζεσθαι τῶν Ὀμηρείων ἐπέων
 εἶνεκεν, ὅτι Ἀργεῖοί τε καὶ Ἄργος τὰ πολλὰ πάντα
 ὑμνέεται, τοῦτο δὲ, ἡρώιον γὰρ ἦν καὶ ἔστι ἐν αὐτῇ
 τῇ ἀγορῇ τῶν Σικυνῶνιων Ἀδρήστου τοῦ Ταλαοῦ, τοῦ-
 τον ἐπεθύμησε ὁ Κλεισθένης ἔοντα Ἀργείου ἐκβαλεῖν
 ἐκ τῆς χώρας. ἔλθων δὲ ἐς Δελφοὺς ἐχρηστηριάζετο, εἰ
 ἐκβάλοι τὸν Ἀδρήστον· ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ φᾶσα Ἀδρή-
 στον μὲν εἶναι Σικυνῶνιων βασιλέα, ἐκείνον δὲ λευστήρα.
 ἐπεὶ δὲ ὁ θεὸς τοῦτό γε οὐ παρεδίδου, ἀπελθὼν ὀπίσω
 ἐφρόντιζε μηχανήν, τῇ αὐτὸς ὁ Ἀδρήστος ἀπαλλάξεται.
 ὥς δὲ οἱ ἐξευρησθαι ἐδόκεε, πέμψας ἐς Θήβας τὰς Βοιω-
 τίας ἔφη ἐθέλειν ἐπαγαγέσθαι Μελάνιππον τὸν Ἀστα-
 κοῦ· οἱ δὲ Θηβαῖοι ἔδοσαν. ἐπαγαγόμενος δὲ ὁ Κλει-
 σθένης τὸν Μελάνιππον τέμενός οἱ ἀπέδεξε ἐν αὐτῷ
 τῷ πρυτανίῳ καὶ μιν ἴδρυνσε ἐνθαῦτα ἐν τῷ ἰσχυρο-
 τάτῳ. ἐπηγάγετο δὲ τὸν Μελάνιππον ὁ Κλεισθένης (καὶ
 γὰρ τοῦτο δεῖ ἀπηγγέσθαι) ὥς ἐχθιστον ἔοντα Ἀδρή-
 στῳ, ὃς τόν τε ἀδελφεόν οἱ Μηκιστέα ἀπεκτόνυε καὶ τὸν
 γαμβρὸν Τυδέα. ἐπεῖτε δὲ οἱ τὸ τέμενος ἀπέδεξε, θυ-
 σίας τε καὶ ὀργὰς Ἀδρήστου ἀπελόμενος ἔδωκε τῷ Με-
 λανίππῳ. οἱ δὲ Σικυνῶνιοι ἐώθεσαν μεγαλωσθὶ κάρτα
 τιμᾶν τὸν Ἀδρήστον· ἡ γὰρ χώρα ἦν αὕτη Πολύβου, ὁ
 δὲ Ἀδρήστος ἦν Πολύβου θυγατριδέος, ἅπαις δὲ Πό-
 λυβος τελευτέων διδοῖ Ἀδρήστῳ τὴν ἀρχήν. τὰ τε δὴ ἄλλα
 οἱ Σικυνῶνιοι ἐτίμεον τὸν Ἀδρήστον, καὶ δὴ πρὸς τὰ
 πάθια αὐτοῦ τραγικοῖσι χοροῖσι ἐγέραιον, τὸν μὲν Διό-
 νυσον οὐ τιμέοντες, τὸν δὲ Ἀδρήστον. Κλεισθένης δὲ
 χοροὺς μὲν τῷ Διονύσῳ ἀπέδωκε, τὴν δὲ ἄλλην θυσίην

68 τῷ Μελανίππῳ. ταῦτα μὲν ἐς Ἀδρηστόν οἱ ἐπεποίητο, φυλὰς δὲ τὰς Δωριέων, ἵνα δὴ μὴ αἱ αὐταὶ ἔωσι τοῖσι Σικυωνίοισι καὶ τοῖσι Ἀργείοισι, μετέβαλε ἐς ἄλλα οὐνόματα· ἐνθα καὶ πλείστον κατεγέλασε τῶν Σικυωνίων· ἐπὶ γὰρ ὅς τε καὶ ὄνου τὰς ἐπωνυμίας μετατιθεῖς αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἐπέθηκε, πλήν τῆς ἑωυτοῦ φυλῆς· ταύτη δὲ τὸ οὔνομα ἀπὸ τῆς ἑωυτοῦ ἀρχῆς ἔθετο. οὔτοι μὲν δὴ Ἀρχέλαοι ἐκαλέοντο, ἕτεροι δὲ Τᾶται, ἄλλοι δὲ Ὀνεᾶται, ἕτεροι δὲ Χοιρεᾶται. τοῦτοισι τοῖσι οὐνόμασι τῶν φυλῶν ἐχρέοντο οἱ Σικυῶνιοι καὶ ἐπὶ Κλεισθένεος ἀρχοντος καὶ ἐκείνου τεθνεῶτος ἐτι ἐπ' ἕτεα ἐξήκοντα, μετέπειτεν μέντοι λόγον σφίσι δόντες μετέβαλον ἐς τοὺς Ὑλλέας καὶ Παμφύλους καὶ Δυμανάτας, τετάρτους δὲ αὐτοῖσι προσέθεντο ἐπὶ τοῦ Ἀδρηστοῦ παιδὸς Αἰγιαλέος τὴν ἐπωνυμίην ποιεύμενοι κεκλησθαι Αἰγιαλέας.

69 Ταῦτα μὲν νυν ὁ Σικυῶνιος Κλεισθένης ἐπεποιήκε, ὁ δὲ δὴ Ἀθηναῖος Κλεισθένης ἐὼν τοῦ Σικυωνίου τούτου θυγατριδέος καὶ τὸ οὔνομα ἐπὶ τούτου ἔχων, δοκέειν ἐμοὶ καὶ οὗτος ὑπεριδῶν Ἴωνας, ἵνα μὴ σφίσι αἱ αὐταὶ ἔωσι φυλαὶ καὶ Ἴωσι, τὸν ὁμώνυμον Κλεισθένεα ἐμimήσατο. ὥς γάρ δὴ τὸν Ἀθηναίων δῆμον πρότερον ἀπωσμένον τότε πάντα πρὸς τὴν ἑωυτοῦ μοῖραν προσεθήκατο, τὰς φυλὰς μετοννόμασε καὶ ἐποίησε πλεῦνας ἔξ ἐλασσόνων. δέκα τε δὴ φυλάρχους ἀντὶ τεσσέρων ἐποίησε, δέκα δὲ καὶ τοὺς δῆμους κατένεμε ἐς τὰς φυλάς. ἦν τε τὸν δῆμον προσθήμενος πολλῶ κατύπερθε

70 τῶν ἀντιστασιωτέων. Ἐν τῷ μέρει δὲ ἐσσούμενος ὁ Ἰσαγόρης ἀντιτεχνᾶται τάδε· ἐπικαλέεται Κλεομένεα τὸν Λακεδαιμόνιον, γενόμενον ἑωυτῷ ξείνον ἀπὸ τῆς Πεισιστρατιδῆων πολιορκίης. τὸν δὲ Κλεομένεα εἶχε αἰτίη φοιτᾶν παρὰ τοῦ Ἰσαγόρεω τὴν γυναῖκα. τὰ μὲν δὴ πρῶτα πέμπων ὁ Κλεομένης ἐς τὰς Ἀθήνας κήρυκα

ἐξέβαλε Κλεισθένεα καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους πολλοὺς Ἀθηναίων, τοὺς ἐναγέας ἐπiléγων. ταῦτα δὲ πέμπων ἔλεγε ἐκ διδαχῆς τοῦ Ἰσαγόρευ· οἱ μὲν γὰρ Ἀλκμαίωνίδαι καὶ οἱ συστασιῶται αὐτῶν εἶχον αἰτίην τοῦ φόνου τούτου, αὐτὸς δὲ οὐ μετείχε, οὐδ' οἱ φίλοι αὐτοῦ. Οἱ 71 δ' ἐναγέες Ἀθηναίων ὧδε οὐνομάσθησαν· ἦν Κύλων τῶν Ἀθηναίων ἀνὴρ Ὀλυμπιονίκης. οὗτος ἐπὶ τυραννίδι ἐκόμησε, προσποιησάμενος δὲ ἐταιρήτην τῶν ἡλικιωτέων καταλαβεῖν τὴν ἀκρόπολιν ἐπειρήθη, οὐ δυνάμενος δὲ ἐπικρατῆσαι ἐκέτης ἵζετο πρὸς τὸ ἄγαλμα. τούτους ἀνισταῖσι μὲν οἱ πρυτάνεις τῶν ναυκράρων, οἵπερ ἔνεμον τότε τὰς Ἀθήνας, ὑπεργγύους πλὴν θανάτου, φονεῦσαι δὲ αὐτοὺς αἰτίη ἔχει Ἀλκμαίωνίδας. ταῦτα πρὸ τῆς Πεισιστράτου ἡλικίης ἐγένετο.

Κλεομένης δὲ ὡς πέμπων ἐξέβαλε Κλεισθένεα καὶ 72 τοὺς ἐναγέας, Κλεισθένης μὲν αὐτὸς ὑπεξέσχε, μετὰ δὲ οὐδὲν ἔσσαν παρῆν ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Κλεομένης οὐ σὺν μεγάλῃ χειρὶ, ἀπικόμενος δὲ ἀρηλατέει ἐπτακόσια ἐπίστια Ἀθηναίων, τὰ οἱ ὑπέθετο ὁ Ἰσαγόρης. ταῦτα δὲ ποιήσας δεύτερον τὴν βουλὴν καταλύειν ἐπειράτο, τριηκοσίοισι δὲ τοῖσι Ἰσαγόρευ στασιώτησι τὰς ἀρχὰς ἐνεχείριξε. ἀντισταθείσης δὲ τῆς βουλῆς καὶ οὐ βουλομένης πείθεσθαι ὅ τε Κλεομένης καὶ ὁ Ἰσαγόρης καὶ οἱ στασιῶται αὐτοῦ καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν. Ἀθηναίων δὲ οἱ λοιποὶ τὰ αὐτὰ φρονήσαντες ἐπολιόρκεον αὐτοὺς ἡμέρας δύο· τῇ δὲ τρίτῃ ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται ἐκ τῆς χώρας ὅσοι ἦσαν αὐτῶν Λακεδαιμόνιοι. ἐπετελέετο δὲ τῷ Κλεομένει ἡ φήμη· ὥς γὰρ ἀνέβη ἐς τὴν ἀκρόπολιν μέλλων δὴ αὐτὴν κατασχέσειν, ἦμε ἐς τὸ ἄδυτον τῆς θεοῦ ὡς προσερέων· ἡ δὲ ἱρεῖα ἐξαναστᾶσα ἐκ τοῦ θρόνου πρὶν ἢ τὰς θύρας αὐτὸν ἀμείψαι εἶπε· ὦ ξεῖνε Λακεδαιμόνιε, πάλιν χώρει μηδ' ἐσιθι ἐς τὸ

- ἱρόν· οὐ γὰρ θεμιτὸν Δωριεῦσι παριέναι ἐνθάυτα. ὁ δὲ εἶπε· ὦ γύναι, ἀλλ' οὐ Δωριεὺς εἰμι, ἀλλ' Ἀχαιοός. ὁ μὲν δὴ τῇ κληδόνι οὐδὲν χρεόμενος ἐπεχείρησέ τε καὶ τότε πάλιν ἐξέπιπτε μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, τοὺς δὲ ἄλλους Ἀθηναῖοι κατέδησαν τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἐν δὲ αὐτοῖσι καὶ Τιμησίθεον τὸν Δελφόν, τοῦ ἔργα χειρῶν τε καὶ λήματος ἔχοιμ' ἂν μέγιστα καταλέξει. οὗτοι μὲν νυν
- 73 δεδεμένοι ἐτελεύτησαν, Ἀθηναῖοι δὲ μετὰ ταῦτα Κλεισθέnea καὶ τὰ ἑπτακόσια ἐπίστια τὰ διωχθέντα ὑπὸ Κλεομένεος μεταπεμφόμενοι πέμπουσι ἀγγέλους ἐς Σάρδεις, συμμαχίην βουλόμενοι ποιήσασθαι πρὸς Πέρσας· ἥπιστέατο γάρ σφι πρὸς Λακεδαιμονίους τε καὶ Κλεομένεα ἐκπεπολεμῶσθαι. ἀπικομένων δὲ τῶν ἀγγέλων ἐς τὰς Σάρδεις καὶ λεγόντων τὰ ἐντεταλμένα Ἀρταφέρνης ὁ Ὑστάσπεος Σαρδίων ὑπαρχος ἐπειρώτα, τίνες εἶντες ἄνθρωποι καὶ κῆ γῆς οἰκημένοι δεοῖατο Περσέων σύμμαχοι γενέσθαι, πνθόμενος δὲ πρὸς τῶν ἀγγέλων ἀπεκορύφου σφι τάδε· Εἰ μὲν διδοῦσι βασιλὲν Δαρεῖον Ἀθηναῖοι γῆν τε καὶ ὕδωρ, ὁ δὲ συμμαχίην σφι συνετίθετο, εἰ δὲ μὴ διδοῦσι, ἀπαλλάσσεσθαι αὐτοὺς ἐκέλευε. οἱ δὲ ἄγγελοι ἐπὶ σφέων αὐτῶν βαλόμενοι διδόναι ἔφασαν, βουλόμενοι τὴν συμμαχίην ποιήσασθαι. οὗτοι μὲν δὴ ἀπελθόντες ἐς τὴν ἐωυτῶν αἰτίας μεγάλας εἶχον.
- 74 Κλεομένης δὲ ἐπιστάμενος περιυβρίσθαι ἔπεσι καὶ ἔργοισι ὑπ' Ἀθηναίων συνέλεγε ἐκ πάσης Πελοποννήσου στρατὸν, οὐ φράζων ἐς τὸ συλλέγει, τίσασθαι δὲ ἐθέλων τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἰσαγόρην βουλόμενος τύραννον καταστήσαι· συνεξῆλθε γάρ οἱ οὗτος ἐκ τῆς ἀκροπόλιος. Κλεομένης τε δὴ στόλῳ μεγάλῳ ἐσέβαλε ἐς Ἐλευσίνα, καὶ οἱ Βοιωτοὶ ἀπὸ συνθήματος Οἰνόην αἰρέουσι καὶ Ὑσιᾶς, δῆμους τοὺς ἐσχάτους τῆς Ἀττικῆς, Χαλκιδέας τε ἐπὶ τὰ ἑτερα ἐρίνοντο ἐπιόντες

χώρους τῆς Ἀττικῆς. Ἀθηναῖοι δὲ, καίπερ ἀμφιβολίῃ
 ἔχοντες, Βοιωτῶν μὲν καὶ Χαλκιδέων ἐσύτερον ἐμελ-
 λου μνήμην ποιήσεσθαι, Πελοποννησίοισι δὲ ἐοῦσι ἐν
 Ἐλευσίνι ἀντία ἔθεντο τὰ ὄπλα. Μελλόντων δὲ συν- 75
 ἄψειν τὰ στρατόπεδα ἐς μάχην Κορινθιοὶ μὲν πρῶτοι
 σφίσι αὐτοῖσι δόντες λόγον, ὥς οὐ ποιοῖεν τὰ δίκαια,
 μετεβάλλοντό τε καὶ ἀπαλλάσσοντο, μετὰ δὲ Δημάροτος
 ὁ Ἀρίστωνος, ἐὼν καὶ οὗτος βασιλεὺς Σπαρτιητέων,
 καὶ συνεξαγκρών τε τὴν στρατιὴν ἐκ Λακεδαιμόνος καὶ
 οὐκ ἐὼν διάφορος ἐν τῷ πρόσθε χρόνῳ Κλεομένει. ἀπὸ
 δὲ ταύτης τῆς διχοστασίης ἐτέθη νόμος ἐν Σπάρτῃ, μὴ
 ἐξεῖναι ἔπεσθαι ἀμφοτέρους τοὺς βασιλεῆς ἐξιούσης τῆς
 στρατιῆς· τέως γὰρ ἀμφοτέροι εἶποντο· παραλυομένου
 δὲ τούτων τοῦ ἑτέρου καταλείπεσθαι καὶ τῶν Τυνδαρι-
 δέων τὸν ἕτερον· πρὸ τοῦ γὰρ δὴ καὶ οὗτοι ἀμφοτέροι
 ἐπικλητοὶ σφι εἶοντες εἶποντο. τότε δὴ ἐν τῇ Ἐλευσίνι
 ὁρέοντες οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων τοὺς τε βασιλεῆς τῶν
 Λακεδαιμονίων οὐκ ὁμολογέοντας καὶ Κορινθίους ἐκ-
 λιπόντας τὴν τάξιν οἰχοντο καὶ αὐτοὶ ἀπαλασσόμενοι.
 Τέταρτον δὴ τοῦτο ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἀπικόμενοι Δωριεῆς, 76
 δις τε ἐπὶ πολέμῳ ἐσβαλόντες, καὶ δις ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ
 πλήθους τοῦ Ἀθηναίων, πρῶτον μὲν, ὅτε καὶ Μέγαρχα
 κατοίκησαν (οὗτος ὁ στόλος ἐπὶ Κόδρου βασιλεύοντος
 Ἀθηναίων ὀρθῶς πρῶτος ἂν καλεοίτο), δεύτερον δὲ καὶ
 τρίτον, ὅτε ἐπὶ Πεισιστρατιδέων ἐξέλασιν ὀρμηθέντες ἐκ
 Σπάρτης ἀπίκοντο, τέταρτον δὲ τότε, ὅτε ἐς Ἐλευσίνα
 Κλεομένης ἄγων Πελοποννησίους ἐσέβαλε, οὕτω τέταρτον
 τότε Δωριεῆς ἐσέβαλον ἐς Ἀθήνας. Διαλυθέντος ὧν 77
 τοῦ στόλου τούτου ἀκλεῶς ἐνθαῦτα Ἀθηναῖοι τίνυσθαι
 βουλόμενοι πρῶτα στρατήνῃ ποιεῦνται ἐπὶ Χαλκιδέας.
 Βοιωτοὶ δὲ τοῖσι Χαλκιδεῦσι βωθέουσι ἐπὶ τὸν Εὐριπον.
 Ἀθηναίοισι δὲ ἰδοῦσι τοὺς βοηθοὺς ἔδοξε πρότερον τοῖσι

Βοιωτοῖσι ἢ τοῖσι Χαλκιδεῦσι ἐπιχειρεῖν. συμβάλλουσι τε δὴ τοῖσι Βοιωτοῖσι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πολλῶ ἐκράτησαν, κάρτα δὲ πολλοὺς φονεύσαντες ἑπτακοσίους αὐτῶν ἐξώγησαν. τῆς δὲ αὐτῆς ταύτης ἡμέρης οἱ Ἀθηναῖοι διαβάντες ἐς τὴν Εὐβοίαν συμβάλλουσι καὶ τοῖσι Χαλκιδεῦσι, νικήσαντες δὲ καὶ τούτους τετρακισχιλίους κληρούχους ἐπὶ τῶν ἱπποβοτέων τῇ χώρῃ λείπουσι· οἱ δ' ἱπποβόται ἐκαλέοντο οἱ παχέες τῶν Χαλκιδέων. ὅσους δὲ καὶ τούτων ἐξώγησαν, ἅμα τοῖσι Βοιωτῶν ἐξωγήμενοις εἶχον ἐν φυλακῇ, ἐν πέδαις δήσαντες· χρόνῳ δὲ ἔλυσάν σφεας δίμνεως ἀποτιμησάμενοι. τὰς δὲ πέδας αὐτῶν, ἐν τῇσι ἐδεδέετο, ἀνεκρέμασαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, αἱ περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦσαν περιεσῶσαι, κρεμάμεναι ἐκ τειχέων περιπεφλευσμένων πυρὶ ὑπὸ τοῦ Μήδου, ἀντίον δὲ τοῦ μεγάρου τοῦ πρὸς ἐσπέρην τετραμμένου. καὶ τῶν λύτρων τὴν δεκάτην ἀνέθηκαν, ποιησάμενοι τέθριππον χάλκεον· τὸ δὲ ἀριστερῆς χειρὸς ἔστηκε πρῶτον ἐσιόντι ἐς τὰ προπύλαια τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλει· ἐπιγέγραπται δὲ οἱ τάδε·

Ἐθνεα Βοιωτῶν καὶ Χαλκιδέων δαμάσαντες

Παῖδες Ἀθηναίων ἔργμασιν ἐν πολέμου

Δεσμῶ ἐν ἀγλυόεντι σιδηρῷ ἔσβεσαν ὕβριν·

Τῶν ἵππους δεκάτην Παλλάδι τάσδ' ἔθεσαν.

- 78 Ἀθηναῖοι μὲν νυν αὖξηντο, δημοῖ δὲ οὐ κατ' ἐν μουνον, ἀλλὰ πανταχῇ ἢ ἰσηγορίῃ ὥς ἐστὶ χρῆμα σπουδαῖον, εἰ καὶ Ἀθηναῖοι τυραννεύομενοι μὲν οὐδαμῶν τῶν σφέας περιιοικέοντων ἦσαν τὰ πολέμια ἀμείνους, ἀπαλλαχθέντες δὲ τυράννων μακρῷ πρῶτοι ἐγένοντο· δημοῖ ὧν ταῦτα, ὅτι κατεχόμενοι μὲν ἐθελοκᾶκεον ὥς δεσπότη ἐργαζόμενοι, ἐλευθερωθέντων δὲ αὐτὸς ἕκαστος ἑω-
79 τῷ προεθυμέετο κατεργάζεσθαι. οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἐπρησσον, Θηβαῖοι δὲ μετὰ ταῦτα ἐς θεὸν ἔπεμπον,

βουλόμενοι τίσασθαι Ἀθηναίους. ἡ δὲ Πυθίη ἀπὸ σφέων
 μὲν αὐτῶν οὐκ ἔφη αὐτοῖσι εἶναι τίσιν, ἐς πολύφημον
 δὲ ἐξευέλκοντας ἐκέλευε τῶν ἄγχιστα δέεσθαι. ἀπελθόν-
 των ὦν τῶν θεοπροπῶν ἐξέφερον τὸ χρηστήριον ἄλλην
 ποιησάμενοι· ὥς ἐπυνθάνοντο δὲ λεγόντων αὐτῶν τῶν
 ἄγχιστα δέεσθαι, εἶπαν οἱ Θηβαῖοι ἀκούσαντες τούτων·
 οὐκ ὦν ἄγχιστα ἡμέων οἰκέουσι Ταναγραῖοι τε καὶ Κο-
 ρωναῖοι καὶ Θεσπιέες, καὶ οὗτοί γε ἅμα ἡμῖν αἰεὶ μαχό-
 μενοι προθύμως συνδιαφέρουσι τὸν πόλεμον. τί δεῖ
 τούτων γε δέεσθαι; ἀλλὰ μᾶλλον μὴ οὐ τοῦτο ἢ τὸ χρη-
 στήριον. Τοιαῦτα ἐπιλεγομένων εἶπε δὴ κοτε μα- 80
 θῶν τις· Ἐγὼ μοι δοκέω συνιέναι τὸ ἐθέλει λέγειν ἡμῖν
 τὸ μαντήιον. Ἀσωποῦ λέγονται γενέσθαι θυγατέρες
 Θήβη τε καὶ Αἰγίνα· τούτων ἀδελφεῶν ἐουσέων δοκέω
 ἡμῖν Αἰγινητέων δέεσθαι τὸν θεὸν χρῆσαι τιμωρητῶν
 γενέσθαι. καὶ οὐ γάρ τις ταύτης ἀμείνων γνώμη ἐδόκεε
 φαίνεσθαι, ἀντίκα πέμψαντες ἐδέοντο Αἰγινητέων, ἐπι-
 καλεόμενοι κατὰ τὸ χρηστήριόν σφι βωθῆεν, ὥς ἐόν-
 των ἄγχιστέων, οἱ δὲ σφι αἰτέουσι ἐπικουρίην τοὺς
 Αἰακίδας συμπέμπειν ἔφασαν. Πειρησαμένων δὲ τῶν 81
 Θηβαίων κατὰ τὴν συμμαχίην τῶν Αἰακιδέων καὶ τρη-
 χέως περιεφθέντων ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐτίς οἱ Θηβαῖοι
 πέμψαντες τοὺς μὲν Αἰακίδας σφι ἀπεδίδοσαν, τῶν δὲ
 κνδρῶν ἐδέοντο. Αἰγινῆται δὲ εὐδαιμονίῃ τε μεγάλῃ ἐπ-
 αερθέντες καὶ ἔχθρης παλαιῆς ἀναμνησθέντες ἐχούσης
 ἐς Ἀθηναίους τότε Θηβαίων δεηθέντων πόλεμον ἀκή-
 ρυκτον Ἀθηναίοισι ἐπέφερον. ἐπικειμένων γὰρ αὐτῶν
 Βοιωτοῖσι ἐπιπλώσαντες μακρῇσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν
 κατὰ μὲν ἔσυραν Φάληρον, κατὰ δὲ τῆς ἄλλης παραλίας
 πολλοὺς δῆμους, ποιεῦντες δὲ ταῦτα μεγάλως Ἀθη-
 ναίους ἐσίοντο.

Ἡ δὲ ἔχθρη ἡ προσφειλομένη ἐς Ἀθηναίους ἐκ τῶν 82

Αἰγινητέων ἐγένετο ἐξ ἀρχῆς τοιῆσδε. Ἐπιδαυρίοισι ἡ γῆ καρπὸν οὐδένα ἀνεδίδου. περὶ ταύτης ὦν τῆς συμφορῆς οἱ Ἐπιδαυρίοι ἐχρέοντο ἐν Δελφοῖσι· ἡ δὲ Πυθίη σφέας ἐκέλευε Δαμίης τε καὶ Αὐξησίης ἀγάλματα ἰδρύσασθαι καὶ σφι ἰδρυσαμένοισι ἄμεινον συνοίσεσθαι. ἐπειρώτεον ὦν οἱ Ἐπιδαυρίοι, κότερα χαλκοῦ ποιέωνται τὰ ἀγάλματα ἢ λίθου· ἡ δὲ Πυθίη οὐδέτερον τούτων ἔα, ἀλλὰ ξύλου ἡμέρης ἐλαίης. ἐδέοντο ὦν οἱ Ἐπιδαυρίοι Ἀθηναίων ἐλαίην σφι δοῦναι ταμέσθαι, ἱροτάτας δὴ ἐκείνας νομίζοντες εἶναι· λέγεται δὲ καὶ ὥς ἐλαῖαι ἦσαν ἄλλοθι γῆς οὐδαμοῦ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἢ ἐν Ἀθῆνῃσι. οἱ δὲ ἐπὶ τοιοῖδε θάψειν ἔφασαν, ἐπ' ᾧ ἀπάξουσιν ἔτεος ἐκάστου τῇ Ἀθηναίῃ τε τῇ Πολιάδι ἱρὰ καὶ τῷ Ἑρεχθεῖ· καταινέσαντες δ' ἐπὶ τούτοις οἱ Ἐπιδαυρίοι τῶν τε ἐδέοντο ἐτυχον, καὶ ἀγάλματα ἐκ τῶν ἐλαιῶν τούτων ποιησάμενοι ἰδρύσαντο· καὶ ἡ τε γῆ σφι ἔφερε,

83 καὶ Ἀθηναίοισι ἐπετέλεον τὰ συνέθεντο. Τοῦτον δ' ἔτι τὸν χρόνον καὶ πρὸ τοῦ Αἰγινῆται Ἐπιδαυρίων ἦκουον, τὰ τε ἄλλα καὶ δίκας διαβαίνοντες ἐς Ἐπίδαυρον ἐδίδουσάν τε καὶ ἐλάμβανον παρ' ἀλλήλων οἱ Αἰγινῆται. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦδε νέας τε πηξάμενοι καὶ ἀγνωμοσύνη χρησάμενοι ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν Ἐπιδαυρίων. ἅτε δὲ ἔοντες διάφοροι, ἐδηλέοντο αὐτοὺς ὥστε δὴ θαλασσοκράτορες ἔοντες, καὶ δὴ καὶ τὰ ἀγάλματα ταῦτα τῆς τε Δαμίης καὶ τῆς Αὐξησίης ὑπαιρέονται αὐτῶν, καὶ σφεα ἐκόμισάν τε καὶ ἰδρύσαντο τῆς σφετέρης χώρας ἐς τὴν μεσόγαιαν, τῇ Οἰῇ μὲν ἔστι οὖνομα, στάδια δὲ μάλιστα κη ἀπὸ τῆς πόλιος ὥς εἴκοσι ἀπέχει. ἰδρυσάμενοι δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ θυσίησί τε σφεα καὶ χοροῖσι γυναικῆλοισι κερτόμοισι ἱλάσκοντο, χορηγῶν ἀποδεικνυμένων ἑκατέρῃ τῶν δαιμόνων δέκα ἀνδρῶν· κακῶς δὲ ἡγόρευον οἱ χοροὶ ἄνδρα μὲν οὐδένα, τὰς δὲ ἐπιχωρίας γυναίκας.

ἦσαν δὲ καὶ τοῖσι Ἐπιδευρίοισι αἱ τοιαῦται ἱεροργίαι·
 εἰσὶ δὲ σφι καὶ ἄρρητοι ἱεροργίαι. Κλεφθέντων δὲ τῶνδε 84
 τῶν ἀγαλμάτων οἱ Ἐπιδευριοὶ τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰ συν-
 ἔθεντο οὐκ ἐπετέλεον. πέμψαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐμήνιον
 τοῖσι Ἐπιδευρίοισι· οἱ δὲ ἀπέφαινον λόγῳ, ὥς οὐκ ἀδι-
 κέοιεν ὅσον μὲν γὰρ χρόνον εἶχον τὰ ἀγάλματα ἐν τῇ
 χώρῃ, ἐπιτελέειν τὰ συνέθεντο, ἐπεὶ δὲ ἐστερησθαι αὐ-
 τῶν, οὐ δίκαιοι εἶναι ἀποφέρειν ἔτι, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντας
 αὐτὰ Αἰγινήτας πρήσσεσθαι ἐκέλευον. πρὸς ταῦτα Ἀθη-
 ναῖοι ἐς Αἰγιναν πέμψαντες ὑπαίτεον τὰ ἀγάλματα· οἱ δὲ
 Αἰγινῆται ἔφασαν σφίσι τε καὶ Ἀθηναίοισι εἶναι οὐδὲν
 πρῆγμα. Ἀθηναῖοι μὲν νυν λέγουσι μετὰ τὴν ἀπαίτη- 85
 σιν ἀποσταλῆναι τριήρεϊ μιῇ τῶν ἀστῶν τούτους, οἱ ἀπο-
 πεμφθέντες ἀπὸ τοῦ κοινοῦ καὶ ἀπικόμενοι ἐς Αἰγιναν
 τὰ ἀγάλματα ταῦτα ὡς σφετέρων ξύλων ἔοντα ἐπιρρέον-
 το ἐκ τῶν βάθρων ἕξανασπᾶν, ἵνα σφέα ἀνακομίσωνται.
 οὐ δυναμένους δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ αὐτῶν κρατῆσαι, πε-
 ριβαλόντας σχοινία ἔλκειν τὰ ἀγάλματα, καὶ σφι ἔλκουσι
 βροντὴν τε καὶ ἄμα τῇ βροντῇ σεισμὸν ἐπιγενέσθαι· τοὺς
 δὲ τριηρίτας τοὺς ἔλκοντας ὑπὸ τούτων ἀλλοφρονησαι,
 παθόντας δὲ τοῦτο κτείνειν ἀλλήλους ἅτε πολεμίους, ἐς
 ὃ ἐκ πάντων ἓνα λειφθέντα ἀνακομισθῆναι αὐτὸν ἐς Φά-
 ληρον. Ἀθηναῖοι μὲν νυν οὕτω λέγουσι γενέσθαι, Αἰ- 86
 γινῆται δὲ οὐ μιῇ νηὶ ἀπικέσθαι Ἀθηναίους (μίαν μὲν
 γὰρ καὶ ὀλίγῳ πλεῦνας μιῆς, καὶ εἰ σφι μὴ ἔτυχον εὐθύ-
 σαι νέες, ἀπαμύνασθαι ἂν εὐπετέως), ἀλλὰ πολλῇσι νηυ-
 σὶ ἐπιπλάειν σφι ἐπὶ τὴν χώραν, αὐτοὶ δὲ σφι εἴξαι καὶ
 οὐ διανευμαχῆσαι. οὐκ ἔχουσι δὲ τοῦτο διασημῆναι ἀτρε-
 κέως, οὔτε εἰ ἔσσουνε συγγινωσκόμενοι εἶναι τῇ ναυμα-
 χίᾳ κατὰ τοῦτο εἴξαν, οὔτε εἰ βουλόμενοι ποιῆσαι οἷόν
 τι καὶ ἐποίησαν. Ἀθηναίους μὲν νυν, ἐπεὶ τε σφι οὐδεὶς
 ἐς μάχην κατίστατο, ἀποβάντας ἀπὸ τῶν νεῶν τραπέσθαι

πρὸς τὰ ἀγάλματα, οὐ δυναμένους δὲ ἀνασπάσαι ἐκ τῶν
 βάθρων αὐτὰ οὕτω δὴ περιβαλομένους σχοινία ἔλκειν,
 ἐς ὃ ἑλκόμενα τὰ ἀγάλματα ἀμφοτέρω τῶντ' οὕτως ποιῆσαι,
 ἔμοι μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, ἀλλὰ δέ τ' ἐφ' ἐς γούνατα γὰρ
 σφι αὐτὰ πεσεῖν, καὶ τὸν ἀπὸ τούτου χρόνον διατελέειν
 οὕτω ἔχοντα. Ἀθηναίους μὲν δὴ ταῦτα ποιεῖν, σφέας
 δὲ Αἰγινῆται λέγουσι πυνθομένους τοὺς Ἀθηναίους ὥς
 μέλλοιεν ἐπὶ σφέας στρατεύεσθαι, ἐτοίμους Ἀργεῖους
 ποιεῖσθαι. τοὺς τε δὴ Ἀθηναίους ἀποβεβάναι ἐς τὴν Αἰ-
 γιναίην, καὶ παρῆναι βωθρόντας σφι τοὺς Ἀργεῖους,
 καὶ λαθεῖν τε ἐξ Ἐπιδαύρου διαβάντας ἐς τὴν νῆσον καὶ
 οὐ προακηκοόσι τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπιπεσεῖν ὑποταγομέ-
 νους τὸ ἀπὸ τῶν νεῶν, ἅμα τε ἐν τούτῳ τὴν βροντὴν τε
 87 γενέσθαι καὶ τὸν σεισμόν αὐτοῖσι. Λέγεται μὲν νυνὶ ὑπ'
 Ἀργείων τε καὶ Αἰγινητέων τάδε, ὁμολογέεται δὲ καὶ ὑπ'
 Ἀθηναίων ἓνα μῦθον τὸν ἀποσωθέντα αὐτῶν ἐς τὴν
 Ἀττικὴν γενέσθαι· πλὴν Ἀργεῖοι μὲν λέγουσι αὐτῶν τὸ
 Ἀττικὸν στρατόπεδον διαφθειράντων τὸν ἓνα τοῦτον
 περιγενέσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ τοῦ δαιμονίου· περιγενέσθαι
 μέντοι οὐδὲ τοῦτον τὸν ἓνα, ἀλλ' ἀπολέσθαι τρώφῳ τοι-
 ῷδε· κομισθεὶς γὰρ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπήγγειλε τὸ πάθος·
 πυνθομένας δὲ τὰς γυναῖκας τῶν ἐπ' Αἰγιναν στρατευσα-
 μένων ἀνδρῶν, δεινόν τι ποιησαμένας ἐκεῖνον μῦθον
 ἐξ ἀπάντων σωθῆναι, πέριξ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον λα-
 βούσας καὶ κεντεοῦσας τῇσι περόνῃσι τῶν ἱματίων εἰρω-
 τῶν ἐκάστην αὐτέων, ὅκη εἶη ὃ ἑωντῆς ἀνὴρ. καὶ τοῦτον
 μὲν οὕτω διαφθαρῆναι, Ἀθηναίοισι δὲ ἔτι τοῦ πάθους
 δεινότερόν τι δόξαι εἶναι τὸ τῶν γυναικῶν ἔργον. ἀλλὰ
 μὲν δὴ οὐκ ἔχειν ὅτεφ' ζημιώσῃσι τὰς γυναῖκας, τὴν δὲ
 ἐσθῆτα μετέβαλον αὐτέων ἐς τὴν Ἰάδα· ἐφόρεον γὰρ δὴ
 πρὸ τοῦ αἰ τῶν Ἀθηναίων γυναῖκες ἐσθῆτα Δωρίδα, τῇ
 Κορινθίῃ παραπλησιωτάτην· μετέβαλον ὧν ἐς τὸν λί-

μεον κιθῶνα, ἵνα δὴ περόνησι μὴ χρέωνται. Ἔστι δὲ 88
 ἀληθὲς λόγῳ χρεομένοισι οὐκ Ἰὰς αὕτη ἡ ἐσθῆς τὸ πα-
 λαιὸν, ἀλλὰ Κάειρα, ἐπεὶ ἡ γε Ἑλληνικὴ ἐσθῆς πᾶσα ἡ
 ἀρχαίη τῶν γυναικῶν ἡ αὐτὴ ἦν, τὴν νῦν Δωρίδα κα-
 λέομεν. τοῖσι δὲ Ἀργείοισι καὶ τοῖσι Αἰγινήταισι πρὸς
 ταῦτα τόδε ποιῆσαι νόμον εἶναι παρὰ σφίσι ἐκατέ-
 ροισι τὰς περόνας ἡμιολίας ποιέεσθαι τοῦ τότε κατε-
 στεῶτος μέτρου, καὶ ἐς τὸ ἶρὸν τῶν θεῶν τούτων περό-
 νας μάλιστα ἀνατιθέναι τὰς γυναικας, Ἀττικὸν δὲ μήτε
 τι ἄλλο προσφέρειν πρὸς τὸ ἶρὸν μήτε κέραμον, ἀλλ' ἐκ
 χυτρίδων ἐπιχωρίων νόμον τὸ λοιπὸν αὐτόθι εἶναι πί-
 νειν. Ἀργείων μὲν νῦν καὶ Αἰγινήτεων αἱ γυναῖκες ἐκ
 τότε κατ' ἔριν τῶν Ἀθηναίων περόνας ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ
 ἐφόρεον μέζοντας ἢ πρὸ τοῦ.

Τῆς δὲ ἐχθρῆς τῆς πρὸς Αἰγινήτας Ἀθηναίοισι γε- 89
 νομένης ἀρχὴ κατὰ εἶρηται ἐγένετο. τότε δὴ Θηβαίων ἐπι-
 καλεομένων προθύμως τῶν περὶ τὰ ἀγάλματα γενομένων
 ἀναμιμνησκόμενοι οἱ Αἰγινῆται ἐβόηθον τοῖσι Βοιωτοῖ-
 σι. Αἰγινῆταί τε δὴ ἐδήλευν τῆς Ἀττικῆς τὰ παραθαλάσ-
 σια, καὶ Ἀθηναίοισι ὀρμημένοισι ἐπ' Αἰγινήτας στρα-
 τεύεσθαι ἦλθε μαντήιον ἐκ Δελφῶν, ἐπισχόντας ἀπὸ τοῦ
 Αἰγινητέων ἀδικίου τριήκοντα ἔτεα τῷ ἐνὶ καὶ τριηκοστῷ
 Αἰακῷ τέμενος ἀποδέξαντας ἄρχεσθαι τοῦ πρὸς Αἰγινή-
 τας πολέμου καὶ σφι χωρήσειν τὰ βούλονται· ἦν δὲ αὐ-
 τίκα ἐπιστρατεύονται, πολλὰ μὲν σφεας ἐν τῷ μεταξὺ
 τοῦ χρόνου πείσεσθαι, πολλὰ δὲ καὶ ποιήσειν, τέλος μὲν-
 τοι καταστρέψεσθαι. ταῦτα ὥς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν οἱ
 Ἀθηναῖοι, τῷ μὲν Αἰακῷ τέμενος ἀπέδεξαν τοῦτο, τὸ νῦν
 ἐπὶ τῆς ἀγορῆς ἴδρυται, τριήκοντα δὲ ἔτεα οὐκ ἀνέσχου-
 το ἀκούσαντες, ὅπως χρεῶν εἴη ἐπισχεῖν πεπονθότας
 πρὸς Αἰγινητέων ἀνάσσια. Ἐς τιμωρίην δὲ παρασκευα- 90
 ζομένοισι αὐτοῖσι ἐκ Λακεδαιμονίων προῆγμα ἐγειρόμενον

ἐμπόδιον ἐγένετο. πυθόμενοι γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐκ τῶν Ἀλκμαϊωνιδέων ἐς τὴν Πυθίην μεμνηχανημένα καὶ τὰ ἐκ τῆς Πυθίης ἐπὶ σφέας τε καὶ τοὺς Πεισιστρατίδας συμφορὴν ἐποιεῦντο διπλόην, ὅτι τε ἄνδρας ξείνους σφι ἐόντας ἐξεληλάκεσαν ἐκ τῆς ἐκείνων, καὶ ὅτι ταῦτα ποιήσασσι χάρις οὐδεμία ἐφαίνετο πρὸς Ἀθηναίων. ἔτι τε πρὸς τούτοις ἐνῆργον σφεας οἱ χρησμοὶ λέγοντες πολλά τε καὶ ἀνάρσια ἔσσεσθαι αὐτοῖσι ἐξ Ἀθηναίων, τῶν πρότερον μὲν ἦσαν ἀδαεές, τότε δὲ Κλεομένεος κομίσαντος ἐς Σπάρτην ἐξέμαθον. ἐκτῆσατο δὲ ὁ Κλεομένης ἐκ τῆς Ἀθηναίων ἀκροπόλιος τοὺς χρησμούς, τοὺς κεκτέαντο μὲν πρότερον οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐξελαυνόμενοι δὲ ἔλιπον ἐν τῷ ἱερῷ, καταλειφθέντας δὲ ὁ Κλεομένης
 91 ἀνέλαβε. Τότε δὲ ὡς ἀνέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς χρησμούς καὶ τοὺς Ἀθηναίους ὥρεον αὐξομένους καὶ οὐδαμῶς ἐτοιμούς ἐόντας πείθεσθαι σφι, νόῳ λαβόντες ὡς ἐλεύθερον μὲν εἶναι τὸ γένος τὸ Ἀττικὸν ἰσόρροπον τῷ ἑαυτῶν γίνουτο, κατεχόμενον δὲ ὑπὸ τυραννίδος ἀσθενὲς καὶ πειθαρχέσθαι ἐτοιμον· μαθόντες δὲ τούτων ἕκαστα μετεπέμποντο Ἰππὶν τὸν Πεισιστράτου ἀπὸ Σιγείου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ. ἐπεῖτε δὲ σφι Ἰππίης καλεόμενος ἦκε, μεταπεμψάμενοι καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἀγγέλους ἑλεγόν σφι Σπαρτιῇται τάδε· Ἄνδρες σύμμαχοι, συγγινώσκομεν αὐτοῖσι ἡμῖν οὐ ποιήσασσι ὀρθῶς· ἐπαερθέντες γὰρ κισθόλοισι μαντηίοισι ἄνδρας ξείνους ἐόντας ἡμῖν τὰ μάλιστα καὶ ἀναδεκομένους ὑποχειρίας παρέξειν τὰς Ἀθήνας, τούτους ἐκ τῆς πατρίδος ἐξηλάσαμεν, καὶ ἐπειτεν ποιήσαντες ταῦτα δῆμῳ ἀχαρίστῳ παρεδῶκαμεν τὴν πόλιν, ὃς ἐπεῖτε δι' ἡμέας ἐλευθερωθεὶς ἀνέκλυψε, ἡμέας μὲν καὶ τὸν βασιλέα ἡμεῶν περιυβρίσας ἐξέβαλε, δόξαν δὲ φύσας αὐξάνεται, ὥστε ἐκμεμαθήκασιν μάλιστα μὲν οἱ περ' οἰκοί

αὐτῶν Βοιωτοὶ καὶ Χαλκιδῆες, τάχα δέ τις καὶ ἄλλος ἐκ-
μαθησεται ἁμαρτῶν. ἐπεῖτε δὲ ἐκεῖνα ποιήσαντες ἡμάρ-
τομεν, νῦν πειρησόμεθα σφεας ἅμα ὑμῖν ἀπικόμενοι τί-
σασθαι· αὐτοῦ γὰρ τούτου εἵνεκεν τόνδε τε Ἰππῖν
μετεπεμφάμεθα καὶ ὑμέας ἀπὸ τῶν πολιῶν, ἵνα κοινῶ
τε λόγῳ καὶ κοινῶ στόλῳ ἐσαγαγόντες αὐτὸν ἐς τὰς Ἀθή-
νας ἀποδῶμεν τὰ καὶ ἀπειλόμεθα. Οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον, 91
τῶν δὲ συμμάχων τὸ πλῆθος οὐκ ἐνεδέκετο τοὺς λόγους.
οἱ μὲν νῦν ἄλλοι ἡσυχίην ἤγον, Κορίνθιος δὲ Σωσικλῆς
ἔλεξε τάδε· Ἡ δὴ ὅ τε οὐρανὸς ἐστὶ ἐνερθε τῆς γῆς καὶ 1
ἡ γῆ μετέωρος ὑπὲρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ οἱ ἄνθρωποι νο-
μὸν ἐν θαλάσῃ ἔξουσι καὶ οἱ ἰχθύες τὸν πρότερον ἄν-
θρωποι, ὅτε γε ὑμεῖς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰσχυρατίας κα-
ταλύοντες τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις κατάγειν παρασκευά-
ξεσθε, τοῦ οὔτε ἀδικώτερον οὐδὲν ἐστὶ κατ' ἀνθρώπους
οὔτε μαιφονώτερον. εἰ γὰρ δὴ τοῦτό γε δοκέει ὑμῖν εἶ-
ναι χρηστὸν ὥστε τυραννεύεσθαι τὰς πόλεις, αὐτοὶ πρῶ-
τοι τύραννον καταστησάμενοι παρὰ σφίσι αὐτοῖσι οὕτω
καὶ τοῖσι ἄλλοισι διζήσθε κατιστάναι· νῦν δὲ αὐτοὶ ἀπει-
ροὶ ὄντες τυράννων καὶ φυλάσσοντες δεινότατα τοῦτο
ἐν τῇ Σπάρτῃ μὴ γενέσθαι παραχρᾶσθε ἐς τοὺς συμμά-
χους· εἰ δὲ αὐτοὶ ἔμπειροι ἔατε, κατάπερ ἡμεῖς, εἴχετε
ἂν περὶ αὐτοῦ γνώμας ἀμείνονας συμβαλέσθαι ἥπερ νῦν.
Κορινθίοισι γὰρ ἦν πόλις κατάστασις τοιήδε· ἦν ὀλιγ- 2
αρχία, καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεούμενοι ἔνεμον τὴν πό-
λιν, ἐδίδουσαν δὲ καὶ ἤγοντο ἐξ ἀλλήλων, Ἀμφίονι δὲ
εἰόντι τούτων τῶν ἀνδρῶν γίνεται θυγάτηρ χωλὴ· οὐνο-
μα δὲ οἱ ἦν Αἰσίδα. ταύτην Βακχιαδέων γὰρ οὐδείς ἤθελε
γῆμαι, ἴσχει Ἡετίων ὁ Ἐχεκράτης, δῆμον μὲν ἐκ Πέτρης
ἑῶν, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν Λαπίθης τε καὶ Καινείδης. ἐκ δὲ
οἱ ταύτης τῆς γυναικὸς οὐδ' ἐξ ἄλλης παῖδες ἐγένοντο.

ἑστάλη ὦν ἐς Δελφοὺς περὶ γόνου. ἐσιόντα δὲ αὐτὸν
 ἰδέως ἡ Πυθίη προσαγορεύει τοισίδε τοῖσι ἔπεσι·

Ἡετίων, οὔτις σε τίει πολύτιτον ἔοντα.

Λάβδα κύει, τέξει δ' ὀλοοίτροχον· ἐν δὲ πεσεῖται

Ἀνδράσι μουνάρχοισι, δικαίῳσι δὲ Κόρινθον.

ταῦτα χρησθέντα τῷ Ἡετίωνι ἐξαγγέλλεται ὡς τοῖσι
 Βακχιάδῃσι, τοῖσι τὸ μὲν πρότερον γενόμενον χρηστή-
 ριον ἐς Κόρινθον ἦν ἄσημον, φέρον τε ἐς τὸ αὐτὸ καὶ τὸ
 τοῦ Ἡετίωνος, καὶ λέγον ὧδε·

Αἰετὸς ἐν πέτρῃσι κύει, τέξει δὲ λέοντα

Καρτερὰν ὠμηστὴν· πολλῶν δ' ὑπὸ γούνατα λύσει.

Ταῦτά νυν εὖ φράζεσθε, Κορίνθιοι, οἳ περὶ καλὴν

Πειρήνην οἰκεῖτε καὶ ὀφρυόεντα Κόρινθον.

- 3 Τοῦτο μὲν δὴ τοῖσι Βακχιάδῃσι πρότερον γενόμενον ἦν
 ἀτέκμαρτον, τότε δὲ τὸ Ἡετίωνι γενόμενον ὥς ἐπύθον-
 το, αὐτίκα καὶ τὸ πρότερον συνῆκαν ἐὼν συνωδὸν τῷ
 Ἡετίωνος. συνέντες δὲ καὶ τοῦτο εἶχον ἐν ἡσυχίῃ, ἐθέ-
 λοντες τὸν μέλλοντα Ἡετίωνι γενέσθαι γόνου διαφθεῖ-
 ραι. ὥς δὲ ἔτεκε ἡ γυνὴ τάχιστα, πέμπουσι σφέων αὐτῶν
 δέκα ἐς τὸν δῆμον, ἐν τῷ κατοίκητο Ἡετίων, ἀποκτε-
 νέοντας τὸ παιδίον. ἀπικόμενοι δὲ οὔτοι ἐς τὴν Πέτρην
 καὶ παρελθόντες ἐς τὴν αὐλὴν τὴν Ἡετίωνος αἵτεον τὸ
 παιδίον· ἡ δὲ Λάβδα εἰδυῖά τε οὐδὲν τῶν εἵνεκεν ἐκεῖνοι
 ἀπικοίατο καὶ δοκέουσά σφας φιλοφροσύνης τοῦ πατρὸς
 εἵνεκεν αἰτέειν φέρουσα ἐνεχείρισε αὐτῶν ἐνί. τοῖσι δὲ
 ἄρα ἐβρούλεντο κατ' ὁδὸν τὸν πρῶτον αὐτῶν λαβύντα
 τὸ παιδίον προσουδίσαι. ἐπεῖτε ὦν ἔδωκε φέρουσα ἡ
 Λάβδα, τὸν λαβύντα τῶν ἀνδρῶν θείῃ τύχῃ προσεγέλασε
 τὸ παιδίον, καὶ τὸν φρασθέντα τοῦτο οἰκτός τις ἴσχει
 ἀποκτεῖναι, κατοικτεῖρας δὲ παραδιδού τῷ δευτέρῳ, ὃ δὲ
 τῷ τρίτῳ. οὕτω δὲ διεξῆλθε διὰ πάντων τῶν δέκα παρα-
 διδόμενον οὐδενὸς βουλομένου διεργάσασθαι. ἀποδου-

τας ὦν ὀπίσω τῇ τεκούσῃ τὸ παιδίον καὶ ἐξελθόντες ἔξω
 ἑσταῶτες ἐπὶ τῶν θυρέων ἀλλήλων ἄπτοντο καταιτιεύμε-
 νοι, καὶ μάλιστα τοῦ πρώτου λαβόντος, ὅτι οὐκ ἐποίησε
 κατὰ τὰ δεδομένα, ἐς ὃ δὴ σφι χρόνου ἐγγινομένου
 ἔδοξε αὐτὶς παρελθόντας πάντας τοῦ φόβου μετίσχειν.
 Ἔδεε δὲ ἐκ τοῦ Ἡετίωνος γόνου Κορίνθῳ κακὰ ἀναβλα- 4
 στεῖν. ἡ Λάρδα γὰρ πάντα ταῦτα ἤκουε ἑσταῶσα πρὸς
 αὐτῇσι τῇσι θύρῃσι· δείσασα δὲ, μὴ σφι μεταδόξη καὶ
 τὸ δεῦτερον λαβόντες τὸ παιδίον ἀποκτείνωσι, φέρονσα
 κατακρύπτει ἐς τὸ ἀφραστότατόν οἱ ἐφαίνεται εἶναι, ἐς
 κυψέλην, ἐπισταμένη, ὥς, εἰ ὑποστρέψαντες ἐς ζήτησιν
 ἀπικοίατο, πάντα ἐρευνήσειν μέλλοιεν, τὰ δὴ καὶ ἐγέ-
 νετο. ἐλθούσι δὲ καὶ διζημένοισι αὐτοῖσι ὥς οὐκ ἐφαίνε-
 το, ἔδοκεε ἀπαλλάσσεσθαι καὶ λέγειν πρὸς τοὺς ἀποπέμ-
 ψαντας, ὥς πάντα ποιήσειαν τὰ ἐκεῖνοι ἐντείλαντο. οἱ 5
 μὲν δὴ ἀπελθόντες ἔλεγον ταῦτα, Ἡετίωνι δὲ μετὰ ταῦ-
 τα ὁ παῖς αὐξάνετο καὶ οἱ διαφυγόντι τοῦτον τὸν κίνδυ-
 νον ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην Κύψελος οὖνομα ἐτέθη.
 ἀνδρωθέντι δὲ καὶ μαντευομένῳ Κυψέλῳ ἐγένετο ἀμφι-
 δέξιον χρηστήριον ἐν Δελφοῖσι, τῷ πύσσνος γενόμενος
 ἐπεχείρησέ τε καὶ ἔσχε Κόρινθον. ὁ δὲ χρησμὸς οὕδε ἦν·

Ὅλβιος οὗτος ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνει,

Κύψελος Ἡετίδης, βασιλεὺς κλειτοῦ Κορίνθου,

Αὐτὸς καὶ παῖδες, παίδων γε μὲν οὐκέτι παῖδες.

τὸ μὲν δὴ χρηστήριον τοῦτο ἦν, τυραννεύσας δὲ ὁ Κύ-
 ψελος τοιοῦτος δὴ τις ἀνὴρ ἐγένετο· πολλοὺς μὲν Κοριν-
 θίων ἐδίωξε, πολλοὺς δὲ χρημάτων ἀπεστέρησε, πολλῶ
 θέ-τι πλείστους τῆς ψυχῆς. Ἀρξάντος δὲ τούτου ἐπὶ 6
 τριήκοντα ἔτια καὶ διαπλέξαντος τὸν βίον εὖ διάδοχος οἱ
 τῆς τυραννίδος ὁ παῖς Περίανδρος γίνεται. ὁ τοίνυν Πε-
 ρίανδρος κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν ἡπιώτερος τοῦ πατρός, ἐπεί-
 τε δὲ ἀμίλησε δι' ἀγγέλων Θρασυβούλῳ τῷ Μιλήτου τυ-

ράννῳ, πολλῶν ἔτι ἐγένετο Κυψέλου μαιφρονώτερος. πέμ-
 ψας γὰρ παρὰ Θρασύβουλον κήρυκα ἐπυνθάνετο, ὅτινα
 αὖν τρόπον ἀσφαλέστατον καταστησάμενος τῶν προηγήμα-
 των κάλλιστα τὴν πόλιν ἐπιτροπεύοι. Θρασύβουλος δὲ
 τὸν ἐλθόντα παρὰ τοῦ Περιάνδρου ἐξῆγε ἔξω τοῦ ἄστεος,
 ἐσβὰς δὲ ἐς ἄρουραν ἐσπαρμένην ἅμα τε διεξήιε τὸ λήϊον
 ἐπειρωτέων τε καὶ ἀναποδίζων τὸν κήρυκα κατὰ τὴν ἀπὸ
 Κορίνθου ἄπιξιν, καὶ ἐκόλουε αἰεὶ, ὅπως τινὰ ἴδοι τῶν
 ἀσταχύων ὑπερέχοντα, κολούων δὲ ἔρριπτε, ἐς ὃ τοῦ
 λήϊου τὸ κάλλιστόν τε καὶ βαθύτατον διέφθειρε τρόπῳ
 τοιούτῳ. διεξελθὼν δὲ τὸ χωρίον καὶ ὑποθέμενος ἔπος
 οὐδὲν ἀποπέμπει τὸν κήρυκα. νοστήσαντος δὲ τοῦ κή-
 ρυκος ἐς τὴν Κορίνθον ἦν πρόθυμος πυνθάνεσθαι τὴν
 ὑποθήκην ὁ Περιάνδρος. ὁ δὲ οὐδὲν οἱ ἔφη Θρασύβου-
 λον ὑποθέσθαι, θωμάζειν τε αὐτοῦ, παρ' οἷόν μιν ἄν-
 δρα ἀποπέμψειε, ὥς παραπλήγῃ τε καὶ τῶν ἑωυτοῦ σι-
 νάμωρον, ἀπηγεόμενος τάπερ πρὸς Θρασυβούλου ὁπώ-
 7 πεε. Περιάνδρος δὲ συνεῖς τὸ ποιηθὲν, καὶ νόφ' ἰσχὼν,
 ὥς οἱ ὑπετίθετο Θρασύβουλος τοὺς ὑπερόχους τῶν ἀστῶν
 φρονεῦειν, ἐνθαῦτα δὴ πᾶσαν κακότητα ἐξέφαινε ἐς τοὺς
 πολίτας. ὅσα γὰρ Κύψελος ἀπέλιπε κτείνων τε καὶ διώ-
 κων, Περιάνδρός σφρα ἀπετέλεσε, μὴ δὲ ἡμέρῃ ἀπέδυσσε
 πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας διὰ τὴν ἑωυτοῦ γυναῖκα
 Μέλισσαν. πέμψαντι γὰρ οἱ ἐς Θεσπρωτοὺς ἐπ' Ἀχέροντα
 ποταμὸν ἀγγέλους ἐπὶ τὸ νεκρομαντήριον παρακαταθήκης
 πέρι ξεινικῆς οὔτε σημανέειν ἔφη ἡ Μέλισσα ἐπιφανείσα
 οὔτε κατερέειν ἐν τῷ κέεται χώρῳ ἢ παρακαταθήκη· ὅι-
 γοῦν τε γὰρ καὶ εἶναι γυμνή· τῶν γὰρ οἱ συγκατέθεψε
 εἰμάτων ὄφελος εἶναι οὐδὲν οὐ κατακαυθέντων· μαρτύ-
 ριον δὲ οἱ εἶναι, ὥς ἀληθέα ταῦτα λέγει, ὅτι ἐπὶ ψυχρὸν
 τὸν ἱπνὸν Περιάνδρος τοὺς ἄρτους ἐπέβαλε. ταῦτα δὲ ὥς
 ὁπίσω ἀπηγγέλεθ' τῷ Περιάνδρῳ (πιστόν γάρ οἱ ἦν τὸ

συμβόλαιον, ὅς νεκρῷ ἐούσῃ Μελίσσῃ ἐμίγη), ἰδέσθω δὴ μετὰ τὴν ἀγγελίην κήρυγμα ἐποιήσατο ἐς τὸ Ἑραῖον ἐξ-
 ιέναι πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας. αἱ μὲν δὴ ὥς ἐς
 ὁρτὴν ἦσαν κόσμῳ τῷ καλλίστῳ χρεόμεναι, ὁ δ' ὑπο-
 στήσας τοὺς δορυφόρους ἀπέδυσέ σφας πάσας ὁμοίως,
 τὰς τ' ἐλευθέρως καὶ τὰς ἀμφιπόλους, συμφορήσας δὲ ἐς
 ὄρυγμα Μελίσσῃ ἐπευχόμενος κατέκαιε. ταῦτα δέ οἱ ποιή-
 σαντι καὶ τὸ δεύτερον πέψαντι ἔφρασε τὸ εἰδῶλον τὸ
 Μελίσσης ἐς τὸν κατέθηκε χῶρον τοῦ ξείνου τὴν παρα-
 καταθήκην. Τοιοῦτο μὲν ἐστὶ ὑμῖν ἡ τυραννίς, ᾧ Λα-
 κεδαιμόνιοι, καὶ τοιούτων ἔργων. ἡμέας δὲ τοὺς Κοριν-
 θίους τό τε ἀντίκα θῶμα μέγα εἶχε, ὅτε ὑμέας εἰδομεν
 μεταπεμπομένους Ἰππίην, νῦν τε δὴ καὶ μεζόνως θω-
 μάξομεν λέγοντας ταῦτα, ἐπιμαρτυρόμεθα τε ἐπικαλεό-
 μενοι ὑμῖν θεοὺς τοὺς Ἑλληνίους, μὴ κατιστάναι τυ-
 ραννίδας ἐς τὰς πόλεις. οὐκ ὦν παύσεσθε, ἀλλὰ πειρη-
 σεσθε παρὰ τὸ δίκαιον κατάρχοντες Ἰππίην; ἴστε ὑμῖν
 Κορινθίους γε οὐ συναινέοντας.

Σωσικλῆς μὲν ἀπὸ Κορίνθου πρεσβεύων ἔλεξε τά- 93
 δε, Ἰππίης δὲ αὐτὸν ἀμείβετο τοὺς αὐτοὺς ἐπικαλέσας
 θεοὺς ἐκείνῳ, ἧ μὲν Κορινθίους μάλιστα πάντων ἐπιπο-
 θήσειν Πεισιστρατίδας, ὅταν σφι ἦκωσι ἡμέραι αἱ κύ-
 ριαι ἀνιᾶσθαι ὑπ' Ἀθηναίων. Ἰππίης μὲν τούτοις ἀμεί-
 ψατο οἷά τε τοὺς χρησμούς ἀτρεκέστατα ἀνδρῶν ἐξεπι-
 στάμενος· οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων τέως μὲν εἶχον ἐν
 ἡσυχίᾳ σφέας αὐτοὺς, ἐπέλτε δὲ Σωσικλέος ἤκουσαν εἰ-
 παντος ἐλευθέρως, ἅπας τις αὐτῶν φωνὴν ῥήξας αἰρέετο
 τοῦ Κορινθίου τὴν γνώμην, Λακεδαιμονίοισι τε ἐπεμαρ-
 τύρουτο μὴ ποιεῖν μηδὲν νεώτερον περὶ πόλιν Ἑλλάδα.
 οὕτω μὲν ταῦτα ἐπαύθη, Ἰππίῃ δὲ ἐνθεῦτεν ἀπελαννο- 94
 μένῳ ἐδίδου μὲν Ἀμύντης ὁ Μακεδὼν Ἀνθεμοῦντα, ἐδί-
 δοσαν δὲ Θεσσαλοὶ Ἰωλκόν. ὁ δὲ τούτων μὲν οὐδέτερα

αἰρέετο, ἀνεχώρει δὲ ὀπίσω ἐς Σίγειον, τὸ εἶλε Πεισίστρατος αἰχμῇ παρὰ Μυτιληναίων, κρατήσας δὲ αὐτοῦ κατέστησε τύραννον εἶναι παῖδα τὸν ἑωυτοῦ νόθον Ἥγησίστρατον, γεγονότα ἐξ Ἀργείης γυναικὸς, ὃς οὐκ ἀμαχητὶ εἶχε τὰ παρέλαβε παρὰ Πεισιστράτου. ἐπολέμεον γὰρ ἔκ τε Ἀχιλλήϊου πόλιος ὀρμεόμενοι καὶ Σιγείου χρόνον ἐπὶ συχνὸν Μυτιληναῖοι τε καὶ Ἀθηναῖοι, οἱ μὲν ἀπαιτέοντες τὴν χώραν, Ἀθηναῖοι δὲ οὔτε συγγινώσκόμενοι, ἀποδεικνύντες τε λόγῳ οὐδὲν μᾶλλον Αἰολεῦσι μετεὸν τῆς Ἰλιάδος χώρας ἢ οὐ καὶ σφίσι καὶ τοῖσι ἄλλοις, ὅσοι Ἑλλήνων συνεπρήξαντο Μενέλεω τὰς Ἑλένης

95 ἀρπαγὰς. Πολεμεόντων δὲ σφῶν παντοῖα καὶ ἄλλα ἐγένετο ἐν τῇσι μάχῃσι, ἐν δὲ δὴ καὶ Ἀλκαῖος ὁ ποιητὴς συμβολῆς γενομένης καὶ νικεόντων Ἀθηναίων αὐτὸς μὲν φεύγων ἐκφεύγει, τὰ δὲ οἱ ὅπλα ἴσχουσι Ἀθηναῖοι, καὶ σφεα ἀνεκρέμασαν πρὸς τὸ Ἀθήναιον τὸ ἐν Σιγείῳ. ταῦτα δὲ Ἀλκαῖος ἐν μέλει ποιήσας ἐπιτιθεῖ ἐς Μυτιλήνην, ἐξαγγελλόμενος τὸ ἑωυτοῦ πάθος Μελανίππῳ ἀνδρὶ ἐταίρῳ. Μυτιληναῖους δὲ καὶ Ἀθηναῖους κατήλλαξε Περίανδρος ὁ Κυψέλου· τούτῳ γὰρ διαιτητῇ ἐπετράποντο· κατήλλαξε δὲ ᾧδε, νέμεσθαι ἑκατέρους τὴν ἔχουσι. Σί-

96 γειον μὲν νυν οὕτω ἐγένετο ὑπ' Ἀθηναίοισι. Ἰπλῆς δὲ ἐπεῖτε ἀπῆκετο ἐκ τῆς Αἰακεδαίμονος ἐς τὴν Ἀσίην, πᾶν χοῆμα ἐκίνεε, διαβάλλων τε τοὺς Ἀθηναίους πρὸς τὸν Ἀρταφέρνηα καὶ ποιεῶν ἅπαντα, ὅπως αἱ Ἀθῆναι γενοίατο ὑπ' ἑωυτῷ τε καὶ Δαρείῳ. Ἰπλῆς τε δὴ ταῦτα ἐπρησσε, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πνυθόμενοι ταῦτα πέμπουσι ἐς Σάρδεις ἀγγέλους, οὐκ ἑῶντες τοὺς Πέρσας πείθεσθαι Ἀθηναίων τοῖσι φυγάσι· ὃ δὲ Ἀρταφέρνης ἐκέλευε σφῆας, εἰ βουλοίατο σοοὶ εἶναι, καταδέκεσθαι ὀπίσω Ἰπλίην. οὐκ ὦν δὴ ἐνεδέκοντο τοὺς λόγους ἀποφερομένους Ἀθη-

ναίτοι· οὐκ ἐνδεκόμενοι·σι δὲ σφι δέδοκτο ἐκ τοῦ φανε-
ροῦ τοῖσι Πέρσῃσι πολεμίους εἶναι.

Νομίζουσι δὴ ταῦτα καὶ διαβεβλημένοι·σι ἐς τοὺς 97
Πέρσας ἐν τούτῳ δὴ τῷ καιρῷ ὁ Μιλήσιος Ἀρισταγόρης
ὑπὸ Κλεομένεος τοῦ Λακεδαιμονίου ἐξελαθεῖς ἐκ τῆς
Σπάρτης ἀπῆκετο ἐς Ἀθήνας) αὕτη γὰρ ἡ πόλις τῶν λοι-
πέων ἐδυνάστευε μέγιστον. ἐπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ὁ
Ἀρισταγόρης ταῦτά ἔλεγε τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ (περὶ τῶν
ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τοῦ πολέμου τοῦ Περσικοῦ,
ὡς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι, εὐπετέες τε χειρω-
θῆναι εἴησαν. ταῦτά τε δὴ ἔλεγε καὶ πρὸς τοῖσι τάδε, ὡς
οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰσὶ ἄποικοι, καὶ οἶκός σφεας
εἴη ἵεσθαι δυναμένους μέγα. καὶ οὐδὲν ὅ τι οὐκ ὑπὶ-
σχετο οἷα κάρτα θεόμενος, ἐς ὃ ἀνέπεισέ σφεας. πολλοὺς
γὰρ οἶκε εἶναι εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἓνα, εἰ Κλεο-
μένεα μὲν τὸν Λακεδαιμόνιον μῦνον οὐκ οἷός τε ἐγένετο
διαβάλλειν, τρεῖς δὲ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο.
Ἀθηναῖοι μὲν δὴ ἀναπεισθέντες ἐψηφίσαντο εἴκοσι νέας
ἀποστεῖλαι βοηθοὺς Ἴωσι, στρατηγὸν ἀποδέξαντες αὐ-
τῶν εἶναι Μελάνθιον ἄνδρα τῶν ἀστῶν εὐόντα τὰ πάντα
δόκιμον. αὐταὶ δὲ αἱ νέες ἀρχὴ κακῶν ἐγένοντο Ἑλλησί
τε καὶ βαρβάροις. Ἀρισταγόρης δὲ προπλάσας καὶ ἀπι- 98
κόμενος ἐς τὴν Μίλητον, ἐξευρὼν βούλευμα, ἀπ' οὗ
Ἴωσι μὲν οὐδεμία ἐμελλε ὠφελὴν ἔσεσθαι (οὐδ' ὦν οὐδὲ
τούτου εἵνεκεν ἐποίεε, ἀλλ' ὅπως βασιλέα Δαρεῖον λυ-
πήσειε), ἐπεμψε ἐς τὴν Φρυγίην ἄνδρα ἐπὶ τοὺς Παίονας
τοὺς ἀπὸ Στρυμόνος ποταμοῦ αἰχμαλώτους γενομένους
ὑπὸ Μεγαβάξου, οἰκέοντας δὲ τῆς Φρυγίης χώρῳ τε καὶ
κώμῃ ἐπ' ἐωυτῶν, ὃς ἐπαίτε ἀπῆκετο ἐς τοὺς Παίονας,
ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες Παίονες, ἐπεμψέ με Ἀρισταγόρης
ὁ Μιλήτου τύραννος σωτηρίην ὑμῖν ὑποθησόμενον, ἥν-
περ βούλησθε πείθεσθαι. νῦν γὰρ Ἰωνίη πᾶσα ἀπέστηκε

HEROD. II.

ἀπὸ βασιλέως, καὶ ὑμῖν παρέχει σώζεσθαι ἐπὶ τὴν ὑμετέ-
 ρην αὐτῶν. μέχρι μὲν θαλάσσης αὐτοῖσι ὑμῖν, τὸ δὲ ἀπὸ
 τούτου ἡμῖν ἤδη μελήσει. ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ Παί-
 ονες κάρτα τε ἀσπαστὸν ἐποίησαντο, καὶ ἀναλαβόντες παῖ-
 δάς τε καὶ γυναῖκας ἀπεδίδρυσκον ἐπὶ θάλασσαν· οἱ δὲ
 τινες αὐτῶν καὶ κατέμειναν ἀρρωδήσαντες αὐτοῦ. ἐπεί-
 τε δὲ οἱ Παῖονες ἀπίκοντο ἐπὶ θάλασσαν, ἐνθεῦτεν ἐς
 Χίον διέβησαν. ἔοντων δὲ ἤδη ἐν Χίῳ κατὰ πόδας ἐλη-
 λύθεε Περσέων ἵππος πολλὴ διώκουσα τοὺς Παίονας· ὥς
 δὲ οὐ κατέλαβον, ἐπηγγέλλοντο ἐς τὴν Χίον τοῖσι Παί-
 οσι, ὅπως ἂν ὀπίσω ἀπέλθοιεν. οἱ δὲ Παῖονες τοὺς λόγους
 οὐκ ἐνεδέκοντο, ἀλλ' ἐκ Χίου μὲν Χιοὶ σφας ἐς Λέσβον
 ἤγαγον, Λέσβιοι δὲ ἐς Δορίσκον ἐκόμισαν· ἐνθεῦτεν δὲ
 περὶ κομιζόμενοι ἀπίκοντο ἐς Παιονίην.

- 99 Ἀρισταγόρης δὲ, ἐπειδὴ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἀπίκοντο εἰ-
 κοσι νηυσὶ, ἅμα ἀρόμενοι Ἐρετριέων πέντε τριήρεις, οἳ
 οὐ τὴν Ἀθηναίων χάριν ἐστρατεύοντο, ἀλλὰ τὴν αὐτῶν
 Μιλησίων, ὀφειλόμενά σφι ἀποδιδόντες (οἱ γὰρ δὴ Μι-
 λῆσιοι πρότερον τοῖσι Ἐρετριεῦσι τὸν πρὸς Χαλκιδέας
 πόλεμον συνδιήνεικαν, ὅτεπερ καὶ Χαλκιδεῦσι ἀντία
 Ἐρετριέων καὶ Μιλησίων Σάμιοι ἐβώθουν), οὗτοι ὦν
 ἐπεῖτέ σφι ἀπίκοντο) καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι παρήσαν,
 ἐποιέετο στρατήϊν ὁ Ἀρισταγόρης ἐς Σάρδεις. αὐτὸς μὲν
 δὴ οὐκ ἐστρατεύετο, ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ, στρατηγούς
 δὲ ἄλλους ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι, τὸν ἑωυτοῦ τε ἀδελ-
 φὸν Χαροπίνον καὶ τῶν ἄλλων ἀστῶν Ἐρμόφαντον.
- 100 Ἀπικόμενοι δὲ τῷ στόλῳ τούτῳ Ἴωνες ἐς Ἐφεσον πλοῖα
 μὲν κατέλιπον ἐν Κορησσῷ τῆς Ἐφεσίδης, αὐτοὶ δὲ ἀνέ-
 βαινον χειρὶ πολλῇ ποιεύμενοι Ἐφεσίους ἡγεμόνας. πό-
 ρευόμενοι δὲ παρὰ ποταμὸν Καῦστριον, ἐνθεῦτεν ἐπεί-
 τε ὑπερβάντες τὸν Τμῶλον ἀπίκοντο, αἰρέουσι Σάρδεις
 οὐδενός σφι ἀντιωθέντος, αἰρέουσι δὲ χωρὶς τῆς ἀκρο-

πόλιος τὰλλα πάντα· τὴν δὲ ἀκρόπολιν ἐρρύνετο αὐτὸς
 Ἀρταφέρνης, ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγην. Τὸ δὲ 101
 μὴ λεηλατῆσαι ἐλόντας σφέας τὴν πόλιν ἔσχε τότε, ἦσαν
 ἐν τῇσι Σάρδισι οἰκίαι αἱ μὲν πλεῖνες καλᾶμιναι, ὅσαι
 δ' αὐτέων καὶ πλίνθιναι ἦσαν, καλᾶμου εἶχον τὰς ὀρο-
 φάς. τούτων δὴ μίαν τῶν τις στρατιωτέων ὥς ἐνέπρησε,
 αὐτίκα ἀπ' οἰκίης ἐς οἰκίην ἰὼν τὸ πῦρ ἐπενέμετο τὸ ἄστυ
 πᾶν. καιομένου δὲ τοῦ ἄστεος οἱ Ἀυδοὶ τε καὶ ὅσοι Περ-
 σέων ἐνῆσαν ἐν τῇ πόλει, ἀπολαμφθέντες πάντοθεν ὥστε
 τὰ περιέσχατα νεμομένου τοῦ πυρὸς καὶ οὐκ ἔχοντες ἐξή-
 λυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος, συνέρρεον ἐς τε τὴν ἀγορὴν καὶ ἐπὶ
 τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν, ὅς σφι ψῆγμά χρυσοῦ καταφο-
 ρέων ἐκ τοῦ Τρωῶλου διὰ μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέει καὶ ἐπει-
 τεν ἐς τὸν Ἑρμόν ποταμὸν ἐκδιδοί, ὃ δὲ ἐς θάλασσαν·
 ἐπὶ τούτῳ δὴ τὸν Πακτωλὸν καὶ ἐς τὴν ἀγορὴν ἀθροι-
 ζόμενοι οἱ τε Ἀυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι ἡναγκάζοντο ἀμύνε-
 σθαι. οἱ δὲ Ἴωνες ὀρέοντες τοὺς μὲν τῶν πολεμίων ἀμν-
 νομένους, τοὺς δὲ σὺν πλήθει πολλῶ προσφερομένους
 ἐξανεχώρησαν δεισάντες πρὸς τὸ οὖρος τὸ Τρωῶλον κα-
 λεόμενον, ἐνθεῦτεν δὲ ὑπὸ νύκτα ἀπαλλάσσοντο ἐπὶ τὰς
 νέας. Καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν, ἐν δὲ αὐτῇσι καὶ 102
 ἱρὸν ἐπιχωρήσας θεοῦ Κυβήβης, τὸ σκηπτόμενοι Πέρ-
 σαι ὕστερον ἀντενεπίμπρασαν τὰ ἐν Ἑλλήσι ἱρά. τότε δὲ
 οἱ Πέρσαι οἱ ἐντὸς Ἄλφειο ποταμοῦ νομοὺς ἔχοντες προ-
 πυνθανόμενοι ταῦτα συνηλίζοντο καὶ ἐβώθεον τοῖσι
 Ἀυδοῖσι. καὶ κως ἐν μὲν Σάρδισι οὐκέτι ἐόντας τοὺς Ἴω-
 νας εὗρίσκουσι, ἐπόμενοι δὲ κατὰ στρίβον αἰρέουσιν αὐ-
 τοὺς ἐν Ἐφέσῳ. καὶ ἀντετάχθησαν μὲν οἱ Ἴωνες, συμβα-
 λόντες δὲ πολλὸν ἐσώθησαν. καὶ πολλοὺς αὐτῶν οἱ Πέρ-
 σαι φονεύουσι, ἄλλους τε οὐνομαστοὺς, ἐν δὲ δὴ καὶ
 Εὐακλίδην στρατηγέοντα Ἐρειριέων, στεφανηφόρους τε
 ἀργῶνας ἀναραιρηκότα καὶ ὑπὸ Σιμωνίδεω τοῦ Κηρίου

πολλὰ αἰνεθέντα. οἱ δὲ αὐτῶν ἀπέφυγον τὴν μάχην, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὰς πόλεις.

- 103 Τότε μὲν δὴ οὕτω ἡγωνίσαντο, μετὰ δὲ Ἀθηναῖοι μὲν τὸ παράπαν ἀπολιπόντες τοὺς Ἴωνας ἐπικαλεομένους σφέας πολλὰ δι' ἀγγέλων Ἀρισταγόρῳ οὐκ ἔφασαν τιμωρῆσιν σφίσι. Ἴωνες δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίης στερηθέντες· οὕτω γάρ σφι ὑπῆρχε πεποιημένα ἐς Δαρεῖον· οὐδὲν δὴ ἔσπον τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον ἐσκευάζοντο. πλώσαντες δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον Βυζαντιὸν τε καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἀπάσας τὰς ταύτῃ ὑπ' ἑαυτοῖσι ἐποιήσαντο, ἐκπλώσαντές τε ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον Καρίας τὴν πολλὴν προσεκτήσαντο σφίσι σύμμαχον εἶναι· καὶ γὰρ τὴν Καῦνον πρότερον οὐ βουλομένην συμμαχεῖν, ὥς ἐνέ-
- 104 πρησαν τὰς Σάρδεις, τότε σφι καὶ αὕτη προσεγένετο. Κύπριοι δὲ ἐθέλονται σφι πάντες προσεγένοντο πλην Ἀμαθουσίων· ἀπεστάσαν γὰρ καὶ οὗτοι ὧδε ἀπὸ Μήδων. ἦν Ὀνήσιλος Γόργου μὲν τοῦ Σαλαμινίων βασιλέος ἀδελφεὸς νεώτερος, Χέρσιος δὲ τοῦ Σιρώμου τοῦ Εὐέλδοντος παῖς. οὗτος ἀνὴρ πολλάκις μὲν καὶ πρότερον τὸν Γόργον παρηγορέετο ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος, τότε δ', ὥς καὶ τοὺς Ἴωνας ἐπύθετο ἀπεστάναι, πάγχυ ἐπικείμενος ἐνῆγε. ὥς δὲ οὐκ ἔπειθε τὸν Γόργον, ἐνθαῦτά μιν φυλάξας ἐξελθόντα τὸ ἄστυ τὸ Σαλαμινίων ὁ Ὀνήσιλος ἅμα τοῖσι ἑαυτοῦ στασιώτῃσι ἀπεκλήισε τῶν πυλέων. Γόργος μὲν δὴ στερηθεὶς τῆς πόλιος ἔφευγε ἐς Μήδους, Ὀνήσιλος δὲ ἦρχε Σαλαμῖνος καὶ ἀνέπειθε πάντας Κυπρίους συναπίστασθαι. τοὺς μὲν δὴ ἄλλους ἀνέπεισε, Ἀμαθουσίους δὲ οὐ βουλομένους οἱ πείθεσθαι ἐπολιόρκειε προσκατήμενος.)

- 105 Ὀνήσιλος μὲν νυν ἐπολιόρκειε Ἀμαθοῦντα, βασιλεὶ δὲ Δαρεῖω ὥς ἐξηγγέλθη Σάρδεις ἀλούσας ἐμπεπρησθαι ὑπὸ τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τὸν δὲ ἡγεμόνα γενέσθαι

τῆς συλλογῆς, ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι, τὸν Μιλήσιον Ἀρισταγόρην, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτὸν, ὡς ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εὖ εἰδότα, ὡς οὗτοι γε οὐ καταπροΐξονται ἀποστάντες, εἰρεσθαι, οἷτι-
 νες εἶεν οἱ Ἀθηναῖοι, μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτῆσαι τὸ τό-
 ξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα ὀϊστον ἄνω ἐς τὸν οὐρα-
 νὸν ἀπεῖναι, καὶ μιν ἐς τὸν ἥερα βάλλοντα εἰπεῖν· Ὁ
 Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι Ἀθηναίους τίσασθαι, εἰπαντα δὲ
 ταῦτα προστάξαι ἐν τῶν θεραπόντων δείπνου προκει-
 μένου αὐτῷ ἐς τοῖς ἐκάστοτε εἰπεῖν· Δέσποτα, μέμνεο
 τῶν Ἀθηναίων. Προστάξας δὲ ταῦτα εἶπε, καλέσας ἐς
 ὄψιν Ἰστιαῖον τὸν Μιλήσιον, τὸν ὁ Δαρεῖος κατέειχε χρό-
 νον ἤδη πολλόν· Πυνθάνομαι, Ἰστιαῖε, ἐπίτροπον τὸν
 σὸν, τῷ σὺ Μίλητον ἐπέτρεψας, νεώτερα ἐς ἐμὲ πεποιη-
 κέναι πρῆγματα· ἄνδρας γάρ μοι ἐκ τῆς ἐτέρης ἡπείρου
 ἐπαγαγὼν καὶ Ἰώνας σὺν αὐτοῖσι τοὺς δάσοντας ἐμοὶ
 δίκην τῶν ἐποίησαν, τούτους ἀναγνώσας ἅμα ἐκείνοισι
 ἐπεσθαι Σαρδίῳ με ἀπεστέρηκε. νῦν ὦν κῶς τοι φαίνε-
 ται ταῦτα ἔχειν καλῶς; κῶς δ' ἄνευ τῶν σῶν βουλευμά-
 των τοιοῦτό τι ἐπρήχθη; ὄρα, μὴ ἐξ ὑστέρης σεαυτὸν ἐν
 αἰτίῃ ἔχῃς. Εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ Ἰστιαῖος· Βασιλεῦ, κοῖον
 ἐφθέγγασο ἔπος; ἐμὲ βουλευσάιν πρῆγμα, ἐκ τοῦ σοὶ τι ἢ
 μέγα ἢ σμικρὸν ἐμελλε λυπηρὸν ἀνασχῆσειν; τί δ' ἂν
 ἐπιδιζήμενος ποιεόμι ταῦτα, τεῦ δὲ ἐνδεῆς εἶμι; τῷ πάρα
 μὲν πάντα ὅσα περ σοὶ, πάντων δὲ πρὸς σέο βουλευμά-
 των ἐπακούειν ἀξιεῦμαι. ἀλλ' εἰπερ τι τοιοῦτο, οἷον σὺ
 εἴρηκας, πρήσσει ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος, ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἐωυ-
 τοῦ βαλλόμενον πεπρηχέναι. ἀρχὴν δὲ ἐγῶ γε οὐδὲ ἐνδέ-
 κομαι τὸν λόγον, ὅπως τι Μιλήσιοι καὶ ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος
 νεώτερον πρήσσουνσι περὶ πρῆγματα τὰ σά· εἰ δ' ἄρα τι
 τοιοῦτο ποιεῦσι καὶ σὺ τὸ ἐόν ἀκήκοας, ὦ βασιλεῦ, μάθε,
 οἷον πρῆγμα ἐργάσασθαι ἐμὲ ἀπὸ θαλασσης ἀνάσπαστον

- ποιήσας. Ἴωνες γὰρ οἴκασι ἐμεῦ ἐξ ὀφθαλμῶν σφι γε-
 νομένου ποιῆσαι τῶν πάλαι ἡμερον εἶχον· ἐμέο δ' ἄν
 ἔόντος ἐν Ἰωνίῃ οὐδεμία πόλις ὑπεκίνησε. νῦν ὦν ὡς
 τάχος με ἄπες πορευθῆναι ἐς Ἰωνίην, ἵνα τοι ἐκεῖνά τε
 πάντα καταρτίσω ἐς τῶντ', καὶ τὸν Μιλήτου ἐπιτροπον
 τοῦτον τὸν ταῦτα μηχανησάμενον ἐργειρίδτεον παραδῶ.
 ταῦτα δὲ κατὰ νόον τὸν σὸν ποιήσας θεοὺς ἐπόμενυμι
 τοὺς βασιλεῖους μὴ μὲν πρότερον ἐκδύσασθαι τὸν ἔχων
 κισθῶνα καταβήσομαι ἐς Ἰωνίην, πρὶν ἄν τοι Σαρδῶ νῆ-
 107 σον τὴν μερίστην δασμοφόρον ποιήσω. Ἰστιαῖος μὲν λέ-
 γων ταῦτα διέβαλλε, Δαρεῖος δὲ ἐπέλθετο καὶ μιν ἄπει,
 ἐντειλάμενος, ἐπεὶ τὰ ὑπέσχετό οἱ ἐπιτελέα ποιήσῃ, πα-
 ραγίνεσθαι οἱ ὀπίσω ἐς τὰ Σοῦσα.
- 108 Ἐν ᾧ δὲ ἡ ἀγγελίη τε περὶ τῶν Σαρδίῳ παρα βασι-
 λέα ἀνῆκε καὶ Δαρεῖος τὰ περὶ τὸ τόξον ποιήσας Ἰστιαίῳ
 ἐς λόγους ἦλθε καὶ Ἰστιαῖος μεμετιμένος ὑπὸ Δαρείου
 ἐκομίζετο ἐπὶ θάλασσαν, ἐν τούτῳ παντὶ τῷ χρόνῳ ἐρί-
 νετο τὰδε· πολιορκεῖοντι τῷ Σαλαμινίῳ Ὀνησίλῳ Ἀμα-
 θουσίους ἐξαγγέλλεται νηυσὶ στρατιὴν πολλὴν ἄγοντα
 Περσικὴν Ἀρτύβιον ἄνδρα Πέρσῃν προσδόκιμον ἐς τὴν
 Κύπρον εἶναι. πνυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ὀνήσιλος κήρυκας
 διέπεμπε ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐπικαλεόμενός σφεας. Ἴωνες δὲ
 οὐκ ἐς μακρὴν βουλευσάμενοι ἦκον πολλῷ στόλῳ. Ἴωνές
 τε δὴ παρῆσαν ἐς τὴν Κύπρον, καὶ οἱ Πέρσαι νηυσὶ δια-
 βάντες ἐκ τῆς Κιλικίης ἦσαν ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα πεζῇ·
 τῇσι δὲ νηυσὶ οἱ Φοίνικες περιέπλωον τὴν ἄκρην, αἱ κα-
 109 λέονται Κληῖδες τῆς Κύπρου. Τούτου δὲ τοιούτου γι-
 νομένου ἔλεξαν οἱ τύραννοι τῆς Κύπρου, συγκαλέσαντες
 τῶν Ἰώνων τοὺς στρατηγοὺς· Ἄνδρες Ἴωνες, αἴρεσιν
 ὑμῖν δίδομεν ἡμεῖς οἱ Κύπριοι, ὅκοτέροισι βούλεσθε
 προσφέρεισθαι, ἢ Πέρσῃσι ἢ Φοίνεσι. εἰ μὲν γὰρ πεζῇ
 βούλεσθε ταχθέντες Περσέων διαπειραῖσθαι, ὥρῃ ἂν εἴη

ὕμιν ἐκβάντας ἐκ τῶν νεῶν τάσσεσθαι περὶ, ἡμέας δὲ
 ἐς τὰς νέας ἐμβαίνειν τὰς ὑμετέρας Φοινίκι ἀνταγωνιευ-
 μένους· εἰ δὲ Φοινίκων μᾶλλον βούλεσθε διαπειρᾶσθαι,
 ποιέειν χρεῶν ἐστὶ ὑμέας, ὁκότερα ἂν δὴ τούτων ἔλη-
 σθε, ὅπως τὸ κατ' ὑμέας ἐστὶ ἢ τε Ἰωνίη καὶ ἡ Κύπρος
 ἐλευθέρη. Εἶπαν οἱ Ἴωνες πρὸς ταῦτα· Ἡμέας ἀπέπεμψε
 τὸ κοινὸν τῶν Ἰώνων φυλάξοντας τὴν θάλασσαν, ἀλλ'
 οὐκ ἵνα Κυπρίοισι τὰς νέας παραδόντες αὐτοὶ Πέρσῃσι
 περὶ προσφερώμεθα. ἡμεῖς μὲν νυν ἐπ' οὗ ἐτάχθημεν,
 ταύτῃ πειρησόμεθα εἶναι χρηστοί. ὑμέας δὲ χρεῶν ἐστὶ
 ἀναμνησθέντας, οἷα ἐπάσχετε δουλεύοντες πρὸς τῶν
 Μήδων, γίνεσθαι ἄνδρας ἀγαθοῦς. Ἴωνες μὲν τούτοις
 ἀμείψαντο, μετὰ δὲ ἡκόντων ἐς τὸ πεδίον τὸ Σαλαμινίων 110
 τῶν Περσέων διέτασσον οἱ βασιλεῖς τῶν Κυπρίων τοὺς
 μὲν ἄλλους Κυπρίους κατὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἀν-
 τιτάσσοντες, Σαλαμινίων δὲ καὶ Σολίων ἀπολέξαντες τὸ
 ἄριστον ἀντέτασσον Πέρσῃσι. Ἀρτυβίῳ δὲ τῷ στρατηγῷ
 τῶν Περσέων ἐθέλοντῆς ἀντετάσσετο Ὀνήσιλος. Ἦλανε 111
 δὲ ἵππον ὁ Ἀρτύβιος δεδιδαγμένον πρὸς ὀπλίτην ἵστα-
 σθαι ὀρθόν. πνυθόμενος ὦν ταῦτα ὁ Ὀνήσιλος, ἦν γὰρ
 οἱ ὑπασπιστῆς γένος μὲν Κάρ, τὰ δὲ πολέμια κάρτα δό-
 κimos καὶ ἄλλως λήματος πλέος, εἶπε πρὸς τοῦτον· Πνυ-
 θάνομαι τὸν Ἀρτυβίου ἵππον ἱστάμενον ὀρθόν καὶ ποσὶ
 καὶ στόματι κατεργάζεσθαι πρὸς τὸν ἂν προσενειχθῇ.
 σὺ ὦν βουλευσάμενος αὐτίκα εἶπε, ὁκότερον βούλει φυ-
 λάξας πληῆξαι, εἴτε τὸν ἵππον εἴτε αὐτὸν Ἀρτύβιον. Εἶπε
 πρὸς ταῦτα ὁ ὀπέων αὐτοῦ· ὦ βασιλεῦ, ἐτοιμὸς μὲν ἐγὼ
 εἰμι ποιέειν καὶ ἀμφοτέρω καὶ τὸ ἕτερον αὐτῶν, καὶ πάν-
 τως τὸ ἂν ἐπιτάσσης σὺ· ὥς μέντοι ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι
 τοῖσι σοῖσι πρήγμασι προσφερέστερον, φράσω. βασιλεῖα
 μὲν καὶ στρατηγὸν χρεῶν εἶναι φημι βασιλεῖ τε καὶ στρα-
 τηγῷ προσφέρεσθαι· ἦν τε γὰρ κατέλῃς ἄνδρα στρατη-

- γόν, μέγα τοι γίνεται, καὶ δεύτερα, ἣν σὲ ἐκείνος, τὸ μὴ γένοιτο, ὑπ' ἀλιόχρεω καὶ ἀποθανεῖν ἡμίσεα συμφορή· ἡμέας δὲ τοὺς ὑπηρέτας ἐτέροισί τε ὑπηρέτησι προσφέρεσθαι καὶ πρὸς ἵππον, τοῦ σὺ τὰς μηχανὰς μηδὲν φοβηθῆς· ἐγὼ γάρ τοι ὑποδέχομαι μὴ μιν ἀνδρὸς ἐτι γε
 112 μηδενοὺς στήσεσθαι ἐναντίον. Ταῦτα εἶπε, καὶ μεταυτίκα συνέμισγε τὰ στρατόπεδα περὶ καὶ νηυσί· νηυσὶ μὲν νυν Ἴωνες ἄκροὶ γενόμενοι ταύτην τὴν ἡμέρην ὑπερεβάλλοντο τοὺς Φοίνικας, καὶ τούτων Σάμιοι ἡρίστευσαν· περὶ δὲ, ὡς συνῆλθον τὰ στρατόπεδα, συμπεσόντα ἐμάχοντο, κατὰ δὲ τοὺς στρατηγούς ἀμφοτέρους τάδε ἐγίνετο· ὡς προσεφέρετο πρὸς τὸν Ὀνήσιλον ὁ Ἀρτύβιος ἐπὶ τοῦ ἵππου κατήμενος, ὁ Ὀνήσιλος, κατὰ συνεθήκατο τῷ ὑπασπιστῇ, παίει προσφερόμενον αὐτὸν τὸν Ἀρτύβιον, ἐπιβαλόντος δὲ τοῦ ἵππου τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν Ὀνησίλου ἀσπίδα, ἐνθαῦτα ὁ Κᾶρ δρεπάνῳ πλήξας ἀπαράσσει τοῦ ἵππου τοὺς πόδας. Ἀρτύβιος μὲν δὴ ὁ στρατηγὸς τῶν Περσέων ὁμοῦ τῷ ἵππῳ πίπτει αὐτοῦ ταύτῃ,
 113 μαχομένων δὲ καὶ τῶν ἄλλων Στησήνωρ, τύραννος ἐὼν Κουρίου, προδιδοὶ ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν περὶ ἑαυτὸν οὐ σμικρὴν. οἱ δὲ Κουριέες οὗτοι λέγονται εἶναι Ἀργείων ἄποικοι. προδόντων δὲ τῶν Κουριέων ἀντίκα καὶ τὰ Σαλαμινίων πολεμιστήρια ἄρματα τῶντὸ τοῖσι Κουριεῦσι ἐπόλεον. γινομένων δὲ τούτων κατυπέρτεροι ἦσαν οἱ Πέρσαι τῶν Κυπρίων. τετραμμένου δὲ τοῦ στρατοπέδου ἄλλοι τε ἐπεσον πολλοὶ καὶ δὴ καὶ Ὀνήσιλός τε ὁ Χέρσιος, ὅσπερ τὴν Κυπρίων ἀπόστασιν ἐπρῆξε, καὶ ὁ Σολίων βασιλεὺς Ἀριστόκυπρος ὁ Φιλοκύπρου, Φιλοκύπρου δὲ τούτου, τὸν Σόλων ὁ Ἀθηναῖος ἀπικόμενος ἐς Κύπρον
 114 ἐν ἔπεσι αἶνεσε τυράννων μάλιστα. Ὀνησίλου μὲν νυν Ἀμαθούσιοι, ὅτι σφέας ἐπολιόρκησε, ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν ἐκόμισαν ἐς Ἀμαθούντα καὶ μιν ἀνεκρέμασαν

ὑπὲρ τῶν πυλέων. κρεμαμένης δὲ τῆς κεφαλῆς καὶ οὔσης
ἤδη κοίλης ἐσμὸς μελισσέων ἐσθὺς ἐς αὐτὴν κηρίων μιν
ἐνέπλησαν. τούτου δὲ γενομένου τοιούτου ἐχρέοντο γὰρ
περὶ αὐτῆς οἱ Ἀμαθούσιοι ἐμαντεύθη σφι τὴν μὲν κε-
φαλὴν κατελόντας θάψαι, Ὀνησίλῳ δὲ θύειν ὥς ἤρωϊ
ἀνὰ πᾶν ἔτος, καὶ σφι ποιεῦσι ταῦτα ἄμεινον συνοίσε-
σθαι. Ἀμαθούσιοι μὲν νυν ἐποίησαν ταῦτα καὶ τὸ μέχρι 115
ἐμεῦ, Ἰῶνες δὲ οἱ ἐν Κύπρῳ ναυμαχήσαντες ἐπέιτε ἑμα-
θου τὰ πρήγματα τὰ Ὀνησίλου διεφθαρμένα καὶ τὰς πό-
λεις τῶν Κυπρίων πολιορκεομένας τὰς ἄλλας πλὴν Σα-
λαμίνους παραδόντας, αὐτίκα μαθόντες οἱ Ἰῶνες ταῦ-
τα ἀπέπλωσαν ἐς τὴν Ἰωνίην. τῶν δὲ ἐν Κύπρῳ πόλιν
ἀντέσχε χρόνον ἐπὶ πλείστον πολιορκεομένη Σόλοι,
τὴν πέριξ ὑπορούσσοντες τὸ τεῖχος πέμπτῳ μηνὶ εἶλον
οἱ Πέρσαι.

Κύπριοι μὲν δὴ ἐνιαυτὸν ἐλεύθεροι γενόμενοι αὐτῆς 116
ἐκ νέης κατεδεδούλωντο Δαυρίσης δὲ ἔχων Δαρείου θυ-
γατέρα καὶ Ὑμαίης τε καὶ Οὔανης καὶ ἄλλοι Πέρσαι στρα-
τηγοί, ἔχοντες καὶ οὗτοι Δαρείου θυγατέρας, ἐπιδιώξαν-
τες τοὺς ἐς Σάρδις στρατευσαμένους Ἰώνων καὶ ἐσαρά-
ξαντές σφεας ἐς τὰς νέας, τῇ μάχῃ ὥς ἐπεκράτησαν, τὸ
ἐνθεῦτεν ἐπιδιελόμενοι τὰς πόλεις ἐπόρθουν. Δαυρίσης 117
μὲν τραπόμενος πρὸς τὰς ἐν Ἑλλησπόντῳ πόλεις εἶλε μὲν
Δάρδανον, εἶλε δὲ Ἄβυδόν τε καὶ Περικώτην καὶ Αἰμ-
ψακον καὶ Παισόν· ταύτας μὲν ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη αἶ-
ρεε, ἀπὸ δὲ Παισοῦ ἐλαύνοντί οἱ ἐπὶ Πάριον πόλιν ἦλθε
ἀγγελίη τοὺς Κᾶρας τῷτὸ Ἰῶσι φρονήσαντας ἀπεστά-
ναι ἀπὸ Περσέων. ἀποστρέψας ὧν ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου
ἦλαντε τὸν στρατὸν ἐπὶ τὴν Καρίην. Καὶ κως ταῦτα τοῖσι 118
Καρσί ἐξηγγέλθη πρότερον ἢ τὸν Δαυρίσην ἀπικέ-
σθαι. πυθόμενοι δὲ οἱ Κᾶρες συνελέγοντο ἐπὶ Αὐναίς τε

- στήλας καλεομένας καὶ ποταμὸν Μαρσύην, ὃς ῥέων ἐκ τῆς Ἰδριάδος χώρας ἐς τὸν Μαίανδρον ἐκδιδοί. συλλεχθέντων δὲ τῶν Καρῶν ἐνθαῦτα ἐγίνοντο βουλαὶ ἄλλαι τε πολλαὶ καὶ ἀρίστη γε δοκέουσα εἶναι ἐμοὶ Πιξωδάροιο τοῦ Μανσώλου ἀνδρὸς Κινδυέος, ὃς τοῦ Κιλικίων βασιλέος Συεννέσιος εἶχε θυγατέρα. τοῦτον τοῦ ἀνδρὸς ἡ γνώμη ἔφερε διαβάντας τὸν Μαίανδρον τοὺς Κᾶρες καὶ κατὰ νότου ἔχοντας τὸν ποταμὸν οὕτω συμβάλλειν, ἵνα μὴ ἔχοντες ὀπίσω φεύγειν οἱ Κᾶρες αὐτοῦ τε μένιν ἀναγκαζόμενοι γενοίαιτο ἐπὶ ἀμείνους τῆς φύσιος. αὕτη μὲν νυν οὐκ ἐνίκα ἡ γνώμη, ἀλλὰ τοῖσι Πέρσῃσι κατὰ νότου γίνεσθαι τὸν Μαίανδρον μᾶλλον ἢ σφίσι, δηλαδὴ, ἦν φυγὴ τῶν Περσέων γένηται καὶ ἐσσωθέωσι τῇ συμβολῇ, ὥς οὐκ ἀπονοστήσουσι ἐς τὸν ποταμὸν ἐσπίπτοντες.
- 119 Μετὰ δὲ παρόντων καὶ διαβάντων τὸν Μαίανδρον τῶν Περσέων ἐνθαῦτα ἐπὶ τῷ Μαρσύῃ ποταμῷ συνέβαλόν τε τοῖσι Πέρσῃσι οἱ Κᾶρες καὶ μάχην ἐμαχέσαντο ἰσχυρὴν καὶ ἐπὶ χρόνου πολλόν, τέλος δὲ ἐσσωθήσαν διὰ πληθὺς. Περσέων μὲν δὴ ἔπεσον ἄνδρες ἐς δισχιλίους, Καρῶν δὲ ἐς μυρίους. ἐνθεῦτεν δὲ οἱ διαφυγόντες αὐτῶν κατειλήθησαν ἐς Ἀάβρανθα ἐς Διὸς στρατίου ἱρὸν, μέγα τε καὶ ἅγιον ἄλσος πλατανίσταν. μῦνοι δὲ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Κᾶρές εἰσι, οἱ Διὶ στρατίῳ θυσίας ἀνάγουσι. κατειληθέντες δὲ αὖν οὗτοι ἐνθαῦτα ἐβουλευόντο περὶ σωτηρίας, ὁκότερα ἢ παραδόντες σφέας αὐτοὺς Πέρσῃσι ἢ ἐκλιπόντες τὸ παράπαν τὴν Ἀσίην ἄμεινον πρήξουσι.
- 120 Βουλευομένοισι δὲ σφι ταῦτα παραγίνονται βωθέοντες Μιλήσιοί τε καὶ οἱ τούτων σύμμαχοι. ἐνθαῦτα δὲ τὰ μὲν πρότερον οἱ Κᾶρες ἐβουλευόντο μετήκαν, αἱ δὲ αὐτὶς πολεμῆν ἐξ ἀρχῆς ἀρτέοντο. καὶ ἐπιούσι τε τοῖσι Πέρσῃσι συμβάλλουσι καὶ μαχεσάμενοι ἐπὶ πλεῦν ἢ πρότερον ἐσσωθήσαν. πεσόντων δὲ τῶν πάντων πολλῶν Μιλήσιοι

μάλιστα ἐπλήγησαν. Μετὰ δὲ τοῦτο τὸ τρῶμα ἀνέλαβόν 121
 τε καὶ ἀνεμαχέσαντο οἱ Κᾶρες. πυθόμενοι γάρ, ὡς στρα-
 τεύεσθαι ὠρμέαται οἱ Πέρσαι ἐπὶ τὰς πόλεις σφέων, ἐλό-
 χησαν τὴν ἐν Πηδάσῳ ὁδόν, ἐς τὴν ἐμπεσόντες οἱ Πέρ-
 σαι νυκτὸς διεφθάρησαν καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ αὐ-
 τῶν, Δαυρίσης καὶ Ἀμόργης καὶ Σισιμάκης, σὺν δὲ σφι
 ἀπέθανε καὶ Μύρσος ὁ Γύγεω. τοῦ δὲ λόχου τούτου ἡγε-
 μὼν ἦν Ἡρακλείδης Ἰβανώλιος ἀνὴρ Μυλασεύς. οὗτοι
 μὲν νυν τῶν Περσέων οὕτω διεφθάρησαν, Ἰρμαίης δὲ καὶ 122
 αὐτὸς ἐὼν τῶν ἐπιδιωξάντων τοὺς ἐς Σαρδίδι στρατευσα-
 μένους Ἰώνων, τραπόμενος ἐς τὴν Προποντίδα εἴλε Κίον
 τὴν Μυσίην. ταύτην δὲ ἐξελὼν, ὡς ἐπύθετο τὸν Ἑλλή-
 σποντον ἐκλελοιπέναι Δαυρίσην καὶ στρατεύεσθαι ἐπὶ
 Καρίης, καταλιπὼν τὴν Προποντίδα ἐπὶ τὸν Ἑλλήσπον-
 του ἦγε τὸν στρατὸν, καὶ εἴλε μὲν Αἰολέας πάντας, ὅσοι
 τὴν Ἰλιάδα νέμονται, εἴλε δὲ Γέργιδας τοὺς ὑπολειφθέν-
 τας τῶν ἀρχαίων Τευκρῶν. αὐτὸς τὴν Ἰρμαίης αἰρέων ταῦτα
 τὰ ἔθνηα νοῦσῳ τελευτᾷ ἐν τῇ Τρωάδι. οὗτος μὲν δὴ οὕτω 123
 ἐτελεύτησε, Ἀρταφέρνης δὲ ὁ Σαρδίῳ ὑπαρχος καὶ Ὀτά-
 νης ὁ τρίτος στρατηγὸς ἐτάχθησαν ἐπὶ τὴν Ἰωνίην καὶ
 τὴν προσεχέα Αἰολίδα στρατεύεσθαι. Ἰωνίης μὲν νυν
 Κλαζομενάς αἰρέουσι, Αἰολέων δὲ Κύμην. Ἀλίσκομένων 124
 δὲ τῶν πολλῶν, ἦν γάρ, ὡς διέδεξε, Ἀρισταγόρης ὁ Μι-
 λήσιος ψυχὴν οὐκ ἄκρος, ὃς ταραξας τὴν Ἰωνίην καὶ ἐγ-
 κερασάμενος πρήγματα μεγάλα δρησμὸν ἐβούλευε, ὁρέων
 ταῦτα· πρὸς δὲ οἱ καὶ ἀδύνατα ἐφαίνετο βασιλέα Δαρεῖον
 ὑπερβαλέσθαι· πρὸς ταῦτα δὴ ὦν συγκαλέσας τοὺς συ-
 στασιώτας ἐβουλεύετο, λέγων, ὡς ἔμεινον σφίσι εἴη κρη-
 σφύγετόν τι ὑπαρχον εἶναι, ἣν ἄρα ἐξωθέωνται ἐκ τῆς
 Μιλήτου, εἴτε δὴ ὦν ἐς Σαρδὼ ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἄγοι
 ἐς ἀποικίην εἴτε ἐς Μύρκινον τὴν Ἠδωνῶν, τὴν Ἰστιαίος
 εἰσείχεε παρὰ Δαρεῖον θωρεὴν λαβών. ταῦτα ἐπειρώτα ὁ

- 125 Ἀρισταγόρης. Ἐκαταίου μὲν νυν τοῦ Ἡγησάνδρου, ἀνδρὸς λογοποιοῦ, τούτων μὲν ἐς οὐδετέρην στέλλειν ἔφερε ἢ γνώμη, ἐν Αἰῶνι δὲ τῇ νήσῳ τεῖχος οἰκοδομησάμενον ἡσυχίην ἄγειν, ἣν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς Μιλήτου, ἔπειτεν δὲ ἐκ
 126 ταύτης ὀρμεόμενον κατελεύσεσθαι ἐς τὴν Μίλητον. ταῦτα μὲν δὴ Ἐκαταῖος συνεβούλευε, αὐτῷ δὲ Ἀρισταγόρῃ ἢ πλείστη γνώμη ἦν ἐς τὴν Μύρκινον ἀπάγειν. τὴν μὲν δὴ Μίλητον ἐπιτράπει Πυθαγόρῃ ἀνδρὶ τῶν ἀστῶν δοκίμῳ, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν πάντα τὸν βουλούμενον ἔπλωε ἐς τὴν Θρηίκην, καὶ ἔσχε τὴν χώραν, ἐπ' ἣν ἐστάλη. ἐκ δὲ ταύτης ὀρμεόμενος ἀπόλλυται ὑπὸ Θρηίκων αὐτὸς τε ὁ Ἀρισταγόρης καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ, πόλιν περικατήμενος καὶ βουλομένων τῶν Θρηίκων ὑποσπόνδων ἐξιέναι.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΚΤΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΕΡΑΤΩ.

- 1' **ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΗΣ** μὲν νυν Ἰωνίην ἀποστήσας οὕτω τελευτᾷ, Ἰστιαῖος δὲ ὁ Μιλήτου τύραννος μεμετιμένος ὑπὸ Δαρείου παρῆν ἐς Σάρδις. ἀπιγμένον δὲ αὐτὸν ἐκ τῶν Σούσων εἰρετο Ἀρταφέρνης ὁ Σαρδίαν ὑπαρχος, κατὰ κοῖον τι δοκεῖ Ἰωνας ἀπεστάναι· ὁ δὲ οὔτε εἰδέναι ἔφη, ἐθώμαξέ τε τὸ γεγονὸς ὥς οὐδὲν δῆθεν τῶν παρεόντων πρηγμάτων ἐπιστάμενος. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης ὀρέων αὐτὸν τεχνάζοντα εἶπε, εἰδὼς τὴν ἀτρέκειαν τῆς ἀποστάσιος· Οὕτω τοι, Ἰστιαῖε, ἔχει κατὰ ταῦτα τὰ πρηγμάτων· τοῦτο τὸ ὑπόδημα ἔροαφας μὲν σύ, ὑπεδήσατο δὲ Ἀρισταγόρης

Ἀρταφέρνης μὲν ταῦτα ἐς τὴν ἀπόστασιν ἔχοντα εἶπε, 2
 Ἰστιαῖος δὲ δεισας ὥς συνιέντα Ἀρταφέρνηα ὑπὸ τὴν
 πρώτην ἐπελθοῦσαν νύκτα ἀπέδρη ἐπὶ θάλασσαν, βασι-
 λέα Δαρεῖον ἐξηπατηκώς· ὃς Σαρδῶ νῆσον τὴν μεγίστην
 ὑποδεξάμενος κατεργάσεσθαι, ὑπέδυνε τῶν Ἰώνων τὴν
 ἡγεμονίην τοῦ πρὸς Δαρεῖον πολέμου. διαβὰς δὲ ἐς Χίον
 ἐδέσθη ὑπὸ Χίων, καταγνώσθεις πρὸς αὐτῶν νεώτερα
 πρήσσειν πρήγματα ἐς αὐτοὺς ἐκ Δαρείου. μαθόντες
 μέντοι οἱ Χιοὶ τὸν πάντα λόγον, ὥς πολέμιος εἴη βασι-
 λέϊ, ἔλυσαν αὐτόν. Ἐνταῦθα δὴ εἰρωτεύμενος ὑπὸ τῶν 3
 Ἰώνων ὁ Ἰστιαῖος, κατ' ὃ τι προθύμως οὕτω ἐπέστειλε
 τῷ Ἀρισταγόρῃ ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος καὶ κακὸν το-
 σοῦτον εἶη Ἴωνας ἐξεργασμένος, τὴν μὲν γενομένην αὐ-
 τοῖσι αἰτίην οὐ μάλα ἐξέφαινε, ὃ δὲ ἐλεγέ σφι, ὥς βασι-
 λεὺς Δαρεῖος ἐβουλεύσατο Φοίνικας μὲν ἐξαναστήσας ἐν
 τῇ Ἰωνίᾳ κατοικίσαι, Ἴωνας δὲ ἐν τῇ Φοινίκῃ, καὶ τού-
 των εἵνεκεν ἐπιστείλειε. οὐδέν τι πάντως ταῦτα βασιλέος
 βουλευσαμένου ἐδειμάτου τοὺς Ἴωνας. Μετὰ δὲ ὁ Ἰστι- 4
 αῖος δι' ἀγγέλου ποιούμενος Ἑρμιππον ἀνδρὸς Ἀταρνεί-
 τω τοῖσι ἐν Σάρδισι ἐοῦσι Περσέων ἐπεμπε βιβλία ὥς
 προλελεσχηγνευμένων αὐτῷ ἀποστάσιος πέρι. ὃ δὲ Ἑρ-
 μιππος πρὸς τοὺς μὲν ἀπεπέμφθη, οὐ διδοί, φέρων δὲ
 ἐνεχείρισε τὰ βιβλία Ἀρταφέρνηϊ. ὃ δὲ μαθὼν ἅπαν τὸ
 γινόμενον ἐκέλευε τὸν Ἑρμιππον τὰ μὲν παρὰ τοῦ Ἰστι-
 αίου δοῦναι φέροντα τοῖσίπερ ἔφερε, τὰ δὲ ἀμοιβαῖα τὰ
 παρὰ τῶν Περσέων ἀντιπεμπόμενα Ἰστιαίῳ ἐσωτῶ δοῦ-
 ναι. τούτων δὲ γενομένων φανερῶν ἀπέκτεινε ἐνθαῦτα
 πολλοὺς Περσέων ὁ Ἀρταφέρνης. Περὶ Σάρδιδος μὲν δὴ 5
 ἐγένετο ταραχὴ, Ἰστιαῖον δὲ ταύτης ἀποσφαλέντα τῆς ἐλ-
 πίδος Χιοὶ κατήγον ἐς Μίλητον αὐτοῦ Ἰστιαίου δεηθέν-
 τος. οἱ δὲ Μιλήσιοι ἄσμενοι ἀπαλαχθέντες καὶ Ἀριστα-
 γόρῃ οὐδαμῶς πρόθυμοι ἦσαν ἄλλον τύραννον δέκε-

σθαι ἐς τὴν χώραν, οἷα ἐλευθερίας γευσάμενοι. καὶ δὴ, νυκτὸς γὰρ ἐούσης βίη ἐπειράτο κατιῶν ὁ Ἰστιαῖος ἐς τὴν Μίλητον, τιτρώσκεται τὸν μηρὸν ὑπὸ τευ τῶν Μιλησίων. ὁ μὲν δὴ ὥς ἀπωστὸς τῆς ἐωυτοῦ γίνεται, ἀπικνέεται ὀπίσω ἐς τὴν Χίον, ἐνθεῦτεν δὲ, οὐ γὰρ ἐπειθε τοὺς Χίους ὥστε ἐωυτῷ δοῦναι νέας, διέβη ἐς Μυτιλήνην καὶ ἔπεισε Λεσβίους δοῦναι οἱ νέας. οἱ δὲ πληρώσαντες ὀκτῶ τριήρεας ἔπλωον ἅμα Ἰστιαίῳ ἐς Βυζάντιον, ἐνθαῦτα δὲ ἰζόμενοι τὰς ἐκ τοῦ Πόντου ἐκπλωούσας τῶν νεῶν ἐλάμβανον, πλὴν ἢ ὅσοι αὐτῶν Ἰστιαίῳ ἔφασαν ἐτοῖμοι εἶναι πεῖθεσθαι.

- 6 Ἰστιαῖος μὲν νυν καὶ Μυτιληναῖοι ἐπιδίενν ταῦτα, ἐπὶ δὲ Μίλητον αὐτὴν ναυτικὸς πολλὸς καὶ πεζὸς ἦν στρατὸς προσδόκιμος· συστραφέντες γὰρ οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσέων καὶ ἐν ποιήσαντες στρατόπεδον ἤλαυνον ἐπὶ τὴν Μίλητον, τᾶλλα πολίσματα περὶ ἐλάσσονος ποιησάμενοι. τοῦ δὲ ναυτικοῦ Φοίνικες μὲν ἦσαν προθυμότατοι, συνεστρατεύοντο δὲ καὶ Κύπριοι νεωστὶ κατεστραμμένοι.
- 7 καὶ Κίλικές τε καὶ Αἰγύπτιοι. Οἱ μὲν δὴ ἐπὶ τὴν Μίλητον καὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην ἐστράτευον, Ἴωνες δὲ πυνθαρόμενοι ταῦτα ἐπεμπον προβούλους σφέων αὐτῶν ἐς Πανιώνιον. ἀπικομένοισι δὲ τούτοις ἐς τοῦτον τὸν χώρον καὶ βουλευομένοισι ἔδοξε πεζὸν μὲν στρατὸν μὴ συλλέγειν ἀντίξοον Πέρσῃσι, ἀλλὰ τὰ τείχεα ῥύεσθαι αὐτοὺς Μιλησίους, τὸ δὲ ναυτικὸν πληροῦν ὑπολειπομένους μηδεμίαν τῶν νεῶν, πληρώσαντας δὲ συλλέγεσθαι τὴν ταχίστην ἐς Αἶδην, προναυμαχῆσοντας Μιλήτου· ἡ δὲ Αἶδη
- 8 ἐστὶ νῆσος σμικρὴ ἐπὶ τῇ πόλει τῇ Μιλησίων κειμένη. Μετὰ δὲ ταῦτα πεπληρωμένῃσι τῇσι νηυσὶ παρήσαν οἱ Ἴωνες, σὺν δὲ σφι καὶ Αἰολέων οἱ Λέσβον νέμονται· ἐτάσσοντο δὲ ὧδε· τὸ μὲν πρὸς τὴν ἡῶ εἶχον κέρως αὐτοὶ Μιλήσiai, νέας παρεχόμενοι ὀρδῶκοντα, ἐλχοντο δὲ τούτων

Πριηνέες δυνάδεκα νηυσὶ καὶ Μυούσιοι τρισὶ νηυσὶ, Μυουσίων δὲ Τῆιοι εἰχοντο ἑπτακαίδεκα νηυσὶ, Τητῶν δὲ εἰχοντο Χίοι ἑκατὸν νηυσὶ· πρὸς δὲ τούτοις Ἑρυνδραῖοί τε ἐτάσσοντο καὶ Φωκαῖες, Ἑρυνδραῖοι μὲν ὀκτὼ νέας παρεχόμενοι, Φωκαῖες δὲ τρεῖς· Φωκαίων δὲ εἰχοντο Ἀέσβιοι νηυσὶ ἑβδομήκοντα· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο ἔχοντες τὸ πρὸς ἐσπέρην κέρας Σάμιοι ἐξήκοντα νηυσὶ. πασέων δὲ τούτων ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐγένετο τρεῖς καὶ πεντήκοντα καὶ τριηκόσιαι τριήρεις. αὐταὶ μὲν Ἰώνων 9 ἦσαν, τῶν δὲ βαρβάρων τὸ πλῆθος τῶν νεῶν ἦσαν ἑξακόσιαι. ὥς δὲ καὶ αὗται ἀπίκατο πρὸς τὴν Μιλησίην καὶ ὁ πεζὸς σφι ἅπας παρῆν, ἐνθαῦτα οἱ Περσέων στρατηγοὶ πυθόμενοι τὸ πλῆθος τῶν Ἰάδων νεῶν καταρροάησαν, μὴ οὐ δυνατοὶ γένωνται ὑπερβαλέσθαι, καὶ οὕτω οὔτε τὴν Μίλητον οἰοί τε ἔωσι ἐξελεῖν μὴ οὐκ ἔόντες ναυκράτορες, πρὸς τε Δαρεῖον κινδυνεύσῃσι κακὸν τι λαβεῖν. ταῦτα ἐπιλεγόμενοι συλλέξαντες τῶν Ἰώνων τοὺς τυράννους, οἱ ὑπ' Ἀρισταγόρῳ μὲν τοῦ Μιλησίου καταλυθέντες τῶν ἀρχέων ἔφευγον ἐς Μήδους, ἐτύγχανον δὲ τότε συστρατευόμενοι ἐπὶ τὴν Μίλητον, τούτων τῶν ἀνδρῶν τοὺς παρεόντας συγκαλέσαντες ἔλεγόν σφι τάδε· Ἄνδρες Ἴωνες, νῦν τις ὑμέων εὖ ποιήσας φανήτω τὸν βασιλέος οἶκον· τοὺς γὰρ αὐτῶν ἕκαστος ὑμέων πολιήτας πειράσθω ἀποσχίζων ἀπὸ τοῦ λοιποῦ συμμαχικοῦ. προῖσχομενοι δὲ ἐπαγγείλασθε τάδε, ὥς πείσονται τε ἄχαρι οὐδὲν διὰ τὴν ἀπόστασιν, οὐδὲ σφι οὔτε τὰ ἱερὰ οὔτε τὰ ἴδια ἐμπεπρήσεται, οὐδὲ βιαιότερον ἔξουσι οὐδὲν, ἢ πρότερον εἶχον· εἰ δὲ ταῦτα μὲν οὐ ποιήσουσι, οἱ δὲ πάντως διὰ μάχης ἐλεύσονται, τάδε σφι λέγετε ἐπηρεάζοντες, τάπερ σφεας κατέξει, ὥς ἐσωθέντες τῇ μάχῃ ἑξανδραποδιεῦνται, καὶ ὥς σφεων τοὺς παῖδας ἐκτομίας ποιήσομεν, τὰς δὲ παρθένους ἀνασπάστους ἐς Βάκτρα, καὶ ὥς τὴν χώραν

- 10 ἄλλοισι παραδώσομεν. Οἱ μὲν δὲ ἔλεγον ταῦτα, τῶν δὲ Ἰώνων οἱ τύραννοι διέπεμπον νυκτὸς ἕκαστος εἰς τοὺς ἑωυτοῦ ἐξαγγελλόμενος. οἱ δὲ Ἴωνες, εἰς τοὺς καὶ ἀπικοντο αὐταὶ αἱ ἀγγελίαι, ἀγνωμοσύνη τε διεχρέοντο καὶ οὐ προσίεντο τὴν προδοσίην, ἑωυτοῖσι τε ἕκαστοι ἐδόκεον μύνουσι ταῦτα τοὺς Πέρσας ἐξαγγέλλεσθαι. ταῦτα μὲν νυν ἰθέως ἀπικομένων ἐς τὴν Μίλητον τῶν Περσέων
- 11 ἐρίνετο, μετὰ δὲ τῶν Ἰώνων συλληχθέντων ἐς τὴν Λαδὴν ἐρίνοντο ἀγοραί. καὶ δὴ κού σφι καὶ ἄλλοι ἡγορεύοντο, ἐν δὲ δὴ καὶ ὁ Φωκαεὺς στρατηγὸς Διονύσιος λέγων τάδε· Ἐπὶ ξυροῦ γὰρ ἀκμῆς ἔχεται ἡμῖν τὰ πρήγματα, ἄνδρες Ἴωνες, ἢ εἶναι ἐλευθέροισι ἢ δούλοισι, καὶ τούτοις ὡς δορητέησι· νῦν ὦν ὑμεῖς, ἣν μὲν βούλησθε ταλαιπωρίας ἐνδέκεσθαι, τὸ παραχρῆμα μὲν πόνος ὑμῖν ἔσται, οἳοί τε δὲ ἔσεσθε ὑπερβαλόμενοι τοὺς ἐναντίους εἶναι ἐλεύθεροι· εἰ δὲ μαλακίῃ τε καὶ ἀταξίῃ διαχρήσεσθε, οὐδεμίαν ὑμέων ἔχω ἐλπίδα μὴ οὐ θάσσειν ὑμέας δίκην βασιλέϊ τῆς ἀποστάσιος. ἀλλ' ἐμοὶ τε πεῖθεσθε καὶ ἐμοὶ ὑμέας αὐτοὺς ἐπιτρέψατε· καὶ ὑμῖν ἐγὼ θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων ὑποδέκομαι ἢ οὐ συμμίξειν τοὺς πολεμίους ἢ συμμίσγοντας
- 12 πολλὸν ἐλασσώσεσθαι. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ἴωνες ἐπιτράπουσι σφέας αὐτοὺς τῷ Διονυσίῳ. ὁ δὲ ἀνάγων ἑκάστοτε ἐπὶ κέρως τὰς νέας, ὅπως τοῖσι ἐρέτῃσι χρῆσαιτο διέκπλοον ποιεύμενος τῇσι νηυσὶ δι' ἄλληλέων καὶ τοὺς ἐπιβάτας ὀπλίσειε, τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρης τὰς νέας ἔχεσκα ἐπ' ἀγκυρέων, παρεῖχε τε τοῖσι Ἴωσι πόνον δι' ἡμέρης, μέχρι μὲν νυν ἡμερέων ἑπτὰ ἐπεῖθοντό τε καὶ ἐπόλευν τὸ κελεύόμενον, τῇ δὲ ἐπὶ ταύτῃσι οἱ Ἴωνες, οἷα ἀπαθές ἐόντες πόνων τοιούτων τετρυνόμενοι τε ταλαιπωρήσιν τε καὶ ἡλίῳ, ἔλεξαν πρὸς ἑωυτοὺς τάδε· Τίνα δαιμόνων παραβάντες τάδε ἀναπίμπλαμεν; οἵτινες παραφρονήσαντες καὶ ἐκπλώσαντες ἐκ τοῦ νόου ἀνδρὶ Φωκαεῖ ἄλα-

ζόνι, παρεχομένῳ νέας τρεῖς, ἐπιτρέψαντες ἡμέας αὐτοὺς
 ἔχομεν· ὁ δὲ παραλαβὼν ἡμέας λυμαίνεται λύμῃσι ἀνη-
 κέστοισι, καὶ δὴ πολλοὶ μὲν ἡμέων ἐς νούσους πεπτώ-
 κασι, πολλοὶ δὲ ἐπίδοξοι τῷτὸ τοῦτο πείσεσθαι·
 πρὸ τε τούτων τῶν κακῶν ἡμῖν γε κρέσσον καὶ ὀτιῶν
 ἄλλο παθεῖν ἐστί, καὶ τὴν μέλλουσαν δουλητήν ὑπομεί-
 ναι, ἣ τις ἐσται, μᾶλλον ἢ τῇ παρעותῇ συνέχεσθαι. φέ-
 ρετε, τοῦ λοιποῦ μὴ πειθώμεθα αὐτοῦ. Ταῦτα ἐλεξαν,
 καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα πείθεσθαι οὐδεὶς ἤθελε, ἀλλ' οἷα
 στρατιῇ σκηνὰς τε πηξάμενοι ἐν τῇ νήσῳ ἐσκηνητροφέοντο
 καὶ ἐσβαίνειν οὐκ ἐθέλεσκον ἐς τὰς νέας οὐδ' ἀναπειρά-
 σθαι. Μαθόντες δὲ ταῦτα γινόμενα ἐκ τῶν Ἰώνων οἱ 13
 στρατηγοὶ τῶν Σαμίων, ἐνθαῦτα δὴ παρ' Αἰάκεος τοῦ
 Συλοσῶντος ἐκείνους τοὺς πρότερον ἔπεμπε λόγους ὁ
 Αἰάκης κελευόντων τῶν Περσέων, δεόμενός σφεων ἐκ-
 λιπεῖν τὴν Ἰώνων συμμαχίην, οἱ Σάμιοι δὲν ὁρέοντες ἅμα
 μὲν ἐοῦσαν ἀταξίην πολλήν ἐκ τῶν Ἰώνων ἐδέκοντο τοὺς
 λόγους, ἅμα δὲ κατεφαίνετό σφι εἶναι ἀδύνατα τὰ βασι-
 λέος πρήγματα ὑπερβαλέσθαι, εὖ τε ἐπιστάμενοι, ὥς, εἰ
 καὶ τὸ παρὲν ναυτικὸν ὑπερβαλοῖατο, ἄλλο σφι παρ-
 ἐσται πενταπλήσιον. προφάσιος δὲν ἐπιλαβόμενοι, ἐπέ-
 τε τάχιστα εἶδον τοὺς Ἰωνας ἀρνεομένους εἶναι χρη-
 στούς, ἐν κέρδει ἐποιεῦντο περιποιῆσαι τὰ τε ἰσὰ τὰ
 σφέτερα καὶ τὰ ἴδια. ὁ δὲ Αἰάκης, παρ' ὅτεν τοὺς λόγους
 ἐδέκοντο, παῖς μὲν ἦν Συλοσῶντος τοῦ Αἰάκεος, τύραν-
 νος δὲ ἐὼν Σάμου ὑπὸ τοῦ Μιλησίου Ἀρισταγόρεω ἀπε-
 στέρητο τὴν ἀρχὴν κατὰπερ οἱ ἄλλοι τῆς Ἰωνίης τύραν-
 νοι. Τότε δὲν ἐπεὶ ἐπέπλων οἱ Φοίνικες, οἱ Ἰωνες ἀντ- 14
 ατήγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας ἐπὶ κέρας. ὥς δὲ καὶ ἀρχοῦ ἐγέ-
 νοντο καὶ συνέμισγον ἀλλήλοισι, τὸ ἐνθεῦτεν οὐκ ἔχω
 ἀτρεκέως συγγράφαι, οἳ τινες τῶν Ἰώνων ἐγένοντο ἄν-
 δρες κακοὶ ἢ ἀγαθοὶ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ταύτῃ· ἀλλήλους

- γὰρ κατατιεῦνται. λέγονται δὲ Σάμιοι ἐνθαῦτα κατὰ τὰ συγκείμενα πρὸς τὸν Αἰάκεια ἀειράμενοι τὰ ἱστία ἀποπλῶσαι ἐν τῆς τάξιος ἐς τὴν Σάμον, πλὴν ἑνδεκα νεῶν. τούτων δὲ οἱ τριήραρχοι παρέμενον καὶ ἐναυμάχουν ἀνηκουστήσαντες τοῖσι στρατηγοῖσι· καὶ σφι τὸ κοινὸν τῶν Σαμίων ἔδωκε διὰ τοῦτο τὸ πρῆγμα ἐν στήλῃ ἀναγραφῆναι πατρόθεν ὥς ἀνδράσι ἀγαθοῖσι γενομένοισι, καὶ ἔστι αὕτη ἡ στήλη ἐν τῇ ἀγορῇ. ἰδόμενοι δὲ καὶ Ἀεσβιοὶ τοὺς προσεχέας φεύγοντας τῷτὸ ἐποίησαν τοῖσι Σαμίοισι· ὥς δὲ καὶ οἱ πλεῦνες τῶν Ἰώνων ἐποίησαν τὰ αὐτὰ ταῦτα.
- 15 Τῶν δὲ πυραμεινάντων ἐν τῇ ναυμαχίῃ περιέφθισαν τρηχύτατα Χίοι ὥς ἀποδεικνύμενοί τε ἔργα λαμπρὰ καὶ οὐκ ἔθελοκακέουτες· παρείχοντο μὲν γὰρ, ὥσπερ καὶ πρότερον εἰρέσθη, νέας ἑκατὸν καὶ ἐπ' ἑκάστης αὐτέων ἄνδρας τεσσαεράκοντα τῶν ἀστῶν λογάδας ἐπιβατεύοντας· ὁρέοντες δὲ τοὺς πολλοὺς τῶν συμμάχων προδιδόντας οὐκ ἐδικαίεον γενέσθαι τοῖσι κακοῖσι αὐτῶν ὁμοιοί, ἀλλὰ μετ' ὀλίγων συμμάχων μεμουνωμένοι διεκπλώοντες ἐναυμάχουν, ἐς ὃ τῶν πολεμίων ἐλόντες νέας συχνὰς ἀπέβαλον τῶν σφετέρων νεῶν τὰς πλεῦνας. Χίοι μὲν δὴ τῇσι
- 16 λοιπῇσι τῶν νεῶν ἀποφεύγουσι ἐς τὴν ἑωυτῶν, ὅσοισι δὲ τῶν Χίων ἀδύνατοι ἦσαν αἱ νέες ὑπὸ τρωμάτων, οὗτοι δὲ ὥς ἐδιώκοντο, καταφυγγάνουσι πρὸς τὴν Μυκάλην. νέας μὲν δὴ αὐτοῦ ταύτῃ ἐποκείλαντες κατέλιπον, οἱ δὲ περὶ ἐκομίζοντο διὰ τῆς ἡπείρου. ἐπεὶ δὲ ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐφέσιον κομιζόμενοι οἱ Χίοι, νυκτὸς τε ἀπίκοντο ἐς αὐτὴν καὶ ἐόντων τῇσι γυναιξὶ αὐτόθι θεσμοφορίων. ἐνθαῦτα δὴ οἱ Ἐφέσιοι, οὔτε προακηκοότες ὥς εἶχε περὶ τῶν Χίων, ἰδόντες τε στρατὸν ἐς τὴν χώραν ἐσβεβληκότα, πάγχυ σφείας καταδόξαντες εἶναι κλωπας καὶ λέναι ἐπὶ τὰς γυναῖκας ἐξεβώθειον πανδημεὶ καὶ ἔκτεινον τοὺς Χίους. οὗτοι μὲν νυν τοιαύτῃσι περιέπιπτον τύχησι.

Διονύσιος δὲ ὁ Φωκαεὺς ἐπεῖτε ἔμαθε τῶν Ἰώνων τὰ 17
 πρήγματα διεφθαρμένα, νέας ἐλὼν τρεῖς τῶν πολεμίων
 ἀπέπλωε ἐς μὲν Φώκαιαν οὐκέτι, εὖ εἰδὼς ὡς ἀνδρα-
 ποδιεῖται σὺν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίᾳ, ὁ δὲ ἰσθίως ὡς εἶχε ἐπλωε
 ἐς Φοινίκην, γαύλους δὲ ἐνθαῦτα καταδύσας καὶ χρήματα
 λαβὼν πολλὰ ἐπλωε ἐς Σικελίην, ὁρμεόμενος δὲ ἐνθεῦ-
 τεν ληιστῆς κατεστήκεε Ἑλλήνων μὲν οὐδενός, Καρχη-
 δονίων δὲ καὶ Τυρσηνῶν.

Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπεῖτε τῇ ναυμαχίᾳ ἐνίκηον τοὺς Ἰω- 18
 νας, τὴν Μίλητον πολιορκέοντες ἐκ γῆς καὶ θαλάσσης
 καὶ ὑπορύσσοντες τὰ τείχεα καὶ παντοίας μηχανὰς προσ-
 φέροντες αἰρέουσι κατ' ἄκρης ἔκτω ἔειλ' ἀπὸ τῆς ἀποστά-
 σιος τῆς Ἀρισταγόρου, καὶ ἠνδραποδίσαντο τὴν πόλιν
 ὥστε συμπεσεῖν τὸ πάθος τῷ χρηστήριῳ τῷ ἐς Μίλητον
 γενομένῳ.

Χρεομένοισι γάρ Ἀργείοισι ἐν Δελφοῖσι περὶ σωτη- 19
 ρίης τῆς πόλιος τῆς σφετέρης ἐχρήσθη ἐπὶ κοινον χρηστή-
 ριον, τὸ μὲν ἐς αὐτοὺς τοὺς Ἀργείους φέρον, τὴν δὲ παρ-
 ευθήκην ἐχρησε ἐς Μιλησίους. τὸ μὲν νυν ἐς τοὺς Ἀρ-
 γείους ἔχον, ἐπεὶ ἀνὰ τοῦτο γένωμαι τοῦ λόγου, τότε
 μνησθήσομαι, τὰ δὲ τοῖσι Μιλησίοισι οὐ παρεοῦσι ἐχρησε,
 ἔχει ὧδε·

Καὶ τότε δὴ, Μίλητε, κακῶν ἐπιμήχανε ἔργων,
 Πολλοῖσιν δεῖπνόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρα γενήσῃ,
 Σαὶ δ' ἄλοχοι πολλοῖσι πόδας νύφουσι κομήταις,
 Νηοῦ δ' ἡμετέρου Διδύμοις ἄλλοισι μελήσει.
 τότε δὴ ταῦτα τοὺς Μιλησίους κατελάμβανε, ὅτε γε ἄν-
 δρες μὲν οἱ πλεῖνες ἐκτείνοντο ὑπὸ τῶν Περσέων ἐόν-
 των κομητέων, γυναῖκες δὲ καὶ τέκνα ἐν ἀνδραπόδων
 λόγοις ἐγίνοντο, ἱερὸν δὲ τὸ ἐν Διδύμοισι, ὃ νηὸς τε καὶ
 τὸ χρηστήριον, συληθέντα ἐνεπίμπρατο τῶν δ' ἐμπε-
 ρῶ τούτῳ χρημάτων πολλάκις μνήμην ἐτέρων τε πολεμίων

- 20 γον ἐποίησάμην. Ἐνθαῦτεν οἱ ζωγρηθέντες τῶν Μιλησίων ἤγοντο ἐς Σοῦσα. βασιλεὺς δέ σφας Δαρειὸς κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας κατοίκησε ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ καλεομένῃ θαλάσῃ, ἐν Ἀμπη πόλει, παρ' ἣν Τίγρης ποταμὸς παραρρέων ἐς θάλασσαν ἐξίει. τῆς δὲ Μιλησίης χώρης αὐτοὶ μὲν οἱ Πέρσαι εἶχον τὰ περὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ πεδίον, τὰ
- 21 δὲ ὑπεράκρια ἔδωσαν Καρσί Πηδασεῦσι κεκτήσθαι. Παρθοῦσι δὲ ταῦτα Μιλησίοισι πρὸς Περσέων οὐκ ἀπέδωσαν τὴν ὁμοίην Συβαρίται, οἳ Λάον τε καὶ Σκίδρον οἴκεον τῆς πόλιος ἀπεστερημένοι. Συβαρίος γὰρ ἀλούσης ὑπὸ Κροτωνιητέων Μιλησίοι πάντες ἤβηδὸν ἀπεκείραντο τὰς κεφαλὰς καὶ πένθος μέγα προσεθήκαντο· πόλιες γὰρ αὐταὶ μάλιστα δὴ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν ἀλλήλησι ἐξεινώθησαν· οὐδὲν ὁμοίως καὶ Ἀθηναῖοι. Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ δῆλον ἐποίησαν ὑπεραχθεσθέντες τῇ Μιλήτου ἀλώσει τῇ τε ἄλλῃ πολλαχῇ, καὶ δὴ καὶ ποιήσαντι Φρυνίχῳ δρᾶμα Μιλήτου ἀλωσιν καὶ διδάξαντι ἐς δάκρυά τε ἔπεσε τὸ θέητρον καὶ ἐξημίωσάν μιν ὥς ἀναμνήσαντα οἰκῆια κακὰ χιλήσι δραχμήσι, καὶ ἐπέταξαν μηκέτι μηδένα χρᾶσθαι τούτῳ τῷ δράματι.
- 22 Μίλητος μὲν νυν Μιλησίων ἠρήμωτο, Σαμίων δὲ τοῖσί τι ἔχουσι τὸ μὲν ἐς τοὺς Μήδους ἐκ τῶν στρατηγῶν τῶν σφετέρων ποιηθὲν οὐδαμῶς ἤρεσκε, ἐδόκει δὲ μετὰ τὴν ναυμαχίην αὐτίκα βουλευομένοισι, πρὶν ἢ σφι ἐς τὴν χώρην ἀπικέσθαι τὸν τύραννον Αἰάκεια, ἐς ἀποικίην ἐκπλῶειν μηδὲ μένοντας Μήδοισί τε καὶ Αἰάκει δουλεύειν. Ζαγκλαῖοι γὰρ οἱ ἀπὸ Σικελίης τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον πέμποντες ἐς τὴν Ἰωνίην ἀγγέλους ἐπεκαλέοντο τοὺς Ἴωνας ἐς Καλὴν ἀκτὴν, βουλόμενοι αὐτόθι πόλιν κτίσαι Ἰώνων· ἡ δὲ Καλὴ αὕτη ἀκτὴ καλεομένη ἐστὶ μὲν Σικελῶν, πρὸς δὲ Τυρσηνίην τετραμμένη τῆς Σικελίης· τούτων ὧν ἐπικαλεομένων οἱ Σάμιοι μῦνοι Ἰώνων ἐστάλη-

σαν, σὺν δέ σφι Μιλησίων οἱ ἐκπεφευγότες. Ἐν ᾧ τοι- 23
 οὔδε δὴ τι συγγίνοικε γενέσθαι· Σάμιοι γὰρ κομιζόμενοι
 εἰς Σικελίην ἐρίνοντο ἐν Λοκροῖσι τοῖσι Ἐπιζεφυρτίοις,
 καὶ Ζαγκλαῖοι αὐτοὶ τε καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, τῷ οὐνομα
 ἦν Σκύθης. περικατέατο πόλιν τῶν Σικελῶν ἐξελεῖν βου-
 λόμενοι, μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ Ῥηγίου τύραννος Ἀναξίλλεως,
 ὥστε ἔων τότε διάφορος τοῖσι Ζαγκλαίοις, συμμίζας τοῖσι
 Σαμίοις ἀναπεῖθει, ὥς χρεῶν εἴη Καλὴν μὲν ἀκτὴν, ἐπ' ἣν
 ἐπλουν, ἔαν χαίρειν, τὴν δὲ Ζάγκλην σχεῖν ἐοῦσαν ἐρῇ-
 μον ἀνδρῶν. πεπιθομένων δὲ τῶν Σαμίων καὶ σχόντων
 τὴν Ζάγκλην ἐνθαῦτα οἱ Ζαγκλαῖοι ὥς ἐπύθοντο ἐχομέ-
 νην τὴν πόλιν ἑωυτῶν, ἐβώθεον αὐτῇ καὶ ἐπεκαλέοντο
 Ἴπποκράτεια τὸν Γέλως τύραννον· ἦν γὰρ δὴ σφι οὗτος
 σύμμαχος. ἐπεῖτε δὲ αὐτοῖσι καὶ ὁ Ἴπποκράτης σὺν τῇ
 στρατιῇ ἦκε βωθῆων, Σκύθην μὲν τὸν μούναρχον τῶν
 Ζαγκλαίων ὥς ἀποβαλόντα τὴν πόλιν ὁ Ἴπποκράτης πε-
 δήσας, καὶ τὸν ἀδελφεὸν αὐτοῦ Πυθογένεα, εἰς Ἴνυκον
 πόλιν ἀπέπεμψε, τοὺς δὲ λοιποὺς Ζαγκλαίους κοινολο-
 γησάμενος τοῖσι Σαμίοις καὶ ὄρκους δοὺς καὶ δεξάμενος
 προέδωκε. μισθὸς δὲ οἱ ἦν εἰρημένος ὅδε ὑπὸ τῶν Σα-
 μίων, πάντων τῶν ἐπίπλων καὶ ἀνδραπόδων τὰ ἡμίσεια
 λαβεῖν τῶν ἐν τῇ πόλει, τὰ δ' ἐπὶ τῶν ἀγρῶν πάντα Ἴπ-
 ποκράτεια λαγχάνειν. τοὺς μὲν δὴ πλεῖνας τῶν Ζαγκλαίων
 αὐτὸς ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ εἶχε δήσας, τοὺς δὲ κορυ-
 φαίους αὐτῶν τριηκοσίους ἔδωκε τοῖσι Σαμίοις κατα-
 σφάζει. οὐ μέντοι οἱ γε Σάμιοι ἐποίησαν ταῦτα. Σκῦ- 24
 θης δὲ ὁ τῶν Ζαγκλαίων μούναρχος ἐκ τῆς Ἴνυκου ἐκ-
 διδρῆσκει εἰς Ἰμέρην, ἐκ δὲ ταύτης παρῇν εἰς τὴν Ἀσίην
 καὶ ἀνέβη παρὰ βασιλέα Δαρεῖον. καὶ μιν ἐνόμισε Δαρεῖος
 πάντων ἀνδρῶν δικαιοτάτον εἶναι, ὅσοι ἐκ τῆς Ἑλλάδος
 παρ' ἑωυτὸν ἀνέβησαν. καὶ γὰρ παραιτησάμενος βασιλέα
 εἰς Σικελίην ἀπῖκετο καὶ αὐτὶς ἐκ τῆς Σικελίης ὀπίσω παρὰ

- ταριχεύσαντες ἀνήνεικαν παρὰ βασιλέα Δαρεῖον ἐς Σοῦ-
 σα. Δαρεῖος δὲ πυθόμενος ταῦτα καὶ ἐπαιτησάμενος
 τοὺς ταῦτα ποιήσαντας ὅτι μιν οὐ ζῶντα ἀνήγαγον ἐς
 ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ, τὴν κεφαλὴν τὴν Ἰστιάου λούσαντάς
 τε καὶ περιστείλαντας εὐ ἐνετείλατο θάψαι ὥς ἀνδρὸς με-
 γάλως ἑωυτῷ τε καὶ Πέρσῃσι εὐεργέτεω. Τὰ μὲν περὶ
 31 Ἰστιάου οὕτω ἔσχε, ὁ δὲ ναυτικός στρατὸς ὁ Περσέων
 χειμερίσας περὶ Μίλητον τῷ δευτέρῳ ἔτει ὥς ἀνέπλωσε,
 αἰρέει εὐπετέως τὰς νήσους τὰς πρὸς τῇ ἡπείρῳ κειμένας,
 Χίον καὶ Λέσβον καὶ Τένεδον. ὅπως δὲ λάβοι τινὰ τῶν
 νήσων, ὥς ἐκάστην αἰρέοντες οἱ βάρβαροι ἐσαγήμενον
 τοὺς ἀνθρώπους. σαγηνεύουσι δὲ τόνδε τὸν τρόπον·
 ἀνὴρ ἀνδρὸς ἀψάμενος τῆς χειρὸς ἐκ θαλάσσης τῆς βο-
 ρηῆς ἐπὶ τὴν νοτίην διήκουσι, καὶ ἐπειτεν διὰ πάσης τῆς
 νήσου διέρχονται ἐκθηρεύοντες τοὺς ἀνθρώπους. αἶρεον
 δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ ἡπείρῳ πόλεις τὰς Ἰαῶδας κατὰ τὰ αὐτά,
 πλὴν οὐκ ἐσαγήμενον τοὺς ἀνθρώπους· οὐ γὰρ οἶά τ'
 32 ἦν. Ἐνθαῦτα Περσέων οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἐψεύσαντο τὰς
 ἀπειλὰς, τὰς ἐπηπείλησαν τοῖσι Ἰωσι στρατοπεδενομέ-
 νοισι ἐναντία σφίσι. ὥς γὰρ δὴ ἐπεκράτησαν τῶν πολιῶν,
 παιδὰς τε τοὺς εὐειδεστάτους ἐκλεγόμενοι ἐξέταμνον καὶ
 ἐποίηον ἀντὶ τοῦ εἶναι ἐνόρχις εὐνούχους, καὶ παρθέ-
 νους τὰς καλλιστενουσὰς ἀνασπάστους παρὰ βασιλέα·
 ταῦτά τε δὴ ἐποίηον, καὶ τὰς πόλεις ἐνεπίμπρασαν αὐ-
 τοῖσι ἱροῖσι. οὕτω δὴ τὸ τρίτον Ἴωνες κατεδουλώθησαν,
 πρῶτον μὲν ὑπὸ Αὐθῶν, οἷς δὲ ἐπέξῃς τότε ὑπὸ Περσέων.
 33 Ἀπὸ δὲ Ἰωνίης ἀπαλλασσόμενος ὁ ναυτικός στρα-
 τὸς τὰ ἐπ' ἀριστερὰ ἐσπλώοντι τοῦ Ἑλλησπόντου αἶρεε
 πάντα· τὰ γὰρ ἐπὶ δεξιὰ αὐτοῖσι ὑποχείρια ἦν γερο-
 νότα κατ' ἡπειρον. Εἰσὶ δὲ ἐν τῇ Εὐρώπῃ αἶδε τοῦ
 Ἑλλησπόντου· Χερσόνησός τε, ἐν τῇ πόλεις συχνὰ
 ἔνυϊσι, καὶ Πέρινθος καὶ τὰ τεύχεα τὰ ἐπὶ Θρηάκης καὶ

Σηλυβρίη τε καὶ Βυζάντιον. Βυζάντιοι μὲν νυν καὶ οἱ
 πέρηθεν Καλχηδόνιοι οὐδ' ὑπέμειναν ἐπιπλώνοντας τοὺς
 Φοίνικας, ἀλλ' οἴχοντο ἀπολιπόντες τὴν σφετέρην ἔσω
 ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον, καὶ ἐνθαῦτα πόλιν Μεσαμβρίην
 οἰκισαν, οἱ δὲ Φοίνικες κατακαύσαντες ταύτας τὰς χώρας
 τὰς καταλεχθεῖσας τράπονται ἐπὶ τε Προκόννησον καὶ
 Ἀρτάκην, πυρὶ δὲ καὶ ταύτας νείμαντες ἐπλωον αὐτὶς ἐς
 τὴν Χερσόνησον ἐξαιρῆσυντες τὰς ἐπιλοίπους τῶν πο-
 λίων, ὅσας πρότερον προσσχόντες οὐ κατέσυραν. ἐπὶ δὲ
 Κυζικὸν οὐδὲ ἐπλωσαν ἀρχήν· αὐτοὶ γὰρ Κυζικηνοὶ ἐτι
 πρότερον τοῦ Φοινίκων ἐσπλόου ἐγεγόνεσαν ὑπὸ βασιλεῖ
 Οἰβάρεϊ τῷ Μεγαβάζου ὁμολογήσαντες, τῷ ἐν Δασκυ-
 λείῳ ὑπάρχῳ. τῆς δὲ Χερσονήσου, πλὴν Καρδίας πόλιος,
 τὰς ἄλλας πάσας ἐχειρώσαντο οἱ Φοίνικες.

Ἐντυράννευε δὲ αὐτέων μέχρι τότε Μιλτιάδης ὁ Κι- 34
 μωνος τοῦ Σησαγόρεω, κτησαμένου τὴν ἀρχὴν ταύτην
 πρότερον Μιλτιάδεω τοῦ Κυψέλου τρόπῳ τοιῷδε· εἶχον
 Δόλογχοι Θρήικες τὴν Χερσόνησον ταύτην. οὗτοι ᾧ οἱ
 Δόλογχοι πιεσθέντες πολέμῳ ὑπ' Ἀσινθίων ἐς Δελφούς
 ἐπεμψαν τοὺς βασιλέας περὶ τοῦ πολέμου χρησομένους.
 ἡ δὲ Πυθίη σφι ἀνείλε οἰκιστὴν ἐπάγεσθαι ἐπὶ τὴν χώ-
 ρην τοῦτον, ὅς ᾧν σφεας ἀπιόντας ἐκ τοῦ ἱεροῦ πρώτος
 ἐπὶ ξείνια καλέσῃ. ἴοντες δὲ οἱ Δόλογχοι τὴν ἱρὴν ὁδὸν
 διὰ Φωκέων τε καὶ Βοιωτῶν ἦισαν καὶ σφεας ὡς οὐδεὶς
 ἐκάλεε, ἐκτράπονται ἐπ' Ἀθηναίῳ. Ἐν δὲ τῇσι Ἀθήνῃσι 35
 τὴνικαῦτα εἶχε μὲν τὸ πᾶν κράτος Πεισίστρατος, ἀτὰρ
 ἐδυνάστευε καὶ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου, ἔων οἰκίης τε-
 θριπποτρόφου, τὰ μὲν ἀνέκαθεν ἀπ' Αἰακοῦ τε καὶ Αἰ-
 γίνης γεγονώς, τὰ δὲ νεώτερα Ἀθηναῖος, Φιλάου τοῦ
 Αἰαντος παιδὸς, γενομένου πρώτου τῆς οἰκίης ταύτης
 Ἀθηναίου. οὗτος ὁ Μιλτιάδης κατήμενος ἐν τοῖσι προ-
 θυροῖσι τοῖσι ἑωυτοῦ, ὁρέων τοὺς Δολόγκους παριόντας

ἀπηλλάχθησαν καὶ μιν οἱ Δόλογχοι κατήγαγον ὀπίσω
 ταῦτα μὲν δὴ τρίτῳ ἔτει πρότερον ἐγγέγονε τῶν τότε μιν
 41 κατεχόντων, τότε δὲ πυνθανόμενος εἶναι τοὺς Φοίνικας
 ἐν Τενέδῳ, πληρώσας τριήρεας πέντε χρημάτων τῶν παρ-
 εόντων ἀπέπλωε ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ ὥσπερ ὠρμήθη ἐκ
 Καρδίας πόλιος, ἐπλωε διὰ τοῦ Μέλανος κόλπου παρ-
 αμείβετό τε τὴν Χερσόνησον, καὶ οἱ Φοίνικες οἱ περι-
 πίπτουσι τῇσι νηυσί. αὐτὸς μὲν δὴ Μιλτιάδης σὺν τῇσι
 τέσσερσι τῶν νεῶν καταφεύγει ἐς Ἴμβρον, τὴν δὲ οἱ
 πέμπτην τῶν νεῶν κατεῖλον διώκοντες οἱ Φοίνικες. τῆς
 δὲ νεὸς ταύτης ἔτυχε τῶν Μιλτιάδεω παίδων ὁ πρεσβύ-
 τατος ἄρχων Μητίοχος, οὐκ ἐκ τῆς Ὀλόρου τοῦ Θρήικος
 ἐὼν θυγατρὸς, ἀλλ' ἐξ ἄλλης. καὶ τοῦτον ἅμα τῇ νηὶ
 εἶλον οἱ Φοίνικες, καὶ μιν πυθόμενοι ὥς εἴη Μιλτιάδεω
 παῖς, ἀνήγαγον παρὰ βασιλέα, δοκέοντες χάριτα μεγά-
 λην καταθήσεσθαι, ὅτι δὴ Μιλτιάδης γνώμην ἀπεδέξατο
 ἐν τοῖσι Ἴωσι πείθεσθαι κελεύων τοῖσι Σκύθησι, ὅτε οἱ
 Σκύθαι προσεδέοντο λύσαντας τὴν σχεδὴν ἀποπλᾶειν
 ἐς τὴν ἑσσυτῶν. Δαρείος δὲ, ὥς οἱ Φοίνικες Μητίοχον
 τὸν Μιλτιάδεω ἀνήγαγον, ἐποίησε κακὸν μὲν οὐδὲν Μη-
 τίοχον, ἀγαθὰ δὲ συχνά· καὶ γὰρ οἶκον καὶ κτῆσιν ἔδωκε
 καὶ Περσίδα γυναικα, ἐκ τῆς οἱ τέκνα ἐγένετο, τὰ ἐς Πέρ-
 σας κεκοσμέεται. Μιλτιάδης δὲ ἐξ Ἰμβρου ἀπικνύεται ἐς
 τὰς Ἀθήνας.

42 Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκ τῶν Περσέων οὐδὲν ἔτι
 πλέον ἐγένετο τούτων ἐς νεῖκος φέρον Ἴωσι, ἀλλὰ τὰδε
 μὲν χρήσιμα κάρτα τοῖσι Ἴωσι ἐγένετο τούτου τοῦ ἔτους·
 Ἀρταφέρνης ὁ Σαρδῖων ὑπαρχος μεταπεμψάμενος ἀγγέ-
 λους ἐκ τῶν πολιῶν συνθήκας σφίσι αὐτοῖσι τοὺς Ἴωνας
 ἠνάγκασε ποιέεσθαι, ἵνα δωσίδικοι εἶεν καὶ μὴ ἀλλήλους
 φέροιέν τε καὶ ἄγοιεν. ταῦτά τε ἠνάγκασε ποιέειν, καὶ
 τὰς χώρας σφέων μετρήσας κατὰ παρασάγγας, τοὺς κα-

λένουσι οἱ Πέρσαι τὰ τριήκοντα στάδια, κατὰ δὴ τούτους
 μετρήσας φόρους ἔταξε ἐκάστοισι, οὐ κατὰ χώρην διατε-
 λένουσι ἔχοντες ἐκ τούτου τοῦ χρόνου αἰεὶ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ
 ὥς ἐτάχθησαν ἐξ Ἀρταφέρνηος, ἐτάχθησαν δὲ σχεδὸν
 κατὰ τὰ αὐτὰ τὰ καὶ πρότερον εἶχον. Καὶ σφι ταῦτα μὲν 43
 εἰρηναῖα ἦν, ἅμα δὲ τῷ ἔχει τῶν ἄλλων καταλελυμένων
 στρατηγῶν ἐκ βασιλέως Μαρδόνιος ὁ Γωβρύεω κατέβαινε
 ἐπὶ θάλασσαν, στρατὸν πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἅμα ἀγρό-
 μενος, πολλὸν δὲ ναυτικόν, ἡλικίην τε νέος ἑὼν καὶ νεωστὶ
 γεγαμηκὸς βασιλέως Δαρείου θυγατέρα Ἀρτοζώστην.
 ἄγων δὲ τὸν στρατὸν τοῦτον ὁ Μαρδόνιος ἐπεῖτε ἐγένετο
 ἐν τῇ Κιλικίᾳ, αὐτὸς μὲν ἐπιβάς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἅμα
 τῇσι ἄλλῃσι νηυσί, στρατιὴν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες
 ἦγον ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. ὥς δὲ παραπλώων τὴν Ἀσίην
 ἀπίκετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα μέγιστον
 θῶμα ἐρέω τοῖσι μὴ ἀποδεκομένοισι Ἑλλήνων Περσέων
 τοῖσι ἐπὶ Ὀτάνην γνώμην ἀποδέξασθαι, ὥς χρεὼν εἴη
 δημοκρατέεσθαι Πέρσας· τοὺς γὰρ τυράννους τῶν Ἰω-
 νων καταπαύσας πάντας ὁ Μαρδόνιος δημοκρατίας κατ-
 ἴστα ἐς τὰς πόλεις. ταῦτα δὲ ποιήσας ἡπείγετο ἐς τὸν
 Ἑλλήσποντον. ὥς δὲ συνελέχθη μὲν χρεῖμα πολλὸν νεῶν,
 συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλός, διαβάντες τῇσι
 νηυσὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εὐρώπης,
 ἐπορεύοντο δὲ ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας. Αὗται μὲν 44
 ὦν σφι πρόσχημα ἦσαν τοῦ στόλου, ἀτὰρ ἐν νόῳ ἔχον-
 τες ὅσας ἂν πλείστας δύναιντο καταστρέφεσθαι τῶν Ἑλ-
 ληνίδων πολιῶν, τοῦτο μὲν δὴ τῇσι νηυσὶ θασίους οὐδὲ
 χείρας ἀνταειραμένους κατεστρέψαντο, τοῦτο δὲ τῷ πεζῷ
 Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι δούλους προσεκτήσαν-
 το· τὰ γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα σφι ἤδη ἦν
 ὑποχείρια γεγονότα. ἐκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέρην
 ὑπὸ τὴν ἡπειρον ἐκομίζοντο μέχρι Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάν-

θον ὁρμεόμενοι τὸν Ἄθων περιέβαλλον. ἐπιπεσὼν δέ
 σφι περιπλώουσι βορέης ἄνεμος μέγας τε καὶ ἄπορος πάρ-
 τα τρηχέως περιέσπε πλήθει πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων
 πρὸς τὸν Ἄθων. λέγεται γὰρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν
 νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἄν-
 θρώπων· ὥστε γὰρ θηριωδεστάτης ἐούσης τῆς θαλάσσης
 ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἄθων οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διε-
 φθείροντο ἀρπαζόμενοι. οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσό-
 μενοι, οἱ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἠπιστέατο κατὰ τοῦτο
 διεφθείροντο, οἱ δὲ ὄλγῃ. Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς
 45 οὕτω ἐπρησσε, Μαρθονίῳ δὲ καὶ τῷ πεζῷ στρατοπεδευ-
 μένῳ ἐν Μακεδονίῃ νυκτὸς Βρύγοι Θρήικες ἐπεχείρησαν.
 καὶ σφεων πολλοὺς φονεύουσι οἱ Βρύγοι, Μαρθόνιον δὲ
 αὐτὸν τραυματίζουσι. οὐ μέντοι οὐδὲ αὐτοὶ δουλοσύνην
 διέφυγον πρὸς Περσέων· οὐ γὰρ δὴ πρότερον ἀπανέστη
 ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρθόνιος, πρὶν ἢ σφεας ὑπο-
 χειρίους ἐποιήσατο. τούτους μέντοι καταστρεψάμενος
 ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε τῷ πεζῷ τε προσπταίσας
 πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῷ ναυτικῷ μεγάλως περὶ τὸν
 Ἄθων. οὗτος μὲν νυν ὁ στόλος αἰσχροῶς ἀγωνισάμενος
 46 ἀπηλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην. (δευτέρῳ δὲ εἶπὲ τούτων ὁ Δα-
 ρεῖος πρῶτα μὲν Θάσιους διαβληθέντας ὑπὸ τῶν ἀστυ-
 γειτόνων, ὡς ἀπόστασιν μηχανοῖατο, πέμψας ἄγγελον ἐκ-
 ἔλενέ σφεας τὸ τεῖχος περικυρῖναι καὶ τὰς νέας ἐς Ἀβδη-
 ρα κομίζειν. οἱ γὰρ δὴ Θάσιοι οἷα ὑπὸ Ἰστιαίου τε τοῦ
 Μιλησίου πολιορκηθέντες καὶ προσόδων ἐουσέων μεγά-
 λων ἐχρέοντο τοῖσι χρήμασι ναῦς τε ναυπηγεόμενοι μα-
 κρὰς καὶ τεῖχος ἰσχυρότερον περιβαλλόμενοι. ἡ δὲ πρὸς
 οδὸς σφι ἐγένετο ἐκ τε τῆς ἡπείρου καὶ ἀπὸ τῶν μετάλ-
 λων. ἐκ μὲν γε τῶν ἐκ Σκαπτῆς Ὑλῆς τῶν χρυσέων με-
 τέλλων τὸ ἐπίπαν ὀρθώκοντα τέλαντα προσήιε, ἐκ δὲ
 τῶν ἐν αὐτῇ Θάσῳ ἐλάσσω μὲν τούτων, συχνὰ δὲ οὕτω,

ὥστε τὸ ἐπίπαιν Θασίοισι ἐοῦσι καρπῶν ἀτελέσι προσήμα
 ἀπὸ τε τῆς ἡπείρου καὶ τῶν μετάλλων ἔτος ἐκάστου διη-
 κάσια τάλαντα, ὅτε δὲ τὸ πλεῖστον προσῆλθε, τριηκάσια.
 Εἶδον δὲ καὶ αὐτοὺς τὰ μέταλλα ταῦτα, καὶ μακροῦ ἦν αὐ- 47
 τῶν θωμασιώτατα τὰ οἱ Φοίνικες ἀνεύρουν οἱ μετὰ Θά-
 σου κτίσαντες τὴν νῆσον ταύτην, ἥτις νῦν ἐπὶ τοῦ Θάσου
 τούτου τοῦ Φοίνικος τὸ οὔνομα ἔσχε. τὰ δὲ μέταλλα τὰ
 Φοινικικὰ ταῦτα ἐστὶ τῆς Θάσου μεταξὺ Αἰνύρων τε χώ-
 ρου καλεσμένον καὶ Κοινύρων, ἀντίον δὲ Σαμοθρηίκης,
 οὗρος μέγα ἀνεστραμμένον ἐν τῇ ζητήσι. Τοῦτο μὲν νῦν
 ἐστὶ τοιοῦτο, οἱ δὲ Θάσιοι τῷ βασιλεῖ κελεύσαντι καὶ τὸ 48
 τεῖχος τὸ σφέτερον κατεῖλον καὶ τὰς νέας τὰς πάσας ἐκό-
 μισαν ἐς Ἀβδηρα.

Μετὰ δὲ τοῦτο ἀπεπειρᾶτο ὁ Δαρεῖος τῶν Ἑλλήνων,
 ὅ τι ἐν νόφ' ἔχοιεν, κότερα πολεμέειν ἐωυτῷ ἢ παραδι-
 δόναι σφέας αὐτούς. διέπεμπε ὦν κήρυκας ἄλλους ἄλλη
 τάξας ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, κελεύων αἰτέειν βασιλεῖ γῆν τε
 καὶ ὕδωρ. τούτους μὲν δὴ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἔπεμπε, ἄλλους
 δὲ κήρυκας διέπεμπε ἐς τὰς ἐωυτοῦ δασμοφόρους πόλεις
 τὰς παραθαλασσίους, κελεύων νέας τε μακρὰς καὶ ἱππα- 49
 γωγὰ πλοῖα ποιεῖσθαι. Οὗτοί τε δὴ παρεσκευάζοντο ταῦ-
 τα, καὶ τοῖσι ἤκουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυξι πολλοὶ μὲν
 ἡπειρωτέων ἔδωσαν τὰ προῖσχετο αἰτέων ὁ Πέρσης, πάν-
 τες δὲ νησιῶται ἐς τοὺς ἀπικοίατο αἰτήσαντες. οἱ τε δὴ
 ἄλλοι νησιῶται διδοῦσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρεῖω, καὶ δὴ
 καὶ Αἰγινῆται. ποιήσασι δέ σφι ταῦτα ἰδέως Ἀθηναῖοι
 ἐπεκέατο, δοκέοντες ἐπὶ σφίσι ἔχοντας τοὺς Αἰγινήτας
 δεδωκέναι, ὥς ἅμα τῷ Πέρσῃ ἐπὶ σφέας στρατεύονται.
 καὶ ἄσμενοι προφάσιος ἐπελάβοντο, φοιτέοντές τε ἐς τὴν
 Σπάρτην κατηγορεῖν τῶν Αἰγινητέων τὰ πεποιήκοιεν
 προδόντες τὴν Ἑλλάδα. Πρὸς ταύτην δὲ τὴν κατηγορίην 50
 Κλεομένης ὁ Ἀναξανδρίδew βασιλεὺς ἐὼν Σπαρτιητέων

διέβη ἐς Αἰγίνα, βουλόμενος συλλαβεῖν Αἰγινητέων τοὺς αἰτιωτάτους. ὥς δὲ ἐπειρᾶτο συλλαμβάνων, ἄλλοι τε δὴ αὐτῷ ἐρίνοντο ἀντίξοοι τῶν Αἰγινητέων, ἐν δὲ δὴ καὶ Κροῖος ὁ Πολυκροῖου μάλιστα, ὃς οὐκ ἔφη αὐτὸν οὐδένα ἄξιον χαίροντα Αἰγινητέων· ἄνευ γάρ μιν Σπαρτιητέων τοῦ κοινοῦ ποιεῖν ταῦτα ὑπ' Ἀθηναίων ἀναγνωσθέντα χρήμασι· ἅμα γὰρ ἂν μιν τῷ ἑτέρῳ βασιλεῖ ἐλθόντα συλλαμβάνειν. ἔλεγε δὲ ταῦτα ἐξ ἐπιστολῆς τῆς Δημαρχήτου. Κλεομένης δὲ ἀπελαυνόμενος ἐκ τῆς Αἰγίνης εἰρετο τὸν Κροῖον, ὃ τι οἱ εἴη τὸ οὔνομα· ὁ δὲ οἱ τὸ ἐὸν ἔφρασε. ὁ δὲ Κλεομένης πρὸς αὐτὸν ἔφη· Ἦδη νῦν καταχαλκοῦ, ὦ κριεῖ, τὰ κέρεια, ὥς συνοισόμενος μεγάλῳ κακῷ.

- 51 Ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ τοῦτον τὸν χρόνον ὑπομένων Δη-
μαρχητος ὁ Ἀρίστωνος διέβαλλε τὸν Κλεομένεα, ἐὼν βα-
σιλεὺς καὶ οὗτος Σπαρτιητέων, οἰκίης δὲ τῆς ὑποδεεστέ-
ρης, κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν ὑποδεεστέρης (ἀπὸ γὰρ τοῦ
αὐτοῦ γεγόνασι), κατὰ πρεσβυγένειαν δὲ κως τετίμηται
- 52 μᾶλλον ἢ Εὐρυσθένης. Λακεδαιμόνιοι γὰρ ὁμολογεῖν-
τες οὐδεὶς ποιητῇ λέγουσι αὐτὸν Ἀριστοδήμου τὸν Ἀρι-
στομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ἰλλου βασιλεύοντα ἀγα-
γεῖν σφέας ἐς ταύτην τὴν χώραν, τὴν νῦν κεκτέεται, ἀλλ'
οὐ τοὺς Ἀριστοδήμου παῖδας. μετὰ δὲ χρόνον οὐ πολλὸν
Ἀριστοδήμῳ τεκεῖν τὴν γυναῖκα, τῇ οὔνομα εἶναι Ἀρ-
γεήν· θυματέρῳ δὲ αὐτὴν λέγουσι εἶναι Ἀντεσίανος τοῦ
Τισαμενοῦ τοῦ Θερσάνδρου τοῦ Πολυνείκεος· ταύτην δὲ
τεκεῖν δίδυμα, ἐπιδόντα δὲ τὸν Ἀριστοδήμου τὰ τέκνα
νούσῳ τελευτᾶν. Λακεδαιμονίους δὲ τοὺς τότε ἔοντας
βουλευσθαι κατὰ νόμον βασιλέα τῶν παίδων τὸν πρεσβύ-
τερον ποιήσασθαι· οὐκ ἂν δὴ σφεας ἔχειν, ὁκότερον
ἔλονται, ὥστε καὶ ὁμοίων καὶ ἴσων ἔόντων· οὐ θυναμέ-
νους δὲ γινῶναι, ἥ καὶ πρὸ τούτου, ἐπειρωτῶν τὴν τεκοῦ-
σαν. τὴν δὲ οὐδὲ αὐτὴν φάναι διαγινώσκειν· εἰδυῖαν μὲν

καὶ τὸ κάρτα λέγειν ταῦτα, βουλομένην δὲ, εἰ καὶ αὐ-
 φότεροι γενοίαιτο βασιλέες. τοὺς ὧν δὴ Λακεδαιμονίους
 ἀπορέειν, ἀπορέοντας δὲ πέμπειν ἐς Δελφοὺς ἐπειρησο-
 μένους, ὅ τι χρήσονται τῷ πρήγματι. τὴν δὲ Πυθίην κε-
 λεύειν σφέας ἀμφοτέρω τὰ παῖδια ἡγήσασθαι βασιλέας,
 τιμᾶν δὲ μᾶλλον τὸν γεραίτερον. τὴν μὲν δὴ Πυθίην
 ταῦτά σφι ἀνελεῖν, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι ἀπορέουσι
 οὐδὲν ἔσσαν, ὅπως ἐξεύρωσι αὐτῶν τὸν πρεσβύτερον,
 ὑποθέσθαι ἄνδρα Μεσσηνίου, τῷ οὖνομα εἶναι Πανίτην.
 ὑποθέσθαι δὲ τοῦτον τὸν Πανίτην τάδε τοῖσι Λακεδαι-
 μονίοισι, φυλάξαι τὴν γειναμένην, ὁκότερον τῶν παί-
 δων πρότερον λούει καὶ σιτίζει· καὶ ἣν μὲν κατὰ ταῦτά
 φαίνεται αἰεὶ ποιεῦσα, τοὺς δὲ πᾶν ἔξειν ὅσον τι καὶ
 δίζηται καὶ ἐθέλουσι ἐξευρεῖν, ἣν δὲ πλαυᾶται καὶ ἐκείνη
 ἐναλλάξ ποιεῦσα, δηλὰ σφι ἔσεσθαι, ὥς οὐδὲ ἐκείνη πλέον
 οὐδὲν οἶδε, ἐπ' ἄλλην τέ σφεας τράπεσθαι ὁδόν. ἐνθαῦτα
 δὴ τοὺς Σπαρτιήτας κατὰ τὰς τοῦ Μεσσηνίου ὑποθήκας
 φυλάξαντας τὴν μητέρα τῶν Ἀριστοδήμου παίδων λα-
 βεῖν κατὰ ταῦτά τιμέουσιν τὸν πρότερον καὶ σίτοισι καὶ
 λουτροῖσι, οὐκ εἰδυῖαν τῶν εἵνεκεν ἐφυλάσσετο. λαβόν-
 τας δὲ τὸ παιδίον τὸ τιμεόμενον πρὸς τῆς γειναμένης ὥς
 ἔον πρότερον τρέφειν ἐν τῷ δημοσίῳ· καὶ οἱ οὖνομα τε-
 θῆναι Εὐρουσθέnea, τῷ δὲ νεωτέρῳ Προκλέα. τούτους
 ἀνδρωθέντας αὐτοὺς τε ἀδελφεοὺς ἔοντας λέγουσι δια-
 φόρους εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς ζῆς ἀλλήλοισι, καὶ
 τοὺς ἀπὸ τούτων γενομένους ὡσαύτως διατελέειν. ταῦτα 53
 μὲν Λακεδαιμόνιοι λέγουσι μῦθοι Ἑλλήνων, τάδε δὲ
 κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπ' Ἑλλήνων ἐγὼ γράφω· τούτους
 γὰρ δὴ τοὺς Δωριέων βασιλέας μέχρι μὲν Περσέος τοῦ
 Δαναῆς, τοῦ θεοῦ ἀπεόντος, καταλεγομένους ὁρθῶς ὑπ'
 Ἑλλήνων καὶ ἀποδεικνυμένους ὥς εἰσὶ Ἕλληνας· ἥδη γὰρ
 τηρικαῦτα ἐς Ἕλληνας οὗτοι ἐτέλεον. ἔλεξα δὲ μέχρι Περ-

- σέος τοῦδε εἵνεκεν, ἀλλ' οὐκ ἀνέκαθεν ἐτι ἔλαβον, ὅτι οὐκ ἔπεστι ἐπωνυμίῃ Περσέϊ οὐδεμίᾳ πατρὸς θνητοῦ, ὥσπερ Ἡρακλεῖ Ἀμφιτρύων· ἤδη ὦν ὀρθῶ λόγῳ χρεο-
 μένῳ μέχρι Περσέος ὀρθῶς εἰρηταί μοι· ἀπὸ δὲ Δαναῆς
 τῆς Ἀκρισίου καταλέγοντι τοὺς ἄνω αἰεὶ πατέρας αὐτῶν
 φαινοίαιτο ἂν ἔόντες οἱ τῶν Λωριέων ἡγεμόνες Αἰγύπ-
 54 τιοι ἰθαγενεές. Ταῦτα μὲν νυν κατὰ Ἕλληνες λέγουσι
 γεγενεηλόγηται, ὡς δὲ ὁ παρὰ Περσέων λόγος λέγεται,
 αὐτὸς ὁ Περσεὺς ἐὼν Ἀσσύριος ἐγένετο Ἕλλην, ἀλλ' οὐκ
 οἱ Περσέος πρόγονοι· τοὺς δὲ Ἀκρισίου γε πατέρας ὁμο-
 λογέοντας κατ' οἰκηιότητα Περσέϊ οὐδέν, τούτους δὲ
 55 εἶναι, κατάπερ Ἕλληνες λέγουσι, Αἰγυπτίους. Καὶ ταῦτα
 μὲν νυν περὶ τούτων εἰρήσθω, ὅ τι δὲ ἔόντες Αἰγύπτιοι,
 καὶ ὅ τι ἀποδεξάμενοι ἔλαβον τὰς Λωριέων βασιληίας,
 ἄλλοισι γὰρ περὶ αὐτῶν εἰρηται, ἐάσομεν αὐτά· τὰ δὲ
 ἄλλοι οὐ κατελάβοντο, τούτων μνήμην ποιήσομαι.
- 56 Γέρεά τε δὴ τάδε τοῖσι βασιλεῦσι Σπαρτιῆται δε-
 δώκασι· Ἰροσύνας δύο, Διὸς τε Λακεδαιμόνος καὶ Διὸς
 οὐρανίου, καὶ πόλεμόν γε ἐκφέρειν ἐπ' ἣν ἂν βούλωνται
 χώρην, τούτου δὲ μηδένα εἶναι Σπαρτιητέων διακωλυ-
 τήν, εἰ δὲ μὴ, αὐτὸν ἐν τῷ ἄγρῳ ἐνέχεσθαι· στρατενομέ-
 νων δὲ πρῶτους εἶναι τοὺς βασιλέας, ὑστάτους δὲ ἀπιέ-
 ναι· ἑκατὸν δὲ ἄνδρας λογάδας ἐπὶ στρατιῆς φυλάσσειν
 αὐτούς· προβάτοισι δὲ χρᾶσθαι ἐν τῇσι ἐξοδίῃσι, ὁκό-
 σοισι ἂν ἐθέλωσι, τῶν δὲ θυομένων ἀπάντων τὰ δέqr-
 57 ματά τε καὶ τὰ νῶτα λαμβάνειν σφέας. ταῦτα μὲν τὰ ἐμ-
 πολέμια, τὰ δὲ ἄλλα τὰ εἰρηναῖα κατὰ τάδε σφι δέδοται·
 ἣν θυσίην τις δημοτελέα ποιέηται, πρῶτους ἐπὶ τὸ δεῖ-
 πνον ἵξειν τοὺς βασιλέας καὶ ἀπὸ τούτων πρῶτον ἄρχε-
 σθαι, διπλήσια νέμοντας ἑκατέρῳ τὰ πάντα ἢ τοῖσι
 ἄλλοισι δαιτυμόσι· καὶ σπονδαρχίας εἶναι τούτων,
 καὶ τῶν τυθέντων τὰ δέγματα. νεομηνίας δὲ ἀνὰ πᾶ-

σας καὶ ἐβδόμεας ἱσταμένον τοῦ μηνὸς δίδοσθαι ἐκ τοῦ
 δημοσίου ἱρήιον τέλεον ἑκατέρῳ ἐς Ἀπόλλωνος καὶ μέ-
 διμνον ἀλφίτων καὶ οἴνου τετάρτην Λακωνικὴν, καὶ ἐν
 τοῖσι ἀγῶσι πᾶσι προεδρίας ἐξαιρέτους· καὶ προξένους
 ἀποδεικνύναι τούτοις προσκέεσθαι τοὺς ἂν ἐθέλωσι τῶν
 ἀστών, καὶ Πυθίους αἰρέεσθαι δύο ἑκάτερον· οἱ δὲ Πύ-
 θιοι εἰσι θεοπρόποι ἐς Δελφούς, σιτεόμενοι μετὰ τῶν βα-
 σιλέων τὰ δημόσια· μὴ ἐλθούσι δὲ τοῖσι βασιλεῦσι ἐπὶ
 τὸ δεῖπνον ἀποπέμπεσθαι σφι ἐς τὰ οἰκία ἀλφίτων τε δύο
 χοίνικας ἑκατέρῳ καὶ οἶνον κοτύλην, παρεούσι δὲ διπλή-
 σια πάντα δίδοσθαι· τῶντὸ δὲ τοῦτο καὶ πρὸς ἰδιωτέων
 κληθέντας ἐπὶ δεῖπνον τιμᾶσθαι· τὰς δὲ μαντηίας τὰς γι-
 νομένας τούτους φυλάσσειν, συνειδέναι δὲ καὶ τοὺς Πυ-
 θίους· δικάζειν δὲ μούρους τοὺς βασιλέας τοσάδε μούνα·
 πατρούχου τε παρθένου πέρι, ἐς τὸν ἰκνέεται ἔχειν, ἣν
 μήπερ ὁ πατήρ αὐτὴν ἐγγυήσῃ, καὶ ὁδῶν δημοσιέων
 πέρι· καὶ ἣν τις θετὸν παῖδα ποιέεσθαι ἐθέλῃ, βασιλέων
 ἐναντίον ποιέεσθαι· καὶ παρῖζειν βουλευόνσι τοῖσι γέ-
 ρουσι, εὐοῦσι δυῶν δέουσι τριήκοντα. ἣν δὲ μὴ ἔλθωσι,
 τοὺς μάλιστα σφι τῶν γερόντων προσήκοντας ἔχειν τὰ
 τῶν βασιλέων γέρεα, δύο ψήφους τιθεμένους, τρίτην δὲ
 τὴν ἐωυτῶν. Ταῦτα μὲν ζώουσι τοῖσι βασιλεῦσι δέδο- 58
 ται ἐκ τοῦ κοινοῦ τῶν Σπαρτιητέων, ἀποθανοῦσι δὲ τάδε·
 ἱππέες περιαγγέλλουσι τὸ γεγονὸς κατὰ πᾶσαν τὴν Λα-
 κωνικὴν, κατὰ δὲ τὴν πόλιν γυναῖκες περιουῶσαι λέβητα
 κροτέουσι. ἔπειτ' ὅν τοῦτο γένηται τοιοῦτο, ἀνάγκη ἐξ
 οἰκίης ἑκάστης ἐλευθέρους δύο καταμαίνεσθαι, ἄνδρα τε
 καὶ γυναῖκα· μὴ ποιήσασι δὲ τοῦτο ζημίαι μεγάλαι ἐπι-
 κέεται. νόμος δὲ τοῖσι Λακεδαιμονίοις κατὰ τῶν βασι-
 λέων τοὺς θανάτους ἐστὶ ὥντος καὶ τοῖσι βαρβάροις τοῖσι
 ἐν τῇ Ἀσίῃ· τῶν γὰρ ὧν βαρβάρων οἱ πλεῖνες τῶντῳ
 νόμῳ χρεόνται κατὰ τοὺς θανάτους τῶν βασιλέων. ἔπειτ'

- γὰρ ἀποθάνη βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, ἐκ πάσης δεῖ Λακεδαίμονος, χωρὶς Σπαρτιητέων, ἀριθμῶ τῶν περιοίκων ἀναγκαστοὺς εἰς τὸ κῆδος εἶναι· τούτων ὧν καὶ τῶν εἰλωτέων καὶ αὐτῶν Σπαρτιητέων ἐπεὰν συλληχθῶσι εἰς τῶντὸ πολλὰ χιλιάδες, σύμμιγα τῇσι γυναιξὶ κόπτονται τε τὰ μέτωπα προθύμως καὶ οἰμωγῇ διαχρέονται ἀπλῆτῳ, φάμενοι τὸν ὕστατον αἰεὶ ἀπογενόμενον τῶν βασιλέων, τοῦτον δὴ γενέσθαι ἄριστον. ὅς δ' ἂν ἐν πολέμῳ τῶν βασιλέων ἀποθάνη, τούτῳ δὲ εἰδωλον σκευάσαντες ἐν κλίνῃ εὖ ἐστρωμένῃ ἐκφέρουσι. ἐπεὰν δὲ θάψωσι, ἀγορὴν δέκα ἡμερέων οὐκ ἴσταται σφι, οὐδ' ἀρχαιρεσίῃ συνίξει, ἀλλὰ
- 59 πενθέουσι ταύτας τὰς ἡμέρας. Συμφέρονται δὲ ἄλλο τόδε τοῖσι Πέρσῃσι· ἐπεὰν ἀποθανόντος τοῦ βασιλέος ἄλλος ἐνίστηται βασιλεὺς, οὗτος ὁ εἰσιὼν ἐλευθεροὶ ὅστις τι Σπαρτιητέων τῷ βασιλεῖ ἢ τῷ δημοσίῳ ὤφειλε. ἐν δ' αὖ Πέρσῃσι ὁ κατιστάμενος βασιλεὺς τὸν προσφειλόμενον
- 60 φόρου μετίζει τῇσι πόλισι πάσῃσι. Συμφέρονται δὲ καὶ τὰδε Αἰγυπτίοισι Λακεδαιμόνιοι· οἱ κήρυκες αὐτῶν καὶ ἀύληται καὶ μάγειροι ἐκδέχονται τὰς πατριῶς τέχνας, καὶ ἀύλητῆς τε ἀύλητέω γίνεται καὶ μάγειρος μαγείρου καὶ κῆρυξ κήρυκος· οὐ κατὰ λαμπροφωνίην ἐπιτιθέμενοι ἄλλοι σφέας παρακληθούσι, ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια ἐπιτελέουσι. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω γίνεται.
- 61 ΤΟΤΕ δὲ τὸν Κλεομένεα ἔοντα ἐν τῇ Αἰγίνῃ καὶ κοινὰ τῇ Ἑλλάδι ἀγαθὰ προεργαζόμενον ὁ Δημάρχος διέβαλε, οὐκ Αἰγινητέων οὕτω κηδόμενος, ὥς φθόνῳ καὶ ἄγῃ χρεόμενος. Κλεομένης δὲ νοστήσας ἀπ' Αἰγίνης ἐβούλενε τὸν Δημάρχον παῦσαι τῆς βασιλείης, διὰ πρῆγμα τοιούδε ἐπίβασιν εἰς αὐτὸν ποιεύμενος· Ἀρίστωνι βασιλεύοντι ἐν Σπάρτῃ καὶ γήμαντι γυναικας δύο παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. καὶ οὐ γὰρ συνεγινώσκετο αὐτὸς τούτων εἶναι αἷτιος, γαμέει τρίτην γυναῖκα. ὧδε δὲ γαμέει. ἦν οἱ φί-

λος τῶν Σπαρτιητέων ἀνὴρ, τῷ προσεκέετο τῶν ἀστῶν
 μάλιστα ὁ Ἀρίστων. τούτῳ τῷ ἀνδρὶ ἐτύγχανε ἐοῦσα γυ-
 νὴ καλλίστη μακρῷ τῶν ἐν Σπάρτῃ γυναικῶν, καὶ ταῦτα
 μέντοι καλλὶς ἐξ αἰσχίστης γενομένη. ἐοῦσαν γάρ μιν
 τὸ εἶδος φλαύρην ἢ τροφὸς αὐτῆς, οἷα ἀνθρώπων τε ὀλ-
 βίων θυγατέρα καὶ δυσειδέα ἐοῦσαν, πρὸς δὲ καὶ ὀρέουσα
 τοὺς γονέας συμφορὴν τὸ εἶδος αὐτῆς ποιευμένους, ταῦ-
 τα ἕκαστα μαθοῦσα ἐπιφράζεται τοιᾶδε· ἐφόρεε αὐτὴν
 ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην ἐς τὸ τῆς Ἑλένης ἱερὸν· τὸ δ' ἐστὶ ἐν
 τῇ Θεράπυῃ καλευμένῃ, ὑπερθε τοῦ Φοιβηίου ἱεροῦ· ὅπως
 δὲ ἐνείκειε ἢ τροφός, πρὸς τε τῷ γαλμα ἴσθη καὶ ἐλίσσετο
 τὴν θεὸν ἀπαλλάξαι τῆς δυσμορφίης τὸ παιδίον. καὶ δὴ
 κοτε ἀπιούσῃ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῇ τροφῷ γυναικὶ λέγεται ἐπι-
 φανῆναι, ἐπιφανεῖσαν δὲ ἐπείρεσθαι μιν, ὅ τι φέρει ἐν
 τῇ ἀγκάλῃ, καὶ τὴν φράσαι, ὥς παιδίον φορεῖ· τὴν δὲ
 κελεῦσαι οἱ δέξαι, τὴν δὲ οὐ φάναι· ἀπειρησθαι γάρ οἱ
 ἐκ τῶν γειναμένων μηδενὶ ἐπιδεικνύναι· τὴν δὲ πάντως
 ἐωυτῇ κελεύειν ἐπιδέξαι· ὀρέουσιν δὲ τὴν γυναικὶ περὶ
 πολλοῦ ποιευμένην ἰδέσθαι, οὕτω δὲ τὴν τροφὸν δέξαι
 τὸ παιδίον· τὴν δὲ καταψῶσαν τοῦ παιδίου τὴν κεφαλὴν
 εἶπαι, ὥς καλλιστευθεὶς πασέων τῶν ἐν Σπάρτῃ γυναι-
 κῶν. ἀπὸ μὲν δὴ ταύτης τῆς ἡμέρης μεταπεσεῖν τὸ εἶδος.
 γαμέει δὲ δὴ μιν ἐς γάμου ὥρην ἀπικομένην Ἀγχιτος ὁ
 Ἀλκείδεω, οὗτος δὲ ὁ τοῦ Ἀρίστωνος φίλος. Τὸν δὲ Ἀρί- 62
 στωνα ἐκνιζε ἄρα τῆς γυναικὸς ταύτης ἔρως· μηχανᾶ-
 ται δὲ τοιᾶδε· αὐτὸς τε τῷ ἐταίρῳ, τοῦ ἦν ἡ γυνὴ αὐτῆ,
 ὑποδέκεται δωτήνην δώσειν τῶν ἐωυτοῦ πάντων ἔν, τὸ
 ἂν αὐτὸς ἐκεῖνος ἔλῃται, καὶ τὸν ἐταῖρον ἐωυτῷ ἐκέλευε
 ὡσαύτως τὴν ὁμοίην διδόναι. ὁ δὲ οὐδὲν φοβηθεὶς ἀμφὶ
 τῇ γυναικί, ὀρέων ἐοῦσαν καὶ Ἀρίστωνι γυναικὶ, κατα-
 νέει ταῦτα· ἐπὶ τούτοις δὲ ὄρκους ἐπήλασαν. μετὰ δὲ
 αὐτὸς τε ὁ Ἀρίστων ἔδωκε τοῦτο, ὅ τι δὴ ἦν, τὸ εἴλετο

- τῶν κειμηλίων τῶν Ἀρίστωνος ὁ ἄγχιος, καὶ αὐτὸς τῇ ὁμοίῃν ζητέων φέρεσθαι παρ' ἐκείνου, ἐνθαῦτα δὴ τοῦ ἑταίρου τὴν γυναῖκα ἐπειράτο ἀπάγεσθαι. ὁ δὲ πλὴν τοῦτου μούνου τὰ ἄλλα ἔφη καταινέσαι. ἀναγκαζόμενος μὲν τοι τῷ τε ὄρκῳ καὶ τῆς ἀπάτης τῇ παραγωγῇ ἀπείει ἀπά-
 63 γεσθαι. Οὕτω μὲν δὴ τὴν τρίτην ἐσηγάγετο γυναῖκα ὁ Ἀρίστων, τὴν δευτέραν ἀποπεμψάμενος, ἐν δὲ οἱ χρόνῳ ἐλάσσονι καὶ οὐ πληρώσασα τοὺς δέκα μῆνας ἢ γυνὴ αὕτη τίκει τοῦτον δὴ τὸν Δημάρετον. καὶ τίς οἱ τῶν οἰκετέων ἐν θώκῳ κατημένῳ μετὰ τῶν ἐφόρων ἐξαγγέλλει, ὥς οἱ παῖς γέρονε. ὁ δὲ ἐπιστάμενός τε τὸν χρόνον, τῷ ἡγάγετο τὴν γυναῖκα, καὶ ἐπὶ δακτύλων συμβαλλόμενος τοὺς μῆνας εἶπε ἀπομόσας. Οὐκ ἂν ἐμὸς εἴη· τοῦτο ἤκουσαν μὲν οἱ ἐφοροί, πρῆγμα μέντοι οὐδὲν ἐποιήσαντο τὸ παραν-
 τίκα· ὁ δὲ παῖς αὖξετο, καὶ τῷ Ἀρίστωνι τὸ εἰρημένον μετέμελε· παῖδα γὰρ τὸν Δημάρετον ἐς τὰ μάλιστά οἱ ἐνόμισε εἶναι. Δημάρετον δὲ αὐτῷ οὖνομα ἔθετο διὰ τόδε· πρότερον τούτων παιδῶν Σπαρτιῆται Ἀρίστωνι, ὥς ἀνδρὶ εὐδοκιμέοντι διὰ πάντων δὴ τῶν βασιλείων τῶν ἐν Σπάρτῃ γενομένων, ἀρὴν ἐποιήσαντο παῖδα γενέ-
 σθαι· διὰ τοῦτο μὲν οἱ τὸ οὖνομα Δημάρετος ἔτέθη.
 64 Χρόνον δὲ προλόντος Ἀρίστων μὲν ἀπέθανε, Δημάρετος δὲ ἔσχε τὴν βασιληίην. ἔδεε δὲ, ὥς οἴκε, ἀνάπυστα γενό-
 μενα ταῦτα καταπαῦσαι Δημάρετον τῆς βασιλείης, δι' ἣ Κλεομένει διεβλήθη μεγάλως πρότερόν τε ὁ Δημάρετος ἀπαγαγὼν τὴν στρατιὴν ἐξ Ἑλευσίνος καὶ δὴ καὶ τότε ἐπ-
 65 Αἰγινήτων τοὺς μηδίσαντας διαβάντος Κλεομένεος. Ὀρ-
 μηθεὶς ὦν ἀποτίνυσθαι ὁ Κλεομένης συντίθεται Λευτυ-
 χίδῃ τῷ Μενάρεος τοῦ ἄγχιος, ἐόντι οἰκίῃς τῆς αὐτῆς Δη-
 μαρήτῳ, ἐπ' ᾧ τε, ἣν αὐτὸν καταστήσῃ βασιλέα ἀντὶ Δη-
 μαρήτου, ἔψεται οἱ ἐπ' Αἰγινήτας. ὁ δὲ Λευτυχίδης ἦν ἐχθρὸς τῷ Δημαρήτῳ μάλιστα γεγονώς διὰ πρῆγμα τοι-

ὄνδε· ἀρμοσαμένου Λευτυχίδεω Πέρκαλον τὴν Χίλωνος
 τοῦ Δημαρμένου θυγατέρα ὁ Δημάρητος ἐπιβουλεύσας
 ἀποστερέει Λευτυχίδην τοῦ γάμου, φθάσας αὐτὸς τὴν
 Πέρκαλον ἀρπάσας καὶ σχῶν γυναῖκα· κατὰ τοῦτο μὲν
 τῷ Λευτυχίδῃ ἡ ἐχθρὴ ἢ ἐς τὸν Δημάρητον ἐγγόνεε, τότε
 δὲ ἐκ τῆς Κλεομένεος προθυμίας ὁ Λευτυχίδης κατομνυ-
 ται Δημαρήτου, φᾶς αὐτὸν οὐκ ἰκνεομένως βασιλεύειν
 Σπαρτιητέων, οὐκ ἔδοντα παῖδα Ἀρίστωνος. μετὰ δὲ τὴν
 κατωμοσίην ἐδίωκε ἀνασώζων ἐκεῖνο τὸ ἔπος, τὸ εἶπε
 Ἀρίστων τότε, ὅτε οἱ ἐξήγγειλε ὁ οἰκέτης παῖδα γεγόνε-
 ναι, ὃ δὲ συμβαλλόμενος τοὺς μῆνας ἀπώμοσε, φᾶς οὐκ
 ἑωυτοῦ μιν εἶναι. τούτου δὴ ἐπιβατεύων τοῦ ῥήματος ὁ
 Λευτυχίδης ἀπέφαινε τὸν Δημάρητον οὔτε ἐξ Ἀρίστωνος
 γεγονότα οὔτε ἰκνεομένως βασιλεύοντα Σπάρτης, τοὺς
 ἐφόρους μάρτυρας παρεχόμενος ἐκείνους, οἳ τότε ἔτυχον
 πάρεδροί τε ἔοντες καὶ ἀκούσαντες ταῦτα Ἀρίστωνος.
 Τέλος δὲ ἔόντων περὶ αὐτῶν νεικέων ἔδοξε Σπαρτιήτῃσι 66
 ἐπείρεσθαι τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι, εἰ Ἀρίστωνος
 εἴη παῖς ὁ Δημάρητος. ἀνοίστου δὲ γενομένου ἐκ προ-
 νοίης τῆς Κλεομένεος ἐς τὴν Πυθίην ἐνθαῦτα προσποι-
 ἔεται Κλεομένης Κόβωνα τὸν Ἀριστοφάντου, ἄνδρα ἐν
 Δελφοῖσι δυναστεύοντα μέγιστον, ὃ δὲ Κόβων Περίαλ-
 λαν τὴν πρόμαντιν ἀναπέλθει τὰ Κλεομένης ἐβούλετο λε-
 γεσθαι λέγειν. οὕτω δὴ ἡ Πυθίη ἐπειρωτῶντων τῶν θεο-
 πρόπων ἔκρινε μὴ Ἀρίστωνος εἶναι Δημάρητον παῖδα.
 ὕστερόν μέντοι χρόνῳ ἀνάπυστα ἐγένετο ταῦτα, καὶ Κό-
 βων τε ἔφυγε ἐκ Δελφῶν καὶ Περίαλλα ἡ πρόμαντις
 ἐπαύθη τῆς τιμῆς. Κατὰ μὲν δὴ τὴν Δημαρήτου κατά- 67
 παυσιν τῆς βασιλείης οὕτω ἐγένετο, ἔφυγε δὲ Δημάρη-
 τος ἐκ Σπάρτης ἐς Μήδους ἐκ τοιοῦδε οὐείδεος· μετὰ τῆς
 βασιλείης τὴν κατάπαυσιν ὁ Δημάρητος ἤρχε αἰρεθεὶς
 ἀρχήν. ἦσαν μὲν δὴ γυμνοπαιδία, θηευμένου δὲ τοῦ Δη-

μαρήτου ὁ Λευτυχίδης, γεγυῶς ἤδη αὐτὸς βασιλεὺς ἀντ' ἐκείνου, πέμψας τὸν θεράποντα ἐπὶ γέλῳ τε καὶ λάσθῃ εἰρώτα τὸν Δημάρετον, ὁκοιὸν τι εἶη τὸ ἄρχειν μετὰ τὸ βασιλεύειν· ὁ δὲ ἀλγίστας τῷ ἐπειρωτήματι εἶπε φᾶς αὐτὸς μὲν ἀμφοτέρων ἤδη πεπειρησθαι, ἐκείνου δὲ οὐ, τὴν μὲντοι ἐπειρωτήσιν ταύτην ἄρχειν Λακεδαιμονίοισι ἢ μυρίης κακότητος ἢ μυρίης εὐδαιμονίης. ταῦτα δὲ εἰπας καὶ κατακαλυψάμενος ἦε ἐκ τοῦ θεήτρου ἐς τὰ ἑωυτοῦ οἰκία, αὐτίκα δὲ παρασκευασάμενος ἔδυε τῷ Διὶ βοῦν, 68 θύσας δὲ τὴν μητέρα ἐκάλεσε. Ἀπικομένη δὲ τῇ μητρὶ ἔσθεις ἐς τὰς χεῖράς οἱ τῶν σπλάγχχνων κατικέτενε λέγων τοιάδε· Ὡ μῆτερ, θεῶν σε τῶν τε ἄλλων καταπτόμενος ἴκετεύω καὶ τοῦ ἐρκείου Διὸς τοῦδε φράσαι μοι τὴν ἀλήθειαν, τίς μεν ἔστι πατήρ ὀρθῶ λόγῳ. Λευτυχίδης μὲν γὰρ ἔφη ἐν τοῖσι νείκεσι λέγων κνέουσάν σε ἐκ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς οὕτω ἐλθεῖν παρὰ Ἀρίστωνα, οἱ δὲ καὶ τὸν ματαιότερον λόγον λέγοντες φασί σε ἐλθεῖν παρὰ τῶν οἰκετέων τὸν ὀνοφορβόν, καὶ ἐμὲ εἶναι ἐκείνου παῖδα. ἐγὼ ὦν σε μετέρχομαι τῶν θεῶν εἰπεῖν τὸ ἀληθές· οὔτε γὰρ, εἰ πεποίηκάς τι τῶν λεγομένων, μούνη δὴ πεποίηκας, μετὰ πολλέων δὲ, ὅ τε λόγος πολλὸς ἐν Σπάρτῃ, 69 ὥς Ἀρίστωνι σπέρμα παιδοποιὸν οὐκ ἐνῆν· τεκεῖν γὰρ ἂν οἱ καὶ τὰς προτέρας γυναῖκας. Ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα ἔλεγε, ἡ δὲ ἀμείβετο τοισίδε. Ὡ παῖ, ἐπεῖτε με λιτῆσι μετέρχεαι εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν, πᾶν ἐς σὲ κατειρήσεται τὸ ἀληθές. ὥς με ἠγάγετο Ἀρίστων ἐς ἑωυτοῦ, νυκτὶ τρίτῃ ἀπὸ τῆς πρώτης ἦλθέ μοι φάσμα εἰδόμενον Ἀρίστωνι, συνευνηθὲν δὲ τοὺς στεφάνους, τοὺς εἶχε, ἐμοὶ περιετίθει. καὶ τὸ μὲν οἰχώκεε, ἦκε δὲ μετὰ ταῦτα Ἀρίστων. ὥς δὲ με εἶδε ἔχουσαν στεφάνους, εἰρώτα, τίς εἶη ὃ μοι δοῦς· ἐγὼ δὲ ἐφάμην ἐκείνου· ὁ δὲ οὐκ ὑπεδέκετο· ἐγὼ δὲ κατωμνύμην, φαμένη αὐτὸν οὐ καλῶς ποιεῖν ἀπαρνεούμενον· ὀλίγῳ

γάρ τι πρότερον ἐλθόντα καὶ συνεννηθέντα δοῦναί μοι τοὺς στεφάνους. ὁρῶν δέ με κατομνυμένην ὁ Ἀρίστων ἔμαθε ὡς θεῖον εἶη τὸ πρῆγμα. καὶ τοῦτο μὲν οἱ στέφανοι ἐφάνησαν ἔοντες ἐκ τοῦ ἥρωϊου τοῦ παρὰ τῇσι θύρῃσι τῇσι αὐλείῃσι ἰδρυμένου, τὸ καλέουσι Ἀστραβάκου, τοῦτο δὲ οἱ μάντιες τὸν αὐτὸν τοῦτον ἥρωα ἀναίρεον εἶναι. οὕτω δὴ, ὦ παῖ, ἔχεις πᾶν, ὅσον τι καὶ βούλει πνθίσθαι. ἡ γὰρ ἐκ τοῦ ἥρωος τούτου γέγονας, καὶ τοι πατήρ ἐστι Ἀστράβακος ὁ ἥρωας, ἡ Ἀρίστων· ἐν γὰρ σε τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἀναιρέομαι. τὰ δέ σε μάλιστα κατάπτυνται οἱ ἐχθροί, λέγοντες, ὡς αὐτὸς ὁ Ἀρίστων, ὅτε αὐτῷ σὺ ἡγγέλθης γεγεννημένος, πολλῶν ἀκουόντων οὐ φήσειέ σε ἑαυτοῦ εἶναι, τὸν χρόνον γάρ, τοὺς δέκα μῆνας, οὐδέκω ἐξήκειν, αἰδρεῖν τῶν τοιούτων ἐκεῖνος τοῦτο ἀπέρριψε τὸ ἔπος. τίκτουσι γὰρ γυναῖκες καὶ ἐννεάμηνα καὶ ἐπτάμηνα, καὶ οὐ πᾶσαι δέκα μῆνας ἐκτελέσασαι· ἐγὼ δὲ σέ, ὦ παῖ, ἐπτάμηνον ἔτεκον. ἔγνω δὲ καὶ αὐτὸς Ἀρίστων οὐ μετὰ πολλὸν χρόνον, ὡς ἀγνοίῃ τὸ ἔπος ἐκβάλοι τοῦτο. λόγους δὲ ἄλλους περὶ γενέσιος τῆς σεωυτοῦ μὴ δέκεο· τὰ γὰρ ἀληθέστατα πάντα ἀκήκοας. ἐκ δὲ ὀνοφορβῶν αὐτῷ τε Δευτυχίδῃ καὶ τοῖσι ταῦτα λέγουσι τίκτοιεν αἱ γυναῖκες παῖδας. Ἡ μὲν δὴ ταῦτα ἔλεγε, ὁ 70 δὲ πνθόμενός τε τὰ ἐβούλετο καὶ ἐπόδια λαβὼν ἐπορεύετο εἰς Ἡλιν, τῷ λόγῳ φᾶς, ὡς εἰς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ πορεύεται. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑποτοπηθέντες Δημάρητον δρησμῷ ἐπιχειρέειν ἐδίωκον. καὶ κως ἔφθῃ εἰς Ζάκυνθον διαβὰς ὁ Δημάρητος ἐκ τῆς Ἡλιδος. ἐπιδιβαίνοντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοῦ τε ἄπτοντο καὶ τοὺς θεράποντας αὐτὸν ἀπαιροῦνται. μετὰ δὲ, οὐ γὰρ ἐξεδίδουσιν αὐτὸν οἱ Ζακύνθιοι, ἐνθεῦτεν διαβαίνει εἰς τὴν Ἀσίην παρὰ βασιλέα Δαρειον. ὁ δὲ ὑπεδέξατό τε αὐτὸν μεγαλῶστί καὶ γῆν τε καὶ πόλιν ἔδωκε. οὕτω ἀπύκετο εἰς

τὴν Ἀσίην Δημάρετος καὶ τοιαύτῃ χρησάμενος τύχῃ, ἅλ-
λα τε Λακεδαιμονίοισι συχνὰ ἔργοισι τε καὶ γνώμησι ἀπο-
λαμπρυνθεὶς, ἐν δὲ δὴ καὶ Ὀλυμπιάδα σφι ἀνελόμενος
τεθρίπῳ προσέβαλε, μῦνος τοῦτο πάντων δὴ τῶν γε-
νομένων βασιλέων ἐν Σπάρτῃ ποιήσας.

- 71 Λευτυχίδης δὲ ὁ Μενάρεος Δημαρήτου καταπαυ-
θέντος διεδέξατο τὴν βασιληίην. καὶ οἱ γίνεται παῖς Ζευ-
ξίδημος, τὸν δὴ Κυνίσκον μετεξέτεροι Σπαρτιητέων ἐκά-
λεον. οὗτος ὁ Ζευξίδημος οὐκ ἐβασίλευσε Σπάρτης· πα-
τερὸν γὰρ τελευτᾷ, λιπὼν παῖδα Ἀρχιδήμεον. Λευ-
τυχίδης δὲ στερηθεὶς Ζευξιδήμου γαμέει δευτέρην γυ-
ναῖκα Εὐρυδάμην, ἐοῦσαν Μενίου μὲν ἀδελφεῇν, Διο-
κτορίδῳ δὲ θυγατέρα, ἐκ τῆς οἱ ἔρσεν μὲν γίνεται οὐ-
δὲν, θυγάτηρ δὲ Λαμπιτώ, τὴν Ἀρχιδήμεος ὁ Ζευξιδήμου
72 γαμέει δόντος αὐτῷ Λευτυχίδῳ. Οὐ μὲν οὐδὲ Λευτυ-
χίδης κατεγήρα ἐν Σπάρτῃ, ἀλλὰ τίσιν τοιήνδε τινὰ Δη-
μαρήτῳ ἐξέτισε· ἐστρατήγησε Λακεδαιμονίοισι ἐς Θεσσα-
λίην, παρεὼν δὲ οἱ ὑποχείρια πάντα ποιήσασθαι ἔδωκε
δόκησε ἀργύριον πολλόν. ἐπ' αὐτοφώρῳ δὲ ἀλοῦς αὐτοῦ
ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐπικατήμενος χειρὶδι πλέῃ ἀργυρίου
ἔφυγε ἐκ Σπάρτης ὑπὸ δικαστήριον ὑπαχθεὶς, καὶ τὰ οὐ-
κία οἱ κατεσκάφη· ἔφυγε δὲ ἐς Τεγέην καὶ ἐτελεύτησε
ἐν ταύτῃ.

- 73 Ταῦτα μὲν δὴ ἐγένετο χρόνῳ ὕστερον, τότε δὲ αὖ-
τῷ Κλεομένει εὐωδῶθη τὸ ἐς τὸν Δημάρετον πρῆγμα
αὐτίκα παραλαβὼν Λευτυχίδην ἦε ἐπὶ τοὺς Αἰγινῆται
δεινόν· τινὰ σφι ἔγκοτον διὰ τὸν προπηλακισμόν· ἔχων
οὕτω δὴ οὔτε οἱ Αἰγινῆται ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων
ἡκόντων ἐπ' αὐτοὺς ἐδικαίουν ἐτι ἀντιβαίνειν, ἐκείνῳ
τε ἐπιλεξάμενοι ἄνδρας δέκα Αἰγινητέων τοὺς πλείστοι
ἀξιόους καὶ πλούτους καὶ γένει ἥγον, καὶ ἄλλους καὶ δὴ κα-
κῶν τε τὸν Πολυκρίτου καὶ Κάσαμβον τὸν Ἀριστοκρά-
την.

τεος, οἳ περ εἶχον μέγιστον κράτος· ἀγαρόντες δέ σφας
 ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν παραθήκην κατατιθέαται ἐς τοὺς
 ἐχθίστους Αἰγινῆτησι Ἀθηναίους. Μετὰ δὲ ταῦτα Κλεο- 74
 μένεα ἐπάϊστον γενόμενον κακοτεχνήσαντα ἐς Δημάρη-
 τον δαῖμα ἔλαβε Σπαρτιητέων, καὶ ὑπεξέσχε ἐς Θεσσα-
 λίην. ἐνθεῦτεν δὲ ἀπικόμενος ἐς τὴν Ἀρκαδίην νεώτερα
 ἐπρήσσε πρήγματα, συνιστὰς τοὺς Ἀρκαδας ἐπὶ τῇ Σπάρ-
 τη, ἄλλους τε ὄρκους προσάγων σφι ἣ μὲν ἐψεσθαί σφας
 αὐτῷ τῇ αὖ ἐξηγέται, καὶ δὴ καὶ ἐς Νῶνακριν πόλιν πρό-
 θυμος ἦν τῶν Ἀρκαδῶν τοὺς προεστεῶτας ἀγινέων ἐξ-
 ορκοῦν τὸ Στυγὸς ὕδωρ. ἐν δὲ ταύτῃ τῇ πόλει λέγεται εἶ-
 ναι ὑπ' Ἀρκαδῶν τὸ Στυγὸς ὕδωρ, καὶ δὴ καὶ ἔστι τοιόνδε
 τι· ὕδωρ ὀλίγον φαινόμενον ἐκ πέτρης στάζει ἐς ἄγκος,
 τὸ δὲ ἄγκος αἵμασις τις περιθίει κύκλος. ἡ δὲ Νῶνα-
 κρις, ἐν τῇ ἡ πηγὴ αὕτη τυγχάνει ἐοῦσα, πόλις ἐστὶ τῆς
 Ἀρκαδίας πρὸς Φενεῶ. Μαθόντες δὲ Λακεδαιμόνιοι Κλεο- 75
 μένεα ταῦτα πρήσσοντα κατήγον αὐτὸν δέισαντες ἐπὶ
 τοῖσι αὐτοῖσι ἐς Σπάρτην, τοῖσι καὶ πρότερον ἦρχε. κατ-
 ἐλθόντα δὲ αὐτὸν αὐτίκα ὑπέλαβε μανίῃ νοῦσος, ἐόντα
 καὶ πρότερον ὑπομαργότερον· ὅπως γάρ τεφ' ἐντύχοι
 Σπαρτιητέων, ἐνέχρανε ἐς τὸ πρόσωπον τὸ σκῆπτρον.
 ποιεῦντα δὲ αὐτὸν ταῦτα καὶ παραφρονήσαντα ἔδησαν οἱ
 προσήκοντες ἐν ξύλῳ· ὃ δὲ δεθεὶς τὸν φύλακον μουνω-
 θέντα ἰδὼν τῶν ἄλλων αἰτεε μάχαιραν, οὐ βουλομένου
 δὲ τὰ πρῶτα τοῦ φυλάκου διδόναι ἠπέλλεε τὰ μιν λυθεὶς
 ποιήσει, ἐς ὃ δέσας τὰς ἀπειλὰς ὁ φύλακος (ἦν γὰρ τῶν
 τις εἰλωτέων) διδοῖ οἱ μάχαιραν. Κλεομένης δὲ παραλα-
 βὼν τὸν σίδηρον ἤρχετο ἐκ τῶν κνημέων ἐαυτὸν λωβεό-
 μενος· ἐπιτάμνων γὰρ κατὰ μῆκος τὰς σάρκας προέβαινε
 ἐκ τῶν κνημέων ἐς τοὺς μηρούς, ἐκ δὲ τῶν μηρῶν ἐς τε
 τὰ ἰσχία καὶ τὰς λαπάρας, ἐς ὃ ἐς τὴν γαστέρα ἀπύκετο
 καὶ ταύτην καταχορδεύων ἀπέθανε τρόπῳ τοιούτῳ, ὥς

- μὲν οἱ πολλοὶ λέγουσι Ἑλλήνων, ὅτι τὴν Πυθίην ἀνέ-
 γνωσε τὰ περὶ Δημάρετον γενόμενα λέγειν, ὥς δὲ Ἀθη-
 ναῖοι λέγουσι, διότι ἐς Ἐλευσίνα ἐσβαλὼν ἔκειρε τὸ τέ-
 μενος τῶν θεῶν, ὥς δὲ Ἀργεῖοι, ὅτι ἐξ Ἰροῦ αὐτῶν τοῦ
 Ἄργου Ἀργείων τοὺς καταφυγόντας ἐκ τῆς μάχης κατα-
 γινέων κατέκοπτε καὶ αὐτὸ τὸ ἄλσος ἐν ἀλογίῃ ἔχων ἐν-
 76 ἐπρήσε. Κλεομένει γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι ἐχρή-
 σθη Ἄργος αἰρήσειν. ἐπεῖτε δὲ Σπαρτιήτας ἄγων ἀπί-
 κето ἐπὶ ποταμὸν Ἑρασίνον, ὃς λέγεται ῥεῖν ἐκ τῆς
 Στυμφηλίδος λίμνης (τὴν γὰρ δὴ λίμνην ταύτην ἐς χάσμα
 ἀφανὲς ἐκδιδοῦσαν ἀναφαίνεσθαι ἐν Ἄργει, τὸ ἐνθεῦτεν
 δὲ τὸ ὕδωρ ἤδη τοῦτο ὑπ' Ἀργείων Ἑρασίνον καλέεσθαι),
 ἀπικόμενος δ' ὧν ὁ Κλεομένης ἐπὶ τὸν ποταμὸν τοῦτον
 ἐσφαγιάζετο αὐτῷ. καὶ οὐ γὰρ οὐδαμῶς ἐκαλλίρει δια-
 βαίνειν μιν, ἄγασθαι μὲν ἔφη τοῦ Ἑρασίνου οὐ προδι-
 δόντος τοὺς πολιήτας, Ἀργεῖους μέντοι οὐδ' ὥς χαιρή-
 σειν. μετὰ δὲ ταῦτα ἐξαναχωρήσας τὴν στρατιὴν κατή-
 γαγε ἐς Θυρέην, σφαγιασάμενος δὲ τῇ θαλάσῃ ταῦρον
 πλοίοισι σφεας ἤγαγε ἕς τε τὴν Τιρυνθίην χώραν καὶ
 77 Ναυπλίην. Ἀργεῖοι δ' ἐβώθειον πυνθανόμενοι ταῦτα
 ἐπὶ θάλασσαν. ὥς δὲ ἄγχου μὲν ἐγίνοντο τῆς Τίρυνθος,
 χώρῳ δὲ ἐν τούτῳ τῷ κέεται ἡ Σήπεια οὖνομα, μεταίχμιον
 οὐ μέγα ἀπολιπόντες ἴζοντο ἀντίοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι.
 ἐνθαῦτα δὴ οἱ Ἀργεῖοι τὴν μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ μάχην
 οὐκ ἐφοβέοντο, ἀλλὰ μὴ δόλῳ αἰρεθέωσι. καὶ γὰρ δὴ σφι
 ἐς τοῦτο τὸ πρῆγμα εἶχε τὸ χρηστήριον, τὸ ἐπίκοινα
 ἔχρησε ἡ Πυθίη τούτοις τε καὶ Μιλησίοις, λέγον ᾧδε·
 Ἄλλ' ὅταν ἡ θήλεια τὸν ἄρσενα νικήσασα
 Ἐξελάσῃ καὶ κῦδος ἐν Ἀργείοισιν ἄρῃται,
 Πολλὰς Ἀργείων ἀμφιδρυφείας τότε θήσει.
 Ὡς ποτέ τις ἐρέει καὶ ἐπεσσομένων ἀνθρώπων·
 Δεινὸς ὅφρις τριέλικτος ἀπώλετο δουρὶ δαμασθεῖς.

Ταῦτα δὴ πάντα συνελθόντα τοῖσι Ἀργείοισι φόβον πα-
 ρεῖχε. καὶ δὴ σφι πρὸς ταῦτα ἔδοξε τῷ κήρῳ τῶν πολε-
 μίων χρᾶσθαι, δόξαν δὲ σφι ἐποίησεν τοιόνδε· ὅπως ὁ
 Σπαρτιήτης κήρῳ προσημαῖνοι τι Λακεδαιμονίοισι, ἐποί-
 ευν καὶ οἱ Ἀργεῖοι τὸ αὐτὸ τοῦτο. Μαθὼν δὲ ὁ Κλεομέ- 78
 νης ποιῶντας τοὺς Ἀργεῖους ὁκοῖόν τι ὁ σφέτερος κήρῳ
 σημήνῃ, παραγγέλλει σφι, ὅταν σημήνῃ ὁ κήρῳ ποιέ-
 σθαι ἄριστον, τότε ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα χωρεῖν ἐς τοὺς
 Ἀργεῖους. ταῦτα καὶ ἐγένετο ἐπιτελέα ἐκ τῶν Λακεδαι-
 μονίων· ἄριστον γὰρ ποιουμένοισι τοῖσι Ἀργείοισι ἐκ
 τοῦ κηρύγματος ἐπέκτατο, καὶ πολλοὺς μὲν ἐφόνευσαν
 αὐτῶν, πολλῶ δ' ἔτι πλεῦνας ἐς τὸ ἄλσος τοῦ Ἄργου κα-
 ταφυγόντας περιυζόμενοι ἐφύλασσον. Ἐνθεῦτεν δὲ ὁ 79
 Κλεομένης ἐποίησε τοιόνδε· ἔχων αὐτομόλους ἄνδρας καὶ
 πυνθανόμενος τούτων ἐξεκάλει πέμπων κήρυκα, οὕνο-
 μασι λέγων τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν τῷ ἱρῷ ἀπεργμένους,
 ἐξεκάλει δὲ φᾶς αὐτῶν ἔχειν τὰ ἄποινα· ἄποινα δὲ ἐστὶ
 Πελοποννησίοισι δύο μνᾶι τεταγμένα κατ' ἄνδρα αἰχ-
 μάλῳ ἐκτίνειν. κατὰ πεντήκοντα δὴ ὧν τῶν Ἀργείων
 ὥς ἐκάστους ἐκκαλεῦμενος ὁ Κλεομένης ἔκτεινε. ταῦτα
 δὲ κως γινόμενα ἐλελήθεε τοὺς λοιποὺς τοὺς ἐν τῷ τε-
 μένῃ· ἅτε γὰρ πυκνοῦ ἔοντος τοῦ ἄλσεος οὐκ ὥρεον οἱ
 ἐντὸς τοὺς ἐκτὸς ὅ τι ἐπρησσαν, πρὶν γε δὴ αὐτῶν τις
 ἀναβὰς ἐπὶ δένδρῳ κατεῖδε τὸ ποιούμενον. οὐκ ὧν δὴ
 ἔτι καλεόμενοι ἐξήσαν. Ἐνθαῦτα δὴ ὁ Κλεομένης ἐκέ- 80
 λευε πάντα τινὰ τῶν εἰλωτέων περιφέρειν ὕλη τὸ ἄλσος,
 τῶν δὲ πειδομένων ἐνέπρησε τὸ ἄλσος. καιομένου δὲ ἤδη
 ἐπείρετο τῶν τινὰ αὐτομόλων, τίνος εἰη θεῶν τὸ ἄλσος,
 ὁ δὲ ἔφη Ἄργου εἶναι· ὁ δὲ ὥς ἤκουσε, ἀναστενάξας μέγα
 εἶπε· ὦ Ἀπολλὼν χρηστήριε, ἧ μεγάλως με ἠπάτηκας
 φάμενος Ἄργος αἰρήσειν· συμβάλλομαι δ' ἐξήκειν μοι τὸ
 χρηστήριον. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Κλεομένης τὴν μὲν πλέω 81

στρατιήν ἀπῆκε ἀπιέναι ἐς Σπάρτην, χιλίους δὲ αὐτὸς λαβὼν τοὺς ἀριστάς ἦε ἐς τὸ Ἡραῖον θύσων. βουλόμενον δὲ αὐτὸν θύειν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ὁ ἱρεὺς ἀπηγόρευε, φᾶς οὐκ ὅσιον εἶναι ξεῖναι αὐτόθι θύειν. ὁ δὲ Κλεομένης τὸν ἱερέα ἐκέλευε τοὺς εἰλωτας ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ἀπαγαγόντας μαστιγῶσαι, καὶ αὐτὸς ἔθυσε· ποιήσας δὲ ταῦτα ἀπ-
82 ἦε ἐς τὴν Σπάρτην. Νοστήσαντα δέ μιν ὑπῆγον οἱ ἐχθροὶ ὑπὸ τοὺς ἐφόρους, φάμεναί μιν δωροδοκήσαντα οὐκ ἐλεῖν τὸ Ἄργος, παρεὼν εὐπετέως μιν ἐλεῖν. ὁ δὲ σφι ἔλεξε, οὔτε εἰ ψευδόμενος οὔτε εἰ ἀληθῆς λέγων, ἔχω σαφηνέως εἶπαι, ἔλεξε δ' ὧν φάμενος, ἐπεῖτε δὴ τὸ τοῦ Ἄργου ἱρὸν εἴλε, δοκέειν οἱ ἐξεληλυθέναι τὸν χρησμὸν τοῦ θεοῦ πρὸς ὧν ταῦτα οὐ δικαιοῦν πειρᾶν τῆς πόλιος, πρὶν γὰρ δὴ ἱροῖσι χρήσῃται καὶ μάθῃ, εἴτε οἱ ὁ θεὸς παραδιδῶι εἴτε οἱ ἐμποδῶν ἔσθῃ. καλλιρευμένῳ δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ ἐκ τοῦ ἀγάλματος τῶν στηθέων φλόγα πυρὸς ἐκλάμψαι, μαθεῖν δὲ αὐτὸς οὕτω τὴν ἀτρέκειαν, ὅτι οὐκ αἰρέει τὸ Ἄργος· εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀγάλματος ἐξ-
ἐλαμψε, αἰρέειν ἂν κατ' ἄκρης τὴν πόλιν, ἐκ τῶν στηθέων δὲ λάμψαντος πᾶν οἱ πεποιῆσθαι, ὅσον ὁ θεὸς ἐβούλετο γενέσθαι. ταῦτα δὲ λέγων πιστά τε καὶ οἰκότα ἐδόκεε Σπαρτιήτησι λέγειν, καὶ ἀπέφυγε πολλὸν τοὺς διώκον-
83 τας. Ἄργος δὲ ἀνδρῶν ἐχηρώθη οὕτω, ὥστε οἱ δοῦλοι αὐτῶν ἔσχον πάντα τὰ πρήγματα ἄρχοντες τε καὶ διέποντες, ἐς ὃ ἐπήβησαν οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες. ἐπειτὲν σφεας οὗτοι ἀνακτεόμενοι ὀπίσω ἐς ἑωυτοὺς τὸ Ἄργος ἐξέβαλον· ἐξωθεύμενοι δὲ οἱ δοῦλοι μάχῃ ἔσχον Τίρυνθα. τέως μὲν δὴ σφι ἦν ἄρθμια ἐς ἀλλήλους, ἐπειτεν δὲ ἐς τοὺς δούλους ἦλθε ἀνὴρ μάντις Κλέανδρος, γένος ἐὼν Φιγαλεὺς ἀπ' Ἀρκαδίας· οὗτος τοὺς δούλους ἀνέγνωσε ἐπιθέσθαι τοῖσι δεσπότησι. ἐκ τούτου δὲ πόλεμος σφι ἦν ἐπὶ χρόνον συχνὸν, ἐς ὃ δὴ μόγις οἱ Ἀργεῖοι ἐπεκράτησαν.

Ἀργεῖοι μὲν νῦν διὰ ταῦτα Κλεομένεά φασι μανέντα ἀπο- 84
 λείσθαι κακῶς, αὐτοὶ δὲ Σπαρτιῆταί φασι ἐκ δαιμονίου
 μὲν οὐδενὸς μανῆναι Κλεομένεα, Σκυθήσι δὲ ὁμιλήσαν-
 τὰ μιν ἀκρητοπότην γενέσθαι καὶ ἐκ τούτου μανῆναι.
 Σκυθὰς γὰρ τοὺς νομάδας, ἐπέλτε σφι Δαρεῖον ἐσβαλεῖν
 ἐς τὴν χώραν, μετὰ ταῦτα μεμονέναι μιν τίσασθαι, πέμ-
 φαντας δὲ ἐς Σπάρτην συμμαχίην τε ποιέεσθαι, καὶ συν-
 τίθεσθαι, ὡς χρεῶν εἴη αὐτοὺς μὲν τοὺς Σκυθὰς παρὰ
 Φῶσιν ποταμὸν πειρᾶν ἐς τὴν Μηδικὴν ἐσβαλεῖν, σφέας
 δὲ τοὺς Σπαρτιήτας κελεύειν ἐξ Ἐφέσου ὁρμεομένους
 ἀναβαίνειν καὶ ἔπειτεν ἐς τὸ αὐτὸ ἀπαντᾶν. Κλεομένεα δὲ
 λέγουσι ἡκόντων τῶν Σκυθέων ἐπὶ ταῦτα ὁμιλεῖν σφι
 μεζόνως, ὁμιλέοντα δὲ μᾶλλον τοῦ ἰκνεομένου μαθεῖν
 τὴν ἀκρητοποσίην παρ' αὐτῶν· ἐκ τούτου δὲ μανῆναι
 μιν νομίζουσι Σπαρτιῆται. ἐκ τε τοῦ, ὡς αὐτοὶ λέγουσι,
 ἔπειτ' ἠσυχότερον βούλωνται πιεῖν, Ἐπισκύθισον λέγου-
 σι. οὕτω δὲ Σπαρτιῆται τὰ περὶ Κλεομένεα λέγουσι·
 ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τίσιν ταύτην ὁ Κλεομένης Δημαρτήτῳ ἐκ-
 τίσαι.

Τελευτήσαντος δὲ Κλεομένεος, ὡς ἐπύθοντο Αἰγι- 85
 νῆται, ἔπεμπον ἐς Σπάρτην ἀγγέλους καταβωσομένους
 Λευτυχίδεω περὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι ὁμήρων ἐχομένων. Λα-
 κεδαιμόνιοι δὲ δικαστήριον συναγαγόντες ἔγνωσαν περι-
 υβρίσθαι Αἰγινήτας ὑπὸ Λευτυχίδεω, καὶ μιν κατέκριναν
 ἐκδοτοῦ ἄγεσθαι ἐς Αἰγίναν ἀντὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι ἐχομέ-
 νων ἀνδρῶν. μελλόντων δὲ ἄγειν τῶν Αἰγινητέων τὸν
 Λευτυχίδην εἶπέ σφι Θεασίδης ὁ Λεωπρέπεος, ἐὼν ἐν τῇ
 Σπάρτῃ δόκιμος ἀνὴρ· Τί βούλεσθε ποιέειν, ἄνδρες Αἰ-
 γινῆται; τὸν βασιλέα τῶν Σπαρτιητέων ἐκδοτοῦ γενόμε-
 νον ὑπὸ τῶν πολιητέων ἄγειν; εἰ νῦν ὀργῇ χρεόμενοι
 ἔγνωσαν οὕτω Σπαρτιῆται, ὅπως ἐξ ὑστέρης μὴ τι ὑμῖν,
 ἣν ταῦτα πρήσσητε, πανώλεθρον κακὸν ἐς τὴν χώραν

ἐσβάλωσι. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Αἰγινῆται ἔσχοντο τῆς
 ἀγωγῆς, ὁμολογίῃ δὲ ἐχρήσαντο τοιῇδε, ἐπισπόμενον
 Λευτυχίδην ἐς Ἀθήνας ἀποδοῦναι Αἰγινῆτησι τοὺς ἄν-
 86 δρας. Ὡς δὲ ἀπικόμενος Λευτυχίδης ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπ-
 αίτεε τὴν παραθήκην, οἱ Ἀθηναῖοι προφάσις εἶλκον οὐ
 βουλόμενοι ἀποδοῦναι, φάντες δύο σφέας ἔοντας βασι-
 λέας παραθέσθαι καὶ οὐ δικαιοῦν τῷ ἑτέρῳ ἄνευ τοῦ ἑτέ-
 1 ρου ἀποδιδόναι. οὐ φαιμένων δὲ ἀποδώσειν τῶν Ἀθη-
 ναίων ἐλεξέσθαι Λευτυχίδης τάδε· Ὡς Ἀθηναῖοι, ποιέετε
 μὲν ὁκότερα βούλεσθε αὐτοί· καὶ γὰρ ἀποδιδόντες ποι-
 έετε ὅσια, καὶ μὴ ἀποδιδόντες τὰ ἐναντία τούτων· ὁκοῖον
 μέντοι τι ἐν τῇ Σπάρτῃ συνηνείχθη γενέσθαι περὶ παρα-
 θήκης, βούλομαι ὑμῖν εἶπαι. λέγομεν ἡμεῖς οἱ Σπαρτιῇ-
 ται γενέσθαι ἐν τῇ Λακεδαιμονίᾳ κατὰ τρίτην γενεὴν τὴν
 ἀπ' ἐμέο Γλαῦκον Ἐπικύδεος παῖδα. τοῦτον τὸν ἄνδρα
 φαιμέν τά τε ἄλλα πάντα περιήκειν τὰ πρῶτα, καὶ δὴ καὶ
 ἀκούειν ἄριστα δικαιοσύνης περὶ πάντων, ὅσοι τὴν Λα-
 κεδαιμόνα τοῦτον τὸν χρόνον οἴκεον. συνενειχθῆναι δέ
 οἱ ἐν χρόνῳ ἱκετομένῳ τάδε λέγομεν, ἄνδρα Μιλήσιον
 ἀπικόμενον ἐς Σπάρτην βούλεσθαί οἱ ἐλθεῖν ἐς λόγους,
 προῖσχόμενον τοιάδε· Εἰμὶ μὲν Μιλήσιος, ἦκω δὲ τῆς
 σῆς, Γλαῦκε, δικαιοσύνης βουλόμενος ἀπολαῦσαι. ὥς γὰρ
 δὴ ἀνὰ πᾶσαν μὲν τὴν ἄλλην Ἑλλάδα, ἐν δὲ καὶ περὶ Ἰω-
 νίῃν τῆς σῆς δικαιοσύνης ἦν λόγος πολλὸς, ἐμεινυτὼ λό-
 γους ἐδίδουν καὶ ὅτι ἐπικίνδυνός ἐστι αἰεὶ κοτε ἢ Ἰωνίῃ,
 ἢ δὲ Πελοπόννησος ἀσφαλέως ἰδρυμένη, καὶ διότι χρή-
 ματα οὐδαμὰ τοὺς αὐτοὺς ἔστι ὁρᾶν ἔχοντας. ταῦτά τε
 ὦν ἐπιλεγομένῳ καὶ βουλευομένῳ ἔδοξέ μοι τὰ ἡμίσεα
 πάσης τῆς οὐσίας ἐξαργυρώσαντα θέσθαι παρὰ σέ, εὖ ἐξ-
 πισταμένῳ, ὥς μοι κείμενα ἔσται παρὰ σοὶ σόα. σὺ δὲ
 μοι καὶ τὰ χρήματα δέξαι καὶ τάδε τὰ σύμβολα σῶξε λα-
 βών· ὅς δ' ἂν ἔχων ταῦτα ἀπαιτέῃ, τούτῳ ἀποδοῦναι.

Ο μὲν δὴ ἀπὸ Μιλήτου ἦκων ξείνος τοσαῦτα ἔλεξε, Γλαῦ- 2
 κος δὲ ἐδέξατο τὴν παραθήκην ἐπὶ τῷ εἰρημένῳ λόγῳ.
 χρόνου δὲ πολλοῦ διελθόντος ἦλθον ἐς τὴν Σπάρτην τοῦ-
 του τοῦ παραθεμένου τὰ χρήματα οἱ παῖδες, ἐλθόντες δὲ
 ἐς λόγους τῷ Γλαύκῳ καὶ ἀποδεικνύντες τὰ σύμβολα ἀπ-
 αίτεον τὰ χρήματα. ὁ δὲ διωθέετο ἀντυποκρινόμενος
 τοιαῦδε· Οὔτε μέμνημαι τὸ πρῆγμα, οὔτε με περιφέρει
 οὐδὲν εἰδέναι τούτων τῶν ὑμεῖς λέγετε, βούλομαι τε ἀνα-
 μνησθῆναι ποιεῖν πᾶν τὸ δίκαιον· καὶ γὰρ εἰ ἔλαβον, ὅρ-
 θῶς ἀποδοῦναι, καὶ εἰ γε ἄρχῃν μὴ ἔλαβον, νόμοισι τοῖσι
 Ἑλλήνων χρήσομαι ἐς ὑμέας. ταῦτα ὦν ὑμῖν ἀναβάλλο- 3
 μαι κυρώσειν ἐς τέταρτον μῆνα ἀπὸ τοῦδε. Οἱ μὲν δὴ
 Μιλήσιοι συμφορὴν ποιεύμενοι ἀπαλλάσσονται ὥς ἀπ-
 εστερημένοι τῶν χρημάτων, Γλαῦκος δὲ ἐπορεύετο ἐς
 Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ. ἐπειρωτέοντα δὲ αὐ-
 τὸν τὸ χρηστήριον, εἰ ὅρκῳ τὰ χρήματα λήσεται, ἡ Πυ-
 θίῃ μετέρχεται τοισίδε τοῖσι ἔπεσι·

Γλαῦκ' Ἐπικυδεῖδῃ, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον οὕτως,
 Ὅρκῳ νικῆσαι καὶ χρήματα λήσασθαι.

Ὅρνυ', ἐπεὶ θάνατός γε καὶ εὐόρκον μένει ἄνδρα.

Ἄλλ' Ὅρκον πάς ἐστιν ἀνάνυμος, οὐδ' ἐπὶ χεῖρες,
 Οὐδὲ πόδες· κραιπνὸς δὲ μετέρχεται, εἰσόκε πᾶσαν
 Συμμάρφας ὀλέσει γενεὴν καὶ οἶκον ἅπαντα.

Ἄνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.

ταῦτα ἀκούσας ὁ Γλαῦκος συγγνώμην τὸν θεὸν παραι-
 τέτοαὐτῷ ἰσχειν τῶν ῥηθέντων. ἡ δὲ Πυθίῃ ἔφη τὸ πει-
 ρηθῆναι τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ποιῆσαι ἴσον δύνασθαι. Γλαῦ- 4
 κος μὲν δὴ μεταπεμφάμενος τοὺς Μιλησίους ξείνους ἀπο-
 διδοῖ σφι τὰ χρήματα. τοῦ δὲ εἵνεκεν ὁ λόγος ὅδε, ὃ
 Ἀθηναῖοι, ὠρμήθη λέγεσθαι ἐς ὑμέας, εἰρήσεται· Γλαύ-
 κουν νῦν οὔτε τι ἀπόγονον ἔστι οὐδὲν οὔτ' ἰστίῃ οὐδεμία
 νομιζομένη εἶναι Γλαύκου, ἐκτέτριπταί τε πρόρριζος ἐκ

Σπάρτης. οὕτω ἀγαθὸν μηδὲ διανοέεσθαι περὶ παραθή-
 κης ἄλλο γε ἢ ἀπαιτεόντων ἀποδιδόναι. Λευταρχίδης μὲν
 εἰπας ταῦτα, ὥς οἱ οὐδὲ οὕτω ἐσήκουνον οἱ Ἀθηναῖοι,
 87 ἀπαλλάσσετο, οἱ δὲ Αἰγινῆται, πρὶν τῶν πρότερον ἀδι-
 κημάτων δοῦναι δίκας, τῶν ἐς Ἀθηναίους ὕβρισαν Θη-
 βαίοισι χαριζόμενοι, ἐποίησαν τοιούδε· μεμφόμενοι τοῖσι
 Ἀθηναίοισι καὶ ἀξιεῦντες ἀδικέεσθαι, ὥς τιμωρησόμενοι
 τοὺς Ἀθηναίους παρεσκευάζοντο. καὶ ἦν γὰρ δὴ τοῖσι
 Ἀθηναίοισι πεντετηρίς ἐπὶ Σουνίῳ, λοχῆσαντες ὧν τὴν
 θεωρίδα νέα εἶλον πλήρεα ἀνδρῶν τῶν πρώτων Ἀθη-
 88 ναίων, λαβόντες δὲ τοὺς ἀνδρας ἔδησαν. Ἀθηναῖοι δὲ
 παθόντες ταῦτα πρὸς Αἰγινητέων οὐκέτι ἀνεβάλλοντο μὴ
 οὐ τὸ πᾶν μηχανήσασθαι ἐπ' Αἰγινήτησι. καὶ ἦν γὰρ Νι-
 κόδρομος Κνοίδου καλούμενος ἐν τῇ Αἰγίνῃ ἀνὴρ δόκι-
 μος, οὗτος μεμφόμενος μὲν τοῖσι Αἰγινήτησι προτέρην
 ἑαυτοῦ ἐξέλασιν ἐκ τῆς νήσου, μαθὼν δὲ τότε τοὺς Ἀθη-
 ναίους ἀναρτημένους ἔρδειν Αἰγινήτας κακῶς, συντίθε-
 ται Ἀθηναίοισι προδοσίην Αἰγίνης, φράσας ἐν τῇ τε ἡμέ-
 ρῃ ἐπιχειρήσει, καὶ ἐκείνους ἐς τὴν ἡκεῖν δεήσει βω-
 θεόντας. μετὰ ταῦτα καταλαμβάνει μὲν κατὰ συνεθήκατο
 Ἀθηναίοισι ὁ Νικόδρομος τὴν παλαιὴν καλεομένην πό-
 89 λιν, Ἀθηναῖοι δὲ οὐ παραγίνονται ἐς δέον· οὐ γὰρ ἔτυ-
 χον εἶναι νέες σφι ἀξιόμαχοι τῇσι Αἰγινητέων συμβα-
 λειν. ἐν ᾧ ὧν Κορινθίων ἐδέοντο χρῆσθαι σφι νέας, ἐν
 τούτῳ διεφθάρη τὰ πράγματα. οἱ δὲ Κορινθιοί, ἦσαν γὰρ
 σφι τοῦτον τὸν χρόνον φίλοι ἐς τὰ μάλιστα, Ἀθηναίοισι
 διδοῦσι δεομένοισι εἰκοσι νέας, διδοῦσι δὲ πενταδράχμους
 ἱποδόμενοι· δωτήνην γὰρ ἐν τῷ νόμῳ οὐκ ἐξῆν δοῦναι.
 ταύτας τε δὴ λαβόντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τὰς σφετέρας,
 πληρώσαντες ἐβδομήκοντα νέας τὰς ἀπάσας, ἐπλουν ἐπὶ
 τὴν Αἰγίνα καὶ υστέρησαν ἡμέρῃ μὴ τῆς συγκειμένης.
 90 Νικόδρομος δὲ, ὥς οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸν καιρὸν οὐ παρ-

ἐγίνοντο, οἱ δὲ ἄλλοι ἑσθῆς ἐκδιδρῆσαι ἐκ τῆς Αἰγίνης,
αὐτὸν δὲ οἱ ἄλλοι Σιπυῶν Αἰγινητέων ἔσποντο, τοῖσι
Ἀθηναῖαι Σούνιον περὶ εἶναι ἔδωσαν. ἐνθεῦτεν δὲ οὗτοι ὁρ-
μεόμενοι ἐφερόν τε καὶ ἦγον τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Αἰγινήτας.
ταῦτα μὲν δὴ πρότερον ἐγίνετο, Αἰγινητέων δὲ οἱ παχέες 91
ἐπαναστάντος τοῦ δήμου σφι ἅμα Νικοδρόμῳ ἐπεκράτη-
σαν, καὶ ἐπειτὴν σφεας χειρωσάμενοι ἐξήγον ἀπολέοντες.
ἀπὸ τούτου δὲ καὶ ἄγρος σφι ἐγένετο, τὸ ἐκδιύσασθαι οὐκ
οἰοί τε ἐγίνοντο ἐπιμηχανεόμενοι, ἀλλ' ἐφθησαν ἐκπε-
σόντες πρότερον ἐκ τῆς νήσου ἢ σφι ἵλεων γενέσθαι τὴν
θεόν. ἐπτακοσίους γὰρ δὴ τοῦ δήμου ζωγράψαντες ἐξή-
γον ὥς ἀπολέοντες, εἰς δὲ τις τούτων ἐκφυγὼν τὰ θεσμὰ
καταφεύγει πρὸς πρόθυρα Διμήτρος θεσμοφόρου, ἐν-
λαβόμενος δὲ τῶν ἐπισπαστήρων εἶχετο. οἱ δὲ ἐπέλτε μιν
ἀποσπᾶσαι οὐκ οἰοί τε ἀπέλκοντες ἐγίνοντο, ἀποκόψαν-
τες αὐτοῦ τὰς χεῖρας ἦγον οὕτω, χεῖρες δὲ ἐκείναι ἐμπε-
φυκταὶ ἦσαν τοῖσι ἐπισπαστήρσι. Ταῦτα μὲν νυν σφέας 92
αὐτοὺς οἱ Αἰγινῆται ἐργάσαντο, Ἀθηναίοισι δὲ ἦκουσι
ἐναυμάχησαν νηυσὶ ἑβδομήκοντα, ἔσσωθέντες δὲ τῇ ναυ-
μαχίῃ ἐπεκαλέοντο τοὺς αὐτοὺς τοὺς καὶ πρότερον, Ἀρ-
γείους. καὶ δὴ σφι οὕτοι μὲν οὐκέτι βιωθένσι, μεμφόμενοι,
ὅτι Αἰγινᾶται νέες ἀνάγκη λαμφθεῖσαι ὑπὸ Κλεομένεος
ἔσχον τε ἐς τὴν Ἀργολίδα χώραν καὶ συναπέβησαν Λακε-
δαιμονίοισι· συναπέβησαν δὲ καὶ ἀπὸ Σικυωνιέων νεῶν
ἄνδρες τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἐσβολῇ. καὶ σφι ὑπ' Ἀργείων ἐπε-
βλήθη ζημίη, χίλια τάλαντα ἐκτίσαι, πεντακόσια ἑκατέ-
ρους. Σικυῶνιοι μὲν νυν συγγνόντες ἀδικῆσαι ὡμολό-
γησαν ἑκατὸν τάλαντα ἐκτίσαντες ἀξήμιοι εἶναι, Αἰγινῆ-
ται δὲ οὕτε συνεγινώσκοντο ἥσαν τε αὐθαδέστεροι. διὰ
δὴ ταῦτα δεομένοισι ἀπὸ μὲν τοῦ δημοσίου οὐδεὶς Ἀρ-
γείων ἐτι ἐβόηθε, ἐθελονται δὲ ἐς χίλλους· ἦγε δὲ αὐ-
τοὺς στρατηγὸς Εὐρυβάτης, πεντάεθλον ἐπασκήσας. τού-

των οἱ πλεῖνες οὐκ ἀπενόστησαν ὀπίσω, ἀλλ' ἐτελεύτησαν ὑπ' Ἀθηναίων ἐν Αἰγλήνῃ· αὐτὸς δὲ ὁ στρατηγὸς Εὐρυβάτης μουνομαχίην ἐπασκέων τρεῖς μὲν ἄνδρας τρόπῳ τοιούτῳ κτείνει, ὑπὸ δὲ τοῦ τετάρτου Σωφάνεος τοῦ Δε-
 93 κελέος ἀποθνήσκει. Αἰγινῆται δὲ ἐοῦσι ἀτάκτοισι Ἀθηναίοισι συμβαλόντες τῇσι νηυσὶ ἐνίκησαν, καὶ σφῶν νέας τέσσερας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον.)

Ἀθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνῆπτο πρὸς Αἰγινή-
 94 τας, ὁ δὲ Πέρσης τὸ ἑωυτοῦ ἐποίεε ὥστε ἀναμιμνήσκοντός τε αἰεὶ τοῦ θεράποντος μεμνήσθαι μιν τῶν Ἀθηναίων καὶ Πεισιστρατιδῶν προσκατημένων καὶ διαβαλλόντων Ἀθηναίους, ἅμα δὲ βουλόμενος ὁ Δαρεῖος ταύτης ἐχόμενος τῆς προφάσιος καταστρέφεσθαι τῆς Ἑλλάδος τοὺς μὴ δόντας αὐτῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγοὺς ἀποδέξας ἀπέστελλε ἐπὶ τε Ἑρέτριαν καὶ Ἀθήνας, Δατίν τε ἐόντα Μῆδον γένος καὶ Ἀρταφέρνηα τὸν Ἀρταφέρνηος παῖδα, ἀδελφιδέον ἑωυτοῦ· ἐντε-
 95 λάμενος δὲ ἀπέπεμπε ἐξανδραποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἑρέτριαν ἀγαγεῖν ἑωυτῷ ἐς ὅψιν τὰ ἀνδράποδα. Ὡς δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ ἀποδεχθέντες πορευόμενοι παρὰ βασιλέος ἀπίκοντο τῆς Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλήιον πεδῖον, ἅμα ἀγόμενοι πεζὸν στρατὸν πολλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον, ἐνθαῦτα στρατοπεδευομένοισι ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς στρατὸς ὁ ἐπιταχθεὶς ἐκάστοισι, παρεγένοντο δὲ καὶ αἱ ἱππαγωγοὶ νέες, τὰς τῷ προτέρῳ ἔτει προεῖπε τοῖσι ἑωυτοῦ δασμοφόροις Δαρεῖος ἐτοιμάζειν. ἐσβαλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς ταύτας καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες ἐς τὰς νέας ἐπλωον ἐξακοσίησι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθεῦτεν δὲ οὐ παρὰ τὴν ἡπειρον εἶχον τὰς νέας ἰθὺ τοῦ τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρηάκης, ἀλλ' ἐκ Σάμον ὁρμεόμενοι παρὰ τε Ἰκαρον καὶ διὰ νήσων τὸν πλοὸν ἐποιεῦν-

το, εἰς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, δειδαντες μάλιστα τὸν περίπλοον τοῦ Ἄθω, ὅτι τῷ προτέρῳ ἔτει ποιεύμενοι ταύτη τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ καὶ ἡ Νάξος σφέας ἠνάγκασε, πρότερον οὐκ ἁλοῦσα. Ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰκαρίου 96 πελάγεος προσφερόμενοι προσέμιξαν τῇ Νάξῳ· ἐπὶ ταύτην γὰρ δὴ πρῶτην ἐπεῖχον στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι, μεμνημένοι τῶν πρότερον οἱ Νάξιοι πρὸς τὰ οὖρεα οἰχοντο φεύγοντες οὐδὲ ὑπέμειναν. οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι τοὺς κατέλαβον αὐτῶν, ἐνέπρησαν καὶ τὰ ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν, ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνήγοντο. Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίησαν, οἱ Ἀήλιοι ἐκ- 97 λιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Ἀῆλον οἰχοντο φεύγοντες εἰς Τήνον. τῆς δὲ στρατιῆς καταπλωούσης ὁ Δᾶτις προπλώσας οὐκ ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ πέτρην ἐν τῇ Πηναίῃ· αὐτὸς δὲ πνυθόμενος ἵνα ᾗσαν οἱ Ἀήλιοι, πέμπων κήρυκα ἠγόρευέ σφι τάδε· Ἄνδρες ἱεροὶ, τί φεύγοντες οἰχεσθε, οὐκ ἐπιτήδεα καταγνόντες κατ' ἐμεῦ; ἐγὼ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω καὶ μοι ἐκ βασιλέος ὥδε ἐπέσταλται, ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν χώραν μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. νῦν ὦν καὶ ἄπιτε ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε. Ταῦτα μὲν ἐπεκηρυκεύσατο τοῖσι Ἀηλίοισι, μετὰ δὲ λιβανωτοῦ τριηκόσια τέλαιντα κατανή- 98 σας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυμίησε. Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας ἐπλωε ἅμα τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἐρέτριαν πρῶτα, ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἰωνας καὶ Αἰολέας, μετὰ δὲ τοῦτον ἐνθεῦ- τεν ἐξαναχθέντα Ἀῆλος ἐκινήθη, ὥς ἔλεγον Ἀήλιοι, καὶ πρῶτα καὶ ὕστατα μέχρι ἐμεῦ σείσθαισα. καὶ τοῦτο μὲν κου τέρας ἀνθρώποισι τῶν μελλόντων ἔσεσθαι κακῶν ἔφηνε ὁ θεός. ἐπὶ γὰρ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος καὶ Ξέρξεω τοῦ Δαρείου καὶ Ἀρταξέρξεω τοῦ Ξέρξεω, τριῶν τούτων ἐπεξῆς γενεῶν ἐγένετο πλέω κακὰ τῇ Ἑλλάδι ἢ ἐπὶ εἴκοσι

ἄλλας γενεὰς τὰς πρὸ Δαρείου γενομένας, τὰ μὲν ἀπὸ τῶν Περσέων αὐτῇ γενόμενα, τὰ δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν κορυφαίων περὶ τῆς ἀρχῆς πολεμεύοντων. οὕτω οὐδὲν ἦν ἀεικὲς κινηθῆναι Δῆλον τὸ πρὶν εἶναι ἀκίνητον. καὶ ἐν χρησμῷ ἦν γεγραμμένον περὶ αὐτῆς ὧδε·

Κινήσω καὶ Δῆλον, ἀκίνητόν περ εἶναι.

[δύναται δὲ κατὰ Ἑλλάδα γλῶσσαν ταῦτα τὰ οὐνόματα, Δαρεῖος ἐρξίης, Ξέρξης ἀρήιος, Ἀρταξέρξης μέγας ἀρήιος. τούτους μὲν δὴ τοὺς βασιλέας ὧδε ἂν ὀρθῶς κατὰ γλῶσσαν τὴν σφετέρην Ἑλληνες καλέοιεν]. Οἱ δὲ βάρβαροι ὡς ἀπήειραν ἐκ τῆς Δήλου, προσίσχον πρὸς τὰς νήσους, ἐνθεῦτεν δὲ στρατιὴν τε παρελάβανον καὶ ὁμήρους τῶν νησιωτέων παῖδας ἐλάμβανον. ὡς δὲ περιπλῶντες τὰς νήσους προσέσχον καὶ ἐς Καρύστον· οὐ γὰρ δὴ σφι οἱ Καρύστιοι οὔτε ὁμήρους ἐδίδονσαν οὔτε ἔφασαν ἐπὶ πόλιν ἀστυγείτονας στρατεύεσθαι, λέγοντες Ἐρετρίαν τε καὶ Ἀθήνας, ἐνθαῦτα τούτους ἐπολιόρχεον τε καὶ τὴν γῆν σφέων ἔκειρον, ἐς ὃ καὶ οἱ Καρύστιοι παρέστησαν ἐς τῶν
 100 Περσέων τὴν γνώμην. Ἐρετριέες δὲ πυνθανόμενοι τὴν στρατιὴν τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιπλῶνουςαν Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ ἀπέλπαντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλλὰ τοὺς τετρακισχίλους κληρουχέοντας τῶν ἱπποβοτέων Χαλκιδέων τὴν χώραν, τούτους σφι διδοῦσι τιμωροὺς. τῶν δὲ Ἐρετριέων ἦν ἄρα οὐδὲν ὑγιὲς βούλευμα, οἱ μετεπέμποντο μὲν Ἀθηναίους, ἐφρόνεον δὲ διαφασίας ιδέας. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐβουλεύοντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς τὰ ἄκρα τῆς Εὐβοίης, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἴδια κέρδεα προσδεκόμενοι παρὰ τοῦ Πέρσεω οἴσεσθαι προδοσίην ἐσκευάζοντο. μαθὼν δὲ τούτων ἑκάτερα ὡς εἶχε Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τῶν Ἐρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι ἤκουσι τῶν Ἀθηναίων πάντα τὰ παρεόντα σφι πρήγματα, προσεδέετό τε ἀπαλ-

ἰάσσεσθαι σφεας ἐς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προσαπόλων-
 ται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῦτα Αἰσχίνη συμβουλευέσαντι πεί-
 θονται. Καὶ οὗτοι μὲν διαβάντες ἐς Ὠρωπὸν ἑσώζον 101
 σφεας αὐτούς, οἱ δὲ Πέρσαι πλώοντες κατέσχον τὰς νέας
 τῆς Ἑρετρικῆς χώρας κατὰ Ταμύνας καὶ Χοιρέας καὶ Αἰ-
 γίλια, κατασχόντες δὲ ἐς ταῦτα τὰ χωρία ἀντίκα ἵππους
 τε ἐξεβάλλοντο καὶ παρεσκευάζοντο ὥς προσοισόμενοι
 τοῖσι ἐχθροῖσι. οἱ δὲ Ἑρετριεῖς ἐπεξελθεῖν μὲν καὶ μαχέ-
 σασθαι οὐκ ἐποίησαν βουλὴν, εἰ κως δὲ διαφυλάττειεν
 τὰ τείχεα, τούτου σφι περὶ ἔμελε, ἐπεῖτε ἐνίκα μὴ ἐκλι-
 πεῖν τὴν πόλιν. προσβολῆς δὲ γινομένης καρτερῆς πρὸς
 τὸ τεῖχος ἐπιπτον ἐπὶ ἕξ ἡμέρας πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρων,
 τῇ δὲ ἐβδόμῃ Εὐφορβός τε ὁ Ἀλκιμάχου καὶ Φίλαγρος ὁ
 Κυνέω, ἄνδρες τῶν ἀστῶν δόκιμοι, προδιδούσι τοῖσι
 Πέρσῃσι. οἱ δὲ ἐσελθόντες ἐς τὴν πόλιν τοῦτο μὲν τὰ ἱρὰ
 συλήσαντες ἐνέπρησαν, ἀποτινύμενοι τῶν ἐν Σάρδισι
 κατακαυθέντων ἱρῶν, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἡνδρα-
 ποδίσαντο κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς. Χειρωσάμενοι δὲ 102
 τὴν Ἑρέτριαν καὶ ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας ἐπλῶον ἐς
 τὴν Ἀττικὴν, κατέργοντές τε πολλὸν καὶ δοκέοντες ταῦ-
 τὰ τοὺς Ἀθηναίους ποιήσειν, τὰ καὶ τοὺς Ἑρετριεῖς
 ἐποίησαν, καὶ ἦν γὰρ ὁ Μαραθῶν ἐπιτηδεώτατον χωρίον
 τῆς Ἀττικῆς ἐνιππεῦσαι καὶ ἀγχοτάτω τῆς Ἑρετρίης, ἐς
 τοῦτό σφι κατηγέετο Ἰππίας ὁ Πεισιστράτου. Ἀθηναῖοι 103
 δὲ ὥς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβώθεον καὶ αὐτοὶ ἐς τὸν Μα-
 ραθῶνα. ἦγον δὲ σφεας στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος
 ἦν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα τὸν Στησαγόρεω
 κατέλαβε φυγεῖν ἐξ Ἀθηνῶν Πεισίστρατον τὸν Ἰππο-
 κράτους. καὶ αὐτῷ φεύγοντι Ὀλυμπιάδα ἀνελέσθαι τε-
 θροίπῳ συνέβη, καὶ ταύτην μὲν τὴν νίκην ἀνελόμενόν
 μιν τῷ αὐτῷ ἐξενεῖκασθαι τῷ ὁμομητρίῳ ἀδελφεῷ Μιλτιά-
 δῃ. μετὰ δὲ τῇ ὑστερῇ Ὀλυμπιάδι τῇσι αὐτῇσι ἵπποισι

νικέων παραδιδόει Πεισιστράτῳ ἀνακηρυχθῆναι, καὶ τῇ νίκῃν παρὲς τούτῳ κατῆλθε ἐπὶ τὰ ἑωυτοῦ ὑπόσπονδος. καὶ μιν ἀνελόμενον τῇσι αὐτῇσι ἵπποισι ἄλλην Ὀλυμπιάδα κατέλαβε ἀποθανεῖν ὑπὸ τῶν Πεισιστράτου παίδων οὐκέτι περιεόντος αὐτοῦ Πεισιστράτου· κτείνουσι δὲ οὗτοί μιν κατὰ τὸ πρυτανήιον νυκτὸς ὑπείσαντες ἄνδρας. τέθναπται δὲ Κίμων πρὸ τοῦ ἄστεος, πέρην τῆς διὰ Κόλλης καλεομένης ὁδοῦ, καταντίον δ' αὐτοῦ αἱ ἵπποι τεθνάσκειται αὐταὶ αἱ τρεῖς Ὀλυμπιάδας ἀνελόμεναι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἄλλαι ἵπποι ἥδη τῶντὸ τοῦτο Εὐαγόρειῳ Ἀάκωνος, πλέω δὲ τούτων οὐδαμαί. Ὁ μὲν δὴ πρεσβύτερος τῶν παίδων τῷ Κίμωνι Στησαγόρης ἦν τηνικαῦτα παρὰ τῷ πατρίῳ Μιλτιάδῃ τρεφόμενος ἐν τῇ Χερσονήσῳ, ὃ δὲ νεώτερος παρ' αὐτῷ Κίμωνι ἐν Ἀθήνῃσι, τοῦνομα ἔχων ἀπὸ τοῦ οἰκιστῆς τῆς Χερσονήσου Μιλτιάδεω Μιλτιάδης.

- 104 Οὗτος δὴ ὢν τότε ὁ Μιλτιάδης ἦκων ἐκ τῆς Χερσονήσου καὶ ἐκπεφευγὼς διπλόον θάνατον ἐστρατήγεε Ἀθηναίων. ἅμα μὲν γάρ οἱ Φοίνικες αὐτὸν οἱ ἐπιδιώξαντες μέχρι Ἰμβρου περὶ πολλοῦ ἐποιεῦντο λαβεῖν τε καὶ ἀναγαγεῖν παρὰ βασιλέα, ἅμα δὲ ἐκφυγόντα τε τούτους καὶ ἀπικόμενον ἐς τὴν ἑωυτοῦ, δοκέοντά τε εἶναι ἐν σωτηρίῃ ἤδη, τὸ ἐνθευτέν μιν οἱ ἐχθροὶ ὑποδεξάμενοι καὶ ὑπὸ δικαστήριον αὐτὸν ἀγαγόντες ἐδίωξαν τυραννίδος τῆς ἐν Χερσονήσῳ. ἀποφυγὼν δὲ καὶ τούτους στρατηγὸς οὕτω Ἀθηναίων ἀπεδέχθη, αἰρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου.

- 105 Καὶ πρῶτα μὲν εἶντες ἔτι ἐν τῷ ἄστει οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην, Ἀθηναῖον μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετέοντα· τῷ δὴ, ὡς αὐτὸς τε ἔλεγε Φειδιππίδης καὶ Ἀθηναίοισι ἀπήγγελλε, περὶ τὸ Παρθένιον οὖρος τὸ ὑπὲρ Τεγέης ὃ Πᾶν περιπίπτει. βόσσαντα δὲ τοῦνομα τοῦ Φειδιππίδεω τὸν Πᾶνα Ἀθηναίοισι κελευσαι ἀπαγγεῖλαι,

διότι ἑαυτοῦ οὐδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιεῦνται, ἔοντος ἐν-
 νόου Ἀθηναίοισι καὶ πολλαχῇ γενομένου ἤδη σφι χρησί-
 μου, τὰ δ' ἔτι καὶ ἔσομένου. καὶ ταῦτα μὲν Ἀθηναῖοι
 καταστάντων σφι εὖ ἤδη τῶν πρηγμάτων πιστεύσαντες
 εἶναι ἀληθέα ἰδρύναντο ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει Πανὸς ἱρὸν, καὶ
 αὐτὸν ἀπὸ ταύτης τῆς ἀγγελίης θυσίῃσι ἐπετέουσιν καὶ λαμ-
 πάδι ἱλάσκονται. Τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν 106
 ὁ Φειδιππίδης οὗτος, ὅτε πέρ οἱ ἔφη καὶ τὸν Πάνα φα-
 νῆναι, δευτεραῖος ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἄστεος ἦν ἐν Σπάρ-
 τη, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε· Ὡς Λακεδαι-
 μόνιοι, Ἀθηναῖοι ὑμῶν δέονται σφίσι βωθῆσαι καὶ μὴ
 περιδεῖν πόλιν ἀρχαιοτάτην ἐν τοῖσι Ἑλλήσι δουλοσύνη
 περιπεσοῦσαν πρὸς ἀνδρῶν βαρβάρων· καὶ γὰρ νῦν Ἐρε-
 τριά τε ἡνδραπόδισται καὶ πόλις λογίμῃ ἡ Ἑλλὰς γέγονε
 ἀσθενεστέρη. Ὁ μὲν δὴ σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελλε,
 τοῖσι δὲ ἕαδε μὲν βωθῆειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δὲ σφι
 ἦν τὸ παραυτίκα ποιεῖν ταῦτα οὐ βουλομένοισι λύειν
 τὸν νόμον· ἦν γὰρ ἵσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη
 δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν μὴ οὐ πλήρους ἔοντος τοῦ
 κύκλου. οὗτοι μὲν νυν τὴν πανσέληνον ἔμενον, τοῖσι δὲ 107
 βαρβάροισι κατηγγέετο Ἰππίας ὁ Πεισιστράτου ἐς τὸν Μα-
 ραθῶνα, τῆς παροιχομένης νυκτὸς ὅσιν ἰδὼν ἐν τῷ ὕπνῳ
 τοιήνδε· ἐδόκεε ὁ Ἰππίας τῇ μητρὶ τῇ ἑαυτοῦ συνευνη-
 θῆναι. συνεβάλετο ὦν ἐκ τοῦ ὄνελρου κατελθὼν ἐς τὰς
 Ἀθήνας καὶ ἀνασωσάμενος τὴν ἀρχὴν τελευτήσῃ ἐν τῇ
 ἑαυτοῦ γηραιός. ἐκ μὲν δὴ τῆς ὄψιος συνεβάλετο ταῦτα,
 τότε δὲ κατηγεόμενος τοῦτο μὲν τὰ ἀνδράποδα τὰ ἐξ Ἐρε-
 τρίας ἀπέβησε ἐς τὴν νῆσον τὴν Στυρέων, καλεομένην
 δὲ Αἰγίλειαν, τοῦτο δὲ καταγομένης ἐς τὸν Μαραθῶνα
 τὰς νέας ὥρμιζε οὗτος, ἐκβάντας τε ἐς γῆν τοὺς βαρβά-
 ρους διέτασσε. καὶ οἱ ταῦτα διέποντι ἐπῆλθε πταρεῖν τε
 καὶ βῆξαι μεζόνως ἢ ὥς ἐώθεε, οἷα δὲ οἱ πρεσβυτέρῳ ἔοντι

τῶν ὀδόντων οἱ πλεῖνες ἐσείοντο. τούτων ὦν ἓνα τῶν ὀδόντων ἐκβάλλει ὑπὸ βίης βήξας· ἐκπεσόντος δὲ ἐς τὴν ψάμμον αὐτοῦ ἐποιέετο πολλὴν σπουδὴν ἐξευρεῖν. ὥς δὲ οὐκ ἐφαίνετο οἱ ὁ ὀδὼν, ἀναστενάζας εἶπε πρὸς τοὺς παραστάτας· Ἡ γῆ ἥδε οὐκ ἡμετέρη ἐστὶ οὐδέ μιν δυνησόμεθα ὑποχειρίην ποιήσασθαι· ὁκόσον δὲ τί μοι μέ-
 108 ρος μετῆν, ὁ ὀδὼν μετέχει. Ἰππῆς μὲν δὴ ταύτῃ τὴν ὄψιν συνεβάλετο ἐξεληλυθέναι, Ἀθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν τεμένει Ἡρακλέος ἐπῆλθον βωθέοντες Πλαταιέες πανδημεῖ· καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόρους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιρέατο· ἔδοσαν δὲ ᾧδε. πιεζόμενοι ὑπὸ Θηβαίων οἱ Πλαταιέες ἐδίδοσαν πρῶτα παρατυχοῦσι Κλεομένει τε τῷ Ἀναξανδρίδῃ καὶ Λακεδαιμονίοισι σφέας αὐτοὺς, οἱ δὲ οὐ δεκόμενοι ἔλεγόν σφι τάδε· Ἡμεῖς μὲν ἑκαστέρῳ τε οἰκέομεν, καὶ ὑμῖν τοιήδε τις γίνοιτ' ἂν ἐπικουρίῃ ψυχρῇ· φθάλητε γὰρ ἂν πολλάκις ἐκ-
 ανδραποδισθέντες ἢ τινα πυθέσθαι ἡμέων. συμβουλευόμεν δὲ ὑμῖν δοῦναι ὑμέας αὐτοὺς Ἀθηναίοισι, πλησιωχώροισι τε ἀνδράσι καὶ τιμωρέειν ἐοῦσι οὐ κακοῖσι. Ταῦτα συνεβούλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι, οὐ κατ' εὖνοϊαν οὕτω τῶν Πλαταιέων, ὥς βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἔχειν πόρους συνεστεῶτας Βοιωτοῖσι. Λακεδαιμόνιοι μὲν νυν Πλαταιεῦσι ταῦτα συνεβούλευον, οἱ δὲ οὐκ ἠπίστησαν, ἀλλ' Ἀθηναίων ἰρὰ ποιούντων τοῖσι δυώδεκα θεοῖσι ἰκέ-
 ται ἱζόμενοι ἐπὶ τὸν βωμὸν ἐδίδοσαν σφέας αὐτοὺς. Θηβαῖοι δὲ πυθόμενοι ταῦτα ἐστρατεύοντο ἐπὶ τοὺς Πλαταιέας· Ἀθηναῖοι δέ σφι ἐβώθεον. μελλόντων δὲ συνάπτειν μάχην Κορίνθιοι οὐ περιεῖδον, παρατυχόντες δὲ καὶ καταλλάξαντες ἐπιτρεψάντων ἀμφοτέρων, οὗρισαν τὴν χώραν ἐπὶ τοισίδε, ἑᾶν Θηβαίους Βοιωτῶν τοὺς μὴ βουλομένους ἐς Βοιωτοὺς τελέειν. Κορίνθιοι μὲν δὴ ταῦ-

τα γνόντες ἀπαλλάσσοντο, Ἀθηναίοισι δὲ ἀπιούσι ἐπε-
θήκαντο Βοιωτοί, ἐπιθέμενοι δὲ ἐσώσθησαν τῇ μάχῃ.
ὑπερβάντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς οἱ Κορίνθιοι ἔθνηκαν
Πλαταιεῦσι εἶναι οὖρους, τοὺτους ὑπερβάντες τὸν Ἀσω-
πὸν αὐτὸν ἐποίησαντο οὖρον Θηβαίοισι πρὸς Πλαταιέας
εἶναι καὶ Ῥσιάς. ἔδοσαν μὲν δὴ οἱ Πλαταιέες σφέας αὐ-
τοὺς Ἀθηναίοισι τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ, ἤκου. δὲ τότε ἐς
Μαραθῶνα βωθέοντες. Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι 109
ἐγίνοντο δίχα αἱ γνώμαι, τῶν μὲν οὐκ εἰώτων συμβα-
λεῖν, ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιῇ τῇ Μήδων συμβαλεῖν,
τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. ὥς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο
καὶ ἐνίκα ἡ χεῖρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα ἦν γὰρ ἐν-
δέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πο-
λεμαρχεῖν, τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν πο-
λέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι, ἦν τε τότε πολέ-
μαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλ-
τιάδης ἔλεγε τάδε· Ἐν σοὶ νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἡ κατα-
δουλώσαι Ἀθήνας, ἢ ἐλευθέρως ποιήσαντα μνημόσυνα
λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον, οἷα οὐδὲ Ἀρ-
μόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων λείπουσι. νῦν γὰρ δὴ, ἐξ οὗ
ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἤκουσι μέγιστον. καὶ ἦν
μὲν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδεκται τὰ πείσσονται
παραδεδομένοι Ἰππῖη, ἣν δὲ περιγένηται αὕτη ἡ πόλις,
οἷη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων πόλιων γενέσθαι. κῶς
ὦν δὴ ταῦτα οἷα τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τοι τού-
των ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κύρος ἔχειν, νῦν ἐρχομαι
φράσω. ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα δίχα γίνον-
ται αἱ γνώμαι, τῶν μὲν κελευόντων συμβαλεῖν, τῶν δὲ
οὐ. ἦν μὲν νῦν μὴ συμβάλωμεν, ἔλπομαί τινα στάσιν
μεγάλην ἐμπεσοῦσαν διασεῖσειν τὰ Ἀθηναίων φρο-
νήματα ὥστε μηδῖσαι, ἦν δὲ συμβάλωμεν πρὶν τι καὶ
σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέροις ἐγγενέσθαι, θεῶν τα

- ἴσα νεμόντων οἰοί τε εἶμεν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ-
 ταῦτα ὧν πάντα ἐς σέ νυν τείνει καὶ ἐκ σέο ἤρτηται· ἦν
 γὰρ σὺ γνώμη τῇ ἐμῇ προσθῇ, ἔστι τοι πατρίς τε ἑλευ-
 θέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἦν δὲ τὴν τῶν
 ἀποσπενδόντων τὴν συμβολὴν ἔλη, ὑπάρξει τοι τῶν ἐγὼ
 110 κατέλεξα ἀγαθῶν τὰ ἐναντία. Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιά-
 δης προσκτᾷ τὸν Καλλίμαχον. προσγενομένης δὲ τοῦ
 πολεμάρχου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ
 οἱ στρατηγοὶ, τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὥς ἐκά-
 στου αὐτῶν ἐγίνετο πρυτανή τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδῃ
 παρεδίδωσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὕτω καὶ συμβολὴν ἐποιέε-
 111 το, πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανή ἐγίνετο. Ὡς δὲ ἐς ἐκεῖ-
 νου περιήλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὧδε Ἀθηναῖοι ὥς
 συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρας ἡγέετο ὁ πολέμαρ-
 χος Καλλίμαχος· ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε οὕτω τοῖσι Ἀθη-
 ναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν. ἡγεομένου
 δὲ τούτου ἐξεδέκοντο ὥς ἡριθμέοντο αἱ φυλαὶ, ἐχόμεναι
 ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο, ἔχοντες τὸ εὐώνυμον
 κέρας, Πλαταιέες. ἀπὸ ταύτης γὰρ σφι τῆς μάχης θυσίας
 Ἀθηναίων ἀναγόντων καὶ πανηγύριος τὰς ἐν τῇσι πεν-
 τετηρίσι γινομένας κατεύχεται ὁ κῆρυξ ὁ Ἀθηναῖος, ἅμα
 τε Ἀθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι.
 τότε δὲ τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι ἐγί-
 νετο τοιόνδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ
 στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο ἐπὶ τάξις ὀλί-
 γας, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ δὲ
 112 κέρας ἐκάτερον ἔρωτο πλήθει. Ὡς δὲ σφι διετέτακτο
 καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλὰ, ἐνθαῦτα ὥς ἀπείδησαν οἱ
 Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἵεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. ἦσαν δὲ στά-
 διοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτῶν ἢ ὀκτώ. οἱ δὲ
 Πέρσαι ὀρέοντες δρόμῳ ἐπιόντας παρεσκευάζοντο ὥς δε-
 ξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον καὶ πᾶγχυ

ὀλεθρίην, ὁρέοντες αὐτοὺς ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ
ἐπειγομένους οὔτε ἵππου ὑπαρχούσης σφι οὔτε τοξευμά-
των. ταῦτα μὲν νυν οἱ βάρβαροι κατεΐκαζον, Ἀθηναῖοι
δὲ ἐπείτε ἄνθρωποι προσέμιξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο
ἄξιως λόγου. πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων τῶν ἡμεῖς
ἴδμεν δρόμῳ ἐς πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέ-
σχοντο ἐσθιῆτά τε Μηδικὴν ὁρέοντες καὶ τοὺς ἄνδρας ταύ-
την ἐσθιμένους· τέως δὲ ἦν τοῖσι Ἑλλήσι καὶ τὸ οὔνομα
τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι. Μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαρα- 113
θῶνι χρόνος ἐρίνετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρα-
τοπέδου ἐνέικον οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσῃ τε αὐτοὶ καὶ Σά-
και ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνέικον οἱ βάρβαροι,
καὶ ῥήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας ἐκά-
τερον ἐνέικον Ἀθηναῖοι τε καὶ Πλαταιέες. νικέοντες δὲ τὸ
μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων, τοῖσι δὲ
τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρεα ἀμφοτέρω
ἐμάχοντο καὶ ἐνέικον Ἀθηναῖοι. φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρ-
σῃσι εἶποντο κόπτοντες, ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπικό-
μενοι πῦρ τε αἶτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. Καὶ 114
τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πόντῳ ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος
διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός, ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν
στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω, τοῦτο δὲ Κυνέγειρος
ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων
νεὸς, τὴν χεῖρα ἀποκοπεῖς πελέκει πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι
Ἀθηναίων πολλοὶ τε καὶ οὔνομαστοί. Ἐπὶ μὲν δὴ τῶν 11
νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιούτῳ Ἀθηναῖοι, τῇσι δὲ λοι-
πῇσι οἱ βάρβαροι ἐξανακρουσάμενοι, καὶ ἀναλαβόντες ἐκ
τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον, τὰ ἐξ Ἑρετρίας ἀνδράποδα, πε-
ριέπλων Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους
ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. αἰτία δὲ ἔσχε ἐν Ἀθηναίοισι ἐξ
Ἀλκμαιωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθῆναι·
τούτους γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδῆξαι ἄσπιδας

- 116 εἰσὶν ἤδη ἐν τῇσι νηυσί. Οὗτοι μὲν δὴ περιέπλων Σού-
νιον, Ἀθηναῖοι δὲ, ὥς ποδῶν εἶχον, τάχιστα ἐβώθηον
εἰς τὸ ἄστυ, καὶ ἐφθησάν τε ἀπικόμενοι πρὶν ἢ τοὺς βαρ-
βάρους ἥκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρα-
κλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυ-
νοσάργει. οἱ δὲ βάρβαροι τῇσι νηυσὶ ὑπεραιωρηθέντες
Φαλήρου· τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίνειον τότε τῶν Ἀθηναίων,
ὑπὲρ τούτου ἀνακαυχέσαντες τὰς νέας ἀπέπλων ὀπίσω
117 εἰς τὴν Ἀσίην. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθα-
νον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑκακισχιλίους καὶ τετρακοσίους
ἄνδρας, Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν ἐνενήκοντα καὶ δύο· ἔπε-
σον μὲν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι, συνήνευκε δὲ αὐτόθι θῶ-
μα γενέσθαι τοιόνδε, Ἀθηναῖον ἄνδρα Ἐπίζηλον τὸν
Κουφαγόρεω ἐν τῇ συστάσει μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γυ-
νόμενον ἀγαθὸν τῶν ὁμμάτων στερηθῆναι, οὔτε πλη-
γέντα οὐδὲν τοῦ σώματος οὔτε βληθέντα, καὶ τὸ λοιπὸν
τῆς ζῆς διατελέειν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου ἔοντα τυφλόν.
λέγειν δὲ αὐτὸν ἦκουσα περὶ τοῦ πάθους τοιόνδε τινα λό-
γον, ἄνδρα οἱ δοκέειν ὀπλίτην ἀντιστῆναι μέγαν, τοῦ τὸ
γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν σκιάζειν· τὸ δὲ φάσμα τοῦ-
το ἑαυτὸν μὲν παρεξελθεῖν, τὸν δὲ ἑαυτοῦ παραστάτην
ἀποκτείνειν. ταῦτα μὲν δὴ Ἐπίζηλον ἐπυνθόμην λέγειν.
118 Δᾶτις δὲ πορευόμενος ἅμα τῷ στρατῷ εἰς τὴν Ἀσίην,
ἐπείτα ἐγένετο ἐν Μυκόνῳ, εἶδε ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ. καὶ
ἥτις μὲν ἦν ἡ ὄψις, οὐ λέγεται, ὁ δὲ, ὥς ἡμέρη τάχιστα
ἐπέλαμψε, ζήτησιν ἐποιέετο τῶν νεῶν, εὐρῶν δὲ ἐν Φοι-
νίσσῃ νηὶ ἄγαλμα Ἀπόλλωνος κεχρυσωμένον ἐπυνθάνε-
το, ὁκόθεν σεσυλημένον εἴη· πυθόμενος δὲ ἐξ οὗ ἦν ἱεροῦ,
ἐπλωε τῇ ἑαυτοῦ νηὶ εἰς Ἀήλον. καὶ ἀπύκατο γὰρ την-
καῦτα οἱ Ἀήλιοι ὀπίσω εἰς τὴν νῆσον, κατατίθεται τε εἰς
τὸ ἱερὸν τὸ ἄγαλμα, καὶ ἐντέλλεται τοῖσι Ἀηλίοις ἀπα-
ραγεῖν τὸ ἄγαλμα εἰς Ἀήλιον τὸ Θηβαίων· τὸ δ' ἐστὶ ἐπὶ

θαλάσση Χαλκίδος καταντίον. Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ἐν-
 τειλάμενος ἀπέπλωε, τὸν δὲ ἀνδριάντα τοῦτον Ἀήλιοι
 οὐκ ἀπήγαγον, ἀλλὰ μιν δι' ἐτέων εἴκοσι Θηβαῖοι αὐτοὶ
 ἐκ θεοπροπίου ἐκομίσαντο ἐπὶ Ἀήλιον. Τοὺς δὲ τῶν Ἑρε- 119
 τριέων ἠνδραποδισμένους Δᾶτις τε καὶ Ἀρταφέρνης, ὡς
 προσέσχον ἐς τὴν Ἀσίην πλώοντες, ἀνήγαγον ἐς Σούσα.
 βασιλεὺς δὲ Δαρεῖος πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς
 Ἑρετριέας ἐνείχε σφι δεινὸν χόλον οἷα ἀρξάντων ἀδικίης
 προτέρων τῶν Ἑρετριέων, ἐπέιτε δὲ εἰδὲ σφεας ἀπαχθέν-
 τας παρ' ἐαυτὸν καὶ ὑποχειρίους ἐωυτῷ ἔοντας, ἐποίησε
 κακὸν ἄλλο οὐδὲν, ἀλλὰ σφεας τῆς Κισσίας χώρας κατοί-
 κισε ἐν σταθμῷ ἐωυτοῦ, τῷ οὐνομά ἐστι Ἀρδέρικκα, ἀπὸ
 μὲν Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους σταδίους ἀπέχοντι, τεσ-
 σεράκοντα δὲ ἀπὸ τοῦ φρέατος, τὸ παρέχεται τριφασίας
 ἰδέας· καὶ γὰρ ἄσφαλτον καὶ ἄλας καὶ ἔλαιον ἀρύσσονται
 ἐξ αὐτοῦ τρόπῳ τοιῷδε· ἀντλέεται μὲν κηλωνίῳ, ἀντὶ δὲ
 γαυλοῦ ἥμισυ ἀσκοῦ οἱ προσδίδεται· ὑποτύψας δὲ τοῦτω
 ἀντλέει καὶ ἔπειτεν ἐργχεί ἐς δεξαμενὴν· ἐκ δὲ ταύτης ἐς
 ἄλλο διαχεόμενον τράπεται τριφασίας ὕδους. καὶ ἡ μὲν
 ἄσφαλτος καὶ οἱ ἄλες πηγνύεται παραντίκα, τὸ δὲ ἔλαιον
 συνάγουσι ἐν ἀγγηλοῖσι, τὸ οἱ Πέρσαι καλέουσι ραδινά-
 κην· ἐστὶ δὲ μέλαν καὶ ὕδμην παρεχόμενον βαρέαν. Ἐν-
 θαῦτα τοὺς Ἑρετριέας κατοίκισε βασιλεὺς Δαρεῖος, οἳ καὶ
 μέχρι ἐμὸ εἶχον τὴν χώραν ταύτην φυλάσσοντες τὴν ἀρ-
 χαίην γλῶσσαν. Τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑρετριέας ἔσχε οὕτω,
 Λακεδαιμονίων δὲ ἦκον ἐς τὰς Ἀθήνας δισχίλιοι μετὰ 120
 τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν
 οὕτω, ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐρένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ.
 ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς ἰμείροντο ὅμως θηγή-
 σασθαι τοὺς Μήδους, ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα
 ἐθήγησαντο. μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον
 αὐτῶν ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω.

- 121 Θῶμα δέ μοι, καὶ οὐκ ἐνδέχομαι τὸν λόγον, Ἀλκμαιωνίδας ἂν κοτε ἀναδέξαι Πέρσῃσι ἐκ συνδήματος ἄσπίδα, βουλομένους ὑπὸ βαρβάροις εἶναι Ἀθηναίους καὶ ὑπὸ Ἰππῖῃ. οἵτινες μᾶλλον ἢ ὁμοίως Καλλίῃ τῷ Φαινίππου, Ἰππονίκου δὲ πατρὶ, φαίνονται μισοτύραννοι ἔόντες. Καλλίης τε γὰρ μῦθος Ἀθηναίων ἀπάντων ἐτόλμα, ὥκως Πεισίστρατος ἐκπέσοι ἐκ τῶν Ἀθηνέων, τὰ χρήματα αὐτοῦ κηρυσσόμενα ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὠνέσθαι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐχθίστα ἐς αὐτὸν πάντα ἐμηχανᾶτο.
- 122 [Καλλίῳ δὲ τούτου ἄξιον πολλαχοῦ μνήμην ἐστὶ πάντα τινὰ εἶναι. τοῦτο μὲν γὰρ τὰ προλελεγμένα, ὡς ἀνὴρ ἄκρος ἐλευθερῶν τὴν πατρίδα, τοῦτο δὲ τὰ ἐν Ὀλυμπίῃ ἐποίησε. Ἰππῳ νικήσας, τεθρίπῳ δὲ δεύτερος γενόμενος, Πύθια δὲ πρότερον ἀνελόμενος, ἐφανερώθη ἐς τοὺς Ἕλληνας πάντας μεγίστησι δαπάνῃσι. τοῦτο δὲ κατὰ τὰς ἐωυτοῦ θυγατέρας εὐύσας τρεῖς οἴος τις ἀνὴρ ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ ἐγένοντο γάμου ὥραιαι, ἔδωκε σφι δωρεὴν μεγαλοπρεπεστάτην ἐκέλευσεν τε ἐχαρίσατο· ἐκ γὰρ πάντων τῶν Ἀθηναίων τὸν ἐκάστη ἐθέλοι ἄνδρα ἐωυτῇ ἐκλέξασθαι, ἔδωκε τούτῳ τῷ ἀνδρὶ.] Καὶ οἱ Ἀλκμαιωνίδαι ὁμοίως ἢ οὐδὲν ἔσσαν τούτου ἦσαν μισοτύραννοι. Θῶμα ὦν μοι, καὶ οὐ προσέμαι τὴν διαβολὴν, τούτους γε ἀναδέξαι ἄσπίδα, οἵτινες ἔφειργόν τε τὸν πάντα χρόνον τοὺς τυράννους, ἐκ μηχανῆς τε τῆς τούτων ἐξέλιπον οἱ Πεισιστρατίδαι τὴν τυραννίδα. καὶ οὕτω τὰς Ἀθήνας οὗτοι ἦσαν οἱ ἐλευθερώσαντες πολλῷ μᾶλλον ἢ περ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων, ὡς ἐγὼ κρίνω. οἱ μὲν γὰρ ἐξηργήωσαν τοὺς ὑπολοίπους Πεισιστρατιδέων Ἰππαρχον ἀποκτείναντες, οὐδὲ τι μᾶλλον ἐπαυσαν τοὺς λοιποὺς τυραννεύοντας, Ἀλκμαιωνίδαι δὲ ἐμφανέως ἡλευθέρωσαν, εἰ δὴ οὗτοι γε ἀληθέως ἦσαν οἱ τὴν Πυθίην ἀναπέλσαντες προσημαίνειν Λακεδαιμονίοισι ἐλευθεροῦν τὰς

Ἀθηνας, ὥς μοι πρότερον δεδήλωται. Ἀλλὰ γὰρ ἴσως τι 124
 ἐπιμεμφόμενοι Ἀθηναίων τῷ δήμῳ προσδίδουσιν τὴν πα-
 τριδα. οὐ μὲν ὦν ἥσαν σφεων ἄλλοι δοκιμώτεροι ἐν γε
 Ἀθηναίοισι ἄνδρες, οὐδ' οἱ μᾶλλον ἐτετιμέατο. οὕτω
 οὐδὲ λόγος αἰρεῖται ἀναδεχθῆναι ἕκ γε ἂν τούτων ἀσπίδα
 ἐπὶ τοιούτῳ λόγῳ. ἀνεδέχθη μὲν γὰρ ἀσπίς, καὶ τοῦτο
 οὐκ ἔστι ἄλλως εἰπεῖν· ἐγένετο γάρ· ὅς μέντοι ἦν ὁ ἀνα-
 δέξας, οὐκ ἔχω προσωτέρῳ εἰπεῖν τούτων.

Οἱ δὲ Ἀλκμαίωνίδαι ἦσαν μὲν καὶ τὰ ἀνέκαθεν λαμ- 125
 προὶ ἐν τῇσι Ἀθήνῃσι, ἀπὸ δὲ Ἀλκμαίωνος καὶ αὐτῆς
 Μεγακλέος ἐγένοντο καὶ κάρτα λαμπροί. τοῦτο μὲν γὰρ
 Ἀλκμαίων ὁ Μεγακλέος τοῖσι ἐκ Σαρδίων Λυδοῖσι παρὰ
 Κροῖσον ἀπικνεομένοισι ἐπὶ τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελ-
 φοῖσι συμπρήκτωρ τε ἐγίνετο καὶ συνελάμβανε προθύ-
 μως, καὶ μιν Κροῖσος πυνθόμενος τῶν Λυδῶν τῶν ἐς τὰ
 χρηστήρια φοιτεούντων ἑαυτὸν εὖ ποιεῖν μεταπέμπεται
 ἐς Σάρδεις, ἀπικόμενον δὲ δωρέεται χρυσῷ, τὸν ἂν δύ-
 νηται τῷ ἑαυτοῦ σώματι ἐξενείκασθαι ἐσάπαξ. ὁ δὲ Ἀλ-
 κμαίων πρὸς τὴν δωρεὴν ἐοῦσαν τοιαύτην τοιάδε ἐπιτη-
 δεύσας προσέφερε· ἐνδύς κιθῶνα μέγαν καὶ κόλπον πολ-
 λὸν καταλιπόμενος τοῦ κιθῶνος, κοθόρνους τοὺς εὐ-
 ρισκε εὐρυτάτους ἐόντας ὑποδησάμενος ἦτε ἐς τὸν θη-
 σαυρὸν, ἐς τὸν οἱ κατηγέοντο, ἐσπεσὼν δὲ ἐς σωρὸν
 ψήγματος, πρῶτα μὲν παρέσχε παρὰ τὰς κνήμας τοῦ
 χρυσοῦ ὅσον ἐχώρειν οἱ κόθορνοι, μετὰ δὲ τὸν κόλπον
 πάντα πλησάμενος χρυσοῦ καὶ ἐς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς
 διαπάσας τοῦ ψήγματος καὶ ἄλλο λαβὼν ἐς τὸ στόμα ἐξῆγε
 ἐκ τοῦ θησαυροῦ, ἔλκων μὲν μόγῃς τοὺς κοθόρνους, παν-
 τι δὲ τετρὸς οἰκῶς μᾶλλον ἢ ἀνθρώπῳ· τοῦ τό τε στόμα
 ἐβέβυστο καὶ πάντα ἐξώγκωτο. ἰδόντα δὲ τὸν Κροῖσον
 γέλως ἐσῆλθε, καὶ οἱ πάντα τε ἐκεῖνα διδοῖ καὶ πρὸς ἕτερα
 δωρέεται οὐκ ἐλάσσων ἐκείνων. οὕτω μὲν ἐπλούτησε ἡ οἰ-

κή αὕτη μεγάλως, καὶ ὁ Ἀλκμαίων οὗτος οὕτω τεθριπ-
 126 ποτροφήσας Ὀλυμπιάδα ἀναιρέεται, μετὰ δὲ, γενεῇ δευ-
 τέρῃ ὕστερον, Κλεισθένης μιν ὁ Σικυῶνος τύραννος
 ἐξήειρε ὥστε πολλῶ οὐνομαστοτέρην γενέσθαι ἐν τοῖσι
 Ἕλλησι, ἢ πρότερον ἦν Κλεισθένης γὰρ τῷ Ἀριστωνύ-
 μου τοῦ Μύρωνος τοῦ Ἀνδρέω γίνεται θυγάτηρ, τῇ οὖ-
 νομα ἦν Ἀγαρίστη. ταύτην ἠθέλησε Ἑλλήνων πάντων
 ἐξευρὼν τὸν ἄριστον τούτῳ γυναικᾷ προσθεῖναι. Ὀλυμ-
 πίων ὦν ἐόντων καὶ νικέων ἐν αὐτοῖσι τεθρίπῳ ὁ Κλει-
 σθένης κήρυγμα ἐποίησατο, ὅστις Ἑλλήνων ἐαυτὸν ἄξιός
 Κλεισθέneos γαμβρὸν γενέσθαι, ἤκειν ἐς ἐξηκοστὴν ἡμέ-
 ρην ἢ καὶ πρότερον ἐς Σικυῶνα ὡς κυρώσοντος Κλεισθέ-
 νεὸς τὸν γάμον ἐν ἐνιαυτῷ, ἀπὸ τῆς ἐξηκοστῆς ἀρξαμένου
 ἡμέρης. Ἐνθαῦτα Ἑλλήνων ὅσοι σφίσι τε αὐτοῖσι ἦσαν
 καὶ πάτρῃ ἐξωγκωμένοι, ἐφοίτεον μνηστήρες· τοῖσι Κλει-
 σθένης καὶ δρόμον καὶ παλαίστρην ποιησάμενος ἐπ' αὐ-
 127 τῷ τούτῳ εἶχε. Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰταλίας ἦλθε Σμινδυρίδης
 ὁ Ἰπποκράτεος Συβαρίτης, ὃς ἐπὶ πλείστον δὴ χλιδῆς εἰς
 ἀνὴρ ἀπύκετο ἢ δὲ Σύβαρις ἤκμαζε τοῦτον τὸν χρόνον
 μάλιστα, καὶ Σιρίτης Δάμασος Ἀμύριος τοῦ σοφοῦ λε-
 γομένου παῖς. οὗτοι μὲν ἀπ' Ἰταλίας ἦλθον, ἐκ δὲ τοῦ
 κόλπου τοῦ Ἰονίου Ἀμφίμνηστος Ἐπιστροφὸν Ἐπιδά-
 μνιος· οὗτος δὲ ἐκ τοῦ Ἰονίου κόλπου. Αἰτωλὸς δὲ ἦλθε
 Τιτόρμου τοῦ ὑπερφύντος τε Ἕλληνας ἰσχυρὴ καὶ φυγόν-
 τος ἀνθρώπους ἐς τὰς ἐσχατίας τῆς Αἰτωλίδος χώρας,
 τούτου τοῦ Τιτόρμου ἀδελφεὸς Μάλης. ἀπὸ δὲ Πελοπον-
 νήσου Φεῖδωνος τοῦ Ἀργείων τυράννου παῖς Λεωνήδης,
 Φεῖδωνος δὲ τοῦ τὰ μέτρα ποιήσαντος Πελοποννησίοισι
 καὶ ὑβρίσαντος μέγιστα δὴ Ἑλλήνων ἀπάντων, ὃς ἐξα-
 ναστήσας τοὺς Ἡλείων ἀγωνοθέτας αὐτὸς τὸν ἐν Ὀλυμ-
 πῇ ἀγῶνα ἔδηκε, τούτου τε δὴ παῖς, καὶ Ἀμίαντος Ἀν-
 κούργου Ἀοκάς ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ Ἀξὴν ἐκ Παίου

πόλιος Λαφάνης Εὐφορίωνος τοῦ δεξαμένου τε, ὡς λό-
 γος ἐν Ἀρκαδίῃ λέγεται, τοὺς Διοσκούρους οἰκίοισι καὶ
 ἀπὸ τούτου ξεινοδοκέοντος πάντας ἀνθρώπους, καὶ
 Ἥλειος Ὀνομαστός Ἀγαίου. οὗτοι μὲν δὴ ἐξ αὐτῆς Πελο-
 ποννήσου ἦλθον, ἐκ δὲ Ἀθηνέων ἀπικούοντο Μεγακλῆς
 τε ὁ Ἀλκμαίωνος τούτου τοῦ παρὰ Κροῖσον ἀπικομένου,
 καὶ ἄλλος Ἴπποκλείδης Τισάνδρου, πλούτῳ καὶ εἶδει προ-
 φέρων Ἀθηναίων. ἀπὸ δὲ Ἐρετρίας ἀνθεύσης τοῦτον τὸν
 χρόνον Αὐσανίης, οὗτος δὲ ἀπ' Εὐβοίης μῦθος. ἐκ δὲ
 Θεσσαλίας ἦλθε τῶν Σκοπαδέων Διακτορίδης Κραννώ-
 νιος, ἐκ δὲ Μολοσσῶν Ἀλκων. τοσοῦτοι μὲν ἐγένοντο οἱ
 μνηστῆρες· ἀπικομένων δὲ τούτων ἐς τὴν προειρημένην 128
 ἡμέρην ὁ Κλεισθένης πρῶτα μὲν τὰς πάτρας τε αὐτῶν
 ἀνεπύθετο καὶ γένος ἐκάστου, μετὰ δὲ κατέχων ἐνιαυτὸν
 διεπειρᾶτο αὐτῶν τῆς τε ἀνδραγαθίης καὶ τῆς ὀργῆς καὶ
 παιδεύσιός τε καὶ τρόπου, καὶ ἐνὶ ἐκάστῳ ἰὼν ἐς συνου-
 σίην καὶ συνάπασι, καὶ ἐς γυμνάσιά τε ἐξαγινέων ὅσοι
 ἦσαν αὐτῶν νεώτεροι, καὶ τό γε μέριστον, ἐν τῇ συνιστῇ
 διεπειρᾶτο· ὅσον γὰρ κατεῖχε χρόνον αὐτοῦς, τοῦτον
 πάντα ἐποίησε καὶ ἅμα ἐξείνιξε μεγαλοπρεπέως. καὶ δὴ κου
 μάλιστα τῶν μνηστῆρων ἠρέσκοντό οἱ οἱ ἀπ' Ἀθηνέων
 ἀπικμένοι, καὶ τούτων μᾶλλον Ἴπποκλείδης ὁ Τισάνδρου
 καὶ κατ' ἀνδραγαθίην ἐκρίνετο, καὶ ὅτι τὸ ἀνέκαθεν τοῖσι
 ἐν Κορίνθῳ Κυψελίδῃσι ἦν προσήκων. Ὡς δὲ ἡ κυρὴ 129
 ἐγένετο τῶν ἡμερέων τῆς τε κατακλίσιος τοῦ γάμου καὶ
 ἐκφάσιος αὐτοῦ Κλεισθένεος, τὸν κρίνοι ἐκ πάντων, θύ-
 σας βοῦς ἑκατὸν ὁ Κλεισθένης εὐώχεε αὐτούς τε τοὺς
 μνηστῆρας καὶ τοὺς Σικωνίους πάντας. ὡς δὲ ἀπὸ δει-
 πνου ἐγένοντο, οἱ μνηστῆρες ἔριμ εἶχον ἀμφὶ τε μουσικῇ
 καὶ τῷ λεγομένῳ ἐς τὸ μέσον. προοιούσης δὲ τῆς πόσιος
 κατέχων πολλοὺν τοὺς ἄλλους ὁ Ἴπποκλείδης ἐκέλευσε τὸν
 ἀνλητὴν ἀνλῆσαι ἐμμέλειαν, πειθομένου δὲ τοῦ αὐ-

λητέω ὠρχήσατο. καί κως ἑωυτῷ μὲν ἀρεστῶς ὠρχέετο, ὁ δὲ Κλεισθένης ὁρέων ὅλον τὸ πρῆγμα ὑπώπτευε. μετὰ δὲ ἐπισχῶν ὁ Ἴπποκλείδης χρόνον ἐκέλευσέ οἱ τινα τράπεζαν ἐσενεῖκαι, ἐσελθούσης δὲ τῆς τραπέζης πρῶτα μὲν ἐπ' αὐτῆς ὠρχήσατο Λακωνικά σχημάτια, μετὰ δὲ ἄλλα Ἀττικά, τὸ τρίτον δὲ τὴν κεφαλὴν ἐρείσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῖσι σκέλεσι ἐχειρονόμησε. Κλεισθένης δὲ τὰ μὲν πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα ὀρχεομένου ἀποστυγέων γαμβρόν οἱ ἔτι γενέσθαι Ἴπποκλείδην διὰ τὴν τε ὄρχησιν καὶ τὴν ἀναίδειαν κατεῖχε ἑωυτόν, οὐ βουλόμενος ἐκραγῆναι ἐς αὐτόν· ὥς δὲ εἶδε τοῖσι σκέλεσι χειρονομήσαντα, οὐκέτι κατέχειν δυνάμενος εἶπε· ὦ παῖ Τισάνδρου, ἀπωρχήσασθε μὴν τὸν γάμον. ὁ δὲ Ἴπποκλείδης ὑπολαβὼν εἶπε· Οὐ φροντὶς Ἴπποκλείδῃ. ἀπὸ τούτου μὲν τοῦτο οὖνομάζεται.

- 130 Κλεισθένης δὲ σιγὴν ποιησάμενος ἔλεξε ἐς μέσον τάδε· Ἄνδρες παιδὸς τῆς ἐμῆς μνηστήρες, ἐγὼ καὶ πάντας ὑμέας ἐπαινέω, καὶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰ οἶόν τε εἴη, χαριζοίμην ἂν, μὴτ' ἓνα ὑμέων ἐξαίρετον ἀποκρίνων μῆτε τοὺς λοιποὺς ἀποδοκιμάζων· ἀλλ' οὐ γὰρ οἶά τέ ἐστι μίης πέρι παρθένου βουλευόντα πᾶσι κατὰ νόον ποιεῖν, τοῖσι μὲν ὑμέων ἀπελαυνομένοισι τοῦδε τοῦ γάμου τάλαντον ἀργυρίου ἐκάστω θωρηκὴν δίδωμι τῆς ἀξιῷσιος εἵνεκεν τῆς ἐξ ἐμεῦ γῆμαι καὶ τῆς ἐξ οἴκου ἀποδημίας, τῷ δὲ Ἀλκμαίωνος Μεγακλέϊ ἐγγυῶ παῖδα τὴν ἐμὴν Ἀγαρίστην νόμοισι τοῖσι Ἀθηναίων. φαμένον δὲ ἐγγυᾶσθαι Μεγακλέος
- 131 ἐκεκύρωτο ὁ γάμος Κλεισθένει. Ἀμφὶ μὲν κρίσι τῶν μνηστήρων τοσαῦτα ἐγένετο καὶ οὕτω Ἀλκμαίωνίδαι ἐβώσθησαν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, τούτων δὲ συνοικησάντων γίνεται Κλεισθένης τε ὁ τὰς φυλὰς καὶ τὴν δημοκρατίην Ἀθηναίοισι καταστήσας, ἔχων τὸ οὖνομα ἀπὸ τοῦ μητροπάτορος τοῦ Σικωνίου· οὗτός τε δὴ γίνεται Μεγακλέϊ καὶ Ἴπποκράτης, ἐκ δὲ Ἴπποκράτους Μεγακλέης τε ἄλλος

καὶ Ἀγαρίστη ἄλλη, ἀπὸ τῆς Κλεισθένεος Ἀγαρίστης ἔχουσα τὸ οὖνομα, ἣ συνοικήσασά τε Ξανθίππῳ τῷ Ἀρίφρονος καὶ ἔγκυος ἐοῦσα εἶδε ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, ἐδόκεε δὲ λέοντα τεκεῖν· καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τίκτει Περικλέα Ξανθίππῳ.

ΜΕΤΑ δὲ τὸ ἐν Μαραθῶνι τρωμα γενόμενον Μιλτιάδης, καὶ πρότερον εὐδοκιμέων παρὰ Ἀθηναίοισι, τότε μᾶλλον αὖξετο. αἰτήσας δὲ νέας ἐβδουμήκοντα καὶ στρατιήν τε καὶ χρήματα Ἀθηναίους, οὐ φράσας σφι, ἐπ' ἣν ἐπιστρατεύσεται χώρην, ἀλλὰ φὰς αὐτοὺς καταπλουτιεῖν, ἣν οἱ ἔπωνται· ἐπὶ γὰρ χώρην τοιαύτην δὴ τινα ἄξιον, ὅθεν χρυσὸν εὐπετέως ἀφθονον οἰσονται· λέγων τοιαῦτα αἶτεε τὰς νέας. Ἀθηναῖοι δὲ τούτοις ἐπαερθέντες παρέδωκαν. Παραλαβὼν δὲ ὁ Μιλτιάδης τὴν στρατιήν 132 ἔπλωε ἐπὶ Πάρον, πρόφασιν ἔχων, ὥς οἱ Πάριοι ὑπὴρξαν πρότεροι στρατευόμενοι τριήρεϊ ἐς Μαραθῶνα ἅμα τῷ Πέρσῃ. τοῦτο μὲν δὴ πρόσχημα λόγου ἦν, ἀτὰρ τινα καὶ ἔγκοτον εἶχε τοῖσι Παρίοισι διὰ Λυσαγόρην τὸν Τισίεω, ἐόντα γένος Πάριον, διαβαλόντα μιν πρὸς Ὑδάρνεα τὸν Πέρσῃν. ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν ἔπλωε ὁ Μιλτιάδης τῇ στρατιῇ ἐπολιόρκεε Παρίους κατειλημένους ἐντὸς τείχεος, καὶ ἐσπέμπων κήρυκα αἶτεε ἑκατὸν τάλαντα, φὰς, ἣν μὴ οἱ δῶσι, οὐκ ἀπαναστήσειν τὴν στρατιήν, πρὶν ἢ ἐξέλῃ σφέας. οἱ δὲ Πάριοι, ὅπως μὲν τι δώσουσι Μιλτιάδῃ ἀργυρίου, οὐδὲ διανοεῦντο, οἱ δὲ, ὅπως διαφυλάξουσιν τὴν πόλιν, τοῦτο ἐμηχανέοντο, ἅλλα τε ἐπιφραζόμενοι, καὶ τῇ μάλιστα ἔσκε ἑκάστοτε ἐπίμαχον τοῦ τείχεος, τοῦτο ἅμα νυκτὶ ἐξηίρετο διπλήσιον τοῦ ἀρχαίου. Ἐς μὲν δὴ 134 τοσοῦτο τοῦ λόγου οἱ πάντες Ἕλληνες λέγουσι, τὸ ἐνθεῦτεν δὲ αὐτοὶ Πάριοι γενέσθαι ὥδε λέγουσι· Μιλτιάδῃ ἀπορέοντι ἐλθεῖν ἐς λόγους αἰχμάλωτον γυναῖκα, ἐοῦσαν μὲν Παρίην γένος, οὖνομα δὲ οἱ εἶναι Τιμοῦν, εἶναι δὲ

ὑποζάκορον τῶν χθονίων θεῶν. ταύτην ἐλθοῦσαν ἐς ὄψιν Μιλτιάδεω συμβουλευσαί οἱ, εἰ περὶ πολλοῦ ποιεῖται Πάρον ἐλεῖν, τὰ ἂν αὐτὴ ὑπόθηται, ταῦτα ποιεῖν. μετὰ δὲ τὴν μὲν ὑποθέσθαι, τὸν δὲ ἀπικόμενον ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν πρὸ τῆς πόλιος ἔοντα τὸ ἔρκος θεσμοφόρου Δήμητρος ὑπερθορεῖν, οὐ δυνάμενον τὰς θύρας ἀνοῖξαι, ὑπερθορόντα δὲ λέναι ἐπὶ τὸ μέγαρον ὅτιδῃ ποιήσονται ἐντὸς, εἴτε κινήσουντά τι τῶν ἀκινήτων εἴτε ὀτιδήποτε πρήξονται· πρὸς τῇσι θύρῃσι τε γενέσθαι, καὶ πρόκατε φρίκης αὐτὸν ὑπελθούσης ὀπίσω τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἵεσθαι, καταθρώσκοντα δὲ τὴν αἵμασιν τὸν μηρὸν σπασθῆναι. οἱ δὲ αὐτὸν τὸ γόνυ προσπταῖσαι λέγουσι. Μιλτιάδης μὲν νυν φλαύρως ἔχων ἀπέπλωε ὀπίσω, οὔτε χρήματα Ἀθηναίοισι ἄγων οὔτε Πάρον προσκτησάμενος, ἀλλὰ πολιορκήσας τε ἔξ καὶ εἴκοσι ἡμέρας καὶ δηιώσας τὴν νῆσον. Πάριοι δὲ πυθόμενοι, ὥς ἡ ὑποζάκορος τῶν θεῶν Τιμῶ Μιλτιάδῃ κατηγγέσατο, βουλόμενοί μιν ἀντὶ τούτων τιμωρήσασθαι θεοπρόπους πέμπουσι ἐς Δελφούς, ὥς σφεας ἡσυχίῃ τῆς πολιορκίης ἔσχε, ἐπεμπον δὲ ἐπειρησόμενους, εἰ καταχρήσονται τὴν ὑποζάκορον τῶν θεῶν ὥς ἐξηγησαμένην τοῖσι ἐχθροῖσι τῆς πατρίδος ἄλωσιν καὶ τὰ ἐς ἔρσενα γόνου ἄρρητα ἱρὰ ἐκφήνασαν Μιλτιάδῃ. ἡ δὲ Πυθίη οὐκ ἔα, φάσα οὐ Τιμοῦν εἶναι τὴν αἰτίην τούτων, ἀλλὰ δέειν γὰρ Μιλτιάδην τελευτᾶν μὴ εὖ, φανῆναι οἱ τῶν κακῶν κατηγεμόνα. Παρίοισι μὲν δὴ ταῦτα ἡ Πυθίη

135 ἔχρησε, Ἀθηναῖοι δὲ ἐκ Πάρου Μιλτιάδην ἀπονοστήσαντα ἔσχον ἐν στόμασι, οἱ τε ἄλλοι καὶ μάλιστα Ξάνθιππος ὁ Ἀρίφρονος, ὃς θανάτου ὑπαγαγὼν ὑπὸ τὸν δῆμον Μιλτιάδην ἐδίωκε τῆς Ἀθηναίων ἀπάτης εἵνεκεν. Μιλτιάδης δὲ αὐτὸς μὲν παρεὼν οὐκ ἀπελογέετο (ἦν γὰρ ἀδύνατος ὥστε σηπομένου τοῦ μηροῦ), προκειμένου δὲ αὐτοῦ ἐν κλίνῃ ὑπεραπελογέοντο οἱ φίλοι, τῆς μάχης τε τῆς ἐν

Μαραθῶνι πολλὰ ἐπιμεμνημένοι καὶ τὴν Αἴμνον αἵρεσιν, ὥς ἐλὼν Αἴμνον τε καὶ τισάμενος τοὺς Πελασγοὺς παρέδωκε Ἀθηναίοισι. προσγενομένου δὲ τοῦ δήμου αὐτῷ κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ θανάτου, ζημιώσαντος δὲ κατὰ τὴν ἀδικίην πεντήκοντα τάλαντοισι Μιλτιάδης μὲν μετὰ ταῦτα σφακελίσαντός τε τοῦ μηροῦ καὶ σαπέντος τελευτᾷ, τὰ δὲ πεντήκοντα τάλαντα ἐξέτισε ὁ παῖς αὐτοῦ Κίμων.

Αἴμνον δὲ Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος ὧδε ἔσχε· Πελασγοὶ 137 ἐπεῖτε ἐκ τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ Ἀθηναίων ἐξεβλήθησαν, εἰτε ὧν δὴ δικαίως εἰτε ἀδίκως· τοῦτο γὰρ οὐκ ἔχω φράσαι, πλὴν τὰ λεγόμενα, ὅτι Ἐκαταῖος μὲν ὁ Ἥγησάνδρου ἐφησε ἐν τοῖσι λόγοισι λέγων ἀδίκως· ἐπεῖτε γὰρ ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους τὴν χώραν, τὴν σφίσι αὐτοῖσι ὑπὸ τὸν Τμησσὸν ἐοῦσαν ἔδοσαν οἰκῆσαι μισθὸν τοῦ τεύχεος τοῦ περὶ τὴν ἀκρόπολιν κοτε ἐληλαμένου, ταύτην ὥς ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους ἐξεργασμένην εἶναι, τὴν πρότερον εἶναι κακὴν τε καὶ τοῦ μηδενὸς ἀξίην, λαβεῖν φθόνον τε καὶ ἴμερον τῆς γῆς, καὶ οὕτω ἐξελαύνειν αὐτοὺς οὐδεμίαν ἄλλην προφασιν προῖσχομένους τοὺς Ἀθηναίους· ὥς δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι, δικαίως ἐξελάσαι. κατοικημένους γὰρ τοὺς Πελασγοὺς ὑπὸ τῷ Τμησσῷ ἐνθεῦτεν ὀρμεομένους ἀδικεῖν τάδε· φοιτᾶν γὰρ αἰεὶ τὰς σφετέρας θυγατέρας ἐπ' ὕδωρ ἐπὶ τὴν Ἐννεάκρουνον· οὐ γὰρ εἶναι τοῦτον τὸν χρόνον σφίσι κω οὐδὲ τοῖσι ἄλλοις Ἑλλήσι οἰκέτας· ὅπως δὲ ἔλθοιεν αὐταί, τοὺς Πελασγοὺς ὑπὸ ὕβριός τε καὶ ὀλιγωρίας βιάσθαι σφείας. καὶ ταῦτα μέντοι σφι οὐκ ἀποχρᾶν ποιεῖν, ἀλλὰ τέλος καὶ ἐπιβουλεύοντας ἐπιχειρήσειν ἐπ' αὐτοφώρῳ φανῆναι. ἐωυτοὺς δὲ γενέσθαι τοσοῦτῳ ἐκείνων ἄνδρας ἀμείνονας, ὅσῳ παρεὼν αὐτοῖσι ἀποκτεῖναι τοὺς Πελασγοὺς, ἐπεὶ σφείας ἔλαβον ἐπιβουλεύοντας, οὐκ ἐθέλησαι, ἀλλὰ σφι προειπεῖν ἐκ τῆς γῆς ἐξιέναι. τοὺς δὲ οὕτω δὴ ἐκχωρήσαντας ἄλλα τε σχεῖν χωρία καὶ δὴ

- καὶ Ἀθήνῃον. Ἐκεῖνα μὲν δὴ Ἑκαταῖος ἐλεξε, ταῦτα δὲ
 138 Ἀθηναῖοι λέγουσι. Οἱ δὲ Πελασγοὶ οὗτοι Ἀθήνῃον τότε
 νεμόμενοι καὶ βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους τιμωρήσα-
 σθαι, εὖ τε ἐξεπιστάμενοι τὰς Ἀθηναίων ὁρτὰς, πεντη-
 κοντέρους κτησάμενοι ἐλόγησαν Ἀρτέμιδι ἐν Βραυρωνί
 ἀγούσας ὁρτὴν τὰς τῶν Ἀθηναίων γυναῖκας, ἐνθεύτεν
 δὲ ἀρπάσαντες τούτων πολλὰς οἶχοντο ἀποπλώοντες, καί
 σφεας ἐς Ἀθήνῃον ἀγαγόντες παλλακὰς εἶχον. ὥς δὲ τέ-
 κνων αὐταὶ αἱ γυναῖκες ὑπεπλήσθησαν, γλώσσῃν τε τῇ
 Ἀττικῇν καὶ τρόπους τοὺς Ἀθηναίων ἐδίδασκον τοὺς
 παῖδας. οἱ δὲ οὔτε συμμίσγεσθαι τοῖσι ἐκ τῶν Πελασγί-
 δων γυναικῶν παισὶ ἤθελον, εἰ τε τύπτοιτό τις αὐτῶν
 ὑπ' ἐκείνων τινὸς, ἐβώθεόν τε πάντες καὶ ἐτιμῶρεον ἄλ-
 λήλοισι· καὶ δὴ καὶ ἄρχειν τε τῶν παίδων οἱ παῖδες ἐδι-
 καίευν καὶ πολλὸν ἐπεκράτεον. μαθόντες δὲ ταῦτα οἱ Πε-
 λασγοὶ ἑαυτοῖσι λόγους ἐδίδοσαν· καὶ σφι βουλευομέ-
 νοισι δεινὸν τι ἐσέδυνε, εἰ δὴ διαγινώσκοιεν σφίσι τε
 βρωθέειν οἱ παῖδες πρὸς τῶν κουριδίων γυναικῶν τοὺς
 παῖδας καὶ τούτων αὐτίκα ἄρχειν πειρώατο, τί δὴ ἀν-
 δρωθέντες δῆθεν ποιήσουσι. ἐνθαῦτα ἔδοξέ σφι κτείνειν
 τοὺς παῖδας τοὺς ἐκ τῶν Ἀττικῶν γυναικῶν. ποιεῦσι δὴ
 ταῦτα, προσαπολλύνουσι δὲ σφεων καὶ τὰς μητέρας. Ἀπὸ
 τούτου δὲ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ προτέρου τούτων, τὸ ἐργά-
 σαντο αἱ γυναῖκες τοὺς ἅμα Θόαντι ἄνδρας σφετέρους
 ἀποκτείνασαι, νενόμεσται ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα τὰ σχέτλια
 139 ἔργα πάντα Ἀθήνῃα καλέεσθαι. Ἀποκτείνασι δὲ τοῖσι Πε-
 λασγοῖσι τοὺς σφετέρους παῖδας τε καὶ γυναῖκας οὔτε γῇ
 καρπὸν ἔφερε οὔτε γυναικὲς τε καὶ ποιῆναι ὁμοίως ἐτι-
 κτον καὶ πρὸ τοῦ. πιεζόμενοι δὲ λιμῷ τε καὶ ὑπαιδλίῃ ἐς
 Δελφοὺς ἔπεμπον, λύσειν τινὰ αἰτησόμενοι τῶν παρεόν-
 των κακῶν. ἣ δὲ Πυθίῃ σφέας ἐκέλευε Ἀθηναίοισι δίκας
 διδόναι ταύτας, τὰς ἂν αὐτοὶ Ἀθηναῖοι δικάσωσι. ἤλθον

τε δὴ ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Πελασγοὶ, καὶ δίκας ἐπηγγέλλοντο
 βουλόμενοι διδόναι παντὸς τοῦ ἀδικήματος. Ἀθηναῖοι
 δὲ ἐν τῷ πρυτανίῳ κλίνην στρώσαντες ὥς εἶχον κάλ-
 λιστα καὶ τράπεζαν ἐπιπλήν ἀγαθῶν πάντων παραθέν-
 τες ἐκέλευον τοὺς Πελασγοὺς τὴν χώραν σφίσι παραδι-
 δύναι οὕτω ἔχουσιν. οἱ δὲ Πελασγοὶ ὑπολαβόντες εἶπαν·
 Ἐπεὰν βορέῃ ἀνέμῳ αὐτημερὸν νηὺς ἐξανύσῃ ἐκ τῆς ὑμε-
 τέρης ἐς τὴν ἡμετέραν, τότε παραδώσομεν. Τοῦτο εἶπαν
 ἐπιστάμενοι τοῦτο εἶναι ἀδύνατον γενέσθαι· ἡ γὰρ Ἀτ-
 τικὴ πρὸς νότον κέεται πολλὸν τῆς Αἰῆμου. Τότε μὲν 140
 τοσαῦτα, ἔτεσι δὲ κάρτα πολλοῖσι ὕστερον τούτων, ὥς ἡ
 Χερσόνησος ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐγένετο ὑπ' Ἀθηναίοισι,
 Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος ἐτησιέων ἀνέμων κατεστηκότων νηὶ
 κατανύσας ἐξ Ἐλαιοῦντος τοῦ ἐν Χερσονήσῳ ἐς τὴν Αἰ-
 μνον προηγόρευε ἐξιέναι ἐκ τῆς νήσου τοῖσι Πελασγοῖσι,
 ἀναμιμνήσκων σφέας τὸ χρηστήριον, τὸ οὐδαμὰ ἥλπισαν
 σφίσι οἱ Πελασγοὶ ἐπιτελέεσθαι. Ἡφαιστιέες μὲν νυν
 ἐπαίθοντο, Μυριναῖοι δὲ οὐ συγγινωσκόμενοι εἶναι τὴν
 Χερσόνησον Ἀττικὴν ἐπολιορκέοντο, ἐς ὃ καὶ αὐτοὶ παρ-
 ἔστησαν. Οὕτω δὴ τὴν Αἰμνον ἔσχον Ἀθηναῖοί τε καὶ
 Μιλτιάδης.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΒΔΟΜΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΠΟΛΙΤΜΝΙΑ.

ΕΠΕΙ ΔΕ ἡ ἀγγελίη ἀπύκετο περὶ τῆς μάχης τῆς ἐν Μα- 1
 ραθῶνι γενομένης παρὰ βασιλέα Δαρείου τὸν Ὑστάσπερος

καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι Ἀθηναίοισι διὰ
 τὴν ἐς Σάρδεις ἐσβολὴν, καὶ δὴ καὶ τότε πολλῶ τε δεινό-
 τερα ἐποίεε καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν
 Ἑλλάδα. καὶ ἀντίκα μὲν ἐπηγγέλλετο πέμπων ἀγγέλους
 κατὰ πόλεις ἐτοιμάζειν στρατιὴν, πολλῶ πλέω ἐπιτάσσων
 ἐκάστοισι, ἢ πρότερον παρεῖχον, καὶ νέας τε καὶ ἵππους
 καὶ σῖτον [καὶ πλοῖα]. τούτων δὲ περιαγγελλομένων ἡ
 Ἀσίη ἐδονέετο ἐπὶ τρία ἔτεα καταλεγομένων τε τῶν ἀρί-
 στων ὡς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσομένων καὶ παρασκευα-
 ζομένων. τετάρτῳ δὲ ἔτει Αἰγύπτιοι ὑπὸ Καμβύσει δου-
 λωθέντες ἀπέστησαν ἀπὸ Περσέων. ἐνθαῦτα δὴ καὶ μάλ-
 2 λον ὥρμητο καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους στρατεύεσθαι. Στελλο-
 μένου δὲ Δαρείου ἐπ' Αἴγυπτον καὶ Ἀθήνας τῶν παίδων
 αὐτοῦ στάσις ἐγένετο μεγάλη περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὡς δεῖ
 μιν ἀποδέξαντα βασιλέα κατὰ τὸν Περσέων νόμον οὕτω
 στρατεύεσθαι. ἦσαν γὰρ Δαρείῳ καὶ πρότερον ἢ βασι-
 λεῦσαι γεγονότες τρεῖς παῖδες ἐκ τῆς προτέρης γυναικὸς,
 Γωβρύεω θυγατρὸς, καὶ βασιλεύσαντι ἐξ Ἀτόσσης τῆς
 Κύρου ἕτεροι τέσσερες. τῶν μὲν δὴ προτέρων ἐπρέσβευε
 Ἀρτοβαζάνης, τῶν δὲ ἐπιγενομένων Ξέρξης. ἰόντες δὲ
 μητρὸς οὐ τῆς αὐτῆς ἐστασίαζον, ὁ μὲν Ἀρτοβαζάνης,
 κατ' ὅ τι πρεσβύτατός τε εἴη παντὸς τοῦ γόνου καὶ ὅτι
 νομιζόμενα εἴη πρὸς πάντων ἀνθρώπων τὸν πρεσβύτα-
 τον τὴν ἀρχὴν ἔχειν, Ξέρξης δὲ, ὡς Ἀτόσσης τε παῖς εἴη
 τῆς Κύρου θυγατρὸς καὶ ὅτι Κύρος εἴη ὁ κτησάμενος
 3 τοῖσι Πέρσῃσι τὴν ἐλευθερίην. Δαρείου δὲ οὐκ ἀποδει-
 κνυμένου καὶ γνώμην ἐτύγχανε κατὰ τῶν τοῦτοις καὶ
 Δημάρετος ὁ Ἀρίστωνος ἀναβεβηκὼς ἐς Σοῦσα, ἐστερη-
 μένος τε τῆς ἐν Σπάρτῃ βασιλείης καὶ φυγὴν ἐπιβαλὼν
 ἑωυτῷ ἐκ Λακεδαιμόνος. οὗτος ὦν ἡρ πυθόμενος τῶν Δα-
 ρείου παίδων τὴν διαφορὴν, ἐλθὼν, ὡς ἡ φάτις μιν ἔχει,
 Ξέρξῃ συνεβούλευε λέγειν πρὸς τοῖσι ἔλεγε ἐπεσι, ὡς αὐ-

τὸς μὲν γένοιτο Δαρείῳ ἤδη βασιλεύοντι καὶ ἔχοντι τὸ
 Περσέων κράτος, Ἀρτοβαζάνης δὲ ἐτι ἰδιώτῃ ἐόντι Δα-
 ρείῳ, οὐκ ὦν οὐτ' οἶκός εἴη οὔτε δίκαιον ἄλλον τινὰ τὸ
 γέρας ἔχειν πρὸ ἑαυτοῦ, ἐπεὶ γε καὶ ἐν Σπάρτῃ ἔφη ὁ
 Δημόκριτος ὑποτιθέμενος οὕτω νομίζεσθαι, ἣν οἱ μὲν
 προγεγονότες ἔωσι πρὶν ἢ τὸν πατέρα σφέων βασιλεύ-
 σαι, ὁ δὲ βασιλεύοντι ὀψίγονος ἐπιγένηται, τοῦ ἐπιγε-
 νομένου τὴν ἐκδεξιν τῆς βασιλείης γίνεσθαι. χρησαμένου
 δὲ Ξέρξεω τῇ Δημαρήτου ὑποθήκῃ γνοὺς ὁ Δαρείος, ὥς
 λέγοι δίκαια, βασιλέα μιν ἀπέδεξε. δοκέειν δ' ἐμοὶ καὶ
 ἄνευ ταύτης τῆς ὑποθήκης ἐβασίλευσεν ἂν Ξέρξης· ἡ γὰρ
 Ἀποσσα εἶχε τὸ πᾶν κράτος. Ἀποδέξας δὲ βασιλεῦ Πέρ- 4
 σῃσι Δαρείος Ξέρξην ὥρμητο στρατεύεσθαι. ἀλλὰ γὰρ
 μετὰ ταῦτά τε καὶ Αἰγύπτου ἀπόστιασιν τῷ ὑστέρῳ ἔτει
 παρασκευαζόμενον συνήνεικε αὐτὸν Δαρεῖον, βασιλεύ-
 σαι τὰ πάντα ἔτεα ἕξ τε καὶ τριήκοντα, ἀποθανεῖν,
 οὐδέ οἱ ἐξεγένετο οὔτε τοὺς ἀπεστεῶτας Αἰγυπτίους οὔτε
 Ἀθηναίους τιμωρήσασθαι. ἀποθανόντος δὲ Δαρείου ἡ
 βασιλίη ἀνεχώρησε εἰς τὸν παῖδα τὸν ἐκείνου Ξέρξην. Ὁ 5
 τοίνυν Ξέρξης ἐπὶ μὲν τὴν Ἑλλάδα οὐδαμῶς πρόθυμος
 ἦν κατ' ἀρχὰς στρατεύεσθαι, ἐπὶ δὲ Αἰγυπτὸν ἐποιέετο
 τὴν στρατιῆς ἄγερσιν. παρεὼν δὲ καὶ δυνάμενος παρ'
 αὐτῷ μέγιστον Περσέων Μαροδόνιος ὁ Γαβρῦεω, ὃς ἦν
 Ξέρξῃ μὲν ἀνεψιός, Δαρείου δὲ ἀδελφεῆς παῖς, τοιούτου
 λόγου εἶχετο, λέγων· Δέσποτα, οὐκ οἶκός ἐστι Ἀθηναίους
 ἐργασαμένους πολλὰ ἤδη κακὰ Πέρσας μὴ οὐ δοῦναι δι-
 κας τῶν ἐποίησαν. ἀλλὰ τὸ μὲν νῦν ταῦτα πρήσσοις, τά-
 περ ἐν χερσὶ ἔχεις, ἡμερώσας δὲ Αἰγυπτὸν τὴν ἐξυβρί-
 σασαν στρατηλάτας ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἵνα λόγος τέ σε ἔξη
 πρὸς ἀνθρώπων ἀγαθός καὶ τις ὕστερον φυλάσσῃται ἐπὶ
 γῆν τὴν σὴν στρατεύεσθαι. Οὗτος μὲν οἱ ὁ λόγος ἦν τι-
 μωρός, τούτου δὲ τοῦ λόγου παρενθήκην ποιείσκειτο

τήνδε, ὥς ἡ Εὐρώπη περικαλλὴς χώρα, καὶ δένδρεα παν-
 τοῖα φέρει τὰ ἡμεῖρα, ἀρετὴν τε ἄκρη, βασιλεῖ τε μούνῳ
 6 θνητῶν ἀξίῃ κεκτῆσθαι. Ταῦτα δὲ ἔλεγε οἷα νεωτέρων
 ἔργων ἐπιθυμητὴς εἶναι καὶ ἐθέλων αὐτὸς τῆς Ἑλλάδος
 ὑπαρχος εἶναι. χρόνῳ δὲ κατεργάσατό τε καὶ ἀνέπεισε
 Ξέρξην ὥστε ποιεῖν ταῦτα· συνέλαβε γὰρ καὶ ἄλλα οἱ
 σύμμαχα γενόμενα ἐς τὸ πείθεσθαι Ξέρξην· τοῦτο μὲν
 ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας παρὰ τῶν Ἀλευαδέων ἀπιγμένοι ἄγ-
 γελοι ἐπεκαλέοντο βασιλεῖα πᾶσαν προθυμίην παρεχόμε-
 νοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· οἱ δὲ Ἀλευάδαι οὗτοι ἦσαν Θεσσα-
 λίας βασιλεῖς, τοῦτο δὲ Πεισιστρατιδέων οἱ ἀναβεβη-
 κότες ἐς Σοῦσα, τῶν τε αὐτῶν λόγων ἐχόμενοι τῶν καὶ
 οἱ Ἀλευάδαι, καὶ δὴ τι πρὸς τούτοις ἐτι πλέον προσω-
 ρέγοντό οἱ, ἔχοντες Ὀνομάκριτον ἄνδρα Ἀθηναῖον χρη-
 σμολόγον τε καὶ διαθέτην χρησμῶν τῶν Μουσαίου. ἀνα-
 βεβήκεσαν γὰρ τὴν ἔχθρην προκαταλυσάμενοι· ἐξηλάθη
 γὰρ ὑπὸ Ἰππάρχου τοῦ Πεισιστράτου ὁ Ὀνομάκριτος ἐξ
 Ἀθηναίων, ἐπ' αὐτοφώρῳ ἁλοῦς ὑπὸ Λάσον τοῦ Ἐρμιο-
 νέος ἐμποιέων ἐς τὰ Μουσαίου χρησμὸν, ὥς αἱ ἐπὶ Αἴ-
 μνῳ ἐπικείμεναι νῆσοι ἀφανιζοίαιτο κατὰ τῆς θαλάσσης.
 διὸ ἐξήλασέ μιν ὁ Ἰππάρχος, πρότερον χρεόμενος τὰ μά-
 λιστα. τότε δὲ συναναβὰς ὅκως ἀπίκοιτο ἐς ὅψιν τὴν βα-
 σιλέος, λεγόντων τῶν Πεισιστρατιδέων περὶ αὐτοῦ σε-
 μνοὺς λόγους κατέλεγε τῶν χρησμῶν. εἰ μὲν τι ἐνέοι
 σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῳ, τῶν μὲν ἔλεγε οὐδέν, ὁ δὲ
 τὰ εὐτυχέστατα ἐκλεγόμενος ἔλεγε τὸν τε Ἑλλήσποντον
 ὡς ξενχθῆναι χρεὼν εἶναι ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσεω, τὴν τε ἔλα-
 σιν ἐξηγεόμενος. οὗτός τε δὴ χρησμοδέων προσεφέρετο,
 καὶ οἱ τε Πεισιστρατίδαι καὶ οἱ Ἀλευάδαι γνώμας ἀπο-
 7 δεικνύμενοι. Ὡς δὲ ἀνεγνωσθῇ Ξέρξης στρατεύεσθαι
 ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐνθαῦτα δευτέρῳ μὲν ἔτει μετὰ τὸν θά-
 νατον τὸν Δαρείου πρῶτα στρατὴν ποιεῖται ἐπὶ τοῖς

ἀπεστεῶτας. τούτους μὲν νυν καταστρεφάμενος καὶ Αἰ-
 γυπτον πᾶσαν πολλὸν δουλοτέραν ποιήσας, ἣ ἐπὶ Δα-
 ρείου ἦν, ἐπιτράπει Ἀχαιμένει, ἀδελφεῷ μὲν ἑωυτοῦ.
 Δαρείου δὲ παιδί. Ἀχαιμένεα μὲν νυν ἐπιτροπεύοντα
 Αἰγύπτου χρόνῳ μετέπειτεν ἐφόνευσε Ἰνάρως ὁ Ψαμμι-
 τίχου ἀνὴρ Αἴβυς. Ξέρξης δὲ μετὰ Αἰγύπτου ἄλωσιν ὥς 8
 ἐμελλε εἰς χεῖρας ἄξεσθαι τὸ στράτευμα τὸ ἐπὶ τὰς Ἀθή-
 νας, σύλλογον ἐπέκλητον Περσέων τῶν ἀρίστων ἐποιέε-
 το, ἵνα γνώμας τε πύθηται σφέων καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι εἴπῃ
 τὰ ἐθέλει. Ὡς δὲ συνελέχθησαν, ἔλεξε Ξέρξης τὰδε· "Αν- 1
 δρες Πέρσαι, οὐτ' αὐτὸς κατηγήσομαι νόμον τόνδε ἐν
 ὑμῖν τίθεις, ποραδεξάμενός τε αὐτῷ χρήσομαι. ὥς γὰρ
 ἐγὼ πυνθάνομαι τῶν πρεσβυτέρων, οὐδαμὰ καὶ ἡτρεμή-
 σαμεν, ἐπεῖτε παρελάβομεν τὴν ἡγεμονίην τήνδε παρὰ
 Μήδων Κύρου κατελόντος Ἀστυάγεα· ἀλλὰ θεὸς τε οὕτω
 ἄγει καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πολλὰ ἐπέπονσι συμφέρεται ἐπὶ τὸ
 ἄμεινον. Τὰ μὲν νυν Κῦρός τε καὶ Καμβύσης πατήρ τε
 ὁ ἐμὸς Δαρεῖος κατεργάσαντο καὶ προσεκτῆσαντο ἔθνεα,
 ἐπισταμένοισι εὖ οὐκ ἂν τις λέγοι. ἐγὼ δὲ ἐπεῖτε παρ-
 ἔλαβον τὸν θρόνον, τοῦτο ἐφρόντιζον, ὅπως μὴ λείψομαι
 τῶν πρότερον γενομένων τιμῇ τῇδε μηδὲ ἐλάσσω προσ-
 κτήσομαι δύναμιν Πέρσῃσι· φροντίζων δὲ εὗρίσκω ἅμα
 μὲν κῦδος ἡμῖν προσγινόμενον χώραν τε τῆς νῦν ἐκτῆ-
 μεθα οὐκ ἐλάσσονα οὐδὲ φλαυροτέραν, παμφορωτέραν
 δὲ, ἅμα δὲ τιμωρίην τε καὶ τίσιν γινομένην. διὸ ὑμέας
 νῦν ἐγὼ συνέλεξα, ἵνα τὸ νοέω πρήσσειν ὑπερθέωμαι
 ὑμῖν. Μέλλω ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον ἔλαιν στρατὸν διὰ 2
 τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἵνα Ἀθηναίους τιμωρή-
 σωμαι, ὅσα δὴ πεποιήκασι Πέρσας τε καὶ πατέρα τὸν
 ἐμὸν. ὦράτε μὲν νυν καὶ Δαρεῖον ἰδύοντα στρατεύεσθαι
 ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους. ἀλλ' ὁ μὲν τετελεύτηκε καὶ οὐκ
 ἐξεγένετό οἱ τιμωρησασθαι, ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τε ἐκείνου καὶ

τῶν ἄλλων Περσέων οὐ πρότερον παύσομαι, πρὶν ἢ ἔλω
 τε καὶ πυρώσω τὰς Ἀθήνας, οἳ γε ἐμὲ καὶ πατέρα τὸν
 ἐμὸν ὑπῆρξαν ἄδικα ποιεῦντες· πρῶτα μὲν ἐς Σάρδεις
 ἐλθόντες ἅμα Ἀρισταγόρῃ τῷ Μιλησίῳ, δούλῳ δὲ ἡμε-
 τέρῳ, ἀπικόμενοι ἐνέπρησαν τὰ τε ἄλσέα καὶ τὰ ἱερά, δευ-
 τερα δὲ ἡμέας οἷα ἔρξαν ἐς τὴν σφετέρῃν ἀποβάντας, ὅτε
 Δαίτις τε καὶ Ἀρταφέρνης ἐστρατήγεον, ἐπίστασθαι κοῦ
 3 πάντες. Τούτων μέντοι εἵνεκεν ἀνάστηναι ἐπ' αὐτοὺς
 στρατεύεσθαι, ἀγαθὰ δὲ ἐν αὐτοῖσι τοσάδε ἀνευρίσκω
 λογιζόμενος· εἰ τούτους τε καὶ τοὺς τούτοισι πλησιοχώ-
 ρους καταστρεψόμεθα, οἳ Πέλοπος τοῦ Φρυγὸς νέμονται
 χώραν, γῆν τὴν Περσίδα ἀποδέξομεν τῷ Διὸς αἰθέρι
 ὁμοῦρέουσιν, οὐ γὰρ δὴ χώραν γε οὐδεμίαν κατόψεται
 ὁ ἥλιος ὁμοῦρέουσιν τῇ ἡμετέρῃ, ἀλλὰ σφεας πάσας ἐγὼ
 ἅμα ὑμῖν μίαν χώραν θήσω, διὰ πάσης διεξεληθὼν τῆς
 Εὐρώπης. πυνθάνομαι γὰρ ὥδε ἔχειν, οὔτε τινα πόλιν
 ἀνδρῶν οὐδεμίαν οὔτε ἔθνος οὐδὲν ἀνθρώπων ὑπολεί-
 πεσθαι, τὸ ἡμῖν οἷόν τε ἔσται ἐλθεῖν ἐς μάχην, τούτων
 τῶν κατέλεξα ὑπεξαίρημένων. οὕτω οἳ τε ἡμῖν αἰτιοί
 4 ἔξουσιν δούλιον ζυγὸν οἳ τε ἀναίτιοι. Ὑμεῖς δ' ἂν μοι τάδε
 ποιεῦντες χαρίζοισθε· ἐπεὰν ὑμῖν σημήνω τὸν χρόνον,
 ἐς τὸν ἥκειν δεῖ, προθύμως πάντα τινα ὑμέων χρηΐσται
 παρεῖναι· ὅς ἂν δὲ ἔχων ἥκη παρεσκευασμένον στρατὸν
 κάλλιστα, δώσω οἱ δῶρα, τὰ τιμιώτατα νομίζεται εἶναι
 ἐν ἡμετέρῳ. ποιητέα μὲν νυν ταῦτά ἐστι οὕτω, ἵνα δὲ
 μὴ ἰδιοβουλεύειν ὑμῖν δοκέω, τίθημι τὸ πρῆγμα ἐς μέ-
 5 σσον, γνῶμην κελεύων ὑμέων τὸν βουλούμενον ἀποφαί-
 νεσθαι. Ταῦτα εἰπας ἐπαύετο. Μετ' αὐτὸν δὲ Μαροδό-
 νιος ἔλεγε· ὦ δέσποτα, οὐ μόνον εἰς τῶν γενομένων
 Περσέων ἄριστος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐσομένων, ὅς τά τε ἄλλα
 λέγων ἐπίνεο ἄριστα καὶ ἀληθέστατα, καὶ Ἴωνας τοὺς ἐν
 τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένους οὐκ ἑάσεις καταγελάσαι ἡμῖν

ἔοντας ἀναξίους. καὶ γὰρ δεινὸν ἂν εἴη πρῆγμα, εἰ Σά-
 κας μὲν καὶ Ἰνδοὺς καὶ Αἰθίοπας καὶ Ἀσσυρίους ἄλλα τε
 ἔθνηα πολλὰ καὶ μεγάλα ἀδικήσαντα Πέρσας οὐδέν, ἄλ-
 λά δύναμιν προσκτάσθαι βουλόμενοι, καταστρεφάμενοι
 δοῦλους ἔχομεν, Ἑλλήνας δὲ ὑπάρξαντας ἀδικίης οὐ τι-
 μωρησόμεθα. τί δαίσαντες; κοίην πλήθους συστροφήν,
 κοίην δὲ χρημάτων δύναμιν; τῶν ἐπιστάμεθα μὲν τὴν 1
 μάχην, ἐπιστάμεθα δὲ τὴν δύναμιν εἶναι ἀσθενέα. ἔχο-
 μεν δὲ αὐτῶν παῖδας καταστρεφάμενοι τούτους, οἳ ἐν τῇ
 ἡμετέρῃ κατοικημένοι Ἴωνές τε καὶ Αἰολεὲς καὶ Δωριεὲς
 καλέονται. ἐπειρήθην δὲ καὶ αὐτὸς ἤδη ἐπελαύνων ἐπὶ
 τοὺς ἄνδρας τούτους ὑπὸ πατρὸς τοῦ σοῦ κελευσθεὶς, καὶ
 μοι μέχρι Μακεδονίης ἐλάσαντι καὶ ὀλίγον ἀπολιπόντι
 εἰς αὐτὰς Ἀθήνας ἀπικέσθαι οὐδεὶς ἠντιώθη εἰς μάχην.
 Καίτοι γε ἐώτασι Ἑλλήνες, ὥς πυνθάνομαι, ἀβουλότατα 2
 πολέμους ἵστασθαι ὑπὸ τε ἀγνωμοσύνης καὶ σκαιότητος.
 ἐπεὶ γὰρ ἀλλήλοισι πόλεμον προεῖπωσι, ἐξευρόντες τὸ
 κάλλιστον χωρίον καὶ λειότατον ἐς τοῦτο κατιόντες μά-
 χονται, ὥστε σὺν κακῷ μεγάλῳ οἱ νικέοντες ἀπαλλάσσου-
 νται· περὶ δὲ τῶν ἐσσωμένων οὐδὲ λέγω ἀρχὴν, ἐξώλεες
 γὰρ δὴ γίνονται· τοὺς χρῆν, ἔοντας ὁμογλώσσους, κή-
 ρυξί τε διαχρεομένους καὶ ἀγγέλοισι καταλαμβάνειν τὰς
 διαφορὰς καὶ παντὶ μᾶλλον ἢ μάχῃσι· εἰ δὲ πάντως ἔδεε
 πολεμέειν πρὸς ἀλλήλους, ἐξευρίσκειν χρῆν, τῇ ἐκάτεροί
 εἰσι δυσχειρωτότατοι, καὶ ταύτῃ πειρᾶν. τρόπον τοῖνον
 οὐ χρηστῷ Ἑλλήνες διαχρεόμενοι ἐμέο ἐλάσαντος μέχρι
 Μακεδονίης οὐκ ἦλθον ἐς τοῦτον λόγον ὥστε μά-
 χεσθαι. Σοὶ δὲ δὴ μέλλει τις, ὦ βασιλεῦ, ἀντιώσεσθαι 3
 πόλεμον προσφέρων, ἄγουντι καὶ πλήθος τὸ ἐκ τῆς Ἀσίας
 καὶ νέας τὰς ἀπάσας; ὥς μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τοῦτο
 θράσεος ἀνῆκει τὰ Ἑλλήνων πρήγματα· εἰ δὲ ἄρα ἐγὼ τε
 ψευθεῖν γνῶμη καὶ ἐκεῖνοι ἐπαερθέντες ἀβουλήν ἐλ-

θοιεν ἡμῖν ἐς μάχην, μάθοιεν ἄν, ὥς εἴμεν ἀνθρώπων
ἄριστοι τὰ πολέμια. ἔστω δ' ὦν μὴδὲν ἀπείρητον· αὐτό-
ματον γὰρ οὐδὲν, ἀλλ' ἀπὸ πείρης πάντα ἀνθρώποισι
φιλέει γίνεσθαι.

- 10 Μαροδόnius μὲν τοσαῦτα ἐπιλεήνας τὴν Ξέρξῳ γνώ-
μην ἐπέπαντο, σιωπεόντων δὲ τῶν ἄλλων Περσέων καὶ
οὐ τολμεόντων γνώμην ἀποδείκνυσθαι ἀντίην τῇ προ-
κειμένῃ, Ἀρτάβανος ὁ Ὑστάσπεος πάτρως ἐὼν Ξέρξῳ, τῷ
1 δὴ καὶ πίσυνος ἐὼν ἔλεγε τάδε· Ὡ βασιλεῦ, μὴ λεχθει-
σέων μὲν γνωμέων ἀντιέων ἀλλήλησι οὐκ ἔστι τὴν ἀμείνω
αἰρεόμενον ἐλέσθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένῃ χρᾶσθαι, λε-
χθεισέων δὲ ἔστι, ὥσπερ τὸν χρυσὸν τὸν ἀκήρατον αὐτὸν
μὲν ἐπ' ἑωυτοῦ οὐ διαγινώσκουμεν, ἐπεὰν δὲ παρατρί-
ψωμεν ἄλλῳ χρυσῷ, διαγινώσκουμεν τὸν ἀμείνω. ἐγὼ δὲ
καὶ πατρὶ τῷ σῷ, ἀδελφεῷ δὲ ἐμῷ, Δαρεῖω ἡγόρευον μὴ
στρατεύεσθαι ἐπὶ Σκύθας, ἄνδρας οὐδαμῶδι γῆς ἄστν
νέμοντας· ὁ δὲ ἐλπίζων Σκύθας τοὺς νομάδας καταστρέ-
ψεσθαι ἐμοί τε οὐκ ἐπέλθeto, στρατευσάμενός τε πολλοὺς
καὶ ἀγαθοὺς τῆς στρατιῆς ἀποβαλὼν ἀπῆλθε. σὺ δὲ, ὦ
βασιλεῦ, μέλλεις ἐπ' ἄνδρας στρατεύεσθαι πολλὸν ἔτι
ἀμείνονας ἢ Σκύθας, οἱ κατὰ θάλασσαν τε ἄριστοι καὶ
κατὰ γῆν λέγονται εἶναι. τὸ δὲ αὐτοῖσι ἐνεσθι δεινὸν, ἐμέ
2 σοι δίκαιόν ἐστι φράζειν. Ζεῦξας φῆς τὸν Ἑλλήσποντον
ἐλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἑλλάδα. καὶ δὴ
συνήνεικε ἥτοι κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλασσαν ἐσσωθῆναι,
ἢ καὶ κατ' ἀμφοτέρω· οἱ γὰρ ἄνδρες λέγονται εἶναι ἄλ-
κιμοι, πάρεστι δὲ καὶ σταθμῶσασθαι, εἰ στρατιὴν γε το-
σαύτην σὺν Δάτι καὶ Ἀρταφέρνηι ἐλθοῦσαν ἐς τὴν Ἀτ-
τικὴν χώραν μοῦνοι Ἀθηναῖοι διέφθειραν. οὐκ ὦν ἀμ-
φοτέρῃ σφι ἐχώρησε· ἄλλ' ἦν τῇσι νηυσὶ ἐμβάλωσι καὶ
νικήσαντες ναυμαχίῃ πλώωσι ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ
ἐπειτεν λύσωσι τὴν γέφυραν, τοῦτο δὴ, βασιλεῦ, γίνεται

δεινόν. Ἐγὼ δὲ οὐδεμιῇ σοφίῃ οἰκίῃ αὐτὸς ταῦτα συμ- 3
 βάλλομαι, ἀλλ' οἶδόν κοτε ἡμέας ὀλίγου ἐδέησε καταλα-
 βεῖν πάθος, ὅτε πατήρ ὁ σὸς ξεύξας Βόσπορον τὸν Θρη-
 κιον, γεφυρώσας δὲ ποταμὸν Ἰστρον διέβη ἐπὶ Σκύθας.
 τότε παντοιοὶ ἐγένοντο Σκύθαι δεόμενοι Ἰώνων λῦσαι
 τὸν πόρον, τοῖσι ἐπιτέτραπτο ἡ φυλακὴ τῶν γεφυρέων
 τοῦ Ἰστρον. καὶ τότε γε Ἰστιαῖος ὁ Μιλήτου τυραννος εἰ
 ἐπέσπετο τῶν ἄλλων τυράννων τῇ γνώμῃ μηδὲ ἡντιώθη,
 διέργαστο ἂν τὰ Περσέων πρήγματα. καίτοι καὶ λόγον
 ἀκοῦσαι δεινόν, ἐπ' ἀνδρὶ γε ἐνὶ πάντα τὰ βασιλέος πρή- 4
 γματα γεγενῆσθαι. Σὺ ὦν μὴ βούλεο ἐς κίνδυνον μη-
 δένα τοιοῦτον ἀπικέσθαι μηδεμιῆς ἀνάγκης εἴσσης, ἀλλ'
 ἐμοὶ πείθεο· νῦν μὲν τὸν σύλλογον τόνδε διάλυσον, αὐ-
 τις δὲ, ὅταν τοι δοκῇ, προσκεψάμενος ἐπὶ σεωυτοῦ προ-
 ἀγόρευε τὰ τοι δοκῇ εἶναι ἄριστα. τὸ γὰρ εὖ βουλευέ-
 σθαι κέρδος μέριστον εὐρίσκω εἶναι· εἰ γὰρ καὶ ἐναντιω-
 θῆναι τι ἐθέλει, βεβούλευται μὲν οὐδὲν ἔσسون εὖ, ἔσσω-
 ται δὲ ὑπὸ τῆς τύχης τὸ βούλευμα· ὁ δὲ βουλευσάμενος
 αἰσχροῶς, εἰ οἱ ἡ τύχῃ ἐπίσποιτο, εὖρημα εὖρηκε, ἔσسون
 τε οὐδὲν οἱ κακῶς βεβούλευται. Ὅρᾳς τὰ ὑπερέχοντα 5
 ξῶα ὡς κεραυνοὶ ὁ θεὸς οὐδὲ ἑᾶ φαντάζεσθαι, τὰ δὲ σμι-
 κρὰ οὐδὲν μὴν κινίξει, ὅρᾳς δὲ, ὡς ἐς οἰκήματα τὰ μέγι-
 στα αἰεὶ καὶ δένδρεα τὰ τοιαῦτα ἀποσκήπτει τὰ βέλεια.
 φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολουεῖν. οὕτω
 δὴ καὶ στρατὸς πολλὸς ὑπ' ὀλίγου διαφθείρεται κατὰ
 τοιούτῃ· ἐπεὶ σφι ὁ θεὸς φθονήσας φόβον ἐμβάλλῃ ἢ
 βροντῇ, δι' ὧν ἐφθάρησαν ἀναξίως ἑωυτῶν. οὐ γὰρ ἑᾶ
 φρονεῖν μέγα ὁ θεὸς ἄλλον ἢ ἑωυτόν. Ἐπειχθῆναι μὲν 6
 νυν πᾶν πρῆγμα τίκτει σφάλματα, ἐκ τῶν ζημίαι μεγά-
 λαι φιλέουσι γίνεσθαι, ἐν δὲ τῷ ἐπισχεῖν ἔνεστι ἀγαθὰ,
 εἰ μὴ παραντίκα δοκέοντα εἶναι, ἀλλ' ἀνὰ χρόνον ἐξεύ-
 ροι τις ἂν. Σοὶ μὲν δὴ ταῦτα, ὦ βασιλεῦ, συμβουλευώ, 7

σὺ δὲ, ὦ παῖ Γαβριέω Μαροδόνιε, παῦσαι λέγων λό-
 γους ματαίους περὶ Ἑλλήνων οὐκ εἰόντων ἀξίων φλαύρως
 ἀκούειν. Ἕλληνας γὰρ διαβάλλων ἐπαείρεις αὐτὸν βασι-
 λέα στρατεύεσθαι, αὐτοῦ δὲ τούτου εἵνεκεν δοκέεις μοι
 πᾶσαν προθυμίην ἐκτείνειν. μὴ νυν οὕτω γένηται. δια-
 βολὴ γὰρ ἐστὶ δεινότατον, ἐν τῇ δύο μὲν εἰσι οἱ ἀδικούν-
 τες, εἰς δὲ ὁ ἀδικεόμενος. ὁ μὲν γὰρ διαβάλλων ἀδικεῖ
 οὐ παρεόντος κατηγορέων, ὁ δὲ ἀδικεῖ ἀναπειθόμενος,
 πρὶν ἢ ἀτρεκέως ἐκμάθῃ· ὁ δὲ δὴ ἀπεὼν τοῦ λόγου τάδε
 ἐν αὐτοῖσι ἀδικεῖται, διαβληθεὶς τε ὑπὸ τοῦ ἑτέρου καὶ
 8 νομισθεὶς πρὸς τοῦ ἑτέρου κακὸς εἶναι. Ἄλλ' εἰ δὴ δεῖ
 γε πάντως ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους στρατεύεσθαι, φέρε,
 βασιλεὺς μὲν αὐτὸς ἐν ἡθροσὶ τοῖσι Περσέων μενέτω,
 ἡμέων δὲ ἀμφοτέρων παραβαλλομένων τὰ τέκνα στρατη-
 λάτῃς αὐτὸς σὺ ἐπιλεξάμενός τε ἄνδρας τοὺς ἐθέλεις, καὶ
 λαβὼν στρατιὴν ὁκόσῃν τινὰ βούλῃ. καὶ ἦν μὲν τῇ σὺ
 λέγεις ἀναβαλὴν βασιλεῖ τὰ πρήγματα, κτεινέσθων οἱ ἔμοι
 παῖδες, πρὸς δὲ αὐτοῖσι καὶ ἐγὼ· ἦν δὲ τῇ ἐγὼ προλέγω,
 οἱ σοὶ ταῦτα πασχόντων, σὺν δὲ σφι καὶ σὺ, ἦν ἀπονο-
 στήσης. εἰ δὲ ταῦτα μὲν ὑποδύνειν οὐκ ἐθέλῃς, σὺ
 δὲ πάντως στράτευμα ἀνάξεις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀκούσε-
 σθαί τινά φημι τῶν αὐτοῦ τῇδε ὑπολειπομένων, Μαρο-
 δόνιον μέγα τι κακὸν ἐξεργασμένον Πέρσας ὑπὸ κινῶν
 τε καὶ ὀρνίθων διαφορεόμενον ἢ κου ἐν γῇ τῇ Ἀθηναίων
 ἢ σέ γε ἐν τῇ Λακεδαιμονίῳ, εἰ μὴ ἄρα καὶ πρότερον
 κατ' ὁδόν, γνόντα, ἐπ' οἷους ἄνδρας ἀναγινώσκεις στρα-
 τεύεσθαι βασιλέα.

- 11 Ἀρτάβανος μὲν ταῦτα ἔλεξε, Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς
 ἀμείβεται τοισίδε· Ἀρτάβανε, πατὴρ εἰς τοῦ ἐμοῦ ἀδελ-
 φός· τοῦτό σε ῥύσεται μηδένα ἄξιον μισθὸν λαβεῖν
 ἐπέων ματαίων. καὶ τοῖ ταύτην τὴν ἀτιμίην προστίθῃμι
 εἰσὶν κακῶ τε καὶ ἄθύνῳ, μήτε συστρατεύεσθαι ἔμοιγε

ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα αὐτοῦ τε μένειν ἅμα τῇσι γυναιξί· ἐγὼ δὲ καὶ ἄνευ σέο, ὅσαπερ εἶπα, ἐπιτελέα ποιήσω. μὴ γὰρ εἶην ἐκ Δαρείου τοῦ Τραάσπεος τοῦ Ἀρσάμεος τοῦ Ἀριαράμνεω τοῦ Τεῖσπεος τοῦ Κύρου τοῦ Καμβύσεω τοῦ Τεῖσπεος τοῦ Ἀχαιμένεος γεγονώς, μὴ τιμωρησάμενος Ἀθηναίους, εὖ ἐπιστάμενος, ὅτι εἰ ἡμεῖς ἡσυχίην ἄξομεν, ἀλλ' οὐκ ἐκείνοι, ἀλλὰ καὶ μάλα στρατεύσονται ἐπὶ τὴν ἡμετέραν, εἰ γοῇ σταθμώσασθαι τοῖσι ὑπαρχμένοις ἐξ ἐκείνων, οἳ Σάρδις τε ἐνέπρησαν καὶ ἤλασαν ἐς τὴν Ἀσίην. οὐκ ὦν ἐξαναχωρεῖν οὐδετέροις δυνατῶς ἔχει, ἀλλὰ ποιεῖν ἢ παθεῖν προέεται ἄγων, ἵνα ἢ τάδε πάντα ὑπ' Ἑλλήσι ἢ ἐκεῖνα πάντα ὑπὸ Πέρσῃσι γένηται· τὸ γὰρ μέσον οὐδὲν τῆς ἔχθρης ἐστὶ. Καλὸν ὦν προπεπονθότας ἡμέας τιμωρεῖν ἥδη γίνεται, ἵνα καὶ τὸ δεινὸν, τὸ πείσσομαι, τοῦτο μάθω, ἐλάσας ἐπ' ἄνδρας τούτους, τοὺς γε καὶ Πέλοψ ὁ Φρύξ, ἐὼν πατέρων τῶν ἐμῶν δοῦλος, κατεστρέψατο οὕτω· ὥς καὶ ἐς τόδε αὐτοὶ τε ὠνθρώποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπάνυμοι τοῦ καταστρεφάμενου καλέονται.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσούτῳ ἐλέγετο, μετὰ δὲ εὐφροῇ τε 12
ἐρίνετο καὶ Ξέρξην ἐκνίξε ἡ Ἀρταβάνου γνώμη· νυκτὶ δὲ βουλήν διδοὺς πάγχυ εὕρισκέ οἱ οὐ πρήγμα εἶναι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. δεδογμένων δέ οἱ αὐτῆς τούτων κατύπνωσε. καὶ δὴ κου ἐν τῇ νυκτὶ εἶδε ὄψιν τοιήνδε, ὥς λέγεται ὑπὸ Περσέων· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μέγαν τε καὶ εὐειδέα εἰπεῖν· Μετὰ δὴ βουλεύεται, ὦ Πέρσα, στρατεύμα μὴ ἄγειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, προείπας ἀλῆξιν Πέρσῃσι στρατόν; οὔτε ὦν μεταβουλεύόμενος ποιεῖς εὖ, οὔτε ὁ συγγνωσόμενός τοι πάρι· ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ἐβουλεύσαιο ποιεῖν, ταύτην ἴθι τῶν ὁδῶν. Τὴν μὲν ταῦτα εἰπαντα ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἀποπτάσθαι, ἡμέρης δὲ ἐπιλαμπάσης ὄνειρον μὲν τούτου λό- 13
γον οὐδένα ἐποιέετο, ὁ δὲ Περσέων συναλίσας τοὺς καὶ

- πρότερον συνέλεξε, ἔλεγέ σφι τάδε· "Ἄνδρες Πέρσαι, συγγνώμην μοι ἔχετε, ὅτι ἀγχίστροφα βουλευόμει· φρενῶν τε γὰρ ἐς τὰ ἐμεωντοῦ πρῶτα οὐκ ἂν ἀνήκω, καὶ οἱ παρηγοροέμενοι ἐκεῖνα ποιεῖν οὐδένα χρόνον μεν ἂν ἔχονται. ἀκούσαντι μὲν δὴ μοι τῆς Ἀρταβάνου γνώμης παραντίκα μὲν ἡ νεότης ἐπέζεσε ὥστε ἀεικέστερα ἀπορρίψαι ἔπεα ἐς ἄνδρα πρεσβύτερον ἢ χρεῶν· νῦν μέντοι συγγνώμης χρήσομαι τῇ ἐκείνου γνώμῃ. ὥς ὢν μεταδεδογμένον μοι μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἥσυχοι ἔσθε. Πέρσαι μὲν ὥς ἤκουσαν ταῦτα, κεχαρηκότες προσ-
- 14 ἐκύνεον, νυκτὸς δὲ γενομένης αὐτὶς τῶντ' ὄνειρον ἔλεγε τῷ Ξέρξῃ κατυπνωμένῳ ἐπιστάν· Ὡ παῖ Δαρείου, καὶ δὴ φαίνεται ἐν Πέρσῃσι τε ἀπειπάμενος τὴν στρατηλασίην καὶ τὰ ἐμὰ ἔπεα ἐν οὐδενὶ ποιεύμενος λῶγῳ ὥς παρ' οὐδενὸς ἀκούσας. εὐ νυν τόδ' ἴσθι, ἦν περ μὴ αὐτίκα στρατηλατέης, τάδε τοι ἐξ αὐτῶν ἀνασχῆσαι· ὥς καὶ μέγας καὶ πολλὸς ἐγένεο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, οὕτω καὶ ταπεινὸς ὀπίσω
- * 15 κατὰ τάχος ἔσσαι. Ξέρξης μὲν περιδεὴς γενόμενος τῇ ὄψι ἀνὰ τε ἔδραμε ἐκ τῆς κοίτης καὶ πέμπει ἄγγελον ἐπὶ Ἀρτάβανον καλέοντα. ἀπικομένῳ δὲ οἱ ἔλεγε Ξέρξης τάδε· Ἀρτάβανε, ἐγὼ τὸ παραντίκα μὲν οὐκ ἐφρόνεον εἰπας ἐς σὲ μάταια ἔπεα χρηστῆς εἵνεκεν συμβουλίας, μετὰ μὲντοι οὐ πολλὸν χρόνον μετέγνωον, ἐγνων δὲ ταῦτά μοι ποιητέα ἔόντα, τὰ σὺ ὑπέδηκας. οὐκ ὦν δυνατὸς τοί εἰμι ταῦτα ποιεῖν βουλόμενος· τετραμμένῳ γὰρ δὴ καὶ μετ' ἐγνωκότε ἐπιφοιτέον ὄνειρον φαντάζεται μοι, οὐδαμῶς συνέπαινον ἔδ' οὐ ποιεῖν με ταῦτα, νῦν δὲ καὶ διαπειλήσαν οἴχεται. εἰ ὦν θεὸς ἐστὶ ὃ ἐπιπέμπων καὶ οἱ πάντως ἐν ἡδονῇ ἐστὶ γενέσθαι στρατηλασίην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπιπτήσεται καὶ σοὶ τῶντ' οὗτο ὄνειρον, ὁμοίως ὥς καὶ ἐμοὶ ἐντελλόμενον. εὐρίσκω δὲ ὧδ' ἂν γινόμενα ταῦτα, εἰ λάβοις τὴν ἐμὴν σκευὴν πᾶσαν, καὶ ἐνδὺς μετὰ τοῦτο

ἕξοιο ἐς τὸν ἐμὸν θρόνον, καὶ ἐπειτεν ἐν κοίτῃ τῇ ἐμῇ
κατυπνωσείας. Ξέρξης μὲν ταῦτά οἱ ἔλεγε, Ἀρτάβανος 16
δὲ οὐ τῷ πρώτῳ οἱ καλεύσματι πειθόμενος, οἷα οὐκ ἄξιέν-
μενος ἐς τὸν βασιλῆιον θρόνον ἕζεσθαι, τέλος, ὥς ἡνα-
γκάζετο, εἶπας τάδε ἐποίεε τὸ κελευόμενον· Ἴσον ἐκεῖνο, 1
ὦ βασιλεῦ, παρ' ἐμοὶ κέκριται, φρονέειν τε εὖ καὶ τῷ λέ-
γοντι χρηστὰ ἐθέλειν πελθεσθαι, τὰ σὲ καὶ ἀμφοτέρω
περιήκοντα ἀνθρώπων κακῶν ὁμιλλᾶι σφάλλουσι, κατὰ-
περ τὴν πάντων χρησιμωτάτην ἀνθρώποισι θάλασσαν
πνεύματά φασι ἀνέμων ἐμπίπτοντα οὐ περιορᾶν φύσι τῇ
ἑωυτῆς χρᾶσθαι. ἐμὲ δὲ ἀκούσαντα πρὸς σεῦ κακῶς οὐ
τασοῦτο ἔδακε λύπη, ὅσον γνωμέων δύο προκειμένων
Πέρσῃσι, τῆς μὲν ὕβριν ἀνξανούσης, τῆς δὲ καταπανού-
σης καὶ λεγούσης, ὥς κακὸν εἰλη διδάσκειν τὴν ψυχὴν πλέον
τι διζῆσθαι αἰεὶ ἔχειν τοῦ παρεόντος, τοιούτων προκει-
μένων τῶν γνωμέων ὅτι τὴν σφαλερωτέραν σεωυτῷ τε
καὶ Πέρσῃσι ἀναιρέο. Νῦν ὦν, ἐπειδὴ τέτραψαι ἐπὶ τὴν 2
ἀμείνω, φῆς τοι μετιέντι τὸν ἐπ' Ἑλλήνας στόλον ἐπι-
φοιτᾶν ὄνειρον θεοῦ τινὸς πομπῇ, οὐκ ἑῶντά σε κατα-
λύειν τὸν στόλον. ἀλλ' οὐδὲ ταῦτά ἐστι, ᾧ παῖ, θεῖα·
ἐνύπνια γὰρ τὰ ἐς ἀνθρώπους πεπλανημένα τοιαῦτά ἐστι,
οἷα σὲ ἐγὼ διδάξω, ἔτεσι σεῦ πολλοῖσι πρεσβύτερος ἐὼν·
πεπλανῆσθαι αὐταὶ μάλιστα ἐώθασι αἱ ὕψιες ὄνει-
ράτων, τὰ τις ἡμέρης φροντίζει· ἡμεῖς δὲ τὰς πρὸ τοῦ
ἡμέρας ταύτην τὴν στρατηλασίην καὶ τὸ κάθτα εἰχομεν
μετὰ χειρας. Εἰ δὲ ἄρα μὴ ἐστὶ τοῦτο τοιοῦτο, οἷον ἐγὼ 3
διαιρέω, ἀλλὰ τι τοῦ θεοῦ μετέχον, σὺ πᾶν αὐτὸ συλλα-
βὼν εἰρηκας· φανήτω γὰρ δὴ καὶ ἐμοὶ, ὥς καὶ σοι, δια-
κελευόμενον. φανῆναι δὲ οὐδὲν μᾶλλον μοι ὀφείλει ἔχον-
τι τὴν σὴν ἐσθῆτα ἢ οὐ καὶ τὴν ἐμὴν, οὐδέ τι μᾶλλον ἐν
κοίτῃ τῇ σῇ ἀναπαυομένῳ ἢ οὐ καὶ ἐν τῇ ἐμῇ, εἰ πέρ γε
καὶ ἄλλως ἐθέλει φανῆναι. οὐ γὰρ δὴ ἐς τοσοῦτό γε εὐη-

θείης ἀνήκει τοῦτο, ὅ τι δὴ κοτέ ἐστι τὸ ἐπιφαινόμενον
 τοι ἐν τῷ ὕπνῳ, ὥστε δόξει ἐμὲ ὀρῶν σὲ εἶναι, τῇ σῇ
 ἐσθῆτι τεκμαιρόμενον. εἰ δὲ ἐμὲ μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιή-
 σεται οὐδὲ ἀξιόσαι ἐπιφανῆναι, οὔτε ἦν τὴν ἐμὴν ἐσθῆτα
 ἔχω οὔτε ἦν τὴν σὴν, σὲ δὲ ἐπιφοιτήσῃ, τοῦτο ἤδη μα-
 θητέον ἐστί· εἰ γὰρ δὴ ἐπιφοιτήσῃ γε συνεχέως, φαίην
 ἂν καὶ αὐτὸς θεῖον εἶναι. εἰ δέ τοι οὕτω δεδοκῆται γί-
 νεσθαι καὶ οὐκ οἶά τε αὐτὸ παράτρεψαι, ἀλλ' εἰ δὴ δεῖ ἐμὲ
 ἐν κοίτῃ τῇ σῇ κατυπνῶσαι, φέρε, τούτων ἐξ ἐμεῦ ἐπι-
 τελεομένων φανήτω καὶ ἐμοί. μέχρι δὲ τούτου τῇ παρ-
 17 εούσῃ γνώμῃ χρήσομαι. Τοσαῦτα εἶπας Ἀρτάβανος, ἐλ-
 πίξων Ξέρξην ἀποδέξειν λέγοντα οὐδὲν, ἐποίησε τὸ κε-
 λευόμενον· ἐνδύς δὲ τὴν Ξέρξεω ἐσθῆτα καὶ ἰζόμενος ἐς
 τὸν βασιλῆιον θρόνον ὡς μετὰ ταῦτα κοῖτον ἐποιέετο,
 ἦλθε οἱ κατυπνωμένῳ τῶντο ὄνειρον, τὸ καὶ παρὰ Ξέρξην
 ἐφαίτα, ὑπερστὰν δὲ τοῦ Ἀρταβάνου εἶπε τάδε· Σὺ δὴ
 ἐκείνος εἰς ὃ ἀποσπεύδων Ξέρξην στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν
 Ἑλλάδα ὡς δὴ κηδόμενος αὐτοῦ; ἀλλ' οὔτε ἐς τὸ μετ-
 έπειτεν οὔτε ἐς τὸ παραντίκα νῦν καταπροῖξαι ἀποτρά-
 18 πων τὸ χρεὼν γενέσθαι, Ξέρξην δὲ τὰ δεῖ ἀνηκουστέον-
 τα παθεῖν, αὐτῷ ἐκείνῳ δεδήλωται. Ταῦτά τε δὴ ἐδόκει
 Ἀρτάβανος τὸ ὄνειρον ἀπειλέειν καὶ θερμοῖσι σιδηροῖσι
 ἐκκαίειν αὐτοῦ μέλλειν τοὺς ὀφθαλμούς. καὶ ὃς ἀμβώ-
 σας μέγα ἀπαθρῶσκει καὶ παριζόμενος Ξέρξῃ, ὡς τὴν ὄψιν
 οἱ τοῦ ἐνυπνίου διεξῆλθε ἀπηγεόμενος, δευτέρᾳ οἱ λέγει
 τάδε· Ἐγὼ μὲν, ὦ βασιλεῦ, οἶα ἄνθρωπος ἰδὼν ἤδη πολ-
 λά τε καὶ μεγάλα πεσόντα πρήγματα ὑπ' ἐσόντων, οὐκ
 ἔδων σε τὰ πάντα τῇ ἡλικίῃ εἰκείν, ἐπιστάμενος, ὡς κα-
 κὸν εἴη τὸ πολλῶν ἐπιθυμέειν, μεμνημένος μὲν τὸν ἐπὶ
 Μασσαγέτας Κύρου στόλον ὡς ἔπρηξε, μεμνημένος δὲ
 καὶ τὸν ἐπ' Αἰθίοπας τὸν Καμβύσεω, συστρατευόμενος
 δὲ καὶ Δαρείῳ ἐπὶ Σκύθας ἐπιστάμενος ὧν ταῦτα γνώ-

μην εἶχον ἀτρεμίζοντά σε μακαριστὸν εἶναι πρὸς πάντων ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ δαιμονίη τις γίνεται ὁρμή, καὶ Ἑλληνας, ὥς οἶκός, φθορὴ τις καταλαμβάνει θεήλατος, ἐγὼ μὲν καὶ αὐτὸς τράπομαι καὶ τὴν γνώμην μετατίθεμαι, σὺ δὲ σήμνηνον μὲν Πέρσῃσι τὰ ἐκ τοῦ θεοῦ πεμπόμενα, χαρᾶσθαι δὲ κέλευε τοῖσι ἐκ σεῦ πρώτοισι προειρημένοισι ἐς τὴν παρασκευὴν, ποίεε δὲ οὕτω, ὅπως τοῦ θεοῦ παραδιδόντος τῶν σῶν ἐνδεήσει μηδέν. Τούτων λεχθέντων ἐπαερθέντες τῇ ὄψι, ὥς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, Ξέρξης τε ὑπερετίθετο ταῦτα Πέρσῃσι, καὶ Ἀρτάβανος, ὃς πρότερον ἀποσπεύδων μόνος ἐφαίνετο, τότε ἐπισπεύδων φανερός ἦν.

* Ὁρμημένῳ δὲ Ξέρξῃ στρατηλατέειν μετὰ ταῦτα τρίτῃ 19 ὄψις ἐν τῷ ὕπνῳ ἐγένετο, τὴν οἱ μάγοι ἔκριναν ἀκούσαντες φέρειν τε ἐπὶ πᾶσαν γῆν, δουλεύσειν τέ οἱ πάντας ἀνθρώπους. ἡ δὲ ὄψις ἦν ἥδε· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἐστεφανῶσθαι ἐλαίης θαλλῷ, ἀπὸ δὲ τῆς ἐλαίης τοὺς κλάδους γῆν πᾶσαν ἐπισχεῖν, μετὰ δὲ ἀφανισθῆναι περὶ τῇ κεφαλῇ κείμενον τὸν στέφανον. Κρινάντων δὲ ταύτῃ τῶν μάγων Περσέων τε τῶν συλλεχθέντων αὐτίκα πᾶς ἀνὴρ ἐς τὴν ἀρχὴν τὴν ἑαυτοῦ ἀπελάσας εἶχε προθυμίην πᾶσαν ἐπὶ τοῖσι εἰρημένοισι, ἐθέλων αὐτὸς ἕκαστος τὰ προκείμενα δῶρα λαβεῖν, καὶ Ξέρξης τοῦ στρατοῦ οὕτω ἐπάγερσιν ποίεεται, χῶρον πάντα ἐρευνέων τῆς ἡπείρου. Ἀπὸ 20 γὰρ Αἰγύπτου ἀλώσιος ἐπὶ μὲν τέσσερα ἔτεα πλήρεια παραρτέετο στρατιὴν τε καὶ τὰ πρόσφορα τῇ στρατιῇ, πέμπων δὲ ἔτετι ἀνομένῳ ἐστρατηλάτῃ χειρὶ μεγάλῃ πληθεύς. στόλων γὰρ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν πολλῷ δὴ μέριστος οὗτος ἐγένετο ὥστε μήτε τὸν Λαορίον τὸν ἐπὶ Σκύθας παρὰ τοῦτον μηδὲν φαίνεσθαι μήτε τὸν Σκυθικὸν, ὅτε Σκύθαι Κιμμερίους διώκοντες ἐς τὴν Μηδικὴν χώραν ἐμβαλόντες σχεδὸν πάντα τὰ ἄνω τῆς Ἀσίας καταστρεψάμενοι

- ἐνέμοντο, τῶν εἵνεκεν ὕστερον Δαρειὸς ἐτιμωρέετο, μήτε κατὰ τὰ λεγόμενα τὸν Ἀτρεϊδέων ἐς Ἴλιον μήτε τὸν Μυσῶν τε καὶ Τευκρῶν τὸν πρὸ τῶν Τρωικῶν γενόμενον, οἱ διαβάντες ἐς τὴν Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον τοὺς τε Θρηίκας κατεστρέψαντο πάντας καὶ ἐπὶ τὸν Ἰόνιον πόντον κατέβησαν μέχρι τε Πηνειοῦ ποταμοῦ το πρὸς με-
- 21 σαμβρίας ἤλασαν. Αὗται αἱ πᾶσαι οὐδ' ἔτεραι πρὸς ταύτησι γενόμεναι στρατηλασίαι μιῆς τῆσδε οὐκ ἄξιαι. τί γὰρ οὐκ ἦγαγε ἐκ τῆς Ἀσίας ἔθνος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης; κοῖτον δὲ πινόμενόν μιν ὕδωρ οὐκ ἐπέλιπε, πλὴν τῶν μεγάλων ποταμῶν; οἱ μὲν γὰρ νέας παρείχοντο, οἱ δὲ ἐς πεζὸν ἐτετάχατο, τοῖσι δὲ ἵππος προσετέτακτο, τοῖσι δὲ ἱππαγωγὰ πλοῖα, ἅμα στρατευομένοισι, τοῖσι δὲ ἐς τὰς γεφύρας μακρὰς νέας παρέχειν, τοῖσι δὲ σιτὰ τε καὶ νέας.
- 22 Καὶ τοῦτο μὲν ὥς προσπταισάντων τῶν πρώτων περιπλώοντων περὶ τὸν Ἀθῶν προετοιμάζετο ἐκ τριῶν ἐτέων κου μάλιστα ἐς τὸν Ἀθῶν· ἐν γὰρ Ἐλαιοῦντι τῆς Χερσονήσου ὄρμεον τριήρεις, ἐνθεῦτεν δὲ ὀρμεόμενοι ὄρυσσον ὑπὸ μαστίγων παντοδαποὶ τῆς στρατιῆς, διάδοχοι δ' ἐφοίτεον, ὄρυσσον δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Ἀθῶν κατοικημένοι. Βουβάρης δὲ ὁ Μεγαβάξου καὶ Ἀρταχαιῆς ὁ Ἀρταίου ἄνδρες Πέρσαι ἐπεστάτεον τοῦ ἔργου. Ὁ γὰρ Ἀθῶς ἐστὶ οὗρος μέγα τε καὶ οὐνομαστόν, ἐς θάλασσαν κατῆκον, οἰκημένον ὑπ' ἀνθρώπων. τῇ δὲ τελευτᾷ ἐς τὴν ἡπειρον τὸ οὗρος, χερσονησοειδὲς τέ ἐστι καὶ ἰσθμὸς ὥς δυώδεκα σταδίων, πεδῖον δὲ τοῦτο καὶ κολῶνοι οὐ μεγάλοι ἐκ θαλάσσης τῆς Ἀκανθίων ἐπὶ θάλασσαν τὴν ἀντίον Τορώνης. ἐν δὲ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ, ἐς τὸν τελευτᾷ ὁ Ἀθῶς, Σάνη πόλις Ἑλλὰς οἰκηται. αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης, ἔσω δὲ τοῦ Ἀθῶ οἰκημένοι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώτιδας ἀντὶ ἡπειρωτῖδων ὤρητο ποιεῖν, εἰς αἶδε, Αἶον, Ὀλόφυξος, Ἀκρόθων, Θύσσοι, Κλεωναί. πόλιες μὲν αὗται, αἱ τὸν

Ἀθῶν νέμονται, ὥρυσσον δὲ ᾧδε· Λυσάμενοι τὸν χῶ- 23
 ρον οἱ βάρβαροι κατὰ ἔθνεα, κατὰ Σάνην πόλιν σχοινο-
 τενὲς ποιησάμενοι, ἐπειδὴ ἐγένετο βαθιὰ ἡ διώρυξ, οἱ
 μὲν κατώτατα ἐστεῶτες ὥρυσσον, ἕτεροι δὲ παρεδίδοσαν
 τὸν αἰεὶ ἐξορυσσόμενον χυῖν ἄλλοισι κατῦπερθε ἐστεῶσι
 ἐπὶ βάθρων, οἱ δ' αὖ ἐκδεκόμενοι ἑτέροισι, ἕως ἀπικοντο
 ἐς τοὺς ἀνωτάτω· οὗτοι δὲ ἐξεφόρεύν τε καὶ ἐξέβαλλον.
 Τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι πλὴν Φοινίκων καταρρηγνύμενοι
 οἱ κρημνοὶ τοῦ ὀρύγματος πόνον διπλήσιον παρῖχον· ἅτε
 γὰρ τοῦ τε ἄνω στόματος καὶ τοῦ κάτω τὰ αὐτὰ μέτρα
 ποιεύμενων ἐμελλέσφι τοιοῦτο ἀποβήσεσθαι. οἱ δὲ Φοί-
 νικες σοφίην ἐν τε τοῖσι ἄλλοισι ἐργοῖσι ἀποδείκνυνται
 καὶ δὴ καὶ ἐν ἐκείνῳ· ἀπολαχόντες γὰρ μόριον, ὅσον αὐ-
 τοῖσι ἐπέβαλλε, ὥρυσσον, τὸ μὲν ἄνω στόμα τῆς διώ-
 ρυχος ποιεῦντες διπλήσιον ἢ ὅσον ἔδεε αὐτὴν τὴν διώ-
 ρυχα γενέσθαι, προβαλόντος δὲ τοῦ ἔργου συνῆγον αἰεὶ·
 κάτω τε δὴ ἐγένετο καὶ ἐξισοῦτο τοῖσι ἄλλοισι τὸ ἔργον.
 ἐνθαῦτα δὴ λειμὼν ἐστὶ, ἵνα σφι ἄγορή τε ἐγένετο καὶ
 πρητήριον· σῖτος δὲ σφι πολλὸς ἐφοίτα ἐκ τῆς Ἀσίης ἀλη-
 λεσμένως. Ὡς μὲν ἐμὲ συμβαλλόμενον εὐρίσκειν, μεγα- 24
 λοφροσύνης εἵνεκεν αὐτὸ Πέρξης ὀρύσσειν ἐκέλευε, ἐθέ-
 λων τε δύναμιν ἀποδείκνυσθαι καὶ μνημόσυνα λιπέσθαι·
 παρεὼν γὰρ μηδένα πόνον λαβόντας τὸν ἰσθμὸν τὰς νέας
 διειρύσαι, ὀρύσσειν ἐκέλευε διώρυχα τῇ θαλάσῃ, εὐρος
 ὡς δύο τριήρεις πλῶειν ὁμοῦ ἐλαστρεομένας. τοῖσι δὲ
 αὐτοῖσι τούτοισι, τοῖσίπερ καὶ τὸ ὄρυγμα, προσετέτακτο
 καὶ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν ζεύξαντας γεφυρῶσαι. Ταῦ- 25
 τα μὲν νυν οὕτω ἐποίηε, παρεσκευάζετο δὲ καὶ ὄπλα ἐς
 τὰς γεφύρας βύβλινά τε καὶ λευκολίνου, ἐπιτάξας Φοί-
 νιξί τε καὶ Ἀγυπτίοισι, καὶ σιτία τῇ στρατιῇ καταβάλ-
 λειν, ἵνα μὴ λιμῆναι ἢ στρατιῇ μηδὲ τὰ ὑποζύγια ἐλα-
 νόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀναπυθόμενος δὲ τοὺς χώρους

καταβάλλειν ἐκέλευε ἵνα ἐπιτηδεώτατον εἴη, ἄλλον ἄλλη ἀγινέοντας ὀλκάσι τε καὶ πορθμηίοισι ἐκ τῆς Ἀσίης πανταχόθεν. τὸν δὲ ὦν πλείστον ἐς Λευκὴν ἀκτὴν καλεομένην τῆς Θρηίκης ἀγίνεον, οἱ δὲ ἐς Τυρόδιζαν τὴν Περινθίων, οἱ δὲ ἐς Δορίσκον, οἱ δὲ ἐς Ἡϊόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, οἱ δὲ ἐς Μακεδονίην διατεταγμένοι.

- 26 — Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι τὸν προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, ἐν τούτῳ ὁ πεζὸς ἅπας συλλελεγμένος ἅμα Ξέρξῃ ἐπορευέτο ἐς Σάρδις, ἐκ Κριτάλλων ὁρμηθεὶς τῶν ἐν Καππαδοκίῃ· ἐνθαῦτα γὰρ εἶρητο συλλέγεσθαι πάντα τὸν κατ' ἡπειρον μέλλοντα ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ πορευέσθαι στρατόν. ὅς μὲν νυν τῶν ὑπάρχων στρατὸν κάλλιστα ἐσταλμένον ἀγαγὼν τὰ προκείμενα παρὰ βασιλέος ἔλαβε δῶρα, οὐκ ἔχω φράσαι· οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν ἐς κρῖσιν τούτου πέρι ἐλθόντας οἶδα. οἱ δὲ ἐπεῖτε διαβάντες τὸν Ἄλυν ποταμὸν ὠμίλησαν τῇ Φρυγίῃ, δι' αὐτῆς πορευόμενοι παρεγένοντο ἐς Κελαινὰς, ἵνα πηγαὶ ἀναδιδούσι Μαιάνδρου ποταμοῦ καὶ ἐτέρου οὐκ ἐλάσσονος ἢ Μαιάνδρου, τῷ οὖνομα τυγχάνει ἐὼν Καταρρήκτης, ὅς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀγορῆς τῆς Κελαινέων ἀνατέλλων ἐς τὸν Μαίανδρον ἐκδιδότ', ἐν τῇ καὶ ὁ τοῦ Σιληνοῦ Μαρσύεω ἄσκὸς ἀνακρέμαται, τὸν ὑπὸ Φρυγῶν λόγος ἔχει ὑπὸ Ἀπολλωνοῦ ἐκδαρέντα.
- 27 ἀνακρεμασθῆναι. Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ὑποκατήμενος Πύθιος ὁ Ἄττος ἀνὴρ Ἀνδὸς ἐξείνισε τὴν βασιλέος στρατιὴν πᾶσαν ξεινοῖσι μερίστοισι καὶ αὐτὸν Ξέρξην, χορήματά τε ἐπηγγέλλετο βουλόμενος ἐς τὸν πόλεμον παρέχειν. ἐπαγγελιομένου δὲ χορήματα Πυθίου εἶρετο Ξέρξης Περσέων τοὺς παρεόντας, τίς τε ἐὼν ἀνδρῶν Πύθιος καὶ κόσα χορήματα κεκτημένος ἐπαγγέλλοιτο ταῦτα. οἱ δὲ εἶπαν· Ὁ βασιλεῦ, οὗτός ἐστι, ὅς τοι τὸν πατέρα Δαρεῖον ἐδωρήσατο τῇ πλατανίστῳ τῇ χρυσῇ καὶ τῇ ἀμπέλῳ, ὅς καὶ νῦν ἐστὶ πρῶτος ἀνθρώπων πλούτῳ

τῶν ἡμεῖς ἰδμεν μετα σέ. Θωμάσας δὲ τῶν ἐπέων τὸ τε- 28
 λευταῖον Ξέρξης αὐτὸς δεύτερα εἰρετο Πύθιον, ὅκοσα οἱ
 εἴη χρήματα. ὁ δὲ εἶπε· Ὡ βασιλεῦ, οὔτε σε ἀποκρῦψω,
 οὔτε σκῆψομαι τὸ μὴ εἰδέναι τὴν ἑμεωντοῦ οὐσίην, ἀλλ'
 ἐπιστάμενός τοι ἀτρεκέως καταλέξω. ἐπεῖτε γὰρ τάχιστα
 σε ἐπυνθόμην ἐπὶ θάλασσαν καταβαίνοντα τὴν Ἑλληνίδα,
 βουλόμενός τοι δοῦναι ἐς τὸν πόλεμον χρήματα ἐξέμα-
 θον, καὶ εὖρον λογιζόμενος ἀργυρίου μὲν δύο χιλιάδας
 εἰούσας μοι ταλάντων, χρυσίου δὲ τετρακοσίας μυριάδας
 στατήρων Δαρεικῶν, ἐπιδεούσας ἑπτὰ χιλιάδων. καὶ τοῦ-
 τοισί σε ἐγὼ δωρέομαι, αὐτῷ δ' ἐμοὶ ἀπὸ ἀνδραπόδων
 τε καὶ γεωπεδίων ἀρκέων ἐστὶ βίος. Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε,
 Ξέρξης δὲ ἡσθὲς τοῖσι εἰρημένοισι εἶπε· Ξεῖνε Λυδὲ, ἐγὼ 29
 ἐπεῖτε ἐξηλθὼν τὴν Περσίδα χώρην, οὐδενὶ ἀνδρὶ συνέ-
 μιξα ἐς τόδε, ὅστις ἡθέλησε ξείνια προθεῖναι στρατῷ τῷ
 ἐμῷ, οὐδὲ ὅστις ἐς ὄψιν τὴν ἐμὴν καταστάς αὐτεπάγγελ-
 τος ἐς τὸν πόλεμον ἐμοὶ ἡθέλησε συμβαλέσθαι χρήματα,
 ἔξω σεῦ. σὺ δὲ καὶ ἐξείνισας μεγάλως στρατὸν τὸν ἐμὸν
 καὶ χρήματα μεγάλα ἐπαγγέλλεαι. σοὶ ᾧ ἐγὼ ἀντὶ αἰ-
 τῶν γέρεα τοιάδε δίδωμι· ξεινόν τέ σε ποιεῦμαι ἐμὸν,
 καὶ τὰς τετρακοσίας μυριάδας τοι τῶν στατήρων ἀποπλή-
 σω παρ' ἑμεωντοῦ δούς τὰς ἑπτὰ χιλιάδας, ἵνα μὴ τοι
 ἐπιδέεες ἴωσι αἱ τετρακόσαι μυριάδες ἑπτὰ χιλιάδων,
 ἀλλ' ἢ τοι ἀπαρτιλογίῃ ὑπ' ἐμέο πεπληρωμένη κέκτητότε
 αὐτὸς τά περ αὐτὸς ἐκτήσαιο, ἐπίστασό τε εἶναι αἰεὶ τοι-
 οὔτος· οὐ γάρ τοι ταῦτα ποιεῦντι οὔτε ἐς τὸ παρεὼν οὔτε
 ἐς χρόνον μεταμελήσει.

Ταῦτα δὲ εἰπας καὶ ἐπιτελέα ποιήσας ἐπορεύετο σίει 30
 τὸ πρόσω. Ἄνανα δὲ καλεομένην Φρυγῶν πόλιν παρα-
 μειβόμενος καὶ λίμνην, ἐκ τῆς ἅλεις γίνονται, ἀπῆκετο ἐς
 Κολοσσὰς πόλιν μεγάλην Φρυγίης, ἐν τῇ Λύκος ποταμὸς
 ἐς χάσμα γῆς ἐσβάλλων ἀφανίζεται, ἐπειτεν διὰ σταδίων

ὥς πέντε μάλιστα ⁴⁷⁷ καὶ ἀναφαινόμενος ἐκδιδοῖ καὶ οὗτος ἐς τὸν Μαίανδρον. ἐκ δὲ Κολοσσέων ὁρμεόμενος ὁ στρατὸς ἐπὶ τοὺς οὖρους τῶν Φρυγῶν καὶ Ἀνδῶν ἀπίκετο ἐς Κύδραρα πόλιν, ἐνθα στήλη καταπεπηγνύα, σταθεῖσα δὲ ὑπὸ Κροίσου, καταμηνύει διὰ γραμμάτων τοὺς οὖρους.

- 31 Ὡς δὲ ἐκ τῆς Φρυγίης ἐσέβαλε ἐς τὴν Ἀνδίην, σχιζομένης τῆς ὁδοῦ καὶ τῆς μὲν ἐς ἀριστερὴν ἐπὶ Καρίης φερούσης, τῆς δὲ ἐς δεξιὴν ἐς Σάρδεις, τῇ καὶ πορευομένῳ διαβῆναι τὸν Μαίανδρον ποταμὸν πᾶσα ἀνάγκη γίνεται καὶ ἵνα παρὰ Καλλάτηβον πόλιν, ἐν τῇ ἄνδρες δημιουργοὶ μέλι ἐκ μυρίκης τε καὶ πυροῦ ποιέωσι, ταύτην ἰὼν ὁ Ξέρξης τὴν ὁδὸν εὗρε πλατάνιστον, τὴν κάλλεος εἵνεκεν δωρησάμενος κόσμῳ χρυσέῳ καὶ μελεθώνῳ ἄθανάτῳ ἄνδρὶ ἐπιτρέψας δευτέρῃ ἡμέρῃ ἀπίκετο ἐς τῶν Ἀνδῶν τὸ
- 32 ἄστυ. Ἀπικόμενος δὲ ἐς Σάρδεις πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ καὶ προαίρόντας δεῖπνα βασιλεῖ παρασκευάζειν. πλὴν οὔτε ἐς Ἀθήνας οὔτε ἐς Λακεδαιμόνα ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆς αἰτήσιν, τῇ δὲ ἄλλῃ πάντῃ, τῶνδε δὲ εἵνεκεν τὸ δευτέρου ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· ὅσοι πρότερον οὐκ ἔδοσαν Λαρεῖα πέμφαντι, τοὺτους πᾶγχυ ἐδόκεε τότε δέσσαντας δῶσειν. βουλόμενος ὦν αὐτὸ τοῦτο ἐκμαθεῖν ἀκριβέως ἐπεμπε.

- 33 Μετὰ δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο ὥς ἐλέων ἐς Ἀβυδον. οἱ δὲ ἐν τούτῳ τὸν Ἑλλήσποντον ἐξεύγνυσαν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Εὐρώπην. ἔστι δὲ τῆς Χερσονήσου τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ, Σηστοῦ τε πόλιος μεταξὺ καὶ Μαδύτου, ἀκτὴ τρηχέα ἐς θάλασσαν κατήκουσα Ἀβύδῳ καταντίον, ἐνθα μετὰ ταῦτα, χρόνῳ ὕστερον οὐ πολλῷ, ἐπὶ Ξανδίππου τοῦ Ἀρίφρονος στρατηγοῦ Ἀθηναίων, Ἀρταῦκτην ἄνδρα Πέρσῃν λαβόντες Σηστοῦ ὑπαρχον ζῶοντα πρὸς σανίδα διαπασσάλευσαν, ὃς καὶ ἐς τοῦ Πρωτεσίλεω τὸ ἱερὸν τὸ ἐς

Ἐλαιοῦντα ἀγινεόμενος γυναῖκας ἀθέμιτα ἔργα ἔρδεσκε.
 Ἐς ταύτην ὦν τὴν ἀκτὴν ἐξ Ἀβύδου ὁρμεόμενοι ἔρεφν- 34
 ρουν τοῖσι προσεκέετο, τὴν μὲν λευκολίνου Φοίνικες, τὴν
 δ' ἑτέραν τὴν βυβλίνην Αἰγύπτιοι. ἔστι δὲ ἑπτὰ στάδιοι
 ἐξ Ἀβύδου ἐς τὴν ἀπαντίον. καὶ δὴ ἐξευγμένον τοῦ πό-
 ρου ἐπιγενόμενος χειμῶν μέγας συνέκοψέ τε ἐκεῖνα πάν-
 τα καὶ διέλυσε. Ὡς δ' ἐπύθετο Ξέρξης, δεινὰ ποιούμενος 35
 τὸν Ἑλλήσποντον ἐκέλευσε τριηκοσίας ἐπικέσθαι μάστιγι
 πληγὰς καὶ κατεῖναι ἐς τὸ πέλαγος πεδῶν ζεύγος. ἤδη
 δὲ ἤκουσα, ὥς καὶ στιγῆας ἄμα τούτοισι ἀπέπεμψε στί-
 ζοντας τὸν Ἑλλήσποντον. ἐνετέλλετο δὲ ὦν ῥαπίζοντας
 λέγειν βάρβαρά τε καὶ ἀτάσθαλα. Ὡς πικρὸν ὕδωρ, δε-
 σπότης τοι δίκην ἐπιτιθεῖ τήνδε, ὅτι μιν ἡδίκησας οὐδὲν
 πρὸς ἐκείνου ἄδικον παθόν. Καὶ βασιλεὺς μὲν Ξέρξης
 διαβήσεται σε, ἦν τε σύ γε βούλη ἦν τε μή· σοὶ δὲ κατὰ
 δίκην ἄρα οὐδεὶς ἀνθρώπων θύει ὥς εἶντι θολερῶ τε καὶ
 ἄλμυρῶ ποταμῶ. Τὴν τε δὴ θάλασσαν ἐνετέλλετο τού-
 τοισι ζημιοῦν, καὶ τῶν ἐπεστεώτων τῇ ζεύξει τοῦ Ἑλλησ-
 πόντου ἀποταμεῖν τὰς κεφαλὰς. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποί- 36
 ευν, τοῖσι προσεκέετο αὕτη ἡ ἄχαρις τιμὴ, τὰς δὲ ἄλλοι
 ἀρχιτέκτονες ἐξεύγνυσαν· ἐξεύγνυσαν δὲ αὖδε· πεντη-
 κοντέρους καὶ τριήρεας συνθέντες, ὑπὸ μὲν τὴν πρὸς τοῦ
 Εὐξείνου Πόντου ἐξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας, ὑπὸ δὲ τὴν
 ἑτέραν τεσσαρεσκαίδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ μὲν Πόντου
 ἐπικαρσίας, τοῦ δὲ Ἑλλησπόντου κατὰ ῥόον, ἵνα ἀνακω-
 χεύῃ τὸν τόνον τῶν ὀπλῶν, συνθέντες δὲ ἀγκύρας κα-
 ῆκαν περιμήκεας, τὰς μὲν πρὸς τοῦ Πόντου τῆς ἑτέρας
 τῶν ἀνέμων εἵνεκεν τῶν ἔσωθεν ἐκπνεόντων, τῆς δὲ ἑτέ-
 ρης τῆς πρὸς ἑσπέρας τε καὶ τοῦ Αἰγαίου εὗρου τε καὶ
 νότου εἵνεκεν, διέκπλοον δὲ ὑπόφασιν κατέλιπον τῶν
 πεντηκοντέρων καὶ τριηρέων τριχοῦ, ἵνα καὶ ἐς τὸν Πόν-
 τον ἔχῃ ὁ βουλόμενος πλῆειν πλοίοισι λεπτοῖσι καὶ ἐκ τοῦ

+ ἐξ Ἀβύδου ὁρμεόμενοι ἔρεφν-
 ρουν τοῖσι προσεκέετο
 + ἐπὶ τῇ γῇ δὲ
 + ἐπὶ τῇ γῇ δὲ

Πάντων ἔξω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες κατέτεινον ἐκ γῆς στρε-
 βλοῦντες ὄνοισι ξυλίνουσιν τὰ ὄπλα, οὐκέτι χωρὶς ἑκάτερα
 τάξαντες, ἀλλὰ δύο μὲν λευκολίνου δασάμενοι ἐς ἑκατέ-
 ρην, τέσσερα δὲ τῶν βυβλίνων. παχύτης μὲν ἦν ἡ αὐτὴ
 καὶ καλλονή, κατὰ λόγον δὲ ἦν ἐμβριθέστερα τὰ λίνεα,
 τοῦ τάλαντου ὁ πῆχυς εἴλκε. ἐπειδὴ δὲ ἐρεφυνώθη ὁ πό-
 ρος, κορμούς ξύλων καταπρίσαντες καὶ ποιήσαντες ἴσους
 τῆς σχεδίας τῷ εὖρει κόσμῳ ἐπετίθεσαν κατ' ὑπερθε τῶν
 ὀπλων τοῦ τόνου, θέντες δὲ ἐπεξῆς ἐνθαῦτα αὐτὶς ἐπε-
 ζεύγνυνον. ποιήσαντες δὲ ταῦτα ὕλην ἐπεφόρησαν, κόσμῳ
 δὲ θέντες καὶ τὴν ὕλην γῆν ἐπεφόρησαν, κατανάξαντες
 δὲ καὶ τὴν γῆν φραγμὸν παθεῖν οὐσαν ἐνθεν καὶ ἐνθεν, ἵνα
 μὴ φοβέηται τὰ ὑποζύγια τὴν θάλασσαν ὑπερορέοντα καὶ
 37 οἱ ἵπποι. Ὡς δὲ τὰ τε τῶν γεφυρέων κατασκευάστο καὶ
 τὰ περὶ τὸν Ἄθων, οἱ τε χυτοὶ περὶ τὰ στόματα τῆς διώ-
 ρυχος, οἱ τῆς ῥηγίης εἵνεκεν ἐποιήθησαν, ἵνα μὴ πιμπλή-
 ται τὰ στόματα τοῦ ὀρύγματος, καὶ αὐτὴ ἡ διώρυξ παν-
 τελέως πεποιημένη ἠγγέλλετο, ἐνθαῦτα χειμερίσας, ἅμα
 τῷ ἔαρι παρεσκευασμένος ὁ στρατὸς ἐκ τῶν Σαρδίων ὥρ-
 ματο ἐλέων ἐς Ἀβυδον. ὥρμημένῳ δὲ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν
 τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδρην ἀφανὴς ἦν οὐτ' ἐπινεφέλων
 ἐόντων αἰθρίας τε τὰ μάλιστα, ἀντ' ἡμέρης τε νυξ ἐγέ-
 νετο. ἰδόντι δὲ καὶ μαθόντι τοῦτο τῷ Ξέρξῃ ἐπιμελὲς ἐγέ-
 νετο, καὶ εἶρετο τοὺς μάγους, τὸ ἐθέλοι προφαίνειν τὸ
 φάσμα. οἱ δὲ ἔφραζον, ὥς Ἑλλησι προδεικνύει ὁ θεὸς
 ἐκλειψιν τῶν πολιῶν, λέγοντες ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προ-
 δέκτορα, σελήνην δὲ σφέων. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ξέρ-
 38 ξης περιχαρὴς ἔων ἐποιέετο τὴν ἑλασιν. Ὡς δ' ἐξήλανε
 τὴν στρατιήν, Πύθιος ὁ Ἀνδὸς καταρρωθήσας τὸ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ φάσμα ἐπαερόθεις τε τοῖσι δωρήμασι ἐλθὼν πα-
 ρὰ Ξέρξεα ἔλεγε τάδε· Ὡς δέσποτα, χρησίμους ἄν τευ βου-
 λομένην τυχεῖν, τῷ σοὶ μὲν ἐλαφρὸν τυγχάνει εἶν ὑπορ-

γῆσαι, ἐμοὶ δὲ μέγα γενόμενον. Ξέρξης δὲ πᾶν μᾶλλον
δοκέων μιν χρῆσθαι ἢ τὸ ἐδεήθη, ἔφη τε ὑπουργήσῃν
καὶ θῆ ἄγορεύειν ἐκέλευε, ὅτεν δέοιτο. ὁ δὲ ἐπεῖτε ταῦ-
τα ἤκουσε, ἔλεγε θαρσύνσας τάδε· ὦ δέσποτα, τυγχά-
νουσί μοι παῖδες ἔοντες πέντε, καὶ σφεας καταλαμβάνει
πάντας ἅμα σοὶ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. σὺ δὲ, ὦ
βασιλεῦ, ἐμὲ ἐς τόδε ἡλικίης ἥκοντα οἰκτεῖρας τῶν μοι
παίδων ἓνα παράλυσον τῆς στρατηγίας τὸν πρεσβύτατον,
ἵνα αὐτοῦ τε ἐμεῦ καὶ τῶν χρημάτων ἡ μελεδωνός. τοὺς
δὲ τέσσερας ἄγε ἅμα σεωυτῶ, καὶ προΐξας τὰ νοεῖς νο-
στήσεις ὀπίσω. Κάρις τε ἐθυμώθη ὁ Ξέρξης, καὶ ἀμεί- 39
βετο τοισίδε· ὦ κακὲ ἄνθρωπε, σὺ ἐτόλμης ἐμεῦ στρα-
τευομένου αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἄγοντος παῖδας
ἐμοὺς καὶ ἀδελφεοὺς καὶ οἰκηλοὺς καὶ φίλους μνήσασθαι
περὶ σοῦ παιδός, ἐὼν ἐμὸς δοῦλος, τὸν χρῆν πανοικίῃ
αὐτῇ γυναικὶ συνέπεσθαι; εὖ νῦν τόδ' ἐξεπίστασο, ὥς
ἐν τοῖσι ὥσι τῶν ἀνθρώπων οἰκέει ὁ θυμός, ὃς χρηστὰ
μὲν ἀκούσας τέρψιος ἐμπιπλέει τὸ σῶμα, ὑπεναντία δὲ
τούτοις ἀκούσας ἀνυϊδέει. ὅτε μὲν νῦν χρηστὰ ποιήσας
ἕτερα τοιαῦτα ἐπηγγέλλεο, εὐεργεσίῃσι βασιλέα οὐ καν-
χῆσαι ὑπερβαλέσθαι, ἐπεῖτε δὲ ἐς τὸ ἀναιδέστερον ἐτρά-
πεν, τὴν μὲν ἀξίην οὐ λάμψαι, ἐλάσσω δὲ τῆς ἀξίης. σὲ
μὲν γὰρ καὶ τοὺς τέσσερας τῶν παίδων ὁύεται τὰ ξείνια,
τοῦ δὲ ἐνός, τοῦ περιέχει μάλιστα, τῇ ψυχῇ ζημιώσεται.
Ὡς δὲ ταῦτα ὑπεκρίνατο, αὐτίκα ἐκέλευε τοῖσι προσετέ-
τακτο ταῦτα πράσσειν, τῶν Πυθίου παίδων ἐξευρόντας
τὸν πρεσβύτατον μέσον διαταμεῖν, διαταμόντας δὲ τὰ
ἡμίτομα διαθεῖναι, τὸ μὲν ἐπὶ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ, τὸ δ' ἐπ'
ἀριστερά, καὶ ταύτῃ διεξιέναι τὸν στρατόν. Ποιησάντων 40
δὲ τούτων τοῦτο μετὰ ταῦτα διεξίει ὁ στρατός. ἡγέοντο
δὲ πρῶτοι μὲν οἱ σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια, μετὰ
δὲ τούτους στρατὸς παντοίων ἐθνέων ἀναμίξ, οὐ διακε-

κριμένοι· τῇ δὲ ὑπερημίσεες ἦσαν, ἐνθαῦτα διελέλειπτο, καὶ οὐ συνέμισγον οὔτοι βασιλεῖ. προηγύντο μὲν δὴ ἱππότες χίλιοι ἐκ Περσέων πάντων ἀπολελεγμένοι, μετὰ δὲ αἰχμοφόροι χίλιοι, καὶ οὔτοι ἐκ πάντων ἀπολελεγμένοι, τὰς λόγχας κάτω ἐς τὴν γῆν τρέψαντες, μετὰ δὲ ἱσθιοὶ Νισαῖοι καλεόμενοι ἵπποι δέκα, κεκοσμημένοι ὥς κάλλιστα. Νισαῖοι δὲ καλέονται ἵπποι ἐπὶ τοῦδε· ἔστι πεδίον μέγα τῆς Μηδικῆς, τῷ οὐνομά ἐστι Νισαίον. τοὺς ὧν δὴ ἵππους τοὺς μεγάλους φέρει τὸ πεδίον τοῦτο. ὅπισθε δὲ τούτων τῶν δέκα ἵππων ἄρμα Διὸς ἱσθίον ἐπετέτακτο, τὸ ἵπποι μὲν εἰλκον λευκοὶ ὀκτώ, ὅπισθε δὲ τῶν ἵππων εἵπετο πεζῇ ἡνίοχος ἐχόμενος τῶν χαλινῶν· οὐδεὶς γὰρ δὴ ἐπὶ τοῦτον τὸν θρόνον ἀνθρώπων ἀναβαίνει. τούτου δὲ ὅπισθε αὐτὸς Ξέρξης ἐπ' ἄρματος ἵππων Νισαίων· παραβέβηκε δὲ οἱ ἡνίοχος, τῷ οὐνομα ἦν Πατιράμφης, Ὀτάνεω παῖς ἀνδρὸς Πέρσεω.

- 41 Ἐξήλασε μὲν οὕτω ἐκ Σαρδίων Ξέρξης, μετεκβαίνεσκε δὲ, ὅπως μιν λόγος αἰρεῖοι, ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς ἄρμάμαξαν. αὐτοῦ δὲ ὅπισθε αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἄριστοί τε καὶ γενναιότατοι χίλιοι, κατὰ νόμον τὰς λόγχας ἔχοντες, μετὰ δὲ ἵππος ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων ἀπολελεγμένη, μετὰ δὲ τὴν ἵππον ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων ἀπολελεγμένοι μύριοι. οὗτος πεζὸς ἦν· καὶ τούτων χίλιοι μὲν ἐπὶ τοῖσι δούρασι ἀντὶ τῶν σαυρωτήρων ροιὰς εἶχον χρυσέας, καὶ περίεξ συνεκλήιον τοὺς ἄλλους, οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τούτων ἔοντες ἀργυρέας ροιὰς εἶχον. εἶχον δὲ χρυσέας ροιὰς καὶ οἱ εἰς τὴν γῆν τράποντες τὰς λόγχας, καὶ μῆλα οἱ ἄγχιστα ἐπόμενοι Ξέρξει. τοῖσι δὲ μυρίοισι ἐπετέτακτο ἵππος Περσέων μυρίη. μετὰ δὲ τὴν ἵππον διελέλειπτο καὶ δύο σταδίους, καὶ ἔπειτεν ὁ λοιπὸς ὄμιλος ἢ 42 ἢ 43 ἢ 44 ἢ 45 ἢ 46 ἢ 47 ἢ 48 ἢ 49 ἢ 50 ἢ 51 ἢ 52 ἢ 53 ἢ 54 ἢ 55 ἢ 56 ἢ 57 ἢ 58 ἢ 59 ἢ 60 ἢ 61 ἢ 62 ἢ 63 ἢ 64 ἢ 65 ἢ 66 ἢ 67 ἢ 68 ἢ 69 ἢ 70 ἢ 71 ἢ 72 ἢ 73 ἢ 74 ἢ 75 ἢ 76 ἢ 77 ἢ 78 ἢ 79 ἢ 80 ἢ 81 ἢ 82 ἢ 83 ἢ 84 ἢ 85 ἢ 86 ἢ 87 ἢ 88 ἢ 89 ἢ 90 ἢ 91 ἢ 92 ἢ 93 ἢ 94 ἢ 95 ἢ 96 ἢ 97 ἢ 98 ἢ 99 ἢ 100 ἢ 101 ἢ 102 ἢ 103 ἢ 104 ἢ 105 ἢ 106 ἢ 107 ἢ 108 ἢ 109 ἢ 110 ἢ 111 ἢ 112 ἢ 113 ἢ 114 ἢ 115 ἢ 116 ἢ 117 ἢ 118 ἢ 119 ἢ 120 ἢ 121 ἢ 122 ἢ 123 ἢ 124 ἢ 125 ἢ 126 ἢ 127 ἢ 128 ἢ 129 ἢ 130 ἢ 131 ἢ 132 ἢ 133 ἢ 134 ἢ 135 ἢ 136 ἢ 137 ἢ 138 ἢ 139 ἢ 140 ἢ 141 ἢ 142 ἢ 143 ἢ 144 ἢ 145 ἢ 146 ἢ 147 ἢ 148 ἢ 149 ἢ 150 ἢ 151 ἢ 152 ἢ 153 ἢ 154 ἢ 155 ἢ 156 ἢ 157 ἢ 158 ἢ 159 ἢ 160 ἢ 161 ἢ 162 ἢ 163 ἢ 164 ἢ 165 ἢ 166 ἢ 167 ἢ 168 ἢ 169 ἢ 170 ἢ 171 ἢ 172 ἢ 173 ἢ 174 ἢ 175 ἢ 176 ἢ 177 ἢ 178 ἢ 179 ἢ 180 ἢ 181 ἢ 182 ἢ 183 ἢ 184 ἢ 185 ἢ 186 ἢ 187 ἢ 188 ἢ 189 ἢ 190 ἢ 191 ἢ 192 ἢ 193 ἢ 194 ἢ 195 ἢ 196 ἢ 197 ἢ 198 ἢ 199 ἢ 200 ἢ 201 ἢ 202 ἢ 203 ἢ 204 ἢ 205 ἢ 206 ἢ 207 ἢ 208 ἢ 209 ἢ 210 ἢ 211 ἢ 212 ἢ 213 ἢ 214 ἢ 215 ἢ 216 ἢ 217 ἢ 218 ἢ 219 ἢ 220 ἢ 221 ἢ 222 ἢ 223 ἢ 224 ἢ 225 ἢ 226 ἢ 227 ἢ 228 ἢ 229 ἢ 230 ἢ 231 ἢ 232 ἢ 233 ἢ 234 ἢ 235 ἢ 236 ἢ 237 ἢ 238 ἢ 239 ἢ 240 ἢ 241 ἢ 242 ἢ 243 ἢ 244 ἢ 245 ἢ 246 ἢ 247 ἢ 248 ἢ 249 ἢ 250 ἢ 251 ἢ 252 ἢ 253 ἢ 254 ἢ 255 ἢ 256 ἢ 257 ἢ 258 ἢ 259 ἢ 260 ἢ 261 ἢ 262 ἢ 263 ἢ 264 ἢ 265 ἢ 266 ἢ 267 ἢ 268 ἢ 269 ἢ 270 ἢ 271 ἢ 272 ἢ 273 ἢ 274 ἢ 275 ἢ 276 ἢ 277 ἢ 278 ἢ 279 ἢ 280 ἢ 281 ἢ 282 ἢ 283 ἢ 284 ἢ 285 ἢ 286 ἢ 287 ἢ 288 ἢ 289 ἢ 290 ἢ 291 ἢ 292 ἢ 293 ἢ 294 ἢ 295 ἢ 296 ἢ 297 ἢ 298 ἢ 299 ἢ 300 ἢ 301 ἢ 302 ἢ 303 ἢ 304 ἢ 305 ἢ 306 ἢ 307 ἢ 308 ἢ 309 ἢ 310 ἢ 311 ἢ 312 ἢ 313 ἢ 314 ἢ 315 ἢ 316 ἢ 317 ἢ 318 ἢ 319 ἢ 320 ἢ 321 ἢ 322 ἢ 323 ἢ 324 ἢ 325 ἢ 326 ἢ 327 ἢ 328 ἢ 329 ἢ 330 ἢ 331 ἢ 332 ἢ 333 ἢ 334 ἢ 335 ἢ 336 ἢ 337 ἢ 338 ἢ 339 ἢ 340 ἢ 341 ἢ 342 ἢ 343 ἢ 344 ἢ 345 ἢ 346 ἢ 347 ἢ 348 ἢ 349 ἢ 350 ἢ 351 ἢ 352 ἢ 353 ἢ 354 ἢ 355 ἢ 356 ἢ 357 ἢ 358 ἢ 359 ἢ 360 ἢ 361 ἢ 362 ἢ 363 ἢ 364 ἢ 365 ἢ 366 ἢ 367 ἢ 368 ἢ 369 ἢ 370 ἢ 371 ἢ 372 ἢ 373 ἢ 374 ἢ 375 ἢ 376 ἢ 377 ἢ 378 ἢ 379 ἢ 380 ἢ 381 ἢ 382 ἢ 383 ἢ 384 ἢ 385 ἢ 386 ἢ 387 ἢ 388 ἢ 389 ἢ 390 ἢ 391 ἢ 392 ἢ 393 ἢ 394 ἢ 395 ἢ 396 ἢ 397 ἢ 398 ἢ 399 ἢ 400 ἢ 401 ἢ 402 ἢ 403 ἢ 404 ἢ 405 ἢ 406 ἢ 407 ἢ 408 ἢ 409 ἢ 410 ἢ 411 ἢ 412 ἢ 413 ἢ 414 ἢ 415 ἢ 416 ἢ 417 ἢ 418 ἢ 419 ἢ 420 ἢ 421 ἢ 422 ἢ 423 ἢ 424 ἢ 425 ἢ 426 ἢ 427 ἢ 428 ἢ 429 ἢ 430 ἢ 431 ἢ 432 ἢ 433 ἢ 434 ἢ 435 ἢ 436 ἢ 437 ἢ 438 ἢ 439 ἢ 440 ἢ 441 ἢ 442 ἢ 443 ἢ 444 ἢ 445 ἢ 446 ἢ 447 ἢ 448 ἢ 449 ἢ 450 ἢ 451 ἢ 452 ἢ 453 ἢ 454 ἢ 455 ἢ 456 ἢ 457 ἢ 458 ἢ 459 ἢ 460 ἢ 461 ἢ 462 ἢ 463 ἢ 464 ἢ 465 ἢ 466 ἢ 467 ἢ 468 ἢ 469 ἢ 470 ἢ 471 ἢ 472 ἢ 473 ἢ 474 ἢ 475 ἢ 476 ἢ 477 ἢ 478 ἢ 479 ἢ 480 ἢ 481 ἢ 482 ἢ 483 ἢ 484 ἢ 485 ἢ 486 ἢ 487 ἢ 488 ἢ 489 ἢ 490 ἢ 491 ἢ 492 ἢ 493 ἢ 494 ἢ 495 ἢ 496 ἢ 497 ἢ 498 ἢ 499 ἢ 500 ἢ 501 ἢ 502 ἢ 503 ἢ 504 ἢ 505 ἢ 506 ἢ 507 ἢ 508 ἢ 509 ἢ 510 ἢ 511 ἢ 512 ἢ 513 ἢ 514 ἢ 515 ἢ 516 ἢ 517 ἢ 518 ἢ 519 ἢ 520 ἢ 521 ἢ 522 ἢ 523 ἢ 524 ἢ 525 ἢ 526 ἢ 527 ἢ 528 ἢ 529 ἢ 530 ἢ 531 ἢ 532 ἢ 533 ἢ 534 ἢ 535 ἢ 536 ἢ 537 ἢ 538 ἢ 539 ἢ 540 ἢ 541 ἢ 542 ἢ 543 ἢ 544 ἢ 545 ἢ 546 ἢ 547 ἢ 548 ἢ 549 ἢ 550 ἢ 551 ἢ 552 ἢ 553 ἢ 554 ἢ 555 ἢ 556 ἢ 557 ἢ 558 ἢ 559 ἢ 560 ἢ 561 ἢ 562 ἢ 563 ἢ 564 ἢ 565 ἢ 566 ἢ 567 ἢ 568 ἢ 569 ἢ 570 ἢ 571 ἢ 572 ἢ 573 ἢ 574 ἢ 575 ἢ 576 ἢ 577 ἢ 578 ἢ 579 ἢ 580 ἢ 581 ἢ 582 ἢ 583 ἢ 584 ἢ 585 ἢ 586 ἢ 587 ἢ 588 ἢ 589 ἢ 590 ἢ 591 ἢ 592 ἢ 593 ἢ 594 ἢ 595 ἢ 596 ἢ 597 ἢ 598 ἢ 599 ἢ 600 ἢ 601 ἢ 602 ἢ 603 ἢ 604 ἢ 605 ἢ 606 ἢ 607 ἢ 608 ἢ 609 ἢ 610 ἢ 611 ἢ 612 ἢ 613 ἢ 614 ἢ 615 ἢ 616 ἢ 617 ἢ 618 ἢ 619 ἢ 620 ἢ 621 ἢ 622 ἢ 623 ἢ 624 ἢ 625 ἢ 626 ἢ 627 ἢ 628 ἢ 629 ἢ 630 ἢ 631 ἢ 632 ἢ 633 ἢ 634 ἢ 635 ἢ 636 ἢ 637 ἢ 638 ἢ 639 ἢ 640 ἢ 641 ἢ 642 ἢ 643 ἢ 644 ἢ 645 ἢ 646 ἢ 647 ἢ 648 ἢ 649 ἢ 650 ἢ 651 ἢ 652 ἢ 653 ἢ 654 ἢ 655 ἢ 656 ἢ 657 ἢ 658 ἢ 659 ἢ 660 ἢ 661 ἢ 662 ἢ 663 ἢ 664 ἢ 665 ἢ 666 ἢ 667 ἢ 668 ἢ 669 ἢ 670 ἢ 671 ἢ 672 ἢ 673 ἢ 674 ἢ 675 ἢ 676 ἢ 677 ἢ 678 ἢ 679 ἢ 680 ἢ 681 ἢ 682 ἢ 683 ἢ 684 ἢ 685 ἢ 686 ἢ 687 ἢ 688 ἢ 689 ἢ 690 ἢ 691 ἢ 692 ἢ 693 ἢ 694 ἢ 695 ἢ 696 ἢ 697 ἢ 698 ἢ 699 ἢ 700 ἢ 701 ἢ 702 ἢ 703 ἢ 704 ἢ 705 ἢ 706 ἢ 707 ἢ 708 ἢ 709 ἢ 710 ἢ 711 ἢ 712 ἢ 713 ἢ 714 ἢ 715 ἢ 716 ἢ 717 ἢ 718 ἢ 719 ἢ 720 ἢ 721 ἢ 722 ἢ 723 ἢ 724 ἢ 725 ἢ 726 ἢ 727 ἢ 728 ἢ 729 ἢ 730 ἢ 731 ἢ 732 ἢ 733 ἢ 734 ἢ 735 ἢ 736 ἢ 737 ἢ 738 ἢ 739 ἢ 740 ἢ 741 ἢ 742 ἢ 743 ἢ 744 ἢ 745 ἢ 746 ἢ 747 ἢ 748 ἢ 749 ἢ 750 ἢ 751 ἢ 752 ἢ 753 ἢ 754 ἢ 755 ἢ 756 ἢ 757 ἢ 758 ἢ 759 ἢ 760 ἢ 761 ἢ 762 ἢ 763 ἢ 764 ἢ 765 ἢ 766 ἢ 767 ἢ 768 ἢ 769 ἢ 770 ἢ 771 ἢ 772 ἢ 773 ἢ 774 ἢ 775 ἢ 776 ἢ 777 ἢ 778 ἢ 779 ἢ 780 ἢ 781 ἢ 782 ἢ 783 ἢ 784 ἢ 785 ἢ 786 ἢ 787 ἢ 788 ἢ 789 ἢ 790 ἢ 791 ἢ 792 ἢ 793 ἢ 794 ἢ 795 ἢ 796 ἢ 797 ἢ 798 ἢ 799 ἢ 800 ἢ 801 ἢ 802 ἢ 803 ἢ 804 ἢ 805 ἢ 806 ἢ 807 ἢ 808 ἢ 809 ἢ 810 ἢ 811 ἢ 812 ἢ 813 ἢ 814 ἢ 815 ἢ 816 ἢ 817 ἢ 818 ἢ 819 ἢ 820 ἢ 821 ἢ 822 ἢ 823 ἢ 824 ἢ 825 ἢ 826 ἢ 827 ἢ 828 ἢ 829 ἢ 830 ἢ 831 ἢ 832 ἢ 833 ἢ 834 ἢ 835 ἢ 836 ἢ 837 ἢ 838 ἢ 839 ἢ 840 ἢ 841 ἢ 842 ἢ 843 ἢ 844 ἢ 845 ἢ 846 ἢ 847 ἢ 848 ἢ 849 ἢ 850 ἢ 851 ἢ 852 ἢ 853 ἢ 854 ἢ 855 ἢ 856 ἢ 857 ἢ 858 ἢ 859 ἢ 860 ἢ 861 ἢ 862 ἢ 863 ἢ 864 ἢ 865 ἢ 866 ἢ 867 ἢ 868 ἢ 869 ἢ 870 ἢ 871 ἢ 872 ἢ 873 ἢ 874 ἢ 875 ἢ 876 ἢ 877 ἢ 878 ἢ 879 ἢ 880 ἢ 881 ἢ 882 ἢ 883 ἢ 884 ἢ 885 ἢ 886 ἢ 887 ἢ 888 ἢ 889 ἢ 890 ἢ 891 ἢ 892 ἢ 893 ἢ 894 ἢ 895 ἢ 896 ἢ 897 ἢ 898 ἢ 899 ἢ 900 ἢ 901 ἢ 902 ἢ 903 ἢ 904 ἢ 905 ἢ 906 ἢ 907 ἢ 908 ἢ 909 ἢ 910 ἢ 911 ἢ 912 ἢ 913 ἢ 914 ἢ 915 ἢ 916 ἢ 917 ἢ 918 ἢ 919 ἢ 920 ἢ 921 ἢ 922 ἢ 923 ἢ 924 ἢ 925 ἢ 926 ἢ 927 ἢ 928 ἢ 929 ἢ 930 ἢ 931 ἢ 932 ἢ 933 ἢ 934 ἢ 935 ἢ 936 ἢ 937 ἢ 938 ἢ 939 ἢ 940 ἢ 941 ἢ 942 ἢ 943 ἢ 944 ἢ 945 ἢ 946 ἢ 947 ἢ 948 ἢ 949 ἢ 950 ἢ 951 ἢ 952 ἢ 953 ἢ 954 ἢ 955 ἢ 956 ἢ 957 ἢ 958 ἢ 959 ἢ 960 ἢ 961 ἢ 962 ἢ 963 ἢ 964 ἢ 965 ἢ 966 ἢ 967 ἢ 968 ἢ 969 ἢ 970 ἢ 971 ἢ 972 ἢ 973 ἢ 974 ἢ 975 ἢ 976 ἢ 977 ἢ 978 ἢ 979 ἢ 980 ἢ 981 ἢ 982 ἢ 983 ἢ 984 ἢ 985 ἢ 986 ἢ 987 ἢ 988 ἢ 989 ἢ 990 ἢ 991 ἢ 992 ἢ 993 ἢ 994 ἢ 995 ἢ 996 ἢ 997 ἢ 998 ἢ 999 ἢ 1000 ἢ 1001 ἢ 1002 ἢ 1003 ἢ 1004 ἢ 1005 ἢ 1006 ἢ 1007 ἢ 1008 ἢ 1009 ἢ 1010 ἢ 1011 ἢ 1012 ἢ 1013 ἢ 1014 ἢ 1015 ἢ 1016 ἢ 1017 ἢ 1018 ἢ 1019 ἢ 1020 ἢ 1021 ἢ 1022 ἢ 1023 ἢ 1024 ἢ 1025 ἢ 1026 ἢ 1027 ἢ 1028 ἢ 1029 ἢ 1030 ἢ 1031 ἢ 1032 ἢ 1033 ἢ 1034 ἢ 1035 ἢ 1036 ἢ 1037 ἢ 1038 ἢ 1039 ἢ 1040 ἢ 1041 ἢ 1042 ἢ 1043 ἢ 1044 ἢ 1045 ἢ 1046 ἢ 1047 ἢ 1048 ἢ 1049 ἢ 1050 ἢ 1051 ἢ 1052 ἢ 1053 ἢ 1054 ἢ 1055 ἢ 1056 ἢ 1057 ἢ 1058 ἢ 1059 ἢ 1060 ἢ 1061 ἢ 1062 ἢ 1063 ἢ 1064 ἢ 1065 ἢ 1066 ἢ 1067 ἢ 1068 ἢ 1069 ἢ 1070 ἢ 1071 ἢ 1072 ἢ 1073 ἢ 1074 ἢ 1075 ἢ 1076 ἢ 1077 ἢ 1078 ἢ 1079 ἢ 1080 ἢ 1081 ἢ 1082 ἢ 1083 ἢ 1084 ἢ 1085 ἢ 1086 ἢ 1087 ἢ 1088 ἢ 1089 ἢ 1090 ἢ 1091 ἢ 1092 ἢ 1093 ἢ 1094 ἢ 1095 ἢ 1096 ἢ 1097 ἢ 1098 ἢ 1099 ἢ 1100 ἢ 1101 ἢ 1102 ἢ 1103 ἢ 1104 ἢ 1105 ἢ 1106 ἢ 1107 ἢ 1108 ἢ 1109 ἢ 1110 ἢ 1111 ἢ 1112 ἢ 1113 ἢ 1114 ἢ 1115 ἢ 1116 ἢ 1117 ἢ 1118 ἢ 1119 ἢ 1120 ἢ 1121 ἢ 1122 ἢ 1123 ἢ 1124 ἢ 1125 ἢ 1126 ἢ 1127 ἢ 1128 ἢ 1129 ἢ 1130 ἢ 1131 ἢ 1132 ἢ 1133 ἢ 1134 ἢ 1135 ἢ 1136 ἢ 1137 ἢ 1138 ἢ 1139 ἢ 1140 ἢ 1141 ἢ 1142 ἢ 1143 ἢ 1144 ἢ 1145 ἢ 1146 ἢ 1147 ἢ 1148 ἢ 1149 ἢ 1150 ἢ 1151 ἢ 1152 ἢ 1153 ἢ 1154 ἢ 1155 ἢ 1156 ἢ 1157 ἢ 1158 ἢ 1159 ἢ 1160 ἢ 1161 ἢ 1162 ἢ 1163 ἢ 1164 ἢ 1165 ἢ 1166 ἢ 1167 ἢ 1168 ἢ 1169 ἢ 1170 ἢ 1171 ἢ 1172 ἢ 1173 ἢ 1174 ἢ 1175 ἢ 1176 ἢ 1177 ἢ 1178 ἢ 1179 ἢ 1180 ἢ 1181 ἢ 1182 ἢ 1183 ἢ 1184 ἢ 1185 ἢ 1186 ἢ 1187 ἢ 1188 ἢ 1189 ἢ 1190 ἢ 1191 ἢ 1192 ἢ 1193 ἢ 1194 ἢ 1195 ἢ 1196 ἢ 1197 ἢ 1198 ἢ 1199 ἢ 1200 ἢ 1201 ἢ 1202 ἢ 1203 ἢ 1204 ἢ 1205 ἢ 1206 ἢ 1207 ἢ 1208 ἢ 1209 ἢ 1210 ἢ 1211 ἢ 1212 ἢ 1213 ἢ 1214 ἢ 1215 ἢ 1216 ἢ 1217 ἢ 1218 ἢ 1219 ἢ 1220 ἢ 1221 ἢ 1222 ἢ 1223 ἢ 1224 ἢ 1225 ἢ 1226 ἢ 1227 ἢ 1228 ἢ 1229 ἢ 1230 ἢ 1231 ἢ 1232 ἢ 1233 ἢ 1234 ἢ 1235 ἢ 1236 ἢ 1237 ἢ 1238 ἢ 1239 ἢ 1240 ἢ 1241 ἢ 1242 ἢ 1243 ἢ 1244 ἢ 1245 ἢ 1246 ἢ 1247 ἢ 1248 ἢ 1249 ἢ 1250 ἢ 1251 ἢ 1252 ἢ 1253 ἢ 1254 ἢ 1255 ἢ 1256 ἢ 1257 ἢ 1258 ἢ 1259 ἢ 1260 ἢ 1261 ἢ 1262 ἢ 1263 ἢ 1264 ἢ 1265 ἢ 1266 ἢ 1267 ἢ 1268 ἢ 1269 ἢ 1270 ἢ 1271 ἢ 1272 ἢ 1273 ἢ 1274 ἢ 1275 ἢ 1276 ἢ 1277 ἢ 1278 ἢ 1279 ἢ 1280 ἢ 1281 ἢ 1282 ἢ 1283 ἢ 1284 ἢ 1285 ἢ 1286 ἢ 1287 ἢ 1288 ἢ 1289 ἢ 1290 ἢ 1291 ἢ 1292 ἢ 1293 ἢ 1294 ἢ 1295 ἢ 1296 ἢ 1297 ἢ 1298 ἢ 1299 ἢ 1300 ἢ 1301 ἢ 1302 ἢ 1303 ἢ 1304 ἢ 1305 ἢ 1306 ἢ 1307 ἢ 1308 ἢ 1309 ἢ 1310 ἢ 1311 ἢ 1312 ἢ 1313 ἢ 1314 ἢ 1315 ἢ 1316 ἢ 1317 ἢ 1318 ἢ 1319 ἢ 1320 ἢ 1321 ἢ 1322 ἢ 1323 ἢ 1324 ἢ 1325 ἢ 1326 ἢ 1327 ἢ 1328 ἢ 1329 ἢ 1330 ἢ 1331 ἢ 1332 ἢ 1333 ἢ 1334 ἢ 1335 ἢ 1336 ἢ 1337 ἢ 1338 ἢ 1339 ἢ 1340 ἢ 1341 ἢ 1342 ἢ 1343 ἢ 1344 ἢ 1345 ἢ 1346 ἢ 1347 ἢ 1348 ἢ 1349 ἢ 1350 ἢ 1351 ἢ 1352 ἢ 1353 ἢ 1354 ἢ 1355 ἢ 1356 ἢ 1357 ἢ 1358 ἢ 1359 ἢ 1360 ἢ 1361 ἢ 1362 ἢ 1363 ἢ 1364 ἢ 1365 ἢ 1366 ἢ 1367 ἢ 1368 ἢ 1369 ἢ 1370 ἢ 1371 ἢ 1372 ἢ 1373 ἢ 1374 ἢ 1375 ἢ 1376 ἢ 1377 ἢ 1378 ἢ 1379 ἢ 1380 ἢ 1381 ἢ 1382 ἢ 1383 ἢ 1384 ἢ 1385 ἢ 1386 ἢ 1387 ἢ 1388 ἢ 1389 ἢ 1390 ἢ 1391 ἢ 1392 ἢ 1393 ἢ 1394 ἢ 1395 ἢ 1396 ἢ 1397 ἢ 1398 ἢ 1399 ἢ 1400 ἢ 1401 ἢ 1402 ἢ 1403 ἢ 1404 ἢ 1405 ἢ 1406 ἢ 1407 ἢ 1408 ἢ 1409 ἢ 1410 ἢ 1411 ἢ 1412 ἢ 1413 ἢ 1414 ἢ 1415 ἢ 1416 ἢ 1417 ἢ 1418 ἢ 1419 ἢ 1420 ἢ 1421 ἢ 1422 ἢ 1423 ἢ 1424 ἢ 1425 ἢ 1426 ἢ 1427 ἢ 1428 ἢ 1429 ἢ 1430 ἢ 1431 ἢ 1432 ἢ 1433 ἢ 1434 ἢ 1435 ἢ 1436 ἢ 1437 ἢ 1438 ἢ 1439 ἢ 1440 ἢ 1441 ἢ 1442 ἢ 1443 ἢ 1444 ἢ 1445 ἢ 1446 ἢ 1447 ἢ 1448 ἢ 1449 ἢ 1450 ἢ 1451 ἢ 1452 ἢ 1453 ἢ 1454 ἢ 1455 ἢ 1456 ἢ 1457 ἢ 1458 ἢ 1459 ἢ 1460 ἢ 1461 ἢ 1462 ἢ 1463 ἢ 1464 ἢ 1465 ἢ 1466 ἢ 1467 ἢ 1468 ἢ 1469 ἢ 1470 ἢ 1471 ἢ 1472 ἢ 1473 ἢ 1474 ἢ 1475 ἢ 1476 ἢ 1477 ἢ 1478 ἢ 1479 ἢ 1480 ἢ 1481 ἢ 1482 ἢ 1483 ἢ 1484 ἢ 1485 ἢ 1486 ἢ 1487 ἢ 1488 ἢ 1489 ἢ 1490 ἢ 1491 ἢ 1492 ἢ 1493 ἢ 1494 ἢ 1495 ἢ 1496 ἢ 1497 ἢ 1498 ἢ 1499 ἢ 1500 ἢ 1501 ἢ 1502 ἢ 1503 ἢ 1504 ἢ 1505 ἢ 1506 ἢ 1507 ἢ 1508 ἢ 1509 ἢ 1510 ἢ 1511 ἢ 1512 ἢ 1513 ἢ 1514 ἢ 1515 ἢ 1516 ἢ 1517 ἢ 1518 ἢ 1519 ἢ 1520 ἢ 1521 ἢ 1522 ἢ 1523 ἢ 1524 ἢ 1525 ἢ 1526 ἢ 1527 ἢ 1528 ἢ 1529 ἢ 1530 ἢ 1531 ἢ 1532 ἢ 1533 ἢ 1534 ἢ 1535 ἢ 1536 ἢ 1537 ἢ 1538 ἢ 1539 ἢ 1540 ἢ 1541 ἢ 1542 ἢ 1543 ἢ 1544 ἢ 1545 ἢ 1546 ἢ 1547 ἢ 1548 ἢ 1549 ἢ 1550 ἢ 1551 ἢ 1552 ἢ 1553 ἢ 1554 ἢ 1555 ἢ 1556 ἢ 1557 ἢ 1558 ἢ 1559 ἢ 1560 ἢ 1561

Καῖκον ὀρμεόμενος, Κάνης οὖρος ἔχων ἐν ἀριστερῇ, διὰ τοῦ Ἀταρνέος ἐς Καρήνην πόλιν, ἀπὸ δὲ ταύτης διὰ Θήβης πεδίου ἐπορεύετο, Ἀτραμύντειόν τε πόλιν καὶ Ἀντανδρον τὴν Πελασγίδα παραμειβόμενος· τὴν Ἰδην δὲ λαβὼν ἐς ἀριστερὴν χεῖρα ἦε ἐς τὴν Ἰλιάδα γῆν. καὶ πρῶτα μὲν οἱ ὑπὸ τῇ Ἰδῇ νύκτα ἀναμεινυαντι βρουνταί τε καὶ προσητῆρες ἐπεσπίπτουσι, καὶ τινα αὐτοῦ ταύτῃ συχρὸν ὄμιλον διέφθειραν. Ἀπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ 43 τὸν Σκάμανδρον, ὃς πρῶτος ποταμῶν, ἐπέλτε ἐκ Σαρδίῳν ὀρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῇ ὁδῷ, ἐπέλιπε τὸ ῥέθρον οὐδ' ἀπέχρησε τῇ στρατιῇ τε καὶ τοῖσι κτήνεσι πινόμενος, ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὡς ἀπλῆετο Ξέρξης, ἐς τὸ Πριάμον Πέργαμον ἀνέβη ἕμερον ἔχων θηήσασθαι. θηησάμενος δὲ καὶ πυνθόμενος ἐκείνων ἕκαστα τῇ Ἀθηναίῃ τῇ Ἰλιάδι ἔθυσσε βοῦς χιλίας, χοᾶς δὲ οἱ μάγοι τοῖσι ἤρωσι ἔχεαντο. ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατοπέδον ἐνέπεσε. ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν, ἐν ἀριστερῇ μὲν ἀπέργων Ροίτειον πόλιν καὶ Ὀφρύνειον καὶ Δάρδανον, ἥπερ δὴ Ἀβύδω ὁμουρός ἐστι, ἐν δεξιῇ δὲ Γέργιθας Τευκρούς. ++

Ἐπεὶ δ' ἐγένοντο ἐν Ἀβύδω, ἠθέλησε Ξέρξης ιδέσθαι 44 πάντα τὸν στρατὸν. καὶ προεπεποιήτο γὰρ ἐπὶ κολωνοῦ ἐπίτηδες αὐτοῦ ταύτῃ προεξέδρη λίθου λευκοῦ ἐποίησαν δὲ Ἀβυθῆνοι ἐντειλαμένου πρότερον βασιλέως· ἐνθαῦτα ὡς ἵξετο, κατορέων ἐπὶ τῆς ἡμόνος ἐθνήετο καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὰς νεάς. θηεύμενος δὲ ἰμέρθη τῶν νεῶν ἀμίλλαν γινομένην ιδέσθαι. ἐπεὶ δ' ἐγένετό τε καὶ ἐνίκηον Φοίνικας Σιδώνιοι, ἥσθη τε τῇ ἀμίλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ. Ὡς δὲ ὦρα 45 πάντα μὲν τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν ἀποκεκρυμμένον, πάσας δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ Ἀβυθηνῶν πεδία ἐπὶ πλεα ἀνθρώπων, ἐνθαῦτα Ξέρξης ἐωυτὸν ἐμακάρισε, μετὰ δὲ τοῦτο ἐδάκρυσε. Μαθὼν δέ μιν Ἀρτάβανος ὁ πά- 46

τρωες, ὅς τὸ πρῶτον γνώμην ἀπεδέξατο ἐλευθέρως οὐ
 συμβουλεύων Ξέρξῃ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, οὐ-
 τος ὦν ἡ φράσθεις Ξέρξην θακρύναντα εἶρετο τάδε· Ὡ-
 βασιλεῦ, ὥς πολλὸν ἀλλήλων κεχωρισμένα ἐργάσαιο νῦν
 τε καὶ ὀλίγῳ πρότερον· μακαρίσας γὰρ σεαυτὸν θακρύ-
 εις. Ὁ δὲ εἶπε· Ἐσθλήθε γάρ με λογισάμενον κατοικτεῖραι,
 ὥς βραχύς εἴη ὁ πᾶς ἀνθρωπότητος βίος, εἰ τούτων γε εὐν-
 τω τσοσούτων οὐδεὶς ἐς ἑκατοστὸν ἔτος περιέσται. Ὁ δὲ
 ἀμείβετο λέγων· Ἐτερεὰ τούτου παρὰ τὴν ζοὴν πεπον-
 θαμεν οἰκτρότερα. ἐν γὰρ οὕτῳ βραχέϊ βίῳ οὐδεὶς οὕτω
 ἀνθρωπος ἑὼν εὐδαίμων πέφυκε, οὔτε τούτων οὔτε τῶν
 ἄλλων, τῷ οὐ πάραστήσεται πολλάκις καὶ οὐκ ἅπας τε-
 θνάναι βούλεσθαι μᾶλλον ἢ ζῶειν. αἱ τε γὰρ συμφοραὶ
 προσπίπτουσιν καὶ αἱ νοῦσοι συνταράσσουσιν καὶ βραχὺν
 ἔοντα μακρὸν δοκέειν εἶναι ποιεῦσι τὸν βίον. οὕτω ὁ μὲν
 θάνατος μοχθηρῆς ἐούσης τῆς ζοῆς καταφυγὴ αἰρετωτάτη
 τῷ ἀνθρώπῳ γέγονε, ὁ δὲ θεὸς γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα
 47 φθόνερός ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται εἶναι. Ξέρξης δὲ ἀμείβετο
 λέγων· Ἀρτάβανε, βιοτῆς μὲν νῦν ἀνθρωπότης πέρι,
 ἐούσης τοιαύτης, οἷον περ σὺ διαιρεῖαι εἶναι, παυσώ-
 μεθα, μηδὲ κακῶν μεμνώμεθα χρηστὰ ἔχοντες πρή-
 γματα ἐν χερσὶ· φράσον δέ μοι τόδε· εἰ τοι ἡ ὄψις τοῦ
 ἐνυπνίου μὴ ἐναργῆς οὕτω ἐφάνη, εἶχες ἂν τὴν ἀρχαίην
 γνώμην, οὐκ ἑὼν με στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἢ
 μετέστης ἂν; φέρε μοι τοῦτο ἀτρεκέως εἰπέ. Ὁ δὲ ἀμεί-
 βετο λέγων· Ὡ βασιλεῦ, ὄψις μὲν ἡ ἐπιφανείσα τοῦ ὄνει-
 ρου, ὥς βουλόμεθα ἀμφοτέροι, τελευτήσῃ· ἐγὼ δ' ἔτι
 καὶ ἐς τόδε δειμάτός εἰμι ὑπόπλεος οὐδ' ἐντὸς ἡμεωτοῦ,
 ἄλλα τε πολλὰ ἐπιλεγόμενός, καὶ δὴ καὶ ὁρέων τοι δύο
 48 τὰ μέγιστα πάντων ἔοντα πολεμιώτατα. Ξέρξης δὲ πρὸς
 ταῦτα ἀμείβετο τοισίδε· Δαιμόνιε ἀνδρῶν, κοῖα ταῦτα
 λέγεις μοι εἶναι δύο πολεμιώτατα· κότερά τοι ὁ πεζὸς

μεμπτος κατα το πληθος εστι, και το Ελληνικον στρα-
 τευμα φαίνεται πολλαπλήσιον εσεσθαι του ἡμετέρου, ἢ
 τὸ ναυτικὸν τὸ ἡμέτερον λείψεσθαι τοῦ ἐκείνων, ἢ καὶ
 συναμφοτέρα ταῦτα; εἰ γάρ τοι ταύτῃ ἐνδεέστερα φαίνε-
 ται εἶναι τὰ ἡμέτερα πρήγματα, στρατοῦ ἂν ἄλλου τις τὴν
 ταχίστην ἀγερσὶν ποιεοίτο. Ὁ δ' ἀμείβετο λέγων· Ὡ βα- 49
 σιλεῦ, οὔτε στρατὸν τοῦτον, ὅστις γε σύνεσιν ἔχοι, μέμ-
 ποιτ' ἂν οὔτε τῶν νεῶν τὸ πλῆθος. ἦν τε πλεῦνας συλ- 1
 λέξεως, τὰ δύο τοι τὰ λέγω πολλῷ ἔτι πολεμιώτερα γί-
 νεται. τὰ δὲ δύο ταῦτα ἔστι γῆ τε καὶ θάλασσα. οὔτε γὰρ
 τῆς θαλάσσης ἔστι λιμὴν τοσοῦτος οὐδαμῶθι, ὥς ἐγὼ εἰ-
 κάξω, ὅστις ἐγειρομένου χειμῶνος δεξάμενός σευ τοῦτο
 τὸ ναυτικὸν φερέγγυος ἔσται διασωσάαι τὰς νέας. καίτοι
 οὐκ ἔνα κῆ αὐτὸν δεῖ εἶναι τὸν λιμένα, ἀλλὰ παρὰ πᾶ-
 σαν τὴν ἡπειρον, παρ' ἣν δὴ κομίσαι. οὐκ ὦν δὴ εὐντων
 ται λιμένων ὑποδεξίων μάθι, ὅτι αἱ συμφοραὶ τῶν ἀν-
 θρώπων ἄρχουσι καὶ οὐκ ἄνθρωποι τῶν συμφορέων.
 Καὶ δὴ τῶν δύο τοι τοῦ ἑτέρου εἰρημένου τὸ ἕτερον ἐρ- 2
 χομαι ἐρέων. γῆ δὲ πολεμὴν τῇδ' εἰ κατίσταται· εἰ ἐθέ-
 λει τοι μηδὲν ἀντίξουν καταστῆναι, τοσοῦτ' εἰ γίνεται
 πολεμιωτέρη, ὅσῳ ἂν προβαίνης ἑκατέρω, τὸ πρόσω αἰεὶ
 κλεπτόμενος· εὐπρηξίης γὰρ οὐκ ἔστι ἀνθρώποισι οὐδε-
 μεία πληθώρα. καὶ δὴ τοι ὥς οὐδενὸς ἐναντιευμένου λέ-
 γω τὴν χώραν πλεῦνα ἐν πλευνί χρόνῳ γινομένην λιμὸν
 τέξεσθαι. ἀνὴρ δὲ οὕτῳ ἂν εἴη ἄριστος, εἰ βουλευόμενος
 μὲν ἀρρωθεῖοι, πᾶν ἐπιλεγόμενος πείσεσθαι χοῦμα, ἐν δὲ
 τῷ ἔργῳ θρασὺς εἴη. Ἀμείβεται Ξέρξης τοισίδε· Ἀρτά- 50
 βανς, οἰκότως μὲν σύ γε τούτων ἕκαστα διαιρέει, ἀτὰρ
 μήτε πάντα φοβεῖο μήτε πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγειο. Εἰ γὰρ δὴ 1
 βούλοιο ἐπὶ τῷ αἰεὶ ἐπισφερομένῳ πρήγματι τὸ πᾶν
 ὁμοίως ἐπιλέγεσθαι, ποιήσεις ἂν οὐδαμὰ οὐδέν· κρεῖσ-
 σον δὲ πάντα θαρσύνοντα ἡμῖν τῶν δεινῶν πάσχειν μάλ-

λον ἢ πᾶν χρήμα προδειμαίνοντα μηδαμὰ μηδὲν παθεῖν.
 εἰ δὲ ἐρίζων πρὸς πᾶν τὸ λεγόμενον μὴ τὸ βέβαιον ἀπο-
 δέξεις, σφάλλεσθαι ὀφείλεις ἐν αὐτοῖσι ὁμοίως καὶ ὁ ὑπε-
 ναντία τούτοις λέξας. τοῦτο μὲν νυν ἐπ' ἴσης ἔχει· εἰδέ-
 ναι δὲ ἄνθρωπον εἶντα κῶς χρή τὸ βέβαιον; δοκέω μὲν
 οὐδαμῶς. τοῖσι τοίνυν βουλομένοις ποιέειν ὥς τὸ ἐπί-
 παν φιλέει γίνεσθαι τὰ κέρδεα, τοῖσι δὲ ἐπιλεγομένοις
 2 τε πάντα καὶ ὀκνεοῦσι οὐ μᾶλα ἐθέλει. Ὅρῳ τὰ Περσέων
 πρήγματα ἐς τὸ δυνάμιος προκεχώρηκε. εἰ τοίνυν ἐκεῖνοι
 οἱ πρὸ ἐμεῦ γενόμενοι βασιλεῖς γνώμῃσι ἐχρέοντο ὁμοίῃσι
 καὶ σὺ, ἢ μὴ χρεόμενοι γνώμῃσι τοιαύτησι ἄλλους συμ-
 βούλους εἶχον τοιούτους, οὐκ ἂν κοτε εἶδες αὐτὰ ἐς τοῦτο
 προελθόντα· νῦν δὲ κινδύνους ἀναρριπτόντες ἐς τοῦτό
 σφρα προηγάροντο. μεγάλα γὰρ πρήγματα μεγάλοις κιν-
 δύνουσι ἐθέλει καταρτέεσθαι. Ἡμεῖς τοίνυν ὁμοιούμενοι
 ἐκείνοισι ὥρην τε τοῦ ἔτεος καλλίστην πορευόμεθα, καὶ
 καταστρεψάμενοι πᾶσαν τὴν Εὐρώπην νοστήσομεν ὑπί-
 σω, οὔτε λιμῶ ἐντυχόντες οὐδαμῶθι οὔτε ἄλλο ἄχαρι οὐ-
 δὲν παθόντες. τοῦτο μὲν γὰρ αὐτοὶ πολλὴν φορβὴν φε-
 ρόμενοι πορευόμεθα, τοῦτο δὲ τῶν ἂν κου ἐπιβέωμεν
 γῆν καὶ ἔθνος, τούτων τὸν σίτον ἔχομεν, ἐπ' ἀροτῆρας
 51 δὲ καὶ οὐ νομάδας στρατευόμεθα ἄνδρας. Λέγει Ἀρτάβα-
 νος μετὰ ταῦτα· ὦ βασιλεῦ, ἐπεῖτε ἀρρωδέειν οὐδὲν ἔας
 πρήγμα, σὺ δέ με συμβουλίην ἐνδεξαι· ἀναγκάως γὰρ
 ἔχει περὶ πολλῶν πρηγμάτων πλεῦνα λόγον ἐκτεῖναι. Κύ-
 ρος ὁ Καμβύσεω Ἰωνίην πᾶσαν πλὴν Ἀθηναίων κατ-
 εστρέψατο δασμοφόρον εἶναι Πέρσῃσι. τούτους ὦν τοὺς
 ἄνδρας συμβουλεύω τοι μηδεμιᾷ μηχανῇ ἄγειν ἐπὶ τοὺς
 πατέρας· καὶ γὰρ ἄνευ τούτων οἳοί τε εἶμεν τῶν ἐχθρῶν
 κατιπέρτεροι γίνεσθαι. ἢ γὰρ σφεας, ἣν ἔπωνται, δεῖ
 ἀδικωτάτους γίνεσθαι καταδουλουμένους τὴν μητρόπο-
 λιν, ἢ δικαιοτάτους συνελευθεροῦντας. ἀδικωτάτοι μὲν

νυν γινομενοι οὐδὲν κέρδος μέγα ἡμῖν προσβάλλουσι, δικαιοτάτοι δὲ γινόμενοι οἷοί τε δηλήσασθαι μέγας τὴν σὴν στρατιὴν γίνονται. ἐς θυμὸν ὦν βάλλεο καὶ τὸ παλαιὸν ἔπος ὥς εὖ εἶρηται, τὸ μὴ ἅμα ἀρχῇ πᾶν τέλος καταφαίνεσθαι. Ἀμείβεται πρὸς ταῦτα Ξέρξης· Ἀρτάβανε, 52 τῶν ἀπεφῆναι γινώμεων σφάλλαι κατὰ ταύτην δὴ μάλιστα, ὅς Ἰωνας φοβέαι μὴ μεταβάλωσι, τῶν ἔχοντων γινώμα μέγιστον, τῶν σὺ τε μάρτυς γίνεαι καὶ οἱ συστρατευσάμενοι. Δαρείω ἄλλοι ἐπὶ Σκύθας, ὅτι ἐπὶ τούτοις ἢ πᾶσα Περσικὴ στρατιὴ ἐγένετο διαφθεῖραι καὶ περιποιῆσαι, οἱ δὲ δικαιοσύνην καὶ πιστότητα ἐνέδωκαν, ἄχαρι δὲ οὐδέν. πάρεξ δὲ τούτου, ἐν τῇ ἡμετέρῃ καταλιπόντας τέκνα τε καὶ γυναῖκας καὶ χρήματα οὐδ' ἐπιλέγεσθαι χρὴ νεώτερόν τι ποιήσῃν. οὕτω μὲν τοῦτο φοβέο, ἀλλὰ θυμὸν ἔχων ἀγαθὸν σῶζε οἰκόν τε τὸν ἐμὸν καὶ τυραννίδα τὴν ἐμήν· σοὶ γὰρ ἐγὼ μούνω ἐκ πάντων σκῆπτρα τὰ ἐμὰ ἐπιτρέπω.

Ταῦτα εἶπας καὶ Ἀρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σοῦσα 53 δευτέρα μετεπέμψατο Ξέρξης Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους· ἐπεὶ δὲ οἱ παρήσαν, ἔλεγέ σφι τάδε· ὦ Πέρσαι, τῶνδ' ἐγὼ ὑμέων χρηλίων συνέλεξα, ἄνδρας τε γίνεσθαι ἀγαθοὺς καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ πρόσθε ἐργασμένα Πέρσῃσι, ἐόντα μέγала τε καὶ πολλοῦ ἄξια, ἀλλ' εἰς τε ἕκαστος καὶ οἱ σύμπαντες προθυμίην ἔχωμεν· ξυνὸν γὰρ τοῦτο πᾶσι ἀγαθὸν σπεύδεται. τῶνδε δὲ εἵνεκεν προαγορεύω ἀντέχεσθαι τοῦ πολέμου ἐντεταμένως· ὥς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι, ἐπ' ἄνδρας στρατευόμεθα ἀγαθοὺς, τῶν ἣν κρατήσωμεν, οὐ μὴ τις ἡμῖν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῇ κοτὲ ἀνθρώπων. νῦν δὲ διαβαίνωμεν ἐπευξάμενοι τοῖσι θεοῖσι, οἱ Περσίδα γῆν λελόγγασιν.

Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρεσκευάζοντο ἐς τὴν διαβάσιν, τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀνέμενον τὸν ἥλιον ἐθέλοντες ἰδέ-

σθαι ἀνίσχοντα, θυμῆματά τε παντοῖα ἐπὶ τῶν γεφυ-
 ρέων καταγίζοντες καὶ μυρσίνησι στορνύντες τὴν ὁδόν.
 ὥς δ' ἐπαυέτελλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χουσέης φιάλης
 Ξέρξης ἐς τὴν θάλασσαν εὐχετο πρὸς τὸν ἥλιον μηδεμίαν
 οἱ συντυχίην τοιαύτην γενέσθαι, ἥ μιν παύσει καταστρέ-
 ψασθαι τὴν Εὐρώπην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρμασι τοῖσι ἐκεί-
 νης γένηται. εὐχάμενος δὲ ἐσέβαλε τὴν φιάλην ἐς τὸν
 Ἑλλήσποντον καὶ χρούσειον κρητῆρα καὶ Περσικὸν ξίφος,
 τὸν ἀκινάκην καλέουσι. ταῦτα οὐκ ἔγω ἄτρεκέως διακρι-
 ναι, οὔτε εἰ τῷ ἡλίῳ ἀνατίθεις κατῆκε ἐς τὸ πέλαγος,
 οὔτε εἰ μετεμέλησέ οἱ τὸν Ἑλλήσποντον μαστιγώσαντι καὶ
 55 ἀντὶ τούτων τὴν θάλασσαν ἐδωρέετο. ὧς δὲ ταῦτά οἱ
 ἐπεποιήτο, διέβαινον κατὰ μὲν τὴν ἑτέραν τῶν γεφυρέων
 τὴν πρὸς τοῦ Πόντου ὁ πεζὸς τε καὶ ἡ ἵππος ἅπασα, κα-
 τὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖον τὰ ὑποξύγια καὶ ἡ θαυμασίη.
 ἡγέοντο δὲ πρῶτα μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι, ἐστεφανωμένοι
 πάντες, μετὰ δὲ τούτους ὁ σύμμικτος στρατὸς παντοίων
 ἐθνέων. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην οὗτοι, τῇ δὲ ὑστεραίῃ
 πρῶτοι μὲν οἱ τε ἱππῶται καὶ οἱ τὰς λόγχας κάτω τρά-
 ποντες· ἐστεφάνωντο δὲ καὶ οὗτοι· μετὰ δὲ οἱ τε ἵπποι
 οἱ ἱροὶ καὶ τὸ ἄρμα τὸ ἱρὸν, ἐπὶ δὲ αὐτὸς τε Ξέρξης καὶ
 οἱ αἰχμοφόροι καὶ οἱ ἱππῶται οἱ χίλιοι, ἐπὶ δὲ τούτοις ὁ
 ἄλλος στρατὸς. καὶ αἱ νέες ἅμα ἀνῆγοντο ἐς τὴν ἀπε-
 ναντίον. ἤδη δὲ ἤκουσα καὶ ὕστατον διαβῆναι βασιλέα
 πάντων.

56 Ξέρξης δὲ ἐπεῖτε διέβη ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐθιγέτο τὸν
 στρατὸν ὑπὸ μαστίγων διαβαίνοντα. διέβη δὲ ὁ στρατὸς
 αὐτοῦ ἐν ἑπτὰ ἡμέρησι καὶ ἐν ἑπτὰ εὐφρόνησι, ἐλινύσας
 οὐδένα χρόνον. ἐνθαῦτα λέγεται Ξέρξης ἤδη διαβεβηκό-
 τος τὸν Ἑλλήσποντον ἄνδρα εἰπεῖν Ἑλλησπόντιον· ὦ
 Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρση καὶ οὐνομα ἀντὶ Διὸς
 Ξέρξεα θέμενος ἀνάστατον τὴν Ἑλλάδα ἐθέλεις ποιῆσαι,

ἄγωι πάντας ἀνθρώπους; καὶ γὰρ ἄνευ τούτων ἔξῃν τοι ποιεῖν ταῦτα.

Ὡς δὲ διέβησαν πάντες, ἐς ὁδὸν ὠρμημένοισι τέρας 57 σφι ἐφάνη μέγα, τὸ Ξέρξης ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο καίπερ εὐσύμβλητον εἶν· ἵππος γὰρ ἔτεκε λαγόν. εὐσύμβλητον ὦν τῇδε τοῦτο ἐγένετο, ὅτι ἐμελλε μὲν ἑλᾶν στρατιὴν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης ἀγανρότατα καὶ μεγαλοπρεπέστατα, ὁπίσω δὲ περὶ ἑωυτοῦ τρέχων ἦξιεν ἐς τὸν αὐτὸν γῶρον. ἐγένετο δὲ καὶ ἕτερον αὐτῷ τέρας εἶναι ἐν Σάρδισι· ἡμίονος γὰρ ἔτεκε ἡμίονον διζὰ ἔχουσιν αἰδοῖα, τὰ μὲν ἔρσενος, τὰ δὲ θηλέης, κατύπερθε δὲ ἦν τὰ τοῦ ἔρσενος. Τῶν ἀμφοτέρων λόγον οὐδένα ποιησάμενος 58 τὸ πρόσω ἐπορεύετο, σὺν δέ οἱ ὁ πεζὸς στρατός. ὁ δὲ ναυτικός ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον πλώων παρὰ γῆν ἐκομίζετο, τὰ ἐμπαλιν προήσσαν τοῦ πεζοῦ· ὁ μὲν γὰρ πρὸς ἐσπέρην ἐπλωε, ἐπὶ Σαρπηδονίης ἄκρης ποιεύμενος τὴν ἄπιξιν, ἐς τὴν αὐτῷ προείρητο ἀπικομένῳ περιμένειν, ὁ δὲ κατ' ἡπειρον στρατός πρὸς ἡῷ τε καὶ ἡλίῳ ἀνατολὰς ἐποιέετο τὴν ὁδὸν διὰ τῆς Χερσονήσου, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχων τὸν Ἑλλης τάφον τῆς Ἀθάμαντος, ἐν ἀριστερῇ δὲ Καρδίην πόλιν, διὰ μέσης δὲ πορευόμενος πόλιος, τῇ οὖνομα τυγχάνει εἶναι Ἀγορή. ἐνθεῦτεν δὲ κάμπτιον τὸν κόλπον τὸν Μέλαινα καλεόμενον καὶ Μέλαινα ποταμόν, οὐκ ἀντισχόντα 59 τότε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον, ἀλλ' ἐπιλιπόντα, τοῦτου τὸν ποταμόν διαβάς, ἐπ' οὗ καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπὶ νυμίην ἔχει, ἥτε πρὸς ἐσπέρην, Αἰνὸν τε πόλιν Αἰολίδα καὶ Στεντοριίδα λίμνην παρεξιών, ἐς ὃ ἀπύκετο ἐς Δορίσκον. Ὁ δὲ Δορίσκος ἐστὶ τῆς Θρηλικῆς αἰγιαλός τε καὶ 60 πεδίων μέγα, διὰ δὲ αὐτοῦ ῥεεῖ ποταμός μέγας Ἐβρος, ἐν τῷ τευχός τε ἐδέδμητο βασιλῆιον τοῦτο, τὸ δὴ Δορίσκος κέκληται, καὶ Περσέων φρουρὴ ἐν αὐτῷ κατεστήκεε ὑπὲρ Δαρείου ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ἐπεῖτε ἐπὶ Σκύθας ἔστρα

- τεύετο. ἔδοξε ὦν τῷ Ξέρξῃ ὁ χώρος εἶναι ἐπιτήδεος ἐνδιατάξαι τε καὶ ἐξαριθμῆσαι τὸν στρατὸν, καὶ ἐποίεε ταῦτα. τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας ἀπικομένας ἐς Δορίσκον οἱ ναύαρχοι κελεύσαντος Ξέρξεω ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν προσεχέα Δορίσκῳ ἐκόμισαν, ἐν τῷ Σάλλι τε Σαμοθρηκίῃ πεπολίσται πόλις καὶ Ζώνη, τελευταία δὲ αὐτοῦ Σέρρειον ἄκρῃ οὐνομαστή. ὁ δὲ χώρος οὗτος τὸ παλαιὸν ἦν Κικόωνων. ἐς τοῦτον τὸν αἰγιαλὸν κατασχόντες τὰς νέας ἀνέψυχον ἀνελκύναντες. ὁ δὲ ἐν τῷ Δορίσκῳ τοῦτον τὸν
- 60 χρόνον τῆς στρατιῆς ἀριθμὸν ἐποίεετο. Ὅσον μὲν νῦν ἕκαστοι παρ εἶχον πληθεὺς ἀριθμὸν, οὐκ ἔχω εἶπαι τὸ ἀτρεκές· οὐ γὰρ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν ἀνθρώπων, σύμπαντος δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζοῦ τὸ πλῆθος ἐφάνη ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες. ἐξηρίθμυσαν δὲ τόνδε τὸν τρόπον· συναγαγόντες ἐς ἓνα χώρον μυριάδα ἀνθρώπων, καὶ συνάξαντες ταύτην ὡς μάλιστα εἶχον, περιέγραψαν ἕξωθεν κύκλον, περιγράψαντες δὲ καὶ ἀπέντες τοὺς μυρίους αἵμασι νῆν περιέβαλον κατὰ τὸν κύκλον, ὕψος ἀνήκουσαν ἀνδρὶ ἐς τὸν ὀμφαλόν. ταύτην δὲ ποιήσαντες ἄλλους ἐσεβίβαζον ἐς τὸ περιοικοδομημένον, μέχρι οὗ πάντας τοῦτῳ τῷ τρόπῳ ἐξηρίθμυσαν. ἀριθμήσαντες δὲ κατὰ ἔθνεα διέτασσον.
- 51 Οἱ δὲ στρατευόμενοι οἵδε ἦσαν· Πέρσαι μὲν ὧδε ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον τήρας καλεομένους, πῖλους ἀπαρέας, περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶνας χειριδωτοὺς ποικίλους, λεπίδος σιδηρέης ὅψιν ἰχθυοειδέος, περὶ δὲ τὰ σκέλεα ἀναξυρίδας, ἀντὶ δὲ ἀσπίδων γέρρα, ὑπὸ δὲ φαρετρεῶνες ἐκρέμαντο· αἰχμὰς δὲ βραχείας εἶχον, τόξα δὲ μεγάλα, δίστους δὲ καλαμίνους, πρὸς δὲ ἐγγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν παραιωρεόμενα ἐκ τῆς ζώνης. καὶ ἄρχοντα παρ εἶχοντο Ὀτάνην τὸν Ἀμήστιριος πατέρα τῆς Ξέρξεω γυναικός. ἐκαλέοντο δὲ πάλαι

ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων Κηφῆνες, ὑπὸ μέντοι σφέων αὐτῶν
 καὶ τῶν περιοίκων Ἀρταῖοι. ἐπεὶ δὲ Περσεὺς ὁ Δανάης
 τε καὶ Διὸς ἀπῖκετο παρὰ Κηφέα τὸν Βήλου καὶ ἔσχε αὐ-
 τοῦ τὴν θυγατέρα Ἀνδρομέδην, γίνεται αὐτῷ παῖς, τῷ
 οὖνομα ἔθηκε Πέρσης, τοῦτον δὲ αὐτοῦ καταλείπει· ἐτύγ-
 χανε γὰρ ἅπαις ἑὼν ὁ Κηφεὺς ἔρσηνος γόνου. ἐπὶ τούτου
 δὲ τὴν ἐπωνυμίην ἔσχον. Μῆδοι δὲ τὴν αὐτὴν ταύτην 62
 ἐσταλμένοι ἐστρατεύοντο· Μηδικὴ γὰρ αὕτη ἡ σκευὴ ἐστὶ
 καὶ οὐ Περσικὴ. οἱ δὲ Μῆδοι ἔρχοντα μὲν παρείχοντο
 Τιγράνην ἄνδρα Ἀχαιμενίδην, ἐκαλέοντο δὲ πάλαι πρὸς
 πάντων Ἄριοι, ἀπικομένης δὲ Μηδείης τῆς Κολχίδος ἐξ
 Ἀθηναίων εἰς τοὺς Ἀρίους τούτους μετέβαλον καὶ οὗτοι
 τὸ οὖνομα. αὐτοὶ δὲ περὶ σφέων ὧδε λέγουσι Μῆδοι.
 Κίσσιοι δὲ στρατευόμενοι τὰ μὲν ἄλλα κατὰ περ Πέρσαι
 ἐσκενάδατο, ἀντὶ δὲ τῶν πύλων μιτρηφόροι ἦσαν. Κισ-
 σίων δὲ ἦρχε Ἀνάφης ὁ Ὀτάνεω. Τρκάνιοι δὲ κατὰ περ
 Πέρσαι ἐσεσάχατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Μεγάπανον τὸν
 Βαβυλῶνος ὕστερον τούτων ἐπιτροπεύσαντα. Ἀσσύριοι 63
 δὲ στρατευόμενοι περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον χάλκεά
 τε κράνεα καὶ πεπλεγμένα τρόπον τινὰ βάρβαρον οὐκ
 εὐαπὴγῆτον, ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς καὶ ἐγχειρίδια παρα-
 πλήσια τοῖσι Αἰγυπτίοισι εἶχον, πρὸς δὲ ῥόπαλα ξύλων
 τετυλωμένα σιδήρῳ καὶ λινέους θώρηκας. οὗτοι δὲ ὑπὸ
 μὲν Ἑλλήνων ἐκαλέοντο Σύριοι, ὑπὸ δὲ τῶν βαρβάρων
 Ἀσσύριοι ἐκλήθησαν. [τούτων δὲ μεταξὺ Χαλδαῖοι]. ἦρχε
 δὲ σφεων Ὀτάσπης ὁ Ἀρταχαίου. Βάκριοι δὲ περὶ μὲν 64
 τῇσι κεφαλῇσι ἀγχότατα τῶν Μηδικῶν ἔχοντες ἐστρα-
 τεύοντο, τόξα δὲ καλάμινα ἐπιχώρια καὶ αἰχμὰς βραχείας.
 Σάκαι δὲ οἱ Σκύθαι περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυρβάσις
 εἰς ὅξυ ἀπηγμέναις ὀρθὰς εἶχον πεπηγυῖας, ἀναξυρίδας δὲ
 ἐνδεδύκεσαν, τόξα δὲ ἐπιχώρια καὶ ἐγχειρίδια, πρὸς δὲ
 καὶ ἀξίνας σαγάρεις εἶχον. τούτους δὲ ἰόντας Σκύθας

- Ἀμυργίους Σάκας ἐκάλεον· οἱ γὰρ Πέρσαι πάντας τοὺς
 Σκύθας καλέουσι Σάκας. Βακτριῶν δὲ καὶ Σακέων ἦρχε
 65 Τιστάσπης ὁ Δαρειῶν τε καὶ Ἀτόσσης τῆς Κύρου. Ἴνδοι
 δὲ εἴματα μὲν ἐνδεδυνκότες ἀπὸ ξύλων πεποιημένα, τόξα
 δὲ καλάμινα εἶχον καὶ ὀλοστοὺς καλαμίνους, ἐπὶ δὲ σιδή-
 ρος ἦν. ἑσταλμένοι μὲν δὴ ἦσαν οὕτω Ἴνδοι, προσετε-
 τάχατο δὲ συστρατευόμενοι Φαρναζάδῳ τῷ Ἀρταβάτῳ.
 66 Ἄριοι δὲ τόξοισι μὲν ἐσκευασμένοι ἦσαν Μηδικοῖσι, τὰ
 δὲ ἄλλα κατάπερ Βάκριοι. Ἀρίων δὲ ἦρχε Σισάμνης
 ὁ Ὑδάρνεος. Πάρθοι δὲ καὶ Χοράσμιοι καὶ Σόγδοι τε καὶ
 Γανδάριοι καὶ Λαδίκαι τὴν αὐτὴν σκευὴν ἔχοντες τὴν καὶ
 Βάκριοι ἐστρατεύοντο. τούτων δὲ ἦρχον οἷδε, Πάρθων
 μὲν καὶ Χορασμίων Ἀρτάβαξος ὁ Φαρνάκεος, Σόγδων
 δὲ Ἀζάνης ὁ Ἀρταίου, Γανδαρίων δὲ καὶ Λαδικέων Ἀρ-
 67 τύφιος ὁ Ἀρταβάνου. Κάσπιοι δὲ σισύρνας τε ἐνδεδυνκό-
 τες καὶ τόξα ἐπιχώρια καλάμινα ἔχοντες καὶ ἀκινάκας
 ἐστρατεύοντο. οὗτοι μὲν οὕτω ἐσκευάδατο, ἡγεμόνα παρ-
 εχόμενοι Ἀριόμαρδον τὸν Ἀρτυφίου ἀδελφεὸν, Σαραγ-
 γαι δὲ εἴματα μὲν βεβαμμένα ἔχοντες ἐνέπρεπον, πέδιλα
 δὲ ἐς γόνυ ἀνατείνοντα εἶχον, τόξα δὲ καὶ αἰχμᾶς Μηδι-
 κάς. Σαραγγέων δὲ ἦρχε Φερενδάτης ὁ Μεγαβάξου. Πά-
 κτυες δὲ σισυρνοφόροι τε ἦσαν καὶ τόξα ἐπιχώρια εἶχον
 καὶ ἐγχειρίδια. Πάκτυες δὲ ἄρχοντα παρείχοντο Ἀρτύν-
 68 τὴν τὸν Ἰθαμίτρεω. Οὗτιοι δὲ καὶ Μύκοι τε καὶ Παρι-
 κάνιοι ἐσκευασμένοι ἦσαν κατάπερ Πάκτυες. τούτων δὲ
 ἦρχον οἷδε, Οὐτίων μὲν καὶ Μύκων Ἀρσαμένης ὁ Δα-
 69 ρεῖον, Παρικανίων δὲ Σιρομίτρης ὁ Ολοβάξου. Ἀράβιοι
 δὲ ξειρὰς ὑπεξωσμένοι ἦσαν, τόξα δὲ παλίντονα εἶχον
 πρὸς δεξιὰ, μακρὰ. Αἰθίοπες δὲ παρδαλέας τε καὶ λεον-
 τέας ἐναμμένοι, τόξα δὲ εἶχον ἐκ φοίνικος σπάθης πε-
 ποιημένα μακρὰ, τετραπηγέων οὐκ ἐλάσσω, ἐπὶ δὲ κα-
 λαμίνους ὀλοστοὺς σμικροὺς, ἀντὶ δὲ σιδήρου ἐπὶν λίθος

ὄξυνς πεπονημένος. τῷ καὶ τὰς σφρηγίδας γλύφουσι· πρὸς δὲ αἰχμὰς εἶχον, ἐπὶ δὲ κέρας δορκάδος ἐπὶν ὃξὺν πεπονημένον τρόπον λόγῃς· εἶχον δὲ καὶ ῥόπαλα τυλωτά. τοῦ δὲ σώματος τὸ μὲν ἡμῖν ἐξηλείφοντο γύψφ ἰόντες ἐς μάχην, τὸ δ' ἔτερον ἡμῖν μίλτω. Ἀραβίων δὲ καὶ Αἰθιοπῶν τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου οἰκημένων ἦρχε Ἀρσάμης ὁ Δαρείου καὶ Ἀρτυστιώνης τῆς Κύρου θυγατρὸς, τὴν μάλιστα στέρξας τῶν γυναικῶν Δαρείος εἰκὼ χρυσέην σφύρηλατον ἐποιήσατο. τῶν μὲν δὴ ὑπὲρ Αἰγύπτου Αἰθιοπῶν καὶ Ἀραβίων ἦρχε Ἀρσάμης, οἱ δὲ ἀπ' ἡλίου ἀνα- 70 τολέων Αἰθιοπες (διῆοι γὰρ δὴ ἐστρατεύοντο) προσετείχαστο τοῖσι Ἰνδοῖσι, διαλλάσσοντες εἶδος μὲν οὐδὲν τοῖσι ἑτέροις, φωνὴν δὲ καὶ τρίχωμα μῦνον· οἱ μὲν γὰρ ἀπ' ἡλίου Αἰθιοπες ἰθὺτριχέες εἰσι, οἱ δὲ ἐκ τῆς Λιβύης οὐλότατον τρίχωμα ἔχουσι πάντων ἀνθρώπων. οὗτοι δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας Αἰθιοπες τὰ μὲν πλέω κατάπερ Ἰνδοὶ ἐσεσάχατο, προμετωπίδια δὲ ἵππων εἶχον ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι σὺν τε τοῖσι ὥς ἐκδεδαρμένα καὶ τῇ λοφιῇ. καὶ ἀντὶ μὲν λόφου ἢ λοφιῇ κατέχρα, τὰ δὲ ὦτα τῶν ἵππων ὀρθὰ πεπηγότα εἶχον· προβλήματα δὲ ἀντ' ὀσπίδων ἐποιεῦντο γεράνων δοράς. Λίβυες δὲ σκευὴν μὲν σκυτίνην ἦσαν 71 ἔχοντες, ἀκοντίοις δὲ ἐπικαύτοισι χρεόμενοι. ἄρχοντα δὲ παρεῖχοντο Μασσάγην τὸν Ὀαρίξου. Παφλαγόνες δὲ 72 ἐστρατεύοντο ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἔχοντες κράνεα πεπλεγμένα, ὀσπίδας δὲ σμικρὰς, αἰχμὰς δὲ οὐ μεγάλας, πρὸς δὲ ἀκόντια καὶ ἐρχειρίδια, περὶ δὲ τοὺς πόδας πέδιλα ἐπιχώρια ἐς μέσσην κνήμην ἀνατείνοντα. Αἰγυες δὲ καὶ Ματιηνοὶ καὶ Μαριανδύνοί τε καὶ Σύριοι τὴν αὐτὴν ἔχοντες Παφλαγῶσι ἐστρατεύοντο. οἱ δὲ Σύριοι οὗτοι ὑπὸ Περσέων Καππαδόκαι καλέονται. Παφλαγόνων μὲν νυν καὶ Ματιηνῶν Δῶτος ὁ Μεγασίδρου ἦρχε, Μαριανδυνῶν δὲ καὶ Αἰγύων καὶ Συρίων Γωβρύης ὁ Δαρείου τε καὶ

- 73 Ἀρτυστῶνης. Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω τῆς Παφλαγονικῆς σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσσοντες. οἱ δὲ Φρύγες, ὡς Μακεδόνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Βρίγες χρόνον ὅσον Εὐρωπήιοι ἔοντες σύνοικοι ἦσαν Μακεδόσι, μεταβάντες δὲ ἐς τὴν Ἀσίην ἅμα τῇ χώρῃ καὶ τὸ οὖνομα μετέβαλον ἐς Φρύγας. Ἀρμένιοι δὲ κατάπερ Φρύγες ἐσεσάχατο, ἔντες Φρυγῶν ἄποικοι. τούτων συναμφοτέρων ἦρχε Ἀρ-
 74 τόχμης, Λαφείου ἔχων θυγατέρα. Ἀνδοὶ δὲ ἀγχοτάτω τῶν Ἑλληνικῶν εἶχον ὄπλα. οἱ δὲ Ἀνδοὶ Μηλίους ἐκαλεῖντο τὸ πάλαι, ἐπὶ δὲ Ἀνδοῦ τοῦ Ἄττος ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην, μεταβαλόντες τὸ οὖνομα. Μυσοὶ δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον κράνεα ἐπιχώρια, ἀσπίδας δὲ μικρὰς, ἀκοντίοισι δὲ ἐχρέοντο ἐπικαῦτοισι. οὗτοι δὲ εἰσι Ἀνδῶν ἄποικοι, ἀπ' Οὐλύμπου δὲ οὔρεος καλέονται Οὐλυμπιηνοί. Ἀνδῶν δὲ καὶ Μυσῶν ἦρχε Ἀρταφέρους ὁ Ἀρταφέρους,
 75 ὃς ἐς Μαραθῶνα ἐσέβαλε ἅμα Λάτι. Θρηῖκες δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἁλωπεκέας ἔχοντες ἐστρατεύοντο, περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶνας, ἐπὶ δὲ ξειρὰς περιβεβλημένοι ποικίλας, περὶ δὲ τοὺς πόδας τε καὶ τὰς κνήμας πέδιλα νεβρῶν, πρὸς δὲ ἀκόντια τε καὶ πέλτας καὶ ἐγχειρίδια μικρά. οὗτοι δὲ διαβάντες μὲν ἐς τὴν Ἀσίην ἐκλήθησαν Βιθυννοί, τὸ δὲ πρότερον ἐκαλέοντο, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, Στρυμόνιοι, οἰκέοντες ἐπὶ Στρυμόνι· ἐξαναστῆναι δὲ φασὶ ἐξ ἠθέρων ὑπὸ Τευκρῶν τε καὶ Μυσῶν. Θρηίκων δὲ τῶν ἐν
 76 τῇ Ἀσίῃ ἦρχε Βασσάκης ὁ Ἀρταβάνου..... ἀσπίδας δὲ ὠμοβοῖνας εἶχον μικρὰς, καὶ προβόλους δύο λυκιοεργέας ἕκαστος εἶχε, ἐπὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χάλκεα· πρὸς δὲ τοῖσι κράνεσι ὧτά τε καὶ κέρεα προσῆν βοὸς χάλκεα, ἐπῆσαν δὲ καὶ λόφοι· τὰς δὲ κνήμας ῥάκεσι φοινικέοισι κατείλιχατο. ἐν τούτοις τοῖσι ἀνδράσι Ἀρεὸς ἐστὶ
 77 χρηστήριον. Καβηλλῆες δὲ οἱ Μηλίους, Λασόνιοι δὲ καλεόμενοι, τὴν αὐτὴν Κίλιξιν εἶχον σκευὴν, τὴν ἐγὼ, ἐπεὶ

κατὰ τὴν Κιλικίαν τάξιν διεξιὼν γένωμαι, τότε σημανέω. Μιλύαι δὲ αἰχμὰς τε βραχέας εἶχον καὶ εἵματι ἐνεπεπο-
 πιάτο· εἶχον δὲ αὐτῶν τόξα μεταξέτεροι Λύκια, περὶ δὲ
 τῇσι κεφαλῇσι ἐκ διφθερέων πεποιημένας κυνέας. τού-
 των πάντων ἦρχε Βάδρης ὁ Ὑστάνεος. Μόσχοι δὲ περὶ 78
 μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυνέας ξυλίνας εἶχον, ἀσπίδας δὲ καὶ
 αἰχμὰς σμικρὰς, λόγχαι δὲ ἐπῆσαν μεγάλαι. Τιβαρηνοὶ
 δὲ καὶ Μάκρωνες καὶ Μοσύνοικοι κατάπερ Μόσχοι
 ἐσκευασμένοι ἐστρατεύοντο. τούτους δὲ συνέτασσαν ἄρ-
 χοντες οἵδε, Μόσχους μὲν καὶ Τιβαρηνοὺς Ἀριόμαρδος ὁ
 Λαρείου τε παῖς καὶ Πάρμνος τῆς Σμέρδιος τοῦ Κύρου,
 Μάκρωνας δὲ καὶ Μοσυνοίκους Ἀρταῦκτης ὁ Χοράσμιος,
 ὃς Σησὸν τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐπετρόπευε. Μᾶρες δὲ ἐπὶ 79
 μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια πλεκτὰ εἶχον, ἀσπί-
 δας δὲ δερματίνας σμικρὰς καὶ ἀκόντια. Κόλχοι δὲ περὶ
 μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ξύλινα, ἀσπίδας δὲ ὠμοβοῖνας
 σμικρὰς αἰχμὰς τε βραχέας, πρὸς δὲ καὶ μαχαίρας εἶχον.
 Μαρώων δὲ καὶ Κόλχων ἦρχε Φαρανδάτης ὁ Τεάσπιος.
 Αἰλαρόδιοι δὲ καὶ Σάσπειρες κατάπερ Κόλχοι ὠπλισμέ-
 νοι ἐστρατεύοντο. τούτων δὲ Μασίστιος ὁ Σιρομίτρεω
 ἦρχε. Τὰ δὲ νησιωτικὰ ἔθνεα τὰ ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσ- 80
 σης ἐπόμενα, νῆσων δὲ, ἐν τῇσι τοὺς ἀνασπαστοὺς κα-
 λεομένους κατοικίξει βασιλεὺς, ἀρχοτάτω τῶν Μηδικῶν
 εἶχον ἐσθῆτά τε καὶ ὅπλα. τούτων δὲ τῶν νησιωτέων ἦρχε
 Μαρθόνης ὁ Βαγαίου, ὃς ἐν Μυκάλῃ στρατηγέων δευ-
 τέρῳ ἔτει τούτων ἐτελεύτησε ἐν τῇ μάχῃ.

Ταῦτα ἦν τὰ κατ' ἡπειρου στρατευόμενά τε ἔθνεα 81
 καὶ τεταγμένα ἐς τὸ πεζόν. τούτου ὦν τοῦ στρατοῦ ἦρχον
 οὗτοι, οἵπερ εἰρέεται, καὶ οἱ διατάξαντες καὶ ἐξαριθμή-
 σαντες οὗτοι ἦσαν καὶ χιλιάρχας τε καὶ μυριάρχας ἀπο-
 δέξαντες, ἑκατοντάρχας δὲ καὶ δεκάρχας οἱ μυριάρχαι.
 τελέων δὲ καὶ ἔθνεων ἦσαν ἄλλοι σημαντοὶ. ἦσαν μὲν

- 82 δὴ οὗτοι, οἵπερ εἰδέεται, ἄρχοντες, ἐστρατήγεον δὲ τού-
των τε καὶ τοῦ σύμπαντος στρατοῦ τοῦ πεζοῦ Μαρδόνιός
τε ὁ Γωβρύεω καὶ Τριτανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου τοῦ γνώ-
μην θεμένου μη στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ Σμερ-
δομένης ὁ Ὀτάνεω Ἀραρίου ἀμφότεροι οὗτοι ἀδελφεῶν
παῖδες, Ξέρξης δὲ ἐγίνοντο ἀνεψιοί· καὶ Μασίστης ὁ Δα-
ρείου τε καὶ Ἀτόσσης παῖς καὶ Γέργης ὁ Ἀρίζου καὶ Με-
83 γάβυζος ὁ Ζωπύρου. Οὗτοι ἦσαν στρατηγοὶ τοῦ σύμπαν-
τος πεζοῦ χωρὶς τῶν μυριάων. τῶν δὲ μυριάων τούτων Περ-
σέων τῶν ἀπολελεγμένων ἐστρατήγεε μὲν Ὑδάρνης ὁ
Ὑδάρνεος, ἐκαλέοντο δὲ ἀθάνατοι οἱ Πέρσαι οὗτοι ἐπὶ
τοῦδε· εἴ τις αὐτῶν ἐξέλιπε τὸν ἀριθμὸν ἢ θανάτῳ βιη-
θεῖς ἢ νόσῳ, ἄλλος ἀνὴρ ἀραίρητο, καὶ ἐγίνοντο οὐδα-
μὰ οὔτε πλεῦνες μυριάων οὔτε ἐλάσσονες. κόσμον δὲ πλεῖ-
στον παρείχοντο διὰ πάντων Πέρσαι, καὶ αὐτοὶ ἄριστοι
ἦσαν. σκευὴν μὲν τοιαύτην εἶχον, ἥπερ εἴρηται, χωρὶς
δὲ χρυσόν τε πολλὸν καὶ ἄφθονον ἔχοντες ἐνέπρεπον.
ἀρμαμάζας τε ἅμα ἤγοντο, ἐν δὲ παλλακὰς καὶ θεραπῆην
πολλήν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένην. σῖτα δέ σφι, χωρὶς τῶν
ἄλλων στρατιωτέων, κάμηλοί τε καὶ ὑποζύγια ἦγον.
- 84 Ἰαπεύει δὲ ταῦτα τὰ ἔθνεα· πλὴν οὐ πάντα παρεί-
χετο ἵππον, ἀλλὰ τοσάδε μούνα. Πέρσαι μὲν τὴν αὐτὴν
ἐσκευασμένοι καὶ ὁ πεζὸς αὐτῶν· πλὴν ἐπὶ τῇσι κεφα-
λῇσι εἶχον μετεξέτεροι αὐτῶν καὶ χάλκεα καὶ σιδήρεα ἐξ-
85 εληλαμένα ποιήματα. Εἰσὶ δέ τινες νομάδες ἄνθρωποι
Σαγάρτιοι καλούμενοι, ἔθνος μὲν Περσικὸν καὶ φωνῇ,
σκευὴν δὲ μετὰξὺ ἔχουσι πεποιημένην τῆς τε Περσικῆς
καὶ τῆς Πακτυκῆς, οὗ παρείχοντο μὲν ἵππον ὀτακισχι-
λίην, ὅπλα δὲ οὐ νομίζουσι ἔχειν οὔτε χάλκεα οὔτε σι-
δήρεα ἔξω ἐργχειριδίῳν, χρέονται δὲ σειρήσι πεπλεγμένῃσι
ἐξ ἱμάντων. ταύτῃσι πίσυνοι ἔρχονται ἐς πόλεμον· ἡ δὲ
μάχη τούτων τῶν ἀνδρῶν ἦδε· ἐπεὰν συμμίσγωσι τοῖσι

πολεμίοισι, βάλλουσι τὰς σειράς ἐπ' ἄκρῳ βρόχους ἐχού-
 σας, ὅτεν δ' ἂν τύχη, ἦν τε ἵππου ἦν τε ἀνθρώπου, ἐπ'
 ἑωυτὸν ἔλκει, οἱ δὲ ἐν ἔρκεσι ἐμπαλασσόμενοι διαφθεί-
 ρονται. τούτων μὲν αὕτη ἡ μάχη, καὶ ἐπετετάχατο ἐς τοὺς
 Πέρσας. Μῆδοι δὲ τήνπερ ἐν τῷ πεζῷ εἶχον σκευήν, καὶ 86
 Κίσσιοι ὡσαύτως. Ἴνδοι δὲ σκευὴ μὲν ἐσεσάχατο τῇ αὐ-
 τῇ καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἤλαυνον δὲ κέλητας καὶ ἄρματα, ὑπὸ
 δὲ τοῖσι ἄρμασι ὑπῆσαν ἵπποι καὶ ὄνοι ἄγριοι. Βάκριοι
 δὲ ἐσκενάδατο ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ πεζῷ, καὶ Κάσπιοι
 ὁμοίως. Αἰβυρες δὲ καὶ αὐτοὶ κατάπερ ἐν τῷ πεζῷ ἤλαυ-
 νον δὲ καὶ οὗτοι πάντες ἄρματα. ὥς δ' αὐτως Κάσπιοι
 καὶ Παρικάνιοι ἐσεσάχατο ὁμοίως καὶ ἐν τῷ πεζῷ. Ἀρά-
 βιοι δὲ σκευὴν μὲν εἶχον τὴν αὐτὴν καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἤλαυ-
 νον δὲ πάντες καμήλους ταχυτῆτα οὐ λειπομένης ἵππων.
 Ταῦτα τὰ ἔθνεα μούνα ἵππευε, ἀριθμὸς δὲ τῆς ἵππου 87
 ἐγένετο ὀκτὼ μυριάδες, πάρεξ τῶν καμήλων καὶ τῶν ἄρ-
 μάτων. Οἱ μὲν νυν ἄλλοι ἱππῆες ἐτετάχατο κατὰ τέλεα,
 Ἀράβιοι δὲ ἐσχατοὶ ἐπετετάχατο. ἅτε γὰρ τῶν ἵππων οὕτι
 ἀνεχομένων τὰς καμήλους ὕστεροι ἐτετάχατο, ἵνα μὴ φο-
 βέοιτο τὸ ἱππικόν. Ἴππαρχοι δὲ ἦσαν Ἀρμαμίδρης τε καὶ 88
 Τύθαιος Δάτιος παῖδες. ὁ δὲ τρίτος σφι συνῆπαρχος
 Φαρνούχης κατελέλειπτο ἐν Σάρδισι νουσεῶν. ὥς γὰρ ὥρ-
 μέοντο ἐκ Σαρδίων, συμφορῇ ἐνέπεσε ἀνεθελήτω.
 ἐλαύνοντι γὰρ οἱ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου ὑπέδραμε
 κύων, καὶ ὁ ἵππος οὐ προῖδὼν ἐφοβήθη τε καὶ στας ὀρ-
 θὸς ἀπεσείστατο τὸν Φαρνούχεια, πεσὼν δὲ αἱμὰ τε ἤμεε,
 καὶ ἐς φθίσιν περιῆλθε ἡ νοῦσος. τὸν δὲ ἵππον αὐτίκα
 κατ' ἀρχὰς ἐποίησαν οἱ οἰκέται ὥς ἐκέλευε· ἐς τὸν χῶ-
 ρον, ἐν τῷ περ κατέβαλε τὸν δεσπότην, ἀπαγαρόντες ἐν
 τοῖσι γούνασι ἀπέταμον τὰ σκέλεα. Φαρνούχης μὲν οὕτω
 παρελύθη τῆς ἡγεμονίης.

Τῶν δὲ τριηρέων ἀριθμὸς μὲν ἐγένετο ἑπτὰ καὶ διη- 89

+ 72 510

κόσιαι καὶ χίλιναι, παρείχοντο δὲ αὐτὰς οἷδε· Φοίνικες μὲν
 σὺν Συρίοισι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ τριηκοσίας, ὧδε
 ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυνέας εἶχον ἀγ-
 χοτάτω πεποιημένας τρόπον τὸν Ἑλληνικόν, ἐνδεδυκότες
 δὲ θώρηκας λινέους, ἀσπίδας δὲ ἴτυς οὐκ ἐχούσας εἶχον
 καὶ ἀκόντια. οὗτοι δὲ οἱ Φοίνικες τὸ παλαιὸν οἴκεον, ὥς
 αὐτοὶ λέγουσι, ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ, ἐνθεύτεν δὲ
 ὑπερβάντες τῆς Συρίας οἰκέουσι τὰ παρὰ θάλασσαν. τῆς
 δὲ Συρίας τοῦτο τὸ χωρίον καὶ τὸ μέχρι Αἰγύπτου πᾶν
 Παλαιστίνῃ καλεῖται. Αἰγύπτιοι δὲ νέας παρείχοντο διη-
 κοσίας. οὗτοι δὲ εἶχον περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα
 χηλεντὰ, ἀσπίδας δὲ κοίλας, τὰς ἴτυς μεγάλας ἐχούσας,
 καὶ δούρατά τε ναύμαχα καὶ τύκους μεγάλους. τὸ δὲ πλή-
 θος αὐτῶν θωρηκοφόροι ἦσαν, μαχαίρας δὲ μεγάλας εἶ-
 χον. Οὗτοι μὲν οὕτω ἐστάλατο, Κύπριοι δὲ παρείχοντο
 νέας πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, ἐσκευασμένοι ὧδε. τὰς μὲν
 κεφαλὰς εἰλίχατο μίτρησι οἱ βασιλεῖς αὐτῶν, οἱ δὲ ἄλλοι
 εἶχον κινθῶνας, τὰ δὲ ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες. τούτων δὲ
 τοσάδε ἔθνεά ἐστι, οἱ μὲν ἀπὸ Σαλαμίνος καὶ Ἀθηνέων,
 οἱ δὲ ἀπὸ Ἀρκαδίας, οἱ δὲ ἀπὸ Κύθνου, οἱ δὲ ἀπὸ Φοι-
 νίκης, οἱ δὲ ἀπὸ Αἰθιοπίας, ὥς αὐτοὶ Κύπριοι λέγουσι.

- 91 Κίλικες δὲ ἑκατὸν παρείχοντο νέας. οὗτοι δ' αὖ περὶ μὲν
 τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια, λαῖσσήϊά τε εἶχον αὐτ'
 ἀσπίδων, ὁμοβοέης πεποιημένα, καὶ κινθῶνας εἰρινέους
 ἐνδεδυκότες· δύο δὲ ἀκόντια ἕκαστος καὶ ἕλφος εἶχον,
 ἀγχοτάτω τῇσι Αἰγυπτίῃσι μαχαίρῃσι πεποιημένα. Οὗτοι
 μὲν τὸ παλαιὸν Ὑπαχαιοὶ ἐκυλέοντο, ἐπὶ δὲ Κίλικος τοῦ
 Ἀγήνορος ἀνδρὸς Φοίνικος ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Πάμ-
 φυλοι δὲ τριήκοντα παρείχοντο νέας Ἑλληνικοῖσι ὅπλοισι
 ἐσκευασμένοι. οἱ δὲ Πάμφυλοι οὗτοι εἰσὶ τῶν ἐκ Τροίης
 92 ἀποσκεδασθέντων ἅμα Ἀμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι. Αὐκιοὶ
 δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα θωρηκοφόροι τε ἔοντες

καὶ κνημιδοφόροι, εἶχον δὲ τόξα κρानεῖνα καὶ ὀστούς
καλαμένους ἀπτέρους καὶ ἀκόντια, ἐπὶ δὲ αἰγὸς δέρματα
περὶ τοὺς ὤμους αἰωρεύμενα, περὶ δὲ τῆσι κεφαλῇσι πί-
λους περοῖσι περιεστεφανωμένους, ἐγχειρίδια δὲ καὶ
δρέπανα εἶχον. Αὐκιοὶ δὲ Τερμίλαι ἐκαλέοντο ἐκ Κρήτης
γεγονότες, ἐπὶ δὲ Αὐκου τοῦ Πανδίου ἀνδρὸς Ἀθη-
ναίου ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Λωριέες δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας 93
τριήκοντα παρείχοντο νέας, ἔχοντές τε Ἑλληνικὰ ὅπλα
καὶ γεγονότες ἀπὸ Πελοποννήσου. Κῶρες δὲ ἐβδομήκοντα
παρείχοντο νέας, τὰ μὲν ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες ἐσταλ-
μένοι, εἶχον δὲ καὶ δρέπανα καὶ ἐγχειρίδια. Οὗτοι δὲ
οὔτινες πρότερον ἐκαλέοντο, ἐν τοῖσι πρῶτοις τῶν λό-
γων εἴρηται. Ἴωνες δὲ ἑκατὸν νέας παρείχοντο, ἐσκενα- 94
σμένοι ὡς Ἕλληνες. Ἴωνες δὲ οὗτοι μὲν χρόνον ἐν Πελο-
ποννήσῳ οἴκεον τὴν νῦν καλεομένην Ἀχαίην, καὶ πρὶν
ἢ Δαναὸν τε καὶ Φοῦθον ἀπικέσθαι ἐς Πελοπόννησον,
ὡς Ἕλληνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Πελασγοὶ Αἰγιαλέες, ἐπὶ
δὲ Ἴωνος τοῦ Φοῦθου Ἴωνες. Νησιῶται δὲ ἑπτακαίδεκα 95
παρείχοντο νέας ὀπλισμένοι ὡς Ἕλληνες. καὶ τοῦτο Πε-
λασγικὸν ἔθνος, ὕστερον δὲ Ἴωνικὸν ἐκλήθη κατὰ τὸν
αὐτὸν λόγον καὶ οἱ δυωδεκαπόλιες Ἴωνες οἱ ἀπ' Ἀθη-
νέων. Αἰολέες δὲ ἐξήκοντα νέας παρείχοντο, ἐσκενυσμέ-
νοι τε ὡς Ἕλληνες καὶ τὸ πάλαι καλεόμενοι Πελασγοί,
ὡς Ἑλλήνων λόγος. Ἑλλησπόντιοι δὲ πλὴν Ἀβυδηνῶν
Ἀβυδηνοῖσι γὰρ προσετέτακτο ἐκ βασιλέως κατὰ χώραν
μένουσι φυλάκους εἶναι τῶν γεφυρέων, οἱ δὲ λοιποὶ οἱ
ἐκ τοῦ Πόντου στρατευόμενοι παρείχοντο μὲν ἑκατὸν
νέας, ἐσκενυσμένοι δὲ ἦσαν ὡς Ἕλληνες. οὗτοι δὲ Ἰωνῶν
καὶ Λωριέων ἄποικοι. Ἐπεβάττενον δὲ ἐπὶ πασέων τῶν 96
νεῶν Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ Σάκαι. τούτων δὲ ἄριστα
πλωσύντας παρείχοντο νέας Φοίνικες, καὶ Φοινίκων Σι-
δαῖνιοι. τούτοις πᾶσι καὶ τοῖς ἐς τὸν πεζὸν τεταγμένοις

HEROD. II.

11

αὐτῶν ἐπῆσαν ἐκάστοισι ἐπιχώριοι ἡγεμόνες, τῶν ἐγώ, οὐ γὰρ ἀναγκαίη ἐξέρχομαι ἐς ἱστορίας λόγον, οὐ παρα-
 μένημαι. οὔτε γὰρ ἔθνεος ἐκάστου ἐπάξιοι ἦσαν οἱ ἡγε-
 μόνες, ἐν τ' ἔθνει ἐκάστῳ ὅσαι περ πόλεις, τοσοῦτοι καὶ
 ἡγεμόνες ἦσαν. εἶποντο δὲ ὥς οὐ στρατηγοί, ἀλλ' ὥσπερ
 οἱ ἄλλοι στρατευόμενοι δοῦλοι, ἐπεὶ στρατηγοί τε οἱ τὸ
 πᾶν ἔχοντες κράτος καὶ ἄρχοντες τῶν ἐθνέων ἐκάστων,
 97 ὅσοι αὐτῶν ἦσαν Πέρσαι, εἰρέεταί μοι. Τοῦ δὲ ναυτι-
 κοῦ ἐστρατήγεον οἶδε, Ἀριαβίγνης τε ὁ Δαρείου καὶ Πρη-
 ξάσπης ὁ Ἀσπαθίνεω καὶ Μεγάβαζος ὁ Μεγαβάτεω καὶ
 Ἀχαιμένης ὁ Δαρείου. τῆς μὲν Ἰάδος τε καὶ Καρικῆς στρα-
 τιῆς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου τε παῖς καὶ τῆς Γωβρύεω θυ-
 γατρός. Αἰγυπτίων δὲ ἐστρατήγεε Ἀχαιμένης Ξέρξεω ἐὼν
 ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδελφεός, τῆς δὲ ἄλλης στρατιῆς ἐστρα-
 τήγεον οἱ δύο. τριηκόντεροι δὲ καὶ πεντηκόντεροι καὶ
 κέρκουροι καὶ ἑπτακῶν πλοῖα σμικρὰ συνελθόντα ἐς τὸν
 98 ἁριθμὸν ἐφάνη τρισχίλια. Τῶν δὲ ἐπιπλωόντων μετὰ γε
 τοὺς στρατηγοὺς οἶδε ἦσαν οἱ οὐνομαστότατοι, Σιδώνιος
 Τετράμνηστος Ἀνύσου, καὶ Τύριος Ματιτὴν Σιρῶμου,
 καὶ Ἀράδιος Μέρβαλος Ἀγβάλου, καὶ Κίλιξ Συνέννεσις
 Ὀρομέδοντος, καὶ Λύκιος Κυβερνίσκος Σίκα, καὶ Κύ-
 πριοι Γόργος τε ὁ Χέρσιος καὶ Τιμῶναξ ὁ Τιμαγόρεω, καὶ
 Καρῶν Ἰστιάτος τε ὁ Τύμνεω καὶ Πίργης ὁ Σελδῶμου καὶ
 99 Λαμασίθυμος ὁ Κανθαύλεω. Τῶν μὲν νυν ἄλλων οὐ πα-
 ραμένημαι ταξιαρχέων ὥς οὐκ ἀναγκαζόμενος, Ἀρτε-
 μισίης δὲ, τῆς μάλιστα θῶμα ποιεῦμαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
 στρατευσαμένης γυναικός, ἥτις ἀποθανόντος τοῦ ἀνδρός
 αὐτὴ τε ἔχουσα τὴν τυραννίδα καὶ παιδὸς ὑπάρχοντος
 νεηνίεω ὑπὸ λήμματος τε καὶ ἀνδρηγῆς ἐστρατεύετο, οὐ-
 δεμιῆς ἐούσης οἱ ἀναγκαίης. οὐνομα μὲν δὴ ἦν αὐτῇ Ἀρ-
 τεμισίη, θυγάτηρ δὲ ἦν Αυγδάμιος, γένος δὲ ἐξ Ἀλικαρ-
 νησσοῦ τὰ πρὸς πατρός, τὰ μητροθεν δὲ Κοῆσσα. ἦγε

μόνευε δὲ Ἀλικαρνησέων τε καὶ Κῶων καὶ Νισυρίων τε καὶ Καλυδονίων, πέντε νέας παρεχομένη. καὶ συναπάσης τῆς στρατιῆς, μετὰ γε τὰς Σιδωνίων, νέας εὐδοξοτάτας παρείχετο, πάντων δὲ τῶν συμμάχων γνώμας ἀρίστας βασιλεὺς ἀπεδέξατο. τῶν δὲ κατέλεξα πολλῶν ἡγεμονεύειν αὐτήν, τὸ ἔθνος ἀποφαίνω πᾶν ἐὼν Ἀσριακόν, Ἀλικαρνησέας μὲν Τροιζηνίους, τοὺς δὲ ἄλλους Ἐπιδαυρίους.

Ἔς μὲν τοσούτῳ ὁ ναυτικὸς στρατὸς εἰρηται, Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἠριθμῆθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατὸς, ἐπεθύμησε αὐτὸς σφεας διεξελάσας θηήσασθαι. μετὰ δὲ ἐποίεε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ ἄρματος παρὰ ἔθνος ἐν ἑκάστῳ ἐπυνθάνετο, καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί, ἕως ἕξ ἑσχατῶν ἐς ἑσχατὰ ἀπίκετο καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, τῶν νεῶν κατελυσθευσέων ἐς θάλασσαν ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς νέα Σιδωνίην ἵκετο ὑπὸ σκηνῇ χρυσῇ καὶ παρέπλωε παρὰ τὰς πρῶρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτέων τε ἐκάστας ὁμοίως καὶ τὸν πεζὸν καὶ ἀπογραφόμενος. τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχεον, τὰς πρῶρας ἐς γῆν τρέψαντες πάντες μεταπηδὸν καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὡς ἐς πόλεμον. ὁ δ' ἐντὸς τῶν προρέων πλώων ἐθῆετο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ.

Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε καὶ ἐξέβη ἐκ τῆς νεός, 101 μετεπέμψατο Δημόκριτον τὸν Ἀρίστωνος συστρατευόμενον αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καλέσας δ' αὐτὸν εἶρετο τάδε· ὦ Δημόκριτε, νῦν μοι σε ἡδὺ ἐστὶ ἐπείρεσθαι τὰ ἐθέλω. σὺ εἰς Ἑλλήν τε, καὶ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι σεῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἐς λόγους ἀπικνεομένων, πόλις οὐτ' ἐλαχίστης οὐτ' ἀσθενεστάτης. νῦν ὦν μοι τόδε φράσον, εἴ Ἑλληνες ὑπομένουσι χείρας ἐμοὶ ἄνταειρομενοί. οὐ γὰρ, ὡς ἐγὼ δοκέω, οὐδ' εἰ πάντες Ἑλληνες

- καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς ἐσπέρας οἰκέοντες ἄνθρωποι συλ-
 λεχθεῖσιν, οὐκ ἀξιόμαχοι εἰσι ἐμὲ ἐπιόντα ὑπομῖναι,
 μὴ ἔοντες ἄρθῃσι. ἐθέλω μέντοι καὶ τὸ ἀπὸ σεῦ, ὁκοῖόν
 τι λέγεις περὶ αὐτῶν, πυνθίσθαι. Ὁ μὲν ταῦτα εἰρώτα, ὁ
 δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· Ὡ βασιλεῦ, κότερι ἀληθείῃ χρῆσώμαι
 πρὸς σὲ ἢ ἡδονῇ; Ὁ δὲ μιν ἀληθείῃ χρῆσασθαι ἐκέλευε,
 102 φὰς οὐδέν οἱ ἀηδέστερον ἔσεσθαι ἢ πρότερον ἦν. Ὡς δὲ
 ταῦτα ἤκουσε Δημάρχος, ἔλεγε τάδε· Βασιλεῦ, ἐπειδὴ
 ἀληθείῃ χρῆσασθαι πάντως με κελεύεις ταῦτα λέγοντα,
 τὰ μὴ ψευδόμενός τις ὕστερον ὑπὸ σεῦ ἀλώσεται, τῇ Ἑλ-
 λάδι πενίη μὲν αἰεὶ κοτε σύντροφός ἐστι, ἀρετὴ δὲ ἔπα-
 χτός ἐστι, ἀπὸ τε σοφίης κατεργασμένη καὶ νόμου ἰσχυ-
 ροῦ, τῇ διαχρεομένη ἡ Ἑλλὰς τὴν τε πενίην ἀπαμύνεται
 καὶ τὴν δεσποσύνην. αἰνέω μὲν νυν πάντας τοὺς Ἑλλη-
 νας τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς Δωρικοὺς χώρους οἰκημέ-
 νους, ἔρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ πάντων τούσδε τοὺς λό-
 γους, ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων μόνων, πρῶτα μὲν ὅτι
 οὐκ ἔστι, ὅπως κοτὲ σοὺς δέξονται λόγους δουλοσύνην
 φέροντας τῇ Ἑλλάδι, αὐτὶς δὲ ὡς ἀντιώσονται τοι ἐς μά-
 χην, καὶ ἦν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πάντες τὰ σὰ φρονέωσι.
 ἀριθμοῦ δὲ πέρι, μὴ πύθῃ, ὅσοι τινὲς ἔοντες ταῦτα ποι-
 εῖν υἱοὶ τέ εἰσι. ἦν τε γὰρ τύχωσι ἐξεστρατευμένοι χί-
 λιοι, οὗτοι μαχέσονται τοι, ἦν τε ἐλάσσονες ταύτων, ἦν
 103 τε καὶ πλεῦνες. Ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης γελάσας ἔφη· Δη-
 μάρχε, οἷον ἐφθέρξαιο ἔπος, ἄνδρας χιλίους στρατιῇ το-
 σῇδε μαχέσασθαι. ἄγε, εἰπέ μοι, σὺ φῆς τούτων τῶν ἄν-
 δρῶν αὐτὸς βασιλεὺς γενέσθαι. σὺ ὦν ἐθελήσεις αὐτίκα
 μάλα πρὸς ἄνδρας δέκα μάχεσθαι; καίτοι εἰ τὸ πολιτι-
 κὸν ὑμῖν πᾶν ἐστὶ τοιοῦτο, οἷον σὺ διαιρέεις, σέ γε τὸν
 ἐκείνων βασιλέα πρέπει πρὸς τὸ διπλήσιον ἀντιτάσσε-
 σθαι κατὰ νόμους τοὺς ὑμετέρους. εἰ γὰρ ἐκείνων ἕκαστος
 δέκα ἀνδρῶν τῆς στρατιῆς τῆς ἐμῆς ἀντάξιος ἐστὶ, σὲ δὲ

γε δίζημαι εἰκοσι εἶναι ἀντάξιον· καὶ οὕτω μὲν ὀρθοῖτ'
 ἂν ὁ λόγος ὁ παρὰ σεῦ εἰρημένος. εἰ δὲ τοιοῦτοί τε ἐόν-
 τες καὶ μεγάθεια τοσοῦτοι, ὅσοι σὺ τε καὶ οἱ παρ' ἐμὲ φοι-
 τέουσι Ἑλλήνων ἐς λόγους. αὐχέετε τοσοῦτο, ὄρα, μὴ μά-
 την κόμπος ὁ λόγος οὗτος ὁ εἰρημένος εἴη. ἐπεὶ φέρε ἰδὼ
 παντὶ τῷ οἰκότι· κῶς ἂν δυναίητο χίλιοι ἢ καὶ μύριοι ἢ
 καὶ πεντακισμύριοι, ἐόντες γε ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως
 καὶ μὴ ὑπ' ἐνὸς ἀρχόμενοι, στρατῷ τοσῶδε ἀντιστῆναι;
 ἐπεὶ τοι πλεῦνες περὶ ἓνα ἕκαστον γινόμεθα ἢ χίλιοι ἐόν-
 των ἐκείνων πέντε χιλιάδων. ὑπὸ μὲν γὰρ ἐνὸς ἀρχόμε-
 νοι κατὰ τρόπον τὸν ἡμέτερον γενοίαντ' ἂν δειμαίνοντες
 τοῦτον καὶ παρὰ τὴν ἐσωτῶν φύσιν ἀμείνονες, καὶ τοιεν
 ἀναγκαζόμενοι μάστιγι ἐς πλεῦνας ἐλάσσονες ἐόντες,
 ἀνείμενοι δὲ ἐς τὸ ἐλεύθερον οὐκ ἂν ποιοίεν τούτων οὐ-
 δέτερα. δοκέω δὲ ἔγωγε καὶ ἀνίσωθέντας πλήθει χαλε-
 πῶς ἂν Ἕλληνας Πέρσῃσι μύνοισι μάχεσθαι. ἀλλὰ παρ'
 ἡμῖν τοῦτό ἐστι, τὸ σὺ λέγεις, ἔστι γε μέντοι οὐ πολλόν,
 ἀλλὰ σπάνιον. εἰσὶ γὰρ Περσέων τῶν ἐμῶν αἰχμοφόρων
 οἱ ἐθελήσουσι Ἑλλήνων ἀνδράσι τρισὶ ὁμοῦ μάχεσθαι,
 τῶν σὺ ἐὼν ἄπειρος πολλὰ φλυηρέεις. Πρὸς ταῦτα 104
 μάρητος λέγει· ὦ βασιλεῦ, ἀρχῇθεν ἠπιστάμην, ὅτι ἀλη-
 θεῖη χρεόμενος οὐ φίλα τοι ἔρεω, σὺ δὲ ἐπεὶ ἠνάγκασας
 λέγειν τῶν λόγων τοὺς ἀληθεστάτους, ἔλεγον τὰ κατή-
 κοντα Σπαρτιήτησι. καίτοι ὥς ἐγὼ τυγχάνω τὰ νῦν τὰδε
 ἐστοργῶς ἐκείνους, αὐτὸς μάλιστα ἐξεπίστεται. οἱ με τι-
 μὴν τε καὶ γέρεα ἀπελόμενοι πατρῷα ἀπολὴν τε καὶ φυ-
 γάδα πεποιήκασι, πατήρ δὲ ὁ σὸς ὑποδεξάμενος βίον τέ
 μοι καὶ οἶκον δέδωκε. οὐκ ὦν οἶκός ἐστι ἄνδρα τὸν σώ-
 φρονα εὐνοίαν φαινομένην διωθέεσθαι, ἀλλὰ στέργειν
 μάλιστα. ἐγὼ δὲ οὔτε δέκα ἀνδράσι ὑπὸ σχομαι οἷός τε εἶ-
 ναι μάχεσθαι οὔτε δυοῖσι, ἐκῶν τε εἶναι οὐδ' ἂν μονο-
 μαχοίμην. εἰ δὲ ἀναγκάη εἴη ἢ μέγας τις ὁ ἐποτρύνων

ἀγῶν, μαχοίμην ἄν πάντων ἡδίστα ἐνὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν, οἳ Ἑλλήνων ἕκαστός φησι τριῶν ἄξιος εἶναι. ὥς δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ μὲν ἓνα μαχόμενοι οὐδαμῶν εἰσὶ κακίονες ἀνδρῶν, ἄλλες δὲ ἄριστοι ἀνδρῶν ἀπάντων. ἐλεύθεροι γὰρ ἔόντες οὐ πάντα ἐλεύθεροί εἰσι· ἐπεστὶ γὰρ σφι δεσπότης νόμος, τὸν ὑποδειμαίνουσι πολλῶ ἐτι μᾶλλον, ἢ οἱ σοὶ σέ. ποιεῦσι γὰρ τὰ ἄν ἐκεῖνος ἀνώγει· ἀνώγει δὲ τῶντὸ αἰεὶ. οὐκ ἔων φεύγειν οὐδὲν πληθὺς ἀνθρώπων ἐκ μάχης, ἀλλὰ μένοντας ἐν τῇ τάξει ἐπικρατέειν ἢ ἀπόλλυσθαι. σοὶ δὲ εἰ φαίνομαι ταῦτα λέγων φλυηρέειν, τὰλλα σιγᾶν ἐθέλω τὸ λοιπὸν, νῦν δὲ ἀναγκασθεῖς ἔλεξα. γένοιτο μέντοι κατὰ νόον τοι, βασιλεῦ.

- 105 + Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο, Ξέρξης δὲ ἐς γέλωτά τε ἔτρψε καὶ οὐκ ἐποίησατο ὀργὴν οὐδεμίαν, ἀλλ' ἡπίως αὐτὸν ἀπεπέμψατο. τούτῳ δὲ ἐς λόγους ἐλθὼν Ξέρξης καὶ ὑπαρχον ἐν τῷ Δορίσκῳ τούτῳ καταστήσας Μασκάμην τὸν Μεγαδόστω, τὸν δὲ ὑπὸ Δαρείου σταθέντα καταπαύσας ἐξήλαυνε τὸν στρατὸν διὰ τῆς Θρηίκης ἐπὶ τὴν
- 106 Ἑλλάδα. Κατέλιπε δὲ ἄνδρα τοιόνδε Μασκάμην γενόμενον, τῷ μούνῳ Ξέρξης δῶρα πέμπεσκε ὥς ἀριστεύοντι πάντων, ὅσους κατέστησε αὐτὸς ἢ Δαρεῖος ὑπάρχους, πέμπεσκε δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος, ὥς δὲ καὶ Ἀρτοξέρξης ὁ Ξέρξεω τοῖσι Μασκαμείοισι ἐκγόνουσι. κατέστασαν γὰρ ἐτι πρότερον ταύτης τῆς ἐλάσιος ὑπαρχοὶ ἐν τῇ Θρηίκῃ καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου πανταχῇ. οὗτοι ὦν πάντες, οἳ τε ἐκ Θρηίκης καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, πλὴν τοῦ ἐν Δορίσκῳ ὑπὸ Ἑλλήνων ὕστερον ταύτης τῆς στρατηλασίης ἐξαιρέθησαν, τὸν δὲ ἐν Δορίσκῳ Μασκάμην οὐδαμοὶ καὶ ἐδυνάσθησαν ἐξελεῖν πολλῶν πειρησαμένων. διὰ τοῦτο δὲ οἱ τὰ δῶρα
- 107 πέμπεται παρὰ τοῦ βασιλεύοντος αἰεὶ ἐν Πέρσῃσι. Τῶν δὲ ἐξαιρεθέντων ὑπ' Ἑλλήνων οὐδένα βασιλεὺς Ξέρξης ἐνόμισε εἶναι ἄνδρα ἀγαθόν, εἰ μὴ Βόγην μούνου τὸν ἐξ

Ἡρόνος. τοῦτον δὲ αἰνέων οὐκ ἐπ᾿αύετο, καὶ τοὺς περι-
 εόντας αὐτοῦ ἐν Πέρσῃσι παῖδας ἐτίμα μάλιστα, ἐπεὶ καὶ
 ἄξιος αἰνου μεγάλου ἐγένετο Βόρης, ὃς ἐπειδὴ ἐπολιορ-
 κέετο ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδεω, παρεὼν
 αὐτῷ ὑπόσπονδον ἐξελθεῖν καὶ νοστήσαι ἐς τὴν Ἀσίην,
 οὐκ ἠθέλησε, μὴ δειλίῃ δόξειε περιεῖναι βασιλέν, ἀλλὰ
 διεκαρτέρεε ἐς τὸ ἔσχατον. ὥς δ' οὐδὲν ἔτι φορβῆς ἐνῆν
 ἐν τῷ τείχει, συννήσας πυρὴν μεγάλην ἔσφαξε τὰ τέκνα
 καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ
 ἔπειτεν ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ, μετὰ δὲ ταῦτα τὸν χρυσὸν
 ἅπαντα τὸν ἐκ τοῦ ἄστεος καὶ τὸν ἄργυρον ἔσπειρε ἀπὸ
 τοῦ τείχεος ἐς τὸν Στρυμόνα. ποιήσας δὲ ταῦτα καὶ ἑω-
 τὸν ἐπέβαλε ἐς τὸ πῦρ. οὕτω μὲν οὗτος δικαίως αἰνέεται
 ἔτι καὶ ἐς τὸδε ὑπὸ Περσέων. Ξέρξης δὲ ἐκ τοῦ Δορίσκου 108
 ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, τοὺς δὲ αἰεὶ γινομένους ἐμ-
 ποδῶν συστρατεύεσθαι ἠνάγκαζε. ἐδεδούλωτο γάρ, ὥς
 καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, ἡ μέχρι Θεσσαλίας πᾶσα καὶ
 ἦν ὑπὸ βασιλείᾳ δασμοφόρος Μεγαβάζου τε καταστρεψα-
 μένου καὶ ὕστερον Μαρδονίου. παραμείβετο δὲ πορευό-
 μενος ἐκ Δορίσκου πρῶτα μὲν τὰ Σαμοθρηλικά τείχεα,
 τῶν ἐσχάτη πεπόλισται πρὸς ἑσπέρην πόλιν, τῇ οὖνομά
 ἐστὶ Μεσαμβρίη. ἔχεται δὲ ταύτης Θασίων πόλιν Στρώμη,
 διὰ δὲ σφραγῶν τοῦ μέσου Λίσσος ποταμὸς διαρρέει, ὃς τότε
 οὐκ ἀντέσχε τὸ ὕδωρ παρέχων τῷ Ξέρξει στρατῷ, ἀλλ'
 ἐπέλιπε. ἡ δὲ χώρα αὕτη πάλαι μὲν ἐκαλέετο Γαλατικὴ,
 νῦν δὲ Βοριαντικὴ, ἐστὶ μέντοι τῷ δικαιοτάτῳ τῶν λόγων
 καὶ αὕτη Κικόνων. Διαβὰς δὲ τοῦ Λίσσου ποταμοῦ τὸ 109
 ῥέεθρον ἀπεξηρασμένον πόλιν Ἑλληνίδας τάσδε παρα-
 μείβετο, Μαρώνηϊαν, Δίκαιαν, Ἀβδηρα. ταύτας τε δὴ
 παρεξήιε καὶ κατὰ ταύτας λίμνας οὖνομαστας τάσδε, Μα-
 ρωνείης μὲν μεταξὺ καὶ Στρώμης κειμένην Ἰσμαρίδα, κα-
 τὰ δὲ Δίκαιαν Βιστονίδα, ἐς τὴν ποταμοὶ δύο ἐσιεῖσι τὸ

- ὕδωρ, Τραυὸς τε καὶ Κόμφατος. κατὰ δὲ Ἀβδηρα λίμνην μὲν οὐδεμίαν εἰσὶσαν οὐνομαστὴν παραμείψατο Ξέρξης, ποταμὸν δὲ Νέστον ῥέοντα εἰς θάλασσαν. μετὰ δὲ ταύτας τὰς χώρας ἰὼν τὰς ἡπειρωτίδας πόλεις παρήιε, τῶν ἐν μὲν λίμνῃ εἰσὶσα τυγχάνει ὥσει τριήκοντα σταδίων μάλιστα κη τὴν περίοδον, ἰχθυώδης τε καὶ κάρτα ἀλμυρή. ταύτην τὰ ὑποζύγια μούνα ἀρδόμενα ἀνεξήρηνε. τῇ δὲ πόλει ταύτῃ οὐνομά ἐστι Πίστυρος. ταύτας μὲν δὴ τὰς πόλεις τὰς παραθαλασσίας τε καὶ Ἑλληνίδας ἐκ εὐωνύμου χει-
- 110 ρὸς ἀπέργων παρεξήιε, ἔθνεα δὲ Θρηίκων, δι' ὧν τῆς χώρας ὁδὸν ἐποιέετο, τισάδε, Παῖτοι, Κίκονες, Βίστονες, Σαπαῖοι, Δερσαῖοι, Ἡδωνοί, Σάτραι. τούτων οἱ μὲν παρὰ θάλασσαν κατοικημένοι ἐν τῇσι νηυσὶ εἶποντο, οἱ δὲ αὐτῶν τὴν μεσόγαιαν οἰκούντες καταλεχθέντες τε ὑπ' ἐμεῦ, πλὴν Σατρώων οἱ ἄλλοι πάντες περὶ ἀναγκαζόμε-
- 111 νοι εἶποντο. Σάτραι δὲ οὐδενὸς καὶ ἀνθρώπων ὑπήκοοι ἐγένοντο, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν, ἀλλὰ διατελεύουσιν τὸ μέχρι ἐμεῦ αἰεὶ ἔόντες ἐλευθεροὶ μούνοι Θρηίκων. οἰκούνσιν τε γὰρ οὐρεα ὑψηλὰ, ἰδησί τε παντοίῃσι καὶ χιόνι συνηρεφέα, καὶ εἰσὶ τὰ πολέμια ἄκροι, οὔτοι, οἱ τοῦ Διονύσου τὸ μαντήδιον εἰσι κεκτημένοι. τὸ δὲ μαντήδιον τοῦτο ἐστὶ μὲν ἐπὶ τῶν οὐρέων τῶν ὑψηλοτάτων, Βησσὸς δὲ τῶν Σατρώων εἰσὶ οἱ προφητεύοντες τοῦ ἱεροῦ, πρόμαντις δὲ ἡ χρέουσα κατάπερ ἐν Δελφοῖσι, καὶ οὐδὲν ποικιλώτε-
- 112 ρον. Παραμειψάμενος δὲ ὁ Ξέρξης τὴν εἰρημένην δεύτερα τούτων παραμείβετο τείχεα τὰ Πιερῶν, τῶν ἐνὶ Φάργης ἐστὶ οὐνομα καὶ ἑτέρῳ Πέρραμος. ταύτῃ μὲν δὴ παρ' αὐτὰ τὰ τείχεα τὴν ὁδὸν ἐποιέετο, ἐκ δεξιῆς χειρὸς τὸ Πάγγαιον οὐρὸς ἀπέργων, ἔδον μέγα τε καὶ ὑψηλόν, ἐν τῷ χρύσειά τε καὶ ἀργύρεα ἐνὶ μέταλλα, τὰ νέμονται Πίερές
- 113 τε καὶ Ὀδόμαντοι καὶ μάλιστα Σάτραι, ὑπεροικέοντας δὲ τὸ Πάγγαιον πρὸς βορέῳ ἀνέμου Παίονας Δόβηράς τε

καὶ Παιόπλας παρεξιὼν ἦε πρὸς ἐσπέρην, ἐς ὃ ἀπίκετο
ἐπὶ ποταμόν τε Στρυμόνα καὶ πόλιν Ἡϊόνα, τῆς ἐτι ζωὸς
ἔων ἦρχε Βόργης, τοῦ περ ὀλίγω πρότερον τούτων λόγον
ἐποιεῦμην. ἡ δὲ γῆ αὕτη ἡ περὶ τὸ Πάγγαιον οὗρος κα-
λέεται Φυλλίς, κατατείνουσα τὰ μὲν πρὸς ἐσπέρην ἐπὶ
ποταμόν Ἀργίτην ἐκδιδόντα ἐς τὸν Στρυμόνα, τὰ δὲ πρὸς
μεσαμβρίην τείνουσα ἐς αὐτὸν τὸν Στρυμόνα, ἐς τὸν οἱ
Μάγοι ἐκαλλιρέοντο σφάζοντες ἵππους λευκοῦς. Φαρμα- 114
κεύσαντες δὲ ταῦτα ἐς τὸν ποταμόν καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς
τούτοις ἐν Ἑννέα ὁδοῖσι τῇσι Ἡδωνῶν ἐπορεύοντο κατὰ
τὰς γεφύρας τὸν Στρυμόνα εὐρόντες ἐξευγμένον. Ἑν-
νέα δὲ ὁδοὺς πυνθανόμενοι τὸν χῶρον τοῦτον καλέεσθαι
τοσαύτους ἐν αὐτῷ παιδᾶς τε καὶ παρθένους ἀνδρῶν τῶν
ἐπιχωρίων ζώοντας καταΐρυσσον. Περσικὸν δὲ τὸ ζῶον-
τας κατορύσσειν, ἐπεὶ καὶ Ἀμυστριν τὴν Ξέρξεω γυναῖκα
πυνθάνομαι γηράσασαν δις ἐπὶ Περσέων παῖδας ἐόν-
των ἐπιφανέων ἀνδρῶν ὑπὲρ ἐαυτῆς τῷ ὑπὸ γῆν λεγο-
μένῳ εἶναι θεῶ ἀντιχαρίζεσθαι κατορύσσουσαν. Ὡς δὲ 115
ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ἐπορεύετο ὁ στρατὸς, ἐνθαῦτα πρὸς
ἡλίου δυσμέων ἐστὶ αἰγιαλὸς, ἐν τῷ οἰκημένην Ἀργίλον
πόλιν Ἑλλάδα παρεξήλε. αὕτη δὲ καὶ ἡ κατύπερθε ταύ-
της καλέεται Βισαλτή. ἐνθεῦτεν δὲ κόλπον τὸν ἐπὶ Πο-
σιδηίου ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς ἔχων ἦε διὰ Συλέος πεδίου
καλεομένου, Στάγειρον πόλιν Ἑλλάδα παραμειβόμενος,
καὶ ἀπίκετο ἐς Ἀκανθον, ἅμα ἀρόμενος τούτων ἕκαστον
τῶν ἔθνέων καὶ τῶν περὶ τὸ Πάγγαιον οὗρος οἰκούντων,
ὁμοίως καὶ τῶν πρότερον κατέλεξα, τοὺς μὲν παρὰ θά-
λασσαν ἔχων οἰκημένους ἐν νηυσὶ στρατευομένους, τοὺς
δ' ὑπὲρ θαλάσσης περὶ ἐπομένους. τὴν δὲ ὁδὸν ταύτην,
τῇ βασιλεὺς Ξέρξης τὸν στρατὸν ἤλασε, οὔτε συγγέουσι
Θρήικες οὔτ' ἐπισπείρουσι, σέβονται τε μέγας τὸ μέγρι
ἐμεῦ. Ὡς δὲ ἄρα ἐς τὴν Ἀκανθον ἀπίκετο, ξεινίην τε ὁ 116

- Πέρσης τοῖσι Ἀκανθίοισι προεῖπε καὶ ἐδωρήσατό σφας
 ἐσθῆτι Μηδικῇ, ἐπαίνεε τε ὁρέων αὐτοὺς προθύμους ἔόν-
 117 τας ἐς τὸν πόλεμον καὶ τὸ ὄρυγμα ἀκούων. Ἐν Ἀκάνθῳ
 δὲ ἔοντος Ξέρξεω συνήνεικε ὑπὸ νούσου ἀποθανεῖν τὸν
 ἐπεστεῶτα τῆς διώρυχος Ἀρταχαίην, δόκιμον ἔοντα πα-
 ρὰ Ξέρξῃ καὶ γένος Ἀχαιμενίδην, μεγάλῃ τε μέγιστον
 ἔοντα Περσέων· ἀπὸ γὰρ πέντε πηχέων βασιλῆων ἀπέ-
 λειπε τέσσαρας θακτύλους· φωνέοντά τε μέγιστον ἀν-
 θρώπων, ὥστε Ξέρξην συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην
 ἐξευεῖν καὶ τε αὐτὸν κάλλιστα καὶ θάψαι· ἐτυμβοχόεε δὲ
 πᾶσα ἡ στρατιή. τούτῳ δὲ τῷ Ἀρταχαίῃ θύουσι Ἀκάν-
 θιοι ἐκ θεοπροπίου ὥς ἤρωι, ἐπονυομάζοντες τὸ οὖνομα.
 βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἀπολομένου Ἀρταχαίεω ἐποιέετο
 118 συμφορὴν, οἱ δὲ ὑποδεκόμενοι Ἑλλήνων τὴν στρατιὴν
 καὶ δειπνίζοντες Ξέρξην ἐς πᾶν καιοῦ ἀπίκατο οὕτως,
 ὥστε ἀνάστατοι ἐκ τῶν οἰκίαν ἐγίνοντο, ὅκου γε Θα-
 σίοισι ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ πολιῶν τῶν σφετέρων δε-
 ξαμένοισι τὴν Ξέρξεω στρατιὴν καὶ δειπνίσασι Ἀντίπα-
 τρος ὁ Ὀργέος ἀραιρημένος, τῶν ἀστῶν ἀνὴρ δόκιμος
 ὁμοῖα τῷ μάλιστα, ἀπέδεξε ἐς τὸ δεῖπνον τετρακόσια τά-
 119 λαντα ἀργυρίου τετελεσμένα. Ὡς δὲ παραπλησίως καὶ ἐν
 τῇσι ἄλλῃσι πόλεσι οἱ ἐπεστεῶτες ἀπεδείκνυσαν τὸν λό-
 γον. τὸ γὰρ δεῖπνον τοιούδε τι ἐγένετο, οἷα ἐκ πολλοῦ
 χρόνον προειρημένον καὶ περὶ πολλοῦ ποιεύμενον· τοῦ-
 το μὲν, ὥς ἐπύθοντο τάχιστα τῶν κηρύκων τῶν περι-
 αγγελλόντων, δασάμενοι σίτον ἐν τῇσι πόλεσι οἱ ἀστοὶ
 ἄλευρά τε καὶ ἄλφιτα ἐποίησαν πάντες ἐπὶ μῆνας συκνοὺς,
 τοῦτο δὲ κτήνεια σιτεύεσκον ἐξευρίσκοντες τιμῆς τὰ κάλ-
 λιστα, ἔτρεφόν τε ὄρνιθας χερσαίους καὶ λιμναίους ἐν τε
 οἰκίμασι καὶ λάκκοις, ἐς ὑποδοχὰς τοῦ στρατοῦ, τοῦτο
 δὲ χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ποτήριά τε καὶ κρητῆρας ἐποι-
 εῦντο, καὶ τᾶλλα, ὅσα ἐπὶ τράπεζαν τίθεται, πάντα.

ταῦτα μὲν αὐτῷ τε βασιλεῖ καὶ τοῖσι ὁμοσίτοισι μετ' ἐκείνου ἐπεποιήτο, τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ τὰ ἐς φορβὴν μοῦνα τασσόμενα. ὅπως δὲ ἀπίκοιτο ἡ στρατιή, σκηνὴ μὲν ἔσκε πεπηγυῖα ἐτοίμη, ἐς τὴν αὐτὸς σταθμὸν ποιεέσκετο Ξέρξης, ἡ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ ἔσκε ὑπαίθριος. ὥς δὲ δαίπνου γίνοιτο ὥρη, οἱ μὲν δεκόμενοι ἔχεσκον πόνον, οἱ δὲ ὅπως πλησθέντες νύκτα αὐτοῦ ἀγάγοιεν, τῇ ὑστεραίῃ τὴν τε σκηνὴν ἀνασπάσαντες καὶ τὰ ἐπιπλα πάντα λαβόντες οὕτω ἀπελαύνεσκον, λείποντες οὐδὲν ἀλλὰ φερόμενοι. Ἐνθα δὲ Μεγακρέοντος ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω ἔπος εὖ εἶρη- 120 μένον ἐγένετο, ὃς συνεβούλευσε Ἀβδηρίτῃσι πανδημεὶ αὐτοὺς καὶ γυναῖκας ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ἱρὰ ἵζεσθαι ἱκέτας τῶν θεῶν, παραιτεομένους καὶ τὸ λοιπὸν σφι ἀπαμύνειν τῶν ἐπιόντων κακῶν τὰ ἡμίσεα, τῶν τε παροικομένων ἔχειν σφι μεγάλην χάριν, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης οὐδὲς ἐκάστης ἡμέρης ἐνόμιζε σῖτον αἰρέεσθαι· παρέχειν γὰρ ἂν Ἀβδηρίτῃσι, εἰ καὶ ἄριστον προείρητο ὁμοῖα τῷ δαίπνῳ παρασκευάζειν, ἢ μὴ ὑπομένειν Ξέρξην ἐπιόντα ἢ καταμείναντας κάκιστα πάντων ἀνθρώπων διατριβῆναι.

Οἱ μὲν δὲ πιεζόμενοι ὅμως τὸ ἐπιτασσόμενον ἐπε- 121 τέλεον, Ξέρξης δὲ ἐκ τῆς Ἀκάνθου ἐντειλάμενος τοῖσι στρατηγοῖσι τὸν ναυτικὸν στρατὸν ὑπομένειν ἐν Θέρμῃ ἀπῆκε ἀπ' ἐωυτοῦ πορεύεσθαι τὰς νέας, Θέρμῃ δὲ τῇ ἐν τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ οἰκημένη, ἀπ' ἧς καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει· ταύτῃ γὰρ ἐπυνθάνετο συντομώτατον εἶναι· μέχρι μὲν γὰρ Ἀκάνθου ὧδε τεταγμένος ὁ στρατὸς ἐκ Δορίσκου τὴν ὁδὸν ἐποιέετο· τρεῖς μάλιστα ὁ Ξέρξης δασάμενος πάντα τὸν πεζὸν μίαν αὐτέων ἔταξε παρὰ θάλασσαν ἰέναι ὁμοῦ τῷ ναυτικῷ· ταύτης μὲν δὲ ἐστρατήγεον Μαροδονίος τε καὶ Μασίστης, ἑτέρη δὲ τεταγμένη ἦτε τοῦ στρατοῦ τριτημορίς τὴν μέσogan, τῆς ἐστρατήγεον Τριτανταίχμης τε καὶ Γέργης,

ἡ δὲ τρίτη τῶν μοιρέων, μετ' ἧς ἐπορεύετο αὐτὸς ὁ Ξέρ-
 ξης, ἦε μὲν τὸ μέσον αὐτέων, στρατηγούς δὲ παρείχετο
 122 Σμερδομένεά τε καὶ Μεγάβυζον. Ὁ μὲν νυν ναυτικός
 στρατὸς ὡς ἀπείδη ὑπὸ Ξέρξεω καὶ διεξέπλωσε τὴν διώ-
 ρυχα τὴν ἐν τῷ Ἀθῶ γενομένην, διέχουσαν δὲ ἐς κόλ-
 πον, ἐν τῷ Ἀσσοα τε πόλις καὶ Πίλωρος καὶ Σίγγος καὶ
 Σάρτη οἰκέεται, ἐνθεῦτεν, ὡς καὶ ἐκ τούτων τῶν πολλῶν
 στρατιῇν παρέλαβε, ἐπλωε ἀπιέμενος ἐς τὸν Θερμαῖον
 κόλπον, κάμπτων δὲ Ἀμπελον τὴν Τορωναίην ἄκρην
 παραμείβετο Ἑλληνίδας τάσδε πόλεις, ἐκ τῶν νέας τε καὶ
 στρατιῇν παρελάμβανε, Τορώνην, Γαληψὸν, Σερμύλην,
 Μηκύβερναν, Ὀλυνθον. ἡ μὲν νυν χώρα αὕτη Σιθωνίη
 123 καλεῖται. Ὁ δὲ ναυτικός στρατὸς ὁ Ξέρξεω συντάμνων
 ἀπ' Ἀμπέλου ἄκρης ἐπὶ Καναστρατον ἄκρην, τὸ δὴ πᾶ-
 σης τῆς Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα, ἐνθεῦτεν νέας τε καὶ
 στρατιῇν παρελάμβανε ἐκ Ποτιδαίης καὶ Ἀφύτιος καὶ
 Νέης πόλιος καὶ Αἰγῆς καὶ Θεράμβω καὶ Σκιώνης καὶ
 Μένδης καὶ Σάνης. αὐταὶ γάρ εἰσι αἱ τὴν νῦν Παλλήνην,
 πρότερον δὲ Φλέγρην καλεομένην νεμόμεναι. παραπλώ-
 ων δὲ καὶ ταύτην τὴν χώραν ἐπλωε ἐς τὸ προειρημένον,
 παραλαμβάνων στρατιῇν καὶ ἐκ τῶν προσεχέων πολλῶν
 τῇ Παλλήνῃ, ὁμουρεουσέων δὲ τῷ Θερμαῖῳ κόλπῳ, τῇσι
 οὐνόματά ἐστι τάδε, Αἰπαξος, Κώμβρεια, Αἰσαι, Γίγω-
 νος, Κάμψα, Σμίλλα, Αἰνεια. ἡ δὲ τούτων χώρα Κροσ-
 σαίη ἐτι καὶ ἐς τὸδε καλεῖται. ἀπὸ δὲ Αἰνείης, ἐς τὴν ἐτε-
 λεύτεον καταλέγων τὰς πόλεις, ἀπὸ ταύτης ἤδη ἐς αὐτόν
 τε τὸν Θερμαῖον κόλπον ἐρίνετο τῷ ναυτικῷ στρατῷ ὁ
 πλόος καὶ γῆν τὴν Μυγδονίην, πλώων δὲ ἀπίκετο ἐς τε
 τὴν προειρημένην Θέρμην καὶ Σινδόν τε πόλιν καὶ Χα-
 λέστρην ἐπὶ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν, ὃς οὐρῶει χώραν τὴν
 Μυγδονίην τε καὶ Βοττιαίδαν, τῆς ἔχουσι τὸ παρὰ θά-
 λασσαν στεινὸν χωρίον πόλεις Ἰχναι τε καὶ Πέλλα.

Ο μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς αὐτοῦ περὶ Ἀξιὸν ποτα- 124
 μὸν καὶ πόλιν Θέρμην καὶ τὰς μεταξὺ πόλεις τούτων πε-
 ριμένων βασιλέα ἐστρατοπεδεύετο, Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς
 στρατὸς ἐπορεύετο ἐκ τῆς Ἀκάνθου τὴν μεσόγαιαν τά-
 μνων τῆς ὁδοῦ, βουλόμενος ἐς τὴν Θέρμην ἀπικέσθαι.
 ἐπορεύετο δὲ διὰ τῆς Παιονικῆς καὶ Κρηστωνικῆς ἐπὶ πο-
 τικὸν Ἐχειδωρον, ὃς ἐκ Κρηστωναίων ἀρξάμενος ῥέει
 διὰ Μυγδονίης χώρης καὶ ἐξέι παρὰ τὸ ἔλος τὸ ἐπ' Ἀξιῷ
 ποταμῷ. Πορευομένῳ δὲ ταύτῃ λέοντες οἱ ἐπεθήκαντο 125
 τῇσι σιτοφόροισι καμῆλοισι. καταφοιτέοντες γὰρ οἱ λέον-
 τες τὰς νύκτας καὶ λείποντες τὰ σφέτερα ἥδια ἄλλου μὲν
 οὐδενὸς ἄπτοντο οὔτε ὑποξυλίου οὔτε ἀνθρώπου, οἱ δὲ
 τὰς καμήλους ἐκεράλζον μούνας. θωμάζω δὲ τὸ αἷτιον,
 ὃ τι κοτὲ ἦν, τῶν ἄλλων τὸ ἀναγκάζον ἀπεχομένους τοὺς
 λέοντας τῇσι καμήλοισι ἐπιτίθεσθαι, τὸ μῆτε πρότερον
 ὁπώπεσαν θηρίον μῆτε πεπειρέατο αὐτοῦ. Εἰσὶ δὲ κατὰ 126
 ταῦτα τὰ χωρία καὶ λέοντες πολλοὶ καὶ βόες ἄγριοι, τῶν
 τὰ κέραι ὑπερμεγάλα ἐστὶ τὰ ἐς Ἑλλήνας φοιτέοντα.
 οὗτος δὲ τοῖσι λέουσι ἐστὶ ὃ τε δι' Ἀβδήρων ῥέων ποτα-
 μὸς Νέστος καὶ ὁ δι' Ἀκαρνανίης ῥέων Ἀχελῷος. οὔτε
 γὰρ τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τοῦ Νέστου οὐδαμῶθι πάσης τῆς ἐμ-
 προσθε Εὐρώπης ἴδοι τις ἂν λέοντα, οὔτε πρὸς ἐσπέρης
 τοῦ Ἀχελῷου ἐν τῇ ἐπιλοίπῳ ἡπείρῳ, ἀλλ' ἐν τῇ μεταξὺ
 τούτων τῶν ποταμῶν γίνονται. Ὡς δὲ ἐς τὴν Θέρμην 127
 ἀπίκετο ὁ Ξέρξης, ἴδρυσεν αὐτοῦ τὴν στρατιήν. ἐπέσχε δὲ
 ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύόμενος τὴν παρὰ θάλασσαν
 χώραν τοσὺνδε, ἀρξάμενος ἀπὸ Θέρμης πόλιος καὶ τῆς
 Μυγδονίης μέχρι Αὐδιδέω τε ποταμοῦ καὶ Ἀλιάκμονος, οἱ
 οὐρέζουσι γῆν τὴν Βοττιαίδα τε καὶ Μακεδονίδα, ἐς τῶν-
 τὸ ῥέεθρον τὸ ὕδωρ συμμίσγοντες. ἐστρατοπεδεύοντο
 μὲν δὴ ἐν τούτοις τοῖσι χωρίοις οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ
 καταλεχθέντων τούτων ποταμῶν ἐκ Κρηστωναίης ῥέων

Ἐχειδωρος μούνος οὐκ ἀντέχρησε τῇ στρατιῇ πινόμενος, ἀλλ' ἐπέλιπε. †

- 128 Ξέρξης δὲ οὐρέων ἐκ τῆς Θέρμης οὖρεα τὰ Θεσσαλικά, τὸν τε Οὔλυμπον καὶ τὴν Ὀσσα, μεγάθει τε ὑπερμήκεια ἔοντα, διὰ μέσον τε αὐτῶν αὐλῶνα στεινὸν πυνθανόμενος εἶναι, δι' οὗ ὅρει ὁ Πηνεῖος, ἀκούων τε εἶναι ταύτην ὁδὸν ἐς Θεσσαλίην φέρουσαν, ἐπεθύμησε πλώσας θηήσασθαι τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ὅτι τὴν ἄνω ὁδὸν ἔμελλε ἔλάν διὰ Μακεδόνων τῶν κατύπερθε οἰκημένων ἐς Περραιβοὺς παρὰ Γόννον πόλιν· ταύτη γὰρ ἀσφαλέςτατον ἐπυνθάνετο εἶναι. ὥς δὲ ἐπεθύμησε, καὶ ἐποίησε ταῦτα· ἐσβὰς ἐς Σιδωνίην νέα, ἐς τήνπερ ἐσέβαινε αἰεὶ, ὅπως τι ἐθέλοι τοιοῦτο ποιῆσαι, ἀνέδεξε σημήιον καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνάγεσθαι, καταλιπὼν αὐτοῦ τὸν πεζὸν στρατόν. ἐπεὶ δὲ ἀπῆκετο καὶ ἐθῆγαστο Ξέρξης τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ἐν θώματι μεγάλῳ ἐνέσχετο, καλέσας δὲ τοὺς κατηγεμόνας τῆς ὁδοῦ εἶρετο, εἰ τὸν ποταμὸν
- 129 ἔστι παρὰτρέψαντα ἑτέρῃ ἐς θάλασσαν ἐξαγαγεῖν. Τὴν δὲ Θεσσαλίην λόγος ἔστι τὸ παλαιὸν εἶναι λίμνην, ὥστε γε συγκεκλημένην πάντοθεν ὑπερμήκεισι οὖρεσι. τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς τὴν ἡῶ ἔχοντα τὸ τε Πήλιον οὖρος καὶ ἡ Ὀσσα ἀποκληλεῖσιν μίλγοντα τὰς ὑπωρέας ἀλλήλοισι, τὰ δὲ πρὸς βορέῳ ἀνέμον Οὔλυμπος, τὰ δὲ πρὸς ἐσπέρην Πίνδος, τὰ δὲ πρὸς μεσημβρίην τε καὶ ἄνεμον νότον ἡ Ὀθρυς, τὸ μέσον δὲ τούτων τῶν λεχθέντων οὐρέων ἡ Θεσσαλίη ἔστι ἑοῦσα κοίλη. ὥστε ὧν ποταμῶν ἐς αὐτὴν καὶ ἄλλων συχνῶν ἐσβαλλόντων, πέντε δὲ τῶν δοκίμων μάλιστα τῶνδε, Πηνειοῦ καὶ Ἀπιδανοῦ καὶ Ὀνοχώνου καὶ Ἐνιπέος καὶ Παμίσου, οἱ μὲν νῦν ἐς τὸ πεδῖον τοῦτο συλλεγόμενοι ἐκ τῶν οὐρέων τῶν περικληόντων τὴν Θεσσαλίην οὐνομαζόμενοι δι' ἐνὸς αὐλῶνος καὶ τούτου στεينوῦ ἔκροον ἔχουσι ἐς θάλασσαν, προσνμύλγοντες τὸ

ὕδωρ πάντες ἐς τῶντό. ἐπεὰν δὲ συμμιχθῶσι τάχιστα, ἐνθευτεν ἤδη ὁ Πηνειὸς τῷ οὐνόματι κατακρατέων ἀνυνύμους τοὺς ἄλλους ποιεῖει εἶναι. τὸ δὲ παλαιὸν λέγεται οὐκ ἔοντος καὶ τοῦ αὐλῶνος καὶ διεκρόου τούτου τοὺς ποταμοὺς τούτους, καὶ πρὸς τοῖσι ποταμοῖσι τούτοισι τὴν Βοιβηίδα λίμνην οὔτε οὐνομάζεσθαι κατάπερ νῦν, ῥέειν τε οὐδὲν ἔσσον ἢ νῦν, ῥέοντας δὲ ποιεῖειν τὴν Θεσσαλίην πᾶσαν πέλαγος. Αὐτοὶ μὲν νῦν Θεσσαλοὶ φασὶ Ποσειδέωνα ποιῆσαι τὸν αὐλῶνα, δι' οὗ ῥεῖ ὁ Πηνειός, οἰκόντα λέγοντες. ὅστις γὰρ νομίζει Ποσειδέωνα τὴν γῆν σείειν καὶ τὰ διεστέωτα ὑπὸ σεισμοῦ τοῦ θεοῦ τούτου ἔργα εἶναι, καὶ ἂν ἐκεῖνο ἰδὼν φράγῃ Ποσειδέωνα ποιῆσαι. ἔστι γὰρ σεισμοῦ ἔργον, ὡς ἐμοὶ ἐφαίνετο εἶναι, ἢ διαστασις τῶν οὐρέων.

Οἱ δὲ κατηγεόμενοι εἰρομένου Ξέρξεω, εἰ ἔστι ἄλλη 130 ἔξοδος ἐς θάλασσαν τῷ Πηνειῷ, ἐξεπιστάμενοι ἀτρεκέως εἶπον· Βασιλεῦ, ποταμῷ τούτῳ οὐκ ἔστι ἄλλη ἐξήλυσις ἐς θάλασσαν κατήκονσα, ἀλλ' ἥδε αὕτη· σῦρρεσι γὰρ περιεστεφάνονται πᾶσα Θεσσαλίη. Ξέρξην δὲ λέγεται εἰπεῖν πρὸς ταῦτα· Σοφοὶ ἄνδρες εἰσὶ Θεσσαλοὶ. ταῦτ' ἄρα πρὸ πολλοῦ ἐφυλάξαντο γνωσιμάχέοντες καὶ τᾶλλα καὶ ὅτι χώρην ἄρα εἶχον εὐαίρετόν τε καὶ ταχυνάλωτον. τὸν γὰρ ποταμὸν προήγμα ἂν ἦν μόνον ἐπεῖναί σφρων ἐπὶ τὴν χώρην, χώματι ἐκ τοῦ αὐλῶνος ἐκβιβάσαντα καὶ παρατρέψαντα δι' ὧν νῦν ῥεῖ ῥεέθρων, ὥστε Θεσσαλίην πᾶσαν ἔξω τῶν οὐρέων ὑπόβρυχα γενέσθαι. Ταῦτα δὲ ἔχοντα ἔλεγε ἐς τοὺς Ἀλευέω παῖδας, ὅτι πρῶτοι Ἑλλήνων ἔοντες Θεσσαλοὶ ἔδοσαν ἑαυτοὺς βασιλεῖ, δοκέων ὁ Ξέρξης ἀπὸ παντός σφρας τοῦ ἔθνους ἐπαγγέλλεσθαι φιλίην. εἶπας δὲ ταῦτα καὶ θηησάμενος ἀπέπλωε ἐς τὴν Θέρμην.

Ὁ μὲν δὴ περὶ Πιερίην διέτριβε ἡμέρας συχνάς· τὸ 131 γὰρ δὴ οὐρος τὸ Μακεδονικὸν ἔκειρε τῆς στρατιῆς τρι-

* γενομένης τῆς μάχης

* ἡ δὲ μάχη ἐγένετο ἐν τῇ Πιερίᾳ, καὶ ἐκεῖ ἦν ἡ πρώτη μάχη τοῦ Ξέρξεως

- τημορίς, ἵνα ταύτη διεξέλῃ ἅπασα ἡ στρατιὴ ἐς Περραι-
 βούς· οἱ δὲ δὴ κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς τὴν Ἑλλάδα
 ἐπὶ γῆς αἰτησιν ἀπῆκατο, οἱ μὲν κεινοὶ, οἱ δὲ φέροντες
 132 γῆν τε καὶ ὕδωρ. Τῶν δὲ δόντων ταῦτα ἐγένοντο οἷδε,
 Θεσσαλοὶ, Δόλοπες, Ἐνιῆνες, Περραιβοὶ, Λοκροὶ, Μά-
 γνητες, Μηλιεῖς, Ἀχαιοὶ οἱ Φθιῆται καὶ Θηβαῖοι καὶ οἱ
 ἄλλοι Βοιωτοὶ πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων. ἐπὶ τού-
 τοις οἱ Ἕλληνες ἔταμον ὄρκιον οἱ τῷ βαρβάρῳ πόλεμον
 ἀειράμενοι. τὸ δὲ ὄρκιον ὧδε εἶχε· Ὅσοι τῷ Πέρσῃ ἔδω-
 σαν σφέας αὐτοὺς Ἕλληνες ἐόντες μὴ ἀναγκασθέντες κα-
 ταστάντων σφι εὐ τῶν προηγημάτων, τούτους δεκατεῦσαι
 τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ. τὸ μὲν δὴ ὄρκιον ὧδε εἶχε τοῖσι Ἑλ-
 133 λησι, ἐς δὲ Ἀθήνας καὶ Σπάρτην οὐκ ἀπέπεμψε Ξέρξης
 ἐπὶ γῆς αἰτησιν κήρυκας τῶνδε εἵνεκεν· πρότερον Λα-
 ρεῖον πέμψαντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο οἱ μὲν αὐτῶν τοὺς αἰ-
 τέοντας ἐς τὸ βάραθρον, οἱ δ' ἐς φρέαρ ἐσβαλόντες ἐκέ-
 λευον γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐκ τούτων φέρειν παρὰ βασιλέα.
 τούτων μὲν εἵνεκεν οὐκ ἔπεμψε Ξέρξης τοὺς αἰτήσοντας.
 ὃ τι δὲ τοῖσι Ἀθηναίοις ταῦτα ποιήσασι τοὺς κήρυκας
 συνήνεικε ἀνεθέλκτον γενέσθαι, οὐκ ἔχω εἶπαι, πλὴν ὅτι
 σφέων ἡ χάρις καὶ ἡ πόλις ἐδηλώθη. ἀλλὰ τοῦτο οὐ διὰ
 134 ταύτην τὴν αἰτίην δοκέω γενέσθαι. Τοῖσι δὲ ὧν Λακεδαι-
 μονίοις μῆνις κατέσκηψε Ταλθυβίου τοῦ Ἀγαμέμνονος
 κήρυκος. ἐν γὰρ Σπάρτῃ ἐστὶ Ταλθυβίου ἱερόν, εἰς δὲ
 καὶ ἀπόγονοι Ταλθυβίου Ταλθυβιάδαι καλούμενοι, τοῖσι
 αἱ κηρυκῆαι αἱ ἐκ Σπάρτης πᾶσαι γέρας δέδονται. μετὰ
 δὲ ταῦτα τοῖσι Σπαρτιήτησι καλλιρῆσαι θυομένοισι οὐκ
 ἐδύνατο. τοῦτο δ' ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἦν σφι. ἀχθομένων
 δὲ καὶ συμφορῇ χρεομένων Λακεδαιμονίων, ἀλῆς τε πολ-
 λάκις συλλεγομένης καὶ κήρυγμα τοιούδε ποιευμένων, εἰ-
 τις βούλοιο Λακεδαιμονίων πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποδνή-
 σκειν, Σπερθίης τε ὃ Ἀνηρίστου καὶ Βούλις ὃ Νικόλεω

ἄνδρες Σπαρτιῆται, φύσι τε γεγονότες εὖ καὶ χρήμασι
 ἀνήκοντες ἐς τὰ πρῶτα, ἐθελονταὶ ὑπέδυσαν ποινὴν τί-
 σειν Ἑρέξη τῶν Δαρείου κηρύκων τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπο-
 λομένων. οὕτω Σπαρτιῆται τούτους ὡς ἀποθανεομένους
 ἐς Μήδους ἀπέπεμψαν. Αὕτη τε ἡ τόλμα τούτων τῶν ἀν- 135
 δρῶν θώματος ἀξίη καὶ τάδε πρὸς τούτοισι τὰ ἔπεα. πο-
 ρευόμενοι γὰρ ἐς Σοῦσα ἀπικνέονται παρ' Ἑδάρνεα. ὁ
 δὲ Ἑδάρνης ἦν μὲν γένος Πέρσης, στρατηγὸς δὲ τῶν πα-
 ραθαλασσίων ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ὅς σφας ξείνια
 προθέμενος ἰστία, ξεινίζων δὲ εἴρετο λέγων τάδε· Ἄν-
 δρες Λακεδαιμόνιοι, τί δὴ φεύγετε βασιλεῖ φίλοι γενέ-
 σθαι; ὁρᾶτε γάρ, ὡς ἐπίσταται βασιλεὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς
 τιμᾶν, ἐς ἐμέ τε καὶ τὰ ἐμὰ πρήγματα ἀποβλέποντες. οὕ-
 τω δὴ καὶ ὑμεῖς εἰ δοίητε ὑμέας αὐτοῦς βασιλεῖ· δεδό-
 ξωσθε γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες εἶναι ἀγαθοί· ἕκαστος ἂν
 ὑμέων ἄρχοι γῆς Ἑλλάδος δόντος βασιλέος. Πρὸς ταῦτα
 ὑπεκρίναντο τάδε· Ἑδάρνες, οὐκ ἐξ ἴσου γίνεται ἡ συμ-
 βουλή ἢ ἐς ἡμέας τεινούσα. τοῦ μὲν γὰρ πεπειρημένος
 συμβουλευείς, τοῦ δὲ ἄπειρος εἶναι. τὸ μὲν γὰρ δοῦλος
 εἶναι ἐξεπίσται, ἑλευθερίας δὲ οὐκ ὠκείως ἐπειρήθη, οὐτ' εἰ
 ἔστι γλυκὺ οὐτ' εἰ μὴ. εἰ γὰρ αὐτῆς πειρήσαιτο, οὐκ ἂν
 δούρασι συμβουλευοῖς ἡμῖν περὶ αὐτῆς μάχεσθαι, ἀλλὰ
 καὶ πελέκεσι. Ταῦτα μὲν Ἑδάρνεα ἀμείψαντο, ἐνθὺν τε 136
 δὲ ὡς ἀνέβησαν ἐς Σοῦσα, καὶ βασιλεῖ ἐς ὅψιν ἦλθον,
 πρῶτα μὲν τῶν δορυφόρων κελευόντων καὶ ἀνάγκην σφι
 προσφερόντων προσκυνεῖν βασιλέα προσπίπτοντας οὐκ
 ἔφασαν ὠθεόμενοι πρὸς αὐτῶν ἐπὶ κεφαλὴν ποιῆσειν
 ταῦτα οὐδαμὰ· οὔτε γὰρ σφι ἐν νόμῳ εἶναι ἄνθρωπον
 προσκυνεῖν οὔτε κατὰ ταῦτα ἦκειν· ὡς δὲ ἀπεμαχέσαντο
 τοῦτο, δευτέρᾳ σφι λέγουσι τάδε καὶ λόγου τοιοῦδε ἐχό-
 μενα· Ὁ βασιλεῦ Μήδων, ἐπεμψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι
 ἀντὶ τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων κηρύκων, ποινὴν ἐκε-

ΠΕΡΘ. II.

α. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

νων τίσοντας λέγουσι δὲ αὐτοῖσι ταῦτα Ξέρξης ὑπὸ μεγαλοφροσύνης οὐκ ἔφη ὁμοίως ἔσεσθαι Λακεδαιμονίοισι· ἐκείνους μὲν γὰρ συγχέαι τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμιμα, ἀποκτείναντας κήρυκας, αὐτὸς δὲ τὰ ἐκείνοισι ἐπιπλήσσει, ταῦτα οὐ ποιήσῃν, οὐδ' ἀνταποκτείνας ἐκείνους
 137 ἀπολύσειν Λακεδαιμονίους τῆς αἰτίας. Οὕτω ἡ Ταλθυβίου μῆνις καὶ ταῦτα ποιησάντων Σπαρτιητέων ἐπαύσατο τὸ παραντίκα, καίπερ ἀπονοστιγσάντων ἐς Σπάρτην Σπερθίεω τε καὶ Βούλιος. χρόνῳ δὲ μετέπειτεν πολλῷ ἐπηγέρθη κατὰ τὸν Πελοποννησίῳ καὶ Ἀθηναίων πόλεμον, ὥς λέγουσι Λακεδαιμόνιοι. τοῦτό μοι ἐν τοῖσι θειότατον φαίνεται γενέσθαι. ὅτι μὲν γὰρ κατέσκηψε ἐς ἀργέλους ἡ Ταλθυβίου μῆνις οὐδὲ ἐπαύσατο, πρὶν ἢ ἐξηλθε, τὸ δίκαιον οὕτω ἔφερε· τὸ δὲ συμπεσεῖν ἐς τοὺς παῖδας* τῶν ἀνδρῶν τούτων τῶν ἀναβάντων πρὸς βασιλέα διὰ τὴν μῆνιν, ἐς Νικόλεών τε τὸν Βούλιος καὶ ἐς Ἀνήριστον τὸν Σπερθίεω, ὃς εἶλε Ἀλιέας τοὺς ἐκ Τίρυνθος ὁλκάδι καταπλώσας πλήρεϊ ἀνδρῶν, δῆλον ὦν μοι ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα ἐκ τῆς μῆνις· οἱ γὰρ πεμφθέντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἄγγελοι ἐς τὴν Ἀσίην, προδοθέντες δὲ ὑπὸ Σιτάλκεω τοῦ Τήρεω Θρηάκων βασιλέος καὶ Νυμφωδώρου τοῦ Πυθίω ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω, ἤλωσαν κατὰ Βισάνθην τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ ἀπαχθέντες ἐς τὴν Ἀττικὴν ἀπέθανον ὑπ' Ἀθηναίων, μετὰ δὲ αὐτῶν καὶ Ἀριστέης ὁ Ἀδειμάντου Κορίνθιος ἀνὴρ.

* Ταῦτα μὲν νυν πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον ἐγένετο τοῦ βασιλέος στόλου, ἐπίνειμι δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον.
 138 Ἡ δὲ στρατηλασίῃ ἡ βασιλέος οὐνομα μὲν εἶχε, ὥς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ οἱ Ἕλληνες οὐκ ἐν ὁμοίῳ πάντες ἐποιεῦντο· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν δόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ εἶχον θάρσος ὥς οὐδὲν πεισόμενοι ἄχαρι

πρὸς τοῦ βαρβάρου, οἱ δὲ οὐ δόντες ἐν δείματι μεγάλῳ κατέστασαν ἄτε οὔτε νεῶν ἐουσέων ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀριθμὸν ἀξιωμαχῶν δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα οὔτε βουλομένων τῶν πολλῶν ἀντάπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδίζοντων δὲ προθύμως. Ἐνθαῦτα ἀναγκαίῃ ἐξέρογομαὶ γνῶμην ἀποδέ- 139
 ξασθαι ἐπίφθονον μὲν πρὸς τῶν πλεόνων ἀνθρώπων, ὅμως δὲ, τῇ γ' ἐμοὶ φαίνεται εἶναι ἀληθές, οὐκ ἐπισχῆσω. εἰ Ἀθηναῖοι καταρροδῆσαντες τὸν ἐπιόντα κίνδυνον ἐξέλιπον τὴν σφετέρην, ἢ καὶ μὴ ἐκλιπόντες ἀλλὰ μείναντες ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ξέρξῃ, κατὰ τὴν θάλασσαν οὐδαμοὶ ἂν ἐπειρέοντο ἀντιεύμενοι βασιλεῖ. εἰ τοίνυν κατὰ τὴν θάλασσαν μηδείς ἠντιοῦτο Ξέρξῃ, κατὰ γε ἂν τὴν ἡπειρον τοιάδε ἐγίνετο· εἰ καὶ πολλοὶ τειχέων κιθῶνες ἦσαν ἐληλαμένοι διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοις, προδοθέντες ἂν Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν συμμάχων οὐκ ἐκόντων ἀλλ' ὑπ' ἀναγκάης, κατὰ πόλεις ἀλίσκομένων ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ τοῦ βαρβάρου, ἐμουνώθησαν, μουνωθέντες δὲ ἂν καὶ ἀποδεξάμενοι ἔργα μεγάλα ἀπέθανον γενναίως. ἢ ταῦτα ἂν ἐπαθον, ἢ πρὸ τοῦ ὀρέοντες ἂν καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλλήνας μηδίζοντας ὁμολογῇ ἂν ἐχρήσαντο πρὸς Ξέρξην. καὶ οὕτω ἂν ἐπ' ἀμφοτέρω ἢ Ἑλλὰς ἐγίνετο ὑπὸ Πέρσῃσι. τὴν γάρ ὀφελὴν τὴν τῶν τειχέων τῶν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐληλαμένων οὐ δύναμαι πυνθέσθαι ἥτις ἂν ἦν βασιλέος ἐπικρατέοντος τῆς θαλάσσης. νῦν δὲ Ἀθηναίους ἂν τις λέγων σωτήρας γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἂν ἁμαρτάνοι τάληθέος· οὗτοι γὰρ ἐπὶ ὁκότερα τῶν πρηγμάτων ἐτράποντο, ταῦτα ῥέφειν ἐμελλε. ἐλόμενοι δὲ τὴν Ἑλλάδα περιεῖναι ἐλευθέρην, τοῦτο τὸ Ἑλληνικὸν πᾶν τὸ λοιπὸν, ὅσον μὴ ἐμήδισε, αὐτοὶ οὗτοι ἦσαν οἱ ἐπεγείραντες καὶ βασιλέα μετὰ γε θεοὺς ἀνωσάμενοι. οὐδέ σφεας χρηστήρια φοβερά ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν καὶ ἐς δεῖμα βαλόντα ἐπεισε ἐκλιπεῖν τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ κατα-

μείναντες ἀνέσχοντο τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώραν δέξα-
σθαι.

- 140 Πέμπαντες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεοπρό-
πους χρηστηριάζεσθαι ἦσαν ἐτοῖμοι. καὶ σφι ποιήσασι
περὶ τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὥς ἐς τὸ μέγαρον ἐσελθόν-
τες ἴζοντο, χρᾶ ἢ Πυθίῃ, τῇ οὖνομα ἦν Ἀριστονίκη, τάδε·

Ὡ μέλεσι, τί κάθησθε; λιπὼν φεῖν' ἔσχατα γαίης
Δώματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα.

Οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον οὔτε τὸ σῶμα

Οὔτε πόδες νέκτοι οὔτ' ὦν χέρεες, οὔτε τι μέσσης

Λαίπεται, ἀλλ' αἰδέηλα πέλει. κατὰ γὰρ μὴν ἐρείπει

Πῦρ τε καὶ ὄξυς Ἄρης, Ἀσιηγενὲς ἄρμα διώκων.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἀπολεῖ πυργώματα, καὶ τὸ σὸν οἶον·

Πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῶ πυρὶ δώσει,

*Οἱ που νῦν ἰδρῶτι ῥεεῦμενοι ἐστήκασι,

Δαίματι παλλόμενοι, κατὰ δ' ἀκροτάτοις ὁρόφοισι

Αἷμα μέλαν κέχυται, προῖδὸν κακότητος ἀνάγκας.

Ἄλλ' ἔτ' ἐξ ἀδύτου, κακοῖς δ' ἐπικίδνατε θυμόν.

- 141 Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν Ἀθηναίων θεοπροποὶ συμφορῇ
τῇ μεγίστῃ ἐχρέοντο. προβάλλουσι δὲ σφέας αὐτοὺς ὑπὸ
τοῦ κακοῦ τοῦ κεχρησμένου Τίμων ὁ Ἀνδροβούλου, τῶν
Δελφῶν ἀνὴρ δόκιμος ὁμοῖα τῷ μάλιστα, συνεβούλευε
σφι ἱκετηρίας λαβοῦσι δεύτερα αὐτὶς ἐλθόντας χρᾶσθαι
τῷ χρηστηρίῳ ὥς ἱκέτας. πειθομένοισι δὲ ταῦτα τοῖσι
Ἀθηναίοισι καὶ λέγουσι· Ὁναῖ, χρῆσον ἡμῖν ἄμεινόν τι
περὶ τῆς πατρίδος, αἰδεσθεὶς τὰς ἱκετηρίας τάσδε, τὰς τοι
ἤκομεν φέροντες· ἢ οὐ τοι ἄπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου, ἀλλ'
αὐτοῦ τῇδε μενέομεν, ἔστ' ἂν καὶ τελευτήσωμεν· ταῦτα
δὲ λέγουσι ἢ πρόμαντις χρᾶ δεύτερα τάδε·

Οὐ δύναται Παλλὰς Δι' Ὀλύμπιον ἐξιλῆσασθαι,

Δισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνῇ.

Σοὶ δὲ τὸδ' αὐτὶς ἔπος ἐρέω, ἀδάμαντι πελάσσας·

Τῶν ἄλλων γὰρ ἀλίσκομένων, ὅσα Κέκροπος οὖρος
 ἔντος ἔχει κευθμών τε Κιθαιρώνος ξαθέοιο,
 Τεῖχος Τριτογενεὶ ξύλινον διδοὶ εὐρύοπα Ζεὺς
 Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τὰ σὲ τέκνα τ' ὀνήσει.
 Μηδὲ σὺ γ' ἱποσύνην τε μένειν καὶ πεζὸν ἰόντα
 Πολλὸν ἀπ' ἡπείρου στρατὸν ἥσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν
 Νῶτον ἐπιστρέψας· ἐτι τοί ποτε κἀντίος ἔσση.

Ὡ θεῖη Σαλαμῖς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν
 Ἡ πον σκιδναμένης Δημήτερος ἢ συνιούσης.

Ταῦτά σφι ἡπιώτερα γὰρ τῶν προτέρων καὶ ἦν καὶ 139
 ἐδόκεε εἶναι, συγγραψάμενοι ἀπαλλάσσονται ἐς τὰς Ἀθή-
 νας. ὥς δὲ ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελλον ἐς τὸν
 δῆμον, γινῶμαι καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐγίνοντο διζημένων τὸ
 μαντήιον καὶ αἶδε συνεσθηκυῖαι μάλιστα· τῶν πρεσβυ-
 τέρων ἔλεγον μετεξέτεροι δοκέειν σφι τὸν θεὸν τὴν ἀκρό-
 πολιν χρῆσαι περιέσεσθαι· ἡ γὰρ ἀκρόπολις τὸ πάλαι
 τῶν Ἀθηνέων ρηχῶ ἐπέφρακτο. οἱ μὲν δὲ κατὰ τὸν φρα-
 γμὸν συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι, οἱ δ'
 αὖ ἔλεγον τὰς νέας σημαίνειν τὸν θεόν, καὶ ταύτας παρ-
 αρτέεσθαι ἐκέλευον τὰ ἄλλα ἀπέντας. τοὺς ὧν δὲ τὰς
 νέας λέγοντας εἶναι τὸ ξύλινον τεῖχος ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ
 τελευταῖα ρηθέντα ὑπὸ τῆς Πυθίης,

Ὡ θεῖη Σαλαμῖς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν
 Ἡ πον σκιδναμένης Δημήτερος ἢ συνιούσης.

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γινῶμαι τῶν φαιμένων
 τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι. οἱ γὰρ χρησμολόγοι
 ταύτῃ ταῦτα ἐλάμβανον, ὥς ἀμφὶ Σαλαμῖνα δεῖ σφείας
 ἔσσωθῆναι ναυμαχίην παρασκευασαμένους. Ἦν δὲ τῶν τις 143
 Ἀθηναίων ἀνὴρ ἐς πρῶτους νεωστὶ παριῶν, τῷ οὖνομα
 μὲν ἦν Θεμιστοκλῆς, παῖς δὲ Νεοκλῆος ἐκαλέετο. οὗτος
 ὦνῃς οὐκ ἔφη πᾶν ὀρθῶς τοὺς χρησμολόγους συμβάλ-
 λεσθαι, λέγων τοιάδε, εἰ ἐς Ἀθηναίους εἶχε τὸ ἔπος· εἰ-

- ρημένον ἔοντος, οὐκ ἂν οὕτω μιν δοκέειν ἡπίως χρη-
 σθῆναι, ἀλλὰ ὧδε, Ὡ σχετλίῃ Σαλαμίς, ἀντὶ τοῦ Ὡ θείῃ
 Σαλαμίς, εἴ περ γε ἔμελλον οἱ οἰκῆτορες ἀμφ' αὐτῇ τε-
 λευτῆσειν. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πολεμίους τῷ θεῷ εἰρησθαι
 τὸ χρηστήριον συλλαμβάνοντι κατὰ τὸ ὀρθόν, ἀλλ' οὐκ
 ἐς Ἀθηναίους. παρασκευάζεσθαι ὧν αὐτοὺς ὥς ναυμα-
 χήσοντας συνεβούλευε ὥς τούτου ἔοντος τοῦ ξυλλέου τελέ-
 χεος. ταύτῃ Θεμιστοκλέος ἀποφαινομένου Ἀθηναῖοι ταῦ-
 τὰ σφι ἐγνώσαν αἰρετώτερα εἶναι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν χρη-
 σμολόγων, οἳ οὐκ ἔων ναυμαχίην ἀρτέεσθαι, τὸ δὲ σύμ-
 πανεῖναι οὐδὲ χεῖρας ἄνταίρεσθαι, ἀλλὰ ἐκλιπόντας χῶ-
 144 ρην τὴν Ἀττικὴν ἄλλην τινα οἰκίζειν. Ἐτέρῃ τε Θεμιστο-
 κλέϊ γνώμῃ ἔμπροσθε ταύτης ἐς καιρὸν ἡρίστευσε, ὅτε
 Ἀθηναίοισι γενομένων χρημάτων μεγάλων ἐν τῷ κοινῷ,
 τὰ ἐκ τῶν μετάλλων σφι προσῆλθε τῶν ἀπὸ Λαυρείου,
 ἔμελλον βιάζεσθαι ὀρχηδὸν ἕκαστος δέκα δραχμάς. τότε
 Θεμιστοκλέης ἀνέγνωσε Ἀθηναίους τῆς διαιρέσεως ταύ-
 της παυσαμένους νέας τούτων τῶν χρημάτων ποιήσασθαι
 διηκοσίας ἐς τὸν πόλεμον, τὸν πρὸς Αἰγινήτας λέγων.
 οὗτος γὰρ ὁ πόλεμος συστάς ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα, ἀνα-
 γκάσας θαλασσίους γενέσθαι Ἀθηναίους. αἱ δὲ ἐς τὸ μὲν
 ἐποιήθησαν, οὐκ ἐχρήσθησαν, ἐς δέον δὲ οὕτω τῇ Ἑλ-
 λάδι ἐγένοντο. αὐταὶ τε δὴ αἱ νέες τοῖσι Ἀθηναίοισι προ-
 ποιηθεῖσαι ὑπῆρχον, ἑτέρας τε ἔδεε προσναυπηγέεσθαι.
 ἔδοξε τέ σφι μετὰ τὸ χρηστήριον βουλευομένοισι ἐπιόντα
 ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τῇσι νηυσὶ παν-
 δημεῖ, τῷ θεῷ πειθόμενους, ἅμα Ἑλλήνων τοῖσι βουλο-
 μένοισι.
- 145 Τὰ μὲν δὴ χρηστήρια ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐγε-
 γόνεε, συλλεγομένων δὲ ἐς τὸ αὐτὸ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα
 [Ἑλλήνων τῶν] τὰ ἀμείνω φρονεόντων καὶ διδόντων σφίσι
 λόγον καὶ πίστιν ἐνθαῦτα ἐδόκεε βουλευομένοισι αὐτοῖσι,

πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλάσσεσθαι τὰς τε
 ἔχθρας καὶ τοὺς κατ' ἀλλήλους ἐόντας πολέμους. ἦσαν δὲ
 πρὸς τινὰς καὶ ἄλλους ἐγκεκρημένοι, ὁ δὲ ὦν μέγιστος
 Ἀθηναίοισι τε καὶ Αἰγινήτησι. μετὰ δὲ πυνθανόμενοι
 Ξέρξην σὺν τῷ στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι ἐβουλευσάντο
 κατασκόπους πέμπειν ἐς τὴν Ἀσίην τῶν βασιλέως πρη-
 γμάτων, ἐς Ἀργος τε ἀγγέλους ὁμαιχμίην συνθησομέ-
 νους πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμπειν
 παρὰ Γέλωνα τὸν Δεινομένεος ἐς τε Κέρκυραν κελεύ-
 σοντας βοηθεῖν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους, προ-
 νήσαντες, εἰ πως ἔν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικόν, καὶ εἰ συγ-
 κύψαντες τῷ τὸ πρήσσοιεν πάντες ὡς δεινῶν ἐπιόντων
 ὁμοίως πᾶσι Ἑλλήσι. τὰ δὲ Γέλωνος πρήγματα μεγάλα
 ἐλέγετο εἶναι, οὐδαμῶν Ἑλληνικῶν τῶν οὐ πολλὸν μέζω.
 Ὡς δὲ ταῦτά σφι ἔδοξε, καταλυσάμενοι τὰς ἔχθρας πρῶτα 143
 μὲν κατασκόπους πέμπουσι ἐς τὴν Ἀσίην ἄνδρας τρεῖς.
 οἱ δὲ ἀπικόμενοι τε ἐς Σάρδεις καὶ καταμαθόντες τὴν βα-
 σιλέως στρατιήν, ὥς ἐπάλστοι ἐγένοντο, βασανισθέντες
 ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοῦ πεζοῦ στρατοῦ ἀπήγοντο ὡς ἀπο-
 λεόμενοι. Καὶ τοῖσι μὲν κατακέραιτο θάνατος, Ξέρξης δὲ
 ὡς ἐπύθετο ταῦτα, μεμφθεὶς τῶν στρατηγῶν τὴν γνώ-
 μην πέμπει τῶν τινὰς δορυφόρων, ἐντειλάμενος, ἣν κα-
 ταλάβωσι τοὺς κατασκόπους ζῶοντας, ἄγειν παρ' ἑωυ-
 τόν. ὥς δὲ ἔτι περιεόντας αὐτοὺς κατέλαβον καὶ ἦγον ἐς
 ὄψιν τὴν βασιλέως, τὸ ἐνθεῦτεν πυθόμενος ἐπ' οἷσι ἦλ-
 θον, ἐκέλευσέ σφας τοὺς δορυφόρους περιάγοντας ἐπι-
 δείκνυσθαι πάντα τε τὸν πεζὸν στρατὸν καὶ τὴν ἵππον,
 ἐπεὶ δὲ ταῦτα θηεύμενοι ἔωσι πλήρεις, ἀποπέμπειν ἐς
 τὴν αὖ αὐτοὶ ἐθέλωσι χώραν ἀσινέας. Ἐπιλέγων δὲ τὸν 147
 λόγον τόνδε ταῦτα ἐνετέλλετο, ὥς εἰ μὲν ἀπώλοντο οἱ
 κατάσκοποι, οὔτε αὖ τὰ ἑωυτοῦ πρήγματα προεπύθοντο
 οἱ Ἕλληνες ἐόντα λόγου μέζω, οὔτ' αὖ τι τοὺς πολεμίους

μέγα εἰσινέατο ἄνδρας τρεῖς ἀπολέσαντες· νοστησάντων δὲ τούτων ἐς τὴν Ἑλλάδα δοκέειν ἔφη ἀκούσαντας τοὺς Ἕλληνας τὰ ἑωυτοῦ πρήγματα πρὸ τοῦ στόλου τοῦ γινομένου παραδώσειν σφέας τὴν ἰδίην ἐλευθερίην, καὶ οὕτω οὐδὲ δεήσειν ἐπ' αὐτοὺς στρατηλατέοντας πρήγματα ἔχειν. οἶκε δὲ αὐτοῦ αὕτη ἡ γνώμη τῇδε ἄλλῃ· ἑὼν γὰρ ἐν Ἀβύδῳ ὁ Ξέρξης εἶδε πλοῖα ἐκ τοῦ Πόντου σιταγωγὰ διεκπλῶντα τὸν Ἑλλησποντον, ἔς τε Αἰγίνα καὶ Πελοπόννησον κομιζόμενα. οἱ μὲν δὴ πάρεδροι αὐτοῦ ὥς ἐπύθοντο πολέμια εἶναι τὰ πλοῖα, ἐτοῖμοι ἦσαν αἰρέειν αὐτὰ, ἐσβλέποντες ἐς τὸν βασιλέα ὅκοτε παραγγελέει, ὁ δὲ Ξέρξης εἶρετο αὐτοὺς, ὅκοι πλώοιεν· οἱ δὲ εἶπαν· Ἐς τοὺς σοὺς πολεμίους, ὧ δέσποτα, σῖτον ἄγοντες. Ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· Οὐκ ὦν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ πλώομεν, ἐνθαπερ καὶ οὗτοι, τοῖσι τε ἄλλοισι ἐξηρτυμένοι καὶ σίτῳ; τί δῆτα ἀδικέουσι οὗτοι ἡμῖν σιτία παρακομίζοντες;

Οἱ μὲν νυν κατὰ σκοποὶ οὕτω θησάμενοί τε καὶ
 148 ἀποπεμφθέντες ἐνόστησαν ἐς τὴν Εὐρώπην, οἱ δὲ συνωμόται Ἑλλήνων ἐπὶ τῷ Πέρσῃ μετὰ τὴν ἀπόπεμψιν τῶν κατασκόπων δεύτερά ἐπεμπον ἐς Ἀργος ἀγγέλους. Ἀργεῖοι δὲ λέγουσι τὰ κατ' ἑωυτοὺς γενέσθαι ὥδε· πυνθέσθαι γὰρ αὐτίκα κατ' ἀρχὰς τὰ ἐκ τοῦ βαρβάρου ἐγειρόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πυνθόμενοι δὲ καὶ μαθόντες, ὥς σφεας οἱ Ἕλληνες πειρήσονται παραλαμβάνοντες ἐπὶ τὸν Πέρσῃν, πέμψαι θεοπρόπους ἐς Δελφούς, τὸν θεὸν ἐπειρησόμενους, ὥς σφι μέλλει ἄριστον ποιεῦσαι γενέσθαι· νεωστὶ γὰρ σφέων τεθνάναι ἑξακισχιλίους ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Κλεομένους τοῦ Ἀναξανδριδέω, τῶν δὲ εἵνεκεν πέμπειν τὴν δὲ Πυθίην ἐπειρωτέουσι αὐτοῖσι ἀνελεῖν τὰς·

Ἐχθρὲ περικτιόνεσσι, φίλ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Εἴσω τὸν προβόλαιον ἔχων πεφυλαγμένος ἦσο,
 Καὶ κεφαλὴν πεφύλαξο· κάρη δὲ τὸ σῶμα σάωσει.

Ταῦτα μὲν τὴν Πυθίην χρῆσαι πρότερον, μετὰ δὲ ὡς ἐλ-
 θεῖν τοὺς ἄγγέλους ἐς δὴ τὸ Ἄργος, ἐπελθεῖν ἐπὶ τὸ βου-
 λευτήριον καὶ λέγειν τὰ ἐντεταλμένα. τοὺς δὲ πρὸς τὰ λε-
 γόμενα ὑποκρίνασθαι, ὡς ἐτοίμοι εἰσι Ἀργεῖοι ποιεῖν
 ταῦτα τριήκοντα ἔτα εἰρήνην σπείσάμενοι Λακεδαιμο-
 νίοισι καὶ ἡγεόμενοι κατὰ τὸ ἡμῖσιν πάσης τῆς συμμαχίας·
 καίτοι κατὰ γε τὸ δίκαιον γίνεσθαι τὴν ἡγεμονίην ἑωυ-
 τῶν, ἀλλ' ὅμως σφι ἀποχρᾶν κατὰ τὸ ἡμῖσιν ἡγεομένοισι.
 Ταῦτα μὲν λέγουσι τὴν βουλὴν ὑποκρίνασθαι, καίπερ 149
 ἀπαγορεύοντός σφι τοῦ χρηστήριου μὴ ποιεέσθαι τὴν
 πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμμαχίην. σπουδὴν δὲ ἔχειν σπον-
 δὰς γενέσθαι τριηκοντοετίδας, καίπερ τὸ χρηστήριον φο-
 βούμενοισι, ἵνα δὴ σφι οἱ παῖδες ἀνδρωθέωσι ἐν τούτοις
 τοῖσι ἔτεσι. μὴ δὲ σπονδέων ἐουσέων ἐπιλέγεσθαι, ἣν ἄρα
 σφέας καταλάβῃ πρὸς τῷ γεγονότι κακῷ ἄλλο πταῖσμα
 πρὸς τὸν Πέρσην, μὴ τὸ λοιπὸν ἔωσι Λακεδαιμονίων ὑπή-
 κοοι. τῶν δὲ ἄγγέλων τοὺς ἀπὸ τῆς Σπάρτης πρὸς τὰ ῥη-
 θέντα ἐκ τῆς βουλῆς ἀμείψασθαι τοισίδε, περὶ μὲν σπον-
 δέων ἀνοίσειν ἐς τοὺς πλεῦνας, περὶ δὲ ἡγεμονίης αὐ-
 τοῖσι ἐντετάλλθαι ὑποκρίνασθαι, καὶ δὴ λέγειν σφίσι μὲν
 εἶναι δύο βασιλέας, Ἀργείοισι δὲ ἓνα· οὐκ ὦν δυνατόν
 εἶναι τῶν ἐκ Σπάρτης οὐδέτερον παῦσαι τῆς ἡγεμονίης,
 μετὰ δὲ δύο τῶν σφετέρων ὁμόψηφον τὸν Ἀργεῖον εἶναι
 κωλύειν οὐθέν. οὕτω δὴ οἱ Ἀργεῖοί φασι οὐκ ἀνασχέσθαι
 τῶν Σπαρτιητέων τὴν πλεονεξίην, ἀλλ' ἐλέσθαι μᾶλλον
 ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἄρχεσθαι ἢ τι ὑπεῖξαι Λακεδαιμο-
 νίοισι, προσιπεῖν τε τοῖσι ἄγγέλοισι πρὸ δύντος ἡλίου
 ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Ἀργείων χώρας, εἰ δὲ μὴ, περι-
 ἔψεσθαι ὡς πολεμίους. Αὐτοὶ μὲν Ἀργεῖοι τοσαῦτα τοῦ- 150
 των περὶ λέγουσι, ἔστι δὲ ἄλλος λόγος λεγόμενος ἀνὰ τὴν
 Ἑλλάδα, ὡς Ξερχῆς ἐπεμψε κήρυκα ἐς Ἄργος πρότερον
 ἢ περὶ ὁρμῆσαι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἐλθόντα

δὲ τοῦτον λέγεται εἰπεῖν· "Ἄνδρες Ἀργεῖοι, βασιλεὺς Ξέρ-
 ξης τάδε ὑμῖν λέγει· Ἡμεῖς νομίζομεν Πέρσῃν εἶναι, ἀπ'
 οὗ ἡμεῖς γεγόναμεν, παῖδα Περσέος τοῦ Δανάης, γεγο-
 νότα ἐκ τῆς Κηφέος θυγατρὸς Ἀνδρομέδης. οὕτω ἂν ὦν
 εἴημεν ὑμέτεροι ἀπόγονοι. οὔτε ἂν ἡμέας οἰκὸς ἐπὶ τοὺς
 ἡμετέρους προγόνους στρατεύεσθαι, οὔτε ὑμέας ἄλ-
 λοις τιμωρόντας ἡμῖν ἀντιξοὺς γενέσθαι, ἀλλὰ παρ'
 ὑμῖν αὐτοῖσι ἡσυχίην ἔχοντας κατῆσθαι. ἦν γὰρ ἐμοὶ γέ-
 νηται κατὰ νόον, οὐδαμοὺς μέξοντας ὑμέων ἄξω. Ταῦτα
 ἀκούσαντας Ἀργεῖους λέγεται πρῆγμα ποιήσασθαι, καὶ
 παραγρῆμα μὲν οὐδὲν ἐπαγγελλομένους μεταίτεειν, ἐπεὶ
 δὲ σφεας παραλαμβάνειν τοὺς Ἕλληνας, οὕτω δὲ ἐπιστα-
 μένους, ὅτι οὐ μεταδώσουσι τῆς ἀρχῆς Λακεδαιμόνιοι,
 151 μεταίτεειν, ἵνα ἐπὶ προφάσιος ἡσυχίην ἄγωσι. Συμπε-
 σεῖν δὲ τούτοις καὶ τόνδε τὸν λόγον λέγουσί τινες Ἑλ-
 λήνων, πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον γενόμενον τούτων· τυ-
 χεῖν ἐν Σούσοις τοῖσι Μεμνονίοις ἔοντας ἑτέρου πρῆ-
 γματος εἵνεκεν ἀγγέλους Ἀθηναίων, Καλλίην τε τὸν Ἰπ-
 πονίκου καὶ τοὺς μετὰ τούτου ἀναβάντας, Ἀργεῖους δὲ
 τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον πέμψαντας καὶ τούτους ἐς Σοῦ-
 σα ἀγγέλους εἰρωτᾶν Ἀρτοξέρξην τὸν Ξέρξεω, εἰ σφι ἐτι
 ἐμμένει τὴν πρὸς Ξέρξην φιλίην συνεκεράσαντο, ἢ νομι-
 ζοίατο πρὸς αὐτοῦ εἶναι πολέμιοι. βασιλέα δὲ Ἀρτοξέρξην
 μάλιστα ἐμμένειν φάναι, καὶ οὐδεμίαν νομίζειν πόλιν
 152 Ἀργεος φιλιωτέρην. Εἰ μὲν νυν Ξέρξης τε ἀπέπεμψε ταῦ-
 τα λέγοντα κήρυκα ἐς Ἀργος καὶ Ἀργείων ἀγγελοι ἀνα-
 βάντες ἐς Σοῦσα ἐπειρωτῶν Ἀρτοξέρξην περὶ φιλίας, οὐκ
 ἔχω ἀτρεκέως εἶπαι, οὐδέ τινα γνώμην περὶ αὐτῶν ἀπο-
 φαινομαι ἄλλην γε ἢ τήνπερ αὐτοὶ Ἀργεῖοι λέγουσι. ἐπί-
 σταμαι δὲ τοσοῦτο, ὅτι εἰ πάντες ἄνθρωποι τὰ οἰκίῃα
 κακὰ ἐς μέσον συνενεύκαιεν ἀλλάξασθαι βουλόμενοι τοῖσι
 πλησίοις, ἐγκύψαντες ἂν ἐς τὰ τῶν πέλας κακὰ ἄσπα

σίως ἕκαστοι αὐτῶν ἀποφεροῖατο ὀπίσω τὰ ἐσηνεύκοντο. οὕτω δὴ οὐκ Ἀργείοισι αἰσχίστα πεποιήται. ἐγὼ δὲ ὀφείλω λέγειν τὰ λεγόμενα, πείθεσθαι γε μὴν οὐ παντάπασι ὀφείλω, καὶ μοι τοῦτο τὸ ἔπος ἐχέτω ἐς πάντα τὸν λόγον, ἐπεὶ καὶ ταῦτα λέγεται, ὥς ἄρα Ἀργεῖοι ἦσαν οἱ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Πέρσην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδὴ σφι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους κακῶς ἡ αἰχμὴ ἐστήκεε, πᾶν δὴ βουλόμενοί σφι εἶναι πρὸ τῆς παρεούσης λύπης.

Τὰ μὲν περὶ Ἀργείων εἴρηται, ἐς δὲ τὴν Σικελίην 153 ἄλλοι τε ἀπίκατο ἄγγελοι ἀπὸ τῶν συμμάχων συμμίζοντες Γέλωνι, καὶ δὴ καὶ ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων Σύναγρος. τοῦ δὲ Γέλωνος τοῦτου πρόγονος, Οἰκίητωρ ὁ ἐν Γέλῃ, ἦν ἐκ νήσου Τήλου τῆς ἐπὶ Τριοπίῳ κειμένης, ὃς κτιζομένης Γέλῃς ὑπὸ Λινδίων τε τῶν ἐκ Ρόδου καὶ Ἀντιφήμεου οὐκ ἐλείφθη. ἀνὰ χρόνον δὲ αὐτοῦ οἱ ἀπόγονοι γεγόμενοι ἱεροφάνται τῶν χθονίων θεῶν διετέλεον ἰόντες, Τηλίνεω ἑνὸς τευ τῶν προγόνων κτησαμένου τρόπῳ τοιῷδε· ἐς Μακτώριον πόλιν τὴν ὑπὲρ Γέλῃς οἰκημένην ἔφυγον ἄνδρες Γελῶων ἐσσωθέντες στάσι. τούτους ὧν ὁ Τηλίνης κατήγαγε ἐς Γέλην, ἔχων οὐδεμίαν ἀνδρῶν δύναμιν, ἀλλ' ἰρὰ τούτων τῶν θεῶν. ὅθεν δὲ αὐτὰ ἔλαβε ἢ αὐτὸς ἐκτήσατο, τοῦτο οὐκ ἔχω εἶπαι. τούτοισι δ' ὧν πύσυνος ἑὼν κατήγαγε, ἐπ' ᾧ τε οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἱεροφάνται τῶν θεῶν ἔσονται. θῶμά μοι ὧν καὶ τοῦτο γέγονε πρὸς τὰ πυνθάνομαι, κατεργάσασθαι Τηλίνην ἔργον τοσοῦτο· τὰ τοιαῦτα γὰρ ἔργα οὐ πρὸς τοῦ ἅπαντος ἀνδρὸς νενόμικα γίνεσθαι, ἀλλὰ πρὸς ψυχῆς τε ἀγαθῆς καὶ θώμης ἀνδρῆλης· ὃ δὲ λέγεται πρὸς τῆς Σικελίης τῶν οἰκητόρων τὰ ὑπεναντία τούτων πεφυκέναι θηλυδρίας τε καὶ μαλακώτερος ἀνὴρ. Οὕτω μὲν νυνὶ ἐκτήσατο τοῦτο τὸ γέρας, Κλεάνδρου δὲ τοῦ Παντόρεος τελευτήσαντος τὸν 154 βίον, ὃς ἐτυράννευσε μὲν Γέλῃς ἐπὶ ἔτεα, ἀπέθανε δὲ

ὑπὸ Σαβύλλου ἀνδρὸς Γελῶν, ἐνθαῦτα ἀναλαμβάνει
 τὴν μουνναρχίην Ἰπποκράτης Κλεάνδρου ἐὼν ἀδελφεός.
 ἔχοντας δὲ Ἰπποκράτεος τὴν τυραννίδα ὁ Γέλων ἐὼν
 Τηλίνεω τοῦ Ἰροφάντεω ἀπόγονος πολλῶν μετ' ἄλλων
 καὶ Αἰνησιδήμου τοῦ Παταίικου, ἣν δορυφόρος Ἰπποκρά-
 τεος. μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον δι' ἀρετὴν ἀπεδέχθη
 πάσης τῆς ἵππου εἶναι ἵππαρχος· πολιορκέοντος γὰρ
 Ἰπποκράτεος Καλλιπολίτας τε καὶ Ναξίους καὶ Ζαγ-
 κλαίους τε καὶ Αεοντίλους καὶ πρὸς Συρηκοσίους τε καὶ
 τῶν βαρβάρων συκνοὺς ἀνὴρ ἐφαίνετο ἐν τούτοις τοῖσι
 πολέμοις ἐὼν ὁ Γέλων λαμπρότατος. τῶν δὲ εἶπον πο-
 λίων τούτων πλὴν Συρηκουσέων οὐδεμία πέφευγε δου-
 λωσύνην πρὸς Ἰπποκράτεος. Συρηκοσίους δὲ Κορίνθιοι
 τε καὶ Κερκυραῖοι ἐρρυσάντο μάχῃ ἐσσωθέντας ἐπὶ πο-
 ταμῷ Ἐλῳρῳ. ἐρρυσάντο δὲ οὗτοι ἐπὶ τοισίδε καταλλά-
 ξαντες, ἐπ' ᾧτε Ἰπποκράτης Καμάριναν Συρηκοσίους πα-
 ραδούναι. Συρηκοσίων δὲ ἦν Καμάρινα τὸ ἀρχαῖον. Ὡς
 δὲ καὶ Ἰπποκράτης τυραννεύσαντα ἴσα ἔταε τῷ ἀδελφεῷ
 Κλεάνδρῳ κατέλαβε ἀποθανεῖν πρὸς πόλιν Ἑβλῇ, στρα-
 τευσάμενον ἐπὶ τοὺς Σικελούς, οὕτω δὲ ὁ Γέλων τῷ λόγῳ
 τιμωρέων τοῖσι Ἰπποκράτεος παισὶ Εὐκλείδῃ τε καὶ Κλε-
 ἀνδρῳ οὐ βουλομένων τῶν πολιητέων κατηκόων ἐτι εἶ-
 ναι, τῷ ἔργῳ, ὥς ἐπεκράτησε μάχῃ τῶν Γελῶν, ἤρχε
 αὐτὸς ἀποστερήσας τοὺς Ἰπποκράτεος παῖδας. μετὰ δὲ
 τοῦτο τὸ εὖρημα τοὺς γαμόρους καλεομένους τῶν Συρη-
 κοσίων ἐκπεσόντας ὑπὸ τε τοῦ δήμου καὶ τῶν σφετέρων
 δούλων, καλεομένων δὲ Κυλλυριῶν, ὁ Γέλων καταγαγὼν
 τούτους ἐκ Κασμένης πόλιος ἐς τὰς Συρηκούσας ἔσχε καὶ
 ταύτας. ὁ γὰρ δῆμος ὁ τῶν Συρηκοσίων ἐπιόντι Γέλωνι
 παραδίδοι τὴν πόλιν καὶ ἑωυτόν. Ὁ δὲ ἐπέεπε παρέλαβε
 τὰς Συρηκούσας, Γέλῃς μὲν ἐπικρατέων λόγον ἐλάσσω
 ἐποιέετο, ἐπιτρέψας αὐτὴν Ἰέρωνι ἀδελφεῷ ἑωυτοῦ, ὁ δὲ

τὰς Συρηκούσας ἐκράτυνε, καὶ ἥσαν οἱ πάντα αἱ Συρη-
 κουσαι. αἱ δὲ παραντίκα ἀνά τ' ἔδραμον καὶ ἀνέβλαστον·
 τοῦτο μὲν γὰρ Καμαριναίους ἅπαντας ἐς τὰς Συρηκούσας
 ἀγαγὼν πολίητας ἐποίησε, Καμαρίνης δὲ τὸ ἄστυ κατ-
 ἔσκαψε, τοῦτο δὲ Γελῶν ὑπερημίσεας τῶν ἀστυῶν τῶντο
 τοῖσι Καμαριναίοισι ἐποίησε, Μεγαρέας τε τοὺς ἐν Σι-
 κελίῃ, ὡς πολιорκεόμενοι ἐς ὁμολογίην προσεχώρησαν,
 τοὺς μὲν αὐτῶν παχέας ἀειραμένους τε πόλεμον αὐτῶ
 καὶ προσδοκέοντας ἀπολέεσθαι διὰ τοῦτο ἀγαγὼν ἐς τὰς
 Συρηκούσας πολίητας ἐποίησε, τὸν δὲ δῆμον τῶν Μεγα-
 ρέων οὐκ ἔοντα μεταίτιον τοῦ πολέμου τούτου οὐδὲ προσ-
 δεκόμενον κακὸν οὐδὲν πείσεσθαι ἀγαγὼν καὶ τούτους ἐς
 τὰς Συρηκούσας ἀπέδοτο ἐπ' ἐξαγωγῇ ἐκ Σικελίης. τῶντο
 δὲ τοῦτο καὶ Εὐβοέας τοὺς ἐν Σικελίῃ ἐποίησε διακρίνας.
 ἐποίησε δὲ ταῦτα τούτους ἀμφοτέρους νομίσας δῆμον εἶναι
 συνοίκημα ἀχαριτώτατον. Τοιούτῳ μὲν τρόπῳ τύραννος
 ἐγεγόνεε μέγας ὁ Γέλων, τότε δ' ὡς οἱ ἄγγελοι τῶν Ἑλ- 157
 λήνων ἀπικάτο ἐς τὰς Συρηκούσας, ἐλθόντες αὐτῷ ἐς λό-
 γους ἔλεγον τάδε· Ἐπεμψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοί τε καὶ
 Ἀθηναῖοι καὶ οἱ τούτων σύμμαχοι παραλαμφομένους σε
 πρὸς τὸν βάρβαρον· τὸν γὰρ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
 πάντως κου πυνθάνει, ὅτι Πέρσης ἀνὴρ μέλλει ξενῆας
 τὸν Ἑλλήσπουτον καὶ ἐπάγων πάντα τὸν ἥϊον στρατὸν
 ἐκ τῆς Ἀσίας στρατηλατήσειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρόσχημα
 μὲν ποιεύμενος, ὡς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, ἐν νόῳ δὲ ἔχων
 πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὑπ' ἐωυτῷ ποιήσασθαι. σὺ δὲ δυνά-
 μιός τε ἦκεις μεγάλης, καὶ μοῖρά τοι τῆς Ἑλλάδος οὐκ
 ἐλαχίστη μέτα ἄρχοντί γε Σικελίης. βιώθεε τε τοῖσι ἐλευ-
 θεροῦσι τὴν Ἑλλάδα, καὶ συνελευθέρου. ἀλῆς μὲν γὰρ ἀπορροφ-
 γενομένη πᾶσα ἡ Ἑλλὰς χειρὶ μεγάλη συνάγεται καὶ ἀξιο-
 μαχοὶ γινόμεθα τοῖσι ἐπιούσι· ἦν δὲ ἡμέων οἱ μὲν κατα-
 προδιδῶσι, οἱ δὲ μὴ ἐθέλωσι τιμωρεῖν, τὸ δὲ ὑγιαῖνον

τῆς Ἑλλάδος ἢ ὀλίγον, τοῦτο δὲ ἤδη δεινὸν γίνεται, μὴ
 πέσῃ πᾶσα ἡ Ἑλλάς. μὴ γὰρ ἐλπίσης, ἣν ἡμέας καταστρέ-
 ψεται ὁ Πέρσης μάχῃ κρατήσας, ὥς οὐκ ἤξει παρὰ σέ
 γε, ἀλλὰ πρὸ τούτου φύλαξαι. βωθῆεν γὰρ ἡμῖν σεω-
 τῶ τιμωρέεις· τῷ δὲ εὖ βουλευθέντι προήγματι τελευτῇ
 158 ὥς τὸ ἐπίπαιον χρηστὴ ἐθέλει ἐπιγίνεσθαι. Οἱ μὲν ταῦτα
 ἔλεγον, Γέλων δὲ πολλὸς ἐνέκεστο λέγων τοιαῦτα· "Αν-
 δρες Ἕλληνες, λόγον ἔχοντες πλευνέκτην ἐτολήσατε ἐμὲ
 σύμμαχον ἐπὶ τὸν βάρβαρον παρακαλέοντες ἐλθεῖν. αὐ-
 τοὶ δὲ ἐμεῦ πρότερον δεηθέντος βαρβαρικοῦ στρατοῦ
 συνεπᾶσθαι, ὅτε μοι πρὸς Καρχηδονίους νεῖκος συν-
 ἦτο, ἐπισκήπτοντός τε τὸν Δωριέος τοῦ Ἀναξανδριδέω
 πρὸς Ἑγεσταίων φόνον ἐκπρήξασθαι, ὑποτείνοντός τε τὰ
 ἐμπόρια συνελευθεροῦν, ἀπ' ὧν ὑμῖν μεγάλαι ὠφελεῖται
 τε καὶ ἐπαυρῆσεις γέγονασι, οὔτε ἐμεῦ εἵνεκεν ἦλθετε
 βοηθήσοντες οὔτε τὸν Δωριέος φόνον ἐκπρηξόμενοι, τὸ
 τε κατ' ὑμέας τὰδε ἅπαντα ὑπὸ βαρβάροις νέμεται. ἀλλ'
 εὖ γὰρ ἡμῖν καὶ ἐπὶ τὸ ἄμεινον κατέστη, νῦν δὲ ἐπειδὴ
 περιελήλυθε ὁ πόλεμος καὶ ἀπικται ἐς ὑμέας, οὕτω δὴ
 Γέλωνος μνήστις γέγονε. ἀτιμῆς δὲ πρὸς ὑμῶν κυρή-
 σας οὐκ ὁμειώσομαι ὑμῖν, ἀλλ' ἐτοῖμός εἰμι βωθῆεν
 παρεχόμενος διηκοσίας τε τριήρεας καὶ δισμυρίους ὀπλί-
 τας καὶ δισχιλίην ἵππον καὶ δισχιλίους τοξότας καὶ δις-
 χιλίους σφενδονήτας καὶ δισχιλίους ἵπποδρόμους ψιλοῦς.
 σιτόν τε ἅπασῃ τῇ Ἑλλήνων στρατιῇ, ἐστ' ἂν διαπολε-
 μήσωμεν, ὑποδέχομαι παρέξειν. ἐπὶ δὲ λόγῳ τοιῶδε τάδε
 ὑπίσχομαι, ἐπ' ὃ στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν τῶν Ἑλλή-
 νων ἔσομαι πρὸς τὸν βάρβαρον· ἐπ' ἄλλῳ δὲ λόγῳ οὐτ'
 159 ἂν αὐτὸς ἔλθοιμι οὐτ' ἂν ἄλλους πέμψαιμι. Ταῦτα ἀκού-
 σας οὔτε ἠνέσχετο ὁ Σύναγρος εἰπέ τε τάδε· Ἥ κε μεγ'
 οἰμώξειε ὁ Πελοπίδης Ἀγαμέμνων πυθόμενος Σπαρτιῆ-
 τας τὴν ἡγεμονίην ἀπαρᾶιρησθαι ὑπὸ Γέλωνός τε καὶ

ὁ μὲν γὰρ ἔφη, ὁ δὲ μὲν γὰρ ἔφη, ὁ δὲ μὲν γὰρ ἔφη

* αὐτὸς αὐτὸς ὡς ἐπὶ τοῦ περὶ τῆς Ἑλλάδος

Συρηκοσίῳ. ἀλλὰ τοῦτον μὲν τοῦ λόγου μηκέτι μνη-
 σθῆς, ὅπως τὴν ἡγεμονίην τοι παραδώσομεν. ἀλλ' εἰ μὲν
 βούλει βωθῆεν τῇ Ἑλλάδι, ἴσθι ἀρξόμενος ὑπὸ Λακε-
 δαιμονίων, εἰ δ' ἄρα μὴ δικαιοῖς ἀρχεσθαι, σὺ δὲ μὴ βω-
 θῆεν. Πρὸς ταῦτα ὁ Γέλων, ἐπειδὴ ὦρα ἀπεστραμμέ- 160
 νους τοὺς λόγους τοῦ Σπάρτου, τὸν τελευταῖον σφι τόνδε
 ἐξέφηνε λόγον· Ὁ ξεῖνε Σπαρτιῆτα, ὀνειδέα κατιόντα
 ἀνθρώπῳ φιλέει ἐπανάγειν τὸν θυμόν. σὺ μέντοι ἀπο-
 δεξάμενος ὀβρισματὰ ἐν τῷ λόγῳ οὐ με πείσεις ἀσχήμονα
 ἐν τῇ ἀμοιβῇ γενέσθαι. ὅκου δὲ ὑμεῖς οὕτω περιέχεσθε
 τῆς ἡγεμονίης, οἰκὸς καὶ ἐμὲ μᾶλλον ὑμέων περιέχεσθαι,
 στρατιῆς τε εἶντα πολλαπλησίης ἡγεμόνα καὶ νεῶν πολ-
 λὸν πλεύνων. ἀλλ' ἐπεῖτε ὑμῖν ὁ λόγος οὕτω προσάν-
 της κατίσταται, ἡμεῖς τι ὑπέλομεν τοῦ ἀρχαίου λόγου.
 εἰ τοῦ μὲν πεζοῦ ὑμεῖς ἡγέοισθε, τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐγὼ,
 εἰ δὲ ὑμῖν ἡδονὴ τοῦ κατὰ θάλασσαν ἡγεμονεύειν, τοῦ
 πεζοῦ ἐγὼ ἐθέλω. καὶ ἡ τοῦτοισι ὑμέας χρεῶν ἐστὶ ἀρ-
 κέεσθαι ἢ ἀπιέναι συμμάχων τοσῶνδε ἐρήμους. Γέλων
 μὲν δὴ ταῦτα προτείνειτο, φθάσας δὲ ὁ Ἀθηναίων ἄγ- 161
 γελος τὸν Λακεδαιμονίων ἀμείβετό μιν τοισίδε· Ὁ βα-
 σιλεῦ Συρηκοσίῳ, οὐκ ἡγεμόνος δεομένη ἡ Ἑλλὰς ἀπέ-
 πεμφεν ἡμέας πρὸς σέ, ἀλλὰ στρατιῆς. σὺ δὲ ὅπως μὲν
 στρατιὴν πέμψεις μὴ ἡγεόμενος τῆς Ἑλλάδος, οὐ προ-
 φαίνεις, ὥς δὲ στρατηγήσεις αὐτῆς, γλίχεται. ὅσον μὲν
 νυν παντὸς τοῦ Ἑλλήνων στρατοῦ ἐδέεω ἡγέεσθαι, ἐξήρ-
 κει ἡμῖν τοῖσι Ἀθηναίοισι ἡσυχίην ἄγειν ἐπισταμένοισι,
 ὥς ὁ Λάκων ἱκανός τοι ἐμελλε ἔσεσθαι καὶ ὑπὲρ ἀμφο-
 τέρων ἀπολογεόμενος, ἐπεῖτε δὲ ἀπάσης ἀπελαυνόμενος
 θέει τῆς ναυτικῆς ἀρχεῖν, οὕτω ἔχει τοι· οὐδ' ἦν ὁ Λά-
 κων ἐπὶ τῇ τοι ἀρχεῖν αὐτῆς, ἡμεῖς ἐπήσομεν. ἡμετέρη γάρ
 ἐστὶ αὕτη γε μὴ αὐτῶν βουλομένων Λακεδαιμονίων. τοῦ-
 τοισι μὲν ὧν ἡγέεσθαι βουλομένοισι οὐκ ἀντιτείνουμεν,

- ἄλλω δὲ παρήσομεν οὐδενὶ ναυαρχεῖν. μάτην γὰρ ἂν ὥδε πάραλον Ἑλλήνων στρατὸν πλείστον εἴημεν κεκτημένοι, εἰ Συρηκοσίοισι ἐόντες Ἀθηναῖοι συγχωρήσομεν τῆς ἡγεμονίης, ἀρχαιότατον μὲν ἔθνος παρεχόμενοι, μούνοι δὲ ἐόντες οὐ μετανάσται Ἑλλήνων, τῶν καὶ Ὅμηρος ὁ ἐποποιὸς ἄνδρα ἄριστον ἔφησε ἐς Ἴλιον ἀπικέσθαι τάξαι τε καὶ διακοσμήσαι στρατὸν. οὕτω οὐκ ὄνειδος οὐδὲν ἡμῖν ἐστὶ λέγειν ταῦτα. Ἀμείβετο Γέλων τοισίδε· Ξεῖνε Ἀθηναῖε, ὑμεῖς οἴκατε τοὺς μὲν ἄρχοντας ἔχειν, τοὺς δὲ ἀρξομένους οὐκ ἔξειν. ἐπεὶ τοίνυν οὐδὲν ὑπιέντες ἔχειν τὸ πᾶν ἐθέλετε, οὐκ ἂν φθάνοιτε τὴν ταχίστην ὀπίσω ἀπαλλασσόμενοι καὶ ἀγγέλλοντες τῇ Ἑλλάδι, ὅτι ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ ἔαρ αὐτῇ ἐξαραιρηται. [Οὗτος δὲ ὁ γόος τοῦδε τοῦ ῥήματος, τὸ ἐθέλει λέγειν· δηλὰ γὰρ, ὥς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐστὶ τὸ ἔαρ δοκιμώτατον, τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων στρατιῆς τὴν ἑωυτοῦ στρατιήν. στερισκομένην ὦν τῇ Ἑλλάδι τῆς ἑωυτοῦ συμμαχίης εἰκάζε ὥς εἰ τὸ ἔαρ ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐξαραιρημένον εἴη.
- 163 Οἱ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων ἄγγελοι τοσαῦτα τῷ Γέλωνι χρηματисάμενοι ἀπέπλωον, Γέλων δὲ πρὸς ταῦτα δείσας μὲν περὶ τοῖσι Ἕλλησι, μὴ οὐ δύνανται τὸν βάρος ὑπερβαλίσθαι, δεινὸν δὲ καὶ οὐκ ἀνᾶσχετόν ποιησάμενος ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον ἄρχεσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐὼν Σικελίης τύραννος, ταύτην μὲν τὴν ὁδὸν ἡμέλησε, ὁ δὲ ἄλλης εἶχετο· ἐπεῖτε γὰρ τάχιστα ἐπύθετο τὸν Πέρσην διαβεβηκότα τὸν Ἑλλήσποντον, πέμπει πεντηκοντέροισι τρισὶ Κάδμον τὸν Σκύθῃω ἄνδρα Κῶν ἐς Δελφοὺς, ἔχοντα χρήματα πολλὰ καὶ φιλίους λόγους, καραδοκῆσοντα τὴν μάχην τῇ πεσέεται, καὶ ἦν μὲν ὁ βάρος νικᾷ, τά τε χρήματα αὐτῷ διδόναι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ τῶν ἄρχει ὁ Γέλων, ἦν δὲ οἱ Ἕλληνες, ὀπίσω ἀπάγειν. Ὁ δὲ Κάδμος οὗτος πρότερον γούτων παραδεξά
- × αὐτῷ τῷ, ὡς γὰρ φησὶ.

μενος παρὰ πατρὸς τὴν τυραννίδα Κῳων εὐ βεβηκυῖαν, ἐκῶν τε εἶναι καὶ δεινοῦ ἐπιόντος οὐδενός, ἀλλ' ἀπὸ δικαιοσύνης, ἐς μέσον Κῳοῖσι καταθεῖς τὴν ἀρχὴν οἴχετο ἐς Σικελίην, ἐνθα μετὰ Σαμίῳν ἔσχε τε καὶ κατοίκησε πόλιν Ζάγκλην τὴν ἐς Μεσσήνην μεταβαλοῦσαν τὸ οὐνομα. τοῦτον δὴ ὁ Γέλων τὸν Κάδμου καὶ τοιοῦτῳ τρόπῳ ἀπικόμενον διὰ δικαιοσύνην, τὴν οἱ αὐτὸς ἄλλην συνήδεε εἶναι, ἔπεμπε· ὃς ἐπὶ τοῖσι ἄλλοισι δικαίοις τοῖσι ἐξ ἑωυτοῦ ἐργασμένοις καὶ τότε οὐκ ἐλάχιστον τούτων ἐλλέπετο· κρατήσας γὰρ μεγάλων χρημάτων, τῶν οἱ Γέλων ἐπετράπετο, παρεὼν κατασχέσθαι οὐκ ἠθέλησε, ἀλλ' ἐπεὶ οἱ Ἕλληνες ἐπεκράτησαν τῇ ναυμαχίᾳ καὶ Ξέρξης οἰχώκεε ἀπελαύνων, καὶ δὴ καὶ ἐκεῖνος ἀπῖκετο ἐς τὴν Σικελίην ἅπαντα τὰ χρήματα ἄγων. λέγεται δὲ καὶ τὰδε 165 ὑπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ οἰκημένων, ὡς ὅμως καὶ μέλλον ἄρχεσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ὁ Γέλων ἐβώθησε ἅν τοῖσι Ἕλλησι, εἰ μὴ ὑπὸ Θήρωνος τοῦ Αἰνησιδήμου Ἀκραγαντίνων μονάρχου ἐξελαθεῖς ἐξ Ἰμέρης Τήριλλος ὁ Κρινίππου τύραννος ἐὼν Ἰμέρης ἐπῆγε ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον Φοινίκων καὶ Αἰβύων καὶ Ἰβήρων καὶ Αἰγύων καὶ Ἑλισύκων καὶ Σαρδονίων καὶ Κυρῶν τριήκοντα μυριάδας καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Ἀμίλκαν τὸν Ἄννωνος, Καρχηδονίων ἐόντα βασιλέα, κατὰ ξεινίην τε τὴν ἑωυτοῦ ὁ Τήριλλος ἀναγνώσας, καὶ μάλιστα διὰ τὴν Ἀναξίλειω τοῦ Κρητίνεω προθυμίην, ὃς Ῥηγίου ἐὼν τύραννος τὰ ἑωυτοῦ τέκνα δοὺς ὁμήρους Ἀμίλκᾳ ἐπῆγε ἐπὶ τὴν Σικελίην τιμωρέων τῷ πενθερῷ. Τηρίλλου γὰρ εἶχε θυγατέρα Ἀναξίλειως, τῇ οὐνομα ἦν Κυδίππη. οὕτω δὴ οὐκ οἶόν τε γενόμενον βοθέειν τὸν Γέλωνα τοῖσι Ἕλλησι ἀποπέμπειν ἐς Δελφοὺς τὰ χρήματα. Πρὸς δὲ καὶ τὰδε 166 λέγουσι, ὡς συνέβη τῆς αὐτῆς ἡμέρης ἐν τε τῇ Σικελίᾳ Γέλωνα καὶ Θήρωνα νικᾶν Ἀμίλκαν τὸν Καρχηδόνιον καὶ

- ἐν Σαλαμῖνι τοὺς Ἕλληνας τὸν Πέρσην, τὸν δὲ Ἀμίλκαν
 Καρχηδόνιον ἔοντα πρὸς πατρός, μητρόθεν δὲ Συρηκό-
 σιον, βασιλεύσαντά τε κατ' ἀνδραγαδίην Καρχηδονίων,
 ὡς ἡ συμβολή τε ἐρίνετο καὶ ὡς ἑσσοῦτο τῇ μάχῃ, ἀφα-
 νισθῆναι πυνθάνομαι· οὔτε γὰρ ζῶντα οὔτε ἀποθα-
 νόντα φανῆναι οὐδαμοῦ γῆς· τὸ πᾶν γὰρ ἐπεξελθεῖν δι-
 167 ξήμενον Γέλωνα. Ἔστι δὲ ὑπ' αὐτῶν Καρχηδονίων ὅδε
 ὁ λόγος λεγόμενος, οἰκῶτι χρεομένων, ὡς οἱ μὲν βάρβα-
 ροι τοῖσι Ἕλλησι ἐν τῇ Σικελίῃ ἐμάχοντο ἐξ ἧους ἀρξά-
 μενοι μέχρι δειλῆς ὀψίης· ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ λέγεται ἐλκύν-
 σαι τὴν σύστασιν· ὁ δὲ Ἀμίλκας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ
 μένων ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐκαλλιγέετο ἐπὶ πυρῆς μεγάλης
 σώματα ὅλα καταγίζων, ἰδὼν δὲ τροπὴν τῶν ἑαυτοῦ
 γινομένην, ὡς ἔτυχε ἐπισπένδων τοῖσι ἱεροῖσι, ὥς ἐων-
 τὸν ἐς τὸ πῦρ· οὕτω δὲ κατακαυθέντα ἀφανισθῆναι.
 ἀφανισθέντι δὲ Ἀμίλκᾳ τρόπῳ εἶτε τοιούτῳ, ὡς Φοίνι-
 κες λέγουσι, εἶτε ἑτέρῳ, ὡς Συρηκόσιοι, τοῦτο μὲν οἱ
 θύουσι, τοῦτο δὲ μνήματα ἐποίησαν ἐν πάσῃσι τῇσι
 πόλεσι τῶν ἀποικίδων, ἐν αὐτῇ τε μέριστον Καρχηδόνι.
 Τὰ μὲν ἀπὸ Σικελίης τοσαῦτα.
- 168 Κερκυραῖοι δὲ τάδε ὑποκρινάμενοι τοῖσι ἀγγέλοισι
 τοιάδε ἐποίησαν· καὶ γὰρ τούτους παρελάμβανον ὦν-
 τοι οἵπερ καὶ ἐς Σικελίην ἀπίκατο, λέγοντες τοὺς αὐτοὺς
 λόγους τοὺς καὶ πρὸς Γέλωνα ἔλεγον. οἱ δὲ παραυτίκα
 μὲν ὑπίσχοντο πέμψειν τε καὶ ἀμυνεῖν, φράζοντες, ὡς
 οὐ σφι περιοπτέη ἐστὶ ἡ Ἑλλὰς ἀπολλυμένη· ἦν γὰρ σφα-
 λῇ, σφείς γε οὐδὲν ἄλλο ἢ δουλεύουσιν τῇ πρώτῃ τῶν
 ἡμερέων· ἀλλὰ τιμωρητέον εἴη ἐς τὰ δυνατώτατον. ὑπε-
 κρίναντο μὲν οὕτω εὐπρόσωπα, ἐπεὶ δὲ ἔδεε βωθέειν,
 ἄλλα νοεῦντες ἐπλήρωσαν νέας ἐξήκοντα, μόγις δὲ ἀνα-
 χθέντες προσέμιξαν τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ περὶ Πύλον
 καὶ Ταίναρον γῆς τῆς Λακεδαιμονίων ἀνεκώχεον τὰς

νέας, καταδοκόντες καὶ οὗτοι τὸν πόλεμον τῇ πεσέεται,
 ἀελπίτοντες μὲν τοὺς Ἕλληνας ὑπερβαλέεσθαι, δοκούν-
 τες δὲ τὸν Πέρσῃν κατακρατήσαντα πολλὸν ἄρξειν πάσης
 τῆς Ἑλλάδος. ἐποίουν ὦν ἐπίτηδες, ἵνα ἔχωσι πρὸς τὸν
 Πέρσῃν λέγειν τοιαῦτα· Ὡ βασιλεῦ, ἡμεῖς παραλαμβάνον-
 των τῶν Ἑλλήνων ἡμέας ἐς τὸν πόλεμον τοῦτον ἔχοντες
 δύναμιν οὐκ ἐλαχίστην οὐδὲ νέας ἐλαχίστας παρασχόντες
 ἂν, ἀλλὰ πλείστας μετὰ γε Ἀθηναίους, οὐκ ἠθελήσαμεν
 τοι ἀντιοῦσθαι οὐδέ τι ἀποθῦμιδον ποιῆσαι. Τοιαῦτα λέ-
 γοντες ἠλπίζον πλέον τι τῶν ἄλλων οἴσεσθαι· τάπερ ἂν
 καὶ ἐγένετο, ὥς ἐμοὶ δοκέει. πρὸς δὲ τοὺς Ἕλληνας σφι
 σκῆψις ἐπεποιήτο, τῇπερ δὴ καὶ ἐχρήσαντο· αἰτιευμένων
 γὰρ τῶν Ἑλλήνων, ὅτι οὐκ ἐβώθειον, ἔφασαν πληρῶσαι
 μὲν ἐξήκοντα τριήρεας, ὑπὸ δὲ ἐτησιέων ἀνέμων ὑπερ-
 βαλέειν Μαλέην οὐκ οἰοί τε γενέσθαι· οὕτω οὐκ ἀπικέ-
 σθαι ἐς Σαλαμίνα, καὶ οὐδεμιῇ κακότητι λειφθῆναι τῆς
 ναυμαχίης. οὗτοι μὲν οὕτω διεκρούσαντο τοὺς Ἕλληνας.

Κρῆτες δὲ, ἐπεὶ τε σφῆας παρελάμβανον οἱ ἐπὶ τοῦ- 169
 τοις ταχθέντες Ἑλλήνων, ἐποίησαν τοιούδε· πέμψαντες
 κοινῇ θεοπρόπους ἐς Δελφούς τὸν θεὸν ἐπειρώτεον, εἰ
 σφι ἄμεινον γίνεται τιμωρέουσι τῇ Ἑλλάδι. ἡ δὲ Πυθίη
 ὑπεκρίνατο· Ὡ νῆπιοι, ἐπιμέμφεσθε, ὅσα ὑμῖν ἐκ τῶν
 Μενέλαω τιμωρημάτων Μίνως ἐπεμψε μηνίων δακρύμα-
 τα, ὅτι οἱ μὲν οὐ συνεξεπρήξαντο αὐτῷ τὸν ἐν Καμικῷ
 θάνατον γενόμενον, ὑμεῖς δὲ ἐκείνοισι τὴν ἐκ Σπάρτης
 ἄρπασθεῖσαν ὑπ' ἀνδρὸς βαρβάρου γυναῖκα. Ταῦτα οἱ
 Κρῆτες ὥς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν, ἔσχοντο τῆς τιμωρίας.
 Λέγεται γὰρ Μίνων κατὰ ζήτησιν Δαιδάλου ἀπικόμενον 170
 ἐς Σικανίην, τὴν νῦν Σικελίην καλεομένην, ἀποθανεῖν
 βιαίῳ θανάτῳ. ἀνὰ δὲ χρόνον Κρῆτας θεοῦ σφέας ἐπο-
 τρύναντος, πάντας πλὴν Πολιχνιτέων τε καὶ Πραισίων,
 ἀπικόμενους στόλῳ μεγάλῳ ἐς Σικανίην πολιορκεῖν ἐπ'

- ἔτεα πέντε πόλιν Καμικὸν, τὴν κατ' ἐμὲ Ἀκραγαντῖνοι ἐνέμοντο. τέλος δὲ οὐ δυναμένους οὔτε ἔλειν οὔτε παραμένειν λιμῷ συνεστῶτας, ἀπολιπόντας οἰχεσθαι. ὥς δὲ κατ' Ἰηπυρίην γενέσθαι πλώοντας, ὑπολαβόντα σφέας χειμῶνα μέγαν ἐκβαλεῖν ἐς τὴν γῆν, συναραχθέντων δὲ τῶν πλοίων οὐδεμίαν γὰρ σφι ἔτι κομιδὴν ἐς Κρήτην φαίνεσθαι, ἐνθαῦτα Τρίην πόλιν κτίσαντας καταμεῖναι τε καὶ μεταβαλόντας ἀντὶ μὲν Κρητῶν γενέσθαι Ἰήπυρας Μεσσαπίους, ἀντὶ δὲ τοῦ εἶναι νησιώτας ἡπειρώτας. ἀπὸ δὲ Τρίης πόλιος τὰς ἄλλας οἰκίσαι, τὰς δὴ Ταραντῖνοι χρόνῳ ὕστερον πολλῷ ἐξανιστάντες προσέπταισαν μεγάλως, ὥστε φόνος Ἑλληνικὸς μέγιστος οὗτος δὴ ἐγένετο πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, αὐτῶν τε Ταραντίνων καὶ Ρηγίωνων, οἳ ὑπὸ Μικυθου τοῦ Χοίρου ἀναγκαζόμενοι τῶν ἀστῶν καὶ ἀπικόμενοι τιμωροὶ Ταραντῖνοισι ἀπέθανον τρισχίλιοι οὕτω· αὐτῶν δὲ Ταραντίνων οὐκ ἐπὶν ἀριθμός. ὁ δὲ Μίκυθος, οἰκέτης ἐὼν Ἀναξίλλεω, ἐπίτροπος Ῥηγίου καταλέλειπτο, οὗτος ὅσπερ ἐκπεσὼν ἐκ Ῥηγίου καὶ Τεγέην τὴν Ἀρκάδων οἰκήσας ἀνέθηκε ἐν Ὀλυμπίῃ
- 171 τοὺς πολλοὺς ἀνδριάντας. Ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ Ῥηγίους τε καὶ Ταραντίνους τοῦ λόγου μοι παρενθήκη γέρονε. ἐς δὲ τὴν Κρήτην ἐρημωθείσαν, ὥς λέγουσι Πραῖσιοι, ἔδοικεσθαι ἄλλους τε ἀνθρώπους καὶ μάλιστα Ἕλληνας, τρίτῃ δὲ γενεῇ μετὰ Μίνων τελευτήσαντα γενέσθαι τὰ Τρωϊκὰ, ἐν τοῖσι οὐ φλανροτάτους φαίνεσθαι ἔοντας Κρητάς τιμωροὺς Μενέλεω. ἀντὶ τούτων δὲ σφι ἀπονοστήσασι ἐκ Τροίης λιμὸν τε καὶ λοιμὸν γενέσθαι καὶ αὐτοῖσι καὶ τοῖσι προβάτοισι, ἔστω τὸ δεύτερον ἐρημωθείσης Κρήτης μετὰ τῶν ὑπολοίπων τρίτους αὐτὴν νῦν νέμεσθαι Κρητάς. ἡ μὲν δὲ Πυθίη ὑπομνήσασα ταῦτα ἔσχε βουλομένους τιμωρῆειν τοῖσι Ἕλλησι. +
- 172 Θεσσαλοὶ δὲ ὑπὸ ἀναγκῆς τὸ πρῶτον ἐμῆδισαν, ὥς

διέδεξαν, ὅτι οὐ σφι ἦν θανε τὰ οἱ Ἀλευάδαι ἐμχανεον-
 το. ἐπεῖτε γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα μέλλοντα διαβαίνειν
 τὸν Πέρσην ἐς τὴν Εὐρώπην, πέμπουσι ἐς τὸν Ἰσθμὸν
 ἀγγέλους. ἐν δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἦσαν ἡλισμένοι πρόβουλοι
 τῆς Ἑλλάδος ἀφαιρημένοι ἀπὸ τῶν πολίων τῶν τὰ ἀμείνω
 φρονεουσέων περὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀπικόμενοι δὲ ἐπὶ τοῦ-
 τους τῶν Θεσσαλῶν οἱ ἄγγελοι ἔλεγον· Ἄνδρες Ἕλληνες,
 δεῖ φυλάσσεσθαι τὴν ἐσβολὴν τὴν Οὐλύμπικὴν, ἵνα
 Θεσσαλίη τε καὶ ἡ σύμπασα ἡ Ἑλλὰς ἐν σκέπη τοῦ πο-
 λέμου. ἡμεῖς μὲν νυν ἐτοιμοὶ εἰμεν συμφυλάσσειν, πέμ-
 πειν δὲ χρὴ καὶ ὑμέας στρατιὴν πολλήν, ὥς εἰ μὴ πέμ-
 ψετε, ἐπίστασθε ἡμέας ὁμολογήσειν τῷ Πέρσῃ· οὐ γάρ
 τοι προκατημένους τοσοῦτο πρὸ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος μού-
 νους πρὸ ὑμέων δεῖ ἀπολέσθαι. βωθέειν δὲ οὐ βουλό-
 μενοι ἀναγκάειν ἡμῖν οὐδεμίαν οἰοί τέ ἐστε προσφέρειν·
 οὐδαμὰ γὰρ ἀδυνασίης ἀνάγκη κρέσσων εἶναι. ἡμεῖς δὲ
 πειρησόμεθα αὐτοῖσι τινα σωτηρίην μηχανεόμενοι. Ταῦτα
 ἔλεγον οἱ Θεσσαλοί. Οἱ δὲ Ἕλληνες πρὸς ταῦτα ἐβουλεύ-
 σαντο ἐς Θεσσαλίην πέμπειν κατὰ θάλασσαν πεζὸν στρα-
 τὸν φυλάξοντα τὴν ἐσβολὴν. ὥς δὲ συνελέχθη ὁ στρατός,
 ἐπλωε δι' Εὐρίπου. ἀπικόμενος δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἐς Ἄλον,
 ἀποβάς ἐπορεύετο ἐς Θεσσαλίην, τὰς νέας αὐτοῦ κατα-
 λιπὼν, καὶ ἀπῆκετο ἐς τὰ Τέμπεα ἐς τὴν ἐσβολὴν, ἥπερ
 ἀπὸ Μακεδονίης τῆς κάτω ἐς Θεσσαλίην φέρει παρὰ Πη-
 νειὸν ποταμὸν, μεταξὺ δὲ Οὐλύμπου τε οὗρεος ἔοντα
 καὶ τῆς Ὀσσης. ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύοντο τῶν Ἑλλή-
 νων κατὰ μυρίους ὀπλῖται συλλεγέντες, καὶ σφι προσῆν
 ἡ τῶν Θεσσαλῶν ἵππος. ἐστρατήγεε δὲ Λακεδαιμονίων
 μὲν Εὐκλείντος ὁ Καρήνου ἐκ τῶν πολεμάρχων ἀραιρη-
 μένος, γένεος μέντοι ἐὼν οὐ τοῦ βασιληίου, Ἀθηναίων
 δὲ Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλῆος. Ἐμειναν δὲ ὀλίγας ἡμέρας
 ἐνθαῦτα· ἀπικόμενοι γὰρ ἄγγελοι παρ' Ἀλεξάνδρου τοῦ

- Ἀμύντεω ἀνδρὸς Μακεδόνος συνεβούλευόν σφι ἀπαλλάσσεσθαι μηδὲ μένοντας ἐν τῇ ἐσβολῇ καταπατηθῆναι ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ ἐπιόντος, σημαίνοντες τὸ πλήθος τῆς στρατιῆς καὶ τὰς νέας. ὥς δὲ οὗτοί σφι ταῦτα συνεβούλευον ἡρησάμενοι γὰρ ἐδόκεον συμβουλεύειν, καὶ σφι εὖνοος ἐφαίνετο ἐὼν ὁ Μακεδών, ἐπέιθοντο. δοκέειν δέ μοι, ἄρρωδὴ ἦν τὸ πεῖθον, ὥς ἐπύθοντο καὶ ἄλλην ἐοῦσαν ἐσβολὴν ἐς Θεσσαλοὺς κατὰ τὴν ἄνω Μακεδονίην διὰ Περραιβῶν κατὰ Γόννον πόλιν, τῇ περ δὴ καὶ ἐσέβαλε ἡ στρατιὴ ἡ Ξέρξεω. καταβάντες δὲ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ
- 174 τὰς νέας ὀπίσω ἐπορεύοντο ἐς τὸν Ἰσθμόν. αὕτη ἐγένετο ἡ ἐς Θεσσαλίην στρατιὴ βασιλέος τε μέλλοντος διαβαίνειν ἐς τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ἐόντος ἤδη ἐν Ἀβύδῳ. Θεσσαλοὶ δὲ ἐρημωθέντες συμμάχων, οὕτω
- × δὴ ἐμήδισαν προθύμως οὐδ' ἐτι ἐνδοιαστῶς, ὥστε ἐν τοῖσι πρήγμασι ἐφαίνοντο βασιλεῖ ἄνδρες ἐόντες χρησιμώτατοι.
- 175 Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεῖτε ἀπίκατο ἐς τὸν Ἰσθμόν, ἐβουλεύοντο πρὸς τὰ λεχθέντα ἐξ Ἀλεξάνδρου, τῇ τε στηθόνται τὸν πόλεμον καὶ ἐν οἷσι χώροις. ἡ νικέουσα δὲ γνώμη ἐγένετο τὴν ἐν Θερμοπύλῃσι ἐσβολὴν φυλάξαι. στεινότερη γὰρ ἐφαίνετο ἐοῦσα τῆς ἐς Θεσσαλίην καὶ ἅμα μία, ἀγχοτέρη τε τῆς ἐωυτῶν. τὴν δὲ ἀτραπὸν, δι' ἣν ἤλωσαν
- × οἱ ἁλόντες Ἑλλήνων ἐν Θερμοπύλῃσι, οὐδὲ ἤδεσαν ἐοῦσαν πρότερον ἢ περ ἀπικόμενοι ἐς Θερμοπύλιν ἐπύθοντο Τρηχινίων. ταύτην ὦν ἐβουλεύσαντο φυλάσσοντες τὴν ἐσβολὴν μὴ παριέναι ἐς τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον, τὸν δὲ ναυτικὸν στρατὸν πλώειν γῆς τῆς Ἰσθμιαίτιδος ἐπὶ Ἀρτεμίσιον. ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ, ὥστε πυκνάνεσθαι τὰ κατ' ἐκατέρους ἐόντα, οἳ τε χώροι οὕτω
- 176 ἔχουσι. Τοῦτο μὲν, τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐκ τοῦ πελάγεος τοῦ Θρηκίου ἐξ εὐρέος συνάγεται ἐς στενὸν ἐόντα τὸν

πόρον τον μεταξὺ νήσου τε Σκιάθου καὶ ἡπείρου Μαγνη-
 αίης· ἐκ δὲ τοῦ στεينوῦ τῆς Εὐβοίης ἤδη τὸ Ἀρτεμίσιον
 δέκεται αἰγιαλός, ἐν δὲ Ἀρτέμιδος ἱρὸν. ἡ δὲ αὖ διὰ Τρη-
 χίνος ἔσοδος ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐστὶ, τῇ στεινοτάτῃ, ἡμί-
 πλεθρον. οὐ μέντοι κατὰ τοῦτό γ' ἐστὶ τὸ στεινοτάτον
 τῆς χώρης τῆς ἄλλης, ἀλλ' ἐμπροσθὲ τε Θερμοπυλέων
 καὶ ὀπισθε, κατὰ τε Ἀλπηνοὺς ὀπισθε ἑόντας ἐοῦσα
 ἀμαξιτὸς μούνη, καὶ ἐμπροσθε κατὰ Φοῖνικα ποταμὸν
 ἀγχοῦ Ἀνθηλῆς πόλιος ἄλλη ἀμαξιτὸς μούνη. τῶν δὲ
 Θερμοπυλέων τὸ μὲν πρὸς ἐσπέρης οὗρος ἄβατόν τε
 καὶ ἀπόκρημνον, ἀνατεῖνον ἐς τὴν Ολίην, τὸ δὲ πρὸς
 τὴν ἡῶ τῆς ὁδοῦ θάλασσα ὑποδέκεται καὶ τενάγρεα. ἐστὶ
 δὲ ἐν τῇ ἐσόδῳ ταύτῃ θερμὰ λουτρά, τὰ Χύτρους καλεοῦσι
 οἱ ἐπιχώριοι, καὶ βωμὸς ἱδρύνται Ἡρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι.
 ἐδέδμητο δὲ τεῖχος κατὰ ταύτας τὰς ἐσβολάς, καὶ τό γε
 παλαιὸν πύλαι ἐπῆσαν. ἔδειμαν δὲ Φωκέες τὸ τεῖχος δει-
 σαντες, ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ἦλθον ἐκ Θεσπρωτιῶν οἰκήσοντας
 γῆν τὴν Αἰολίδα, τήνπερ νῦν κεκτέεται. ἅτε δὴ πειρεο-
 μένων τῶν Θεσσαλῶν καταστρέφεσθαι σφεας τοῦτο προε-
 φυλάξαντο οἱ Φωκέες, καὶ τὸ ὕδιον τὸ θερμὸν τότε ἐπῆ-
 καν ἐπὶ τὴν ἔσοδον, ὥς ἂν χαραδρωθεῖν ὁ χώρος, πᾶν
 μηχανεόμενοι, ὅπως μὴ σφι ἐσβάλοιεν οἱ Θεσσαλοὶ ἐς
 τὴν χώραν. τὸ μὲν νυν τεῖχος τὸ ἀρχαῖον ἐκ παλαιοῦ τε
 ἐδέδμητο, καὶ τὸ πλεον αὐτοῦ ἤδη ὑπὸ χρόνου ἐκέετο.
 τοῖσι δὲ αὐτῖς ὀρθώσασι ἔδοξε ταύτῃ ἀπαμύνειν ἀπὸ τῆς
 Ἑλλάδος τὸν βάρβαρον. κώμη δὲ ἐστὶ ἀγχοτάτω τῆς ὁδοῦ,
 Ἀλπηνοὶ οὖνομα· ἐκ ταύτης δὲ ἐπισιτιεῖσθαι ἐλογίζοντο
 οἱ Ἕλληνες. Οἱ μὲν νυν χώροι οὗτοι τοῖσι Ἕλλησι εἶναι
 ἐφαίνοντο ἐπιτήδεια. ἅπαντα γὰρ προσκεψάμενοι καὶ
 ἐπιλογισθέντες, ὅτι οὔτε πλήθει ἔξουσι χρᾶσθαι οἱ βάρ-
 βαροι οὔτε ἱππῳ, ταύτῃ σφι ἔδοξε δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα
 ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ὥς δὲ ἐπύθοντο τὸν Πέρσην ἑόντα ἐν

Πιερίῃ, διαλυθέντες ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐστρατεύοντο αὐτῶν
οἱ μὲν ἐς Θερμοπύλας πεζῇ, ἄλλοι δὲ κατὰ θάλασσαν ἐπ'
Ἀρτεμίσιον.

- 178 Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες κατὰ τάχος ἐβώθεον διαταχθέν-
τες, Δελφοὶ δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐχρηστηρίαζοντο τῷ
θεῷ ὑπὲρ ἑωυτῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος καταρρωθηκότες, καί
σφι ἐχρήσθη ἀνέμοισι εὐχεσθαι· μεγάλους γὰρ τούτους
ἔσεσθαι τῇ Ἑλλάδι συμμάχους. Δελφοὶ δὲ δεξάμενοι τὰ
μαντήιον πρῶτα μὲν Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι εἶναι
ἐλευθέροισι ἐξηγγείλαν τὰ χρησθέντα αὐτοῖσι, καί σφι
δεινῶς καταρρωθέουσι τὸν βάρβαρον ἐξαγγέλλαντες χά-
ριν ἀθάνατον κατέθεντο· μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Δελφοὶ τοῖσι
ἀνέμοισι βωμόν τε ἀπέδεξαν ἐν Θυίῃ, τῇ περ τῆς Κηφι-
σοῦ θυγατρὸς Θυίης τὸ τέμενός ἐστι, ἐπ' ἧς καὶ ὁ χῶρος
οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει, καὶ θυσιήσῃ σφεας μετήϊδαν.
Δελφοὶ μὲν νυν κατὰ τὸ χρηστήριον ἔτι καὶ νῦν τοὺς
ἀνέμους ἱλάσκονται.

- + 179 Ὁ ΔΕ ναυτικὸς Ξέρξεω στρατὸς ὁρμεόμενος ἐκ Θέρ-
μης πόλιος παρέβαλε νηυσὶ τῇσι ἄριστα πλωούσῃσι δέκα
ἰθὺ Σκιαάθου, ἐνθα ἦσαν προφυλάσσουσαι νέες τρεῖς Ἑλ-
ληνίδες, Τροϊζηνίη τε καὶ Αἰγιναίη καὶ Ἀττική. προϊδόν-
τες δὲ οὗτοι τὰς νέας τῶν βαρβάρων ἐς φυγὴν ὥρμησαν.
180 Τὴν μὲν δὴ Τροϊζηνίην, τῆς ἦρχε Πρηξίνος, αὐτίκα αἰ-
ρέουσι ἐπισπόμενοι οἱ βάρβαροι. καὶ ἔπειτεν τῶν ἐπιβα-
τέων αὐτῆς τὸν καλλιστεύοντα ἀγαγόντες ἐπὶ τὴν πρῶ-
την τῆς νεὸς ἔσφαξαν, διαδέξιον ποιούμενοι τὸν εἶλον
τῶν Ἑλλήνων πρῶτον καὶ κάλλιστον. τῷ δὲ σφαγιασθέντι
τούτῳ οὖνομα ἦν Λέων· τάχα δ' ἂν τι καὶ τοῦ οὐνόμα-
181 τος ἐπαύροίτο. ἡ δὲ Αἰγιναίη, τῆς ἐτρηιῆς ἄρχεε Ἀσωνί-
δης, καὶ τινὰ σφι θόρυβον παρέσχε Πυθίῳ τοῦ Ἰσχενοῦ
ἐπιβατεύοντος, ἀνδρὸς ἀρίστου γενομένου ταύτην τὴν
ἡμέραν, ὃς ἐπειδὴ ἡ νηὺς ἠλίσκετο, ἐς τοῦτο ἀντεῖχε

γ δ' α' η' 220

μαχόμενος, ἐς ὃ κατεκρεουργήθη ἅπας. ὥς δὲ πεσὼν οὐκ ἀπέθανε, ἀλλ' ἦν ἐμπνοος, οἱ Πέρσαι, οἵπερ ἐπεβάτεον ἐπὶ τῶν νεῶν, δι' ἀρετὴν τὴν ἐκείνου περιποιῆσαί μιν περὶ πλείστου ἐπόησαντο, σμύρνησί τε ἰεύμενοι τὰ ἔλκεα καὶ σινδόνης βυσσίνης τελαμῶσι κατειλίσσοντες. καὶ μιν, ὥς ὀπίσω ἀπίκοντο ἐς τὸ ἐαυτῶν στρατόπεδον, ἐπεδείκνυσαν ἐκπαργεόμενοι πάσῃ τῇ στρατιῇ, περιέποντες εὐ- τοὺς δὲ ἄλλους, τοὺς ἔλαβον ἐν τῇ νηϊ ταύτῃ, περιείπον ὥς ἀνδράποδα. Αἱ μὲν δὴ δύο τῶν νεῶν οὕτω ἐχειρώ- 181 θησαν, ἡ δὲ τρίτη, τῆς ἐτριηράρχε Φόρμος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φεύγουσα ἐξοκέλλει ἐς τὰς ἐμβολὰς τοῦ Πηνειοῦ, καὶ τοῦ μὲν σκάφους ἐκράτησαν οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ ἀνδρῶν οὐ. ὥς γὰρ δὴ τάχιστα ἐπώκειλαν τὴν νέα οἱ Ἀθη- 182 ναῖοι, ἀποδορόντες κατὰ Θεσσαλίην πορευόμενοι ἐκομίσθησαν ἐς Ἀθήνας. Ταῦτα οἱ Ἕλληνες οἱ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ στρατοπεδεύόμενοι πυνθάνονται παρὰ πυρσῶν ἐκ Σκιαῶν. πυνθόμενοι δὲ καὶ καταρρωδήσαντες ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου μεταρμίζοντο ἐς Χαλκίδα, φυλάζοντες μὲν τὸν Εὐριπον, λείποντες δὲ ἡμεροσκοπούς περὶ τὰ ὑψηλά τῆς Εὐβοίης. Τῶν δὲ δέκα νεῶν τῶν βαρβάρων τρεῖς 183 ἐπήλασαν περὶ τὸ ἔρμα τὸ μεταξὺ ἐὼν Σκιαῶν τε καὶ Μαγνησίης, καλούμενον δὲ Μύρμηκα. ἐνθαῦτα οἱ βάρβαροι ἐπειδὴ στήλην λίθου ἐπέθηκαν κομίσαντες ἐπὶ τὸ ἔρμα, ὀρμηθέντες αὐτοὶ ἐκ Θέρμης, ὥς σφι τὸ ἐμποδὼν ἐγεγόνεε καθαρὸν, ἐπέπλων πάσῃσι τῇσι νηυσὶ, ἑνδεκα ἡμέρας παρέντες μετὰ τὴν βασιλέος ἐξέλασιν ἐκ Θέρμης. τὸ δὲ ἔρμα σφι κατηγήσατο ἐὼν ἐν πόρῳ μάλιστα Πάμ- μων Σκύριος. πανημερὸν δὲ πλώοντες οἱ βάρβαροι ἐξ- νύουσι τῆς Μαγνησίης χώρας ἐπὶ Σηπιάδα τε καὶ τὸν αἰγιαλὸν τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἐόντα καὶ Σηπιάδος ἀκτῆς.

+ Μέχρι μὲν νυν τούτου τοῦ χώρου καὶ Θερμοπυλέων 184

ἀπαθῆς τε κακῶν ἦν ὁ στρατός, καὶ πλῆθος ἦν τηλικαῦ-
 τα ἔτι, ὥς ἐγὼ συμβαλλόμενος εὐρίσκω, τόσονδε τῶν μὲν
 ἐκ τῶν νεῶν τῶν ἐκ τῆς Ἀσίης, ἐουσέων ἑπτὰ καὶ διηκο-
 σίων καὶ χιλίων, τὸν μὲν ἀρχαίου ἐκάστων τῶν ἐθνέων
 ἔοντα ὅμιλον τέσσερας καὶ εἴκοσι μυριάδας καὶ πρὸς χι-
 λιάδα τε καὶ τετρακοσίους, ὥς ἀνὰ διηκοσίους ἄνδρας
 λογιζόμενοισι ἐν ἐκάστη νηί. ἐπεβάτευσον δὲ ἐπὶ τούτων
 τῶν νεῶν, χωρὶς ἐκάστων τῶν ἐπιχωρίων ἐπιβατέων,
 Περσέων τε καὶ Μήδων καὶ Σακέων τριήκοντα ἄνδρες. οὗ-
 τος ἄλλος ὅμιλος γίνεται τρισμύριοι καὶ ἑξακισχίλιοι καὶ
 πρὸς διηκόσιοί τε καὶ δέκα. προσθήσω δ' ἔτι τούτῳ καὶ
 τῷ προτέρῳ ἀριθμῷ τοὺς ἐκ τῶν πεντηκοντέρων, ποιή-
 σας ὅ τι πλεον ἦν αὐτῶν ἢ ἔλασσον, ἀν' ὀγδώκοντα ἄν-
 δρας ἐνεῖναι. συνελέχθη δὲ ταῦτα τὰ πλοῖα, ὥς καὶ πρό-
 τερόν μοι εἰρέθη, τρισχίλια. ἦδη ὦν ἄνδρες ἄν' εἶεν ἐν
 αὐτοῖσι τέσσερες μυριάδες καὶ εἴκοσι. τοῦτο μὲν νυν τὸ
 ἐκ τῆς Ἀσίης ναυτικὸν ἦν, σύμπαν ἐὼν πεντήκοντα μυ-
 ριάδες καὶ μία, χιλιάδες τε ἔπεισι ἐπὶ ταύτῃσι ἑπτὰ καὶ
 πρὸς ἑκατοντάδες ἕξ καὶ δεκάς. τοῦ δὲ πεζοῦ ἐβδομήκον-
 τα καὶ ἑκατὸν μυριάδες ἐγίνοντο, τῶν δὲ ἱππέων ὀκτὼ
 μυριάδες. προσθήσω δ' ἔτι τούτοισι τὰς καμήλους τοὺς
 ἐλαύνοντας Ἀραβίους καὶ τοὺς τὰ ἄρματα Ἀλβυας, πλῆ-
 θος ποιήσας δισμυρίους ἄνδρας. καὶ δὴ τό τε ἐκ τῶν νεῶν
 καὶ τοῦ πεζοῦ πλῆθος συντιθέμενον γίνεται διηκόσιαί τε
 μυριάδες καὶ τριήκοντα καὶ μία καὶ πρὸς χιλιάδες ἑπτὰ
 καὶ ἑκατοντάδες ἕξ καὶ δεκάς. τοῦτο μὲν τὸ ἐξ αὐτῆς τῆς
 Ἀσίης στρατεύμα ἐξαναχθὲν εἰρηται, ἄνευ τε τῆς θερα-
 πείης τῆς ἐπομένης καὶ τῶν σιταγωγῶν πλοίων καὶ ὅσοι
 185 ἐνέπλωον τούτοισι. Τὸ δὲ δὴ ἐκ τῆς Εὐρώπης ἀρόμενον
 στρατεύμα ἔτι προσλογιστέα τούτῳ παντὶ τῷ ἐξηριθμη-
 μένῳ· δόκησιν δὲ δεῖ λέγειν. νέας μὲν νυν οἱ ἀπὸ Θρη-
 κῆς Ἕλληνες καὶ ἐκ τῶν νήσων τῶν ἐπικειμένων τῇ

Θρηίκη παρείχοντο εἰκοσι καὶ ἑκατόν. ἐκ μὲν νυν τού-
των τῶν νεῶν ἄνδρες τετρακισχίλιοι καὶ δισμύριοι γί-
νονται. περὶ δὲ, τὸν Θρηίκης παρείχοντο καὶ Παίονες
καὶ Ἑσθδοὶ καὶ Βοττιατοὶ καὶ τὸ Χαλκιδικὸν γένος καὶ
Βρύγοι καὶ Πίερες καὶ Μακεδόνες καὶ Περγαῖοι καὶ Ἑ-
νιῆνες καὶ Δόλοπες καὶ Μάγνητες καὶ Ἀχαιοὶ καὶ ὅσοι
τῆς Θρηίκης τὴν παραλίην νέμονται, τούτων τῶν ἐθνέων
τριάκοντα μυριάδας δοκέω γενέσθαι. αὐταὶ ὧν αἱ μυ-
ριάδες ἐκείνησι προστεθεῖσαι τῇσι ἐκ τῆς Ἀσίας γίνονται
αἱ πᾶσαι ἀνδρῶν αἱ μάχιμοι μυριάδες διηκόσιαι καὶ ἐξη-
κοντα καὶ τέσσερες, ἔπεισι δὲ ταύτησι ἑκατοντάδες ἑκατ-
δεκα καὶ δεκάς. Τοῦ μαχίμου δὲ τούτου ἑόντος ἀριθμὸν 186
τοσούτου, τὴν θεραπετήην τὴν ἐπομένην τούτοις καὶ τοὺς
ἐν τοῖσι σιταγωγούσι ἀκάτοις ἑόντας καὶ μάλα ἐν τοῖσι
ἄλλοις πλοίοις τοῖσι ἅμα πλώουσι τῇ στρατιῇ, τούτους
τῶν μαχίμων ἀνδρῶν οὐ δοκέω εἶναι ἐλάσσονας, ἀλλὰ
πλεῦνας. καὶ δὴ σφεας ποιέω ἴσους ἐκείνοις εἶναι, καὶ
οὔτε πλεῦνας οὔτε ἐλάσσονας οὐδέν· ἐξισούμενοι δὲ οὐ-
τοι τῷ μαχίμῳ ἐκπληροῦσι τὰς ἰσας μυριάδας ἐκείνησι.
οὕτω πεντακοσίας τε μυριάδας καὶ εἰκοσι καὶ ὀκτὼ καὶ
χιλιάδας τρεῖς καὶ ἑκατοντάδας δύο καὶ δεκάδας δύο ἀν-
δρῶν ἤγαγε Ξέρξης ὁ Δαρείου μέγχι Σηπτιάδος καὶ Θερ-
μοπυλέων. Οὗτος μὲν δὴ τοῦ συνάπαντος στρατεύματος 187
τοῦ Ξέρξεω ἀριθμός. γυναικῶν δὲ σιτοποιέων καὶ παλ-
λακῶν καὶ εὐνούχων οὐδεὶς ἂν εἴποι ἀτρεκέα ἀριθμόν.
οὐδ' αὖ ὑποζυγίων τε καὶ τῶν ἄλλων κτηνέων τῶν ἀχθο-
φόρων καὶ κυνῶν Ἰνδικῶν τῶν ἐπομένων, οὐδ' ἂν τού-
των ὑπὸ πλήθους οὐδεὶς ἂν εἴποι ἀριθμόν. ὥστε οὐδὲν
μοι θῶμά παρίσταται προδοῦναι τὰ ῥέεθρα τῶν ποτα-
μῶν ἔστι τῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ὅπως τὰ σιτία ἀντέχρησε
θῶμα μοι μυριάσι τοσαύτησι. εὐρίσκω γὰρ συμβαλλό-
μενος, εἰ χοίνικα πυρῶν ἕκαστος τῆς ἡμέρης ἐλάμβανε

καὶ μηδὲν πλέον, ἔνδεκα μυριάδας μεδίμνων τελεομένους ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη, καὶ πρὸς τριηκοσίους τε ἄλλους μεδίμνους καὶ τεσσαεράκοντα. γυναιξὶ δὲ καὶ εὐνούχοισι καὶ ὑποζυγίοισι καὶ κυσὶ οὐ λογίζομαι. Ἄνδρων δ' εἰσέων τοσούτων μυριάδων, κάλλεός τε εἵνεκεν καὶ μεγάρθεος οὐδείς αὐτῶν ἀξιονικότερος ἦν αὐτοῦ Ξέρξεω ἔχειν τοῦτο τὸ κράτος.

- 188 Ὁ δὲ δὴ ναυτικὸς στρατὸς ἐπεῖτε ὁρμηθεὶς ἔπλωε καὶ κατέσχε τῆς Μαγνησίης χώρας ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἔοντα καὶ Σηπιάδος ἀκτῆς, αἱ μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὥρμεον πρὸς γῆν, ἄλλαι δ' ἐπ' ἐκείνησι ἐπ' ἀγκυρέων· ἅτε γὰρ τοῦ αἰγιαλοῦ ἔοντος οὐ μεγάλου πρόκροσσαι ὥρμεοντο ἐς πόντον καὶ ἐπὶ ὀκτὰ νέας. ταύτην μὲν τὴν εὐφρόνην οὕτω, ἅμα δὲ ὄρθρῳ ἐξ αἰθρίας τε καὶ νηνεμίας τῆς θαλάσσης ξεσάσης ἐπέπεσέ σφι χειμῶν τε μέγας καὶ πολλὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δὴ Ἑλλησποντίνην καλέουσι οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκούμενοι. ὅσοι μὲν νυν αὐτῶν αὐξόμενον ἔμαθον τὸν ἄνεμον, καὶ τοῖσι οὕτω εἶχε ὄρμον, οἱ δ' ἐφθησαν τὸν χειμῶνα ἀνασπάσαντες τὰς νέας, καὶ αὐτοὶ τε περιῆσαν καὶ αἱ νέες αὐτῶν· ὅσας δὲ τῶν νεῶν μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς Ἴπνους καλεομένους τοὺς ἐν Πηλῖω, τὰς δὲ ἐς τὸν αἰγιαλόν. αἱ δὲ περὶ αὐτὴν τὴν Σηπιάδα περιέπιπτον, αἱ δὲ ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασταναίην ἐξεβράσσοντο. ἦν δὲ τοῦ χειμῶνος χρόμα ἀφόρη-
- 189 τον. Λέγεται δὲ λόγος, ὥς Ἀθηναῖοι τὸν Βορέην ἐκ θεοπροπίου ἐπεκαλέσαντο, ἐλθόντος σφι ἄλλου χρηστηρίου τὸν γαμβρὸν ἐπίκουρον καλέσασθαι. Βορέης δὲ κατὰ τὸν Ἑλλήνων λόγον ἔχει γυναῖκα Ἀττικὴν, Ὀρείδυιαν τὴν Ἐρεχθεός. κατὰ δὴ τὸ κῆδος τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι, ὥς φάτις ὥρμηται, συμβαλλόμενοι σφι τὸν Βορέην γαμβρὸν εἶναι, ναυλοχέοντες τῆς Εὐβοίης ἐν Χαλκίδι ὥς ἔμαθον

αὐξόμενον τὸν χειμῶνα, ἣ καὶ πρὸ τούτου, ἐθνὸν τε καὶ
 ἐπεκαλέοντο τὸν τε Βορέην καὶ τὴν Ὠρεΐθυϊαν τιμωρή-
 σαι σφι καὶ διαφθεῖραι τῶν βαρβάρων τὰς νέας, ὥς καὶ
 πρότερον περὶ Ἀθῶν. εἰ μὲν νῦν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρ-
 βάροις ὀρμέουσι ὁ Βορέης ἐπέπεσε, οὐκ ἔχω εἶπαι, οἱ
 δ' ὦν Ἀθηναῖοι σφι λέγουσι βωθήσαντα τὸν Βορέην
 πρότερον καὶ τότε ἐκεῖνα κατεργάσασθαι, καὶ ἱρὸν ἀπελ-
 θόντες Βορέῳ ἰδρύναντο παρὰ ποταμὸν Ἴλισσόν. Ἐν 190
 τούτῳ τῷ πόνῳ νέας οἱ ἐλάχιστας λέγουσι διαφθαρεῖναι,
 τετρακοσιέων οὐκ ἐλάσσονας, ἄνδρας τε ἀναριθμήτους,
 χρημάτων τε πλῆθος ἄφθονον, ὥστε Ἀμεινοκλεῖ τῷ Κρη-
 τίνεω ἀνδρὶ Μάγνητι γηοχέοντι περὶ Σηπιάδα μεγάλως
 ἢ ναυηγίῃ αὕτη χρηστὴ ἐγένετο, ὅς πολλὰ μὲν χρύσεια
 ποτήρια ὑστέρῳ χρόνῳ ἐκβρασσόμενα ἀνείλετο, πολλὰ
 δὲ ἀργύρεια, θησαυρούς τε τῶν Περσέων εὗρε, ἅλλα τε
 ἄφατα χρήματα περιεβάλετο. ἀλλ' ὁ μὲν τᾶλλα οὐκ
 εὐτυχέων εὐρήμασι μέγα πλούσιος ἐγένετο· ἦν γάρ τις
 καὶ τοῦτον ἄχαρις συμφορὴ λυπεῦσα παιδοφόνος. Σίτα- 191
 γωγῶν δὲ ὀλκᾶδων καὶ τῶν ἄλλων πλοίων διαφθειρομέ-
 νων οὐκ ἐπὶν ἀριθμὸς, ὥστε δειδαντες οἱ στρατηγοὶ τοῦ
 ναυτικοῦ στρατοῦ, μὴ σφι κεκακωμένοις ἐπιθέωνται οἱ
 Θεσσαλοὶ, ἕρκος ὑψηλὸν ἐκ τῶν ναυηγίων περιεβάλλοντο.
 ἡμέρας γὰρ δὴ ἐχείμαζε τρεῖς· τέλος δὲ ἔντομά τε ποι-
 εῦντες καὶ καταείδοντες γοῇσι τῷ ἀνέμῳ οἱ Μάγοι, πρὸς
 δὲ τούτοις καὶ τῇ Θέτι καὶ τῇσι Νηρηΐδι θύοντες ἔπαν-
 σαν τετάρτη ἡμέρῃ, ἢ ἄλλως κως αὐτὸς ἐθέλων ἐκόπασκε.
 τῇ δὲ Θέτι ἐθνὸν πνιθόμενοι παρὰ τῶν Ἰώνων τὸν λό-
 γον, ὥς ἐκ τοῦ χώρου τούτου ἀρπασθεῖν ὑπὸ Πηλέος,
 εἴη τε ἄπασα ἡ ἀκτὴ ἢ Σηπιάς ἐκείνης τε καὶ τῶν ἄλλων
 Νηρηίδων. Ὁ μὲν δὴ τετάρτη ἡμέρῃ ἐπέπαντο, τοῖσι δὲ 192
 Ἕλλησι οἱ ἡμεροσκόποι ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν Εὐβοϊκῶν
 καταδραμόντες δευτέρῃ ἡμέρῃ, ἀπ' ἧς ὁ χειμὼν ὁ πρῶ-

- τος ἐγένετο, ἐσήμεναι πάντα τὰ γενόμενα περὶ τὴν ναυ-
 ηγήν. οἱ δὲ ὥς ἐπύθοντο, Ποσειδέωνι σωτῆρι εὐξάμε-
 νοι καὶ σπονδὰς προχέαντες τὴν ταχίστην ὀπίσω ἤπει-
 γοντο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐλπίσαντες ὀλίγας τινὰς σφ-
 ἀντιξόους ἔσεσθαι νέας. Οἱ μὲν δὴ τὸ δεύτερον ἐλθόντες
 περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἐνανυλόχουν, Ποσειδέωνος σωτῆρος
 193 ἐπωνυμίην ἀπὸ τούτου ἔτι καὶ ἐς τόδε νομίζοντες, οἱ δὲ
 βάρβαροι, ὥς ἐπαύσατό τε ὁ ἄνεμος καὶ τὸ κύμα ἔστρω-
 το, κατασπάσαντες τὰς νέας ἐπλωον παρὰ τὴν ἡπειρον.
 κάμψαντες δὲ τὴν ἄκρην τῆς Μαγνησίης ἰθάειαν ἐπλωον
 ἐς τὸν κόλπον τὸν ἐπὶ Παγασέων φέροντα. ἔστι δὲ χώρος
 ἐν τῷ κόλπῳ τούτῳ τῆς Μαγνησίης, ἐνθα λέγεται τὸν
 Ἡρακλέα καταλειφθῆναι ὑπὸ Ἰήσονός τε καὶ τῶν συνε-
 ταίρων ἐκ τῆς Ἀργοῦς ἐπ' ὕδωρ πεμφθέντα, εὐτ' ἐπὶ τὸ
 κῶας ἐπλωον ἐς Αἴαν τὴν Κολχίδα· ἐνθεῦτεν γὰρ ἔμελ-
 λον ὑδρευσάμενοι ἐς τὸ πέλαγος ἀπήσειν, ἐπὶ τούτου δὲ
 τῷ χώρῳ οὖνομα γέγονε Ἀφειτά. ἐν τούτῳ ὦν ὄρμον οἱ
 194 Ξέρξεω ἐποιεῦντο. Πεντεκαίδεκα δὲ τῶν νεῶν τούτων
 ἔτυχόν τε ὕσταται πολλὸν ἐξαναχθεῖσαι, καὶ κως κατεῖ-
 δον τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῶν Ἑλλήνων νέας. ἔδοξάν τε δὴ
 τὰς σφετέρους εἶναι οἱ βάρβαροι, καὶ πλώοντες ἐπεσον ἐς
 τοὺς πολεμίους. τῶν ἐστρατήγει ὁ ἀπὸ Κύμης τῆς Αἰο-
 λίδος ὕπαρχος Σανδῶκης ὁ Θαμασίον, τὸν δὴ πρότερον
 τούτων βασιλεὺς Δαρεῖος ἐπ' αἰτίῃ τοιῇδε λαβὼν ἀνε-
 σταύρωσε, εἶντα τῶν βασιλέων δικαστέων. ὁ Σανδῶκης
 ἐπὶ χρήμασι ἄδικον δίκην ἐδίκασε. ἀνακρεμασθέντος ὦν
 αὐτοῦ λογιζόμενος ὁ Δαρεῖος εὐρέ οἱ πλέω ἀγαθὰ τῶν
 ἁμαρτημάτων πεποιημένα ἐς οἶκον τὸν βασιλῆιον· εὐ-
 ρῶν δὲ τοῦτο ὁ Δαρεῖος καὶ γνοὺς, ὥς ταχύτερα αὐτὸς
 ἢ σοφώτερα ἐργασμένος εἴη, ἔλυσε. βασιλέα μὲν δὴ Δα-
 ρεῖον οὕτω διαφυγῶν μὴ ἀπολέσθαι περιῆν, τότε δὲ ἐς
 τοὺς Ἕλληνας καταπλώσας ἔμελλε οὐ τὸ δεύτερον δια-

φυγῶν ἔσεσθαι. ὥς γάρ σφεας εἶδον προσπλώοντας οἱ Ἕλληνες, μάθόντες αὐτῶν τὴν γινομένην ἁμαρτάδα ἐκ-
 αναχθέντες εὐπετέως σφεάς εἶλον. Ἐν τούτων μὴ Ἀρί- 195
 δωλις πλώων ἦλω, τύραννος Ἀλαβάνδων τῶν ἐν Καρίῃ,
 ἐν ἐτέρῃ δὲ ὁ Πάφιος στρατηγὸς Πενθύλος ὁ Δημονόου,
 ὃς ἤγε μὲν δυώδεκα νέας ἐκ Πάφου, ἀποβαλὼν δὲ σφεων
 τὰς ἑνδεκα τῷ χειμῶνι τῷ γενομένῳ κατὰ Σηπιάδα, μὴ
 τῇ περιγενομένῃ καταπλώων ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦλω. τού-
 τους οἱ Ἕλληνες ἐξιστορήσαντες τὰ ἐβούλοντο πυνθέσθαι
 ἀπὸ τῆς Ξέρξεω στρατιῆς, ἀποπέμπουσι δεδεμένους ἐς
 τὸν Κορινθίων Ἰσθμόν.

Ὁ μὲν δὴ ναυτικός ὁ τῶν βαρβάρων στρατὸς, πάρεξ 196
 τῶν πεντεκαίδεκα νεῶν, τῶν εἶπον Σανδῶκεα στρατη-
 γεῖν, ἀπῆκετο ἐς Ἀφειάς. Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς πορευ-
 θεὶς διὰ Θεσσαλίας καὶ Ἀχαιῆς ἐσβεβληκῶς ἦν καὶ δὴ
 τριταῖος ἐς Μηλιέας, ἐν Θεσσαλίῃ μὲν ἄμιλλαν ποιησά-
 μενος ἵππων τῶν ἑωυτοῦ, ἀποπειρεόμενος καὶ τῆς Θεσ-
 σαλίας ἵππου, πυνθόμενος ὥς ἀρίστη εἴη τῶν ἐν Ἑλλήσι·
 ἐνθα δὴ αἱ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλείποντο πολλόν. τῶν μὲν
 νυν ἐν Θεσσαλίῃ ποταμῶν Ὀνόχωνος μῦθος οὐκ ἀπέ-
 χρησε τῇ στρατιῇ τὸ ρέεθρον πινόμενος, τῶν δὲ ἐν Ἀχαιῇ
 ποταμῶν ρεόντων οὐδὲ ὅστις μέγιστος αὐτῶν ἐστὶ Ἥπι-
 δανὸς, οὐδὲ οὗτος ἀντέσχε εἰ μὴ φλαύρως. Ἐς Ἄλον δὲ 197
 τῆς Ἀχαιῆς ἀπικομένῳ Ξέρξῃ οἱ κατηγεμόνες τῆς ὁδοῦ
 βουλόμενοι τὸ πᾶν ἐξηγέεσθαι ἔλεγόν οἱ ἐπιχώριον λό-
 γον, τὰ περὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Λαφυστίου Διὸς, ὡς Ἀθάμας
 ὁ Αἰόλου ἐμηχανήσατο Φοῖβῳ μόνον σὺν Ἴνοϊ βουλευσας,
 μετέπειτεν δὲ ὡς ἐκ θεοπροπίου Ἀχαιοὶ προτιθεῖσι τοῖσι
 ἐκείνου ἀπογόνοισι ἀέθλους τοιούσδε. ὅς ἂν ἡ τοῦ γένεος
 τούτου πρεσβύτατος, τούτῳ ἐπιτάξαντες ἐργεσθαι τοῦ
 λήϊτου αὐτοὶ φυλακὰς ἔχουσι (λήϊτον δὲ καλέουσι τὸ
 πρυτανήμιον οἱ Ἀχαιοί), ἣν δὲ ἐσέλθῃ, οὐκ ἔστι ὄκως

ἔξεισι πρὶν ἢ θύσεσθαι μέλλῃ. ὥς τ' ἔτι πρὸς τούτοις πολλοὶ ἤδη τῶν μελλόντων τούτων θύσεσθαι δεισαντες οἶχοντο ἀποδράντες ἐς ἄλλην χώραν, χρόνου δὲ προΐοντος ὀπίσω κατελθόντες ἦν ἀλίσκονται ἐσελθόντες ἐς τὸ πρυτανήιον, ὥς θύεται τε ἐξήγοντο στέμμασι πᾶς πυκασθεὶς καὶ ὥς σὺν πομπῇ ἐξαχθεὶς. ταῦτα δὲ πάσχουσι οἱ Κυτίσσωρον τοῦ Φρίξου παιδὸς ἀπόγονοι, διότι καθαρμὸν τῆς χώρας ποιευμένων Ἀχαιῶν ἐκ θεοπροπίου Ἀθάμαντα τὸν Αἰόλου καὶ μελλόντων μιν θύειν ἀπικόμενος οὗτος ὁ Κυτίσσωρος ἐξ Αἴης τῆς Κολχίδος ἐρρύσατο, ποιήσας δὲ τοῦτο τοῖσι ἐπιγενομένοισι ἐξ ἑωυτοῦ μῆνιν τοῦ θεοῦ ἐνέβαλε. Ξέρξης δὲ ταῦτα ἀκούσας ὡς κατὰ τὸ ἄλλος ἐγένετο, αὐτὸς τε ἐργετο αὐτοῦ καὶ τῇ στρατιῇ πάσῃ παρήγγειλε, τῶν τε Ἀθάμαντος ἀπογόνων τὴν οἰκίαν ὁμοίως καὶ τὸ τέμενος ἐσέβετο.

- 198 Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίῃ καὶ τὰ ἐν Ἀχαιίῃ, ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χώρων ἦμε ἐς τὴν Μηλίδα παρὰ κόλπον θαλάσσης, ἐν τῷ ἄμπωτίς τε καὶ ῥηχίῃ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην γίνεται. περὶ δὲ τὸν κόλπον τοῦτον ἐστὶ χώρος πεδινός, τῇ μὲν εὐρὺς, τῇ δὲ καὶ κάρτα στενός. περὶ δὲ τὸν χώρον οὐρεα ὑψηλὰ καὶ ἄβατα περικληλεῖ πᾶσαν τὴν Μηλίδαν γῆν, Τρηχίνοιαι πέτραι καλεόμεναι. πρώτη μὲν νυν πόλις ἐστὶ ἐν τῷ κόλπῳ ἰόντι ἀπ' Ἀχαιῆς Ἀντικύρη παρ' ἣν ποταμὸς Σπερχιὸς ῥέων ἐξ Ἑνιήνων ἐς θάλασσαν ἐκδιδοί. ἀπὸ δὲ τούτου διὰ εἴκοσί κ' σταδίων ἄλλος ποταμὸς, τῷ οὖνομα κέεται Δύρας, τὸν βωθέοντι τῷ Ἡρακλέῃ καιομένῳ λόγος ἐστὶ ἀναφανῆναι. ἀπὸ δὲ τούτου δι' ἄλλων εἴκοσι σταδίων ἄλλος ποταμὸς ἐστὶ, ὃν
- 199 καλέεται Μέλας. Τρηχίς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ Μέλανος τοῦτον ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει. ταύτῃ δὲ καὶ εὐρύτατόν ἐστι πάσης τῆς χώρας ταύτης ἐκ τῶν οὐρέων ἐς θάλασσαν, κατ' αὐτὴν Τρηχίς πεπόλισται· δισχίλι' αὖτε γὰρ καὶ

δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου ἐστί. τῶν δὲ οὖρεος, τὸ πε-
 ρικληθεὶ τὴν γῆν τὴν Τρηχινίην, ἐστὶ διασφάξ πρὸς με-
 σαμβρίην Τρηχίνος, διὰ δὲ τῆς διασφάγος Ἀσωπὸς πο-
 ταμὸς ῥέει παρὰ τὴν ὑπώρεαν τοῦ οὖρεος. Ἔστι δὲ ἄλλος 200
 Φοῖνιξ ποταμὸς οὐ μέγας πρὸς μεσαμβρίην τοῦ Ἀσωποῦ,
 ὃς ἐκ τῶν οὐρέων τούτων ῥέων ἐς τὸν Ἀσωπὸν ἐκδιδότ.
 κατὰ δὲ τὸν Φοῖνικα ποταμὸν στεινότατόν ἐστι· ἅμαξι-
 τὸς γὰρ μία μούνη δέδμηται. ἀπὸ δὲ τοῦ Φοίνικος ποτα-
 μοῦ πεντεκαίδεκα στάδια ἐστὶ ἐς Θερμοπύλας. ἐν δὲ τῷ
 μεταξὺ Φοίνικος ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμη τέ ἐστι,
 τῇ οὖνομα Ἀνθήλη κέεται, παρ' ἣν δὴ παραρρέων ὁ Ἀσω-
 πὸς ἐς θάλασσαν ἐκδιδότ, καὶ χῶρος περὶ αὐτὴν εὐρύς,
 ἐν τῷ Ἀθήμητρος τε ἱρὸν Ἀμφικτυονίδος ἱδρύται, καὶ
 ἔδραι εἰσὶ Ἀμφικτύοσι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀμφικτύονος ἱρόν.

Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μη- 201
 λίδος ἐν τῇ Τρηχινίῃ, οἱ δὲ δὴ Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ. κα-
 λέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων
 Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι.
 ἐστρατοπεδεύοντο μὲν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοισι τοῖσι
 χωρίοις, ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορρῇν ἄνεμον
 ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχίνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον
 καὶ μεσαμβρίην φερόντων τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου.
 Ἦσαν δὲ οἷδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν 202
 τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὀπλίται καὶ
 Τεγεατέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ
 Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίας εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἐκ τῆς
 λοιπῆς Ἀρκαδίας χίλιοι· τοσοῦτοι μὲν Ἀρχαδῶν, ἀπὸ δὲ
 Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλιούντος διηκόσιοι καὶ
 Μυκηναίων ὀγδῶκοντα· οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου
 παρῆσαν, ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ
 Θηβαίων τετρακόσιοι. Πρὸς τούτοις ἐπὶ κλητοὶ ἐγένοντο 203
 Λοκροὶ τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φωκέων χίλιοι.

αὐτοὶ γὰρ σφεας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο, λέγοντες δι' ἀγγέλων ὥς αὐτοὶ μὲν ἦκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡμέρην, ἣ θάλασσαν τέ σφι εἶη ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρομένη καὶ Αἰγινητέων καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καὶ σφι εἶη δεινὸν οὐδέν· οὐ γὰρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἄνθρωπον· εἶναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνειμίχθη, τοῖσι δὲ μερίστοισι αὐτῶν μέγιστα· ὀφείλειν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὥς ἔοντα θνητην, ἀπὸ τῆς δόξης πεισεῖν. Οἱ δὲ ταῦτα πυνθα-
 204 νόμενοι ἐβώθεον ἐς τὴν Τρηχίνα. Τούτοις ἦσαν μὲν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιν ἐκάστων, ὁ δὲ θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδῳ τοῦ Λέοντος τοῦ Εὐρυκράτιδῳ τοῦ Ἀναξάνδρου τοῦ Εὐρυκράτους τοῦ Πολυδώρου τοῦ Ἀλκαμένεος τοῦ Τηλέκλου τοῦ Ἀρχέλεω τοῦ Ἡγησίλεω τοῦ Δορύσσου τοῦ Λεωβό-
 205 βότῳ τοῦ Ἐχαστράτου τοῦ Ἡγίος τοῦ Εὐρυσθένης τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ἰλλου τοῦ Ἡρακλέος, κτησάμενος τὴν βασιλιήν ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκίτου. Διξὼν γὰρ οἱ ἔοντων πρεσβυτέρων ἀδελφεῶν Κλεομένεός τε καὶ Δωριέος, ἀπελήλατο τῆς φροντίδος περὶ τῆς βασιλιῆς. ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος ἄπαιδος ἔρσεως γόνου, Δωριέος τε οὐκέτι ἔοντος, ἀλλὰ τελευτήσαντος καὶ τούτου ἐν Σικελίῃ, οὕτω δὴ ἐς Λεωνίδην ἀνέβαινε ἡ βασιλιή, καὶ διότι πρότερος ἐγγόνεε Κλεομβρότου· οὗτος γὰρ ἦν νεώτατος Ἀναξανδρίδῳ παῖς, καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα. Ὃς τότε ἦμε ἐς Θερμοπύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστέ-
 206 ωτας τριηκοσίους καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἔοντες. παραλαβὼν δὲ ἀπίκετο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν

λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεωντιάδης ὁ Εὐρυ-
μάχου. τοῦδε δὲ εἵνεκεν τούτους σπουδὴν ἐποιήσατο
Λεωνίδης μούρους Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων με-
γάλως κατηγόρητο μηδίξειν. παρεκάλει ὦν ἐς τὸν πόλε-
μον ἐθέλων εἰδέναι, εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπερέουσιν
ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην· οἱ δὲ ἄλλο-
φρονέοντες ἐπεμπον. Τούτους μὲν τοὺς ἄμφι Λεωνίδην 206
πρώτους ἀπέπεμψαν Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους ὁρῶντες
οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται, μηδὲ καὶ οὗτοι μηδί-
σωσι, ἣν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλομένους· μετὰ
δὲ, Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδῶν, ἐμελλον ὁρτάσαντες
καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ κατὰ τάχος βωθή-
σειν πανδημεί. ὥς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνέ-
νουντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσιν· ἦν γὰρ κατὰ
τὸντὸ Ὀλυμπιάς τούτοις τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα.
οὐκ ὦν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθῆσεσθαι τὸν
ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον ἐπεμπον τοὺς προδρόμους.

Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενένωντο ποιήσιν, οἱ δὲ ἐν 207
Θερμοπύλῃσι Ἕλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβο-
λῆς ὁ Πέρσης, καταρρωδέοντες ἐβουλευόντο περὶ ἀπαλ-
λαγῆς. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοις Πελοποννησίοις ἐδύκεε ἐλ-
θοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἰσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ,
Λεωνίδης δὲ Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερχθέντων τῇ
γνώμῃ ταύτῃ αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο, πέμπειν τε ἄγ-
γέλους ἐς τὰς πόλεις κελεύοντάς σφι ἐπιβωθῆειν ὥς ἐόν-
των αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν Μήδων ἀλέξασθαι. Ταῦ- 208
τα βουλευομένων σφέων ἐπεμπε Ξέρξης κατάσκοπον ἱπ-
πέα ἰδέσθαι, ὁκόσοι τέ εἰσι καὶ ὅ τι ποιεοῖεν. ἡκηκόεε
ὅς ἐτι ἐὼν ἐν Θεσσαλίῃ, ὥς ἡλισμένῃ εἴη ταύτῃ στρατιῇ
ὀλίγῃ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας ὥς εἶησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ
Λεωνίδης ἐὼν γένος Ἡρακλείδης. ὥς δὲ προσήλασε ὁ ἱπ-
πεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κατῴρα πᾶν

μὲν οὐ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ
 τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε
 ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ
 τείχεος τὰ ὄπλα ἐκέετο. ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λα-
 κεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζο-
 μένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους.
 ταῦτα δὴ θηγούμενος ἐθώμαξε καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε.
 μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλαυνε ὀπίσω κατ' ἡσυ-
 χίην· οὔτε γάρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς·
 ἀπελθὼν δὲ ἔλεγε πρὸς Ξέρξῃ τάπερ ὁπώπее πάντα.
 209 Ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ εἶναι, ὅτι πα-
 ρασκευάζοιντο ὥς ἀπολεόμενοι τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ
 δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιεῖν, με-
 επέμψατο Δημόκριτον τὸν Ἀρίστωνος ἑόντα ἐν τῷ στρα-
 τοπέδῳ. ἀπικόμενον δὲ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τού-
 των, ἐθέλων μαθεῖν τὰ ποιεύμενον πρὸς τῶν Λακεδαι-
 μονίων. ὁ δὲ εἶπε· Ἦκουσας μὲν μεν καὶ πρότερον, εὔτε
 ὠρήμενον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων·
 ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθεο λέγοντα τῇ περ ὠρεον ἐκβη-
 σόμενα πρήγματα ταῦτα. ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν ἀσκέειν
 ἀντία σεῦ, ὦ βασιλεῦ, ἀγῶν μέγιστός ἐστι. ἄκουσον δὲ
 καὶ νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκαται μαχεσόμενοι ἡμῖν περὶ
 τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος γάρ σφι
 οὕτω ἔχων ἐστὶ· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ,
 τότε τὰς κεφαλὰς κοσμεύονται. ἐπίστασο δὲ, εἰ τούτους τε
 καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψαι, ἐστι οὐδὲν
 ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων, τό σε, βασιλεῦ, ὑπομενέει χειρας
 ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιλὴν τε καλλίστην
 τῶν ἐν Ἑλλήσι προσφέρειαι καὶ ἄνδρας ἀρίστους. Κάριαι
 τε δὴ ἀπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι, καὶ δεύ-
 τερα ἐπειρώτα, ὅντινα τρόποι τοσούτοι ἑόντες τῇ ἐων-
 τοῦ στρατιῇ μαχέσονται. ὁ δὲ εἶπε· Ὡ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶ-

σθαι ὥς ἀνδρὶ ψεύσῃ, ἣν μὴ ταῦτά τοι ταύτῃ ἐκβῇ, τῇ
 ἐγὼ λέγω. Ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξην τέσσε- 210
 ρας μὲν δὴ παρεξήκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφεας ἀπο-
 δρῆσεσθαι. πέμπτη δὲ, ὥς οὐκ ἀπαλλάσσονται, ἀλλὰ οἱ
 ἐφαίνοντο ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ διαχρεόμενοι μένειν,
 πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μῆδους τε καὶ Κισσίουσιν θυμωθεῖς,
 ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἑωυ-
 τοῦ. ὥς δ' ἐπέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἑλληνας οἱ Μῆ-
 δοι, ἐπιπτον πολλοὶ, ἄλλοι δ' ἐπεσήσαν καὶ οὐκ ἀπή-
 λαυνον, καίπερ μέγας πρὸς πταίνοντες. δῆλον δ' ἐποί-
 ευν παντὶ τῷ καὶ οὐκ ἥκιστα αὐτῷ βασιλεῖ, ὅτι πολλοὶ
 μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐγένετο δὲ ἡ συμ-
 βολὴ δι' ἡμέρης. Ἐπεῖτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιεί- 211
 ποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι μὲν ὑπεξήσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκ-
 δεξάμενοι ἐπήσαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεὺς,
 τῶν ἦρχε Ὑδάρνης, ὥς δὴ οὗτοί γε εὐπετέως κατεργασό-
 μενοι. ὥς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι Ἑλλησι, οὐδὲν
 πλεον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐ-
 τὰ, ἅτα ἐν στεينوπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δοῦρασι
 βραχυτέροιςι χρεόμενοι ἢ περ οἱ Ἕλληνες, καὶ οὐκ ἔχον-
 τες πλήθει χρῆσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως
 λόγου, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοιςι μά-
 χεσθαι ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅπως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα,
 ἀλέες φεύγεσκον δῆθεν, οἱ δὲ βάρβαροι ὀρέοντες φεύ-
 γοντας βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήσαν, οἱ δ' ἂν καταλαμβα-
 νόμενοι ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροιςι, μετα-
 στρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθει ἀναριθμήτους τῶν
 Περσέων· ἐπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐν-
 θαῦτα ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνάετο παραλαβεῖν οἱ Πέρ-
 σαι τῆς ἐσόδου πειρεόμενοι καὶ κατὰ τέλεια καὶ παντοίως
 προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὀπίσω. Ἐνταύτῃσι τῇσι προσ- 212
 ὀδοῖσι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηνύμενον τρεῖς ἀνα-

- δραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δίδοντα περὶ τῇ στρατιῇ. Τότε μὲν οὕτω ἡγωνίσαντο, τῇ δ' ὑστεραίῃ οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον· ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἴους τε ἔσεσθαι ἐτι χεῖρας ἀνταείρασθαι συνέβαλλον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξεις τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν καὶ ἐν μέρει ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὖρος ἐτάχθησαν φυλάζοντες τὴν ἀτραπὸν. ὥς δὲ οὐδὲν εὐ-
 213 ρισκον ἄλλοιότερον οἱ Πέρσαι ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνωρεον, ἀπήλαινον. Ἀπορέοντος δὲ βασιλέως, ὃ τι χρήσεται τῷ παρεόντι πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδῆμου ἀνὴρ Μηλιεὺς ἦλθέ οἱ ἐς λόγους ὥς μέγα τι παρὰ βασιλέως δοκέων οἴσεσθαι, ἔφρασε τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οὖρος φέρουσαν ἐς Θερμοπύλας, καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτῃ ὑπομείναντας Ἕλληνας. ὕστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων, τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων ἀργύριον ἐπεκηρύχθη. χρόνῳ δὲ ὕστερον, κατήλθε γὰρ ἐς Ἀντικύρην, ἀπέθανε ὑπ' Ἀθηνάδεω, ἀνδρὸς Τρηχινίου. ὁ δὲ Ἀθηνάδης οὗτος ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάτην δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπισθε λόγοισι σημανέω, ἐτιμῆθη μέντοι ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐδὲν ἔσπον. Ἐπιάλ-
 214 τος μὲν οὕτω ὕστερον τούτων ἀπέθανε. Ἔστι δὲ ἕτερος λεγόμενος λόγος, ὥς Ὀνήτης τε ὁ Φαναγόρεω ἀνὴρ Καρύστιος καὶ Κορυθαλλὸς Ἀντικυρεὺς εἰσι οἱ εἰπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τοὺς λόγους, καὶ περιηγησάμενοι τὸ οὖρος τοῖσι Πέρσησι, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός. τοῦτο μὲν γὰρ τῷδε χρή σταθμώσασθαι, ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων Πυλαγόροι ἐπεκήρυξαν οὐκ ἐπ' Ὀνήτη τε καὶ Κορυθαλλῷ ἀργύριον ἀλλ' ἐπ' Ἐπιάτῃ τῷ Τρηκινίῳ, πάντως κου τὸ ἀτρεκέστατον πυνθόμενοι, τοῦτο δὲ φεύγοντα τὸν Ἐπιάτην ταύτην τὴν νύκτιν οἶδαμεν. εἶδειν μὲν γὰρ ἂν καὶ

ἐὼν μὴ Μηλιεύς ταύτην τὴν ἀτραπὸν Ὀνήτης, εἰ τῇ χώρῃ
 πολλὰ ὠμίληκώς εἴη· ἀλλ' Ἐπιάλτης γάρ ἐστι ὁ περιη-
 γησάμενος τὸ οὖρος κατὰ τὴν ἀτραπὸν, τοῦτον αἴτιον
 γράφω. Ξέρξης δὲ, ἐπεὶ οἱ ἤρесе τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλ- 215
 της κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρὴς γενόμενος ἐπεμπε
 Ὑδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης. ὠρμέατο δὲ περὶ
 λύχων ἀφὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύ-
 την ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ
 Θεσσαλοῖσι κατηγγήσαντο ἐπὶ Φωκέας, τότε ὅτε οἱ Φωκέες
 φράξαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέ-
 μου· ἐκ τε τόσου δὴ κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ Μη-
 λιέσι. Ἐχει δὲ ὥδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἀρχεται μὲν ἀπὸ 216
 τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ῥέοντος,
 οὖνομα δὲ τῷ οὐρεὶ ταύτῃ καὶ τῇ ἀτραπῷ τῷ αὐτὸ κέεται,
 Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν τοῦ οὐ-
 ρεος, λήγει δὲ κατὰ τε Ἀλπηνὸν πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν
 τῶν Λοκρίδων πρὸς τῶν Μηλιέων, καὶ κατὰ Μελάμπν-
 ρόν τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων ἑδρας, τῇ
 καὶ τὸ στενωτάτον ἐστι. Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν 217
 καὶ οὕτω ἔχουσιν οἱ Πέρσαι, τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες,
 ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες οὐ-
 ρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων. ἡὼς τε δὴ
 διέφαινε, καὶ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ τοῦ οὐρεος. κατὰ
 δὲ τοῦτο τοῦ οὐρεος ἐφύλασσον, ὥς καὶ πρότερόν μοι
 δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι ὀπλῖται, ὁνόμενοί τε τὴν σφε-
 τέρην χώραν καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπὸν. ἡ μὲν γὰρ
 κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπ' ὧν εἴρηται, τὴν δὲ διὰ τοῦ
 οὐρεος ἀτραπὸν ἐθελονταὶ Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεω-
 νίδῃ ἐφύλασσον. Ἐμαθὼν δὲ σφεας οἱ Φωκέες ὥδε ἀνα- 218
 βεβηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ
 οὖρος πᾶν ἐὼν θρυῶν ἐπίπλεον. ἦν μὲν δὴ νηνεμία, ψό-
 φου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὥς οἶκός ἦν φύλλων ὑποκε-

- χυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσὶ, ἀνὰ τε ἑδραμον οἱ Φωκέες καὶ
 ἐνέδυνον τὰ ὄπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρήσαν. ὥς
 δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὄπλα, ἐν θώματι ἐγένον-
 το· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδέν σφι φανήσεσθαι ἀντίξου, ἐνε-
 κύρησαν στρατῷ. ἐνθαῦτα Ἰδάρης καταρρωδήσας, μὴ
 οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἶρετο τὸν Ἐπιάτην,
 ὁποδαπὸς εἴη ὁ στρατός, πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε
 τοὺς Πέρσας ὥς ἐς μάχην. οἱ δὲ Φωκέες ὥς ἐβάλλοντο
 τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσι τε καὶ πυκνοῖσι, οἶχοντο φεύ-
 γοντες ἐπὶ τοῦ οὗρος τὸν κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὥς
 ἐπὶ σφέας ὠρμήθησαν ἀρχήν, καὶ παρεσκευάδατο ὥς ἀπο-
 λεόμενοι. Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπι-
 άτην καὶ Ἰδάρηα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον
 219 ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὗρος κατὰ τάχος. Τοῖσι
 δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ μάντις
 Μεγιστήης ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱρὰ ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι
 ἅμα ἦοι σφι θάνατον. ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξ-
 αγγέλλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον. οὗτοι μὲν ἐτι
 νυκτὸς ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόν-
 τες ἀπὸ τῶν ὀκρῶν ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. ἐνθαῦτα
 ἐβουλεύοντο ἱ Ἕλληνες, καὶ σφῶν ἐσχίζοντο αἱ γνώμαι·
 οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον.
 μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ δια-
 σκεδασθέντες κατὰ πόλιν ἕκαστοι ἐτράποντο, οἱ δὲ αὖ-
 220 τῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο. Λέγεται
 δὲ καὶ, ὥς αὐτός σφῶας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπόλων-
 ται κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρευῶσι
 οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἐς τὴν ἦλθον
 φυλάξοντες ἀρχήν. ταύτῃ καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλεῖστος
 εἰμι, Λεωνίδην, ἐπεῖτε αἰσθετο τοὺς συμμάχους ἰόντας
 ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κε-
 λεύσαι σφῶας ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς

ἔχειν· μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίη οὐκ ἐξηλείφετο. ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτησι χρεομένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχάς ἐγειρομένου, ἡ Λακεδαιμόνα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἢ τὸν βασιλέα σφέων ἀπολέσθαι. ταῦτα δὲ σφι ἐν ἔπεσι ἑξαμέτροισι χροῶντα ᾤδε·

Τρῖν δ', ᾧ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,
Ἥ μέγα ἄστν ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσείδῃσι
Πέρθεται, ἢ τὸ μὲν οὐκί, ἀφ' Ἡρακλέος δὲ γενέθλης
Πενθήσει βασιλῇ φθίμενον Λακεδαιμόνος οὔρος.
Οὐ γὰρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων
Ἀντιβίην· Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· οὐδὲ ἔφημι
Σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἕτερον διὰ πάντα δάσσηται.

Ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην, καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους μᾶλλον ἢ γνώμῃ διενειχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἰχεσθαι τοὺς οἰχομένους. Μαρτύριον δὲ μοι καὶ τότε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε· οὐ γὰρ μούνον τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ τὸν μάντιν, ὃς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίην τὸν Ἀκαρνήνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τοῦτον τὸν εἰπαντα ἐκ τῶν ἱρώων τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων, ἵνα μὴ συναπόληταί σφι. ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπελείπετο, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἔόντα οἱ μουννογενέα, ἀπέπεμψε. Οἱ μὲν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι οἰχοντό τε ἀπίοντες καὶ ἐπέιθοντο Λεωνίδῃ, Θεσπιδέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μούνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι· κατεῖχε γὰρ σφεας Λεωνίδης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιεύμενος, Θεσπιδέες δὲ ἐκόντες μάχιστα, οἳ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς

μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέ-
θανον. ἐστρατήγῃ δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμεω.

- 223 Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιή-
σατο, ἐπισχὼν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθῶρην
πρόσοδον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὐ-
τω. ἀπὸ γὰρ τοῦ οὐρεος ἡ κατάβασις συντομωτέρη τέ ἐστι
καὶ βραχύτερος ὁ χῶρος πολλὸν ἢ περὶ ἡ περιόδός τε καὶ
ὀνάβασις. οἳ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξην προσήισαν,
καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνες, ὥς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἐξο-
δὸν ποιεῦμενοι, ἤδη πολλῷ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπέξη-
σαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ ἀνέχενος. τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ
τείχεος ἐφυλάσσετο, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπ-
εξιόντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο, τότε δὲ συμμίσγον-
τες ἔξω τῶν στεινῶν ἐπιπτον πλήθει πολλοὶ τῶν βαρβά-
ρων· ὁπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστι-
γας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύ-
νοντες, πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν
καὶ διεφθείροντο, πολλῷ δ' ἔτι πλεῦνες κατεπατέοντο
ζῶοι ὑπ' ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου.
ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντά σφι ἔσεσθαι θάνατον
ἐκ τῶν περιούτων τὸ οὐρος, ἀπεδείκνυντο ῥώμης ὅσοι
εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους, παραχρεόμενοι τε καὶ
224 ἀτέοντες. Δούρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηνι-
καῦτα ἐτύγγανε κατεηγότα ἤδη, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διε-
γάζοντο τοὺς Πέρσας. καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πό-
νῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ
οὐνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὥς ἀνδρῶν ἀξίων γε-
νομένων ἐπυθόμην τὰ οὐνόματα, ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάν-
των τῶν τριηκοσίων. καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐν-
θαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοί, ἐν δὲ δὴ καὶ Δα-
ρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης, ἐκ τῆς
Ἀρτάνεω θυγατρὸς Φραταγούνης γεγονότες Δαρείῳ.

δὲ Ἀρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ βασιλέως ἦν ἀδελφεός, Τιστάσπεος δὲ τοῦ Ἀρσάμεος παῖς, ὃς καὶ ἐκδιδοὺς τὴν θυγατέρα Δαρείῳ τὸν οἶκον πάντα τὸν ἑαυτοῦ ἐπέδωκε ὥς μούνου οἱ ἐούσης ταύτης τέκνου. Ξέρξεώ τε δὴ δύο 225 ἀδελφοὶ ἐνθαυτὰ λίπτουσι μαχόμενοι ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω, Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγένετο πολλὸς ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνεστήκει μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγέροντο. ὥς δὲ τούτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἐτεροιοῦτο τὸ νεῖκος. ἐς τε γὰρ τὸ στενὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὀπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος, ἐλθόντες ἵζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἅλεις οἱ ἄλλοι πλην Θηβαίων. ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρῃσι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγγανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἐρυμα τοῦ τεύχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περιστάδόν.

Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομέ- 226 νων, ὅμως λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης, τὸν τόδε φασὶ εἰπεῖν τὸ ἔπος πρὶν ἢ συμμῖξαι σφέας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τεν τῶν Τρηχινίων, ὥς ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπίωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὀιστῶν ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτό τι πλήθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοις εἰπεῖν, ἐν ἀλογίῃ ποιούμενον τὸ τῶν Μήδων πλήθος, ὥς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξείνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα ἐπεὰ φασὶ Διηνέκεα τὸν Λακεδαι-

- 227 μόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. Μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεύ-
σαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφεοί, Ἀλφεύς τε καὶ
Μάρων Ὀρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμειε μύ-
228 λιστα τῷ οὐνομα ἦν Διθύραμβος Ἀρματίδew. Θαφθεῖσι
δὲ σφι αὐτοῦ ταύτῃ, τῇ περ ἔπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον
τελευτήσασι ἢ ὑπὸ Λεωνίδew ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι,
ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τὰδε·

Μυριάσιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο

Ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρ-
τιήτῃσι ἰδίῃ·

Ὡ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε

Κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε·

Μνῆμα τόδε κλειτοῦ Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι

Σπερχεῖον ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,

Μάντιος, ὃς τότε Κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς

Οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.

Ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος
ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονές εἰσι σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες,
τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίew Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός
ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράφας.

- 229 Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εὐρυτόν τε
καὶ Ἀριστόδημον, παρεὺν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῶ
λόγῳ χρησαμένοισι ἢ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην, ὥς
μεμετιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδew
καὶ κατεκέατο ἐν Ἀλπηνοῖσι ὀφθαλμιεῦντες ἐς τὸ ἔσχατον,
ἢ εἰ γε μὴ ἐβούλonto νοστήσαι, ἀποθανεῖν ἅμα τοῖσι ἄλ-
λοισι, παρεὺν σφι τούτων τὰ ἕτερα ποιεῖν οὐκ ἐθέλησαν
ὁμοφρονέειν, ἀλλὰ γνώμῃ διενειχθέντας Εὐρυτόν μὲν
πνυθόμενον τὴν τῶν Περσέων περιόδον, αἰτήσαντά τε τὰ
ὄπλα καὶ ἐνδύντα, ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τὸν εἰλωτα ἐς

τοὺς μαχομένους, ὅπως δὲ αὐτὸν ἤγαγε, τὸν μὲν ἀγα-
 ρόντα οἶχεσθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπεύοντα ἐς τὸν ὄμι-
 λον διαφθαρῆναι, Ἀριστόδημον δὲ λειποψυχέοντα λει-
 φθῆναι. εἰ μὲν νυν ἦν μούνον Ἀριστόδημον ἀλγῆσαντα
 ἀπονοστήσαι ἐς Σπάρτην, ἣ καὶ ὁμοῦ σφεων ἀμφοτέρων
 τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ οὐκ ἂν σφι Σπαρ-
 τιήτας μῆνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι, νυνὶ δὲ τοῦ μὲν αὐ-
 τῶν ἀπολομένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προ-
 φάσιος, οὐκ ἐθέλησαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκάως
 σφι ἔχειν μηνῖσαι μεγάλως Ἀριστοδήμῳ. Οἱ μὲν νυν οὐ- 230
 τω σωθῆναι λέγουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρτην καὶ διὰ
 πρόφασιν τοιήνδε, οἱ δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρα-
 τοπέδου, ἐξεὶν αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην,
 οὐκ ἐθέλῃσαι, ἀλλ' ὑπομείναντα ἐν τῇ ὁδῷ περιγενέσθαι,
 τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀπο-
 θανεῖν. Ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ Ἀριστόδημος 231
 ὕνειδός τε εἶχε καὶ ἀτιμίην· πάσχων δὲ τοιαύδε ἡτίμωτο·
 οὔτε οἱ πῦρ οὐδέεις ἔναυε Σπαρτιητέων οὔτε διελέγετο,
 ὕνειδός τε εἶχε ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλούμενος. ἀλλ'
 ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῇσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπε-
 νευχθεῖσάν οἱ αἰτίην. Λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφθέν- 232
 τα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων περι-
 γενέσθαι, τῷ οὐνομα εἶναι Παντίτην· νοστήσαντα δὲ τοῦ-
 τιν ἐς Σπάρτην, ὡς ἡτίμωτο, ἀπάγξασθαι. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, 233
 τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε, τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλή-
 σων εὐόντες ἐμάχοντο ὑπ' ἀναγκαιῆς ἐχόμενοι πρὸς τὴν
 βασιλέως στρατιήν, ὡς δὲ εἶδον κατυπέτερα τῶν Περ-
 σέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ τῶν σὺν Λεωνίδῃ
 Ἑλλήνων ἐπειρομένων ἐπὶ τὸν κολωνὸν ἀποσχισθέντες
 τούτων χεῖρας τε προέτεινον καὶ ἥισαν ἄσπον τῶν βαρ-
 βάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς καὶ
 μηδίζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδυσαν βασι-

λεί, ὑπὸ δὲ ἀναγκαίης ἐχόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο, καὶ ἀναίτιοι εἶεν τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλέϊ· ὥστε ταῦτα λέγοντες περιεγίνοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τῶν λόγων τούτων μάρτυρας. Οὐ μέντοι τὰ γε πάντα εὐτύχησαν· ὥς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ βάρβαροι ἐλθόντας, τοὺς μὲν τινὰς καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῖνας αὐτῶν κελεύσαντος Ξέρξεω ἔστιζον στίγματα βασιλῆα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω, τοῦ τὸν παῖδα Εὐρύμαχον χρόνῳ μετέπειτεν ἐφόνευσαν Πλαταιέες στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων καὶ σχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

- 234 Οἱ μὲν δὴ περὶ Θερμοπύλας Ἕλληνες οὕτω ἡγωνίσαντο, Ξέρξης δὲ καλέσας Δημάρτητον εἰρώτα ἀρξάμενος ἐνθένδε· Δημάρhte, ἀνὴρ εἰς ἀγαθός· τεκμαίρομαι δὲ τῇ ἀληθείῃ· ὅσα γὰρ εἶπας, ἅπαντα ἀπέβη οὕτω. νῦν δέ μοι εἰπέ, κόσσοι τινές εἰσι οἱ λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τούτων ὁκόσοι τοιοῦτοι τὰ πολέμια, εἴτε καὶ ἅπαντες. Ὁ δ' εἶπε· Ὡ βασιλεῦ, πλῆθος μὲν πάντων τῶν Λακεδαιμονίων πολλὸν καὶ πόλεις πολλαί· τὸ δὲ ἐθέλεις ἐκμαθεῖν, εἰδήσεις· ἔστι ἐν τῇ Λακεδαίμονι Σπάρτη πόλις ἀνδρῶν ὀκτακισχιλίων μάλιστα, καὶ οὗτοι πάντες εἰσὶ ὅμοιοι τοῖσι ἐνθάδε μαχεσαμένοισι· οἳ γε μὴν ἄλλοι Λακεδαιμόνιοι τούτοισι μὲν οὐκ ὅμοιοι, ἀγαθοὶ δέ. Εἶπε πρὸς ταῦτα Ξέρξης· Δημάρhte, τέφ τρόπῳ ἀπονητότατα τῶν ἀνδρῶν τούτων ἐπικρατήσομεν; ἴθι ἐξηγέο. σὺ γὰρ ἔχεις αὐτῶν τὰς διεξόδους τῶν βουλευμάτων οἷα βασι-
 235 λεύς γενόμενος. Ὁ δὲ ἀμείβετο· Ὡ βασιλεῦ, εἰ μὲν δὴ συμβουλευεαί μοι προθύμως, δίκαιόν μὲ σοὶ ἔστι φράζειν τὸ ἄριστον. εἰ τῆς ναυτικῆς στρατιῆς νέας τριηκοσίας ἀποστείλεις ἐπὶ τὴν Λακκιναν χώραν. ἔστι δὲ ἐπ' αὐτῇ νῆσος ἐπικειμένη, τῇ οὖνομά ἐστι Κύθηρα, τὴν Χίλων ἀνὴρ παρ' ἡμῖν σφωτάτος γενόμενος κέρδος μέ

ζον ἔφη εἶναι Σπαρτιήτησι κατὰ τῆς θαλάσσης καταδε-
 δυκέναι μᾶλλον ἢ ὑπερέχειν, αἰεί τι προσδοκῶν ἀπ' αὐ-
 τῆς τοιοῦτο ἔσεσθαι οἷόν τι ἐγὼ ἐξηγήσομαι, οὔτι τὸν σὸν
 στόλον προειδώς, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως φοβεόμενος ἀν-
 δρῶν στόλον. ἐκ ταύτης ὦν τῆς νήσου ὀρμεόμενοι φο-
 βούντων τοὺς Λακεδαιμονίους. παροίκου δὲ πολέμου σφι
 ἐόντος οἰκῆριον οὐδὲν δεινὸν ἔσονται τοι, μὴ τῆς ἄλλης
 Ἑλλάδος ἀλίσκομένης ὑπὸ τοῦ πεζοῦ βωθέωσι ταύτην.
 καταδουλωθείσης δὲ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, ἀσθενὲς ἤδη τὸ
 Λακωνικὸν μῦνον λείπεται. ἦν δὲ ταῦτα μὴ ποιῆς, τάδε
 τοι προσδόκα ἔσεσθαι· ἔστι τῆς Πελοποννήσου ἰσθμὸς
 στενός· ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ πάντων Πελοποννησίων συν-
 ρησάντων ἐπὶ σοὶ μάχας ἰσχυροτέρας ἄλλας τῶν γενο-
 μένων προσδέκεο ἔσεσθαι τοι. ἐκεῖνο δὲ ποιήσαντι ἀμα-
 χητὶ ὃ τε ἰσθμὸς οὗτος καὶ αἱ πόλεις προσχωρήσουσι.
 Λέγει μετὰ τοῦτον Ἀχαιμένης ἀδελφεός τε ἐὼν Ξέρξῳ 236
 καὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ στρατηγός, παρατυχὼν τε τῷ
 λόγῳ καὶ δέσας μὴ ἀναγνωσθῇ Ξέρξης ποιέειν ταῦτα·
 ὦ βασιλεῦ, ὀρέω σε ἀνδρὸς ἐνδεκόμενον λόγους, ὃς φθο-
 νέει τοι εὖ πρήσσοντι ἢ καὶ προδιδῶι πρήγματα τὰ σά.
 καὶ γὰρ δὴ καὶ τρόποισι τοιούτοισι χρεόμενοι οἱ Ἕλληνες
 χαίρουσι· τοῦ τε εὐτυχέειν φθονέουσι καὶ τὸ χρεῖσθαι
 στυγέουσι. εἰ δ' ἐπὶ τῇσι παρεούσῃσι τύχησι, τῷ νέες
 νεναυηγῆκασι τετρακόσαιο, ἄλλας ἐκ τοῦ στρατοπέδου
 τριηκοσίας ἀποπέμψεις περιπλώειν Πελοπόννησον, ἀξιό-
 μαχοί τοι γίνονται οἱ ἀντίπαλοι· ἀλῆς δὲ ἐὼν ὁ ναυτικὸς
 στρατὸς δυσμεταχειρίσιτός τε αὐτοῖσι γίνεται, καὶ ἀρχὴν
 οὐκ ἀξιόμαχοί τοι ἔσονται, καὶ πᾶς ὁ ναυτικὸς τῷ πεζῷ
 ἀρήξει καὶ ὁ πεζὸς τῷ ναυτικῷ ὁμοῦ πορευόμενος· εἰ δὲ
 διασπάσεις, οὔτε σὺ ἔσαι ἐκείνοισι χρήσιμος οὔτε ἐκεῖ-
 νοι σοί. τὰ σεωντοῦ δὲ τιθέμενος εὖ γνώμην ἔχε τὰ τῶν
 ἀντιπολέμων μὴ ἐπιλέγεσθαι πρήγματα, τῇ τε στήσονται

- τὸν πόλεμον, τὰ τε ποιήσουσι, ὅσοι τε πλῆθος εἰσὶ. Ἰα-
 νολ γὰρ ἐκεῖνοί γε αὐτοὶ ἑωντῶν πέρι φροντίζειν εἰσὶ,
 ἡμεῖς δὲ ἡμέων ὥσαύτως. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἦν ἴωσι ἀν-
 τία Πέρσῃσι ἐς μάχην, οὐδὲν τὸ παρεὸν τρωμα ἀνιέν-
 237 ται. Ἀμείβεται Ξέρξης τοισίδε· Ἀχαίμενες, εὐ τέ μοι δο-
 κέεις λέγειν καὶ ποιήσω ταῦτα. Δημάρετος δὲ λέγει μὲν
 τὰ ἄριστα ἔλπεται εἶναι ἐμοί, γνώμη μέντοι ἑσσοῦνται ὑπὸ
 σεῦ. οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνό γε ἐνδέξομαι, ὅπως οὐκ εὐνοέει
 τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι, τοῖσί τε λεγομένοισι πρότερον ἐκ
 τούτου σταθμουμένου καὶ τῷ ἔοντι, ὅτι πολιήτης μὲν πο-
 λιήτῃ εὐ πρήσσοντι φθονέει καὶ ἔστι δυσμενὴς τῇ σιγῇ,
 οὐδ' ἂν συμβουλευομένου τοῦ ἀστοῦ πολιήτης ἀνὴρ τὰ
 ἄριστα οἱ δοκέοντα εἶναι ὑποθέοιτο, εἰ μὴ πρόσω ἀρετῆς
 ἀνήκοι· σπάνιοι δ' εἰσὶ οἱ τοιοῦτοι· ξείνος δὲ ξείνῳ εὐ
 πρήσσοντι ἔστι εὐμενέστατον πάντων, συμβουλευόμενοι
 τε ἂν συμβουλεύσειε τὰ ἄριστα. οὕτω δ' ἂν κακολογίης πέρι
 τῆς ἐς Δημάρετον, ἔοντος ἐμοί ξείνου, ἔχεσθαι τινα τοῦ
 238 λοιποῦ κελεύω. Ταῦτα εἰπας Ξέρξης διεξῆγε διὰ τῶν νε-
 κρῶν, καὶ Λεωνίδεω, ἀκηκοὺς ὅτι βασιλεὺς τε ἦν καὶ
 στρατηγὸς Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας τὴν
 κεφαλὴν ἀνασταυρῶσαι. δὴλά μοι πολλοῖσι μὲν καὶ ἄλ-
 λοις τεκμηρίοις, ἐν δὲ καὶ τῷδε οὐκ ἥκιστα γέγονε, ὅτι
 βασιλεὺς Ξέρξης πάντων δὴ μάλιστα ἀνδρῶν ἐθυμώθη
 ζῶντι Λεωνίδῃ· οὐ γὰρ ἂν κοτε ἐς τὸν νεκρὸν ταῦτα
 παρενόμῃσε, ἐπεὶ τιμᾶν μάλιστα νομίζουσι τῶν ἐγὼ οἶδα
 ἀνθρώπων Πέρσαι ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέμια. Οἱ μὲν
 239 δὴ ταῦτα ἐποίευν, τοῖσι ἐπετέτακτο ποιεῖν. Ἄνειμι δὲ
 ἐκείσε τοῦ λόγου, τῇ μοι πρότερον ἐξέλιπε. Ἐπύθοντο
 Λακεδαιμόνιοι ὅτι βασιλεὺς στέλλοιτο ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
 πρῶτοι, καὶ οὕτω δὴ ἐς τὸ χρηστήριον τὸ ἐς Δελφοὺς ἀπέ-
 πεμψαν, ἐνθα δὴ σφι ἐχρήσθη τὰ ὀλίγα πρότερον εἶπον·
 ἐπύθοντο δὲ τρόπῳ θωμασίῳ. Δημάρετος γὰρ ὁ Ἀρί-

στῆνος φυγῶν ἐς Μήδους, ὥς μὲν ἐγὼ δοκέω, καὶ τὸ οἰκὸς ἐμοὶ συμμάχεται, οὐκ ἦν εὖνοος Λακεδαιμονίοισι, πάρεστι δὲ εἰκάξειν, εἴτε εὐνοίῃ ταῦτα ἐποίησε εἴτε καὶ καταχαίρων· ἐπεὶ τε γὰρ Ξέρξης ἔδοξε στρατηλατέειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἔων ἐν Σούσοισι ὁ Δημάργτος καὶ πυνθόμενος ταῦτα ἡθέλησε Λακεδαιμονίοισι ἐξαγγεῖλαι. ἄλλως μὲν δὴ οὐκ εἶχε σημῆναι· ἐπικίνδυνον γὰρ ἦν μὴ λαμφθεῖν· ὁ δὲ μηχανᾶται τοιάδε· δελτίον δίπτυχον λαβὼν τὸν κηρὸν αὐτοῦ ἐξέκνησε, καὶ ἔπειτεν ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ δελτίου ἔγραψε τὴν βασιλέος γνώμην, ποιήσας δὲ ταῦτα ὀπίσω ἐπέτηξε τὸν κηρὸν ἐπὶ τὰ γράμματα, ἵνα φερόμενον κεινὸν τὸ δελτίον μηδὲν πρῆγμα παρέχοι πρὸς τῶν ὁδοφυλάκων. ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπῖκετο ἐς τὴν Λακεδαίμονα, οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν γε δὴ σφι, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, Κλεομένεος μὲν θυγάτηρ, Λεωνίδεω δὲ γυνὴ Γοργῶ ὑπέθετο ἐπιφρασθεῖσα αὐτῇ, τὸν κηρὸν κινᾶν κελεύουσα, καὶ εὐρήσειν σφέας γράμματα ἐν τῷ ξύλῳ. πειθόμενοι δὲ εὗρον καὶ ἐπελέξαντο, ἔπειτεν δὲ τοῖσι ἄλλοις Ἑλλήσι ἐπέστειλαν. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτω λέγεται γενέσθαι.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΟΓΔΟΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΟΤΡΑΝΙΑ.

ΟΙ ΔΕ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες 1
ἦσαν οὕδε· Ἀθηναῖοι μὲν νέας παρεχόμενοι ἑπτὰ καὶ εἰ-
κοσι καὶ ἑκατόν· ὑπὸ δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίας Πλα-

HEROD. II.

15

- ταιέες, ἅπειροι τῆς ναυτικῆς εἶντες, συνεπλήρουν τοῖς Ἀθηναίοισι τὰς νέας· Κορίνθιοι δὲ τεσσαράκοντα νέας παρείχοντο, Μεγαρέες δὲ εἴκοσι. καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρουν εἴκοσι Ἀθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας, Αἰγινῆται δὲ ὀκτωκαίδεκα, Σικυώνιοι δὲ δυοκαίδεκα, Λακεδαιμόνιοι δὲ δέκα, Ἐπιδαύριοι δὲ ὀκτώ, Ἐρετριέες δὲ ἑπτὰ, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Στυρῆες δὲ δύο καὶ Κεῖροι δύο τε νέας καὶ πεντηκοντέρους δύο. Λοκροὶ δὲ σφι οἱ Ὀπούντιοι
- 2 ἐπεβώθειον πεντηκοντέρους ἔχοντες ἑπτὰ. Ἦσαν μὲν οὖν οὗτοι οἱ στρατευόμενοι ἐπ' Ἀρτεμίσιον, εἰρηται δέ μοι καὶ ὅσον τὸ πλῆθος ἑκάστοι τῶν νεῶν παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισῶν νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, μία καὶ ἑβδομήκοντα καὶ διηκόσια. τὸν δὲ στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κράτος ἔχοντα παρείχοντο Σπαρτιῆται Εὐρυβιάδεα τὸν Εὐρυκλείδew. οἱ γὰρ σύμμαχοι οὐκ ἔφασαν, ἦν μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονεύῃ, Ἀθηναίοισι ἐψεσθαι ἡγεομένοισι, ἀλλὰ λύσειν τὸ μέλλον ἐψε-
- 3 σθαι στράτευμα. Ἐγένετο γὰρ κατ' ἀρχὰς λόγος, πρὶν ἢ καὶ εἰς Σικελίην πέμπειν ἐπὶ συμμαχίην, ὥς τὸ ναυτικὸν Ἀθηναίοισι χρεῶν εἴη ἐπιτράπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων εἶκον οἱ Ἀθηναῖοι, μέγα πεποιημένοι περιεῖναι τὴν Ἑλλάδα, καὶ γνόντες, εἰ στασιάσουσι περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὥς ἀπολέεται ἡ Ἑλλὰς, ὀρθὰ νοεῦντες· στάσις γὰρ ἔμφυλος πολέμου ὁμοφρονέοντος τοσούτω κακίῳ ἐστι, ὅσῳ πόλεμος εἰρήνης. Ἐπιστάμενοι ὦν αὐτοὶ τοῦτο οὐκ ἀντέτεινον, ἀλλ' εἶκον, μέχρι ὅσου κάρτα ἐδέοντο αὐτῶν, ὥς διέδεξαν. ὥς γὰρ δὴ ὠσάμενοι τὸν Πέρσῃ περὶ τῆς ἐκείνου ἡδὴ τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφασιν τὴν Παυσανίew ὕβριν προῖσχύμενοι ἀπέλκοντο τὴν ἡγεμονίην τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστε-
- 4 ρον ἐγένετο· Τότε δὲ οὗτοι οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμίσιον Ἑλλήνων ἀπικόμενοι ὥς εἶδον νέας τε πολλὰς καταχθείσας ἐ-

τὰς Ἀφειτὰς καὶ στρατιῆς ἅπαντα πλέα, ἐπεὶ αὐτοῖσι πα-
ρὰ δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἢ ὡς αὐ-
τοὶ κατεδόκεον, καταρρωδήσαντες δρησμον ἐβουλεύοντο
ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. γνόντες δὲ
σφρας οἱ Εὐβοεῖς ταῦτα βουλευομένους ἐδέοντο Εὐρυ-
βιάδew προσμεῖναι χρόνον ὀλίγον, ἔστ' ἂν αὐτοὶ τέκνα
τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκθέωνται. ὡς δὲ οὐκ ἐπειθον, με-
ταβάντες τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν πείδουσι Θεμιστο-
κλέα ἐπὶ μισθῷ τριήκοντα ταλάντοισι, ἐπ' ᾧ τε καταμεί-
ναντες πρὸ τῆς Εὐβοίης ποιήσονται τὴν ναυμαχίην. Ὁ 5
δὲ Θεμιστοκλῆς τοὺς Ἕλληνας ἐπισχεῖν ὥδε ποιέει· Εὐ-
ρυβιάδῃ τούτων τῶν χρημάτων μεταδιδοῖ πέντε τάλαντα
ὡς παρ' ἐαυτοῦ δῆθεν διδούς. ὡς δὲ οἱ οὗτος ἀνεπέπει-
στο· Ἀδείμαντος γάρ ὁ Ὠκύτου Κορινθίων στρατηγὸς
τῶν λοιπῶν ἦσπαιρε μῦθος, φάμενος ἀποπλώσεσθαί τε
ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ οὐ παραμενέειν· πρὸς δὲ τοῦτον
εἶπε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπομόσας· Οὐ σύ γε ἡμεῖς ἀπολεί-
ψεις, ἐπεὶ τοι ἐγὼ μέζω δῶρα δώσω, ἢ βασιλεὺς ἂν τοι
ὁ Μῆδων πέμψει ἀπολιπόντι τοὺς συμμαχοὺς. Ταῦτά τε
ἅμα ἠγόρευε καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν νέα τὴν Ἀδείμαντος τά-
λαντα ἄργυρίου τρία. οὗτοί τε δὴ πληγέντες δῶροισι
ἀναπεπεισμένοι ἦσαν, καὶ τοῖσι Εὐβοεῦσι ἐκεχάριστο, αὐ-
τὸς τε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκέρδηνε, ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ
ἔχων, ἀλλ' ἠπιστέατο οἱ μεταλαβόντες τούτων τῶν χρη-
μάτων, ἐκ τῶν Ἀθηνέων ἔλθειν ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ τὰ
χρήματα.

Οὕτω δὲ κατέμεινάν τε ἐν τῇ Εὐβοίῃ καὶ ἐναυμά- 6
χησαν. ἐγένετο δὲ ὥδε· ἐπεῖτε δὴ ἐς τὰς Ἀφειτὰς περὶ
δειλὴν πρωτὴν γινομένην ἀπὶ κατὰ οἱ βάρβαροι, πνυθό-
μενοι μὲν ἔτι καὶ πρότερον περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ναυλο-
χεῖν νέας Ἑλληνίδας ὀλίγας, τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες, πρό-
θυμοι ἦσαν ἐπιχειρεῖν, εἰ κως ἔλοιεν αὐτάς. ἐκ μὲν δὴ

τῆς ἀντίης προσπλώειν οὐκ ἔστιν ἐδόκει τῶνδε εἵνεκεν, μή πως ἰδόντες οἱ Ἕλληνες προσπλώοντας ἐς φυγὴν ὀρμήσειαν, φεύγοντας τε εὐφρόνη καταλαμβάνη· καὶ ἐμελλον δὴθεν ἐκφρεῦξασθαι, ἔδεε δὲ μηδὲ πυρφόρου τῷ ἐκείνων
 7 λόγῳ ἐκφυγόντα περιγενέσθαι. Πρὸς ταῦτα ὧν τὰδε ἐμνηχανέοντο· τῶν νεῶν ἀπασέων ἀποκρίναντες διηκοσίας περιέπεμπον ἔξωθεν Σκιάθου, ὥς ἂν μὴ ὀφθέωσι ὑπὸ τῶν πολεμίων περιπλώουσαι Εὐβοίαν κατὰ τε Καφηρέα καὶ Γερασσιὸν ἐς τὸν Εὐρίπον, ἵνα δὴ περιλάβοιεν, οἱ μὲν ταύτῃ ἀπικόμενοι καὶ φράξαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσσω φέρουσαν ὁδόν, σφεῖς δὲ ἐπισπόμενοι ἐξ ἐναντίας. ταῦτα βουλευσάμενοι ἀπέπεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ οὐκ ἐν νόῳ ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἕλλησι ἐπιδήσεσθαι, οὐδὲ πρότερον ἢ τὸ σύνθημά σφι ἐμελλε φανήσεσθαι παρὰ τῶν περιπλώοντων ὡς ἡκόντων. ταύτας μὲν δὴ περιέπεμπον, τῶν δὲ λοιπέων νεῶν ἐν τῇσι
 8 Ἀφετήσι ἐποιεῦντο ἀριθμόν. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ οὗτοι ἀριθμόν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν ἣν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος δ्यूτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἀριστος, ὅς καὶ ἐν τῇ ναυηγίῃ τῇ κατὰ τὸ Πήλιον γενομένη πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσησι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο, οὗτος ὁ Σκυλλίης ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσειν ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐ γὰρ οἱ παρέσχε ὥς τότε. ὅτε μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν ἔτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἕλληνας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως, θαυμάζω δὲ, εἰ τὰ λεγόμενά ἐστι ἀληθέα. λέγεται γάρ, ὡς ἐξ Ἀφετέων δὺς ἐς τὴν θάλασσαν οὐ πρότερον ἀνέσχε, πρὶν ἢ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, σταδίους μάλιστα κη τούτους ἐς ὀρθάκοντα διὰ τῆς θαλάσσης διεξελθών. λέγεται μὲν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι ἱκελα περὶ τοῦ ἀνδρός τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα. περὶ μέντοι τούτου γνώμη μοι ἡποδεδέχθω πλοῖον

μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ὥς δὲ ἀπίκετο, αὐτίκα
 ἐσήμηνε τοῖσι στρατηγοῖσι τὴν τε ναυηγίην ὥς γένοιτο,
 καὶ τὰς περιπεμφθείσας τῶν νεῶν περὶ Εὐβοίαν. Τοῦτο οὖν
 δὲ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες λόγον σφίσι αὐτοῖσι ἐδίδουσιν.
 πολλῶν δὲ λεχθέντων ἐνίκα τὴν ἡμέρην ἐκείνην αὐτοῦ
 μείναντάς τε καὶ ἀνίσθεντας, μετέπειτεν νύκτα μέσσην
 παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντᾶν τῇσι περιπλωούσῃσι
 τῶν νεῶν. μετὰ δὲ τοῦτο, ὥς οὐδεὶς σφι ἐπέπλεε, δέλῃην
 ὀψίην γινομένην τῆς ἡμέρης φυλάξαντες αὐτοὶ ἐπανε-
 πλουν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν ποιήσα-
 σθαι βουλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου. Ὁρέον- 10
 τες δὲ σφεας οἱ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ Ξέρξεω καὶ οἱ
 στρατηγοὶ ἐπιπλώοντας νηυσὶ ὀλίγῃσι, πάγχυ σφι μαυλὴν
 ἱπενείκοντες ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας, ἐλπίσαντές σφεας
 εὐπετέως αἰρήσειν, οἰκότες κάρτα ἐλπίσαντες. τὰς μὲν γε
 τῶν Ἑλλήνων ὀρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἐσσιτῶν πλή-
 θεϊ τε πολλαπλησίας καὶ ἄμεινον πλωούσας, καταφρου-
 νήσαντες ταῦτα ἐκυκλοῦντο αὐτοὺς ἐς μέσον. ὅσοι μὲν
 νυν τῶν Ἰώνων ἦσαν εὐνοοὶ τοῖσι Ἕλλησι, ἀέκοντές τε
 ἐστρατεύοντο, συμφορὴν τε ἐποιεῦντο μεγάλην, ὀρέον-
 τες περιεχομένους αὐτοὺς καὶ ἐπιστάμενοι ὥς οὐδεὶς αὐ-
 τῶν ἀπονοστήσει· οὕτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ
 τῶν Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ἡδομένοισι ἦν τὸ
 γινόμενον, ἄμιλλαν ἐποιεῦντο, ὅπως αὐτὸς ἕκαστος πρῶ-
 τος νέᾳ Ἀττικὴν ἐλὼν δῶρα παρὰ βασιλέος λάμψεται.
 Ἀθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλεῖστος ἀνὰ τὰ στρα-
 τόπεδα. Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὥς ἐσήμηνε, πρῶτα μὲν ἀντί- 11
 προφροὶ τοῖσι βαρβάροισι γενόμενοι ἐς τὸ μέσον τὰς πρύ-
 μνας συνήγαγον, δεύτερα δὲ σημήναντος ἔργου εἶχοντο,
 ἐν ὀλίγῃ περ ἀπολαμφθέντες καὶ κατὰ στόμα. ἐνθαῦτα
 τριήκοντα νέας αἰρέουσι τῶν βαρβάρων καὶ τὸν Γόργον
 τοῦ Σαλαμινίων βασιλέως ἀδελφεὸν Φιλάονα τὸν Χέ-

- σιος, λόγιμον ἔοντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νεά τῶν πολεμίων εἶλε ἀνὴρ Ἀθηναῖος Λυκομήδης Αἰσχυραίου, καὶ τὸ ἀριστήριον ἔλαβε οὗτος. τοὺς δ' ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἑτεραλκείως ἀγωνιζομένους νύξ ἐπελθοῦσα διέλυσε. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέπλων, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς Ἀφειτάς, πολλὸν παρὰ δόξαν ἀγωνισάμενοι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Ἀντίδωρος Ἀθηνῆσις μοῦνος τῶν σὺν βασιλεῖ Ἑλλήνων ἔόντων αὐτομολεῖ ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ
- 12 ἔργον ἔδοσαν αὐτῷ χάριν ἐν Σαλαμῖνι. Ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγγέγονε, ἦν μὲν τῆς ὥρης μέσον θέρος, ἐγίνετο δὲ ὕδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης τῆς νυκτὸς καὶ σκληραὶ βρονταὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου· οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια ἐξεφορέοντο ἐς τὰς Ἀφειτάς, καὶ περὶ τε τὰς πρῶρας τῶν νεῶν εἰλέοντο καὶ ἐτάρασσον τοὺς ταρσοὺς τῶν κωπέων. οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκούοντες ταῦτα ἐς φόβον κατιστέατο, ἐλπίζοντες ἀπὸ λείεσθαι ἐς οἷα κακὰ ἦκον· πρὶν γάρ ἢ καὶ ἀναπνεῦσαι σφεας ἔκ τε τῆς ναυηγίης καὶ τοῦ χειμῶνος τοῦ γενομένου κατὰ Πήλιον ὑπέλαβε ναυμαχίη καρτερή, ἔκ δὲ τῆς ναυμαχίης ὄμβρος τε λάβρος καὶ θεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν ὥρμημένα βρονταὶ τε σκληραί.
- 13 Καὶ τοῦτοις μὲν τοιαύτη νύξ ἐγίνετο, τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτῶν περιπλῶειν Εὐβοίαν ἢ αὐτὴ περ' ἐοῦσα νύξ πολλὸν ἦν ἔτι ἀγριωτέρη, τοσούτῳ ὅσῳ ἐν πελάγῃ φερομένοις ἐπέπιπτε, καὶ τὸ τέλος σφί ἐγένετο ἄχαρι· ὥς γὰρ δὴ πλώουσι αὐτοῖσι χειμῶν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγίνετο ἐοῦσι κατὰ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι καὶ οὐκ εἰδότες τῇ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποιέετό τε πᾶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅπως ἂν ἐξισωθεῖν τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν ἠγδὲ πολλῶ πλέον εἴη. Οὗτοι μὲν νυν περὶ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθάροντο, οἱ δὲ ἐν Ἀφειτῇσι βάρβαροι, ὥς σφί ἀσμένιοις ἡμέρῃ ἐπέ-

λαμβε, ἀτρέμας τε εἶχον τὰς νέας, καὶ σφι ἀπεχρᾶτο κα-
 κῶς πρήσσουσι ἡσυχίην ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι. τοῖσι δὲ
 Ἕλλησι ἐπεβώθειον νέες τρεῖς καὶ πεντήκοντα Ἀττικάι.
 αὐταὶ τε δὴ σφεας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι, καὶ ἅμα ἀγ-
 γελίη ἐλθοῦσα ὥς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλώοντες τὴν
 Εὐβοίαν πάντες εἶησαν διεφθαρμένοι ὑπὸ τοῦ γενομένου
 χειμῶνος. φυλάξαντες δὴ τὴν αὐτὴν ὥρην πλώοντες ἐπέ-
 πεισον νηυσὶ Κιλίσσησι, ταύτας δὲ διαφθείραντες, ὥς εὐ-
 φρόνη ἐγένετο, ἀπέπλων ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἀρτεμισίον.
 Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινόν τι ποιησάμενοι οἱ στρατηγοὶ τῶν 15
 βαρβάρων νέας οὕτω σφι ὀλίγας λυμαίνεσθαι καὶ τὰ ἀπὸ
 Ξέρξεω δειμαίνοντες οὐκ ἀνέμειναν ἔτι τοὺς Ἕλληνας
 μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ παρακελευσάμενοι κατὰ μέσον ἡμέρης
 ἀνῆγον τὰς νέας. συνέπιπτε δὲ ὥστε τῇσι αὐτῇσι ἡμέρῃσι
 τὰς ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας καὶ τὰς πεξομαχίας τὰς
 ἐν Θερμοπύλῃσι. ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασ-
 σαν περὶ τοῦ Εὐρίπου, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδην τὴν
 ἐσβολὴν φυλάσσειν. οἱ μὲν δὴ παρακελεύοντο ὅπως μὴ
 παρήσουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους, οἱ δ' ὅπως
 τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα διαφθείραντες τοῦ πόρου κρα-
 τήσουσι. Ὡς δὲ ταξάμενοι οἱ Ξέρξεω ἐπέπλων, οἱ Ἕλ- 16
 ληνες ἀτρέμας εἶχον πρὸς τῷ Ἀρτεμισίῳ. οἱ δὲ βάρβαροι
 μηνοειδὲς ποιήσαντες τῶν νεῶν ἐκυκλέοντο, ὥς περιλά-
 βοιεν αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἕλληνες ἐπανεπλώον τε καὶ
 συνέμισγον. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ παραπλήσιοι ἀλλή-
 λοισι ἐγένοντο. ὁ γὰρ Ξέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάρθεός τε
 καὶ πλήθεος αὐτὸς ὑπ' ἐωυτοῦ ἐπιπτε, ταρασσομένων τε
 τῶν νεῶν καὶ περιπιπτουσέων περὶ ἀλλήλας· ὅμως μέν-
 τοι ἀντεῖχε καὶ οὐκ εἶκε· δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιεῦντο
 ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τράπεσθαι. πολλὰ μὲν δὴ
 τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολ-

λῶ δ' ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. Οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι διέστησαν χωρὶς ἑκάτεροι.

- 17 Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Δέρξεω στρατιωτέων ἡρίστευσαν, οἳ ἄλλα τε ἔργα μεγάλα ἀπεδέξαντο καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον Ἑλληνίδας πέντε. τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ ταύτην τὴν ἡμέρην ἡρίστευσαν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδεω, ὃς δαπάνην οἰκητῆν παρεχόμενος ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε διηχοσίοισι καὶ οἰκητῇ νηϊ.

- 18 Ὡς δὲ διέστησαν ἄσμενοι ἑκάτεροι, ἐς ὄρμον ἠπείγοντο. οἳ δὲ Ἕλληνες ὥς διακριθέντες ἐκ τῆς ναυμαχίης ἀπηλλάχθησαν, τῶν μὲν νεκρῶν καὶ τῶν ναυηγίων ἐπεκράτεον, τρηχέως δὲ περιεφθίντες καὶ οὐκ ἦκιστα Ἀθηναῖοι, τῶν αἰ ἡμίσεια τῶν νεῶν τετρωμένοι ἦσαν, ὀρησμὸν δὲ ἐβουλευόντο ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. Νόψ δὲ λαβὼν ὁ Θεμιστοκλέης, ὥς εἰ ἀπορηγελή ἀπὸ τοῦ βαρβάρου τύ τε Ἰωνικὸν φῦλον καὶ τὸ Καρικόν, οἷοί τε εἶησαν τῶν λοιπῶν κατ' ὑπερθε γενέσθαι, ἐλαυνόντων τῶν Εὐβοέων πρόβατα ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ταύτῃ συλλέξας τοὺς στρατηγούς ἔλεγέ σφι, ὥς δοκέει ἔχειν τινὰ παλάμην, τῇ ἐλπίζοι τῶν βασιλέος συμμάχων ἀποστήσειν τοὺς ἀρίστους. ταῦτα μὲν νυν ἐς τοσοῦτο παρεγύμνου, ἐπὶ δὲ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι τάδε ποιητέα εἶναι σφι ἔλεγε· τῶν τε προβάτων τῶν Εὐβοϊκῶν ὅσα τις ἐθέλοι καταθύνειν κρέσσον γὰρ εἶναι τὴν στρατιὴν ἔχειν ἢ τοὺς πολεμίους, παραίνεέ τε προειπεῖν τοῖσι ἑωυτῶν ἑκάστους πῦρ ἀνακαίειν· κομιδῆς δὲ πέρι τὴν ὥρην αὐτῷ μελήσειν ὥστε ἀσινέας ἀπικέσθαι ἐς τὴν Ἑλλάδα. ταῦτα ἤρεσέ σφι ποιεῖν καὶ αὐτίκα πῦρ ἀνακαυσάμενοι ἐτράποντο πρὸς τὰ πρόβατα.
- 20 Οἳ γὰρ Εὐβοέες παραχρησάμενοι τὸν Βάκιδος χρησμὸν ὥς οὐδὲν λέγοντα, οὔτε τι ἐξεκομίσαντο οὐδὲν οὔτε προσάξαντο ὥς παρεσομένου σφι πολέμου, περιπετέα τε

ἐποιήσαντο σφίσι αὐτοῖσι τὰ πρήγματα. Βάκιδι γὰρ ὧδε ἔχει περὶ τούτων ὁ χρησμός·

Φράξεο, βαρβαρόφωνος ὅταν ζυγὸν εἰς ἄλλα βάλλῃ
Βύβλινον, Εὐβοίης ἀπέχειν πολυμηκάδας αἶγας.

τούτοις δὲ οὐδὲν τοῖσι ἔπεσι χρησαμένοις ἐν τοῖσι τότε παρεούσιν τε καὶ προσδοκίμοις κακοῖσι παρῆν σφι συμφορῇ χρᾶσθαι πρὸς τὰ μέγιστα. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐπρησ- 21
σον, παρῆν δὲ ὁ ἐκ Τρηχίνος κατάσκοπος. ἦν μὲν γὰρ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ κατάσκοπος Πολύας, γένος Ἀντικυρεὺς, τῷ προσετέτακτο, καὶ εἶχε πλοῖον κατῆρες ἐτοῖμον, εἰ παλήσειε ὁ ναυτικὸς στρατὸς, σημαίνειν τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι· ὥς δ' αὐτως ἦν Ἀβρώνιχος ὁ Λυσικλέος Ἀθηναῖος καὶ παρὰ Λεωνίδῃ ἐτοῖμος τοῖσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐοῦσι ἀγγέλλειν τριηκοντέρῳ, ἦν τι καταλαμβάνῃ νεώτερον τὸν πεζόν. οὗτος ὦν ὁ Ἀβρώνιχος ἀπικόμενός σφι ἐσήμαινε τὰ γεγονότα περὶ Λεωνίδην καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ ὥς ἐπύθοντο ταῦτα, οὐκέτι ἐς ἀναβολὰς ἐποιεῦντο τὴν ἀποχώρησιν, ἐκομίζοντο δὲ ὥς ἕκαστοι ἐτάχθησαν, Κορίνθιοι πρῶτοι, ὕστατοι δὲ Ἀθηναῖοι. Ἀθη- 22
ναίων δὲ νέας τὰς ἄριστα πλωούσας ἐπιλεξάμενος Θερμοστοκλῆς ἐπορεύετο περὶ τὰ πότιμα ὕδατα, ἐντάμνων ἐν τοῖσι λίθοις γράμματα, τὰ Ἴωνες ἐπελθόντες τῇ ὕστεραίῃ ἡμέρῃ ἐπὶ τὸ Ἀρτεμισίον ἐπελέξαντο. τὰ δὲ γράμματα τάδε ἔλεγε· Ἄνδρες Ἴωνες, οὐ ποιεῖτε δίκαια ἐπὶ τοὺς πατέρας στρατευόμενοι καὶ τὴν Ἑλλάδα καταδουλούμενοι. ἀλλὰ μάλιστα μὲν πρὸς ἡμῶν γίνεσθε· εἰ δὲ ὑμῖν ἐστὶ τοῦτο μὴ δυνατόν ποιῆσαι, ὑμεῖς δὲ ἔτι καὶ νῦν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν ἔξεσθε καὶ αὐτοί, καὶ τῶν Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποιέειν· εἰ δὲ μηδέτερον τούτων οἶόν τε γίνεσθαι, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαιῆς μέζονος κατέβρυχε ἢ ὥστε ἀπίστασθαι, ὑμεῖς γε ἐν τῷ ἔργῳ, ἐπεὶ ἀν- μίσγωμεν, ἐθέλοκακέετε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμῶν γε-

- γόνετε καὶ ὅτι ἀρχῆθεν ἡ ἐχθρὴ πρὸς τὸν βάρβαρον ἀν-
 ὁμῶν ἡμῖν γέγονε. Θεμιστοκλῆς δὲ ταῦτα ἔγραψε, δο-
 κέειν ἔμοι, ἐπ' ἀμφοτέρω νοέων, ἵνα ἢ λαθόντα τὰ γραμ-
 ματα βυσιλέα Ἴωνας ποιήσῃ μεταβαλεῖν καὶ γενέσθαι
 πρὸς ἑωυτῶν, ἢ ἐπεῖτε ἀνενειχθῇ καὶ διαβληθῇ πρὸς
 Ξέρξην, ἀπίστους ποιήσῃ τοὺς Ἴωνας καὶ τῶν ναυμα-
 23 χιῶν ἀντοὺς ἀπόσχη. Θεμιστοκλῆς μὲν ταῦτα ἐνέγραψεν
 τοῖσι δὲ βαρβάροισι αὐτίκα μετὰ ταῦτα πλοῖφ ἤλθε ἀνὴρ
 Ἰστιαεὺς ἀγγέλλων τὸν ὄρησμον τὸν ἀπ' Ἀρτεμισίου
 τῶν Ἑλλήνων. οἱ δ' ὑπ' ἀπιστίας τὸν μὲν ἀγγέλλοντα
 εἶχον ἐν φυλακῇ, νέας δὲ ταχέας ἀπέστειλαν προκατοψά-
 μένας. ἀπαγγειλάντων δὲ τούτων τὰ ἦν, οὕτω δὴ ἅμα
 ἡλίφ σκιδναμένω πᾶσα ἡ στρατιὴ ἐπλωε ἁλὸς ἐπὶ τὸ Ἀρ-
 τεμίσιον. ἐπισχόντες δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ μέχρι μέσο-
 ῆμέρης, τὸ ἀπὸ τούτου ἐπλων ἐς Ἰστίαϊαν. ἀπικόμενοι
 δὲ τὴν πόλιν ἔσχον τῶν Ἰστιαίων, καὶ τῆς Ἑλλοπίης μορ-
 ρης, γῆς δὲ τῆς Ἰστιαϊήτιδος τὰς παραθαλασσίας κώμας
 24 πᾶσας ἐπέδραμον. Ἐνθαῦτα δὲ τούτων ἐόντων Ξέρξης
 ἐτοιμασάμενος τὰ περὶ τοὺς νεκροὺς ἐπεμπε ἐς τὸν ναυ-
 τικὸν στρατὸν κήρυκα· προετοιμάσατο δὲ τάδε· ὅσοι τοῦ
 στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ ἦσαν νεκροὶ ἐν Θερμοπύλῃσι ἤσαν
 δὲ καὶ δύο μυριάδες, ὑπολιπόμενος τούτων ὡς χίλιον
 τοὺς λοιποὺς τάφρους ὀρυζάμενος ἔθαψε, φυλλάδα τι-
 ἐπιβαλὼν καὶ γῆν ἐπαμνησάμενος, ἵνα μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ
 τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ. ὥς δὲ διέβη ἐς τὴν Ἰστίαϊαν
 κήρυξ, σύλλογον ποιησάμενος παντὸς τοῦ στρατοπέδου
 ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες σύμμαχοι, βασιλεὺς Ξέρξης τῷ βου-
 λομένῳ ὑμέων παραδιδοῖ ἐκλιπόντα τὴν τάξιν καὶ ἐλ-
 θόντα θηήσασθαι, ὅπως μάχεται πρὸς τοὺς ἀνοήτου-
 τῶν ἀνθρώπων, οἳ ἥλπισαν τὴν βασιλέος δύναμιν ὑπερ-
 25 βυλέεσθαι. Ταῦτα ἐπαγγειλαμένου, μετὰ ταῦτα οὐδὲ
 ἐγένετο πλοίων σπανιώτερον. οὕτω πολλοὶ ἤθελον θηῆναι

σασθαι. διαπεραιωθέντες δὲ ἐθνεῦντο διεξιόντες τοὺς
 νεκρούς· πάντες δὲ ἠπιστέατο τοὺς κειμένους εἶναι πάν-
 τας Λακεδαιμονίους καὶ Θεσπιέας, ὀρέοντες καὶ τοὺς εἴ-
 λωτας. οὐ μὲν οὐδ' ἐλάνθανε τοὺς διαβεβηκότας Ξέρξης
 ταῦτα προήξας περὶ τοὺς νεκρούς τοὺς ἑαυτοῦ· καὶ γὰρ
 δὴ καὶ γελοῖον ἦν· τῶν μὲν χίλιοι ἐφαίνοντο νεκροὶ κεί-
 μενοι, οἱ δὲ πάντες ἐκέατο ἀλλῆς συγκεκομισμένοι ἐς
 τὸ αὐτὸ χωρίον, τέσσαρες χιλιάδες. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην
 πρὸς θῆνν ἐτράποντο, τῇ δ' ὕστεραίῃ οἱ μὲν ἀπέπλωον
 ἐς Ἰστίαιαν ἐπὶ τὰς νέας, οἱ δὲ ἀμφὶ Ξέρξην ἐς ὁδὸν ὠρ-
 μέατο. Ἦκον δὲ σφι αὐτόμολοι ἄνδρες ἀπ' Ἀρκαδίας ὀλί- 26
 γοι τινές, βίου τε δεόμενοι καὶ ἐνεργοὶ βουλόμενοι εἶναι.
 ἄγοντες δὲ τούτους ἐς ὅψιν τὴν βασιλέος ἐπυνθάνοντο
 οἱ Πέρσαι περὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ ποιεοίεν· εἰς δέ τις πρὸ
 πάντων ἦν ὁ εἰρωτέων αὐτοὺς ταῦτα. οἱ δὲ σφι ἔλεγον,
 ὥς Ὀλύμπια ἄγοιεν καὶ θεωρέοιεν ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ
 ἱππικόν. ὁ δὲ ἐπείρετο, ὅ τι τὸ ἄεθλον εἴη σφι κείμενον,
 περὶ ὅτεν ἀγωνίζονται· οἱ δ' εἶπον τῆς ἐλαίης τὸν διδό-
 μενον στέφανον. ἐνθαῦτα εἶπας γνώμην γενναιοτάτην
 Τριτανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου δειλίην ὥφλε πρὸς βασι-
 λέος. πυνθανόμενος γὰρ τὸ ἄεθλον εἶναι στέφανον, ἀλλ'
 οὐ χρήματα, οὔτε ἠνέσχετο σιγῶν εἰπέ τε ἐς πάντας τὰδε·
 Παπαί, Μαρδόνιε, κοίους ἐπ' ἄνδρας ἤγαγες μαχεσομέ-
 νους ἡμέας, οἳ οὐ περὶ χρημάτων τὸν ἀγῶνα ποιεῦνται,
 ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς. Τούτῳ μὲν δὴ ταῦτα εἶρητο, ἐν δὲ τῷ 27
 διὰ μέσου χρόνῳ, ἐπεῖτα τὸ ἐν Θερμοπύλῃσι τρώμα ἐγε-
 γόνηε, ἀντίκα Θεσσαλοὶ πέμπουσι κήρυκα ἐς Φωκέας, ἅτε
 σφι ἐνέχοντες αἰεὶ χόλον, ἀπὸ δὲ τοῦ ὑστάτου τρώματος
 καὶ τὸ κάρτα. ἐσβαλόντες γὰρ πανστρατιῇ αὐτοὶ τε οἱ
 Θεσσαλοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν ἐς τοὺς Φωκέας οὐ πολ-
 λοῖσι ἔτεσι πρότερον ταύτης τῆς βασιλέος στρατηλασίης
 ἐσσωθήσαν ὑπὸ τῶν Φωκέων καὶ περιέφθησαν τρηχέως.

ἐπείτε γὰρ κατειλήθησαν ἐς τὸν Παρνησσὸν οἱ Φωκέες
 ἔχοντες μάντιν Τελλίην τὸν Ἥλειον, ἐνθαῦτα ὁ Τελλίης
 οὗτος σοφίζεται αὐτοῖσι τοιόνδε· γυνώσας ἄνδρας ἑξα-
 κοσίους τῶν Φωκέων τοὺς ἀρίστους, αὐτοὺς τε τούτους
 καὶ τὰ ὄπλα αὐτῶν, νυκτὸς ἐπεθήκατο τοῖσι Θεσσαλοῖσι,
 προείπας αὐτοῖσι, τὸν ἂν μὴ λευκανθίζοντα ἰδωνται,
 τοῦτον κτείνειν. τούτους ὦν αἱ τε φυλακαὶ τῶν Θεσσα-
 λῶν πρῶται ἰδοῦσαι ἐφοβήθησαν, δόξασαι ἄλλο τι εἶναι
 τέρας, καὶ μετὰ τὰς φυλακάς αὐτῇ ἡ στρατιῇ οὕτω ὥστε
 τετρακισχιλίων κρατῆσαι νεκρῶν καὶ ἀσπίδων Φωκέας,
 τῶν τὰς μὲν ἡμισείας ἐς Ἄβας ἀνέθεσαν, τὰς δὲ ἐς Δελ-
 φούς· ἡ δὲ δεκάτῃ ἐγένετο τῶν χρημάτων ἐκ ταύτης τῆς
 μάχης οἱ μεγάλοι ἀνδριάντες οἱ περὶ τὸν τρίποδα συν-
 εστεῶτες ἐμπροσθε τοῦ νηοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖσι, καὶ ἕτεροι
 28 τοιοῦτοι ἐν Ἀβῇσι ἀνακέαται. Ταῦτα μὲν νυν τὸν πεζὸν
 ἐργάσαντο τῶν Θεσσαλῶν οἱ Φωκέες, πολιορκέοντας ἐων-
 τοὺς, ἐσβαλοῦσαν δὲ ἐς τὴν χώραν τὴν ἵππων αὐτῶν ἔλυ-
 μήναντο ἀνηκέστως. ἐν γὰρ τῇ ἐσβολῇ, ἣ ἐστὶ κατὰ Τάμ-
 πολιν, ἐν ταύτῃ τάφρου μεγάλην ὀρύξαντες ἀμφορέας
 κεινοὺς ἐς αὐτὴν κατέθηκαν, χοῦν δὲ ἐπιφορήσαντες καὶ
 ὁμοιώσαντες τῷ ἄλλῳ χώρῳ ἐδέκοντο τοὺς Θεσσαλοὺς
 ἐσβάλλοντας. οἱ δὲ, ὥς ἀναρπασόμενοι τοὺς Φωκέας, φε-
 ρόμενοι ἐσέπεσον ἐς τοὺς ἀμφορέας. ἐνθαῦτα οἱ ἵπποι τὰ
 29 σκέλεα διαφθάρησαν. Τούτων δὴ σφι ἀμφοτέρων ἔχον-
 τες ἔγκοτον οἱ Θεσσαλοὶ πέμψαντες κήρυκα ἡγόρευον τά-
 δε· Ὡ Φωκέες, ἥδη τι μᾶλλον γνωσιμαχέετε μὴ εἶναι
 ὁμοῖοι ἡμῖν. πρόσθε τε γὰρ ἐν τοῖσι Ἑλλήσι, ὅσον χρό-
 νον ἐκεῖνα ἡμῖν ἦνδανε, πλέον αἰεὶ κοτε ὑμῶν ἐφερό-
 μεθα, νῦν τε παρὰ τῷ βαρβάρῳ τοσοῦτο δυνάμεθα, ὥστε
 ἐπ' ἡμῖν ἐστὶ τῆς γῆς τε ἐστερηῆσθαι καὶ πρὸς ἡνδραπο-
 δίσθαι ὑμέας· ἡμεῖς μέντοι τὸ πᾶν ἔχοντες οὐ μνησικα-
 κέομεν, ἀλλ' ἡμῖν γενέσθω αὐτ' αὐτῶν πεντήκοντα τά-

λαντα ἀργυρίου, καὶ ὑμῖν ὑποδεκόμεθα τὰ ἐπιόντα ἐπὶ
 τὴν χώραν ἀποτρέψειν. Ταῦτά σφι ἐπηγγέλλοντο οἱ Θεσ- 30
 σαλοί. οἱ γὰρ Φωκέες μῦνοι τῶν ταύτῃ ἀνθρώπων οὐκ
 ἐμῆδιζον, κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, ὥς ἐγὼ συμβαλλόμενος
 εὐρίσκω, κατὰ δὲ τὸ ἔχθος τὸ Θεσσαλῶν· εἰ δὲ Θεσσα-
 λοὶ τὰ Ἑλλήνων αὖξον, ὥς ἐμοὶ δοκέειν, ἐμῆδιζον ἂν οἱ
 Φωκέες. ταῦτα ἐπαγγελιομένων Θεσσαλῶν οὔτε δῶσειν
 ἔφασαν χορήματα παρέχειν τέ σφι Θεσσαλοῖσι ὁμοίως μη-
 δίξειν, εἰ ἄλλως βουλοίτο· ἀλλ' οὐκ ἔσεσθαι ἐκόντες
 εἶναι προδόται τῆς Ἑλλάδος. Ἐπειδὴ δὲ ἀνηνείχθησαν 31
 οὗτοι οἱ λόγοι, οὕτω δὴ οἱ Θεσσαλοὶ κεχολωμένοι τοῖσι
 Φωκεῦσι ἐγένοντο ἡγεμόνες τῇ βαρβάρῳ τῆς ὁδοῦ. ἐκ
 μὲν δὴ τῆς Τρηχινίης εἰς τὴν Δωρίδα ἐσέβαλον. τῆς γὰρ
 Δωρίδος χώρας ποδεῶν στεινὸς ταύτῃ κατατείνει, ὥς
 τριήκοντα σταδίων μάλιστα κη εὖρος, κείμενος μεταξὺ
 τῆς τε Μηλίδος καὶ τῆς Φωκίδος χώρας, ἥπερ ἦν τὸ πα-
 λαιὸν Ἀρνοπῖς· ἡ δὲ χώρα αὕτη ἐστὶ μητρόπολις Δω-
 ριῶν τῶν ἐν Πελοποννησίῳ. ταύτην ὦν τὴν Δωρίδα γῆν
 οὐκ εἰσίναντο ἐσβαλόντες οἱ βάρβαροι· ἐμῆδιζόν τε γὰρ
 καὶ οὐκ ἐδόκεε Θεσσαλοῖσι. Ὡς δὲ ἐκ τῆς Δωρίδος εἰς τὴν 32
 Φωκίδα ἐσέβαλον, αὐτοὺς μὲν τοὺς Φωκέας οὐκ αἰρέουσι.
 οἱ μὲν γὰρ τῶν Φωκέων εἰς τὰ ἄκρα τοῦ Παρνησοῦ ἀνέ-
 βησαν· ἔστι δὲ καὶ ἐπιτηδὲν δέξασθαι ὄμιλον τοῦ Παρ-
 νησοῦ ἢ κορυφῇ, κατὰ Νέωνα πόλιν κειμένη ἐπ' ἑωυτῆς,
 Τιθορέα οὖνομα αὐτῇ, εἰς τὴν δὴ ἀνηνεύκοντο καὶ αὐτοὶ
 ἀνέβησαν· οἱ δὲ πλεῖντες αὐτῶν εἰς τοὺς Ὀξόλας Λοκροὺς
 ἔξεκομίσαντο, εἰς Ἀμφισσαν πόλιν τὴν ὑπὲρ τοῦ Κρι-
 σαίου πεδίου οἰκομένην. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν χώραν πα-
 σαν ἐπιδράμον τὴν Φωκίδα· Θεσσαλοὶ γὰρ οὕτω ἦγον
 τὸν στρατόν· ὁκόσα δὲ ἐπέσχον, πάντα ἐπέφλεγον καὶ
 ἔχειρον, καὶ εἰς τὰς πόλεις ἐνιέντες πῦρ καὶ εἰς τὰ ἱερά. Πο- 33
 ρευόμενοι γὰρ ταύτῃ παρὰ τὸν Κηφισὸν ποταμὸν ἐδηλ-

- ουν πάντα, καὶ κατὰ μὲν ἔκασταν Δρυμόν πόλιν, κατὰ δὲ Χαράδρην καὶ Ἐρωχον καὶ Τεθρώνιον καὶ Ἀμφίκαιαν καὶ Νέωνα καὶ Πεδιέας καὶ Τριτέας καὶ Ἐλάτειαν καὶ Τάμπολιν καὶ Παραποταμίους καὶ Ἄβας, ἐνθα ἦν ἱρὸν Ἀπόλλωνος πλούσιον, θησανυροῖσί τε καὶ ἀναθήμασι πολλοῖσι κατεσκευασμένον· ἦν δὲ καὶ τότε καὶ νῦν ἐστὶ χρηστήριον αὐτόθι· καὶ τοῦτο τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν, καὶ τινες διώκοντες εἶλον τῶν Φωκέων πρὸς τοῖσι οὖρεσι, καὶ γυναικάς τινες διέφθειραν μισγόμενοι ὑπὸ
- 34 πλήθεος. Παραποταμίους δὲ παραμειβόμενοι οἱ βάρβαροι ἀπίκοντο ἐς Πανοπέας. ἐνθεῦτεν δὲ ἤδη διακρινομένη ἡ στρατιὴ αὐτῶν ἐσχίζετο. τὸ μὲν πλεῖστον καὶ δυνατώτατον τοῦ στρατοῦ ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ πορευόμενον ἐπ' Ἀθήνας ἐσέβαλε ἐς Βοιωτούς, ἐς γῆν τὴν Ὀρχομενίων. Βοιωτῶν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος ἐμήδιζε, τὰς δὲ πόλεις αὐτῶν ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι ἐσώζον, ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἀποπεμφθέντες. ἐσώζον δὲ τῇδε, βουλόμενοι δῆλον ποιεῖν Ξέρξῃ, ὅτι τὰ Μήδων Βοιωτοὶ φρονέουσιν. Οὗτοι μὲν δὴ τῶν βαρβάρων ταύτῃ ἐγράποντο,
- 35 ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἡγεμόνας ἔχοντες ὠρμέατο ἐπὶ τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, ἐν δεξιῇ τὸν Παρνησσὸν ἀπέργοντες. ὅσα δὲ καὶ οὗτοι ἐπέσχον τῆς Φωκίδος, πάντα ἐσυναμώρεον· καὶ γὰρ τῶν Πανοπέων τὴν πόλιν ἐνέπρησαν καὶ Δανλίων καὶ Αἰολιδέων. ἐπορεύοντο δὲ ταύτῃ ἀποσχισθέντες τῆς ἄλλης στρατιῆς τῶνδε εἵνεκεν, ὅπως συλήσαντες τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι βασιλεὺς Ξέρξῃ ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα δ' ἡπίστατο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἦν ἄξια Ξέρξης, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἄμεινον ἢ τὰ ἐν τοῖσι οἰκίοις ἔλιπε, πολλῶν αἰεὶ λεγόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ Ἀλυάττεω ἀναθήματα. Οἱ δὲ Δελφοὶ πυνθανόμενοι ταῦτα ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην ἀπίκατο, ἐν δέματι δὲ μεγάλῃ κατεστεῶτες ἐμαντεύοντο περὶ τῶν ἱρῶν χρημά-

των, εἴτε σφέα κατὰ γῆς κατορύξωσι εἴτε ἐκκομίσωσι ἐς
 ἄλλην χώραν. ὁ δὲ θεὸς σφας οὐκ ἔα κινεῖν, φᾶς αὐ-
 τὸς ἱκανὸς εἶναι τῶν ἐσωτοῦ προκατῆσθαι. Δεῖφοι δὲ
 ταῦτα ἀκούσαντες σφέων αὐτῶν περὶ ἐφρόντιζον. τέκνα
 μὲν νυν καὶ γυναῖκας πέρην ἐς τὴν Ἀχαιὴν διέπεμψαν,
 αὐτῶν δὲ οἱ μὲν πλείστοι ἀνέβησαν ἐς τοῦ Παρνησσοῦ τὰς
 κορυφὰς καὶ ἐς τὸ Κωρύκιον ἄντρον ἀνηνείκοντο, οἱ δὲ
 ἐς Ἀμφισσαν τὴν Λοκρίδα ὑπεξῆλθον. πάντες δὲ ὧν οἱ
 Δεῖφοι ἐξέλιπον τὴν πόλιν πλήν ἐξήκοντα ἀνδρῶν καὶ
 τοῦ προφήτεω. Ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἦσαν οἱ βάρβαροι ἐπι- 37
 ὄντες καὶ ἀπώρεον τὸ ἱρὸν, ἐν τούτῳ ὁ προφήτης, τῷ
 οὐνομα ἦν Ἀκῆρατος, ὅρᾳ πρὸ τοῦ νηοῦ ὄπλα προκεί-
 μενα ἔσωθεν ἐκ τοῦ μεγάρου ἐξενηνιγμένα ἱρὰ, τῶν οὐκ
 ὅσιον ἦν ἄπτεσθαι ἀνθρώπων οὐδενί. ὁ μὲν δὴ ἦε Δελ-
 φῶν τοῖσι παρεοῦσι σημανέων τὸ τέρας, οἱ δὲ βάρβαροι
 ἐπειδὴ ἐγίνοντο ἐπειγόμενοι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προνητῆς
 Ἀθηναίης, ἐπιγίνεται σφι τέρεα ἐτι μέζονα τοῦ πρὶν γε-
 νομένου τέρεος. Θῶμα μὲν γὰρ καὶ τοῦτο κάρτα ἐστὶ,
 ὄπλα ἀρήτα αὐτόματα φανῆναι ἔξω προκείμενα τοῦ νηοῦ.
 τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τούτῳ δευτέρα ἐπιγενόμενα καὶ διὰ πάντων
 πρᾶσμάτων ἄξια θωμάσαι μάλιστα. ἐπεὶ γὰρ δὴ ἦσαν
 ἐπιόντες οἱ βάρβαροι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προνητῆς Ἀθη-
 ναίης, ἐν τούτῳ ἐκ μὲν τοῦ οὐρανοῦ κεραυνοὶ αὐτοῖσι
 ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνησσοῦ ἀπορραγεῖσαι δύο κα-
 ρυφαὶ ἐφέροντο πολλῷ πατάγῳ ἐς αὐτοὺς καὶ κατέλαβον
 πυκνοὺς σφας, ἐκ δὲ τοῦ ἱεροῦ τῆς Προνητῆς βοή τε καὶ
 ἀλαλαγμὸς ἐγένετο. Συμμιγέντων δὲ τούτων πάντων 38
 φόβος τοῖσι βαρβάροις ἐνδεδιπτόκεε. μαθόντες δὲ οἱ
 Δεῖφοι φεύγοντάς σφας, ἐπικαταβάντες ἀπέκτειναν
 πληθὺς τι αὐτῶν. οἱ δὲ περιεόντες ἰδὺ Βοιωτῶν ἐφευ-
 γον. ἔλεγον δὲ οἱ ἀπονοστήσαντες οὗτοι τῶν βαρβίρωι,
 ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, ὥς πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα ὥρεον

θεῖα· δύο γὰρ ὀπλίτας μέζοντας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύ-
 39 σιν ἔπесθαί σφι κτείνοντας καὶ διώκοντας. Τούτους
 δὲ τοὺς δύο Δελφοὶ λέγουσι εἶναι ἐπιχωρίους ἥρωας,
 Φυλάκον τε καὶ Αὐτόνοον, τῶν τὰ τεμένεά ἐστι περὶ τὸ
 ἱρόν, Φυλάκου μὲν παρ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν κατ' ὑπερθε τοῦ
 ἱροῦ τῆς Προνηΐης, Αὐτονόου δὲ πέλας τῆς Κασταλῆς
 ὑπὸ τῇ Ταμπείῃ κορυφῇ. οἱ δὲ πεσόντες ἀπὸ τοῦ Παρ-
 νησοῦ λίθοι ἔτι καὶ ἐς ἡμέας ἦσαν σοοί, ἐν τῷ τεμένει
 τῆς Προνηΐης Ἀθηναίης κείμενοι, ἐς τὸ ἐνέσκηψαν διὰ
 τῶν βαρβάρων φερόμενοι. Τούτων μὲν νυν τῶν ἀνδρῶν
 αὕτη ἀπὸ τοῦ ἱροῦ ἀπαλλαγὴ γίνεται.

40 Ὁ ΔΕ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμι-
 σίου Ἀθηναίων δεηθέντων ἐς Σαλαμίνα κατίσχει τὰς
 νέας. τῶνδε δὲ εἵνεκεν προσεδεήθησαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς
 Σαλαμίνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ γυναῖκας
 ὑπεξαργάωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ βουλευσονται
 τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρή-
 γμασι βουλὴν ἔμελλον ποιήσεσθαι ὥς ἐψευσμένοι γνώ-
 μης. δοκέοντες γὰρ εὐρήσειν Πελοποννησίους πανδημεῖ
 ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν βάρβαρον τῶν μὲν εὖ-
 ρον οὐδὲν εὖν, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς
 τειχέοντας, τὴν Πελοπόννησον περὶ πλείστου τε ποιευμέ-
 νους περιεῖναι καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ δὲ ἄλλα
 ἀπιέναι. ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδεήθησαν
 41 σφεων σχεῖν πρὸς τὴν Σαλαμίνα. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατ-
 ἔσχον ἐς τὴν Σαλαμίνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἐσωτῶν.
 μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν κήρυγμα ἐποιήσαντο, Ἀθηναίων τῇ
 τις δύναται σώζειν τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα
 οἱ μὲν πλείστοι ἐς Τροιζῆνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς Αἶγι-
 ναν, οἱ δὲ ἐς Σαλαμίνα. ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι
 τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν καὶ δὴ καὶ τοῦδε
 εἵνεκεν οὐκ ἤκιστα· λέγουσι Ἀθηναῖοι ὄφιν μέγαν φύ-

λακον τῆς ἀκροπόλιος ἐνδιαταῖσθαι ἐν τῷ ἱερῷ. λέγουσι
 τε ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὥς εἶναι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προ-
 τιθέντες· τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσα ἐστὶ. αὕτη δ' ἡ με-
 λιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη τότε
 ἦν ἄψαυστος. σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς ἱρείης μᾶλλον τι
 οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν ὥς
 καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελοιπυῖνης τὴν ἀκρόπολιν. ὥς δέ σφι
 πάντα ὑπεξεκέετο, ἐπλουν ἐς τὸ στρατόπεδον. Ἐπεὶ δὲ 42
 οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς νέας, συν-
 ἔρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυ-
 τικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος· ἐς γὰρ Πάγωνα τὸν Τροι-
 ζηνίων λιμένα προεῖρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε
 δὴ πολλῷ πλεῦνες νέες ἢ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐναυμάχουν, καὶ
 ἀπὸ πολλῶν πλεούνων. ναύαρχος μὲν νυν ἐπὶ τῶν ὄντων ὅσ-
 περ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης Εὐρυκλείδew ἀνὴρ
 Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε τοῦ βασιλῆου ἐὼν.
 νέας δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ ἄριστα πλωούσας παρεί-
 χοντο Ἀθηναῖοι. Ἐστρατεύοντο δὲ οἶδε· ἐκ μὲν Πελο- 43
 πονηήσου Λακεδαιμόνιοι ἑκαλίδεκα νέας παρεχόμενοι,
 Κορίνθιοι δὲ τὸ αὐτὸ πλήρωμα παρεχόμενοι τὸ καὶ ἐπ'
 Ἀρτεμισίῳ, Σικυνῶνιοι δὲ πεντεκαίδεκα παρείχοντο νέας,
 Ἐπιδαύριοι δὲ δέκα, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Ἐρμιονέες δὲ
 τρεῖς, εἶντες οὗτοι πλὴν Ἐρμιονέων Δωρικὸν τε καὶ Μα-
 κεδνὸν ἔθνος, ἐξ Ἐρινεοῦ τε καὶ Πίνδου καὶ τῆς Ἀρσο-
 πίδος ὕστατα ὀρμηθέντες. οἱ δὲ Ἐρμιονέες εἰςὶ Ἀρσώπες,
 ὑπὸ Ἡρακλέος τε καὶ Μηλίων ἐκ τῆς νῦν Δωριδος κα-
 λεομένης χώρας ἐξαναστάντες. οὗτοι μὲν νυν Πελοπον-
 νησίων ἐστρατεύοντο, οἱ δὲ ἐκ τῆς ἔξω ἡπείρου, Ἀθη- 44
 ναῖοι μὲν πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους παρεχόμενοι νέας
 ὀγδώκοντα καὶ ἑκατὸν, μοῦνοι· ἐν Σαλαμῖνι γὰρ οὐ συνε-
 ναυμάχησαν Πλαταιέες Ἀθηναίοισι διὰ τοιόνδε τι προή-
 γμα· ἀπαλλασσομένων τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμι-

σίου, ὥς ἐγίνοντο κατὰ Χαλκίδα, οἱ Πλαταιεῖς ἀποβάν-
 τες ἐς τὴν περαιήν τῆς Βοιωτίας χώρας πρὸς ἐκκομιδὴν
 ἐτράποντο τῶν οἰκετέων. Οὗτοι μὲν νυν τούτους σώζον-
 τες ἐλείφθησαν. Ἀθηναῖοι δὲ ἐπὶ μὲν Πελασγῶν ἐχόντων
 τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην ἦσαν Πελασγοί, οὐνομαζό-
 μενοι Κραναοί, ἐπὶ δὲ Κέκροπος βασιλέος ἐπεκλήθησαν
 Κεκροπίδαι, ἐκδεξαμένου δὲ Ἐρεχθίδος τὴν ἀρχὴν Ἀθη-
 ναῖοι μετουνομάσθησαν, Ἰωνος δὲ τοῦ Εὐρύτου στρατάρ-
 χεω γενομένου Ἀθηναίοισι ἐκλήθησαν ἀπὸ τούτου Ἰω-
 45 νες. Μεγαρεῖς δὲ τῶντὸ πλήρωμα παρείχοντο καὶ ἐπ'
 Ἀρτεμισίῳ, Ἀμπρακιῶται δὲ ἐπὶ τὰς νέας ἔχοντες ἐπεβώ-
 θησαν, Αἰνκάδιοι δὲ τρεῖς, ἔθνος ἔοντες οὗτοι Δωρικὸν
 46 ἀπὸ Κορίνθου. Νησιωτέων δὲ Αἰγινῆται τριήκοντα παρ-
 εἶχοντο. ἦσαν μὲν σφι καὶ ἄλλαι πεπληρωμέναι νέες, ἄλ-
 λὰ τῇσι μὲν τὴν ἐωυτῶν ἐφύλασσαν, τριήκοντα δὲ τῇσι
 ἄριστα πλωούσῃσι ἐν Σαλαμῖνι ἐνανυμάχθησαν. Αἰγινῆται
 δὲ εἰσι Δωριεῖς ἀπὸ Ἐπιδαύρου· τῇ δὲ νήσῳ πρότερον
 οὐνομα ἦν Οἰνώνη. μετὰ δὲ Αἰγινήτας Χαλκιδεῖς τὰς ἐπ'
 Ἀρτεμισίῳ εἰκοσι παρεχόμενοι καὶ Ἐρετριεῖς τὰς ἐπὶ
 οὗτοι δὲ Ἰωνές εἰσι. μετὰ δὲ Κεῖοι τὰς αὐτὰς παρεχόμε-
 νοι, ἔθνος ἔον Ἰωνικὸν ἀπὸ Ἀθηνέων. Νάξιοι δὲ παρ-
 εἶχοντο τέσσερας, ἀποπεμφθέντες μὲν ἐς τοὺς Μήδους
 ὑπὸ τῶν πολιητέων, κατὰπερ ὅλλοι νησιῶται, ἀλογή-
 σαντες δὲ τῶν ἐντολέων ἀπίκατο ἐς τοὺς Ἕλληνας Δημο-
 κρίτου σπεύσαντος, ἀνδρὸς τῶν ἀστῶν δοκίμου καὶ τότε
 τριηραρχέοντος· Νάξιοι δὲ εἰσι Ἰωνες ἀπ' Ἀθηνέων γε-
 γονότες. Στυριεῖς δὲ τὰς αὐτὰς παρείχοντο νέας τὰςπερ
 ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Κύνιοι δὲ μίαν καὶ πεντηκόντερον,
 ἔοντες συναμφοτέροι οὗτοι Δωρύοπες. καὶ Σερίφιοι τε καὶ
 Σίφνιοι καὶ Μήλιοι ἐστρατεύοντο· οὗτοι γὰρ οὐκ ἔδοσαν
 47 μὲν οὐδὲ νησιωτέων τῷ βαρβάρῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Οὗτοι
 μὲν ἅπαντες ἐντὸς οἰκημένοι Θεσπρωτῶν καὶ Ἀχέροντος

ποταμοῦ ἐστρατεύοντο· * Θεσπρωτοὶ γάρ εἰσι οἱ ὁμο-
 ρεόντες Ἀμπρακίηται καὶ Λευκαδίοισι, οἳ ἐξ ἐσχατέων
 χωρέων ἐστρατεύοντο. τῶν δὲ ἐκτὸς τούτων οἰκημένων
 Κροτωνιῆται μῦνοι ἦσαν, οἳ ἐβώθησαν τῇ Ἑλλάδι κιν-
 δυνευούσῃ νηϊ μιῇ, τῆς ἤρχε ἀνὴρ τρις πυθιονίκης Φαῦλ-
 λος· Κροτωνιῆται δὲ γένος εἰσὶ Ἀχαιοί. Οἱ μὲν νυν ἄλλοι 48
 τριήρεας παρεχόμενοι ἐστρατεύοντο, Μήλιοι δὲ καὶ Σί-
 φνιοι καὶ Σερίφιοι πεντηκοντέρους. Μήλιοι μὲν γένος
 εἶντες ἀπὸ Λακεδαιμόνος δύο παρείχοντο, Σίφνιοι δὲ
 καὶ Σερίφιοι Ἴωνες εἶντες ἀπ' Ἀθηνέων μίαν ἐκάτεροι.
 ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ τῶν πεντη-
 κοντέρων, ὅκτ' αὖ καὶ ἐβδομήκοντα καὶ τριηκόσια.

Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ 49
 τῶν εἰρημένων πολιῶν, ἐβουλευόντο προθέντος Εὐρυ-
 βιάδεω γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον, ὅκου δο-
 κέοι ἐπιτηδεώτατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι τῶν αὐ-
 τοῦ χωρέων ἐγκρατέες εἰσὶ· ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀπείτο ἤδη, τῶν
 δὲ λοιπέων πέρι προτίθεε. αἱ γινώμαι δὲ τῶν λεγόντων
 αἱ πλείσται συνεξέπιπτον πρὸς τὸν Ἰσθμὸν πλώσαντας
 ναυμαχεῖν πρὸ τῆς Πελοποννήσου, ἐπιλέγοντες τὸν λό-
 γον τούδε, ὥς ἦν νικητέωσι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι
 μὲν εἶντες πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίῃ οὐ-
 δεμία ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἐς τοὺς ἐκωτῶν
 ἐξοίσονται. Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν 50
 ἐπιλεγομένων ἐληλύθεε ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀγγέλλων ἦκειν
 τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπο-
 λέεσθαι. ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς ἄμα
 Δέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπιέων τὴν πύλιν αὐτῶν ἐκλελοιπό-
 των ἐς Πελοπόννησον καὶ τὴν Πλαταιέων ὡσαύτως, ἦκε
 τε ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδῆλτον. ἐνέπρησε δὲ
 Θεσπείαν τε καὶ Πλάταιαν πυθόμενος Θηβαίων, ὅτι οὐκ
 ἐμῆδιζον. Ἀπὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐν- 51

θεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἕνα αὐτοῦ διατρέ-
 ψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρι-
 ἐτέροισι μηνὶ ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιᾶδεω ἄρχον-
 τος Ἀθηναίοισι. καὶ αἰρέουσι ἐρήμον τὸ ἄστυ, καὶ τινας
 ὀλίγους εὐρίσκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἔοντας, τα-
 μίας τε τοῦ ἱεροῦ καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἱ φραξάμενοι
 τὴν ἀκρόπολιν θύρησίν τε καὶ ξύλοισι ἡμύνοντο τοὺς ἐπι-
 όντας, ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθενείης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες
 ἐς Σαλαμῖνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τ-
 μαντήλιον, τὸ ἡ Πυθίῃ σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνά-
 λωτον ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετο
 52 κατὰ τὸ μαντήλιον, καὶ οὐ τὰς νέας. Οἱ δὲ Πέρσαι ἰζόμε-
 νοι ἐπὶ τὸν καταυτίον τῆς ἀκροπόλεως ὄχθον, τὸν Ἀθη-
 ναῖοι καλέουσι Ἀρήιον πόντον, ἐπολιόρκειον τρόπον τοι-
 όνδε· ὅπως στυπεῖον περὶ τοὺς οἰστοὺς περιθέντες ἄψει-
 αν, ἐτόξεον ἐς τὸ φράγμα. ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πο-
 λιорκεόμενοι ὅμως ἡμύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον κα-
 κοῦ ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος. οὐδ'
 λόγους τῶν Πεισιστρατιδῶν προσφερόντων περὶ ὁμο-
 λογίης ἐνεδέκοντο, ἀμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε ἀντεμνηχανέον-
 το καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας
 ὀλοιστρόχους ἀπίεσαν ὥστε Ξέρξην ἐπὶ χρόνον συχνόν
 53 ἀπορίῃσι ἐνέχεσθαι οὐ δυνάμενόν σφεας ἔλειν. Χρόνος
 δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δὴ τις ἔσοδος τοῖσι βαρβάροισι.
 ἔδεε γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν-
 τῇ ἡπείρῳ γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. ἔμπροσθε ὦν πρὸ τῆς
 ἀκροπόλεως, ὀπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ
 δὴ οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ' ἂν ἤλπισε μὴ κοτέ τις κατα-
 ταῦτα ἀναβαίῃ ἀνθρώπων, ταύτῃ ἀνέβησάν τινες κατα-
 τὸ ἱερὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καίτοι περὶ
 ἀποκρήμνου ἔοντος τοῦ χώρου. ὥς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀνα-
 βεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἐρ-

ρίπτεον ἑαυτοὺς κατὰ τοῦ τείχεος κάτω καὶ διεφθείρου-
το, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περσέων οἱ
ἀναβεβηκότες πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας,
ταύτας δὲ ἀνοίξαντες τοὺς ἰκέτας ἐφόνεον· ἐπεὶ δὲ σφι
πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱεὺν συλήσαντες ἐνέπρησαν πᾶ-
σαν τὴν ἀκρόπολιν. Σχῶν δὲ παντελὲς τὰς Ἀθήνας 54
Ξέρξης ἀπέπεμψε ἐς Σοῦσα ἄγγελον ἱππέα Ἀρταβάνω
ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφι εὐπρηξίην. ἀπὸ δὲ τῆς
πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθη-
ναίων τοὺς φυγάδας, ἑαυτῷ δὲ ἐπομένους, ἐκέλευε τρό-
πῳ τῷ σφετέρῳ θῦσαι τὰ ἱερὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπο-
λιν, εἴτε δὴ ὧν ὅσιν τινα ἰδὼν ἐνυπνίου ἐνετέλλετο ταῦ-
τα, εἴτε καὶ ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱεὺν. οἱ
δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα.
Τοῦ δὲ εἵνεκεν τούτων ἐπεμνήσθην, φράσω. ἔστι ἐν τῇ 55
ἀκροπόλει ταύτῃ Ἐρεχθίδος τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι
νηός, ἐν τῷ ἐλαίῳ τε καὶ θάλασσᾳ ἐνι, τὰ λόγος παρ'
Ἀθηναίων Ποσειδέωνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐρίσαντας περὶ
τῆς χώρας μαρτύρια θέσθαι. ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα
τῷ ἄλλῳ ἱερῷ κατέλαβε ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων·
δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρησίας Ἀθηναίων οἱ θύειν
ὑπὸ βασιλέος κελευόμενοι ὥς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱεὺν, ὥρεον
βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὅσον τε πηχυαίου ἀναδεδραμη-
κότα. Οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὥς σφι ἐξηγγέλθη, ὥς 56
ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θό-
ρυβον ἀπίκοντο, ὥστε ἐνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρω-
θῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἐς τε τὰς
νέας ἐσέπιπτον καὶ ἰστία ἡείροντο ὥς ἀποθενδόμενοι.
τοιαῖ τε ὑπολειπομένοισι αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἰσ-
θμοῦ ναυμαχεῖν. νύξ τε ἐγένετο, καὶ οἱ διαλυθέντες ἐκ
τοῦ συνεδρίου ἐσέβαινον ἐς τὰς νέας. Ἐνθαῦτα δὴ θε- 57

- μιστοκλέα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νεα εἶρετο Μνησιφίλος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὅτι σφι εἴη βεβουλευμένον. πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ, ὥς εἴη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχεῖν, εἶπε Οὐ τοι ἄρα, ἦν ἀπαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμῖνος, οὐδὲ περὶ μιῆς ἐτι πατρίδος ναυμαχήσεις. κατὰ γὰρ πόλεις ἔκαστοι τρέφονται, καὶ οὔτε σφέας Εὐρυβιάδης κατέχειν δυνήσεται οὔτε τις ἀνθρώπων ἄλλος ὥστε μὴ οὐ διασκεδασθῆναι τὴν στρατιήν, ἀπολέεται τε ἡ Ἑλλὰς ἀβουλίῃσι. ἀλλ' εἰ τις ἔστι μηχανή, ἴθι καὶ πειρέο διαχεῖν τὰ βεβουλευμένα, ἦν κως δύνη ἀναγνῶσαι Εὐρυβιάδην μεταβου-
58 λεύσασθαι ὥστε αὐτοῦ μένειν. Κάρτα δὲ τῷ Θεμιστοκλείῃ ἤρесе ἡ ὑποθήκη, καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἦτε ἐπὶ τὴν νεά τὴν Εὐρυβιάδεω. ἀπικόμενος δὲ ἔφη ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμῆσαι. ὁ δ' αὐτὸν ἐς τὴν νεά ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εἰ τι ἐθέλει. ἐνθαῦτα ὁ Θεμιστοκλέης παριζόμενός οἱ καταλέγει ἐκεῖνά τε πάντα, τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, ἑωυτοῦ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προστιθεῖς, ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρητίζων ἐκ τῆς νεὸς ἐκβῆναι συλλεῖσαι τε τοὺς στρατηγούς ἐς τὸ συνέδριον.
59 Ὡς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυβιάδην προθεῖναι τὸν λόγον τῶν εἵνεκεν συνήγαγε τοὺς στρατηγούς, πολλὸς ἦν ὁ Θεμιστοκλέης ἐν τοῖσι λόγοισι οἷα κάρτα θεόμενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε· ὦ Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξιανιστάμενοι ῥαπίζονται. ὁ δὲ ἀπολυόμενος ἔφη·
60 Οἱ δὲ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανοῦνται. Τότε μὲν ἡπίως πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο, πρὸς δὲ τὸν Εὐρυβιάδην ἔλγε ἐκείνων μὲν οὐκέτι οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὥς ἐπεὰν ἀπαείρωσι ἀπὸ Σαλαμῖνος, διαδρῆσονται· παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων οὐκ ἔφερε οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορεῖν· ὁ δὲ ἄλλου λόγου εἶχετο,

λέγων τάδε· Ἐν σοὶ νῦν ἐστὶ σωσαι τὴν Ἑλλάδα, ἣν ἐμοὶ α
 πείσθῃ ναυμαχίην αὐτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμε-
 νος τούτων τοτοῖ λόγοισι ἀναξεύξης πρὸς τὸν Ἴσθμὸν
 τὰς νέας. ἀντίθες γὰρ ἐκάτερον ἀκούσας. πρὸς μὲν τῷ
 Ἴσθμῷ συμβάλλων ἐν πελάγει ἀναπεπταμένῳ ναυμαχή-
 σεις, τὸ ἥκιστα ἡμῖν σύμφορόν ἐστι νέας ἔχουσι βαρυ-
 τέρας καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσοντας, τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλα-
 μινά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἰγιναν, ἥνπερ καὶ τὰ ἄλλα
 εὐτυχήσωμεν. ἅμα γὰρ τῷ ναυτικῷ αὐτῶν ἔψεται καὶ ὁ
 πεζὸς στρατός. καὶ οὕτω σφέας αὐτὸς ἄξεις ἐπὶ τὴν Πε-
 λοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι. Ἦν δὲ β
 τὰ ἐγὼ λέγω ποιήσης, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι χρηστὰ εὐρή-
 σεις· πρῶτα μὲν ἐν στεινῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγησι
 πρὸς πολλὰς, ἣν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνοι, πολ-
 λὸν κρατήσομεν, — τὸ γὰρ ἐν στεινῷ ναυμαχεῖν πρὸς
 ἡμέων ἐστὶ, ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ πρὸς ἐκείνων, — αὐτοὶ δὲ
 Σαλαμὶς περιγίνεται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπεκκείται τέκνα τε καὶ
 γυναῖκες. καὶ μὴν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἐνεστι, τοῦ καὶ
 περιέχεσθε μάλιστα· ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προναυμα-
 χήσεις Πελοποννήσου καὶ πρὸς τῷ Ἴσθμῷ, οὐδέ σφέας,
 εἰ περ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον. Ἦν δέ γ
 γε καὶ τὰ ἐγὼ ἐλπίζω γένηται καὶ νικήσωμεν τῆσι νηυσὶ,
 οὔτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἴσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι οὔτε
 προβήσονται ἑαστέρω τῆς Ἀττικῆς, ἀπίαςί τε οὐδενὶ
 κόσμῳ, Μεγάροισί τε κερδανέουмен περιεοῦσι καὶ Αἰγίνη
 καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἐστι τῶν ἐχθρῶν
 κατύπερθε γενέσθαι. οἰκότα μὲν νῦν βουλευομένοισι ἀν-
 θρώποισι ὥς τὸ ἐπίπαν ἐθέλει γίνεσθαι, μὴ δὲ οἰκότα
 βουλευομένοισι οὐκ ἐθέλει οὐδὲ ὁ θεὸς προσχωρέειν
 πρὸς τὰς ἀνθρωπίνης γνώμας. Ταῦτα λέγοντος Θεμι- 61
 στοκλέος αὐτοῖς ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος ἐπεφέρετο, σι-
 γὰν τε κελεύων τῷ μὴ ἔστι πατρὶς, καὶ Εὐρυβιάδην οὐκ

- ἔων ἐπιψηφίσειν ἀπόλι ἀνδρὶ· πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον οὕτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι ταῦτα δὲ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο αἱ Ἀθῆναι· τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλέης ἐκείνόν τε καὶ τοὺς Κορινθίους πολλὰ τε καὶ κακὰ ἔλεγε, ἑωυτοῖσί τε ἐδήλωσεν λόγῳ ὥς εἴη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων ἥπερ ἐκείνοισι, ἔστι ἂν διηκόσαιο νέες σφι ἑωσι πεπληρωμέναι· οὐδαμῶς
- 62 γὰρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ἐπιόντας ἀποκρούσεσθαι. Σημαίνων δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ διέβαινε ἐς Εὐρυβιάδην λέγων μᾶλλον ἐπεστραμμένα· Σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων ἔσσαι ἀνὴρ ἀγαθός· εἰ δὲ μὴ, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα· τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν τοῦ πολέμου φέρουσι αἱ νέες· ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο· εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς μὲν, ὥς ἔχομεν, ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας κομιεύμεθα ἐς Σίριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡμετέρῃ τέ ἐστι ἐκ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια λέγει ὑπ' ἡμέων αὐτὴν δέειν κτισθῆναι· ὑμεῖς δὲ συμμαχῶν τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν ἐμῶν
- 63 λόγων. Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ἀνεδιδάσκετο Εὐρυβιάδης· δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἀνεδιδάσκετο, μὴ σφεας ἀπολίπωσι, ἣν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀνάγῃ τὰς νέας· ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί· ταύτην δὲ αἰ-
- 64 ρέεται τὴν γνώμην αὐτοῦ μένοντας διανανυμαχέειν. Οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμίνα ἔπеси ἀκροβολισάμενοι, ἐπεῖτε Εὐρυβιάδης ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὥς ναυμαχήσουσιν· ἡμέρῃ τε ἐγίνετο καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἐν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ· ἔδοξε δέ σφι εὐξασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμαχοὺς· ὥς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίησαν ταῦτα· εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἰαντὰ τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νεῦ ἀπέστελλον ἐς Αἴγιαν.

Ἐφη δὲ Δικαῖος ὁ Θεοκύνθεος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φυγὰς 65
 τε καὶ παρὰ Μήδοισι λόγιμος γενόμενος τοῦτον τὸν χρό-
 νον, ἐπεῖτε ἐκείρετο ἡ Ἀττικὴ χώρα ὑπὸ τοῦ πεζοῦ στρα-
 τοῦ τοῦ Ξέρξεω ἐούσα ἐρήμος Ἀθηναίων, τυχεῖν τότε
 ἔων ἅμα Δημαρῆτῳ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἐν τῷ Θριασίῳ
 πεδίῳ, ἰδεῖν δὲ κονιορτὸν χωρέοντα ἀπὸ Ἐλευσίνος ὡς
 ἀνδρῶν μάλιστα καὶ τρισμυρίων, ἀποθωμάζειν τὴν σφαι-
 ρὰν τὸν κονιορτὸν ὅτε ἂν κοτε εἴη ἀνθρώπων, καὶ πρόκατε
 φωνῆς ἀκούειν, καὶ οἱ φαίνεσθαι τὴν φωνὴν εἶναι τὸν
 μυστικὸν ἱακχόν. εἶναι δ' ἀδαήμονα τῶν ἱρῶν τῶν ἐν
 Ἐλευσίνι γινομένων τὸν Δημάρητον, εἰρεσθαι τε αὐτὸν,
 ὅτι τὸ φθεγγόμενον εἴη τοῦτο· αὐτὸς δὲ εἶπαι· Δημά-
 ρητε, οὐκ ἔστι ὅπως οὐ μέγα τι σίνος ἔσται τῇ βασιλείῳ
 στρατῇ. τάδε γὰρ ἀρίδῃλα ἐρήμου ἐούσης τῆς Ἀττικῆς,
 ὅτι θεῖον τὸ φθεγγόμενον, ἀπὸ Ἐλευσίνος ἰὼν ἐς τιμω-
 ρίην Ἀθηναίοισι τε καὶ τοῖσι συμμάχοισι. καὶ ἦν μὲν γε
 κατασκήψῃ ἐς τὴν Πελοπόννησον, κίνδυνος αὐτῷ τε βα-
 σιλεῖ καὶ τῇ στρατῇ τῇ ἐν τῇ ἡπείρῳ ἔσται, ἦν δὲ ἐπὶ τὰς
 νέας τράπηται τὰς ἐν Σαλαμῖνι, τὸν ναυτικὸν στρατὸν
 κινδυνεύσει βασιλεὺς ἀποβαλεῖν. τὴν δὲ ὁρτὴν ταύτην
 ἄγουσι Ἀθηναῖοι ἀνὰ πάντα ἔτα τῇ Μητρὶ καὶ τῇ Κούρῃ,
 καὶ αὐτῶν τε ὁ βουλόμενος καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μυ-
 ἔεται καὶ τὴν φωνήν, τῆς ἀκούεις, ἐν ταύτῃ τῇ ὁρτῇ
 ἱακχάζουσι. Πρὸς ταῦτα εἰπεῖν Δημάρητον· Σίγα τε καὶ
 μηδενὶ ἄλλῳ τὸν λόγον τοῦτον εἰπῆς. ἦν γὰρ τοι ἐς βα-
 σιλέα ἀνευειχθῇ τὰ ἔπεα ταῦτα, ἀποβαλέεις τὴν κεφα-
 λήν, καὶ σε οὔτε ἐγὼ θυνήσομαι ὁρῶσθαι οὔτ' ἄλλος
 ἀνθρώπων οὐδὲ εἰς. ἀλλ' ἔχ' ἥσυχος, περὶ δὲ στρατιῆς
 τῆσδε θεοῖσι μελήσει. Τὸν μὲν δὴ ταῦτα παραινεῖν, ἐκ
 δὲ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς γενέσθαι νέφος καὶ
 μεταρσιωθὲν φέρεσθαι ἐπὶ Σαλαμῖνος ἐπὶ τὸ στρατόπε-
 δον τὸ τῶν Ἑλλήνων. οὕτω δὲ αὐτοὺς μαθεῖν, ὅτι τὸ

ναυτικὸν τὸ Ξέρξῳ ἀπολέεσθαι μέλλοι. Ταῦτα μὲν Δικαῖος ὁ Θεοκύδεις ἔλεγε, Δημαρχίου τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καταπιτόμενος.

- 66 Οἱ δὲ ἐς τὸν Ξέρξῳ ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες, ἐπειδὴ ἐκ Τρηγῖνος θηησάμενοι τὸ τρωμα τὸ Λακωνικὸν διέβησαν ἐς τὴν Ἰστιάϊαν, ἐπισχόντες ἡμέρας τρεῖς ἔπλωσαν δι' Εὐρώπου, καὶ ἐν ἑτέρῃσι τρισὶ ἡμέρῃσι ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ. ὥς μὲν ἐμοὶ δοκεῖν, οὐκ ἐλάσσονες εἶντες ἄριθμὸν ἐσέβαλον ἐς τὰς Ἀθήνας, κατὰ τε ἡπειρον καὶ τῇσι νηυσὶ ἀπικόμενοι, ἣ ἐπὶ τε Σηπιάδα ἀπίκοντο καὶ ἐς Θερμοπύλας. ἀντιθῆσω γὰρ τοῖσι τε ὑπὸ τοῦ χειμῶνος αὐτῶν ἀπολομένοισι καὶ τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι καὶ τῇσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίῃσι τούσδε τοὺς τότε οὐκ ἔπομένους βασιλεῖ, Μηλίας τε καὶ Δωριέας καὶ Λοκροὺς καὶ Βοιωτοὺς πανστρατιῇ ἐπομένους πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων καὶ μάλα Καρυστίους τε καὶ Ἀνδρίους καὶ Τηνίους τε καὶ τοὺς λοιποὺς νησιώτας πάντας πλὴν τῶν πέντε πολιῶν, τῶν ἐπεμνήσθην πρότερον τὰ οὐνόματα. ὅσῳ γὰρ δὴ προέβαινε ἐσωτέρῳ τῆς Ἑλλάδος ὁ Πέρσης,
- 67 τοσούτῳ πλέω ἔθνεά οἱ εἶπετο. Ἐπεὶ ὧν ἀπίκατο ἐς τὰς Ἀθήνας πάντες οὗτοι πλὴν Παρίων Ἰάριοι δὲ ὑπολειφθέντες ἐν Κύθῳ ἐκαραδόκεον τὸν πόλεμον κῆ ἀποβήσεται, οἱ δὲ λοιποὶ ὥς ἀπίκοντο ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθαῦτα κατέβη αὐτὸς Ξέρξης ἐπὶ τὰς νέας, ἐθέλων σφι συμμῖξαι τε καὶ πυνθέσθαι τῶν ἐπιπλώνοντων τὰς γνώμας. ἐπεὶ δὲ ἀπικόμενος προῖξετο, παρήσαν μετὰπεμπτοὶ οἱ τῶν ἑθνέων τῶν σφετέρων τύραννοι καὶ ταξίαρχοι ἀπὸ τῶν νεῶν, καὶ ἵζοντο ὥς σφι βασιλεὺς ἐκάστῳ τιμὴν ἐδεδώκεε, πρῶτος μὲν ὁ Σιδώνιος βασιλεὺς, μετὰ δὲ ὁ Τύριος, ἐπὶ δὲ ὅλλοι. ὥς δὲ κόσμῳ ἐπεξῆς ἵζοντο, πέμψας Ξέρξης Μαρδόνιον εἰρώτα, ἀποπειρομένους ἐκάστου, εἰ ναυμα-
- 68 χίην ποίεοιτο. Ἐπεὶ δὲ περιῶν εἰρώτα ὁ Μαρδόνιος

ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ Σιδωνίου, οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατὰ τῶν
 γνώμην ἐξεφέροντο, κελεύοντες ναυμαχίην ποιέεσθαι,
 Ἀρτεμισίῃ δὲ τὰδε ἔφη· Εἰπαί μοι πρὸς βασιλέα, Μαρ- α
 δόνιε, ὥς ἐγὼ τὰδε λέγω· οὔτε κακίστην γενομένην ἐν
 τῇσι ναυμαχίῃσι τῇσι πρὸς Εὐβοίῃ οὔτε ἐλάχιστα ἀπο-
 δεξαμένην, θέσποτα, τὴν ἐοῦσαν γνώμην με δίκαιόν ἐστιν
 ἀποδείκνυσθαι, τὰ τυγχάνω φρονέουσα ἄριστα ἐς πη- γ
 γματα τὰ σά. καὶ τοι τὰδε λέγω, φείδου τῶν νεῶν μηδὲ
 ναυμαχίην ποιέο. οἱ γὰρ ἄνδρες τῶν σῶν ἀνδρῶν κρέσ-
 σονες τοσοῦτό εἰσι κατὰ θάλασσαν, ὅσον ἄνδρες γυναι-
 κῶν. τί δὲ πάντως δεῖ σε ναυμαχίῃσι ἀνακινδυνεύειν;
 οὐκ ἔχεις μὲν τὰς Ἀθήνας, τῶν περ εἵνεκεν ὠρμήθης
 στρατεύεσθαι, ἔχεις δὲ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα; ἐμποδῶν δέ
 τοι ἴσταιται οὐδεὶς· οἱ δέ τοι ἀντέστησαν, ἀπήλλαξαν οὐ-
 τω, ὥς ἐκέλευς ἔπρεπε. Τῇ δὲ ἐγὼ δοκέω ἀποβήσεσθαι β
 τὰ τῶν ἀντιπολέμων πρήγματα, τοῦτο φράσω· ἦν μὲν μὴ
 ἐπειχθῆς ναυμαχίην ποιεύμενος, ἀλλὰ τὰς νέας αὐτοῦ
 ἱχθῆς πρὸς γῇ μένων, ἢ καὶ προβαίνων ἐς τὴν Πελοπόν-
 νησον, εὐπετέως τοι, θέσποτα, χωρήσει τὰ νοέων ἐλή-
 λυθας. οὐ γὰρ οἷοί τε πολλὸν χρόνον εἰσί τοι ἀντέχειν
 οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ σφεας διασκεδᾶς, κατὰ πόλεις δὲ ἕκαστοι
 φεύξονται. οὔτε γὰρ σῖτος παρα σφίσι ἐν τῇ νήσῳ ταύ-
 τη, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, οὔτε αὐτοὺς οἶκός, ἦν σὺ ἐπὶ
 τὴν Πελοπόννησον ἐλαύνῃς τὸν πεζὸν στρατόν, ἀτρε-
 μίειν τοὺς ἐκείθεν αὐτῶν ἦκοντας, οὐδέ σφι μελήσει
 πρὸ τῶν Ἀθηναίων ναυμαχεῖν. Ἦν δὲ αὐτίκα ἐπειχθῆς γ
 ναυμαχῆσαι, δειμαίνω, μὴ ὁ ναυτικὸς στρατὸς κακῶθῃς
 τὸν πεζὸν προσδηλήσῃται. πρὸς δέ, ὦ βασιλεῦ, καὶ τόδε
 ἐς θυμὸν βάλεο, ὥς τοῖσι μὲν χρηστοῖσι τῶν ἀνθρώπων
 κακοὶ δοῦλοι φιλέουσι γίνεσθαι, τοῖσι δὲ κακοῖσι χρη-
 στοί. σοὶ δὲ εἰσὶν ἀρίστοι ἀνδρῶν πάντων κακοὶ δοῦλοι
 εἶναι, οἳ ἐν συμμάχων λόγῳ λέγονται εἶναι, εἰόντες Αἰγύ-

- πτιοί τε καὶ Κύπριοι καὶ Κίλικες καὶ Πάμφυλοι, τῶν
 59 ὄφελός ἐστι οὐδέν. Ταῦτα λεγούσης πρὸς Μαργδόνιοι
 ὅσοι μὲν ἦσαν εὐνῶσι τῇ Ἀρτεμισίῃ, συμφορὴν ἐποιεῦν
 το τοὺς λόγους ὥς κακόν τι πεισομένης πρὸς βασιλέω
 ὅτι οὐκ ἔα ναυμαχίην ποιέεσθαι, οἱ δὲ ἀγαιόμενοι τε καὶ
 φθονέοντες αὐτῇ, ἅτε ἐν πρώτοισι τετιμημένης διὰ πάν
 των τῶν συμμάχων, ἐτέρποντο τῇ κρίσει ὥς ἀπολεομένη
 αὐτῆς. ἐπεὶ δὲ ἀνηνείχθησαν αἱ γνώμαι ἐς Ξέρξην, κάρτε
 τε ἦσθη τῇ γνώμῃ τῆς Ἀρτεμισίης, καὶ νομίζων ἔτι πρῶ
 τερον σπουδαίην εἶναι τότε πολλῶ μᾶλλον αἶνεε. ὅμα
 δὲ τοῖσι πλέοσι πείθεσθαι ἐκέλευε, τάδε καταδόξας, πρῶ
 μὲν Εὐβοίῃ σφέας ἐθελοκακέειν ὥς οὐ παρεόντος αὐτοῦ
 τότε δὲ αὐτὸς παρεσκεύαστο θηήσασθαι ναυμαχέοντας.
 70 Ἐπειδὴ δὲ παρήγγελον ἀναπλῶειν, ἀνῆγον τὰς νέας
 ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατὰ
 ἡσυχίην. τότε μὲν νυν οὐκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη ναυμα
 χίην ποιήσασθαι, νύξ γὰρ ἐπεγένετο, οἱ δὲ παρεσκευά
 ζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς δὲ Ἕλληνας εἶχε δέος τε καὶ
 ἀρρωδίη, οὐκ ἦκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. ἀρρω
 δεον δὲ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι ὑπὲρ γῆ
 τῆς Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε ἐν
 νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἐω
 71 τῶν ἀφύλακτον. Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ περὶ τὴν παρ
 εῦσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι
 τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅπως κατ' ἡπειρον μὲν
 ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. ὥς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελο
 πονήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδα ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευ
 τηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολιῶν ἐς τὸν Ἰσθμὸν
 ἦγοντο, καὶ σφι ἐπὶ στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξαν
 δρίδew, Λεωνίδew δὲ ἀδελφεός. ἰζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἰσ
 θμῷ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα ὁδὸν, μετὰ τοῦτο ὡ
 σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ

εἶχος. ἄτε δὴ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου ἦνετο τὸ ἔργον· καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμαὶ ψάμμου πλήρεις ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρης. Οἱ δὲ βωθήσαντες ἐς τὸν 72 Ἰσθμὸν πανδημεὶ οἶδε ἦσαν Ἑλλήνων, Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Ἀρκάδες πάντες καὶ Ἡλεῖοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυνῶνιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Ερμιονέες. οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ βωθήσαντες καὶ ὑπεραρρωδέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ, τοῖσι δὲ ἄλλοις Πελοποννησίοις ἐμελε οὐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροικῶκε ἤδη.

Οἰκέει δὲ τὴν Πελοπόννησον ἔθνεα ἑπτὰ. τούτων δὲ 73 τὰ μὲν δύο αὐτόχθονα ἔοντα κατὰ χώραν ἴδονται νῦν τῇ καὶ τὸ πάλαι οἶκεον, Ἀρκάδες τε καὶ Κυνοῦριοι. ἔν δὲ ἔθνος τὸ Ἀχαϊκὸν ἐκ μὲν Πελοποννήσου οὐκ ἐξεχώρησε, ἐκ μέντοι τῆς ἐσωτῶν, οἰκέει δὲ τὴν ἀλλοτρίην. τὰ δὲ λοιπὰ ἔθνεα τῶν ἑπτὰ τέσσερα ἐπήλυδά ἐστι, Ἀωριέες τε καὶ Αἰτωλοὶ καὶ Ἀργυόπες καὶ Ἀἰνιῶνιοι. Ἀωριέων μὲν πολυαὶ τε καὶ δόκιμοι πόλεις, Αἰτωλῶν δὲ Ἥλις μούνη, Ἀργυόπων δὲ Ἐρμιόνη τε καὶ Ἀσίνη ἢ πρὸς Καρδαμύλῃ τῇ Λακωνικῇ, Αἰνιῶν δὲ Παρωρεῖται πάντες. οἱ δὲ Κυνοῦριοι αὐτόχθονες ἔοντες δοκέουσι μούνη εἶναι Ἰωνες, ἐκδεδωρίευνται δὲ ὑπὸ τε Ἀργείων ἀρχόμενοι καὶ τοῦ χρόνου, ἔοντες Ὀρνεῖται καὶ περιόικοι. Τούτων ὧν τῶν ἑπτὰ ἔθνέων αἱ λοιπαὶ πόλεις, πάρεξ τῶν κατέλεξα, ἐκ τοῦ μέσου κατέατο· εἰ δὲ ἐλευθέρως ἔξεστι εἰπεῖν, ἐκ τοῦ μέσου κατήμενοι ἐμῆδιζον.

Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ τοιούτῳ πόνῳ συνέστασαν, 74 ἄτε περὶ τοῦ παντὸς ἤδη δρόμου θεόντες καὶ τῇσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὅμως ταῦτα πυνθανόμενοι ἀρρώδεον, οὐκ οὔτῳ περὶ σφίσι

αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὥς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ. τέως μὲν
 δὴ αὐτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστάς σιγῇ λόγον ἐποιέετο,
 θῶμα ποιεύμενοι τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην, τέλος δὲ
 ἐξερράγη ἐς τὸ μέσον. σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ
 ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν, οἱ μὲν, ὥς ἐς τὴν Πελοπόννη-
 σον χρεῶν εἶη ἀποπλῶειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν,
 μηδὲ πρὸ χάρις δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Ἀθη-
 ναῖοι δὲ καὶ Ἀγινῆται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύ-
 75 νασθαι. Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλῆς ὥς ἐσσοῦτο τῇ γνώμῃ
 ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συν-
 εδρίου, ἐξελθὼν δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων
 ἄνδρα πλοῖον, ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρεῶν, τῷ οὖνομα
 μὲν ἦν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θε-
 μιστοκλέος παίδων, τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν προη-
 γμάτων Θεμιστοκλῆς Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὥς ἐπεδέκοντο
 οἱ Θεσπιεὲς πολιήτας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. ὃς τότε πλοῖον
 ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν βαρβάρων
 τάδε· Ἐπεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάτρη τῶν ἄλ-
 λων Ἑλλήνων· τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλέος καὶ
 βουλούμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἢ
 τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα· φράσσοντα, ὅτι οἱ Ἕλληνες
 δρησμὸν βουλευνόνται καταρρωδηκότες, καὶ νῦν παρέχει
 κάλλιστον ὑμέας ἔργον ἀπάντων ἐξεργάσασθαι, ἢν μὴ
 περιιδῆτε διαδράντας αὐτούς. οὔτε γὰρ ἄλλήλοισι ὁμο-
 φρονέουσιν οὔτ' ἔτι ἀντιστήσονται ὑμῖν, πρὸς ἑαυτούς τε
 σφέας ὄψεσθε ναυμαχέοντας τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέον-
 τας καὶ τοὺς μὴ. Ὁ μὲν ταῦτά σφι σημήνας ἐκποδὼν
 76 ἀπαλλάσσετο, τοῖσι δὲ ὥς πιστὰ ἐγίνετο τὰ ἀγγελθέντα,
 τοῦτο μὲν ἐς τὴν νησίδα τὴν Ψυττάλειαν, μεταξὺ Σαλα-
 μῖνός τε κειμένην καὶ τῆς ἠπείρου, πολλοὺς τῶν Περσέων
 ἀπεβίβασαν, τοῦτο δέ, ἐπειδὴ ἐγίνοντο μέσαι νύκτες,
 ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ' ἐσπέρας κέρας κυκλούμενοι πρὸς τὴν

Σαλαμῖνα, ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυ-
νόσουραν τεταγμένοι, κατεῖχόν τε μέχρι Μουνυχίης πάν-
τα τὸν πορθμὸν τῇσι νηυσί. τῶνδε δὲ εἵνεκεν ἀνῆγον
τὰς νέας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἑλλήσι μὴδὲ φυγεῖν ἐξῆ, ἀλλ' ἀπο-
λαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτε-
μισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα τὴν Ψυτάλειαν
καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τῶνδε εἵνεκεν, ὥς
ἐπεὰν γένηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα ἐξοισομένων
τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων 'ἐν γὰρ δὴ πόρῳ τῆς
ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἐκέετο ἡ νῆσος', ἵνα
τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς δὲ διαφθείρῳσι. ἐποίηεν δὲ
σιγῇ ταῦτα, ὥς μὴ πυνθανοίατο οἱ ἐναντίοι. Οἱ μὲν δὴ
ταῦτα τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

Χρησιμοῖσι δὲ οὐκ ἔχω ἀντιλέγειν ὥς οὐκ εἰσὶ ἀλη- 77
θές, οὐ βουλόμενος ἐναργέως λέγοντας πειραῖσθαι κατα-
βάλλειν, ἐς τοιάδε πρήγματα ἐσβλέψας.

Ἀλλ' ὅταν Ἀρτέμιδος χρυσαόρου ἱερὸν ἀκτὴν
νηυσὶ γεφυρώσωσι καὶ εἰναλίην Κυνόσουραν,
ἐλπίδι μαινομένη λιπαρὰς πέρσαντες Ἀθήνας,
δια Δίκη σβέσσει κρατερὸν Κόρον, Ἵβριος υἱόν,
δεινὸν μαιμώνοντα, δοκεῦντ' ἀνὰ πάντα πιθέσθαι.
Χαλκὸς γὰρ χαλκῷ συμμίζεται, αἵματι δ' Ἄρης
πόντον φοινίξει. τότε' ἐλεύθερον Ἑλλάδος ἡμᾶρ
εὐρύοπα Κρονίδης ἐπάγει καὶ πότνια Νίκη.

ἐς τοιαῦτα μὲν καὶ οὕτω ἐναργέως λέγοντι Βάκιδι ἀντι-
λογίης χρησμῶν πέρι οὔτε αὐτὸς λέγειν τολμᾶω οὔτε παρ'
ἄλλων ἐνδέχομαι.

Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγένετο ὠδισμὸς λό- 78
γων πολλός. ἤδεσαν δὲ οὐκ ὧς, ὅτι σφέας περιεκνκλοῦντο
τῇσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρεον
αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκεον κατὰ χάριν εἶναι. Συν- 79
εσθηκόντων δὲ τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστιέ-

δης ὁ *Λυσιμάχου*, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος
 δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐ-
 τοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνῃσι
 καὶ δικαιοτάτον. οὗτος ἀνὴρ στὰς ἐπὶ τὸ συνέδριον ἐξε-
 καλέετο *Θεμιστοκλέα*, ἔόντα μὲν ἑωυτῷ οὐ φίλον, ἐχθρόν
 δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ δὲ μεγάρθεος τῶν παρεόντων κακῶν
 λήθην ἐκείνων ποιεύμενος ἐξεκαλέετο, ἐθέλων αὐτῷ συμ-
 μίξαι. προακηκόεε δὲ, ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννή-
 σου ἀνάγειν τὰς νείας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. ὥς δὲ ἐξηλθέ οἱ
Θεμιστοκλῆς, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε· Ἡμέας στασιάξειν
 χρεῶν ἐστὶ ἐν τε τῷ ἄλλῳ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ
 τοῦ ὀκότερος ἡμεῶν πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται.
 λέγω δέ τοι, ὅτι ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ
 ἀποπλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ γὰρ αὐτό-
 πτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν οὐδ' ἦν ἐθέλωσι Κο-
 ρίνθιοι τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης οἰοί τε ἔσονται ἐκπλῶ-
 σαι· περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ. ἀλλ'
 80 ἐσελθὼν σφι ταῦτα σήμηνον. Ὁ δ' ἀμείβετο τοισίδε·
 Κάριτα τε χρηστὰ διακελεύεαι καὶ εὖ ἡγγεῖλας. τὰ γὰρ
 ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος ἦκεις.
 ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μήδων. ἔδεε γὰρ,
 ὅτε οὐκ ἐκόντες ἤθελον ἐς μάχην κατίστασθαι οἱ Ἕλλη-
 νες, ἀέκοντας παραστήσασθαι. σὺ δὲ ἐπέιπερ ἦκεις χρη-
 στὰ ἀπαγγέλλων, αὐτὸς σφι ἡγγεῖλον. ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ
 λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ πείσαι ὥς οὐ ποιούν-
 των τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλὰ σφι σήμηνον αὐτὸς παρ-
 ελθὼν, ὥς ἔχει. ἐπεὰν δὲ σημήνῃς, ἦν μὲν πείθονται,
 ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα, ἦν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται,
 ὁμοῖον ἡμῖν ἔσται. οὐ γὰρ ἔτι διαδρῆσονται, εἴπερ πε-
 81 ριεχόμεθα πανταχόθεν, ὥς σὺ λέγεις. Ταῦτα ἔλεγε παρ-
 ελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φάμενος ἐξ Αἰγίνης τε ἦκειν καὶ
 μόγις ἐκπλῶσαι λαθὼν τοὺς ἐπορμέοντας· περιέχεσθαι

γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν
 τῶν Ξέρξεω· παραρτέσθαι τε συνεβούλευε ὡς ἀλεξήσο-
 μένους. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπας μετεστήκεε, τῶν δὲ αὐτῖς
 ἐρίνετο λόγων ἀμφισβασίῃ· οἱ γὰρ πλεῖνες τῶν στρατη-
 γῶν οὐκ ἐπέιθοντο τὰ ἐξαγγελθέντα. Ἀπιστεόντων δὲ 82
 τούτων ἦκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέουσα, τῆς
 ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἥπερ δὴ ἔφερε τὴν
 ἀλήθειαν πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τή-
 νιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον
 κατελοῦσι. σὺν δὲ αὖν ταύτῃ τῇ νηϊ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς
 Σαλαμίνα καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Ἀημνίῃ
 ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἑλλήσι ἐς τὰς ὀγδῶκοντα
 καὶ τριηκοσίας νέας· δύο γὰρ δὴ νεῶν τότε κατέδεε ἐς
 τὸν ἀριθμόν.

Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν 83
 Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχῆσυντες. ἡὼς
 τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησά-
 μενοι, προηγόρευε εὐ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστο-
 κλῆς, τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιτι-
 θέμενα. ὅσα δὲ ἐν ἀνθρώπου φύσει καὶ καταστάσι ἐγγί-
 νεται, παραινέσας δὴ τούτων τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι, καὶ
 καταπλέξας τὴν ῥῆσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας.
 Καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριή-
 ρης, ἥ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνῆγον
 τὰς νέας ἀπάσας οἱ Ἕλληνες. Ἀναγομένοισι δὲ σφι αὖ- 84
 τίνα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες
 πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὤκελλον τὰς νέας, Ἀμεινίης
 δὲ Παλληνεὺς ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἐξαναχθεὶς νηϊ ἐμβάλλει.
 συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆ-
 ναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βωθέοντες συνέμισγον.
 Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν
 ἀρχήν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημή-

- σασαν ἐς Αἰγιναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. λέγεται δὲ
 καὶ τὰδε, ὥς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη, φανείσαν δὲ
 διακελεύσασθαι ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν Ἑλλήνων
 στρατόπεδον ὀνειδίδασαν πρότερον τάδε· Ὡ δαιμόνιοι,
 85 μέγρι κόσου ἔτι πρύμνην ἀνακρουέεσθε; Κατὰ μὲν δὴ
 Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες· οὗτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς
 Ἐλευσίνος τε καὶ ἐσπέρης κέρας· κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους
 Ἴωνες· οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τε καὶ τὸν Πει-
 ραιέα. ἤθελοκάκεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος
 ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῖνες οὐ. ἔχω μὲν νυν συχνῶν οὐ-
 νόματα τριηράρχων καταλέξει τῶν νέας Ἑλληνίδας ἐλόν-
 των, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορός τε τοῦ
 Ἀνδροδάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἰστιαίου, Σαμίων ἀμ-
 φοτέρων. τοῦδε δὲ εἵνεκεν μέμνημαι τούτων μύνων,
 ὅτι Θεομήστωρ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράν-
 νευσε καταστησάντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐερ-
 γέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χάρη οἱ ἐδώρηθη πολλή. οἱ
 δ' εὐεργέται βασιλέος ὁροσάγγαυ καλέονται Περσιστί.
 86 Περί μὲν νυν τούτους οὕτω εἶχε, τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν
 ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκερατίζετο, αἱ μὲν ὑπ' Ἀθηναίων δια-
 φθειρόμεναι, αἱ δὲ ὑπὸ Αἰγινητέων. ἅτε γὰρ τῶν μὲν
 Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεούντων κατὰ τάξιν, τῶν δὲ
 βαρβάρων οὐ τεταγμένων ἔτι οὔτε σὺν νόῳ ποιούντων
 αὐδὲν, ἐμελλε τοιούτῳ σφι συνοίσεσθαι, οἷόνπερ ἀπέβη.
 καίτοι ἥσάν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακρῶ
 ἀμείνονες αὐτοὶ ἐωντῶν ἢ πρὸς Εὐβοίῃ, πᾶς τις προθυ-
 μεόμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην, ἐδόκεε τε ἕκαστος ἐων-
 87 τὸν θηγήσεσθαι βασιλέα. Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους οὐκ
 ἔχω μετεξετέρους εἰπεῖν ἄτρεκέως ὥς ἕκαστοι τῶν βαρ-
 βάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἡγωνίζοντο, κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην
 τὰδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασι-
 λέι· ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλέος

πράγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἢ νηὺς ἢ Ἀρτεμισίης ἐδιώ-
 κτο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἡ οὐκ ἔχουσα διαφυγεῖν, ἐμ-
 προσθε γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νέες φίλλαι, ἡ δὲ αὐτῆς
 πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε ἐοῦσα, ἐδοξέ οἱ
 τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιησάσῃ· διωκομένη γὰρ
 ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φέρουσα ἐνέβαλε νηὶ φιλήν ἀνδρῶν τε
 Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλώοντος τοῦ Καλυνδέων βα-
 σιλέος Δαμασιθύμου. εἰ μὲν καὶ τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν
 ἐγεγόνει ἐτι περὶ Ἑλλήσποντον ἰόντων, οὐ μέντοι ἔγωγε
 ἔχω εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ
 συνεκύρησε ἢ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην παραπεσοῦσα
 νηὺς. ὥς δὲ ἐνεβαλέ τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη
 διπλόα ἐωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο· ὃ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς
 νεὸς τριήραρχος ὥς εἶδέ μιν ἐμβάλλουσαν νηὶ ἀνδρῶν
 βαρβάρων, νομίσας τὴν νέα τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα
 εἶναι ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύ-
 νειν, ἀποστρέψας πρὸς ἄλλας ἐτράπετο. Τοῦτο μὲν τοι- 88
 οὔτο αὐτῇ συνήνεικε γενέσθαι διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπο-
 λείσθαι, τοῦτο δὲ συνέβη ὥστε κακὸν ἐργασαμένην ἀπὸ
 τούτων αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. λέγεται
 γὰρ βασιλέα θηεύμενον μαθεῖν τὴν νέα ἐμβαλοῦσαν καὶ
 δὴ τινα εἶπαι τῶν παρεόντων· Δέσποτα, ὅρᾳς Ἀρτεμι-
 σίην, ὥς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε;
 Καὶ τὸν ἐπείρυσθαι, εἰ ἀληθῶς ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔρ-
 γον, καὶ τοὺς φάναι σαφέως τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς ἐπι-
 σταμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστάτατο εἶναι πολε-
 μίην. τὰ τε γὰρ ἄλλα, ὥς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεικεν ἐς
 εὐτυχίην γενόμενα καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς
 μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἴ-
 παι λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· Οἱ μὲν ἄνδρες γεγό-
 νασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες. Ταῦτα μὲν
 Ξέρξην φασὶ εἶπαι. Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε 89

ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Λαρείου, Ξέρξει ἐὼν ἀδελφεός, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοὶ τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, ὀλίγοι δὲ τινες καὶ Ἕλληνων. ἅτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, καὶ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπολλύμενοι ἐς τὴν Σαλαμίνα διένεον. τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο. οἱ γὰρ ὀπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῆσι νηυσὶ παριέναι πειρεόμενοι ὥς ἀποδεξόμεναί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλεῖ, τῆσι σφετέρῃσι νηυσὶ φευγούσῃσι περι-
 90 ἐπιπτον. Ἐγένετο δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ· τῶν τινὲς Φοινίκων, τῶν αἱ νέες διεφθάρατο, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διέβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὥς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αἱ νέες, ὥς προδόντων. συνήνευκε ὦν οὕτω ὥστε Ἴωνων τε τοὺς στρατηγοὺς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιόνδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρητικῇ νηὺς. ἥ τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναίῃ νηὺς κατέδυσε τῶν Σαμοθρητικῶν τὴν νέα. ἅτε δὴ εἶοντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρητικὲς τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἴωνας ἐργύσατο· ὥς γὰρ εἶδὲ σφῆας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας οἷα ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιεύμενος, καὶ σφῶν ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμῆν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνουσας διαβάλλωσι. ὅπως γάρ τινα ἰδοὶ Ξέρξης τῶν ἐαυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ οὐρεὶ τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ καλεῖται Αἰγάλεως, ἀνεπυκνιόετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δὲ τι

καὶ προσεβάλετο φίλος ἑὼν Ἀριαράμνης ἀνὴρ Πέρσης
παρεὼν τούτου τοῦ Φοινικῆου πάθεος.

Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο, τῶν δὲ 91
βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλωόντων πρὸς
τὸ Φάληρον Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα
ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θο-
ρύβῳ ἐκεραίῃσιν τὰς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας
τῶν νεῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλωούσας ὅπως δέ τινες
τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς
τοὺς Αἰγινήτας. Ἐνθαῦτα συνεκύρεον νέες ἢ τε Θεμι- 92
στοκλέος διώκουσα νέα, καὶ ἡ Πολύκριτου τοῦ Κρίου ἀν-
δρὸς Αἰγινῆτεω νηϊ ἔμβαλουσα Σιδωνίη, ἣ περ εἶλε τὴν
προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιαθῶ τὴν Αἰγιναίην, ἐπ' ἣς
ἐπλωε Πυθῆης ὁ Ἰσχευόου, τὸν οἱ Πέρσαι κατακοπέντα
ἀρετῆς εἵνεκεν εἶχον ἐν τῇ νηϊ ἐκπαγλεόμενοι. τὸν δὲ
περιάγουσα ἅμα τοῖσι Πέρσῃσι ἦλω νηὺς ἡ Σιδωνίη ὥστε
Πυθῆην οὕτω σωθῆναι ἐς Αἰγιναν. ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέα
τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημήλιον ἰδὼν τῆς
στρατηγίδος, καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλέα ἐπεκερτόμησε
ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμόν ὀνειδίξων. ταῦτα μὲν
νυν νηϊ ἔμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα,
οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νέες περιεγένοντο, φεύγοντες
ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν. Ἐν δὲ τῇ 93
ναυμαχίᾳ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινῆται, ἐπὶ
δὲ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινῆτης καὶ
Ἀθηναῖοι Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος καὶ Ἀμεινίης Παλ-
ληνεύς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. εἰ μὲν νυν ἔμαθε,
ὅτι ἐν ταύτῃ πλώοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρό-
τερον ἢ εἰλέ μιν ἢ καὶ αὐτὸς ἦλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων
τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, πρὸς δὲ καὶ ἄεθλον ἐκέετο
μύθραι θραχμαί, ὃς ἂν μιν ζώην ἔλῃ· δεινὸν γάρ τι ἐποι-
εῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν

δὴ, ὥς πρότερον εἴρηται, διέφυγε, ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἱ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

- 94 Ἀδείμαντον δὲ τὸν Κορίνθιον στρατηγὸν λέγουσι Ἀθηναῖοι αὐτίκα κατ' ἀρχάς, ὥς συνέμισγον αἱ νέες, ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπὲρθεύσαντα, τὰ ἱστία ἀειράμενον οἴχεσθαι φεύγοντα, ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὴν στρατηγίδα φεύγουσαν ὥσαύτως οἴχεσθαι. ὥς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι τῆς Σαλαμινίης κατὰ τὸ ἱρὸν Ἀθηναίης Σκιραῶος, περιπίπτειν σφι κέλητα θείῃ πομπῇ, τὸν οὔτε πέμψαντα φανῆναι οὐδένα, οὔτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τῇδε δὲ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ πρῆγμα· ὥς γὰρ ἀρχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος λέγειν τάδε· Ἀδείμαντε, σὺ μὲν ἀποστρέψας τὰς νέας ἐς φυγὴν ὤρμησαι καταπροδοὺς τοὺς Ἕλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ νικέουσι, ὅσον αὐτοὶ ἠρέοντο ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν. Ταῦτα λεγόντων, ἀπιστεῖν γὰρ τὸν Ἀδείμαντον, αὐτὶς τάδε λέγειν, ὥς αὐτοὶ οἷοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὄμηροι ἀποδυνήσκειν, ἣν μὴ νικέοντες φαίνονται οἱ Ἕλληνες. οὕτω δὴ ἀποστρέψαντα τὴν νέαν αὐτοῦ τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐπ' ἐξεργασμένοις ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον. Τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων, οὐ μέντοι αὐτοὶ γε Κορίνθιοι ὁμολογεῖν, ἀλλ' ἐν πρώτοις σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι, μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη
- 95 Ἑλλάς. Ἀριστείδης δὲ ὁ Ἀνσιμάχου ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ ὀλίγω τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ὥς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίησε· παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὀπλιτέων, οἱ παρατετάχατο παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρης, γένος εόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἱ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας.

Ὡς δὲ ἡ ναυμαχία διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν 96
 Σαλαμίνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε
 ἐτι εἶντα, ἐτοῖμοι ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες
 τῇσι περιουσίῃσι νηυσὶ ἐτι χρήσεσθαι βασιλέα. τῶν δὲ
 ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβῶν ἄνεμος ξέφυρος ἔφερε τῆς
 Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἡύονα τὴν καλεομένην Κωλιάδα, ὥστε
 ἀποπεπλησθαι τὸν χρησμὸν τὸν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ
 τῆς ναυμαχίας ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίῳ,
 καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτῃ ἐξενειχθέντα τὸ εἰ-
 ρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῷ Ἀν-
 σιστράτῳ Ἀθηναίῳ ἀνδρὶ χρησμολόγῳ, τὸ ἐλελήθεε πάν-
 τας τοὺς Ἕλληνας,

Κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἐρετμοῖσι φρυξοῦσι·
 τοῦτο δὲ ἐμελλε ἀπελάσαντος βασιλέος ἐσεσθαι.

ΞΕΡΞΗΣ δὲ ὡς ἔμαθε τὸ γεγονὸς πάθος, δείσας, 97
 μὴ τις τῶν Ἰώνων ὑπόδηται τοῖσι Ἕλλησι ἢ αὐτοὶ νοή-
 σωσι πλῶειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον λύσαντες τὰς γεφύρας
 καὶ ἀπολαμφθεὶς ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἀπολέσθαι κινδυνεύσει,
 θρησμὸν ἐβούλευε· ἐθέλων δὲ μὴ ἐπίδηλος εἶναι μήτε
 τοῖσι Ἕλλησι μήτε τοῖσι ἑωυτοῦ ἐς τὴν Σαλαμίνα χῶμα
 ἐπειράτο διαχοῦν, γαυλοῦς τε Φοινικηῖους συνέδεε, ἵνα
 ἀντὶ τε σχεδὸς ἔωσι καὶ τείχεος, ἀρτέετό τε ἐς πόλεμον
 ὡς ναυμαχίην ἄλλην ποιησόμενος. ὁρέοντες δὲ μιν πάν-
 τες οἱ ἄλλοι ταῦτα πρήσσοντα εὖ ἠπιστέατο, ὡς ἐκ παν-
 τὸς νόου παρεσκεύασται μένων πολεμήσειν· Μαροδόνιον
 δ' οὐδὲν τούτων ἐλάνθανε ὡς μάλιστα ἐμπειρον εἶντα
 τῆς ἐκείνου διανοίης. ταῦτά τε ἅμα Ξέρξης ἐποίησε, καὶ
 ἐπεμπε ἐς Πέρσας ἀγγελέοντα τὴν παρευοῦσάν σφι συμ-
 φορήν. Τούτων δὲ τῶν ἀγγέλων ἔστι οὐδὲν ὃ τι θάσσαν 98
 παραγίνεται θνητὸν εἶν· οὕτω τοῖσι Πέρσῃσι ἐξεύρηται
 τοῦτο. λέγουσι γάρ, ὡς ὅσων ἂν ἡμερέων ἦ ἡ πᾶσα ὁδός,
 τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεστᾶσι, κατὰ ἡμερησίην

ὁδὸν ἐκάστην ἵππος τε καὶ ἀνὴρ τεταγμένος, τοὺς οὔτε νικητὸς, οὐκ ὄμβρος, οὐ καῦμα, οὐ νύξ ἔργει μὴ οὐ κατανύσαι τὸν προκείμενον αὐτῷ δρόμον τὴν ταχίστην. ὁ μὲν δὴ πρῶτος δραμῶν παραδιδοί τὰ ἐντεταλμένα τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ· τὸ δὲ ἐνθεύτεν ἦδη κατ' ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατάπερ Ἑλλησι ἢ λαμπαδηφορίῃ, τὴν τῷ Ἡφαίστῳ ἐπιτελέουσι. Τοῦτο
 99 τὸ δράμημα τῶν ἵππων καλέουσι Πέρσαι ἀγγραρήιον. Ἡ μὲν δὴ πρώτη ἐς Σοῦσα ἀγγελίη ἀπικομένη, ὥς ἔχοι Ἀθήνας Ξέρξης, ἔτερψε οὕτω δὴ τι Περσέων τοὺς ὑπολειφθέντας, ὥς τὰς τε ὁδοὺς μυρσίνησι πάσας ἐστόρεσαν καὶ ἐθυμίστην θυμιάματα καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἐν θυσίῃσι τε καὶ εὐπαθείῃσι· ἡ δὲ δευτέρη σφί ἀγγελίῃ ἐπεξεληθοῦσα συνέχεε οὕτω, ὥστε τοὺς κιθῶνας κατερρήξαντο πάντες, βοῇ τε καὶ οἰμωγῇ ἐχρέοντο ἀπλέτῳ, Μαρδόνιον ἐν αἰτῇ τιθέντες. οὐκ οὕτω δὲ περὶ τῶν νεῶν ἀγθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι ἐπολευν, ὥς περὶ αὐτῷ Ξέρξῃ δειμαίνοντες.

100 Καὶ περὶ Πέρσας μὲν ἦν ταῦτα τὸν πάντα μεταξὺ χρόνον γενόμενον, μέχρι οὗ Ξέρξης αὐτὸς σφεας ἀπικόμενος ἔπαυσε. Μαρδόνιος δὲ ὁρέων μὲν Ξέρξην συμφορὴν μεγάλην ἐκ τῆς ναυμαχίης ποιούμενον, ὑποπτεύων δὲ αὐτὸν δρησμὸν βουλευεῖν ἐκ τῶν Ἀθηνέων, φροντίσας πρὸς ἑωυτὸν ὥς δώσει δίκην ἀναγνώσας βασιλέα στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ οἱ κρέσσον εἴη ἀνακινδυνεῦσαι ἢ κατεργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα ἢ αὐτὸν καλῶς τελευτῆσαι τὸν βίον ὑπὲρ μεγάλων αἰσωρηθέντα· πλέον μέντοι ἔφερε οἱ ἡ γνώμη κατεργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα· λογισάμενος ὦν ταῦτα προσέφερε τὸν λόγον τούδε· Δέσποτα, μήτε λυπέο μήτε συμφορὴν μηδεμίαν μεγάλην ποιέο τοῦδε τοῦ γεγονότος εἵνεκεν πρήγματος. οὐ γὰρ ξύλων ἀγῶν ὁ τὸ πᾶν φέρων ἐστὶ ἡμῖν, ἀλλ' ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων. σοὶ δὲ οὔτε τις τούτων τῶν τὸ πᾶν σφί

ἤδη δοκεόντων κατεργάσθαι ἀποβάς ἀπὸ τῶν νεῶν πει-
 ρήσεται ἀντιωθῆναι, οὐτ' ἐκ τῆς ἡπείρου τῆσδε· οἱ τε
 ἡμῖν ἠντιώθησαν, ἔδοσαν δίκας. εἰ μὲν νυν δοκέει, αὐ-
 τήκα πειρεώμεθα τῆς Πελοποννήσου· εἰ δὲ καὶ δοκέει ἐπι-
 σχεῖν, παρέχει ποιεῖν ταῦτα. μὴ δὲ δυσθύμεε· οὐ γάρ
 ἔστι Ἑλλήσι οὐδεμία ἐκδυσις μὴ οὐ δόντας λόγον τῶν
 ἐποίησαν νῦν τε καὶ πρότερον εἶναι σοὺς δούλους. μά-
 λιστα μὲν νυν ταῦτα ποίεε· εἰ δ' ἄρα τοι βεβούλευται
 αὐτὸν ἀπελαύνοντα ἀπάγειν τὴν στρατιήν, ἄλλην ἔχω
 καὶ ἐκ τῶνδε βουλήν. σὺ Πέρσας, βασιλεῦ, μὴ ποιήσης
 καταγελάστους γενέσθαι Ἑλλήσι. οὐδὲν γὰρ ἐν τοῖσι
 Πέρσῃσί τοι δεδήληται τῶν πρηγμάτων, οὐδὲ ἐρέεις ὅκου
 ἐγενόμεθα ἄνδρες κακοί. εἰ δὲ Φοίνικες τε καὶ Αἰγύπτιοι
 καὶ Κύπριοί τε καὶ Κίλικες κακοὶ ἐγένοντο, οὐδὲν πρὸς
 Πέρσας τοῦτο προσήκει τὸ πάθος. ἤδη ὦν ἐπειδὴ οὐ Πέρ-
 σαι τοι αἰτιοὶ εἰσι, ἔμοι πείθεο· εἰ τοι δέδοκται μὴ παρα-
 μένειν, σὺ μὲν ἐς ἡῖθα τὰ σεωντοῦ ἀπέλυνε, τῆς στρα-
 τιῆς ἀπάρων τὸ πολλόν, ἐμὲ δέ σοι χρὴ τὴν Ἑλλάδα πα-
 ρασχεῖν δεδουλωμένην, τριήκοντα μυριάδας τοῦ στρα-
 τοῦ ἀπολεξάμενον. Ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης ὥς ἐκ κακῶν 101
 ἐχάρη τε καὶ ἡσθη, πρὸς Μαρδόνιον τε βουλευσάμενος
 ἔφη ὑποκρινέεσθαι ὁκότερον ποιήσει τούτων. ὥς δὲ ἐβου-
 λεύετο ἅμα Περσέων τοῖσι ἐπικλήτοισι, ἔδοξέ οἱ καὶ Ἀρ-
 τεμισίην ἐς συμβουλίην μεταπέμψασθαι, ὅτι πρότερον
 ἐφαίνετο μοῖνῃ νοεῦσα τὰ ποιητέα ἦν. ὥς δὲ ἀπῆκετο ἡ
 Ἀρτεμισίη, μετασθησάμενος τοὺς ἄλλους, τοὺς τε συμ-
 βούλους Περσέων καὶ τοὺς δορυφόρους, ἔλεξε Ξέρξης
 τάδε· Κελεύει με Μαρδόνιος μένοντα αὐτοῦ πειρᾶσθαι
 τῆς Πελοποννήσου, λέγων ὥς μοι Πέρσαι τε καὶ ὁ πεζὸς
 στρατὸς οὐδενὸς μεταίτιοι πάθεός εἰσι, ἀλλὰ βουλομέ-
 νοισί σφι γένοιτ' ἂν ἀπόδεξις. ἐμὲ ὦν ἢ ταῦτα κελεύει
 ποιεῖν, ἢ αὐτὸς ἐθέλει τριήκοντα μυριάδας ἀπολεξάμε-

- νος τοῦ στρατοῦ παρασχεῖν μοι τὴν Ἑλλάδα δεδουλωμένην, αὐτὸν δ' ἐμὲ κελεύει ἀπελαύνειν σὺν τῷ λοιπῷ στρατῷ ἐς ἥθεα τὰ ἐμά. σὺ ὦν ἐμοί, καὶ γὰρ περὶ τῆς ναυμαχίης εὖ συνεβούλευσας τῆς γενομένης οὐκ ἐῴσα ποιέεσθαι, νῦν τε συμβούλευσον ὁκότερα ποιέων ἐπι-
- 102 τύχῳ εὖ βουλευσάμενος. Ὁ μὲν ταῦτα συνεβουλευέτο, ἡ δὲ λέγει τάδε· Βασιλεῦ, χαλεπὸν μὲν ἐστὶ συμβουλευόμενῳ τυχεῖν τὰ ἄριστα εἰπασαν, ἐπὶ μέντοι τοῖσι κατήκουσι πρῆγμασι δοκέει μοι αὐτὸν μὲν σε ἀπελαύνειν ὀπίσω, Μαρδόνιον δὲ, εἰ ἐθέλει τε καὶ ὑποδέκεται ταῦτα ποιήσκειν, αὐτοῦ καταλιπεῖν σὺν τοῖσι ἐθέλει. τοῦτο μὲν γάρ, ἣν καταστρέψῃται τά φησι ἐθέλειν καὶ οἱ προχωρήσῃ τὰ νοέων λέγει, σὸν τὸ ἔργον, ὃ δέσποτα, γίνεται, οἱ γὰρ σοὶ δοῦλοι κατεργάσαντο, τοῦτο δὲ, ἣν τὰ ἐναντία τῆς Μαρδονίου γνώμης γένηται, οὐδεμία συμφορὴ μεγάλη ἔσται σέυ τε περιέοντος καὶ σώων, τῶν πρηγμάτων περὶ οἶκον τὸν σόν. ἣν γὰρ σύ τε περιῆς καὶ οἶκος ὁ σός, πολλοὺς πολλαῖς ἀγῶνας θραμέονται περὶ σφέων αὐτῶν οἱ Ἕλληνες. Μαρδονίου δὲ, ἣν τι πάθῃ, λόγος οὐδεὶς γίνεται· οὐδέ τι νικέοντες οἱ Ἕλληνες νικέουσι, δοῦλον σὸν ἀπολέσαντες· σὺ δὲ, τῶν εἵνεκεν τὸν στόλον
- 103 ἐποίησας, πυρώσας τὰς Ἀθήνας ἀπελῶς. Ἦσθη τε δὴ τῇ συμβουλῇ Ξέρξης· λέγουσα γὰρ ἐπετύγχανε τάπερ αὐτὸς ἐνόεε. οὐδὲ γὰρ εἰ πάντες καὶ πᾶσαι συνεβούλευον αὐτῷ μένειν, ἔμενε ἂν δοκέειν ἐμοί· οὕτω καταρρωδῆκεε. ἐπαινέσας δὲ τὴν Ἀρτεμισίην ταύτην μὲν ἀποστέλλει ἄγουσαν αὐτοῦ τοὺς παῖδας ἐς Ἐφεσον· νόθοι γάρ
- 104 τινες παῖδες οἱ συνέπειντο. Συνέπεμπε δὲ τοῖσι παισὶ φύλακον Ἑρμότιμον, γένος μὲν ἑόντα Πηδασέα, φερόμενον δὲ οὐ τὰ δεύτερα τῶν εἰνούχων παρὰ βασιλεῖ. [οἱ δὲ Πηδασεὺς οἰκέουσι ὑπὲρ Ἀλικαρνησσοῦ. ἐν δὲ τοῖσι Πηδάσοισι τούτοισι τοιόνδε φέρεται πρῆγμα γίνεσθαι· ἐπ-

εἰν τοῖσι ἀμφικτίοσι πᾶσι τοῖσι ἀμφὶ ταύτης οἰκέουσι
 τῆς πόλιος μέλλῃ τι ἐντὸς χρόνου ἐσεσθαι χαλεπὸν, τότε
 ἡ ἰφεια αὐτόθι τῆς Ἀθηναίης φύει πῶγωνα μέγαν. τοῦτο
 δέ σφι δις ἤδη ἐγένετο. Ἐκ τούτων δὴ τῶν Πηδασέων ὁ 105
 Ἑρμότιμος ἦν] τῷ μεγίστῃ τίσις ἤδη ἀδικηθέντι ἐγένετο
 πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. ἀλόντα γὰρ αὐτὸν ὑπὸ πολε-
 μίων καὶ πωλεόμενον ὠνέεται Πανιώνιος ἀνὴρ Χίος, ὃς
 τὴν ζόην κατεστήσατο ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων. ὅπως γὰρ
 κτήσαιο παῖδας εἰδεὸς ἐπαμμένους, ἐκτάμνων ἀγινέων
 ἐπώλεε ἐς Σάρδεις τε καὶ Ἐφεσον χρημάτων μεγάλων.
 παρὰ γὰρ τοῖσι βαρβάροισι τιμιώτεροί εἰσι οἱ εὐνοῦχοι
 πίστιος εἵνεκεν τῆς πάσης τῶν ἐνορχίων. ἄλλους τε δὴ
 ὁ Πανιώνιος ἐξέταμε πολλοὺς, ἅτε ποιεύμενος ἐκ τούτου
 τὴν ζόην, καὶ δὴ καὶ τοῦτον. καὶ, οὐ γὰρ τὰ πάντα ἐδυς-
 τύχῃ ὁ Ἑρμότιμος, ἀπικνέεται ἐκ τῶν Σαρδίων παρὰ
 βασιλέα μετ' ἄλλων δώρων, χρόνου δὲ προϊόντος πάν-
 των τῶν εὐνούχων ἐτιμήθη μάλιστα παρὰ Ξέρξῃ. Ὡς δὲ 106
 τὸ στρατεύμα τὸ Περσικὸν ὥρμα βασιλεὺς ἐπὶ τὰς Ἀθή-
 νας εἶν ἐν Σάρδισι, ἐνθαῦτα καταβὰς κατὰ δὴ τι πρῆγμα
 ὁ Ἑρμότιμος ἐς γῆν τὴν Μυσίην, τὴν Χίοι μὲν νέμονται,
 Ἀταρνεὺς δὲ καλέεται, εὐρίσκει τὸν Πανιώνιον ἐνθαῦτα.
 ἐπιγνοὺς δὲ ἔλεγε πρὸς αὐτὸν πολλοὺς καὶ φιλίους λό-
 γους, πρῶτα μὲν οἱ καταλέγων ὅσα αὐτὸς δι' ἐκείνον ἔχοι
 ἀγαθὰ, δεύτερα δὲ οἱ ὑπισχνεύμενος ἀντὶ τούτων ὅσα
 μιν ἀγαθὰ ποιήσει, ἣν κομίσας τοὺς οἰκέτας οἰκὴ ἐκείνη,
 ὥστε ὑποδεξάμενον ἄσμενον τοὺς λόγους τὸν Πανιώνιον
 κομίσαι τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα. ὥς δὲ ἄρα πανοικίῃ
 μιν περιέλαβε, ἔλεγε ὁ Ἑρμότιμος τάδε· Ὡ πάντων ἀν-
 δρῶν ἤδη μάλιστα ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων τὸν βίον κτη-
 σάμενε, τί σε ἐγὼ κακὸν ἢ αὐτὸς ἢ τῶν ἐμῶν τις ἐργά-
 σατο, ἢ σὲ ἢ τῶν σῶν τινά, ὅτι με ἀντ' ἀνδρὸς ἐποίησας
 τὸ μηδὲν εἶναι; ἐδόκεές τε θεοὺς λῆσειν οἷα ἐμῇξανέω

τότε. οἱ σε ποιήσαντα ἀνόσια, νόμῳ δικαίῳ χρεόμενοι
 ὑπήγαγον ἐς χεῖρας τὰς ἐμὰς, ὥστε σε μὴ μέμψασθαι τῇ
 ἀπ' ἐμέο τοι ἐσομένην δίκην. ὥς δέ οἱ ταῦτα ὠνειδίσα
 ἀχθέντων τῶν παίδων ἐς ὕψιν ἠναγκαζέτο ὁ Πανιώνιος
 τῶν ἑωυτοῦ παίδων τεσσέρων ἐόντων τὰ αἰδοῖα ἀποτά
 μναι, ἀναγκαζόμενος δὲ ἐποίησε ταῦτα. αὐτοῦ τε, ὡ
 ταῦτα ἐργάσατο, οἱ παῖδες ἀναγκαζόμενοι ἀπέταμνον
 Πανιώνιον μὲν νυν οὕτω περιῆλθε ἥ τε τίσις καὶ ὁ Ἐρ
 μότιμος.

- 107 **ΞΕΡΞΗΣ** δὲ ὥς τοὺς παῖδας Ἀρτεμισίῃ ἐπέτρεψε
 ἀπάγειν ἐς Ἐφεσον, καλέσας Μαρδόוניον ἐκέλευσέ μι
 τῆς στρατιῆς διαλέγειν τοὺς βούλεται, καὶ ποιεῖν τοια
 λόγοισι τὰ ἔργα πειρεόμενον ὁμοῖα. ταύτην μὲν τὴν ἡμέ
 ρην ἐς τοσοῦτο ἐγένετο, τῆς δὲ νυκτὸς κελεύσαντος βα
 σιλέος τὰς νέας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τοῦ Φαλήρου ἀπῆγο
 ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὥς τάχεος εἶχε ἕκαστος, δια
 φυλαξούσας τὰς σχεδίας πορευθῆναι βασιλέϊ. ἐπεὶ δὲ ἀρ
 χοῦ ἦσαν Ζωστῆρος πλώοντες οἱ βάρβαροι, ἀνατείνουσι
 γὰρ ἄκραι λεπταὶ τῆς ἡπείρου, ταύτας ἐδοξάν τε νέας εἶ
 ναι καὶ ἔφευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνῳ δὲ μαθόντες ὅτι ο
 108 νέες εἶεν, ἀλλ' ἄκραι, συλλεχθέντες ἐκομίζοντο. Ὡς δὲ
 ἡμέρῃ ἐγένετο, ὁρέοντες οἱ Ἕλληνες κατὰ χώραν μένου
 τα τὸν στρατὸν τὸν πεζὸν ἤλπιζον καὶ τὰς νέας εἶναι περὶ
 Φάληρον, ἐδόκεόν τε ναυμαχήσειν σφέας, παραρτέοντε
 τε ὥς ἀλεξήσομενοι. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὰς νέας οἶχαι
 κυίας, ἀντίκα μετὰ ταῦτα ἐδόκεε ἐπιδιώκειν. τὸν μὲν νυν
 ναυτικὸν τὸν Ξέρξεω στρατὸν οὐκ ἐπέιδον διώξαντες
 μέχρι Ἀνδρου, ἐς δὲ τὴν Ἀνδρον ἀπικόμενοι ἐβουλεύον
 το. Θεμιστοκλέης μὲν νυν γνώμην ἀπεδείκνυτο διὰ νή
 σων τραπομένους καὶ ἐπιδιώξαντας τὰς νέας πλώει
 ἰθέως ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντας τὰς γεφύρας. Εὐ
 ρυβιάδης δὲ τὴν ἐναντίην ταύτῃ γνώμην ἐτίθειτο, λέγων

ὥς εἰ λύσουσι τὰς σχεδίας, τοῦτ' ἂν μέγιστον πάντων
 σφεῖς κακὸν τὴν Ἑλλάδα ἐργασάτο. εἰ γὰρ ἀναγκασθεῖη
 ἀπολαμφθεῖς ὁ Πέρσης μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, πειρῶτο
 ἂν ἡσυχίην μὴ ἄγειν, ὥς ἄρουντι μὲν οἱ ἡσυχίην οὔτε τι
 προχωρεῖν οἶόν τε ἔσται τῶν πρηγμάτων οὔτε τις κομιδὴ
 τὸ ὀπίσω φανήσεται, λιμῶ τέ οἱ ἡ στρατιὴ διαφθαρέσει,
 ἐπιχειροῦντι δὲ αὐτῷ καὶ ἔργου ἐχομένῳ πάντα τὰ κατὰ
 τὴν Εὐρώπην οἷά τε ἔσται προσχωρῆσαι κατὰ πόλεις τε
 καὶ κατ' ἔθνεα, ἦτοι ἀλίσκομένων γε ἢ πρὸ τούτου ὁμο-
 λογεόντων. τροφήν τε ἔξειν σφέας τὸν ἐπέτεον αἰεὶ τῶν
 Ἑλλήνων καρπόν. ἀλλὰ δοκεῖν γὰρ νικηθέντα τῇ ναυ-
 μαχίῃ οὐ μενέειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὸν Πέρσην, ἐάτεον ὦν
 εἶναι φεύγειν, ἐς ὃ ἔλθῃ φεύγων ἐς τὴν ἑωυτοῦ. τὸ ἐν-
 θεῦτεν δὲ περὶ τῆς ἐκείνου ποιέεσθαι ἤδη τὸν ἄγωνα
 ἐκέλευε. ταύτης δὲ εἶχοντο τῆς γνώμης καὶ Πελοποννη-
 σίων τῶν ἄλλων οἱ στρατηγοί. Ὡς δὲ ἔμαθε ὅτι οὐ πεί- 109
 σει τοὺς γε πολλοὺς πλῶειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὁ Θεμι-
 στοκλῆς, μεταβαλὼν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· οὗτοι γὰρ
 μάλιστα ἐκπεφυγότων περιημέτεον, ὥρμέατό τε ἐς τὸν
 Ἑλλήσποντον πλῶειν καὶ ἐπὶ σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι,
 εἰ ὧλλοι μὴ βουλόατο· ἔλεγέ σφι τάδε· Καὶ αὐτὸς ἤδη
 πολλοῖσι παρεγενόμην, καὶ πολλῶ πλέω ἀκήκοα τοιαῦτα
 γενέσθαι, ἄνδρας ἐς ἀναγκαίην ἀπειληθέντας νενικημέ-
 νους ἀναμάχεσθαι τε καὶ ἀναλαμβάνειν τὴν προτέρην
 κακότητα. ἡμεῖς δὲ εὖρημα γὰρ εὐρήκαμεν ἡμέας τε αὐ-
 τοὺς καὶ τὴν Ἑλλάδα, νέφος τοσοῦτο ἀνθρώπων ἀνω-
 σάμενοι· μὴ διώκωμεν ἄνδρας φεύγοντας. τάδε γὰρ οὐκ
 ἡμεῖς κατεργασάμεθα, ἀλλὰ θεοὶ τε καὶ ἥρωες, οἳ ἐφθό-
 νησαν ἄνδρα ἓνα τῆς τε Ἀσίης καὶ τῆς Εὐρώπης βασι-
 λεῦσαι ἐόντα ἀνόσιόν τε καὶ ἀτάσθαλον, ὃς τὰ τε ἱερὰ καὶ τὰ
 ἴδια ἐν ὁμοίῳ ἐποιέετο ἐμπιπράς τε καὶ καταβάλλων τῶν
 θεῶν τὰ ἀγάλματα, ὃς καὶ τὴν θάλασσαν ἀπεμαστίγωσε

- πέδας τε κατήκε. ἀλλ' εὖ γὰρ ἔχει ἐς τὸ παρεὶν ἡμῖν νῦν
 μὲν ἐν τῇ Ἑλλάδι καταμείναντας ἡμέων τε αὐτῶν ἐπι-
 μεληθῆναι καὶ τῶν οἰκετέων· καὶ τις οἰκίην τε ἀναπλα-
 σάσθω καὶ σπόρον ἀνακῶς ἔχτω, παντελέως ἀπελάσας
 τὸν βάρβαρον· ἅμα δὲ τῷ ἔαρι καταπλώωμεν ἐπὶ Ἑλλησ-
 πόντου καὶ Ἰωνίης. Ταῦτα ἔλεγε ἀποθήκην μέλλων
 ποιήσεσθαι ἐς τὸν Πέρσην, ἵνα ἦν ἄρα τί μιν καταλαμ-
 βάνῃ πρὸς Ἀθηναίων πάθος, ἔχῃ ἀποστροφὴν· τὰ περ
 110 ὧν καὶ ἐγένετο. Θεμιστοκλῆς μὲν ταῦτα λέγων διεβάλλετο
 Ἀθηναῖοι δὲ ἐπείθοντο· ἐπειδὴ γὰρ καὶ πρότερον δεδο-
 γμένος εἶναι σοφὸς ἐφάνη ἐὼν ἀληθέως σοφὸς τε καὶ εὖ
 βουλος, πάντως ἐτοιμοὶ ἦσαν λέγοντι πεῖθεσθαι. ὥς δ'
 οὗτοί οἱ ἀνεγνωσμένοι ἦσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ὁ Θε-
 μιστοκλῆς ἄνδρας ἀπέπεμπε ἔχοντας πλοῖον, τοῖσι ἐπι-
 στευε σιγᾶν ἐς πᾶσαν βάσανον ἀπικνεομένοισι, τὰ αὐτὸν
 ἐντετέλατο βασιλεῖ φράσαι· τῶν καὶ Σίκιννος ὁ οἰκότης
 αὐτῆς ἐγένετο. οἱ ἐπεῖτε ἀπίκοντο πρὸς τὴν Ἀττικὴν, οἱ
 μὲν κατέμενον ἐπὶ τῷ πλοίῳ, Σίκιννος δὲ ἀναβὰς παρὰ
 Ξέρξην ἔλεγε τάδε· Ἐπεμψέ με Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλῆος
 στρατηγὸς μὲν Ἀθηναίων, ἀνὴρ δὲ τῶν συμμάχων πάν-
 των ἄριστος καὶ σοφώτατος, φράσοντά τοι ὅτι Θεμιστο-
 κλῆς ὁ Ἀθηναῖος, σοὶ βουλόμενος ὑπουργεῖν, ἔσχε τοὺς
 Ἕλληνας τὰς νέας βουλομένους διώκειν καὶ τὰς ἐν Ἑλ-
 λησπόντῳ γεφυρας λύειν. καὶ νῦν κατ' ἡσυχίην πολλὰ
 111 κομίζεο. Οἱ μὲν ταῦτα σημήναντες ἀπέπλων ὀπίσω, οἱ
 δὲ Ἕλληνες, ἐπεὶ σφι ἀπέδοξε μὴτ' ἐπιδιώκειν ἐπὶ
 προσωτέρῳ τῶν βαρβάρων τὰς νέας, μὴτε πλώειν ἐς τὸν
 Ἑλλήσποντον λύσοντας τὸν πόρον, τὴν Ἄνδρον περι-
 κατέατο, ἐξελεῖν ἐθέλοντες. πρῶτοι γὰρ Ἄνδριοι νησιω-
 τέων αἰτηθέντες πρὸς Θεμιστοκλέος χρήματα οὐκ ἔδωκαν,
 ἀλλὰ προῖσχομένου Θεμιστοκλέος λόγον τόνδε, ὥς ἤκοιεν
 Ἀθηναῖοι περὶ ἐσπουτοὺς ἔχοντες δύο θεοὺς μεγάλους,

Πειθῶ τε καὶ Ἀναγκαίην, οὕτω τέ σφι κάρτα δοτέα εἶναι
 χρήματα, ὑπεκρίναντο πρὸς ταῦτα λέγοντες, ὥς κατὰ
 λόγον ἦσαν ἄρα αἱ Ἀθῆναι μεγάλαι τε καὶ εὐδαίμονες
 καὶ θεῶν χρηστίων ἦκοιεν εὖ, ἐπεὶ Ἀνδρίους γε εἶναι γεω-
 πείνας ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκοντας, καὶ θεοὺς δύο ἀχρή-
 στους οὐκ ἐκλείπειν σφέων τὴν νῆσον, ἀλλ' αἰεὶ φιλο-
 χωρέειν, Πενίην τε καὶ Ἀμηχανίην, καὶ τούτων τῶν
 θεῶν ἐπηβόλους ἔοντας Ἀνδρίους οὐ δάσειν χρήματα·
 οὐδέποτε γὰρ τῆς ἑαυτῶν ἀδυναμίας τὴν Ἀθηναίων δύ-
 ναμιν εἶναι κρέσσω. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ὑποκρινάμενοι
 καὶ οὐ δόντες χρήματα ἐπολιορκέοντο. Θεμιστοκλῆς δὲ, 112
 οὐ γὰρ ἐπαύετο πλεονεκτέων, ἐσπέμπων ἐς τὰς ἄλλας
 νήσους ἀπειλητηρίους λόγους αἵτεε χρήματα διὰ τῶν αὐ-
 τῶν ἀγγέλων, χρεόμενος λόγοισι τοῖσι καὶ πρὸς Ἀνδρίους
 ἐχρήσατο, λέγων ὥς εἰ μὴ δάσουσιν τὸ αἰτεόμενον, ἐπάξει
 τὴν στρατιὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ πολιορκέων ἐξαιρήσει.
 λέγων ὦν ταῦτα συνέλεγε χρήματα μεγάλα παρὰ Καρυ-
 στίων τε καὶ Παρίων, οἳ πυνθανόμενοι τὴν τε Ἀνδρον
 ὥς πολιορκέοιτο διότι ἐμήδισε, καὶ Θεμιστοκλέα ὥς εἴη
 ἐν αὐτῇ μεγίστῃ τῶν στρατηγῶν, δείσαντες ταῦτα ἐπεμ-
 που χρήματα. εἰ δὲ δὴ τινες καὶ ἄλλοι ἔδοσαν νησιωτέων,
 οὐκ ἔχω εἶπαι· δοκέω δέ τινας καὶ ἄλλους δοῦναι καὶ οὐ
 τούτους μόνους. καίτοι Καρυστίοισι γε οὐδὲν τούτου
 εἵνεκεν τοῦ κακοῦ ὑπερβολὴ ἐγένετο· Πάριοι δὲ Θεμι-
 στοκλέα χρήμασι βλάσάμενοι διέφυγον τὸ στράτευμα. Θε-
 μιστοκλῆς μὲν νυν ἐξ Ἀνδρου ὁρμόμενος χρήματα πα-
 ρὰ νησιωτέων ἐκτάτο λάθρῃ τῶν ἄλλων στρατηγῶν.

Οἱ δ' ἀμφὶ Ξέρξην ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας μετὰ 113
 τὴν ναυμαχίην ἐξήλαινον ἐς Βοιωτοὺς τὴν αὐτὴν ὁδόν.
 ἔδοξε γὰρ Μαρδονίῳ ἅμα μὲν προπέμψαι βασιλέα, ἅμα
 δὲ ἀνωρίην εἶναι τοῦ ἔτεος πολεμέειν, χειμερῖσαι δὲ ἄραι-
 νον εἶναι ἐν Θεσσαλίῃ, καὶ ἐπειτεν ἅμα τῷ ἔαρι πειρᾶ-

- σθαι τῆς Πελοποννήσου. ὥς δὲ ἀπίκατο ἐς τὴν Θεσσαλίην, ἐνθαῦτα Μαρδόνιος ἐξελέγετο πρώτους μὲν Πέρσας πάντας τοὺς ἀθανάτους καλεομένους, πλὴν Ὑδάρνεος τοῦ στρατηγοῦ· οὗτος γὰρ οὐκ ἔφη λείψεσθαι βασιλέος· μετὰ δὲ τῶν ἄλλων Περσέων τοὺς θωρηκοφόρους καὶ τὴν ἵππον τὴν χιλὴν, καὶ Μῆδους τε καὶ Σάκας καὶ Βακτρίους τε καὶ Ἰνδοὺς, καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὴν ἵππον. ταῦτα μὲν ἔθνεα ὅλα εἴλετο, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων συμμάχων ἐξελέγετο κατ' ὀλίγους, τοῖσι εἰδεά τε ὑπῆρχε διαλέγων, καὶ εἰ τέοισι τι χρηστὸν συνῆδεε πεποιημένον ἐν δὲ πλείστον ἔθνος Πέρσας αἰρέετο, ἄνδρας στρεπτοφόρους τε καὶ ψελιοφόρους, ἐπὶ δὲ Μῆδους. οὗτοι δὲ πλήθος μὲν οὐκ ἐλάσσονες ἦσαν τῶν Περσέων, ῥώμῃ δ' ἕσσονες· ὥστε σύμπαντας τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι
 114 σὺν ἱππεῦσι. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ Μαρδονίῳ τε τὴν στρατιὴν διέκρινε καὶ Ξέρξης ἣν περὶ Θεσσαλίην χρηστήριον ἐληλύθει ἐκ Αἰλφῶν Λακεδαιμονίοισι, Ξέρξην αἰτέειν δίκας τοῦ Λεωνίδεω φόνου καὶ τὸ διδόμενον ἐξ ἐκείνου δέκεσθαι. πέμπουσι δὲ κήρυκα τὴν ταχίστην Σπαρτιῆται, ὅς ἐπειδὴ κατέλαβε ἐοῦσαν ἐτι πᾶσαν τὴν στρατιὴν ἐν Θεσσαλίῃ, ἐλθὼν ἐς ὅψιν τὴν Ξέρξεω ἔλεγεν αὐτῷ· ὦ βασιλεῦ Μήδων, Λακεδαιμόνιοί τέ σε καὶ Ἑρκαλίδαι οἱ ἀπὸ Σπάρτης αἰτέουσι φόνου δίκας, ὅτι σφέων τὸν βασιλέα ἀπέκτεινας θυόμενον τὴν Ἑλλάδα. Ὁ δὲ γελάσας τε καὶ κατασχὼν πολλὸν χρόνον, ὥς οἱ ἐτύγχανε παρεστῶς Μαρδόνιος, δεικνὺς ἐς τοῦτον εἶπε· Τοιγάρ σφι Μαρδόνιος ὅδε δίκας δώσει τοιαύτας, οἷας ἐκείνοις
 115 πρέπει. Ὁ μὲν δὲ θεξάμενος τὸ ῥηθὲν ἀπαλλάσσετο, Ξέρξης δὲ Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίῃ καταλιπὼν αὐτὸς ἐπορεύετο κατὰ τάχος ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ἀπικνέετα ἐς τὸν πόρον τῆς διαβάσιος ἐν πέντε καὶ τεσσαεράκοντι ἡμέρησι, ἀπάγων τῆς στρατιῆς οὐδὲν μέρος ὥς εἶπεν

ὄκον δὲ πορευόμενοι γινοίατο καὶ κατ' οὐστυνας ἀνθρώ-
 πους, τὸν τούτων καρπὸν ἀρπάζοντες ἐσιτέοντο, εἰ δὲ
 καρπὸν μηδένα εὗροιεν, οἱ δὲ τὴν ποίην τὴν ἐκ τῆς γῆς
 ἀναφυομένην καὶ τῶν δενδρέων τὸν φλοιὸν περιλέπον-
 τες καὶ τὰ φύλλα καταδρέποντες κατήσθιον, ὁμοίως τῶν
 τε ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων, καὶ ἔλειπον οὐδέν· ταῦτα δ'
 ἐποίεον ὑπὸ λιμοῦ. ἐπιλαβὼν δὲ λοιμός τε τὸν στρατὸν
 καὶ δυσεντερὴν κατ' ὁδὸν διέφθειρε. τοὺς δὲ καὶ νουσέον-
 τας αὐτῶν κατέλιπε, ἐπιτάσσων τῆσι πόλισι, ἵνα ἐκά-
 στοτε γένοιτο ἐλαύνων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν, ἐν
 Θεσσαλίῃ τέ τινας καὶ ἐν Σίρῳ τῆς Παιονίης καὶ ἐν Μα-
 κεδονίῃ. ἔνθα καὶ τὸ ἱερὸν ἄρμα καταλιπὼν τοῦ Διός, ὅτε
 ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἦλानε, ἀπὼν οὐκ ἀπέλαβε, ἀλλὰ δού-
 τες οἱ Παίονες τοῖσι Θρηῖξι ἀπαιτέοντος Ξέρξεω ἐφασαν
 νεμομένας ἀρπασθῆναι ὑπὸ τῶν ἄνω Θρηϊκῶν τῶν περὶ
 τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος οἰκημένων. Ἐνθα καὶ ὁ τῶν 116
 Βισαλτέων βασιλεὺς γῆς τε τῆς Κρηστανικῆς Θρηῖξ, ἐρ-
 γον ὑπερφυῆς ἐργάσατο. ὅς οὔτε αὐτὸς ἔφη τῷ Ξέρξῃ
 ἐκὼν εἶναι δουλεύσειν, ἀλλ' οἶχετο ἄνω ἐς τὸ οὐρὸς τὴν
 Ῥοδόπην, τοῖσι τε παισὶ ἀπηγόρευε μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα. οἱ δὲ ἀλογήσαντες, ἢ ἄλλως σφι θυμὸς ἐγέ-
 νετο θηήσασθαι τὸν πόλεμον, ἐστρατεύοντο ἅμα τῷ Πέρ-
 σῃ. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησαν ἀσινεές πάντες ἔξ ἐόντες, ἐξώ-
 ρυξε αὐτῶν ὁ πατήρ τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τὴν αἰτίην ταύ-
 την. Καὶ οὗτοι μὲν τοῦτον τὸν μισθὸν ἔλαβον, οἱ δὲ 117
 Πέρσαι ὡς ἐκ τῆς Θρηϊκῆς πορευόμενοι ἀπῆκοντο ἐπὶ τὸν
 πόρον, ἐπειγόμενοι τὸν Ἑλλήσποντον τῆσι νηυσὶ διέβη-
 σαν ἐς Ἀβυδὸν· τὰς γὰρ σχεδίας οὐκ εὗρον ἔτι ἐντετα-
 μένας, ἀλλ' ὑπὸ χειμῶνος διαλελυμένας. ἐνθαῦτα δὲ
 κατεχόμενοι σιτία τε πλέω ἢ κατ' ὁδὸν ἐλάγχχανον, οὐ-
 δένα τε κόσμον ἐμπιπλάμενοι καὶ ὕδατα μεταβάλλοντες
 ἀπέθνησκον τοῦ στρατοῦ τοῦ περιέοντος πολλοί. οἱ δὲ

- 118 λοιποὶ ἅμα Ξέρῳ ἀπικνέονται ἐς Σάρδεις. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὁδε λόγος λεγόμενος, ὡς ἐπειδὴ Ξέρξης ἀπελευνῶν ἐξ Ἀθηνέων ἀπύκετο ἐπ' Ἡϊόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι ἐνθευτεν οὐκ ἐτι ὁδοιπορήσει διεχράτο, ἀλλὰ τὴν μετὰ στρατὸν Ἰδάρναι ἐπιτράπει ἀπάγειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, αὐτὸς δ' ἐπὶ νεὸς Φοινίσσης ἐπιβὰς ἐκομίζετο ἐς τὴν Ἀσίην. πλώοντα δὲ μιν ἄνεμον Στρυμονίην ὑπολαβεῖν μέγαν καὶ κυματίν. καὶ διὰ μᾶλλον γὰρ τι χειμαίνεσθαι γεμούσης τῆς νεὸς ὥστε ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐπεόντων συχνῶν Περσέων τῶν σὺν Ξέρῳ κομιζομένων· ἐν ταῦτα ἐς δεῖμα πεσόντα τὸν βασιλέα εἰρεσθαι βώσαντ' τὸν κυβερνήτην, εἴ τις ἐστὶ σφι σωτηρίη. καὶ τὸν εἶπαι Λέσποτα, οὐκ ἐστὶ οὐδεμία, ἣν μὴ τούτων ἀπαλλαγὴ τὴν γένηται τῶν πολλῶν ἐπιβατέων. καὶ Ξέρῳ λέγεται ἀκούσαντα ταῦτα εἶπαι· Ἄνδρες Πέρσαι, νῦν τις διαδεξάτω ὑμέων βασιλέος κηδόμενος· ἐν ὑμῖν γὰρ οἴκε ἐμοὶ εἴη ἢ σωτηρίη. Τὸν μὲν ταῦτα λέγειν, τοὺς δὲ προσκυνέοντας ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν νέαν ἐπικουφίσθεισαν οὕτω δὴ ἀποσωθῆναι ἐς τὴν Ἀσίην. ὥς δὲ ἐκβῆναι τάχιστα ἐς γῆν τὸν Ξέρῳ, ποιῆσαι τοιόνδε· ὅτε μὲν ἔσωσε βασιλέος τὴν ψυχὴν, δωρήσασθαι χρυσέῳ στεφάνῳ τὸν κυβερνήτην, ὅτι δὲ Περσέων πολλοὺς ἀπώλεσε, ἀποταμεῖν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Οὗτος δὲ ἄλλο λέγεται λόγος περὶ τοῦ Ξέρξεω νόστου, οὐδαμῶς ἔμοιγ' πιστός, οὔτε ἄλλως οὔτε τὸ Περσέων τοῦτο πάθος. γὰρ δὴ ταῦτα οὕτω εἰρέθη ἐκ τοῦ κυβερνήτεω πρὸς Ξέρῳ, ἐν μυρήσι γνώμῃσι μίαν οὐκ ἔχω ἀντίξουν, μὴ οὐκ ἂν ποιῆσαι βασιλέα τοιόνδε, τοὺς μὲν ἐκ τοῦ καταστρώματος καταβιβάσαι ἐς κοίλῃν νέαν ἔοντας Πέρσας καὶ Περσέων τοὺς πρώτους, τῶν δ' ἐρετέων ἔντων Φοινίκων ὅκως οὐκ ἂν ἴσον πλῆθος τοῖσι Πέρσῃσι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἰρηται
- 119

ὁδῷ χρεόμενος ἅμα τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἀπευόστησε ἐς τὴν Ἀσίην. Μέγα δὲ καὶ τόδε μάρτύριον· φαίνεται γὰρ Ξέρ- 120
 ξης ἐν τῇ ὀπίσῳ κομιδῇ ἀπικόμενος ἐς Ἀβδηρα, καὶ ξει-
 νήν τε σφι συνθέμενος καὶ δωρησάμενος αὐτοὺς ἀκι-
 νάκη τε χρυσέῳ καὶ τήρῃ χρυσοπάστῳ. καὶ ὥς αὐτοὶ λέ-
 γουσι Ἀβδηροῖται, λέγοντες ἔμοιγε οὐδαμῶς πιστά, πρῶ-
 τον ἐλύσατο τὴν ζώνην φεύγων ἐξ Ἀθηνέων ὀπίσῳ, ὥς
 ἐν Ἀδεῖῃ ἐὼν. τὰ δὲ Ἀβδηρα ἱδρυταὶ πρὸς τοῦ Ἑλλησ-
 πόντου μᾶλλον ἢ τοῦ Στρυμόνος καὶ τῆς Ἠϊόνος, ὅθεν
 δὴ μὲν φασὶ ἐπιβῆναι ἐπὶ τὴν νέα.

Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεῖτε οὐκ οἰοί τε ἐγένοντο ἐξελεῖν 121
 τὴν Ἀνδρον, τραπόμενοι ἐς Κάρυστον καὶ δηλώσαντες
 αὐτῶν τὴν χώραν ἀπαλλάσσοντο ἐς Σαλαμίνα. πρῶτα
 μὲν νυν τοῖσι θεοῖσι ἐξεῖλον ἀκροθίνια ἄλλα τε καὶ τριή-
 ρεας τρεῖς Φοινίσσας, τὴν μὲν ἐς Ἰσθμὸν ἀναθελναι, ἡ-
 περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν, τὴν δὲ ἐπὶ Σούνιον, τὴν δὲ τῷ
 Αἰαντι αὐτοῦ ἐς Σαλαμίνα. μετὰ δὲ τοῦτο διεδάσαντο
 τὴν λῆϊν καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν ἐς Δελφούς, ἐκ
 τῶν ἐγένετο ἀνδριάς ἔχων ἐν τῇ χειρὶ ἀκρωτήριον νεὺς,
 ἐὼν μέγαθος δυνάδεκα πηχέων· ἔστηκε δὲ οὗτος τῇ περ
 ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος ὁ χρύσεος. Πέμψαντες δὲ ἀκρο- 122
 θίνια οἱ Ἕλληνες ἐς Δελφούς ἐπειρώτεον τὸν θεὸν κοι-
 νῇ, εἰ λελάβηκε πλήρεα καὶ ἀρεστά τὰ ἀκροθίνια. ὁ δὲ
 παρ' Ἑλλήνων μὲν τῶν ἄλλων ἔφησε ἔχειν, παρ' Αἰγι-
 νητέων δὲ οὐ, ἀλλὰ ἀπαίτεε αὐτοὺς τὰ ἀριστήϊα τῆς ἐν
 Σαλαμῖνι ναυμαχίης. Αἰγινῆται δὲ πνθόμενοι ἀνέθεσαν
 ἀστέρας χρυσέους, οἱ ἐπὶ ἴστω χαλκέου ἐστάσι τρεῖς ἐπὶ
 τῆς γωνίης, ἀγχοτάτω τοῦ Κροίσου κρητήρος. Μετὰ δὲ 123
 τὴν διαίρεσιν τῆς λῆϊς ἐπλῶον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸν Ἰσθμὸν
 ἀριστήϊα δάσοντες τῷ ἀξιωματῷ γενομένῳ Ἑλλήνων ἀνά
 τὸν πόλεμον τούτον. ὥς δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ
 διενέμοντο τὰς ψήφους ἐπὶ τοῦ Ποσειδεῶνος τῷ βωμῷ,

- τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντας ἐκ πάντων, ἐν
 ταῦτα πᾶς τις αὐτῶν ἐωυτῷ ἐτίθετο τὴν ψῆφον, αὐτὸ
 ἕκαστος δοκέων ἄριστος γενέσθαι, δεύτερα δὲ οἱ πολλοὶ
 συνεξέπιπτον Θεμιστοκλέα κρίνοντας. οἱ μὲν δὴ ἐμου-
 νοῦντο, Θεμιστοκλέης δὲ δευτερητοῖσι ὑπερεβάλλετο πολ-
 124 λόν. Οὐ βουλομένων δὲ ταῦτα κρίνειν τῶν Ἑλλήνων
 φθόνῳ, ἀλλ' ἀποπλῶνόντων ἑκάστων ἐς τὴν ἐωυτῶν ἀκρο-
 ταν, ὅμως Θεμιστοκλέης ἐβώσθη τε καὶ ἐδοξώθη εἶνα
 ἀνὴρ πολλὸν Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλ-
 λάδα. ὅτι δὲ νικέων οὐκ ἐτιμήθη πρὸς τῶν ἐν Σαλαμῖνι
 ναυμαχησάντων, ἀντίκα μετὰ ταῦτα ἐς Λακεδαιμόνα ἀπί-
 κετο ἐθέλων τιμηθῆναι. καὶ μιν Λακεδαιμόνιοι καλῶ-
 μὲν ὑπεδέξαντο, μεγάλως δὲ ἐτίμησαν. ἀριστήϊα μὲν νυ-
 ἐδοσαν Εὐρυβιάδῃ ἐλαίῃς στέφανον, σοφίῃς δὲ καὶ δε-
 ξιότητος Θεμιστοκλεῖ, καὶ τούτῳ στέφανον ἐλαίῃς. ἐδώ-
 ρήσαντο δὲ μιν ὅχῳ τῷ ἐν Σπάρτῃ καλλιστευόντι. αἰνέ-
 σαντες δὲ πολλὰ, προέπεμψαν ἀπιδόντα τριηκόσιοι Σπαρ-
 τητέων λογάδες, οὗτοι οἵπερ ἱππέες καλέονται, μέγ-
 οῦρων τῶν Τεγεστικῶν, μῦνον δὴ τοῦτον πάντων ἀν-
 125 θρώπων τῶν ἡμεῖς ἵδμεν Σπαρτιῆται προέπεμψαν. Ὡς
 δὲ ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος ἀπῆκετο ἐς τὰς Ἀθήνας, ἐνθαυ-
 Τिमόδημος Ἀφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν μὲν τῶν Θεμιστο-
 κλέος ἐὼν, ἄλλως δὲ οὐ τῶν ἐπιφανέων ἀνδρῶν, φθόνῳ
 καταμαργέων ἐνεῖκεε τὸν Θεμιστοκλέα, τὴν ἐς Λακεδαί-
 μονα ἄπιξιν προφέρων, ὡς διὰ τὰς Ἀθήνας ἔχοι τὰ γέ-
 ρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι' ἐωυτόν. ὁ δὲ
 ἐπεῖτε οὐκ ἐπαύετο ταῦτα λέγων ὁ Τιμόδημος, εἶπε
 Οὕτω ἔχει τοι· οὐτ' ἂν ἐγὼ ἐὼν Βελβινίτης ἐτιμήθη
 οὕτω πρὸς Σπαρτιητέων, οὐτ' ἂν σύ, ὦνθρωπε, ἐὼν
 Ἀθηναῖος.
- 26 Ταῦτα μὲν νυν ἐς τοσοῦτο ἐγένετο, Ἀρτάβαζος δὲ
 Φαρνάκειος ἀνὴρ ἐν Πέρσῃσι λόγιμος καὶ πρόσθε ἐὼν, ἐ-

δὲ τῶν Πλαταιικῶν καὶ μᾶλλον ἐτι γινόμενος, ἔχων ἑξ
 μυριάδας στρατοῦ τοῦ Μαρδόνιος ἐξελέξατο, προέπειπε
 βασιλέα μέχρι τοῦ πόρου. ὥς δὲ ὁ μὲν ἦν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ὁ
 δὲ ὀπίσω πορευόμενος κατὰ τὴν Παλλήνην ἐρίνετο, ἅτε
 Μαρδονίου τε χειμερίζοντος περὶ Θεσσαλίην τε καὶ Μα-
 κεδονίην καὶ οὐδέν κω κατεπείγοντος ἦκειν ἐς τὸ ἄλλο
 στρατόπεδον, οὐκ ἐδικαίον ἐντυχῶν ἀπεστεῶσι Ποτι-
 δαιήτησι μὴ οὐκ ἐξανδραποδίσασθαι σφεας. οἱ γὰρ Ποτι-
 δαιήται, ὥς βασιλεὺς παρεξεληλάκει καὶ ὁ ναυτικὸς τοῖσι
 Πέρσῃσι οἰχώκεε φεύγων ἐκ τῆς Σαλαμίνας, ἐκ τοῦ φαι-
 νεροῦ ἀπέστασαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων· ὥς δὲ καὶ ἄλλοι
 οἱ τὴν Παλλήνην ἔχοντες. Ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρτάβαζος ἐπο- 127
 λιοόρκεε τὴν Ποτίδαιαν. ὑποπτεύσας δὲ καὶ τοὺς Ὀλυν-
 θίους ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος, καὶ ταύτην ἐπολιόρκεε.
 εἶχον δὲ αὐτὴν Βοττιαῖοι οἱ ἐκ τοῦ Θερμαίου κόλπου ἐξ-
 αναστάντες ὑπὸ Μακεδόνων. ἐπεὶ δὲ σφεας εἶλε πολιορ-
 κέων, κατέσφαξε ἐξαγαγὼν ἐς λίμνην, τὴν δὲ πόλιν πα-
 ραδιδούῃ Κριτοβούλῳ Τορωναίῳ ἐπιτροπεύειν καὶ τῷ Χαλ-
 κιδικῷ γένει, καὶ οὕτω Ὀλυνθον Χαλκιδέες ἔσχον. Ἐξε- 128
 λὼν δὲ ταύτην ὁ Ἀρτάβαζος τῇ Ποτιδαίῃ ἐντεταμένως
 προσεῖχε, προσέχοντι δὲ οἱ προθύμως συντίθεται προ-
 δοσίην Τιμόξεινος ὁ τῶν Σκιωναίων στρατηγός, ὅντινα
 μὲν τρόπον ἀρχήν, ἔγωγε οὐκ ἔχω εἰπεῖν· οὐ γὰρ ὦν λέ-
 γεται, τέλος μέντοι τοιαῦδε ἐρίνετο· ὅπως βιβλίον γρά-
 ψειε ἢ Τιμόξεινος ἐθέλων παρὰ Ἀρτάβαζον πέμψαι ἢ
 Ἀρτάβαζος παρὰ Τιμόξεινον, τοξεύματος παρὰ τὰς γλυ-
 φίδας περιειλίζαντες καὶ πτερώσαντες τὸ βιβλίον ἐτό-
 ξευον ἐς συγκείμενον χωρίον. ἐπαιστός δὲ ἐγένετο ὁ Τι-
 μόξεινος προδιδούς τὴν Ποτίδαιαν. τοξεύων γὰρ ὁ Ἀρ-
 τάβαζος ἐς τὸ συγκείμενον, ἁμαρτῶν τοῦ χωρίου τούτου
 βάλλει ἀνδρὸς Ποτιδαιήτεω τὸν ὦμον, τὸν δὲ βληθέντα
 περιέδραμε ὄμιλος, οἷα φιλέει γίνεσθαι ἐν πολέμῳ, οἱ

- αὐτίκα τὸ τόξευμα λαβόντες, ὥς ἔμαθον τὸ βιβλίον, ἔφε-
ρον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς· παρῆν δὲ καὶ τῶν ἄλλων Παλ-
ληναίων συμμαχίῃ. τοῖσι δὲ στρατηγοῖσι ἐπιλεξαμένοισι
τὸ βιβλίον καὶ μαθοῦσι τὸν αἴτιον τῆς προδοσίης ἔδοξε
μὴ καταπληῆξαι Τιμόξεινον προδοσίῃ τῆς Σκιωναίων πό-
λιος εἵνεκεν, μὴ νομιζοίαιτο εἶναι Σκιωναῖοι ἐς τὸν μετ-
έπειτεν χρόνον αἰεὶ προδοταί. Ὁ μὲν δὴ τοιοῦτῳ τρόπῳ
- 129 ἐπάλστος ἐγγόνεε, Ἀρταβάξω δὲ ἐπειδὴ πολιορκέοντι
ἐγγόνεσαν τρεῖς μῆνες, γίνεται ἄμπωτις τῆς θαλάσσης
μεγάλη καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. ἰδόντες δὲ οἱ βάρβαροι
τέναγος γενόμενον παρήϊσαν ἐς τὴν Παλλήνην. ὥς δὲ τὰς
δύο μὲν μοίρας διαδοιπορήκεσαν, ἔτι δὲ τρεῖς ὑπόλοιποι
ἦσαν, τὰς διελθόντας χρῆν ἔσω εἶναι ἐν τῇ Παλλήνῃ,
ἐπῆλθε πλημυρὶς τῆς θαλάσσης μεγάλη, ὅση οὐδαμὰ κω-
ῶς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι, πολλάκις γενομένη. οἱ μὲν δὲ
νέειν αὐτῶν οὐκ ἐπιστάμενοι διεφθείροντο, τοὺς δὲ ἐπι-
σταμένους Ποτιδαιῆται ἐπιπλώσαντες πλοίοισι ἀπώλε-
σαν. αἴτιον δὲ λέγουσι Ποτιδαιῆται τῆς τε ῥηχίης καὶ τῆς
πλημυρίδος καὶ τοῦ Περσικοῦ πάθεος γενέσθαι τόδε, ὅτι
τοῦ Ποσειδέωνος ἐς τὸν νηὸν καὶ τὸ ἄγαλμα τὸ ἐν τῷ προ-
αστείῳ ἡσέβησαν οὗτοι τῶν Περσέων, οἵπερ καὶ διεφθά-
ρησαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης. αἴτιον δὲ τοῦτο λέγοντες εὐ-
λέγειν ἔμοιγε δοκέουσι. τοὺς δὲ περιγενομένους ἀπῆγε
Ἀρτάβαξος ἐς Θεσσαλίην παρὰ Μαρδόνιον.
- 130 Οὗτοι μὲν οἱ προπέμψαντες βασιλέα οὕτω ἔπρηξαν,
ὁ δὲ ναυτικὸς ὁ Ξέρξης περιγενόμενος, ὥς προσέμιξε τῇ
Ἀσίῃ φεύγων ἐκ Σαλαμῖνος καὶ βασιλέα τε καὶ τὴν στρα-
τιὴν ἐκ Χερσονήσου διεπόρθμευσε ἐς Ἀβυδὸν, ἐχειμέ-
ρισε ἐν Κύμῃ. ἕαρος δὲ ἐπιλάμψαντος πρῶτος συνελέγετο
ἐς Σάμον· αἱ δὲ τῶν νεῶν καὶ ἐχειμέρισαν αὐτοῦ· Περ-
σέων δὲ καὶ Μήδων οἱ πλεῖνες ἐπεβάτευν, στρατηγοὶ
δέ σφι ἐπῆλθον Μαρδόντης τε ὁ Βαγαίου καὶ Ἀρταῦν-

της ὁ Ἀρταχάειος· συνῆρχε δὲ τοῦτοις καὶ ἀδελφιδέος αὐτοῦ Ἀρταῦντεω προσελομένου Ἰθαμίτρης. ἅτε δὲ μεγάλως πληγέντες, οὐ προήϊσαν ἀνωτέρω τὸ πρὸς ἐσπέρης, οὐδ' ἐπηνάγκαζε οὐδὲ εἰς, ἀλλ' ἐν τῇ Σάμῳ κατήμενοι ἐφύλασσον τὴν Ἰωνίην μὴ ἀποστῇ, νέας ἔχοντες σὺν τῇσι Ἰάσι τριηκοσίας. οὐ μὲν οὐδὲ προσεδέκοντο τοὺς Ἕλληνας ἐλεύσεσθαι ἐς τὴν Ἰωνίην, ἀλλ' ἀποχρήσειν σφὶ τὴν ἐσωτῶν φυλάσσειν, σταθμεύμενοι ὅτι σφέας οὐκ ἐπεδίωξαν φεύγοντας ἐκ Σαλαμίως, ἀλλ' ἄσμενοι ἀπαλλάσσοντο. κατὰ μὲν νυν τὴν θάλασσαν ἐσσωμένοι ἦσαν τῷ θυμῷ, περὶ δὲ ἐδόκεον πολλὸν κρατήσειν τὸν Μαρδόνιον. ἔοντες δὲ ἐν Σάμῳ ἅμα μὲν ἐβουλευόντο, εἴ τι δυναίητο κακὸν τοὺς πολεμίους ποιεῖν, ἅμα δὲ καὶ ὠτακούσ τεον, ὅκη πεσέεται τὰ Μαρδονίου πρήγματα. Τοὺς 131 δὲ Ἕλληνας τό τε ἔαρ γινόμενον ἤγειρε καὶ Μαρδόνιος ἐν Θεσσαλίῃ ἑών. ὁ μὲν δὴ πεζὸς οὐκ ὧς συνελέγετο, ὁ δὲ ναυτικὸς ἀπῆκετο ἐς Αἰγίναν, νέες ἀριθμὸν δέκα καὶ ἑκατόν. στρατηγὸς δὲ καὶ ναύαρχος ἦν Λευτυχίδης ὁ Μεγάρεος τοῦ Ἠγησίλειω τοῦ Ἱπποκρατίδεω τοῦ Λευτυχίδεω τοῦ Ἀναξίλειω τοῦ Ἀρχιδήμου τοῦ Ἀναξανδριδέω τοῦ Θεοπόμπου τοῦ Νικάνδρου τοῦ Χαρίλλου τοῦ Εὐνόμου τοῦ Πολυδέκτεω τοῦ Πρυτάνιος τοῦ Εὐρυφώντος τοῦ Προκλέος τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὑλλου τοῦ Ἡρακλέος, ἑὼν τῆς ἐτέρης οἰκῆς τῶν βασιλέων. οὗτοι πάντες, πλην τῶν θυῶν τῶν μετὰ Λευτυχίδην πρώτων καταλεχθέντων, οἱ ἄλλοι βασιλεῖς ἐγένοντο Σπάρτης. Ἀθηναίων δὲ ἐστρατήγεε Ξάνθιππος ὁ Ἀρίφρονος. Ὡς δὲ παρεγένοντο ἐς τὴν Αἰγίναν 132 πᾶσαι αἱ νέες, ἀπῆκοντο Ἰώνων ἄγγελοι ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων, οἳ καὶ ἐς Σπάρτην ὀλίγῳ πρότερον τούτων ἀπικόμενοι ἐδέοντο Λακεδαιμονίων ἐλευθεροῦν τὴν Ἰωνίην· τῶν καὶ Ἡρόδοτος ὁ Βασιλιγίδεω ἦν. οἱ στα-

- σιῶται σφίσι γινόμενοι ἐπεβούλευον θάνατον Στράτῳ
 τῷ Χίου τυράννῳ, ἔοντες ἀρχὴν ἑπτά· ἐπιβουλεύοντες
 δὲ ὥς φανεροὶ ἐγένοντο ἐξευείκαντος τὴν ἐπιχείρησιν
 ἑνὸς τῶν μετεχόντων, οὕτω δὴ οἱ λοιποὶ ἔξ ἔοντες ὅσοι
 ἐξέσχον ἐκ τῆς Χίου, καὶ ἐς Σπάρτην τε ἀπίκοντο καὶ δὴ
 καὶ τότε ἐς τὴν Αἰγίαν, τῶν Ἑλλήνων δεόμενοι κατα-
 πλῶσαι ἐς τὴν Ἰωνίην· οἱ προήγαγον αὐτοὺς μόγις μέχρι
 Δήλου. τὸ γὰρ προσωτέρω πᾶν δεινὸν ἦν τοῖσι Ἑλλησπο-
 οὔτε τῶν χώρων ἐοῦσι ἐμπείροισι, στρατιῆς τε πάντῃ
 πλέα ἐδόκεε εἶναι· τὴν δὲ Σάμου ἠπιστάτο δόξη καὶ Ἡρα-
 κλέας στήλας ἴσον ἀπέχειν. συνέπιπτε δὲ τοιοῦτο ὥστε
 τοὺς μὲν βαρβάρους τὸ πρὸς ἐσπέρας ἀνωτέρω Σάμου με-
 τολμᾶν καταπλῶσαι καταρρωδηκότας, τοὺς δὲ Ἑλληνας
 χρηρίζοντων Χίων τὸ πρὸς τὴν ἡῶ κατωτέρω Δήλου. οὕ-
 133 τω θεός τὸ μέσον ἐφύλασσε σφεων. Οἱ μὲν δὴ Ἑλληνας
 ἐπλῶον ἐς τὴν Δήλον, Μαρδόνιος δὲ περὶ τὴν Θεσσαλίην
 ἐχείμαζε. ἐνθεῦτεν δὲ ὀρμεόμενος ἐπεμπε κατὰ τὰ χρη-
 στήρια ἄνδρα Εὐρωπαϊά γένος, τῷ οὖνομα ἦν Μῦς, ἐν-
 τεύλαμενος πανταχῇ μιν χρησόμενον ἐλθεῖν, τῶν οἷά τι
 ἦν σφί ἀποπειρήσασθαι. ὅ τι μὲν βουλόμενος ἐκμαθεῖν
 πρὸς τῶν χρηστηρίων ταῦτα ἐνετέλλετο, οὐκ ἔχω φράσαι·
 οὐ γὰρ ὧν λέγεται· δοκέω δ' ἐγώ γε περὶ τῶν παρεόντων
 134 προηγμάτων καὶ οὐκ ἄλλων περὶ πέμψαι. Οὗτος ὁ Μῦς
 τε Λεβιάδειαν φαίνεται ἀπικόμενος καὶ μισθῷ πείσας τὰ
 ἐπιχωρίων ἄνδρα καταβῆναι παρὰ Τροφώνιον, καὶ
 ἄβας τὰς Φωκίων ἀπικόμενος ἐπὶ τὸ χρηστήριον. καὶ δὴ
 καὶ ἐς Θήβας πρῶτα ὥς ἀπίκετο, τοῦτο μὲν τῷ Ἰσμηνίῳ
 Ἀπόλλωνι ἐχρήσατο· ἔστι δὲ, κατάπερ ἐν Ὀλυμπίῃ, ἱερὸν
 αὐτόθι χρηστηριάζεσθαι, τοῦτο δὲ ξεινόν τινα καὶ οὐκ
 Θηβαίων χρήμασι πείσας κατεκόλμησε ἐς Ἀμφιάρεω. Θη-
 βαίων δὲ οὐδενὶ ἔξεστι μαντεύεσθαι αὐτόθι διὰ τὸ δό-
 ξαι ἐκλευσέσθαι ὁ Ἀμφιάρεως διὰ χρηστηρίων ποιούμενον

ὁκότερα βούλονται ἐλέσθαι τούτων, ἑαυτῷ ἢ ἅτε μάντι
 χρεέσθαι ἢ ἅτε συμμάχῳ, τοῦ ἑτέρου ἀπεχομένους· οἱ δὲ
 σύμμαχόν μιν εἶλοντο εἶναι. διὰ τοῦτο μὲν οὐκ ἔξεστι Θη-
 βαίων οὐδενὶ αὐτόθι ἐγκατακοιμηθῆναι. Τόδε δὲ θῶμά 135
 μοι μέγιστον γενέσθαι λέγεται ὑπὸ Θηβαίων, ἐλθεῖν ἄρα
 τὸν Εὐρωπέα Μῦν, περιστροφόμενον πάντα τὰ χρηστή-
 ρια, καὶ ἐς τοῦ Πτώου Ἀπόλλωνος τὸ τέμενος. τοῦτο δὲ
 τὸ ἱεὸν καλεῖται μὲν Πτώον, ἔστι δὲ Θηβαίων, κέεται δὲ
 ὑπὲρ τῆς Κωπαῖδος λίμνης πρὸς οὐρεὶ ἀγχοτάτῳ Ἀκρα-
 φίης πόλιος. ἐς τοῦτο τὸ ἱεὸν ἐπεῖτε παρελθεῖν τὸν κα-
 λεόμενον τοῦτον Μῦν, ἔπεσθαι οἱ τῶν ἀστῶν αἵρετοὺς
 ἄνδρας τρεῖς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ὡς ἀπογραφομένους τὰ θε-
 σπιέειν ἐμελλε. καὶ πρόκατε τὸν πρόμαντιν βαρβάρῳ
 γλώσση χρᾶν καὶ τοὺς μὲν ἐπομένους τῶν Θηβαίων ἐν
 θῶματι ἔχεσθαι ἀκούοντας βαρβάρου γλώσσης ἀντὶ Ἑλ-
 λάδος, οὐδὲ ἔχειν ὅ τι χρήσονται τῷ παρεόντι πρήγματι.
 τὸν δὲ Εὐρωπέα Νῦν ἐξαρκάσαντα παρ' αὐτῶν τὴν ἐφέ-
 ροντο δέλτον, τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ προφήτεω γράφειν
 ἐς αὐτήν, φάναι δὲ Καρίῃ μιν γλώσση χρᾶν, συγγραψά-
 μενον δὲ οἴχεσθαι ἀπίοντα ἐς Θεσσαλίην. Μαρδόνιος δὲ 136
 ἐπιλεξάμενος ὅ τι δὴ ἦν λέγοντα τὰ χρηστήρια, μετὰ ταῦ-
 τα ἔπεμψε ἄγγελον ἐς Ἀθήνας Ἀλέξανδρον τὸν Ἀμύντεω
 ἄνδρα Μακεδόνα, ἅμα μὲν ὅτι οἱ προσκηδέες οἱ Πέρσαι
 ἦσαν Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀδελφεὴν Γυναίην, Ἀμύντεω δὲ
 θυγατέρα, Βουβάρης ἀνὴρ Πέρσης ἔσχε, ἐκ τῆς οἱ ἐγε-
 γόνεε Ἀμύντης ὁ ἐν τῇ Ἀσίῃ, ἔχων τὸ οὖνομα τοῦ μη-
 τροπάτορος, τῷ δὴ ἐκ βασιλέος τῆς Φρυγίης ἐδόθη Ἀλά-
 βανδα πόλις μεγάλη νέμεσθαι, ἅμα δὲ ὁ Μαρδόνιος πν-
 θόμενος ὅτι πρόξενός τε εἴη καὶ εὐεργέτης ὁ Ἀλέξανδρος
 ἔπεμπε. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους οὕτω ἐδόκεε μάλιστα προσ-
 κτήσεσθαι, λεῶν τε πολλὸν ἄρα ἀκούων εἶναι καὶ ἄλκι-
 μον, τὰ τε κατὰ τὴν θάλασσαν συντυχόντα σφι παθῆ-

ματα καταργασαμένους μάλιστα Ἀθηναίους ἡπίστατο. τούτων δὲ προσγενομένων κατήλπιζε εὐπετέως τῆς θαλάσσης κρατήσειν, τάπερ ἂν καὶ ἦν, περὶ τε ἐδόκεε πολὺν εἶναι κρέσσων. οὕτω τε ἐλογίζετο κατ' ὑπερθεῖ οἱ τι πρήγματα ἔσσεσθαι τῶν Ἑλληνικῶν. τάχα δ' ἂν καὶ τὰ χρηστήρια ταῦτά οἱ προλέγοι, συμβουλευόντα σύμμαχον τὸν Ἀθηναῖον ποιέεσθαι· τοῖσι δὲ πειθόμενος ἔπεμπε.

- 137 ΤΟΤ' ΑἸΕ Ἀλεξάνδρου τούτου ἑβδομος γενέτωρ Περδίκκης ἐστὶ ὁ κησάμενος τῶν Μακεδόνων τὴν τυραννίδα τρόπῳ τοιῷδε· ἔξ' Ἀργεος ἔφυγον εἰς Ἰλλυριοὺς τῶν Τημένου ἀπογόνων τρεῖς ἀδελφεοί, Γανάνης τε καὶ Ἀέροπος καὶ Περδίκκης, ἐκ δὲ Ἰλλυριῶν ὑπερβαλόντες εἰς τὴν ἄνω Μακεδονίην ἀπίκοντο εἰς Αεβαίην πόλιν. ἐνθαῦτα δὲ ἐθήτεον ἐπὶ μισθῷ παρὰ τῷ βασιλεῖ, ὁ μὲν ἵππους νέμων, ὁ δὲ βοὺς, ὁ δὲ νεώτατος αὐτῶν Περδίκκης τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων. ἦσαν δὲ τὸ πάλαι καὶ αἱ τυραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες χρήμασι, οὐ μῦνον ὁ δῆμος. ἡ δὲ γυνὴ τοῦ βασιλέως αὐτὴ τὰ σιτία σφι ἔπεσσε. ὅπως δὲ ὀπτῶτο ὁ ἄρτος τοῦ παιδὸς τοῦ θητός, τοῦ Περδίκκew, διπλήσιος ἐγίνετο αὐτὸς ἑωυτοῦ. ἐπεὶ δὲ αἰεὶ τῷτὸ τοῦτο ἐγίνετο, εἶπε πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἑωυτῆς. τὸν δὲ ἀκούσαντα ἐσῆλθε αὐτίκα ὡς εἴη τέρας καὶ φέροι εἰς μέγα τι. καλέσας δὲ τοὺς θῆτας προηγόρευε σφι ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ γῆς τῆς ἑωυτοῦ. οἱ δὲ τὸν μισθὸν ἔφασαν δίκαιοι εἶναι ἀπολαβόντες οὕτω ἐξιέναι. ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς τοῦ μισθοῦ περί ἀκούσας, ἣν γὰρ κατὰ τὴν καπνοδόκην εἰς τὸν οἶκον ἔσέχων ὁ ἥλιος, εἶπε θεοβλαβὴς γενόμενος· Μισθὸν δὲ ὑμῖν ἐγὼ ὑμέων ἄξιον τόνδε ἀποδίδωμι, δέξας τὸν ἥλιον. ὁ μὲν δὲ Γανάνης τε καὶ ὁ Ἀέροπος οἱ πρεσβύτεροι ἔστασαν ἐκπεπληγμένοι, ὡς ἤκουσαν ταῦτα, ὁ δὲ παῖς, ἐτύγγανε γὰρ ἔχων μάχαιραν, εἶπας τὰδε, Δεκόμεθα, ὦ βασιλεῦ, τὰ διδοῖς, περι-

γραφει τῇ μαχαίρῃ ἐς τὸ ἔδαφος τοῦ οἴκου τὸν ἥλιον, περιγράψας δὲ, ἐς τὸν κόλπον τρεῖς ἀρυσάμενος τοῦ ἡλίου, ἀπαλλάσσετο αὐτός τε καὶ οἱ μετ' ἐκείνου. Οἱ μὲν δὴ 138 ἀπήϊσαν, τῷ δὲ βασιλεῖ σημαίνει τις τῶν παρόδρων, οἷόν τι χρῆμα ποιήσῃε ὁ παῖς καὶ ὥς σὺν νόῳ ἐκείνων ὁ νεώτατος λάβοι τὰ διδόμενα. ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας καὶ ὄξυνθεις πέμπει ἐπ' αὐτοὺς ἱππέας ἀπολέοντας. ποταμὸς δὲ ἐστὶ ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, τῷ θύουσι οἱ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀπ' Ἀργεος ἀπόγονοι σωτῆρι. οὗτος, ἐπεὶ τε διέβησαν οἱ Τημενίδαι, μέγας οὕτω ἐρρῶν ὥστε τοὺς ἱππέας μὴ οἴους τε γενέσθαι διαβῆναι. οἱ δὲ ἀπικόμενοι ἐς ἄλλην γῆν τῆς Μακεδονίης οἴκησαν πέλας τῶν κήπων τῶν λεγομένων εἶναι Μίδεω τοῦ Γορδίου, ἐν τοῖσι φύεται αὐτόματα ῥόδα, ἐν ἑκάστῳ ἔχον ἐξήκοντα φύλλα, ὁδμῇ τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων. ἐν τούτοις καὶ ὁ Σιληνὸς τοῖσι κήποις ἦλθ, ὥς λέγεται ὑπὸ Μακεδόνων. ὑπὲρ δὲ τῶν κήπων οὗρος κέεται, Βέρμιον οὖνομα, ἄβατον ὑπὸ χειμῶνος. ἐνθεῦτεν δὲ ὀρμεόμενοι, ὥς ταύτην ἔσχον, κατεστρέφοντο καὶ τὴν ἄλλην Μακεδονίην. Ἀπὸ 139 τούτου δὴ τοῦ Περδίκκew Ἀλέξανδρος ὧδε ἐγεγόνει· Ἀμύντεω παῖς ἦν Ἀλέξανδρος, Ἀμύντης δὲ Ἀλκέτεω, Ἀλκέτεω δὲ πατὴρ ἦν Ἀέροπος, τοῦ δὲ Φίλιππος, Φιλίππου δὲ Ἀργαῖος, τοῦ δὲ Περδίκκης ὁ κτησάμενος τὴν ἀρχήν.

Ἐγεγόνει μὲν δὴ ὧδε Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, ὥς δὲ 140 ἀπύκετο ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ Μακδονίου, α) ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μακδόνιος τάδε λέγει· Ἐμοὶ ἀγγελίη ἦκει παρὰ βασιλέως λέγουσα οὕτω· Ἀθηναίοισι τὰς ἀμαρτάδας τὰς ἐξ ἐκείνων ἐς ἐμὲ γενομένας πάσας μετήμι. νῦν τε ὧδε, Μακδόνιε, ποίεε. τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι ἀπόδος, τοῦτο δὲ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐλῆσθων αὐτοί, ἥντινα ἂν ἐθέλωσι, εὐντες αὐτόνομοι. ἰσά τε πάν-

τα σφι, ἣν δὴ βούλονται γε ἔμοι ὁμολογέειν, ἀνόρθω-
 σον, ὅσα ἐγὼ ἐνέπρησα. Τούτων δὲ ἀπιγμένων ἀναγκαίως
 ἔχει μοι ποιεῖν ταῦτα, ἣν μὴ τὸ ὑμέτερον ἀντίον γένοι-
 ται. λέγω δὲ ὑμῖν τάδε νῦν· τί μαίνεσθε πόλεμον βασι-
 λεί ἀνταειρόμενοι; οὔτε γὰρ ἂν ὑπερβάλαισθε, οὔτε οἷ-
 τέ ἐστε ἀντέχειν τὸν πάντα χρόνον. εἶδετε μὲν γὰρ τῇ
 Ξέρξῳ στρατηλασίῃς τὸ πλῆθος καὶ τὰ ἔργα, πυνθά-
 νεσθε δὲ καὶ τὴν νῦν παρ' ἔμοι ἐοῦσαν δύναμιν, ὥστ'
 καὶ ἣν ἡμέας ὑπερβάλησθε καὶ νικήσητε, τοῦπερ ὑμῖν
 οὐδεμία ἐλπίς εἶπερ εὖ φρονέετε, ἄλλη παρέσται πολ-
 λαπλησίη. μὴ ὧν βούλεσθε παρισεύμενοι βασιλέϊ στε-
 ρεσθαι μὲν τῆς χώρης, θέειν δὲ αἰεὶ περὶ ὑμῶν αὐτῶν
 ἀλλὰ καταλύσασθε. παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα καταλύσα-
 σθαι βασιλέος ταύτη ὥρμημένον. ἐστε ἐλεύθεροι, ἡμῖν
 (β) ὁμαιχαίην συνθέμενοι ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης. Μαρ-
 δόνιος μὲν ταῦτα, ὧς Ἀθηναῖοι, ἐνετείλατό μοι εἰπεῖν
 πρὸς ὑμέας. ἐγὼ δὲ περὶ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς ὑμέας ἐού-
 σης ἐξ ἑμεῦ οὐδὲν λέξω· οὐ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον ἐκμά-
 θοιτε, προσχρητίζω δὲ ὑμῶν πείθεσθαι Μαρδονίῳ. ἐνο-
 ρέω γὰρ ὑμῖν οὐκ οἷοισί τε ἐσομένοισι τὸν πάντα χρόνον
 πολεμέειν Ξέρξῃ. εἰ γὰρ ἐνώρεον τοῦτο ἐν ὑμῖν, οὐκ ἄ-
 κοτε ἐς ὑμέας ἦλθον ἔχων λόγους τούσδε· καὶ γὰρ δύνα-
 μιν ὑπὲρ ἀνθρώπου ἢ βασιλέος ἐστὶ καὶ χεῖρ ὑπερμήκης
 ἣν ὧν μὴ αὐτίκα ὁμολογήσητε, μεγάλα προτεινόντων ἐπὶ
 οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι, δειμαίνω ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τριβί-
 τε μάλιστα οἰκημένων τῶν συμμάχων πάντων, αἰεὶ τῶν
 φθειρομένων μούνων, ἐξαίρετόν τι μεταίχμιον τὴν γῆν
 κεκτημένων. ἀλλὰ πείθεσθε· πολλοῦ γὰρ ὑμῖν ἄξια ταῦ-
 τα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μούνοισι ὑμῖν Ἑλλήνων τῶν
 ἀμαρτάδας ἀπίεις ἐθέλει φίλος γενέσθαι. Ἀλέξανδρος
 141 μὲν ταῦτα ἔλεξε, Λακεδαιμόνιοι δὲ, πυνθόμενοι ἥκει
 Ἀλέξανδρον ἐς Ἀθήνας ἐς ὁμολογίην ἄξοντα τῷ βαρβαρῷ

Αθηναίους, ἀναμνησθέντες τῶν λογίων ὧς σφραγς χρεῶν
 ἐστὶ ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Δωριεῦσι ἐκπίπτειν ἐκ Πελοπον-
 νήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Ἀθηναίων, κάρτα τε ἔδεισαν
 μὴ ὁμολογήσωσι τῷ Πέρσῃ Ἀθηναῖοι, αὐτίκα τέ σφι ἔδοξε
 πέμπειν ἄγγέλους. καὶ δὴ συνέπιπτε ὥστε ὁμοῦ σφέων
 γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. ἐπανέμειναν γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι
 διατρίβοντες, εὖ ἐπιστάμενοι ὅτι ἐμελλον Λακεδαιμόνιοι
 πεύσεσθαι ἥκοντα παρὰ τοῦ βαρβάρου ἄγγελον ἐπ' ὁμο-
 λογίῃ. πυθόμενοι τε πέμψειν κατὰ τάχος ἄγγέλους. ἐπί-
 τηδες ὧν ἐπόλευν, ἐνδεικνύμενοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι
 τὴν ἐκούτων γνώμην. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λέγων Ἀλέξαν- 142
 δρος, διαδεξάμενοι ἔλεγον οἱ ἀπὸ Σπάρτης ἄγγελοι·
 Ἡμεῖς δὲ ἐπεμψαν Λακεδαιμόνιοι δεησομένους ὑμέων
 μήτε νεώτερον ποιέειν μηδὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα μήτε λό-
 γους ἐνδέκεσθαι παρὰ τοῦ βαρβάρου. οὔτε γὰρ δίκαιον
 οὐδαμῶς, οὔτε κόσμον φέρον οὐ τί γε ἄλλοισι Ἑλλήνων
 οὐδαμοῖσι, ὑμῖν δὲ δὴ καὶ διὰ πάντων ἡκιστα πολλῶν
 εἵνεκεν· ἡγείρατε γὰρ τόνδε τὸν πόλεμον ὑμεῖς οὐδὲν
 ἡμέων βουλομένων, καὶ περὶ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς ὁ ἀγὼν
 ἐγένετο· νῦν δὲ φέρει καὶ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ἄλλως
 τε τούτων ἀπάντων αἰτίους γενέσθαι δουλοσύνης τοῖσι
 Ἑλλησι Ἀθηναίους οὐδαμῶς ἀνασχετόν, οἵτινες αἰεὶ καὶ
 τὰ πάλαι φαίνεσθε πολλοὺς ἐλευθερώσαντες ἀνθρώπων.
 πιεζομένοισι μέντοι ὑμῖν συναχθόμεθα, καὶ ὅτι καρπῶν
 ἰστερήθητε διζῶν ἤδη, καὶ ὅτι οἰκοφθόρησθε χρόνον ἤδη
 πολλόν. ἀντὶ τούτων δὲ ὑμῖν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ οἱ
 σύμμαχοι ἐπαγγέλλονται γυναικῶς τε καὶ τὰ ἐς πόλεμον
 ἄχρηστα οἰκετέων ἐχόμενα πάντα ἐπιθρέφειν, ἔστ' ἂν ὁ
 πόλεμος ὅδε συνεστήκη. μηδὲ ὑμεῖς Ἀλέξανδρος ὁ Μα-
 κεδῶν ἀναγνώσῃ, λεήνας τὸν Μακεδονίου λόγον. ταῦτα
 μὲν γὰρ ταῦτα ποιητέα ἐστί, τύραννος γὰρ ἐὼν τυράνῳ
 συγκατεργάζεται, ὑμῖν δὲ γε οὐ ποιητέα, εἰ περ εὖ τυγ-

- χάνετε φρονέοντες, ἐπισταμένοισι ὡς βαρβάροισι ἐστὶ
 143 οὔτε πιστὸν οὔτε ἀληθὲς οὐδέν. Ταῦτα ἔλεξαν οἱ ἄγγε-
 λοι. Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ὑπεκρίναντο τὰ
 δε· Καὶ αὐτοὶ τοῦτό γε ἐπιστάμεθα, ὅτι πολλαπλήσκι
 ἐστὶ τῷ Μήδῳ δύναμις ἥπερ ἡμῖν, ὥστε οὐδὲν δεῖ τοῦτο
 γε ὀφειδίζειν. ἀλλ' ὅμως ἐλευθερίας γλιχόμενοι ἀμυνέ-
 μεθα οὕτω, ὅπως ἂν καὶ δυνώμεθα. ὁμολογῆσαι δὲ τὴν
 βαρβάρῳ μῆτε σὺ ἡμέας πείρεο ἀναπεῖθαι οὔτε ἡμεῖς
 πεισόμεθα. νῦν δὲ ἀπάγγελλε Μαρδονίῳ, ὡς Ἀθηναῖοι
 λέγουσι, ἐστ' ἂν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἴῃ τῇ καὶ νῦν
 ἔρχεται, μήποτε ὁμολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖς
 τε συμμάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν ἀμυνόμενοι καὶ τοῖς
 ἥρωσι, τῶν ἐκείνος οὐδεμίαν ὅπιν ἔχων ἐνέπρησε τοὺς τῶν
 οἴκους καὶ τὰ ἀγάλματα. σὺ τε τοῦ λοιποῦ λόγους ἔχω
 τοιούσδε μὴ ἐπιφαίνεο Ἀθηναίοισι, μηδὲ δοκέων χρηστὸν
 ὑπουργεῖν ἀδέμιτα ἔρδειν παραίνεε. οὐ γάρ σε βουλό-
 μεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς Ἀθηναίων παθεῖν, ἔοντα πρό-
 144 ξεινὸν τε καὶ φίλον. Πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ταῦτα ὑπε-
 κρίναντο, πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ Σπάρτης ἀγγέλους τάδε·
 Τὸ μὲν δεῖσαι Λακεδαιμονίους μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ βαρ-
 βάρῳ κάρτα ἀνθρωπότητον ἦν. ἀτὰρ αἰσχροῦς γε οἴκατ'
 ἐξεπιστάμενοι τὸ Ἀθηναίων φρόνημα ἀρρωδῆσαι, ὅτι
 οὔτε χρυσὸς ἐστὶ γῆς οὐδαμῶδι τοσοῦτος οὔτε χώρη κάλ-
 λει καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρουσα, τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι ἐδέ-
 λωμεν ἂν μηδίσαντες καταδουλώσαι τὴν Ἑλλάδα. πολλοί
 τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ τὰ διακωλύοντα ταῦτα μὴ ποι-
 εῖν, μηδ' ἦν ἐθέλωμεν· πρῶτα μὲν καὶ μέγιστα τῶν
 θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ οἰκήματα ἐμπεπρησμένα τε καὶ
 συγκεχωσμένα, τοῖσι ἡμέας ἀναγκάως ἔχει τιμωρῆσαι ἐν
 τὰ μέγιστα μᾶλλον ἥπερ ὁμολογῆσαι τῷ ταῦτα ἐργασαμέ-
 νῳ, αὐτίς δὲ τὸ Ἑλληνικὸν εἶν ὁμαιμόν τε καὶ ὁμόγλω-
 σον, καὶ θεῶν ἰδρύματά τε κοινὰ καὶ θυσίαι ἡθιὰ τε ὁμό-

τροπα, τῶν προδότας γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ ἔχοι. ἐπίστασθ' τε οὕτω, εἰ μὴ πρότερον ἐτυγχάνετε ἐπίσταμένοι, ἔστ' ἂν καὶ εἰς περιῇ Ἀθηναίων, μηδαμὰ ὁμολογήσοντας ἡμέας Ξέρξῃ. ὑμέων μέντοι ἀγάμεθα τὴν πρόνοιαν τὴν ἐς ἡμέας εἶσσαν, ὅτι προείδετε ἡμέων οἰκοφθορημένων οὕτω ὥστε ἐπιθρῆψαι ἐθ' εἰλεῖν ἡμέων τοὺς οἰκέτας. καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλήρωται, ἡμεῖς μέντοι λιπαρήσομεν οὕτω, ὅπως ἂν ἔχωμεν, οὐδὲν λυπέοντες ὑμέας. νῦν δὲ, ὥς οὕτω ἐχόντων, στρατιὴν ὥς τάχιστα ἐκπέμπετε. ὥς γὰρ ἡμεῖς εἰκάζομεν, οὐκ ἐκὰς χρόνου παρέσται ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέραν, ἀλλ' ἐπεὶ τὰχιστα πύθεται τὴν ἀγγελίην ὅτι οὐδὲν ποιήσομεν τῶν ἐκεῖνος ἡμέων προσεδέετο. πρὶν ὧν παρῆναι ἐκεῖνον ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἡμέας καιρός ἐστι προβωθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίην. Οἱ μὲν ταῦτα ὑποκριναμένων Ἀθηναίων ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

του

ΑΔΙΚΑΡΝΗΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΝΝΑΤΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΚΑΛΔΙΟΠΗ.

ΜΑΡΔΟΝΙΟΣ δὲ, ὥς οἱ ἀπονοστήσας Ἀλέξανδρος τὰ παρὰ Ἀθηναίων ἐσήμηνε, ὀρμηθεὶς ἐκ Θεσσαλίας ἤγε τὴν στρατιὴν σπουδῇ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. ὅκου δὲ ἐκάστοτε γίνοντο, τούτους παρελάμβανε. τοῖσι δὲ Θεσσαλίας ἡγεόμενοισι οὔτε τὰ πρὸ τοῦ πεπρηγμένα μετέμελε οὐδέν, πολλῶν τε μᾶλλον ἐπήγον τὸν Πέρσην, καὶ συμπροέπεμψε

- τε Θώρηξ ὁ Αθηναῖος Ξέρξην φεύγοντα, καὶ τότε ἐκ τοῦ
- 2 φανεροῦ παρήκε Μαρδόνιον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἐπεὶ δὲ πορευόμενος γίνεται ὁ στρατὸς ἐν Βοιωτοῖσι, οἱ Θηβαῖοι κατελάμβανον τὸν Μαρδόνιον καὶ συνεβούλευον αὐτῷ λέγοντες ὥς οὐκ εἴη χῶρος ἐπιτηδεώτερος ἐνστρατοπεδεύεσθαι ἐκείνου, οὐδὲ ἔων ἰέναι ἑκαστέρῳ, ἀλλ' αὐτοῖς ἰζόμενον ποιέειν ὅπως ἀμαχητὶ τὴν πᾶσαν Ἑλλάδα καταστρέψεται. κατὰ μὲν γὰρ τὸ ἰσχυρὸν Ἕλληνας ὁμοφρονέοντας, οἵπερ καὶ πάρος ταῦτα ἐγίνωσκον, χαλεπὰ εἶναι περιγίνεσθαι καὶ ἅπασιν ἀνθρώποισι· εἰ δὲ ποιήσῃ τὰ ἡμεῖς παραινέομεν, ἔφασαν λέγοντες, ἔξεις ἀπόνως ἅπαντα τὰ ἐκείνων βουλευμάτων. πέμπε χρήματα ἐς τοὺς δυναστεύοντας ἄνδρας ἐν τῇσι πόλεσι, πέμπων δὲ τὴν Ἑλλάδα διαστήσεις· ἐνθεῦτεν δὲ τοὺς μὴ τὰ σὰ φρονέον-
- 3 τας ῥηϊδίως μετὰ τῶν στασιωτέων καταστρέψαι. Οἱ μὲν ταῦτα συνεβούλευον, ὁ δὲ οὐκ ἐπέλθετο, ἀλλὰ οἱ δεινότις ἐνέστακτο ἱμερος τὰς Ἀθήνας δεύτερα ἔλειν, ἅμα μὲν ὑπ' ἀγνωμοσύνης, ἅμα δὲ πυρσοῖσι διὰ νήσων ἐδόκε βασιλεῖ δηλώσειν ἔόντι ἐν Σάρδισι ὅτι ἔχοι Ἀθήνας. οὐδὲ τότε ἀπικόμενος ἐς τὴν Ἀττικὴν εὗρε τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἐν τε Σαλαμῖνι τοὺς πλείστους ἐπυνθάνετο εἶναι ἐν τε τῇσι νηυσὶ, αἰρᾷ τε ἐρήμῳ τὸ ἄστυ. ἡ δὲ βασιλεὺς αἵρεσις ἐς τὴν ὑστέρην τὴν Μαρδουίου ἐπιστρα-
- 4 τήν τε δεκάμηνος ἐγένετο. Ἐπεὶ δὲ ἐν Ἀθήνῃσι ἐγένετο Μαρδόνιος, πέμπει ἐς Σαλαμῖνα Μουρυχίδην ἄνδρα Ἑλλησπόντιον, φέροντα τοὺς αὐτοὺς λόγους τοὺς καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν τοῖσι Ἀθηναίοισι διεπόρθμευσεν ταῦτα δὲ τὸ δεύτερον ἀπέστελλε προέχων μὲν τῶν Ἀθηναίων οὐ φιλίας γνώμας, ἐλπίδας δὲ σφραγὶς ὑπήσειν τῇ ἀγνωμοσύνης ὥς δοριαλώτου ἐούσης πάσης τῆς Ἀττικῆς χώρας καὶ ἐούσης ἤδη ὑπ' ἑωυτῷ. τούτων μὲν εἵνεκεν
- 5 ἀπέπεμψε Μουρυχίδην ἐς Σαλαμῖνα. Ὁ δὲ ἀπικόμενος

ἐπὶ τὴν βουλὴν ἔλεγε τὰ παρὰ Μαρδονίου. τῶν δὲ βουλευτέων *Ανκίδης* εἶπε γνώμην, ὥς οἱ ἐδόκεε ἄμεινον εἶναι, δεξαμένους τὸν λόγον, τὸν σφι *Μουρυχίδης* προσφέρει, ἐξενεῖκαι ἐς τὸν δῆμον. ὁ μὲν δὴ ταύτην τὴν γνώμην ἀπεφαίνεται, εἴτε δὴ δεδεγμένος χορήματα παρὰ *Μαρδονίου*, εἴτε καὶ ταῦτά οἱ ἤνθαυε, Ἀθηναῖοι δὲ αὐτίκα δεινὸν ποιησάμενοι, οἳ τε ἐκ τῆς βουλῆς καὶ οἱ ἔξωθεν, ὥς ἐπύθοντο, περιστάντες *Ανκίδην* κατέλευσαν βάλλοντες, τὸν δὲ Ἑλλησπόντιον *Μουρυχίδην* ἀπέπεμψαν ἄσινεα. γενομένου δὲ θορύβου ἐν τῇ *Σαλαμῖνι* περὶ τὸν *Ανκίδην*, πυνθάνονται τὸ γινόμενον αἱ γυναῖκες τῶν Ἀθηναίων, διακελευσαμένη δὲ γυνὴ γυναικὶ καὶ παραλαβοῦσα ἐπὶ τὴν *Ανκίδεω* οἰκίην ἦσαν αὐτοκελές, καὶ κατὰ μὲν ἔλευσαν αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, κατὰ δὲ τὰ τέκνα. Ἐς 6 δὲ τὴν *Σαλαμῖνα* διέβησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὧδε· ἕως μὲν προσεδέκοντο ἐκ τῆς *Πελοποννήσου* στρατὸν ἥξειν τιμωρήσονται σφι, οἱ δὲ ἔμμενον ἐν τῇ Ἀττικῇ· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν μακρότερα τε καὶ σχολαίτερα ἐποίηυν, ὁ δὲ ἐπιὼν καὶ δὴ ἐν τῇ *Βοιωτίῃ* ἐλέγετο εἶναι, οὕτω δὴ ὑπέξεκομίσαντό τε πάντα καὶ αὐτοὶ διέβησαν ἐς *Σαλαμῖνα*, ἐς *Λακεδαιμόνα* τε ἐπεμψαν ἀγγέλους, ἅμα μὲν μεμφομένους τοῖσι *Λακεδαιμονίοις* ὅτι περιεῖδον ἐμβαλόντα τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν ἄλλ' οὐ μετὰ σφῶν ἠντίασαν ἐς τὴν *Βοιωτίην*, ἅμα δὲ ὑπομνήσοντας ὅσα σφι ὑπέσχετο ὁ *Πέρσης* μεταβαλοῦσι δώσειν, προεῖπαι τε ὅτι εἰ μὴ ἀμυνέουσι Ἀθηναίοισι, ὥς καὶ αὐτοὶ τινα ἄλεωρὴν εὐρήσονται. Οἱ 7 γὰρ δὴ *Λακεδαιμόνιοι* ὄρταζόν τε τοῦτον τὸν χρόνον καὶ σφι ἦν *Τακύνθια*, περὶ πλείστου δ' ἦγον τὰ τοῦ θεοῦ πορσύνειν. ἅμα δὲ τὸ τεῖχος σφι, τὸ ἐν τῷ *Ἰσθμῷ* ἐτείχεον, καὶ δὴ ἐπάλξις ἐλάμβανε. ὥς δὲ ἀπίκοντο ἐς τὴν *Λακεδαιμόνα* οἱ ἄγγελοι οἱ ἀπ' Ἀθηνέων, ἅμα ἀρόμενοι ἐκ τε *Μεγάρων* ἀγγέλους καὶ ἐκ *Πλαταιέων*, ἔλεγον τάδε

- α) ἐπελθόντες ἐπὶ τοὺς ἐφόρους· Ἐπεμψαν ἡμεῖς Ἀθηναῖοι λέγοντες, ὅτι ἡμῖν βασιλεὺς ὁ Μῆδων τοῦτο μὲν τὴν χώραν ἀποδιδόι, τοῦτο δὲ συμμάχους ἐθέλει ἐπ' Ἰση τε καὶ ὁμοίῃ ποιήσασθαι ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης, ἐθέλει δὲ καὶ ἄλλην χώραν πρὸς τῇ ἡμετέρῃ διδόναι, τὴν αὖ αὐτοὶ ἐλώμεθα· ἡμεῖς δὲ Ἰῶα τε Ἑλλήνιον αἰδεσθέντες καὶ τὴν Ἑλλάδα δεινὸν ποιεύμενοι προδοῦναι οὐ καταινέσαμεν, ἀλλὰ ἀπειπάμεθα, καίπερ ἀδικεόμενοι ὑπ' Ἑλλήνων καὶ καταπροδιδόμενοι ἐπιστάμενοί τε ὅτι κερδαλεωτέρον ἐστὶ ὁμολογέειν τῷ Πέρσῃ μᾶλλον ἢ περ πολεμέειν· οὐ μὲν οὐδὲ ὁμολογήσομεν ἐκόντες εἶναι. καὶ τὸ μὲν ἀπ' ἡμέων
- β) οὕτω ἀκίβδηλον ἐὼν νέμεται ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας. Τρεῖς δὲ ἐς πᾶσαν ἄρρωδίην τότε ἀπικόμενοι μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ Πέρσῃ, ἐπεῖτε ἐξεμάθετε τὸ ἡμέτερον φρόνημα σαφέως, ὅτι οὐδαμὰ προδώσομεν τὴν Ἑλλάδα, καὶ διότι τεῖχος ὑμῖν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐλαυνόμενον ἐν τέλει ἐστί, καὶ δὴ λόγον οὐδένα τῶν Ἀθηναίων ποιέσθε, συνθέμενοί τε ἡμῖν τὸν Πέρσῃ ἀντιώσεσθαι ἐς τὴν Βοιωτίην προδεδώκατε, περιελδέτε τε ἐσβαλόντα ἐς τὴν Ἀττικὴν τὸν βάρβαρον. ἐς μὲν νυν τὸ παρεὸν Ἀθηναῖοι ὑμῖν μὴ νίουνσι· οὐ γὰρ ἐποιήσατε ἐπιτηδέως· νῦν δὲ ὅτι τάχος στρατιὴν ἅμα ἡμῖν ἐκέλευσαν ἡμεῖς ἐκπέμπειν, ὥς αὖ τὸν βάρβαρον δεκώμεθα ἐν τῇ Ἀττικῇ. ἐπειδὴ γὰρ ἡμᾶρτομεν τῆς Βοιωτῆς, τῆς γε ἡμετέρας ἐπιτηδεωτάτον ἐστί
- γ) ἐμμάχεσθαι τὸ Θωριάσιον πεδίον. Ὡς δὲ ἄρα ἤκουσαν οἱ ἔφοροι ταῦτα, ἀνεβάλλοντο ἐς τὴν ὑστεραίην ὑποκρίνασθαι, τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἐς τὴν ἑτέραν. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἐποίησαν, ἕξ ἡμέρας ἐς ἡμέραν ἀναβαλλόμενοι. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ τὸν Ἰσθμὸν ἐτείχεον σπουδῇ ἔχοντες πολλὴν πάντες Πελοποννησίοι, καὶ σφι ἦν πρὸς τέλος. οὐδ' ἔχω εἶπαι τὸ αἴτιον, διότι ἀπικόμενον μὲν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἐς Ἀθήνας σπουδῇ με-

γάλην ἐποιήσαντο μὴ μηδίσαι Ἀθηναίους, τότε δὲ ὦρην ἐποιήσαντο οὐδεμίαν, ἄλλο γε ἢ ὅτι ὁ Ἰσθμὸς σφι ἐτε-
τείχιστο καὶ ἐδόκεον Ἀθηναίων ἐτι δέεσθαι οὐδέν· ὅτε
δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπίκετο εἰς τὴν Ἀττικὴν, οὐκ ἂν ἐτε-
τείχιστο, ἐργάζοντο δὲ μεγάλως καταρρωδηκότες τοὺς
Πέρσας. Τέλος δὲ τῆς τε ὑποκρίσιος καὶ ἐξόδου τῶν 9
Σπαρτιητέων ἐγένετο τρόπος τοιόσδε· τῇ προτεραίῃ τῆς
ὑστάτης καταστάσιος μελλούσης ἐσεσθαι Χίλεος ἀνὴρ Τε-
γεήτης, δυνάμενος ἐν Λακεδαιμόνι μέγιστα ξείνων, τῶν
ἐφόρων ἐπύθετο πάντα λόγον, τὸν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔλε-
γον. ἀκούσας δὲ ὁ Χίλεος ἔλεγε ἄρα σφι τάδε· Οὕτω
ἔχει, ἄνδρες ἔφοροι· Ἀθηναίων ἡμῖν ἐόντων μὴ ἀρθμίων,
τῷ δὲ βαρβάρῳ συμμάχων, καίπερ τείχεος διὰ τοῦ Ἰσθ-
μοῦ ἐληλαμένου κρατεροῦ, μεγάλαι κλισιάδες ἀναπε-
πτέεται εἰς τὴν Πελοπόννησον τῷ Πέρσῃ. ἀλλ' ἐσακον-
σατε, πρὶν τι ἄλλο Ἀθηναίοισι δοῖαι σφάλμα τῇ Ἑλλάδι
φέρειν. Ὁ μὲν σφι ταῦτα συνεβούλενε, οἱ δὲ φρενὶ λα- 10
βόντες τὸν λόγον αὐτίκα, φράσαντες οὐδὲν τοῖσι ἀγγέ-
λοις τοῖσι ἀπιγμένοις ἀπὸ τῶν πολλῶν, νυκτὸς ἐτι ἐκ-
πέμπουσι πεντακισχιλίους Σπαρτιητέων καὶ ἐπὶ περὶ
ἑκάστον τάξαντες τῶν εἰλωτῶν, Πανσανίῃ τῷ Κλεομ-
βρότου ἐπιτρέψαντες ἐξάγειν. ἐγένετο μὲν νυν ἡ ἡγεμο-
νίη Πλειστάρχου τοῦ Λεωνίδεω· ἀλλ' ὁ μὲν ἦν ἐτι παῖς,
ὁ δὲ τούτου ἐπίτροπός τε καὶ ἀνεψιός. Κλεόμβροτος γὰρ
ὁ Πανσανίεω μὲν πατήρ, Ἀναξανδρίδεω δὲ παῖς, οὐκέτι
περιῆν, ἀλλὰ ἀπαγαγὼν ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ τὴν στρατιὴν τὴν
πρὸ τείχεος δείμασαν μετὰ ταῦτα οὐ πολλὸν χρόνον τινα
βιοὺς ἀπέθανε. ἀπῆγε δὲ τὴν στρατιὴν ὁ Κλεόμβροτος
ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ διὰ τόδε· θυομένων οἱ ἐπὶ τῷ Πέρσῃ ὁ
ἥλιος ἀμαυρώθη ἐν τῷ οὐρανῷ. προσαιρέται δὲ ἐαυτῷ
Πανσανίης Εὐρυνάκτα τὸν Δωριέος, ἄνδρα οἰκίης ἐόντα
τῆς αὐτῆς. Οἱ μὲν δὴ σὺν Πανσανίῃ ἐξεληλύθεισαν ἔξω

- 11 Σπάρτης, οἱ δὲ ἄγγελοι, ὥς ἡμέρη ἐγερόντες, οὐδὲν ἐλ-
 δότες περὶ τῆς ἐξόδου ἐπῆλθον ἐπὶ τοὺς ἐφόρους, ἐν νό-
 δῃ ἔχοντες ἀπαλλάσσεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὴν ἐωυτοῦ ἔκ-
 στος· ἐπελθόντες δὲ ἔλεγον τάδε· Τυεῖς μὲν, ὦ Λακε-
 δαιμόνιοι, αὐτοῦ τῇδε μένοντες Τακίνθιά τε ἄγετε κα-
 παίξετε, καταπροδόντες τοὺς συμμαχούς· Ἀθηναῖοι δὲ
 ὥς ἀδικεόμενοι ὑπὸ ὑμέων, χῆτι τε συμμαχῶν, καταλύ-
 σονται τῷ Πέρσῃ οὕτω, ὅπως ἂν δύνωνται. καταλυσά-
 μενοι δέ· δῆλα γὰρ ὅτι σύμμαχοι βασιλέος γινόμεθα
 συστρατευσόμεθα ἐπὶ τὴν αὖ ἐκεῖνοι ἐξηγέωνται. ὑμεῖς
 δὲ τὸ ἐνθεῦτεν μαθήσεσθε, ὅκοτον ἂν τι ὑμῖν ἐξ αὐτοῦ
 ἐκβαίῃ. Ταῦτα λεγόντων τῶν ἀγγέλων οἱ ἐφοροὶ εἶπαν
 ἐπ' ὅρκου καὶ δὴ δοκέειν εἶναι ἐν Ὀρεστείᾳ στείχοντα,
 ἐπὶ τοὺς ξείνους· ξείνους γὰρ ἐκάλεον τοὺς βαρβάρους
 οἱ δὲ ὥς οὐκ εἰδότες ἐπειρώτεον τὸ λεγόμενον, ἐπειρόμε-
 νοι δὲ ἐξέμαθον πᾶν τὸ ἐόν, ὥστε ἐν θώματι γεγνημένο
 ἐπορεύοντο τὴν ταχίστην διώκοντες· σὺν δὲ σφι τῶν πε-
 ριοίκων Λακεδαιμονίων λογάδες πεντακισχίλιοι ὀπλίται
 τῶντ' αὐτὸ ἐποίησαν.
- 12 Οἱ μὲν δὴ ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἡπείγοντο, Ἀργεῖοι δὲ ἐπεύ-
 τε τάχιστα ἐπύθοντο τοὺς μετὰ Πανσανίῳ ἐξεληλυθότας
 ἐκ Σπάρτης, πέμπουσι κήρυκα τῶν ἡμεροδρομῶν ἀνευ-
 ρόντες τὸν ἄριστον ἐς τὴν Ἀττικὴν, πρότερον αὐτοὶ Μαρ-
 δονίῳ ὑποδεξάμενοι σχήσειν τὸν Σπαρτιήτην μὴ ἐξιέναι
 ὅς ἐπεῖτε ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας, ἔλεγε τάδε· Μαρθό-
 νιε, ἐπεμψάν με Ἀργεῖοι φράσσοντά τοι, ὅτι ἐκ Λακεδαί-
 μονος ἐξεληλύθε ἡ νεότης, καὶ ὥς οὐ δυνατοὶ αὐτῇ
 ἴσχειν εἰσὶ Ἀργεῖοι μὴ οὐκ ἐξιέναι. πρὸς ταῦτα τύγχαν
 εὖ βουλευόμενος. Ὁ μὲν δὴ εἶπας ταῦτα ἀπαλλάσσει.
- 13 ὁπίσῳ, Μαρθόνιος δὲ οὐδαμῶς ἐτι πρόθυμος ἦν μένειν
 ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὥς ἤκουσε ταῦτα. πρὶν μὲν νυν ἢ πνθί-
 σθαι, ἀνεκώχευε ἐθέλων εἰδέναι τὸ παρ' Ἀθηναίων

ὁκοῖόν τι ποιήσουσι, καὶ οὔτε ἐπήμαινε οὔτε εἰσίνετο γῆν
 τὴν Ἀττικὴν, ἐλπίζων διὰ παντὸς τοῦ χρόνου ὁμολογή-
 σαι σφέας· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπειθε, πυθόμενος τὸν πάντα
 λόγον, πρὶν ἢ τοὺς μετὰ Πανσανίεω ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἐμ-
 βαλεῖν ὑπεξεχώρεε ἐμπρήσας τε τὰς Ἀθήνας, καὶ εἰ κοῦ
 τι ὀρθὸν ἦν τῶν τειχέων ἢ τῶν οἰκημάτων ἢ τῶν ἱρῶν,
 πάντα καταβαλὼν καὶ συγχώσας. ἐξήλανε δὲ τῶνδε εἴ-
 νεκεν, ὅτι οὔτε ἱππασίμῃ ἢ χώρῃ ἦν ἡ Ἀττικὴ, εἴ τε νι-
 κῶτο συμβαλὼν, ἀπάλλαξις οὐκ ἦν, ὅτι μὴ κατὰ στεινόν,
 ὥστε καὶ ὀλίγους σφέας ἀνθρώπους ἴσχειν. ἐβουλεύετο
 ὦν ἐπαναχωρήσας ἐς τὰς Θήβας συμβαλεῖν πρὸς πόλιν τε
 φιλήν καὶ χώρην ἱππασίμω. Μαρδόνιος μὲν δὴ ὑπεξεχώ- 14
 ρεε, ἥδη δὲ ἐν τῇ ὁδῷ εἰσὶν αὐτῷ ἤλθε ἀγγελίη πρόδρο-
 μου ἄλλην στρατιὴν ἦκειν ἐς Μέγαρα, Λακεδαιμονίων
 χιλίους. πυθόμενος δὲ ταῦτα ἐβουλεύετο, ἐθέλων, εἴ πως
 τούτους πρῶτον ἔλοι. ὑποστρέψας δὲ τὴν στρατιὴν ἦγε
 ἐπὶ τὰ Μέγαρα· ἡ δὲ ἵππος προελθοῦσα κατιππάσατο
 χώρην τὴν Μεγαρίδα. ἐς ταύτην δὴ ἐκαστάτω τῆς Εὐ-
 ρώπης τὸ πρὸς ἥλιον δύνοντος ἡ Περσικὴ αὕτη στρατιὴ
 ἀπίκητο. Μετὰ δὲ ταῦτα Μαρδονίῳ ἦκε ἀγγελίη, ὡς ἄλλες 15
 εἶησαν οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Ἰσθμῷ. οὕτω δὴ ὀπίσω ἐπο-
 ρεύετο διὰ Δεκελείης. οἱ γὰρ βοιωτάρχαι μετεπέμψαντο
 τοὺς προσχώρους τῶν Ἀσωπίων, οὗτοι δὲ αὐτῷ τὴν ὁδὸν
 ἡγέοντο ἐς Σφενδαλέας, ἐνθεῦτεν δὲ ἐς Τανάρρην. ἐν
 Τανάρρῃ δὲ νύκτα ἐναυλισάμενος καὶ τραπόμενος τῇ
 ὑστεραίῃ ἐς Σκῶλον ἐν γῇ τῇ Θηβαίων ἦν. ἐνταῦτα δὲ
 τῶν Θηβαίων καίπερ μηδιζόντων ἔκειρε τοὺς χώρους,
 οὔτι κατὰ ἔχθος αὐτῶν, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μεγάλης ἐχό-
 μενος, βουλόμενος ἔρυμά τε τῷ στρατοπέδῳ ποιήσασθαι,
 καὶ ἦν συμβαλόντι οἱ μὴ ἐκβαίνειν ὁκοῖόν τι ἐθέλοι, κρη-
 σφύγετον τοῦτο ἐποιεέτο. παρήκε δὲ αὐτοῦ τὸ στρατό-
 πεδον ἄρξάμενον ἀπὸ Ἐρυθρέων παρὰ Ἑρμιόας, κατέτεινε

δὲ ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμὸν τε-
 ταγμένον. οὐ μέντοι τό γε τεῖχος τοσοῦτο ἐποιέετο, ἀλλ'
 ὥς ἐπὶ δέκα σταδίους μάλιστα κη μέτωπον ἕκαστον. ἐχόν-
 των δὲ τὸν πόνον τοῦτον τῶν βαρβάρων Ἀτταγίνος ὁ
 Φρύωνος ἀνὴρ Θηβαῖος παρασκευασάμενος μεράλως
 ἐκάλεε ἐπὶ ξείνια αὐτόν τε Μαρδόνιον καὶ πεντήκοντα
 Περσέων τοὺς λογιμωτάτους, κληθέντες δὲ οὗτοι εἶπον-
 16 το. ἦν δὲ τὸ δεῖπνόν ποιούμενον ἐν Θήβῃσι. Τάδε δὲ
 ἦδη τὰ ἐπίλοιπα ἤκουον Θερσάνδρου, ἀνδρὸς μὲν Ὀρχο-
 μενίου, λογίμου δὲ ἐς τὰ πρῶτα ἐν Ὀρχομενῷ. ἔφη δὲ ὁ
 Θέρσανδρος κληθῆναι καὶ αὐτὸς ὑπὸ Ἀτταγίνου ἐπὶ τὸ
 δεῖπνον τοῦτο, κληθῆναι δὲ καὶ Θηβαίων ἄνδρας πεν-
 τήκοντα καὶ σφρων οὐ χωρὶς ἑκατέρους κλίνειν, ἀλλὰ Πέρ-
 σην τε καὶ Θηβαίον ἐν κλίνῃ ἐκάστη. ὥς δὲ ἀπὸ δείπνου
 ἦσαν, διαπινόντων τὸν Πέρσην τὸν ὁμόκλινον Ἑλλάδα
 γλῶσσαν ἰέντα εἰρεσθαι αὐτὸν ὁποδαπὸς ἐστί, αὐτὸς δὲ
 ὑποκρίνασθαι ὥς εἴη Ὀρχομένιος. τὸν δὲ εἰπεῖν· Ἐπεὶ
 νῦν ὁμοτράπεζός τέ μοι καὶ ὁμόσπουδος ἐγένεο, μνημό-
 συνά τοι γνώμης τῆς ἐμῆς καταλιπέσθαι ἐθέλω, ἵνα καὶ
 προειδῶς αὐτὸς περὶ σεαυτοῦ βουλευέσθαι ἔχῃς τὰ συμ-
 φέροντα. ὁρᾷς τούτους τοὺς δαιτυμένους Πέρσας καὶ τὸν
 στρατὸν τὸν ἐλίπομεν ἐπὶ τῷ ποταμῷ στρατοπεδυνόμε-
 νον; τούτων πάντων ὅψαι ὀλίγου τινὸς χρόνον διελθόν-
 τος ὀλίγους τινὰς τοὺς περιγενομένους. Ταῦτά τε ἅμα
 τὸν Πέρσην λέγειν καὶ μετιέναι πολλὰ τῶν δακρύων. αὐ-
 τὸς δὲ θωμάσας τὸν λόγον εἰπεῖν πρὸς αὐτόν· Οὐκῶν
 Μαρδονίῳ τε ταῦτα χρεῶν ἐστί λέγειν καὶ τοῖσι μετ' ἐκεί-
 νον ἐν αἰνῇ ἐοῦσι Περσέων. Τὸν δὲ μετὰ ταῦτα εἰπεῖν·
 Ξεῖνε, ὅ τι δεῖ γενέσθαι ἐκ τοῦ θεοῦ, ἀμήχανον ἀπο-
 τρέφαι ἀνθρώπων· οὐδὲ γὰρ πιστὰ λέγουσι ἐθέλει πεί-
 θεσθαι οὐδέεις. ταῦτα δὲ Περσέων συχνοὶ ἐπιστάμενοι
 ἐπόμεθα ἀναγκαίῃ ἐνδεδεμένοι. ἐχθρίστη δὲ ὁδὸν ἐστὶ

τῶν ἐν ἀνθρώποισι αὕτη, πολλὰ φρονέοντα μηδενὸς κρα-
 τέειν. Ταῦτα μὲν τοῦ Ὀρχομενίου Θερσάνδρου ἤκουον,
 καὶ τάδε πρὸς τοῦτοισι, ὥς αὐτὸς αὐτίκα λέγοι ταῦτα
 πρὸς ἀνθρώπους πρότερον ἢ γενέσθαι ἐν Πλαταιῇσι τὴν
 μάχην. Μαρδονίου δὲ ἐν τῇ Βοιωτῇ στρατοπεδευομένου 17
 οἱ μὲν ἄλλοι παρείχοντο ἅπαντες στρατιὴν καὶ συνεσέ-
 βαλον ἐς Ἀθήνας, ὅσοι περ ἐμῆδιζον Ἑλλήνων τῶν ταύτῃ
 οἰκημένων, μῦνοι δὲ Φωκέες οὐ συνεσέβαλον· ἐμῆδιζον
 γὰρ δὴ σφόδρα καὶ οὗτοι οὐκ ἐκόντες, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκῆς.
 ἡμέρησι δὲ οὐ πολλῇσι μετὰ τὴν ἄπιξιν τὴν ἐς Θήβας
 ὕστερον ἦλθον αὐτῶν ὀπλίται χίλιοι· ἦγε δὲ αὐτοὺς Ἀρ-
 μοκύνδης ἀνὴρ τῶν ἀστῶν δοκιμώτατος. ἐπεὶ δὲ ἀπίκατο
 καὶ οὗτοι ἐς Θήβας, πέμψας ὁ Μαρδόνιος ἱππέας ἐκέλευσέ
 σφεας ἐπ' ἐωυτῶν ἐν τῷ πεδίῳ ἵζεσθαι. ὥς δὲ ἐποίησαν
 ταῦτα, αὐτίκα παρῆν ἡ ἵππος ἅπασα, μετὰ δὲ ταῦτα διεξ-
 ἤλθε μὲν διὰ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἑλληνικοῦ τοῦ μετὰ
 Μήδων ἐόντος φήμη ὥς κατακοντιέει σφείας, διεξῆλθε δὲ
 δι' αὐτῶν Φωκέων τὸν τότον τοῦτο. ἐνθα δὴ σφι ὁ στρατη-
 γὸς Ἀρμοκύνδης παραίνεε λέγων τοιαύδε· ὦ Φωκέες, προ-
 δηλα γάρ, ὅτι ἡμέας οὗτοι οἱ ἀνθρώποι μέλλονσι προ-
 ὄπῳ θανάτῳ δώσειν, διαβεβλημένους ὑπὸ Θεσσαλῶν,
 ὥς ἐγὼ εἰκάζω, νῦν ἄνδρα πάντα τινὰ ὑμῶν χρεῶν
 ἐστὶ γενέσθαι ἀγαθόν. κρέσσον γὰρ ποιεῖν τὰς τι καὶ
 ἀμυνομένους τελευτῆσαι τὸν αἰῶνα, ἢ περ παρέχοντας
 διαφθαρῆναι αἰσχίστῳ μόρῳ. ἀλλὰ μαθέτω τις αὐτῶν ὅτι
 ἐόντες βάρβαροι ἐπ' Ἑλλήσι ἀνδράσι φύνον ἐρραφαν. Ὁ 18
 μὲν ὦν ταῦτα παραίνεε, οἱ δὲ ἱππέες ἐπειτέ σφεας ἐκυ-
 κλώσαντο, ἐπήλαυνον ὥς ἀπολέοντες, καὶ δὴ διετεί-
 νοντο τὰ βέλει ὥς ἀπήσοντες, καὶ οὐ τις καὶ ἀπῆκε. καὶ
 οἱ ἀντίοι ἕστασαν, πάντῃ συστρέφαντες ἐωυτοὺς καὶ πυ-
 κνώσαντες ὥς μάλιστα. ἐνθαῦτα οἱ ἱππῶται ὑπέστρεφον
 καὶ ἀπήλαυνον ὀπίσω. οὐκ ἔχω δ' ἀτρεκέως εἰπεῖν οὔτε

- εἰ ἦλθον μὲν ἀπολέοντες τοὺς Φωκέας δεηθέντων Θεσσαλῶν, ἐπεὶ δὲ ὥρων πρὸς ἀλέξεισιν τραπομένους, δευσαντες μὴ καὶ σφίσι γένηται τρώματα, οὕτω δὴ ἀπήλυνον ὀπίσω ὥς γάρ σφι ἐνετείλατο Μαρδόνιος, οὐτ' αὐτῶν πειρηθῆναι ἠθέλησε εἴ τι ἀλκῆς μετέχουσι. ὥς δ' ὀπίσω ἀπήλασαν οἱ ἱππότες, πέμπας Μαρδόνιος κήρυκε λέγει τάδε· Θαρσέετε, ὦ Φωκέες. ἄνδρες γὰρ ἐφάνηται ἔδοντες ἀγαθοὶ, οὐκ ὥς ἐγὼ ἐπυνθανόμην. καὶ νῦν προθύμως φέρετε τὸν πόλεμον τοῦτον· εὐεργεσίῃσι γὰρ οὐ νικήσετε οὔτε ὦν ἐμὲ οὔτε βασιλίᾳ. Τὰ περὶ Φωκέων μὲν
- 19 ἐς τοσοῦτο ἐγένετο, Λακεδαιμόνιοι δὲ ὥς ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἦλθον, ἐν τούτῳ ἐστρατοπεδεύοντο. πυνθανόμενοι ὅτι ταῦτα οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι, τοῖσι τὰ ἀμείνω ἦνδαν, οἱ δὲ καὶ ὀρέοντες ἐξιόντας Σπαρτιήτας, οὐκ ἐδικαίειν λείπεσθαι τῆς ἐξόδου Λακεδαιμονίων. ἐκ δὴ ὦν τοῦ Ἰσθμοῦ καλλιρησάντων τῶν ἱρῶν ἐπορεύοντο πάντες καὶ ἀπικνέονται ἐς Ἐλευσίνα· ποιήσαντες δὲ καὶ ἐνθαῦτα ἱρά, ὥς σφι ἐκαλλίρει, τὸ πρόσω ἐπορεύοντο, Ἀθηναῖοι δὲ ἅμα αὐτοῖσι, διαβάντες μὲν ἐκ Σαλαμῖνος, συμμιγέμενοι δὲ ἐν Ἐλευσίνῃ. ὥς δὲ ἄρα ἀπίκοντο τῆς Βοιωτῆς Ἐρυθρᾶς, ἔμαθόν τε δὴ τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ στρατοπεδευομένους, φρασθέντες δὲ τοῦτο ἀντετάσσοντο
- 20 το ἐπὶ τῆς ὑπωρέης τοῦ Κιθαιρώνος. Μαρδόνιος δὲ, οὐ κατέβαινον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸ πεδῖον, πέμπει ἐς αὐτοὺς πᾶσαν τὴν ἵππον, τῆς ἱππάρχου Μασίστιος εὐδοκίμου παρὰ Πέρσῃσι, τὸν Ἕλληνες Μακίστιον καλέουσι, ἵππον ἔχων Νισαῖον χρυσοχάλινόν τε καὶ ἄλλως κεκοσμημένον καλῶς. ἐνθαῦτα ὥς προσήλασαν οἱ ἱππότες πρὸς τοὺς Ἕλληνας, προσέβαλον κατὰ τέλεια· προσβαλόντες δὲ καὶ μεγάλα ἐργάζοντο καὶ γυναικᾶς σφας ἀπεκάλεον
- 21 Κατὰ συντυχίην δὲ Μεγαρέες ἔτυχον ταχθέντες τῇ τε ἐπιμαχώτατον ἦν τοῦ χωρίου παντός, καὶ ἡ πρόσδο

μάλιστα ταύτη ἐγίνετο τῇ ἵππῳ. προσβαλούσης ὦν τῆς
 ἵππου οἱ Μεγαρέες πιεζόμενοι ἔπεμπον ἐπὶ τοὺς στρα-
 τηγούς τῶν Ἑλλήνων κήρυκα, ἀπικόμενος δὲ ὁ κῆρυξ
 πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τάδε· Μεγαρέες λέγουσι· Ἡμεῖς, ἄν-
 δρες σύμμαχοι, οὐ δύνατοί εἰμεν τὴν Περσέων ἵππον δέ-
 κεσθαι μούνοι, ἔχοντες στάσις ταύτην, ἐς τὴν ἔστημεν
 ἀρχήν· ἀλλὰ καὶ ἐς τόδε λιπαρήν τε καὶ ἀρετὴν ἀντέχομεν
 καίπερ πιεζόμενοι. νῦν τε εἰ μὴ τινὰς ἄλλους πέμψετε
 διαδόχους τῆς τάξης, ἵστε ἡμέας ἐκλείφοντας τὴν τάξιν.
 Ὁ μὲν δὴ σφι ταῦτα ἀπήγγειλε, Πανσανίης δὲ ἀπεπει-
 ράτο τῶν Ἑλλήνων, εἰ τινες ἐθέλοιεν ἄλλοι ἐθελονταὶ
 ἵέναι τε ἐς τὸν χώρον τοῦτον καὶ τάσσεσθαι διάδοχοι Με-
 γαρεῦσι. οὐ βουλομένων δὲ τῶν ἄλλων Ἀθηναῖοι ὑπε-
 δέξαντο, καὶ Ἀθηναίων οἱ τριηκόσιοι λογάδες, τῶν ἔλο-
 χήγει Ὀλυμπιόδωρος ὁ Λάμπωνος. Οὗτοι ἦσαν οἳ τε 22
 ὑποδεξάμενοι καὶ οἳ πρὸ τῶν ἄλλων τῶν παρόντων Ἑλ-
 λήνων ἐς Ἐρυθρὰς ταχθέντες, τοὺς τοξότας προσελόμε-
 νοι· μαχομένων δὲ σφῶν ἐπὶ χρόνον τέλος τοιόνδε ἐγέ-
 νετο τῆς μάχης· προσβαλούσης τῆς ἵππου κατὰ τέλεα ὁ
 Μασιστίου προέχων τῶν ἄλλων ἵππος βάλλεται τοξεύ-
 ματι τὰ πλευρά, ἀλγήσας δὲ ἴσταται τε ὀρθὸς καὶ ἀπο-
 σείεται τὸν Μασίστιον. πεσόντι δὲ αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι
 ἀντίκα ἐπεκέατο. τὸν τε δὴ ἵππον αὐτοῦ λαμβάνουσι καὶ
 αὐτὸν ἀμυνόμενον κτείνουσι, κατ' ἀρχὰς οὐκ ἀνόμενοι.
 ἐνεσκεύαστο γὰρ οὕτω· ἐντὸς θώρηκα εἶχε χρούσειον λε-
 πιδωτόν, κατύπερθε δὲ τοῦ θώρηκος κινθῶνα φοινίκεον
 ἐνδεδύκει. τύπτοντες δὲ ἐς τὸν θώρηκα ἐποίεον οὐδέν,
 πρὶν γε δὴ μεθῶν τις τὸ ποιεύμενον παῖει μιν ἐς τὸν
 ὀφθαλμόν. οὕτω δὴ ἐπεσέ τε καὶ ἀπέθανε. Ταῦτα δὲ κως
 γινόμενα ἐλελήθες τοὺς ἄλλους ἱππείας· οὔτε γὰρ πεσόν-
 τα μιν εἶδον ἀπὸ τοῦ ἵππου οὔτε ἀποθνήσκοντα, ἀνα-
 χωρήσιος τε γινομένης καὶ ὑποστροφῆς οὐκ ἔμαθον το

- γινόμενον. ἐπεῖτε δὲ ἔστησαν, αὐτίκα ἐπόθησαν, ἀσφειας οὐδείς ἦν ὁ τάσσω. μαθόντες δὲ τὸ γεγνημένον, διακελευσάμενοι ἡλαυνον τοὺς ἵππους πάντες, ὥς ἂν τὸ νεκρὸν ἀνελοῖατο. Ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι καὶ τέλεα προσελαύνοντες τοὺς ἵππους ἀλλ' ἅμα πάντας, τὴν ἄλλην στρατιὴν ἐπεβώσαντο. ἐν ᾧ δὲ ὁ πεζὸς ἄσπας ἐπεβώθει, ἐν τούτῳ μάχη ὀξεία περὶ τοῦ νεκροῦ γίνεται. ἔα μὲν νυν μοῦνοι ἦσαν οἱ τριηκόσιοι, ἐσσοῦντό τε πολλοὶ καὶ τὸν νεκρὸν ἀπέλιπον· ὥς δέ σφι τὸ πλῆθος ἐπεβώθησε, οὕτω δὴ οὐκέτι οἱ ἱππῶται ὑπέμενον, οὐδέ σφι ἐξέγενετο τὸν νεκρὸν ἀνελέσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνῳ ἄλλοι προσαπώλεσαν τῶν ἱππέων. ἀποστήσαντες ὧν ὅσον τὰ δύο στάδια ἐβουλεύοντο ὅ τι χρεῶν εἴη ποιεῖν· ἐδόκε δέ σφι ἀναρχίης ἐούσης ἀπελάνειν παρὰ Μαρθόνιον.
- 24 Ἀπικομένης δὲ τῆς ἵππου εἰς τὸ στρατόπεδον πένθο ἐποίησαντο Μασιστίου πᾶσά τε ἡ στρατιὴ καὶ Μαρθόνιο μέγιστον, σφέας τε αὐτοὺς κείροντες καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποξύγια, οἰμωγῇ τε χρεόμενοι ἀπλέτῳ. ἅπασα γὰρ τὴν Βοιωτήν κατεῖχε ἡχὴ ὥς ἀνδρὸς ἀπολομένου μετὰ γε Μαρθόνιον λογιμωτάτου παρὰ τε Πέρσῃσι κα βασιλεῖ.

- Οἱ μὲν νυν βάρβαροι τρόπῳ τῷ σφετέρῳ ἀποθανόντα ἐτίμεον Μασίστιον, οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς τὴν ἵππον ἐδέξαντο προσβαλοῦσαν καὶ δεξάμενοι ᾤσαντο, ἐθάρσανσαν πολλῷ μᾶλλον. καὶ πρῶτα μὲν εἰς ἅμαξαν ἐσθένετο τὸν νεκρὸν παρὰ τὰς τάξεις ἐκόμιζον· ὁ δὲ νεκρὸς ἦν θῆρ ἄξιος μεγάρθεος εἵνεκεν καὶ κάλλεος. τῶν δὲ εἵνεκεν κα ταῦτα ἐποίουν· ἐκλείποντες τὰς τάξεις ἐφοίτεον θηησόμενοι Μασίστιον. μετὰ δὲ ἐδοξέ σφι ἐπικαταβῆναι ἐπὶ Πλαταιάς· ὁ γὰρ χώρος ἐφαίνετο πολλῷ ἐὼν ἐπιτηδεωτέρος σφι ἐνστρατοπεδεύεσθαι ὁ Πλαταικὸς τοῦ Ἑρμιόλου τά τε ἄλλα καὶ εὐνυδρότερος. εἰς τοῦτον δὴ τὸν

χῶρον καὶ ἐπὶ τὴν κρήνην τὴν Γαργαφίην τὴν ἐν τῷ χώ-
 ρῳ τούτῳ ἐοῦσαν ἐδοξέ σφι χρεῶν εἶναι ἀπικέσθαι καὶ
 διαταχθέντας στρατοπεδεύεσθαι. ἀναλαμβάνοντες δὲ τὰ ὄπλα
 ἦσαν διὰ τῆς ὑποφρέας τοῦ Κιθαιρώνο παρὰ Ὑσιᾶς ἐς
 τὴν Πλαταιίδα γῆν, ἀπικόμενοι δὲ ἐτάσσοντο κατ' ἔθνηα
 πλησίον τῆς τε κρήνης τῆς Γαργαφίης καὶ τοῦ τεμένεος
 τοῦ Ἀνδροκράτους τοῦ ἥρωος διὰ ὄχθων τε οὐκ ὑψηλῶν
 καὶ ἀπέδου χωρίου. Ἐνθαῦτα ἐν τῇ διατάξει ἐγένετο λό- 26
 γων πολλὸς ὠθισμὸς Τεγεατέων τε καὶ Ἀθηναίων. ἐδι-
 καίενυ γὰρ αὐτοὶ ἑκάτεροι ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας, καὶ και-
 νὰ καὶ παλαιὰ παραφέροντες ἔργα. τοῦτο μὲν οἱ Τεγεῆ-
 ται ἔλεγον τάδε· Ἡμεῖς αἰεὶ κοτε ἀξιεύμεθα ταύτης τῆς
 τάξιος ἐκ τῶν συμμάχων ἀπάντων, ὅσαι ἤδη ἔξοδοι κοι-
 ναὶ ἐγένοντο Πελοποννησίοισι καὶ τὸ παλαιὸν καὶ τὸ νέον,
 ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐπεῖτε Ἡρακλεῖδαι ἐπειρέοντο με-
 τὰ τὸν Εὐρύσθεος θάνατον κατιόντες ἐς Πελοπόννησον.
 τότε εὐρόμεθα τοῦτο διὰ πρῆγμα τοιόνδε· ἐπεὶ μετὰ
 Ἀχαιῶν καὶ Ἰώνων τῶν τότε ἑόντων ἐν Πελοποννήσῳ ἐκ-
 βωθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἰζόμεθα ἀντίοι τοῖσι κατιού-
 σι, τότε ὦν λόγος Ὕλλον ἀγορεύεσθαι ὡς χρεῶν εἴη τὸν
 μὲν στρατὸν τῷ στρατῷ μὴ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλον-
 τα, ἐκ δὲ τοῦ Πελοποννησίου στρατοπέδου τὸν ἄν σφέων
 αὐτῶν κρίνωσι εἶναι ἄριστον, τοῦτόν οἱ μουννομαχῆσαι
 ἐπὶ διακειμένοισι. ἐδοξέ τε τοῖσι Πελοποννησίοισι ταῦτα
 εἶναι ποιητέα, καὶ ἔταμον ὄρκια ἐπὶ λόγῳ τοιῷδε, ἣν μὲν
 Ὕλλος νικήσῃ τὸν Πελοποννησίων ἡγεμόνα, κατιέναι
 Ἡρακλείδας ἐπὶ τὰ πατρώια, ἣν δὲ νικηθῇ, τὰ ἔμπαιιν
 Ἡρακλείδας ἀπαλλάσσεσθαι καὶ ἀπάγειν τὴν στρατιὴν
 ἑκατόν τε ἐτέων μὴ ζητῆσαι κάτοδον ἐς Πελοπόννησον.
 προεκρίθη τε δὴ ἐκ πάντων συμμάχων ἐθελοντῆς Ἐχε-
 μος ὁ Ἡερόπου τοῦ Φηγέος στρατηγός τε ἐὼν καὶ βασι-
 λεὺς ἡμέτερος, καὶ ἐμουννομάχησέ τε καὶ ἀπέκτεινε Ὕλ-

λον. ἐκ τούτου τοῦ ἔργου εὐρόμεθα ἐν Πελοποννησίῳ τοῖσι τότε καὶ ἄλλα γέρεα μεγάλα, τὰ διατελέομεν ἔχοντες, καὶ τοῦ κέρεος τοῦ ἑτέρου αἰεὶ ἡγεμονεύειν κοινῇ ἐξόδου γινομένης. ὑμῖν μὲν νυν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, οὐκ ἀντιεύμεθα, ἀλλὰ διδόντες αἴρεσιν ὁκοτέρου βούλεσθαι κέρεος ἄρχειν παρίεμεν, τοῦ δὲ ἑτέρου φαμέν ἡμέας ἰκνέεσθαι ἡγεμονεύειν, κατὰπερ ἐν τῷ πρόσθε χρόνῳ. χαίρεις τε τούτου τοῦ ἀπηγημένου ἔργου ἀξιονικότεροί εἰμεν Ἀθηναίων ταύτην τὴν τάξιν ἔχειν. πολλοὶ μὲν γὰρ καὶ εὖ ἔχοντες πρὸς ὑμέας ἡμῖν, ἄνδρες Σπαρτιῆται, ἀγωνεῖσθαι βούλονται, πολλοὶ δὲ καὶ πρὸς ἄλλους. οὕτω ὦν ἡμέας δίκαιον ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας ἥπερ Ἀθηναίους. οὐ γὰρ σφί ἐστι ἔργα οἷάπερ ἡμῖν κατεργασμένα, οὐτ' ὦν καινὰ οὔτε παλαιά. Οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον, Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο τάδε· Ἐπιστάμεθα μὲν σύνοδον τήνδε μάχης εἵνεκεν συλληγῆναι πρὸς τὸν βάρβαρον, ἀλλ' οὐ λόγων· ἐπεὶ δὲ ὁ Τεγεήτης προέθηκε παλαιὰ καὶ καινὰ λέγειν, τὰ ἑκατέροισι ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ κατέργασται χρηστά, ἀναγκαίως ἡμῖν ἔχει δηλῶσαι πρὸς ὑμέας, ὅτι ἡμῖν πατρώϊόν ἐστι ἐοῦσι χρηστοῖσι αἰεὶ πρῶτοις εἶναι μᾶλλον ἢ Ἀρκάσι. Ἡρακλείδας, τῶν οὐτοί φασι ἀποκτείναναι τὸν ἡγεμόνα ἐν Ἰσθμῷ, τούτους πρότερον, ἐξελενομένους ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἐς τοὺς ἀπικοίτατο φεύγοντες δουλοσύνην πρὸς Μυκηναίων, μῦνοι ὑποδεξάμενοι τὴν Εὐρυσθέους ὕβριν κατείλομεν, σὺν ἐκείνοισι μάχῃ νικήσαντες τοὺς τότε ἔχοντας Πελοπόννησον. τοῦτο δὲ Ἀργεῖους τοὺς μετὰ Πολυνείκεος ἐπὶ Θήβας ἐλάσαντας, τελευτήσαντας τὸν αἰῶνα καὶ ἀτάφους κειμένους, στρατευσάμενοι ἐπὶ τοὺς Καδμείους ἀνελέσθαι τοὺς νεκροὺς φαμέν καὶ θάψαι τῆς ἡμετέρας ἐν Ἑλευσίνι. ἐστὶ δὲ ἡμῖν ἔργον εὖ ἔχον καὶ ἐς Ἀμαξονίδας τὰς ἀπὸ Θερμώδοντος ποταμοῦ ἐσβαλούσας κοτὲ ἐς γῆν τήνδε

Ἀττικῆν. καὶ ἐν τοῖσι Τρωϊκοῖσι πόνοισι οὐδαμῶν ἐλει-
 πόμεθα. ἀλλ' οὐ γάρ τι προέχει τούτων ἐπιμεμνησθαι·
 καὶ γὰρ ἂν χρηστοὶ τότε ἔοντες ὧντοί νῦν ἂν εἴεν φλα-
 ρότεροι, καὶ τότε ἔοντες φλαῦροι νῦν ἂν εἴεν ἀμείνουες.
 παλαιῶν μὲν νῦν ἔργων ἄλις ἔστω. ἡμῖν δὲ εἰ μὴδὲν ἄλλο
 ἐστὶ ἀποδεδεγμένον, ὥσπερ ἐστὶ πολλά τε καὶ εὖ ἔχοντα
 εἰ τέοισι καὶ ἄλλοισι Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Μα-
 ραθῶνι ἔργου ἄξιοί εἰμεν τοῦτο τὸ γέρας ἔχειν καὶ ἄλλα
 πρὸς τούτῳ, οἵτινες μῦνοι Ἑλλήνων δὴ μουνομαχῆσαν-
 τες τῷ Πέρσῃ καὶ ἔργῳ τοσοῦτῳ ἐπιχειρήσαντες περι-
 εγενόμεθα καὶ ἐνίκησαμεν ἔθνεα ἕξ τε καὶ τεσσαεράκοντα.
 ἂρ' οὐ δίκαιοί εἰμεν ἔχειν ταύτην τὴν τάξιν ἀπὸ τούτου
 μούνου τοῦ ἔργου; ἀλλ' οὐ γὰρ ἐν τῷ τοιῷδε τάξιος εἶ-
 νεκεν στασιάζειν πρέπει, ἄρτιοί εἰμεν πείθεσθαι ὑμῖν,
 ὃ Λακεδαιμόνιοι, ἵνα δοκέει ἐπιτηδεώτατον ἡμέας εἶναι
 ἐστάναι καὶ κατ' οὔστινας· πάντῃ γὰρ τεταγμένοι πει-
 ρησόμεθα εἶναι χρηστοί. ἐξηγέσθε δὲ ὡς πεισομένων. Οἱ 28
 μὲν ταῦτα ἀμείβοντο, Λακεδαιμονίων δὲ ἀνέβρωσε ἅπαν
 τὸ στρατόπεδον Ἀθηναίους ἀξιονικότερους εἶναι ἔχειν τὸ
 κέρας ἢ περ Ἀρκάδας. οὕτω δὲ ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ
 ὑπερεβάλλοντο τοὺς Τεγεῆτας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐτάσσοντο ὥδε οἱ ἐπιφοιτέοντες τε
 καὶ οἱ ἀρχὴν ἐλθόντες Ἑλλήνων· τὸ μὲν δεξὸν κέρας εἶ-
 χον Λακεδαιμονίων μύριοι· τούτων δὲ τοὺς πεντακισχι-
 λίους ἔοντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσαν ψιλοὶ τῶν εἰλωτέων
 πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι, περὶ ἄνδρα ἕκαστον ἑπτὰ
 τεταγμένοι. προσεχέας δὲ σφι εἵλοντο ἐστάναι οἱ Σπαρ-
 τιῆται τοὺς Τεγεῆτας καὶ τιμῆς εἵνεκεν καὶ ἀρετῆς. τού-
 των δ' ἦσαν ὀπλῖται χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τού-
 τος ἴσταντο Κορινθίων πεντακισχίλιοι, παρὰ δὲ σφι εὐ-
 ροντο παρὰ Παισάνειω ἐστάναι Ποτιδαιητέων τῶν ἐκ
 Παλλήνης τοὺς παρεόντας τριηκοσίους. τούτων δὲ ἐχό-

μενοι ἴσταντο Ἀρκάδες Ὀρχομένιοι ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Σικυνῶνιοι τρισχίλιοι. τούτων δὲ εἶχοντο Ἐπιδαυρίων ὀκτακόσιοι. παρὰ δὲ τούτους Τροιζηνίων ἐτάσσοντο χίλιοι, Τροιζηνίων δὲ ἐχόμενοι Λεπρεγνέων διηκόσιοι, τούτων δὲ Μυκηναίων καὶ Τιρυνθίων τετρακόσιοι, τούτων δὲ ἐχόμενοι Φλιάσιοι χίλιοι· παρὰ δὲ τούτους ἕστασαν Ἑρμιονέες τριηκόσιοι. Ἑρμιονέων δὲ ἐχόμενοι ἴσταντο Ἐρετριέων τε καὶ Στυρέων ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Χαλκιδέες τετρακόσιοι, τούτων δὲ Ἀμπρακητέων πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τούτους Λευκαδίων καὶ Ἀνακτορίων ὀκτακόσιοι ἕστασαν, τούτων δὲ ἐχόμενοι Παλῆες οἱ ἐκ Κεφαλληνίης διηκόσιοι. μετὰ δὲ τούτους Αἰγινητέων πεντακόσιοι ἐτάχθησαν. παρὰ δὲ τούτους ἐτάσσοντο Μεγαρέων τρισχίλιοι. εἶχοντο δὲ τούτων Πλαταιᾶς ἑξακόσιοι· τελευταῖοι δὲ καὶ πρῶτοι Ἀθηναῖοι ἐτάσσοντο κέρως ἔχοντες τὸ εὐώνυμον ὀκτακισχίλιοι, ἐστρατήγεε δ' αὐτῶν

29 Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου. Οὗτοι, πλὴν τῶν ἐπὶ πέντε ἑκαστον τεταγμένων Σπαρτιήτησι, ἦσαν ὀπλίται, συνάπαντες εἶοντες ἀριθμὸν τρεῖς τε μυριάδες καὶ ὀκτὼ χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες ἐπτά. ὀπλῖται μὲν οἱ πάντες συλλεγόντες ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἦσαν τοσοῦτοι, ψιλῶν δὲ πλῆθος ἦν τόδε· τῆς μὲν Σπαρτιητικῆς τάξις πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἄνδρες ὡς εἶοντων ἐπὶ πέντε ἑκαστον ἄνδρα, καὶ τούτων πᾶς τις παρήρητο ὡς ἐς πόλεμον, οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλήνων ψилоί, ὡς εἰς περὶ ἑκαστον ἑὸν ἄνδρα, πεντακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἦσαν. ψιλῶν μὲν δὴ τῶν πάντων μαχίμων ἦν τὸ πλῆθος ἕξ τε μυριάδες καὶ ἐν

30 νέα χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες πέντε, τοῦ δὲ σύμπαντος Ἑλληνικοῦ τοῦ συνεληθόντος ἐς Πλαταιὰς σὺν τε ὀπλίτησι καὶ ψιλοῖσι τοῖσι μαχίμοισι ἔνδεκα μυριάδες ἦσαν· μίης χιλιάδος, πρὸς δὲ ὀκτακοσίων ἀνδρῶν καταδέουσα

σὺν δὲ Θεσπιδέων τοῖσι παρεούσι ἐξεπληροῦντο αἱ ἑνδεκα
 μυριάδες. παρήσαν γὰρ καὶ Θεσπιδέων ἐν τῷ στρατοπέδῳ
 οἱ περιεόντες, ἀριθμὸν ἐς ὀκτακοσίους καὶ χιλίους· ὅπλα
 δὲ οὐδ' οὗτοι εἶχον.

Οὗτοι μὲν νυν ταχθέντες ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ ἐστράτα- 31
 πεδεύοντο, οἱ δ' ἄμφι Μαρδόνιον βάρβαροι ὥς ἀπεκή-
 δευσαν Μασίστιον, παρήσαν, πυθόμενοι τοὺς Ἕλληνας
 εἶναι ἐν Πλαταιῇσι, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν τὸν ταύτη
 ὄχοντα. ἀπικόμενοι δὲ ἀντετάσσοντο ὧδε ὑπὸ Μαρδο-
 νίου· κατὰ μὲν Λακεδαιμονίους ἔστησε Πέρσας. καὶ δὴ
 πολλὸν γὰρ περιῆσαν πλήθει οἱ Πέρσαι, ἐπὶ τε τάξις
 πλεῦνας ἐκεκοσμέατο καὶ ἐπέιχον τοὺς Τεγεήτας. ἔταξε
 δὲ οὕτω· ὅ τι μὲν ἦν αὐτοῦ δυνατώτατον πᾶν ἀπολέξας
 ἔστησε ἀντίον Λακεδαιμονίων, τὸ δὲ ἀσθενέστερον παρ-
 ἔταξε κατὰ τοὺς Τεγεήτας. ταῦτα δ' ἐποίεε φραζόντων
 τε καὶ διδασκόντων Θηβαίων. Περσέων δὲ ἐχομένους
 ἔταξε Μήδους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Κορινθίους τε καὶ Πο-
 τιδαιήτας καὶ Ὀρχομενίους τε καὶ Σικυνωνίους. Μήδων
 δὲ ἐχομένους ἔταξε Βακτρίους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἐπιδαν-
 ρίους τε καὶ Τροιζηνίους καὶ Λεπρεήτας τε καὶ Τιρυν-
 θίους καὶ Μυκηναίους τε καὶ Φλιασίους. μετὰ δὲ Βα-
 κτρίους ἔστησε Ἰνδούς· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἑρμιονέας τε
 καὶ Ἑρετριέας καὶ Στυρέας τε καὶ Καλκιδέας. Ἰνδῶν δὲ
 ἐχομένους Σάκας ἔταξε, οἱ δὲ ἐπέσχον Ἀμπρακινήτας τε καὶ
 Ἀνακτορίους καὶ Λευκαδίους καὶ Παλέας καὶ Αἰγινήτας.
 Σακέων δὲ ἐχομένους ἔταξε ἀντὶ Ἀθηναίων τε καὶ Πλα-
 ταιέων καὶ Μεγαρέων Βοιωτῶν τε καὶ Λοκρῶν καὶ Μη-
 λιάων καὶ Θεσσαλῶν καὶ Φωκέων τοὺς χιλίους. οὐ γὰρ
 ὦν ἅπαντες οἱ Φωκέες ἐμήδισαν, ἀλλὰ τινες αὐτῶν καὶ
 τὰ Ἑλλήνων αὖξον περὶ τὸν Παρνησὸν κατειλημένοι, καὶ
 ἐνθεῦτεν ὀρμεόμενοι ἔφερόν τε καὶ ἤγον τήν τε Μαρδο-
 νίου στρατιήν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἑόντας Ἑλλήνων. ἔταξε

δὲ καὶ Μακεδόνας τε καὶ τοὺς περὶ Θεσσαλίην οἰκημέ-
 32 νους κατὰ τοὺς Ἀθηναίους. Ταῦτα μὲν τῶν ἐθνέων τοῦ
 μέγιστα οὐνόμασται τῶν ὑπὸ Μαρδονίου ταχθέντων, τα-
 περ ἐπιφανέστατά τε ἦν καὶ λόγου πλείστου. ἐνῆσαν δὲ
 καὶ ἄλλων ἐθνέων ἄνδρες ἀναμεμιγμένοι, Φρυγῶν τε καὶ
 Θρητικών καὶ Μυσῶν τε καὶ Παιόνων καὶ τῶν ἄλλων, ἐ-
 δὲ καὶ Αἰθιοπῶν τε καὶ Αἰγυπτίων οἱ τε Ἐρμοτύβιεσ καὶ
 οἱ Καλασίριες καλεόμενοι μαχαιοφόροι, οἵπερ εἰς Αἴ-
 γυπτίων μοῦνοι μάχιμοι. τούτους δὲ ἐτι ἔων ἐν Φαλήρῃ
 ἀπὸ τῶν νεῶν ἀπεβιβάσατο ἔοντας ἐπιβάτας· οὐ γὰρ
 ἐτάχθησαν ἐς τὸν πεζὸν τὸν ἅμα Ξέρξη ἀπικόμενον ἐ-
 τὰς Ἀθήνας Αἰγύπτιοι. τῶν μὲν δὴ βαρβάρων ἦσαν τριή-
 κοντα μυριάδες, ὥς καὶ πρότερον δεδήλωται, τῶν δὲ Ἑλ-
 λήνων τῶν Μαρδονίου συμμάχων οἶδε μὲν οὐδεὶς ἀρι-
 θμόν· οὐ γὰρ ὦν ἡριθμῆθησαν, ὥς δὲ ἐπεικάσαι, ἐ-
 πέντε μυριάδας συλλεγῆναι εἰκάξω. οὗτοι οἱ παρατα-
 χθέντες πεζοὶ ἦσαν, ἡ δὲ ἵππος χωρὶς ἐτέτακτο.

33 Ὡς δὲ ἄρα πάντες οἱ ἐτετάχατο κατὰ τε ἔθνεα καὶ
 κατὰ τέλεα, ἐνθαῦτα τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ ἐθύνοντο καὶ ἀμ-
 φότεροι. Ἑλλήσι μὲν Τισαμενὸς Ἀντιόχου ἦν ὁ θυόμε-
 νος. οὗτος γὰρ δὴ εἶπετο τῷ στρατεύματι τούτῳ
 μάντις· τὸν ἔοντα Ἥλειον καὶ γένεος τοῦ Ἰαμιδέω
 Λακεδαιμόνιοι ἐποιήσαντο λεωσφέτερον. Τισαμενῷ γὰρ
 μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι περὶ γόνου ἀνείλε ἡ Πυθίς
 ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ἀναιρήσεσθαι πέντε. ὁ μὲν δὲ
 ἄμαρτῶν τοῦ χρηστηρίου προσεῖχε τοῖσι γυμνασίοις ὡς
 ἀναιρησόμενος γυμνικοὺς ἀγῶνας, ἀσκέων δὲ πεντάε-
 θλον παρὰ ἐν πάλαισμα ἔδραμε νικᾶν Ὀλυμπιάδα, Ἱερῶν
 νύμφ τῷ Ἀνδρίῳ ἐλθὼν ἐς ἔριν. Λακεδαιμόνιοι δὲ μα-
 θόντες οὐκ ἐς γυμνικοὺς ἀλλ' ἐς ἀγῶνας ἀγῶνας φέρον
 τὸ Τισαμενοῦ μαντήιον, μισθῷ ἐπειρέοντο πείσαντες Τι-
 σαμενὸν ποιέεσθαι ἅμα Ἡρακλειδέω τοῖσι βασιλεύουσιν

ἡγεμόνα τῶν πολέμων. ὁ δὲ ὀρέων περὶ πολλοῦ ποιευ-
 μένους Σπαρτιήτας φίλον αὐτὸν προσθέσθαι, μαθὼν
 τοῦτο ἀντίμα, σημαίνων σφι, ὥς ἦν μιν πολιήτην σφέ-
 τερον ποιήσονται τῶν πάντων μεταδιδόντες, ποιήσει
 ταῦτα, ἐπ' ἄλλῳ μισθῷ δ' οὔ. Σπαρτιῆται δὲ πρῶτα μὲν
 ἀκούσαντες δεινὰ ἐποίηϋντο καὶ μετίεσαν τῆς χρημοσύ-
 νης τὸ παράπαν, τέλος δὲ δειμάτων μεγάλου ἐπικρεμα-
 μένου τοῦ Περσικοῦ τούτου στρατεύματος καταίνεον με-
 ιόντες. ὁ δὲ γνοὺς τετραμμένους σφέας οὐδ' οὕτω ἔτι
 ἔφη ἀρκέσθαι τούτοις μύνοις, ἀλλὰ δέειν ἔτι καὶ τὸν
 ἀδελφεὸν ἑωυτοῦ Ἥγρίην γίνεσθαι Σπαρτιήτην ἐπὶ τοῖς
 αὐτοῖς λόγοις τοῖς αὐτοῖς γίνεται. Ταῦτα δὲ λέγων 34
 οὗτος ἐμίμετο Μελάμποδα, ὥς εἰκάσαι, βασιλῆην τε καὶ
 πολιτήην αἰτεύμενον. καὶ γὰρ δὴ καὶ Μελάμπους τῶν
 ἐν Ἀργεὶ γυναικῶν μανεισέων, ὥς μιν οἱ Ἀργεῖοι ἐμι-
 σθοῦντο ἐκ Πύλου παῦσαι τὰς σφετέρας γυναῖκας τῆς
 νούσου, μισθὸν προτείνειτο τῆς βασιλῆης τὸ ἥμισυ. οὐκ
 ἀνασχομένων δὲ τῶν Ἀργείων, ἀλλ' ἀπιόντων, ὥς ἐμαί-
 νοντο πλεῦνες τῶν γυναικῶν, οὕτω δὴ ὑποσιάντες
 τὰ ὁ Μελάμπους προτείνειτο ἥϊσαν δώσοντες οἱ ταῦτα.
 ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ἐπορέγεται ὀρέων αὐτοὺς τετραμμέ-
 νους, φὰς, ἦν μὴ καὶ τῷ ἀδελφεῷ Βίαντι μεταδῶσι τὸ
 τριτημόριον τῆς βασιλῆης, οὐ ποιήσιν τὰ βούλονται. οἱ
 δὲ Ἀργεῖοι ἀπειληθέντες ἐς στεινὸν καταινέουσι καὶ ταῦ-
 τα. Ὡς δὲ καὶ Σπαρτιῆται, ἐδέοντο γὰρ δεινῶς τοῦ Τι- 35
 σαμενοῦ, πάντα συνεχώρεόν οἱ. συγχωρησάντων δὲ καὶ
 ταῦτα τῶν Σπαρτιητέων, οὕτω δὴ πέντε σφι μαντενό-
 μενος ἀγῶνας τοὺς μεγίστους Τισαμενὸς ὁ Ἥλετος γενό-
 μενος Σπαρτιήτης συγκαταίρει. μῦνοι δὲ δὴ πάντων
 ἀνθρώπων ἐγένοντο οὗτοι Σπαρτιήτησι πολιῆται. οἱ δὲ
 πέντε ἀγῶνες οὔδε ἐγένοντο· εἰς μὲν καὶ πρῶτος οὗτος
 ὁ ἐν Πλαταιῇσι, ἐπὶ δὲ ὁ ἐν Τεγέῃ πρὸς Τεγεήτας τε καὶ

Ἀργείους γενόμενος, μετὰ δὲ ὁ ἐν Διπαιεύσει πρὸς Ἀρκάδας πάντας πλὴν Μαντινέων, ἐπὶ δὲ ὁ Μεσσηνίων πρὸς Ἰθώμῃ, ὕστατος δὲ ὁ ἐν Τανάργῃ πρὸς Ἀθηναίους τε καὶ Ἀργείους γενόμενος. οὗτος δὲ ὕστατος κατεργάσθη τῶν πέντε ἀγῶνων.

- 36 Οὗτος δὴ τότε τοῖσι Ἑλλήσι ὁ Τισαμενὸς ἀγόντων τῶν Σπαρτιητέων ἐμαντεύετο ἐν τῇ Πλαταιίδι. Τοῖσι μὲν νυν Ἑλλήσι καλὰ ἐγίνετο τὰ ἱερά ἀμυνομένοισι, διαβᾶσθαι δὲ τὸν Ἀσωπὸν καὶ μάχης ἄρχουσι οὐ, Μαρδονίῳ δὲ προθυμιομένῳ μάχης ἄρχειν οὐκ ἐπιτήδεα ἐγίνετο τὰ ἱερά ἀμυνομένῳ δὲ καὶ τούτῳ καλὰ. καὶ γὰρ οὗτος Ἑλληνικοῖσι ἱεροῖσι ἐχρᾶτο, μάντιν ἔχων Ἠγησίστρατον ἀνδρὶ Ἡλεῖόν τε καὶ τῶν Τελλιαδέων ἔοντα λογιμώτατον, τὸν δὴ πρότερον τούτων Σπαρτιῆται λαβόντες ἔδησαν ἐπὶ θανάτῳ ὡς πεπονθότες πολλά τε καὶ ἀνάνρσια ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐν τούτῳ τῷ κακῷ ἐχόμενος, ὥστε τρέχων περὶ τῆς ψυχῆς πρὸ τοῦ θανάτου πεισόμενος πολλά τε καὶ λυγρὰ, ἔργον ἐργάσατο μέζον λόγου. ὥς γὰρ δὴ ἐδέδετο ἐν ξύλῳ σιδηροδέτῳ, ἐσενειχθέντος κῶς σιδηρίου ἐκράτησε, αὐτίκα δὲ ἐμμηχανᾶτο ἀνδρηνώτατον ἔργον πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. σταθμησάμενος γὰρ ὅκως ἐξελεύσεται οἱ τὸ λοιπὸν τοῦ ποδὸς, ἀπέταμε τὸν ταρσὸν ἐσωτοῦ ταῦτα δὲ ποιήσας, ὥστε φυλασσόμενος ὑπὸ φυλάκων διορύξας τὸν τοῖχον ἀπέδρη ἐς Τεγέην, τὰς μὲν νύκτας πορευόμενος, τὰς δὲ ἡμέρας καταδύνων ἐς ὕλην καὶ αὐτὸν λιζόμενος, οὕτω ὥστε Λακεδαιμονίων πανδημεὶ διζημένων τρίτῃ εὐφρόνῃ γενέσθαι ἐν Τεγέῃ, τοὺς δὲ ἐν θώματι μεγάλῳ ἐνέχεσθαι τῆς τε τόλμης, ὀρέοντας τὸ ἡμίτομον τοῦ ποδὸς κείμενον, ἀκακύνον οὐ δυναμένους εὐρεῖν. τότε μὲν οὕτω διαφυγὼν Λακεδαιμονίους καταφεύγει ἐς Τεγέην ζοῦσαν οὐκ ἀρθμήν Λακεδαιμονίοισι τοῦτον τὸν χρόνον. ὑγιὲς δὲ γενόμενος καὶ προσποιησάμενος

ὑλινον πόδα κατεστήκει ἐκ τῆς ἰθύνῃς Λακεδαιμονίοισι
 πολέμιος. οὐ μέντοι ἐς γε τέλος οἱ συνήνευκε τὸ ἔχθος τὸ
 ἐς Λακεδαιμονίους συγκεκριμένον· ἥλω γὰρ μαντευό-
 μενος ἐν Ζακύνθῳ ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀπέθανε. Ὁ μὲν νυν 38
 θάνατος ὁ Ἠγησιστράτου ὕστερον ἐγένετο τῶν Πλαται-
 ῶν, τότε δ' ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ Μαρδονίῳ μεμισθωμένος
 οὐκ ὀλίγου ἐθύετό τε καὶ προεθυμέετο κατὰ τε τὸ ἔχθος
 τὸ Λακεδαιμονίων καὶ κατὰ τὸ κέρδος. ὥς δὲ οὐκ ἐκαλ-
 ῖρεε ὥστε μάχεσθαι οὔτε αὐτοῖσι Πέρσησι οὔτε τοῖσι μετ'
 ἐκείνων ἰούσι Ἑλλήνων· εἶχον γὰρ καὶ οὗτοι ἐπ' ἐωυτῶν
 μάντιν Ἰππόμαχον Λευκάδιον ἄνδρα, ἐπιρρεόντων δὲ
 τῶν Ἑλλήνων καὶ γινομένων πλεύνων Τιμηγενίδης ὁ
 Ἑρπυος ἀνὴρ Θηβαῖος συνεβούλευσε Μαρδονίῳ τὰς ἐκ-
 βολὰς τοῦ Κιθαιρωνος φυλάξαι, λέγων ὡς ἐπιρρέουσι οἱ
 Ἕλληνες αἰεὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην καὶ ὡς ἀπολάμφοιτο
 τυχνούς. Ἡμέραι δὲ σφι ἀντικατημένοισι ἤδη ἐγεγόνεσαν 39
 ὅκτωι, ὅτε ταῦτα ἐκεῖνος συνεβούλευε Μαρδονίῳ. ὁ δὲ
 μαθὼν τὴν παραίνεσιν εὖ ἔχουσαν, ὡς εὐφρόνη ἐγένετο,
 πέμπει τὴν ἵππον ἐς τὰς ἐκβολὰς τὰς Κιθαιρωνίδας, αἱ
 ἐπὶ Πλαταιῶν φέρουσι, τὰς Βοιωτοὶ μὲν Τρεῖς κεφαλὰς
 καλέουσι, Ἀθηναῖοι δὲ Δρυὸς κεφαλὰς. πεμφθέντες δὲ
 οἱ ἵπποται οὐ μάτην ἀπίκοντο. ἐσβάλλοντα γὰρ ἐς τὸ πε-
 δῖον λαμβάνουσι ὑποξυγία τε πεντακόσια, σιτία ἄγοντα
 ἀπὸ Πελοποννήσου ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἐνθρώπους,
 οἱ εἶποντο τοῖσι ξεύγεσι. ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν ἄγρην
 οἱ Πέρσαι ἀφειδέως ἐφόνευσαν, οὐ φειδόμενοι οὔτε ὑπο-
 ξυγίου οὐδενὸς οὔτε ἀνθρώπου. ὥς δὲ ἄδην εἶχον κτεί-
 νοντες, τὰ λοιπὰ αὐτῶν ἤλαυνον περιβαλλόμενοι παρὰ
 τε Μαρδόνιον καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον. Μετὰ δὲ τοῦτο τὸ 40
 ἔργον ἑτέρας δύο ἡμέρας διέτριψαν, οὐδέτεροι βουλόμε-
 νοι μάχης ἄρξαι. μέχρι μὲν γὰρ τοῦ Ἀσωποῦ ἐπήϊσαν οἱ
 βάρβαροι, πειρεόμενοι τῶν Ἑλλήνων, διέβαινον δὲ οὐ-

δέτεροι. ἡ μὲντοι ἵππος ἡ Μαρδονίου αἰεὶ προσεκέετο τε καὶ ἐλύπεε τοὺς Ἕλληνας· οἱ γὰρ Θηβαῖοι, ἅτε μηδίζοντες μεγάλως, προθύμως ἔφερον τὸν πόλεμον καὶ αἰεὶ κατηγέοντο μέχρι μάχης, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου παραδεκόμενοι Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι μάλα ἔσκον οἱ ἀπεδείκνυντο ἀρετάς.

- 41 Μέχρι μὲν νυν τῶν δέκα ἡμερέων οὐδὲν ἐπὶ πλεῦν ἐγίνετο τούτων, ὥς δὲ ἐνδεκάτῃ ἐγεγόνεε ἡμέρῃ ἀντικατημένοισι ἐν Πλαταιῇσι, οἳ τε δὴ Ἕλληνες πολλῶ πλεῦνες ἐγεγόνεσαν, καὶ Μαρδόνιος περιημέτετε τῇ ἔδρῃ. ἐνθαῦτα ἐς λόγους ἦλθον Μαρδόνιός τε ὁ Γωβρύεω καὶ Ἀρτάβαξος ὁ Φαρνάκειος, ὃς ἐν ὀλίγοισι Περσέων ἦν ἀνὴρ δόκιμος παρὰ Ξέρξῃ. βουλευομένων δὲ αὖτε ἦσαν αἱ γνώμαι, ἡ μὲν Ἀρταβάξου, ὥς χρεὼν εἴη ἀναξεύζαντας τὴν ταχίστην πάντα τὸν στρατὸν ἵεναι ἐς τὸ τεῖχος τὸ Θηβαίων, ἔνθα σῖτόν τε σφι ἐσσηνηεῖσθαι πολλὸν καὶ χόρτον τοῖσι ὑποζυγίοισι, κατ' ἡσυχίην τε ἱζομένους διαπρήσσεσθαι ποιεῦντας τάδε. ἔχειν γὰρ χρυσὸν πολλὸν μὲν ἐπίσημον, πολλὸν δὲ καὶ ἄσημον, πολλὸν δὲ καὶ ἄργυρόν τε καὶ ἐκπώματα· τούτων φειδομένους μηδενὸς διαπέμπειν ἐς τοὺς Ἕλληνας, Ἑλλήνων δὲ μάλιστα ἐς τοὺς προεστέωτας ἐν τῇσι πόλεσι, καὶ ταχέως σφέας παρὰ δώσειν τὴν ἐλευθερίην, μηδὲ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντας. τούτου μὲν νυν ἡ αὐτὴ ἐγίνετο καὶ Θηβαίων γνώμη, ὥς προειδότες πλεῦν τι καὶ τούτου, Μαρδονίου δὲ ἰσχυροτέρῃ τε καὶ ἀγνωμονεστέρῃ καὶ οὐδαμῶς συγκρινωσκομένη. δοκεῖν τε γὰρ πολλῶ κρέσσονα εἶναι τὴν σφετέρην στρατιὴν τῆς Ἑλληνικῆς, συμβάλλειν τε τὴν ταχίστην μηδὲ περιορᾶν συλλεγομένους ἔτι πλεῦνας τῶν συλλελεγμένων, τὰ τε σφάγια τὰ Ἡγησιαστράτου εἶναι χαίρειν μηδὲ βιάζεσθαι, ἀλλὰ νόμῳ τῷ Περσέων χρεομέ-
- 42 νους συμβάλλειν. Τούτου δὲ οὕτω δικαιοῦντος ἀντέλεγε

οὐδείς, ὥστε ἐκράτεε τῇ γνώμῃ· τὸ γὰρ κράτος εἶχε τῆς στρατιῆς οὗτος ἐκ βασιλέος, ἀλλ' οὐκ Ἀρτάβαζος. μεταπεμφάμενος ὦν τοὺς ταξιάρχους τῶν τελέων καὶ τῶν μετ' ἑωυτοῦ ἐόντων Ἑλλήνων τοὺς στρατηγούς εἰρώτα, εἴ τι εἶδεῖν λόγιον περὶ Περσέων ὥς διεφθαρέονται ἐν τῇ Ἑλλάδι. σιγεόντων δὲ τῶν ἐπικλήτων, τῶν μὲν οὐκ εἰδόντων τοὺς χρησμούς, τῶν δὲ εἰδόντων μὲν, ἐν ἀδείῃ δὲ οὐ ποιευμένων τὸ λέγειν, αὐτὸς Μαροδόμιος ἔλεγε· Ἐπεὶ τοίνυν ὑμεῖς ἢ ἴστε οὐδὲν ἢ οὐ τολμᾶτε λέγειν, ἀλλ' ἐγὼ ἐρέω ὥς εὖ ἐπιστάμενος. ἔστι λόγιον ὥς χρειῶν ἔστι Πέρσας ἀπικομένους ἐς τὴν Ἑλλάδα διαρπάσαι τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, μετὰ δὲ τὴν διαρπαγὴν ἀπολέσθαι πάντας. ἡμεῖς τοίνυν αὐτὸ τοῦτο ἐπιστάμενοι οὔτε ἴμεν ἐπὶ τὸ ἱρὸν τοῦτο οὔτε ἐπιχειρήσομεν διαρπάζειν, ταύτης τε εἵνεκεν τῆς αἰτίας οὐκ ἀπολεόμεθα. ὥστε ὑμέων ὅσοι τυγχάνουσιν εὖνοοι ἐόντες Πέρσῃσι, ἦδεσθε τοῦδε εἵνεκεν, ὥς περιεσομένους ἡμέας Ἑλλήνων. Ταῦτά σφι εἶπας δευτέρα ἐσήμηνε παραρτέεσθαι τε πάντα καὶ εὐκρινέα ποιεέσθαι ὥς ἅμα ἡμέρῃ τῇ ἐπιούσῃ συμβολῆς ἐσομένης. Τοῦτον δ' ἔρωγε τὸν χρησμὸν, τὸν Μαροδόμιος εἶπε ἐς 43 Πέρσας ἔχειν, ἐς Ἰλλυριοὺς τε καὶ τὸν Ἐργέλεων στρατὸν οἶδα πεποιημένον, ἀλλ' οὐκ ἐς Πέρσας. ἀλλὰ τὰ μὲν Βάκιδι ἔστι ἐς ταύτην τὴν μάχην πεποιημένα,

Τὴν δ' ἐπὶ Θερμῳδοντι καὶ Ἀσωπῷ λεχεποίῃ

Ἑλλήνων σύνοδον καὶ βαρβαρόφωνον ἰνγῆν,

Τῇ πολλοὶ πεσέονται ὑπὲρ Λάχεσίν τε μόρον τε

Τοξοφόρων Μήδων, ὅταν αἰσιμον ἡμαρ ἐπέλθῃ.

ταῦτα μὲν καὶ παραπλήσια τούτοισι ἄλλα Μουσαίῳ ἔχοντα οἶδα ἐς Πέρσας. ὁ δὲ Θερμῳδῶν ποταμὸς ῥέει μεταξὺ Τανάγρας τε καὶ Γλίσσαντος. Μετὰ δὲ τὴν ἐπειρωτήσιν 44 τῶν χρησμῶν καὶ παραίνεσιν τὴν ἐκ Μαροδονίου νύξ τε ἐγίνετο καὶ ἐς φυλακὰς ἐτάσσοντο. ὥς δὲ πρόσω τῆς νυ-

κτὸς προελήλατο, καὶ ἡσυχίῃ ἐδόκεε εἶναι ἀνὰ τὰ στρα-
τόπεδα καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐν ὕπνῳ, τηρι-
καῦτα προσελάσας ἱππῶ πρὸς τὰς φυλακὰς τὰς Ἀθη-
ναίων Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, στρατηγός τε ἐὼν καὶ
βασιλεὺς Μακεδόνων, ἐδίζητο τοῖσι στρατηγοῖσι ἐς λό-
γους ἐλθεῖν. τῶν δὲ φυλάκων οἱ μὲν πλεῖνες παρέμε-
νον, οἱ δ' ἔθεον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς, ἐλθόντες δὲ ἔλε-
γον, ὥς ἄνθρωπος ἦκοι ἐπ' ἱππου ἐκ τοῦ στρατοπέδου
τοῦ Μήδων, ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν παραγυμνοὶ ἔπος, στρα-
¹⁵τηγούς δὲ οὐνομάζων ἐθέλειν φησὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν. Οἱ
δὲ ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, αὐτίκα εἶποντο ἐς τὰς φυλακὰς.
ἀπικομένοισι δὲ ἔλεγε Ἀλέξανδρος τάδε· Ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, παραθήκην ὑμῖν τὰ ἔπεα τάδε τίθεμαι, ἀπόρρητα
ποιεῦμενος πρὸς μηδένα λέγειν ὑμῆας ἄλλον ἢ Πανσα-
νίην, μὴ με καὶ διαφθείρητε· οὐ γὰρ ἂν ἔλεγον, εἰ μὴ
μεγάλως ἐκηδόμην συναπάσης τῆς Ἑλλάδος. αὐτός τε
γὰρ Ἕλλην γένος εἰμι τῶρχατον, καὶ ἀντ' ἐλευθέρης δε-
δουλωμένην οὐκ ἂν ἐθέλοιμι ὄραν τὴν Ἑλλάδα. λέγω δὲ
ὦν ὅτι Μαρδονίῳ τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σφάγια οὐ δύ-
νεται καταθύμια γενέσθαι· πάλαι γὰρ ἂν ἐμάχεσθε· νῦν
δὲ οἱ δέδοκται τὰ μὲν σφάγια ἑᾶν χαίρειν, ἅμα ἡμέρη δὲ
διαφωσκούσῃ συμβολὴν ποιέεσθαι. καταρρώδηκε γὰρ μὴ
πλεῖνες συλλεχθῆτε, ὥς ἐγὼ εἰκάζω. πρὸς ταῦτα ἐτοιμά-
ξεσθε. ἦν δὲ ἄρα ὑπερβάλλεται τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος
καὶ μὴ ποιέηται, λιπαρέεστε μένοντες· ὀλίγων γὰρ σφι
ἡμερέων λείπεται σιτία. ἦν δὲ ὑμῖν ὁ πόλεμος ὃδε κατὰ
νόον τελευτήσῃ, μνησθῆναί τινα χρή καὶ ἐμεῦ ἐλευθε-
ρώσιος πέρι, ὃς Ἑλλήνων εἵνεκεν οὕτω ἔργον παράβο-
λον ἔργασμαι ὑπὸ προθυμίας, ἐθέλων ὑμῖν δηλᾶσαι
τὴν διάνοιαν τὴν Μαρδονίου, ἵνα μὴ ἐπιπέσωσι ὑμῖν
οἱ βάρβαροι μὴ προσδεκομένοισί κω. εἰμι δὲ Ἀλέξαν-
δρος ὁ Μακεδών. Ὁ μὲν ταῦτα εἶπας ἀπήλαυνε ὀπίσω

ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ τὴν ἐαυτοῦ τάξιν, οἱ δὲ στρατη- 46
 γοὶ τῶν Ἀθηναίων ἐλθόντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας ἔλεγον
 Πανσανίῃ τάπερ ἤκουσαν Ἀλεξάνδρου. ὁ δὲ τούτῳ τῷ
 λόγῳ καταρροδῆσας τοὺς Πέρσας ἔλεγε τάδε· Ἐπεὶ τοί-
 νυν ἐς ἣν ἡ συμβολὴ γίνεται, ὑμέας μὲν χρεῶν ἐστὶ τοὺς
 Ἀθηναίους στήναι κατὰ τοὺς Πέρσας, ἡμέας δὲ κατὰ τοὺς
 Βοιωτοὺς τε καὶ τοὺς κατ' ὑμέας τεταγμένους Ἑλλήνων,
 τῶνδε εἵνεκεν· ὑμεῖς ἐπίστασθε τοὺς Μήδους καὶ τὴν
 μάχην αὐτῶν ἐν Μαροθῶνι μαχεσάμενοι, ἡμεῖς δὲ ἄπει-
 ροὶ τέ εἰμεν καὶ ἀδάεες τούτων τῶν ἀνδρῶν· Σπαρτιη-
 τέων γὰρ οὐδεὶς πεπείρηται Μήδων. ἡμεῖς δὲ Βοιωτῶν
 καὶ Θεσσαλῶν ἔμπειροί εἰμεν. ἀλλ' ἀναλαβόντας τὰ ὄπλα
 χρεῶν ἐστὶ λέναι ὑμέας μὲν ἐς τόδε τὸ κέρας, ἡμέας δὲ ἐς
 τὸ εὐώνυμον. Πρὸς δὲ ταῦτα εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι τάδε·
 Καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πάλαι ἀπ' ἀρχῆς, ἐπεῖτε εἰδομεν κατ'
 ὁμέας τασσομένους τοὺς Πέρσας, ἐν νόῳ ἐγένετο εἰπεῖν
 ταῦτα, τάπερ ὑμεῖς φθάνετε προφέρειτε· ἀλλὰ γὰρ ἀρ-
 ρωδέομεν μὴ ὑμῖν οὐκ ἡδέες γένωνται οἱ λόγοι. ἐπεὶ δ'
 ὦν αὐτοὶ ἐμνήσθητε, καὶ ἡδομένοισι ἡμῖν οἱ λόγοι γε-
 γόνασι καὶ ἐτοῖμοί εἰμεν ποιεῖν ταῦτα. Ὡς δ' ἤρθεκε 47
 ἀμφοτέροισι ταῦτα, ἡὼς τε διέφαινε καὶ διαλλάσσοντο
 τὰς τάξεις. γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιεύμενον ἐξαγο-
 ρεύουσι Μαροδονίῳ. ὁ δ' ἐπεῖτε ἤκουσε, αὐτίκα μετι-
 στάναι καὶ αὐτὸς ἐπειρᾶτο παράγων τοὺς Πέρσας κατὰ
 τοὺς Λακεδαιμονίους. ὥς δὲ ἔμαθε τοῦτο τοιοῦτο γενό-
 μενον ὁ Πανσανίης, γνοὺς ὅτι οὐ λανθάνει, ὅπισθω ἤγε
 τοὺς Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας· ὥς δ' αὐτως καὶ
 ὁ Μαροδόνιος ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου. Ἐπεὶ δὲ κατέστησαν ἐς 48
 τὰς ἀρχαίας τάξεις, πέμψας ὁ Μαροδόνιος κήρυκα ἐς τοὺς
 Σπαρτιήτας, ἔλεγε τάδε· Ὡ Λακεδαιμόνιοι, ὑμεῖς δὴ λέ-
 γεσθε εἶναι ἄνδρες ἄριστοι ὑπὸ τῶν τῆδε ἀνθρώπων,
 ἐκπαγλεομένων ὥς οὔτε φεύγετε ἐκ πολέμου οὔτε τάξιν

ἐκλείπετε, μένοντές τε ἢ ἀπόλλυτε τοὺς ἐναντίους ἢ αὐτοὶ ἀπόλλυσθε. τῶν δ' ἄρ' ἦν οὐδὲν ἀληθές. πρὶν γάρ ἢ συμμῖξαι ἡμέας ἐς χειρῶν τε νόμον ἀπικέσθαι, καὶ δὴ φεύγοντας καὶ τάξιν ἐκλείποντας ὑμέας εἶδομεν, ἐν Ἀθηναίοισι τε τὴν πρόπειραν ποιευμένους αὐτοὺς τε ἀντία δούλων τῶν ἡμετέρων τασσομένους. ταῦτα οὐδαμῶς ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργα. ἀλλὰ πλείστον δὴ ἐν ὑμῖν ἐφενύσθημεν. προσδεκόμενοι γὰρ κατὰ κλέος ὥς δὴ πέμψετε ἐς ἡμέας κήρυκα προκαλούμενοι καὶ βουλούμενοι μούνουσι Πέρσῃσι μάχεσθαι, ἄρτιοι ἔοντες ποιεῖν ταῦτα οὐδὲν τοιοῦτο λέγοντας ὑμέας εὔρομεν, ἀλλὰ πτώσοντας μᾶλλον. νῦν ὦν ἐπειδὴ οὐκ ὑμεῖς ἤρξατε τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρχομεν. τί δὴ οὐ πρὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπεὶ τε δεδόξωσθε εἶναι ἄριστοι, πρὸ δὲ τῶν βαρβάρων ἡμεῖς, ἴσοι πρὸς ἴσους ἀριθμὸν ἐμαχεσάμεθα; καὶ ἦν μὲν δοκέη καὶ τοὺς ἄλλους μάχεσθαι, οἱ δ' ὦν μετέπειτεν μαχέσθων ὕστεροι· εἰ δὲ καὶ μὴ δοκεί, ἀλλ' ἡμέας μούνους ἀποχρᾶν, ἡμεῖς δὲ διαμαχεσόμεθα· ὁκότεροι δ' ἂν ἡμέων νικήσωσι, τούτους τῷ ἅπαντι στρα-
 49 τοπέδῳ νικᾶν. Ὁ μὲν ταῦτα εἰπας τε καὶ ἐπισχῶν χρόνον, ὥς οἱ οὐδεὶς οὐδὲν ὑπεκρίνετο, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω, ἀπελθὼν δὲ ἐσήμαινε Μαρδονίῳ τὰ καταλαβόντα. ὁ δὲ περιχαρὴς γενόμενος καὶ ἐπαερθεὶς ψυχρῇ νίκῃ ἐπῆκε τὴν ἵππον ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας. ὥς δὲ ἐπῆλασαν οἱ ἱππῶται, εἰσίνοντο πᾶσαν τὴν στρατιὴν τὴν Ἑλληνικὴν ἐσακοντίζοντές τε καὶ ἐστοξεύοντες ὥστε ἱπποτοξοταί τε ἔοντες καὶ προσφάρεσθαι ἄποροι. τὴν τε κρήνην τὴν Γαργαφίην, ἀπ' ἧς ὕδρευετο πᾶν τὸ στρατεύμα τὸ Ἑλληνικόν, συνετάραξαν καὶ συνέχωσαν. ἦσαν μὲν ὦν κατὰ τὴν κρήνην Λακεδαιμόνιοι τεταγμένοι μούνοι, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Ἑλλήσι ἢ μὲν κρήνη πρὸς ὧ ἐρίνετο, ὥς ἕκαστοι ἐτυχον τεταγμένοι, ὁ δὲ Ἀσωπὸς ἀγχοῦ· ἐρυκόμενοι δὲ ἀπὸ τοῦ

Ἀσωποῦ οὕτω δὴ ἐπὶ τὴν κρήνην ἐφοίτεον· ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ γὰρ σφι οὐκ ἐξῆν ὕδωρ φορέεσθαι ὑπὸ τε τῶν ἱππέων καὶ τοξευμάτων.

Τούτου δὲ τοιούτου γινομένου οἱ τῶν Ἑλλήνων 50 στρατηγοί, ἅτε τοῦ τε ὕδατος στερηθείσης τῆς στρατιῆς καὶ ὑπὸ τῆς ἱππου ταρασσομένης, συνελέχθησαν περὶ αὐτῶν τε τούτων καὶ ἄλλων, ἐλθόντες παρὰ Πανσανίην ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας. ἄλλα γὰρ τούτων τοιούτων ἑόντων μᾶλλον σφεας ἐλύπεε· οὔτε γὰρ σιτία εἶχον ἔτι, οἱ τέ σφεων ὑπέονες ἀποπεμφθέντες ἐς Πελοπόννησον ὥς ἐπισιτιέμενοι ἀποκεκλέατο ὑπὸ τῆς ἱππου, οὐ δυνάμενοι ἀπικέσθαι ἐς τὸ στρατόπεδον. Βουλευομένοισι δὲ τοῖσι στρα- 51 τηγοῖσι ἔδοξε, ἣν ὑπερβάλωνται ἐκείνην τὴν ἡμέρην οἱ Πέρσαι συμβολὴν μὴ ποιεύμενοι, ἐς τὴν νῆσον ἵεναι. ἡ δὲ ἐστὶ ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ καὶ τῆς κρήνης τῆς Γαργαφῆς, ἐπ' ἣ ἑστρατοπεδεύοντο τότε, δέκα σταδίους ἀπέχουσα, πρὸ τῆς Πλαταιέων πόλιος. νῆσος δὲ οὕτω ἂν εἴη ἐν ἡπείρῳ· σχιζόμενος ὁ ποταμὸς ἄνωθεν ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος ῥέει κάτω ἐς τὸ πεδίον, διέχων ἀπ' ἀλλήλων τὰ ῥέεθρα ὅσον περ τρία στάδια, καὶ ἐπειτεν συμμίσγει ἐς τὸ αὐτό· οὖνομα δὲ οἱ Ὀζερόη. θυγατέρα δὲ ταύτην λέγουσι εἶναι Ἀσωποῦ οἱ ἐπιχώριοι. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χρόνον ἐβουλεύσαντο μεταναστῆναι, ἵνα καὶ ὕδατι ἔχῃσι χρᾶσθαι ἀφθό- νῳ, καὶ οἱ ἱππῆες σφέας μὴ σινοίατο, ὥσπερ κατιδὺ ἑόντων. μετακινέεσθαι τε ἔδόκεε τότε, ἐπεὰν τῆς νυκτὸς ἡ δευτέρη φυλακή, ὥς ἂν μὴ ἰδοίατο οἱ Πέρσαι ἔξορμε- μένους καὶ σφεας ἐπόμενοι ταρασσοίεν οἱ ἱππῶται. ἀπικομένων δὲ ἐς τὸν χρόνον τούτον, τὸν δὴ ἡ Ἀσωπὶς Ὀζε- ρόη περισχίζεται ῥέουσα ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος, ὑπὸ τὴν νύκτα ταύτην ἔδόκεε τοὺς ἡμίσεας ἀποστέλλειν τοῦ στρατοπέδου πρὸς τὸν Κιθαιρῶνα, ὥς ἀναλάβοιεν τοὺς ὑπέονας τοὺς ἐπὶ τὰ σιτία οἰχομένους· ἦσαν γὰρ ἐν τῷ Κι-

- 52 θαιρῶνι ἀπολελαμμένοι. Ταῦτα βουλευσάμενοι θκείνην μὲν τὴν ἡμέρην πᾶσαν προσκειμένης τῆς ἵππου εἶχον πόνον ἄτρυτον. ὥς δὲ ἦ τε ἡμέρη ἔληγε καὶ οἱ ἱππεὲς ἐπέπαυντο, νυκτὸς δὲ γινομένης καὶ εὐρύσης τῆς ὥρης ἐς τὴν δὴ συνεκέετο σφι ἀπαλλάσσεσθαι, ἐνθαῦτα ἀερθέντες οἱ πολλοὶ ἀπαλλάσσονται, ἐς μὲν τὸν χῶρον ἐς τὸν συνεκέετο οὐκ ἐν νόῳ ἔχοντες, οἱ δὲ ὥς ἐκινήθησαν, ἔφευγον ἄσμενοι τὴν ἵππου πρὸς τὴν Πλαταιέων πόλιν, φεύγοντες δὲ ἀπικνέονται ἐπὶ τὸ Ἡραῖον. τὸ δὲ πρὸ τῆς πόλιός ἐστι τῆς Πλαταιέων, εἰκοσι σταδίους ἀπὸ τῆς κρήνης τῆς Γαργαφίης ἀπέχον. ἀπικόμενοι δὲ ἔθεντο πρὸ
- 53 τοῦ ἱεροῦ τὰ ὄπλα. Καὶ οἱ μὲν περὶ τὸ Ἡραῖον ἐστρατοπεδεύοντο, Πausanίης δὲ ὁρέων σφέας ἀπαλλασσομένους ἐκ τοῦ στρατοπέδου παρήγγελλε καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι ἀναλαβόντας τὰ ὄπλα λέναι κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς προϋόντας, νομίσας αὐτοὺς ἐς τὸν χῶρον λέναι, ἐς τὸν συνεθῆκαντο. ἐνθαῦτα οἱ μὲν ἄλλοι ἔρτιοι ἦσαν τῶν ταξιαρχέων πείθεσθαι Πausanίῃ, Ἀμομφάρετος δὲ ὁ Πολιάδεω λοχηγέων τοῦ Πιτανήτεω λόχου οὐκ ἔφη τοὺς ξείνους φεύξεσθαι οὐδὲ ἐκὼν εἶναι αἰσχυνέειν τὴν Σπάρτην, ἐθῶμαξέ τε ὁρέων τὸ ποιούμενον ἅτε οὐ παραγινόμενος τῷ προτέρῳ λόγῳ. ὁ δὲ Πausanίης τε καὶ ὁ Εὐρυάναξ δεινὸν μὲν ἐποιεῦντο τὸ μὴ πείθεσθαι ἐκείνων σφίσι, δεινότερον δὲ ἔτι ἐκείνου ταῦτα νενωμένον ἀπολιπεῖν τὸν λόχον τὸν Πιτανήτην, μὴ ἦν ἀπολίπῃσι ποιεῦντες τὰ συνεθῆκαντο τοῖσι ἄλλοις Ἕλλησι, ἀπόληται ὑπολειφθεὶς αὐτὸς τε Ἀμομφάρετος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. Ταῦτα λογιζόμενοι ἀτρέμας εἶχον τὸ στρατόπεδον τὸ Λακωνικόν, καὶ ἐπειρέοντο πείθοντές μιν ὥς οὐ χρεὼν εἶη
- 54 ταῦτα ποιεῖν. Καὶ οἱ μὲν παρηγορέοντο Ἀμομφάρετον μῶνον Λακεδαιμονίων τε καὶ Τεγεατέων λελειμμένον, Ἀθηναῖοι δὲ ἐποίεον τοιάδε· εἶχον ἀτρέμας σφέας αὐτοὺς

ἵνα ἐτάχθησαν, ἐπιστάμενοι τὰ Λακεδαιμονίων φρονή-
 ματα ὡς ἄλλα φρονεόντων καὶ ἄλλα λεγόντων. ὡς δὲ ἐκ-
 νήθη τὸ στρατόπεδον, ἔπεμπον σφέων ἱππέα ὀψόμενον
 τε εἰ πορεύεσθαι ἐπιχειροῖεν οἱ Σπαρτιῆται, εἴτε καὶ τὸ
 παράπαν μὴ διανοεῖνται ἀπαλλάσσεσθαι, ἐπείρεσθαι τε
 Πανσανίην τὸ χρεῶν εἶη ποιεῖν. Ὡς δὲ ἀπῖκετο ὁ κῆρυξ 55
 ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους, ὥρα τέ σφεας κατὰ χώραν τετα-
 γμένους καὶ ἐς νεῖκεα ἀπιγμένους αὐτῶν τοὺς πρώτους.
 ὡς γὰρ δὴ παρηγορέοντο τὸν Ἀμομφάρετον ὃ τε Εὐρύα-
 ναξ καὶ ὁ Πανσανίης μὴ κινδυνεύειν μένοντας μούρους
 Λακεδαιμονίωι, οὐ κως ἔπειθον, ἐς ὃ ἐς νεῖκεά τε συμ-
 πεσόντες ἀπῖκατο καὶ ὁ κῆρυξ τῶν Ἀθηναίων παρίστατό
 σφι ἀπιγμένος. νεϊκέων δὲ ὁ Ἀμομφάρετος λαμβάνει πέ-
 τρον ἀμφοτέρῃσι τῇσι χερσὶ, καὶ τιθεὶς πρὸ ποδῶν τῶν
 Πανσανίεω ταύτῃ τῇ ψήφῳ ψηφίζεσθαι ἔφη μὴ φεύγειν
 τοὺς ξείνους, ξείνους λέγων τοὺς βαρβάρους. ὁ δὲ μαι-
 νόμενον καὶ οὐ φρενήρεα καλέων ἐκείνῳ πρὸς τε τὸν
 Ἀθηναίων κῆρυκα ἐπειρωτέοντα τὰ ἐντεταλμένα λέγειν
 ὁ Πανσανίης ἐκέλευε τὰ παρεόντα σφι πρηγμάτα, ἐχρητίζε
 τε τῶν Ἀθηναίων προσχωρῆσαί τε πρὸς ἑαυτοὺς καὶ ποι-
 εῖν περὶ τῆς ἀπόδου τάπερ ἂν καὶ σφεῖς. Καὶ ὁ μὲν 56
 ἀπαλλάσσετο ἐς τοὺς Ἀθηναίους. τοὺς δὲ ἐπεὶ ἀνακρινο-
 μένους πρὸς ἑαυτοὺς ἡὼς κατελάμβανε, ἐν τούτῳ τῷ
 χρόνῳ κατήμενος ὁ Πανσανίης οὐ δοκέων τὸν Ἀμομφά-
 ρετον λείψεσθαι τῶν ἄλλων Λακεδαιμονίων ἀποστειχάν-
 των, τὰ δὴ καὶ ἐγένετο, σημήνας ἀπῆγε διὰ τῶν κολωνῶν
 τοὺς λοιποὺς πάντας· εἶποντο δὲ καὶ Τεγεῆται. Ἀθη-
 ναῖοι δὲ ταχθέντες ἦλσαν τὰ ἐμπαλιν ἢ Λακεδαιμόνιοι.
 οἱ μὲν γὰρ τῶν τε ὄχθων ἀντεείχοντο καὶ τῆς ὑπώφης τοῦ
 Κιθαιρώνος, φοβεόμενοι τὴν ἱππον, Ἀθηναῖοι δὲ κάτω
 τραφθέντες ἐς τὸ πεδῖον. Ἀμομφάρετος δὲ ἀρχὴν τε οὐ- 57
 δαμὰ δοκέων Πανσανίην τολμήσειν σφεας ἀπολιπεῖν πε-

ριείχετο αὐτοῦ μένοντας μὴ ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν. προτε-
 ρεόντων δὲ τῶν σὺν Πανσανίῃ, καταδόξας αὐτοὺς ἰδέ-
 τεχνῇ ἀπολιπεῖν αὐτόν, ἀναλαβόντα τὸν λόχον τὰ ὅπλα
 ἤγε βάδην πρὸς τὸ ἄλλο στίφος. τὸ δὲ ἀπελθὼν ὅσον τὸ
 δέκα στάδια ἀνέμενε τὸν Ἀμομφάρετος λόχον, περὶ πο-
 ταμὸν Μολόεντα ἰδρυμένον Ἀργιόπιόν τε χῶρον καλεό-
 μενον, τῇ καὶ Ἀήμητρος Ἐλευσινίης ἱερὸν ἦσται· ἀνέμεν-
 δὲ τοῦδε εἵνεκεν, ἵνα ἦν μὴ ἀπολίπη τὸν χῶρον ἐν τῷ
 ἐτετάχατο ὁ Ἀμομφάρετός τε καὶ ὁ λόχος, ἀλλ' αὐτοὶ
 μένωσι, βωθέοι ὀπίσω παρ' ἐκείνους. καὶ οἱ τε ἀμφὶ τὸν
 Ἀμομφάρετον παρεγίνοντό σφι, καὶ ἡ ἵππος ἡ τῶν βαρ-
 βάρων προσεκέετο πᾶσα. οἱ γὰρ ἱππῶται ἐποίευν οἴον
 καὶ ἐώθεσαν ποιεῖν αἰεὶ, ἰδόντες δὲ τὸν χῶρον κεινόν·
 ἐν τῷ ἐτετάχατο οἱ Ἕλληνες τῇσι προτέρησι, ἤλαυνον
 τοὺς ἵππους αἰεὶ τὸ πρόσω καὶ ἅμα καταλαβόντες προσ-
 εκάτ' ὅ σφι.

- 58 Μαργδόνιος δὲ ὥς ἐπύθετο τοὺς Ἕλληνας ἀποιχομέ-
 νους ὑπὸ νύκτα εἶδε τε τὸν χῶρον ἐρημον, καλέσας τὸν
 Ἀθηναῖον Θώρηκα καὶ τοὺς ἀδελφεοὺς αὐτοῦ Εὐρύπυ-
 λον καὶ Θρασυδήτην ἔλεγε· ὦ παῖδες Ἀλεύεω, ἔτι τί λέ-
 ξετε τάδε ὀρέοντες ἐρῆμα; ὑμεῖς γὰρ οἱ πλησιόχωροι ἐλέ-
 γετε Λακεδαιμονίους οὐ φεύγειν ἐκ μάχης, ἀλλὰ ἀνδρα-
 εῖναι τὰ πολέμια πρῶτους, τοὺς πρότερόν τε μετισταμέ-
 νους ἐκ τῆς τάξις εἶδετε, νῦν τε ὑπὸ τὴν παροιχομένην
 νύκτα καὶ οἱ πάντες ὀρέομεν διαδράντας· διέδεξάν τε
 ἐπεὶ σφεις ἔδεε πρὸς τοὺς ἀψευδέως ἀρίστους ἀνδρά-
 πων μάχῃ διακριθῆναι, ὅτι οὐδένες ἄρα εἶντες ἐν οὐδα-
 μοῖσι ἐοῦσι Ἕλλησι ἐναπεδεικνύατο. καὶ ὑμῖν μὲν ἐοῦσι
 Περσέων ἀπείροισι πολλὴ ἐκ γε ἐμεῦ ἐγίνετο συγγνώμη,
 ἐπαινεόντων τούτους, τοῖσί τι καὶ συνηδέατε· Ἀρταβά-
 ζου δὲ θῶμα καὶ μᾶλλον ἐποιεῦμην τὸ καὶ καταρρωθή-
 σαι Λακεδαιμονίους, καταρρωθήσαντά τε ἀποδέξασθαι

γνώμηι δειλοτάτην, ὥς χρεῶν εἴη ἀναξεύξαντας το στρα-
τόπεδον ἰέναι ἐς τὸ Θηβαίων ἄστυ πολιορκησομένους·
τὴν ἔτι πρὸς ἐμεῦ βασιλεὺς πεύσεται. Καὶ τούτων μὲν
ἐτέρωθι ἔσται λόγος, νῦν δὲ ἐκείνοισι ταῦτα ποιεῦσι οὐκ
ἐπιτρεπτέα ἐστί, ἀλλὰ διωκτέοι εἰσὶ ἐς ὃ καταλαμφθέντες
δώσουσι ἡμῖν τῶν δὴ ἐποίησαν Πέρσας πάντων δίκας.
Ταῦτα εἰπας ἦγε τοὺς Πέρσας δρόμῳ διαβάντας τὸν Ἄσω- 59
πὸν κατὰ στίβον τῶν Ἑλλήνων ὥς δὴ ἀποδιδρῃσκόντων,
ἐπεῖχέ τε ἐπὶ Λακεδαιμονίους τε καὶ Τεγεήτας μούνους·
Ἀθηναίους γὰρ τραπομένους ἐς τὸ πεδίου ὑπὸ τῶν
ὄχθων οὐ κατώρα. Πέρσας δὲ ὀρέοντες ὠρμημένους διώ-
κειν τοὺς Ἑλληνας οἱ λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν τελέων
ἄρχοντες ἀντίκα πάντες ἤειραν τὰ σημήϊα, καὶ ἐδίωκον
ὥς ποδῶν ἕκαστος εἶχον, οὔτε κόσμῳ οὔδενι κοσμηθέν-
τες οὔτε τάξι. Καὶ οὔτοι μὲν βοῇ τε καὶ ὀμίλῳ ἐπήϊσαν
ὥς ἀναρπασόμενοι τοὺς Ἑλληνας, Πανσανίης δὲ, ὥς 60
προσεκίετο ἡ ἵππος, πέμψας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἱππέα
λέγει τάδε· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀγῶνος μερίστου προκει-
μένου, ἐλευθέρην εἶναι ἢ δεδουλωμένην τὴν Ἑλλάδα,
προδεδόμεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡμεῖς τε οἱ Λακεδαιμό-
νιοι καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα
διαδράντων. νῦν ᾧν δέδοκται τὸ ἐνθεῦτεν τὸ ποιητέον
ἡμῖν, ἀμυνομένους γὰρ τῇ δυνάμεθα ἄριστα περιστέλ-
λειν ἀλλήλους. εἰ μὲν νυν ἐς ὑμέας ὤρμησε ἀρχὴν ἡ ἵπ-
πος, χρῆν δὴ ἡμέας τε καὶ τοὺς μετ' ἡμέων τὴν Ἑλλάδα
οὐ προδιδόντας Τεγεήτας βωθέειν ὑμῖν· νῦν δὲ ἐς
ἡμέας γὰρ ἅπαντα κεχώρηκε· δίκαιοί ἐστε ὑμεῖς πρὸς τὴν
πιεζομένην μάλιστα τῶν μοιρέων ἀμυνέοντες ἰέναι. εἰ
δ' ἄρα αὐτοὺς ὑμέας καταλελάβηκε ἀδύνατόν τι βω-
θέειν, ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς τοξότας ἀποπέμψαντες χάριν
θέσθε. συνοίδαμεν δὲ ὑμῖν ὑπὸ τὸν παρόντα τόνδε πό-
λεμον ἐοῦσι πολλὸν προθυμοτάτοισι, ὥστε καὶ ταῦτα

- 61 ἐσακούειν. Ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὥς ἐπύθοντο, ὥρμαετο βωθῆειν καὶ τὰ μάλιστα ἐπαμύνειν. καὶ σφι ἤδη στεῖχονσι ἐπιτίθενται οἱ ἀντιταχθέντες Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος γενομένων ὥστε μηκέτι δύνασθαι βωθῆσαι· τὸ γὰρ προσκείμενόν σφεας ἐλύπεε. οὕτω δὴ μουνωθέντες Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεῆται, ἔοντες σὺν ψιλοῖσι ἀριθμὸν οἱ μὲν πεντακισμύριοι, Τεγεῆται δὲ τρισχίλιοι (οὗτοι γὰρ οὐδαμὰ ἀπεσχίζοντο ἀπὸ Λακεδαιμονίων), ἐσφαγιάζοντο ὥς συμβαλέοντες Μαρδονίῳ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ παρεούσῃ. καὶ οὐ γὰρ σφι ἐγίνετο τὰ σφάγια χρηστά, ἐπιπτόν τε αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ καὶ πολλῶ πλεῦνες ἔτρωματίζοντο· φράζαντες γὰρ τὰ γέρεα οἱ Πέρσαι ἀπλεσαν τῶν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως, οὕτω ὥστε πιεζομένων τῶν Σπαρτιητέων καὶ τῶν σφαγίων οὐ γινομένων ἀποβλέψαντα τὸν Πανσανίην πρὸς τὸ Ἡραῖον τὸ Πλαταιέων ἐπικαλέσασθαι τὴν θεὸν, χρηρίζοντα μηδαμῶς σφεας ψευ-
 62 σθῆναι τῆς ἐλπίδος. Ταῦτα δ' ἐτι τούτου ἐπικαλεομένου προεξαναστάντες πρότεροι οἱ Τεγεῆται ἐχώρεον ἐς τοὺς βαρβάρους, καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι ἀντίκα μετὰ τὴν εὐχὴν τὴν Πανσανίῳ ἐγίνετο θυομένοισι τὰ σφάγια χρηστά. ὥς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐγένετο, ἐχώρεον καὶ οὗτοι ἐπὶ τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι τὰ τόξα μετέιντες. ἐγίνετο δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέρεα μάχη. ὥς δὲ ταῦτα ἐπεπτώκεε, ἤδη ἐγίνετο ἡ μάχη ἰσχυρὴ παρ' αὐτὰ τὸ Δημήτριον καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἐς ὃ ἀπίκοντο ἐς ὄπισθμόν· τὰ γὰρ δούρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήματι μὲν νῦν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἔσσαν οἱ Πέρσαι, ἄνοπλοι δὲ ἔοντες καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονες ἦσαν καὶ οὐκ ὁμοῖοι τοῖσι ἐναντίοις σοφίῃν. προεξαῖσσοντες δὲ κατ' ἓνα καὶ δέκα, καὶ πλεῦνές τε καὶ ἐλάσσονες συστρεφόμενοι, ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας καὶ διεφθείροντο
 63 Τῇ δὲ ἐτύγχανε αὐτὸς ἑὼν Μαρδόνιος ἀπ' ἵππου τε μα-

χόμενος λευκοῦ ἔχων τε περὶ ἑαυτὸν λογάδας Περσέων
 τοὺς ἀρίστους χιλίους, ταύτῃ δὲ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναν-
 τίους ἐπίεσαν. ὅσον μὲν νυν χρόνον Μαρδόνιος περιῆν,
 οἱ δὲ ἀντείχον καὶ ἀμυνόμενοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν
 Λακεδαιμονίων, ὥς δὲ Μαρδόνιος ἀπέθανε καὶ τὸ περὶ
 ἔκλεινον τεταγμένον ἔδν ἰσχυρότατον ἔπεσε, οὕτω δὴ καὶ
 οἱ ἄλλοι ἐτράποντο καὶ εἶξαν τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. πλεῖ-
 στον γάρ σφεας ἔδηλέετο ἢ ἐσθῆς ἐρήμος ἐοῦσα ὀπλων·
 πρὸς γὰρ ὀπλίτας ἔοντες γυμνήτες ἀγῶνα ἐποιεῦντο. Ἐν- 64
 θανάτῳ ἢ τε δίκη τοῦ φόνου τοῦ Λεωνίδεω κατὰ τὸ χρη-
 στήριον τοῖσι Σπαρτιήτησι ἐκ Μαρδονίου ἐπετελέετο, καὶ
 νίκην ἀναιρέεται καλλίστην ἀπασέων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν
 Πανσανίης ὁ Κλεομβρότου τοῦ Ἀναξανδρίδεω. τῶν δὲ
 κατύπερθε οἱ προγόνων τὰ οὐνόματα εἰρηται ἐς Λεωνί-
 δην· ὧντοί γάρ σφι τυγχάνουσι ἔοντες. ἀποθνήσκει δὲ
 Μαρδόνιος ὑπὸ Ἀριμνήστου ἀνδρὸς ἐν Σπάρτῃ λογίμου.
 ὅς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ ἔχων ἄνδρας τριηκο-
 σίους συνέβαλε ἐν Στενυκλήρῳ πολέμου ἔοντος Μεσση-
 νίοισι πᾶσι καὶ αὐτὸς τε ἀπέθανε καὶ οἱ τριηκόσιοι. Ἐν 65
 δὲ Πλαταιῇσι οἱ Πέρσαι ὥς ἐτράποντο ὑπὸ τῶν Λακεδαί-
 μονίων, ἔφηνον οὐδένα κόσμον ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ
 ἑαυτῶν καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον, τὸ ἐποιήσαντο ἐν
 μοίρῃ τῇ Θηβαϊδί. θῶμα δέ μοι ὅπως παρὰ τῆς Δήμη-
 τρος τὸ ἄλσος μαχομένων οὐδὲ εἰς ἐφάνη τῶν Περσέων
 οὔτε ἐσελθῶν ἐς τὸ τέμενος οὔτε ἐναποθανῶν, περὶ τε
 τὸ ἱερὸν οἱ πλείστοι ἐν τῷ βεβήλῳ ἔπεσον. δοκέω δὲ, εἴ
 τι περὶ τῶν θείων πρηγμάτων δοκέειν δεῖ, ἢ θεὸς αὐτῇ
 σφεας οὐκ ἐδέκετο ἐμπρήσαντας τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Ἐλευσίνι
 [ἀνάκτορον].

Αὕτη μὲν νυν ἡ μάχη ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο, Ἀρτά- 66
 βαξος δὲ ὁ Φαρνάκεος αὐτίκα τε οὐκ ἠρέσκετο κατ' ἀρ-
 χῆς λειπομένου Μαρδονίου ἀπὸ βασιλέος, καὶ τότε πολλὰ

- ἀπαγορεύων οὐδὲν ἦννε συμβάλλειν οὐκ ἔων· ἐποίησ-
 τε αὐτὸς τοιάδε ὥς οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖσι πράγμασι τοῖς
 ἐκ Μαρδονίου ποιευμένοισι. τῶν ἐστρατήγεε ὁ Ἀρτάβα-
 ζος εἶχε δὲ δύναμιν οὐκ ὀλίγην, ἀλλὰ καὶ ἐς τέσσαρας
 μυριάδας ἀνθρώπων περὶ ἑαυτὸν, τούτους, ὅπως ἢ συμ-
 βολὴ ἐγένετο, εὖ ἐξεπιστάμενός τὰ ἐμελλε ἀποβήσεσθαι
 ἀπὸ τῆς μάχης, ἦτε κατηρτισμένος, παραγγείλας κατὰ
 τῶντὸ ἵεναι πάντας τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγήηται, ὅπως ἂν αὐ-
 τὸν ὁρέωσι σπουδῆς ἔχοντα. ταῦτα παραγγείλας ὥς ἐς
 μάχην ἦγε θῆθεν τὸν στρατόν. προτερέων δὲ τῆς ὁδοῦ
 ὦρα καὶ δὴ φεύγοντας τοὺς Πέρσας. οὕτω δὴ οὐκέτι τὸν
 αὐτὸν κόσμον κατηγέετο, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἐτρόχαζε
 φεύγων οὔτε ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος οὔτε ἐς τὸ Θηβαίων
 τεῖχος, ἀλλ' ἐς Φωκέας, ἐθέλων ὥς τάχιστα ἐπὶ τὸν Ἑλ-
 67 λήσποντον ἀπικέσθαι. Καὶ δὴ οὗτοι μὲν ταύτῃ ἐτράπον-
 το, τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος ἐθελοκα-
 κεόντων Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι ἐμαχέσαντο χρόνον ἐπὶ συ-
 χνόν. οἱ γὰρ μηδίζοντες τῶν Θηβαίων, οὗτοι εἶχον προ-
 θυμίην οὐκ ὀλίγην μαχόμενοι τε καὶ οὐκ ἐθελοκακεόν-
 τες, οὕτω ὥστε τριηκόσιοι αὐτῶν οἱ πρῶτοι καὶ ἄριστοι
 ἐνθαῦτα ἔπεσον ὑπ' Ἀθηναίων· ὥς δὲ ἐτράποντο καὶ
 οὗτοι, ἔφευγον ἐς τὰς Θήβας, οὐ τῇ περ οἱ Πέρσαι. καὶ
 τῶν ἄλλων συμμάχων ὁ πᾶς ὄμιλος οὔτε διαμαχεσάμενος
 68 οὐδενὶ οὔτε τι ἀποδεξάμενος ἔφευγον. Δηλοὶ τέ μοι, ὅτι
 πάντα τὰ πράγματα τῶν βαρβάρων ἤρτητο ἐκ Περσέων
 εἰ καὶ τότε οὗτοι πρὶν ἢ καὶ συμμῆξαι τοῖσι πολεμίοισι
 ἔφευγον, ὅτι καὶ τοὺς Πέρσας ὤρεον. οὕτω τε πάντες
 ἔφευγον πλὴν τῆς ἵππου τῆς τε ἄλλης καὶ Βοιωτῆς. αὕτη
 δὲ τοσαῦτα προσωφέλεε τοὺς φεύγοντας, αἰεὶ τε πρὸς τῶν
 πολεμίων ἄγχιστα ἐοῦσα, ἀπέργουσά τε τοὺς φιλοῦν-
 φεύγοντας ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων. Οἱ μὲν δὴ νικέοντες εἰ-
 69 ποντο τοὺς Πέρζεω διώκοντές τε καὶ φονεύοντες, ἐν δὲ

τούτῳ τῷ γινομένῳ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοισι Ἑλλησι τοῖσι τεταγμένοισι περὶ τὸ Ἡραῖον καὶ ἀπογενομένοισι τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέγονε καὶ νικῶεν οἱ μετὰ Πανσανίῳ. οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα οὐδένα κόσμον ταχθέντες οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους ἐτράποντο διὰ τῆς ὑπαρέης καὶ τῶν κολωνῶν τὴν φέρουσιν ἄνω ἰδὺ τοῦ ἱεροῦ τῆς Δήμητρος, οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας τε καὶ Φλιασίους διὰ τοῦ πεδίου τὴν λειοτάτην τῶν ὁδῶν. ἐπεῖτε δὲ ἀγχοῦ τῶν πολεμίων ἐγίνοντο οἱ Μεγαρεῖς καὶ Φλιαῖοι, ἀπιδόντες σφέας οἱ τῶν Θηβαίων ἱππῶται ἐπειγομένους οὐδένα κόσμον ἤλαυνον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἵππους, τῶν ἱππάρχεις Ἀσωπόδωρος ὁ Τιμάνδρου. ἐσπεσόντες δὲ κατεστόρεσαν αὐτῶν ἑξακασίους, τοὺς δὲ λοιποὺς κατήραξαν διώκοντες ἐς τὸν Κιθαιρῶνα. Οὗτοι μὲν δὴ ἐν οὐδεὶν λόγῳ ἀπώλοντο, οἱ δὲ Πέρσαι καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος 70 ὥς κατέφυγον ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος, ἐφθησαν ἐπὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες πρὶν ἢ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπικέσθαι. ἀναβάντες δὲ ἐφράξαντο ὥς ἐδυνάετο ἄριστα τὸ τεῖχος. προσελθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων κατεστήχεεσφι τειχομαχίῃ ἐρρωμενεστέρη. ἕως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ δ' ἡμύνοντο καὶ πολλῷ πλεον εἶχον τῶν Λακεδαιμονίων ὥστε οὐκ ἐπισταμένων τειχομαχεῖν, ὥς δέ σφι οἱ Ἀθηναῖοι προσῆλθον, οὕτω δὴ ἰσχυρὴ ἐγίνετο τειχομαχίῃ καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. τέλος δὲ ἀρετῇ τε καὶ λιπαρίῃ ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι τοῦ τεύχεος καὶ ἤρειπον, τῇ δὴ ἐσεχέοντο οἱ Ἕλληνες. πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆται ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὴν σκηνὴν τὴν Μαρδονίου οὗτοι ἦσαν οἱ διακράσαντες, τὰ τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς καὶ τὴν φάτιν τῶν ἱππῶν ἐοῦσαν χαλκῆν πᾶσαν καὶ θῆς ἀξίην. τὴν μὲν νυν φάτιν ταύτην τὴν Μαρδονίου ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης Τεγεῆται, τὰ δὲ ἄλλα ἐς τὸ αὐτό. ὅσα περ ἔλαβον, ἐσήνεικον τοῖσι Ἕλλησι. οἱ δὲ

βάρβαροι οὐδὲν ἔτι στίφος ἐποιήσαντο πεσόντος τοῦ τε-
 χεος οὔτε τις αὐτῶν ἀλλῆς ἐμέμνητο, ἀλύκταξόν τε οἷα ἐν
 ὀλίγῳ χώρῳ πεφοβημένοι τε καὶ πολλὰ μυριάδες κατει-
 λημένοι ἀνθρώπων. παρῆν τε τοῖσι Ἑλλήσι φονεῦναι
 οὕτω ὥστε τριήκοντα μυριάδων στρατοῦ, καταδουσέων
 τεσσέρων, τὰς ἔχων Ἀρτάβαξος ἔφειγε, τῶν λοιπῶν μηδὲ
 τρεῖς χιλιάδας περιγενέσθαι. Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐκ
 Σπάρτης ἀπέθανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ εἰς καὶ ἐνε-
 νήκοντα, Τεγεατέων δὲ ἑκατάδεκα, Ἀθηναίων δὲ δύο καὶ
 πεντήκοντα.

- 71 Ἡρίστευσε δὲ τῶν βαρβάρων πεζὸς μὲν ὁ Περσέων,
 ἵππος δὲ ἡ Σακέων, ἀνὴρ δὲ λέγεται Μαρδόνιος· Ἑλλή-
 νων δέ, ἀγαθῶν γενομένων καὶ Τεγεατέων καὶ Ἀθη-
 ναίων, ὑπερεβάλλοντο ἀρετῇ Λακεδαιμόνιοι. ἄλλῳ μὲν
 οὐδενὶ ἔχω ἀποσημῆνασθαι ἅπαντες γὰρ οὗτοι τοὺς κατ'
 ἐωντοὺς ἐνίκηον, ὅτι δὲ κατὰ τὸ ἰσχυρότατον προσηνεύ-
 χθησαν καὶ τούτων ἐκράτησαν. καὶ ἄριστος ἐγένετο με-
 κορῷ Ἀριστοδῆμος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας, ὃς ἐκ Θερ-
 μοπυλῆων μῦθος τῶν τριηκοσίων σωθεὶς εἶχε ὄνειδος
 καὶ ἀτιμίην. μετὰ δὲ τοῦτον ἠρίστευσαν Ποσειδώνιος τε
 καὶ Φιλοκύναι καὶ Ἀμομφάρετος Σπαρτιήτης. καίτοι γε-
 νομένης λέσχης ὃς γένοιτο αὐτῶν ἄριστος, ἐγνώσαν οἱ
 παραγενόμενοι Σπαρτιητέων Ἀριστοδῆμον μὲν βουλό-
 μενον φανερώς ἀποθανεῖν ἐκ τῆς παρεούσης οἱ αἰτίας,
 λυσσέοντά τε καὶ ἐκλιπόντα τὴν τάξιν ἔργα ἀποδέξασθαι
 μεγάλα. Ποσειδώνιον δὲ οὐ βουλόμενον ἀποδυνῆσκειν
 ἄνδρα γενέσθαι ἀγαθόν· τοσοῦτω τοῦτον εἶναι ἀμείνω.
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ φθόνῳ ἂν εἴποιεν, οὗτοι δὲ τοὺς
 κατέλεξα πάντες, πλὴν Ἀριστοδήμου, τῶν ἀποθανόντων
 ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, τίμιοι ἐγένοντο, Ἀριστοδῆμος δὲ βου-
 λόμενος ἀποθανεῖν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίην οὐκ ἐτι-
 72 μήθη. Οὗτοι μὲν τῶν ἐν Πλαταιῇσι οὐνομαστότατοι ἐγέ-

νοιτο. Καλλικράτης γὰρ ἔξω τῆς μάχης ἀπέθανε, ἐλθὼν
 ἀνὴρ κάλλιστος ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν τότε Ἑλλήνων,
 οὐ μούνου αὐτῶν Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων
 Ἑλλήνων, ὅς, ἐπειδὴ ἐσφαγιάζετο Πανσανίης, κατήμε-
 νος ἐν τῇ τάξει ἐτραυματίσθη τοξεύματι τὰ πλευρά. καὶ δὴ
 οἱ μὲν ἐμάχοντο, ὁ δ' ἐξενηνειγμένος ἐδυσθανάτεε τε καὶ
 ἔλεγε πρὸς Ἀρίμνηστον, ἄνδρα Πλαταιέα οὐ μέλειν οἱ
 ὅτι πρὸ τῆς Ἑλλάδος ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐχρήσατο
 τῇ χειρὶ καὶ ὅτι οὐδέν ἐστί οἱ ἀποδεδεγμένον ἔργον ἑω-
 τοῦ ἄξιον προθυμεομένου ἀποδέξασθαι. Ἀθηναίων δὲ 73
 λέγεται εὐδοκιμῆσαι Σωφάνης ὁ Εὐτυχίδεω, δήμου Δε-
 κελειῆθεν, Δεκελέων δὲ τῶν κοτὲ ἐργασαμένων ἔργον
 χρήσιμον ἐς τὸν πάντα χρόνον, ὥς αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέ-
 γουσι. ὥς γὰρ δὴ τὸ πάλαι κατὰ Ἑλένης κομιδὴν Τυν-
 δαρίδαι ἐσέβαλον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν σὺν στρατοῦ πλή-
 θει καὶ ἀνίστασαν τοὺς δήμους, οὐκ εἰδότες ἵνα ὑπεξε-
 κέτο ἡ Ἑλένη, τότε λέγουσι τοὺς Δεκελέας, οἱ δὲ αὐτὸν
 Δέκελον ἀχθόμενόν τε τῇ Θησέος ὕβρι καὶ θειμαίνοντα
 περὶ πάσῃ τῇ Ἀθηναίων χώρῃ, ἐξηγησάμενόν σφι τὸ πᾶν
 πρῆγμα κατηγήσασθαι ἐπὶ τὰς Ἀφίδνας, τὰς δὴ Τιτακὸς
 ἑὼν αὐτόχθων καταπροδιδοῖ Τυνδαρίδῃσι. τοῖσι δὲ Δε-
 κελεῦσι ἐν Σπάρτῃ ἀπὸ τούτου τοῦ ἔργου ἀτέλειά τε καὶ
 προεδρίῃ διατελέει ἐς τόδε αἰεὶ ἔτι ἐοῦσα, οὕτω ὥστε καὶ
 ἐς τὸν πόλεμον τὸν ὕστερον πολλοῖσι ἔτεσι τούτων γενό-
 μενον Ἀθηναίοισι τε καὶ Πελοποννησίοισι σινομένων τὴν
 ἄλλην Ἀττικὴν Λακεδαιμονίων, Δεκελείης ἀποσχέσθαι.
 Τούτου τοῦ δήμου ἑὼν ὁ Σωφάνης καὶ ἀριστεύσας τότε 74
 Ἀθηναίων, διξοὺς λόγους λεγομένους ἔχει, τὸν μὲν ὥς
 ἐκ τοῦ ζωστήρος τοῦ θώρηκος ἐφόρεε χαλκῇ ἀλύσι δε-
 δεμένην ἄγκυραν σιδηρῇν, τὴν ὅκως πελάσειε ἀπικνεό-
 μενος τοῖσι πολεμίοισι βαλλέσκειτο, ἵνα δὴ μιν οἱ πολέ-
 μιοι ἐκπίπτοντες ἐκ τῆς τάξιος μετακινήσαι μὴ δυναίαιτο.

- γινομένης δὲ φυγῆς τῶν ἐναντίων ἐδέδοκτο τὴν ἄγκυραν ἀναλαβόντα οὕτω διώκειν. οὗτος μὲν οὕτω λέγεται, ὁ δ' ἕτερος τῶν λόγων τῷ πρότερον λεχθέντι ἀμφισβαστέων λέγεται, ὥς ἐπ' ἀσπίδος αἰεὶ περιθεούσης καὶ οὐδαμὰ ἀτρεμίζούσης ἐφόρεε ἐπίσημον ἄγκυραν, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ
- 75 θώρηκος δεδεμένην σιδηρέην. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον Σωφάνει λαμπρὸν ἔργον ἐξεργασμένον, ὅτι περικατημένων Ἀθηναίων Αἰγιναν Εὐρυβάτην τὸν Ἀργεῖον, ἄνδρα πεντάεθλον, ἐκ προκλήσιος ἐφόνευσε. αὐτὸν δὲ Σωφάνεα χρόνῳ ὕστερον τούτων κατέλαβε ἄνδρα γενόμενον ἀγαθόν, Ἀθηναίων στρατηγέοντα ἅμα Λαάργῳ τῷ Γλαύκωνος, ἀποθανεῖν ὑπὸ Ἡδωνῶν ἐν Δάτῳ περὶ τῶν μετὰ τῶν χρυσέων μαχόμενον.
- 76 Ὡς δὲ τοῖσι Ἑλλήσι ἐν Πλαταιῇσι κατέστρωντο οἱ βάρβαροι, ἐνθαυτὰ σφι ἐπῆλθε γυνὴ αὐτόμολος, ἣ ἐπειδὴ ἔμαθε ἀπολωλότας τοὺς Πέρσας καὶ νικέοντας τοὺς Ἕλληνας, ἐοῦσα παλλακὴ Φαρανδάτεος τοῦ Τεάσπιος ἀνδρὸς Πέρσεω, κοσμησαμένη χρυσῷ πολλῷ καὶ αὐτὴ καὶ αἱ ἀμφίπολοι καὶ ἐσθῆτι τῇ καλλίστῃ τῶν παρεουσέων, καταβᾶσα ἐκ τῆς ἁρμαμάξης ἐχώρεε ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἐν τῇσι φονῇσι ἐόντας, ὁρῶνσα δὲ πάντα ἐκείνα διέποντα Πανσανίην, πρότερόν τε τὸ οὖνομα ἐξεπισταμένη καὶ τὴν πάτρην ὥστε πολλάκις ἀκούσασα, ἔγνω τε τὸν Πανσανίην καὶ λαβομένη τῶν γουνάτων ἔλεγε τάδε· ὦ βασιλεῦ Σπάρτης, ὄψαι με τὴν ἱκέτιν αἰχμαλώτου δουλοσύνης. σὺ γὰρ καὶ ἐς τόδε ὦνησας τούσδε ἀπολέσας τοὺς οὔτε δαιμόνων οὔτε θεῶν ὅπιν ἔχοντας. εἰμὶ δὲ γένος μὲν Κῶν, θυγάτηρ δὲ Ἠγητορίδω τοῦ Ἀνταγόρου. βίη δὲ με λαβὼν ἐν Κῷ εἶχε ὁ Πέρσης. Ὁ δὲ ἀμείβεται τοισίδε· Γύναι, θάρσσε καὶ ὥς ἱκέτις, καὶ εἰ δὴ πρὸς τούτῳ τυγχάνεις ἀληθεῖα λέγουσα καὶ εἰς θυγάτηρ Ἠγητορίδω τοῦ Κῶου, ὅς ἐμοὶ ξεῖνος μάλιστα τυγχάνει

ἰὼν τῶν περὶ ἐκείνους τοὺς χώρους οἰκημένων. Ταῦτα
 εἰπας τότε μὲν ἐπέτρεψε τῶν ἐφόρων τοῖσι παρεοῦσι,
 ὕστερον δὲ ἀπέπεμψε εἰς Αἰγίναν, εἰς τὴν αὐτὴ ἤθελε ἀπι-
 κέσθαι. Μετὰ δὲ τὴν ἀπικεῖν τῆς γυναικὸς αὐτίκα μετὰ 77
 ταῦτα ἀπίκοντο Μαντινέες ἐπ' ἐξεργασμένοισι· μαθόν-
 τες δὲ ὅτι ὕστεροι ἤκουσι τῆς συμβολῆς, συμφορὴν ἐποι-
 εῖντο μεγάλην ἄξιόι τε ἔφασαν εἶναι σφέας ζημιῶσαι.
 πυνθανόμενοι δὲ τοὺς Μήδους τοὺς μετὰ Ἀρταβάζου
 φεύγοντας, τούτους ἐδίωκον μέχρι Θεσσαλίας· Λακεδαι-
 μόνιοι δὲ οὐκ ἔων φεύγοντας διώκειν. οἱ δὲ ἀναχωρή-
 σαντες εἰς τὴν ἐωντῶν τοὺς ἡγεμόνας τῆς στρατιῆς ἐδίω-
 ξαν ἐκ τῆς γῆς. μετὰ δὲ Μαντινέας ἦκον Ἡλεῖοι, καὶ
 ὡσαύτως οἱ Ἡλεῖοι τοῖσι Μαντινεῦσι συμφορὴν ποιησά-
 μενοι ἀπαλλάσσοντο· ἀπελθόντες δὲ καὶ οὗτοι τοὺς ἡγε-
 μόνους ἐδίωξαν. Τὰ κατὰ Μαντινέας μὲν καὶ Ἡλείους
 τοσαῦτα. ἐν δὲ Πλαταιῇσι ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Αἰγι- 78
 νητέων ἦν Λάμπων ὁ Πυθίῳ, Αἰγινητέων τὰ πρῶτα, ὅς
 ἀνοσιώτατον ἔχων λόγον ἔτετο πρὸς Πανσανίην, ἀπικό-
 μενος δὲ σπονδῇ ἔλεγε τάδε· ὦ παῖ Κλεομβρότου, ἔργον
 ἔργασται τοι ὑπερφυῆς μέγαθός τε καὶ κάλλος, καὶ τοι
 θεὸς παρέδωκε ῥυσάμενον τὴν Ἑλλάδα κλέος καταθέ-
 σθαι μέγιστον Ἑλλήνων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. σὺ δὲ καὶ τὰ
 λοιπὰ τὰ ἐπὶ τούτοις ποιήσον, ὅπως λόγος τέ σε ἔχη ἐτι
 μέζων καὶ τις ὕστερον φυλάσσηται τῶν βαρβάρων μὴ
 ὑπάρχειν ἔργα ἀτάσθαλα ποιεῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας. Λεω-
 νίδεω γὰρ ἀποθανόντος ἐν Θερμοπύλῃσι Μαρδόνιός τε
 καὶ Ξέρξης ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν ἀνεσταύρωσαν. τῷ
 σὺ τὴν ὁμοίην ἀποδιδούς ἔπαινον ἔξεις πρῶτα μὲν ὑπὸ
 πάντων Σπαρτιητέων, αὐτίς δὲ καὶ πρὸς τῶν ἄλλων Ἑλ-
 λήνων. Μαρδόνιον γὰρ ἀνασκολοπίσας τετιμωρήσεται
 εἰς πατρῶν τὸν σὸν Λεωνίδην. Ὁ μὲν δοκέων χαρίζεσθαι
 ἔλεγε τάδε, ὁ δ' ἀνταμείβετο τοισίδε· ὦ ξεῖνε Αἰγινῆτα, 79

τὸ μὲν εὐνοέειν τε καὶ προοραῖν ἄγαμαί σευ, γνώμης μέν-
τοι ἡμάρτηκας χρηστῆς. ἑξαείρας γάρ με ὑποῦ καὶ τὴν
πάτριν καὶ τὸ ἔργον, ἐς τὸ μηδὲν κατέβαλες παραινέων
νεκρῷ λυμαίνεσθαι, καὶ ἦν ταῦτα ποιέω, φὰς ἄμεινόν
με ἀκούσεσθαι. τὰ πρόπει μᾶλλον βαρβάροισι ποιέειν
ἢ περ Ἑλλήσι· καὶ ἐκεῖνοισι δὲ ἐπιφθονέομεν. ἐγὼ δ' ὦν
τούτου εἵνεκεν μήτε Αἰγινήτησι ᾄδοιμι μήτε τοῖσι ταῦτά
ἀρέσκειται, ἀποχρᾶ δέ μοι Σπαρτιήτησι ἀρεσκόμενον ὅσια
μὲν ποιέειν, ὅσια δὲ καὶ λέγειν. Λεωνίδῃ δὲ, τῷ με κε-
λεύεις τιμωρῆσαι, φημί μεγάλως τετιμωρῆσθαι, ψυχῇσί
τε τῇσι τῶνδε ἀναριθμήτοισι τετίμηται αὐτός τε καὶ οἱ
ἄλλοι οἱ ἐν Θερμοπύλῃσι τελευτήσαντες. σὺ μέντοι ἔτι
ἔχων λόγον τοιόνδε μήτε προσέλθῃς ἔμοιγε μήτε συμ-
βουλεύσῃς, χάριν τε ἴσθι ἐὼν ἀπαθής.

- 80 Ὁ μὲν ταῦτα ἀκούσας ἀπαλλάσσετο, Πανσανίης δὲ
κῆρυγμα ποιησάμενος μηδένα ἄπτεσθαι τῆς ληΐης, συγ-
κομίζειν ἐκέλευσε τοὺς εἰλωτας τὰ χρήματα. οἱ δὲ ἀνὰ τὸ
στρατόπεδον σκιδνύμενοι εὗρισκον σκηναὺς κατεσκευασ-
μένας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ, κλίνας τε ἐπιχρύσους καὶ ἐπαρ-
γύρους, κρητῆράς τε χρυσεούς καὶ φιάλας τε καὶ ἄλλα
ἐκπώματα. σάκκους τε ἐπ' ἀμαξέων εὗρισκον, ἐν τοῖσι
λέβητες ἐφαίνοντο ἐνεόντες χρύσειοι τε καὶ ἀργύρεοι· ἀπό
τε τῶν κειμένων νεκρῶν ἐσκύλευον ψέλια τε καὶ στρε-
πτούς καὶ τοὺς ἀκινάκας ἔοντας χρυσεούς, ἐπεὶ ἐσθῆτός
γε ποικίλης λόγος ἐγίνετο οὐδὲ εἰς. ἐνθαῦτα πολλὰ μὲν
κλέπτοντες ἐπώλεον πρὸς τοὺς Αἰγινήτας οἱ εἰλωτες,
πολλὰ δὲ καὶ ἀπεδείκνυσαν, ὅσα αὐτῶν οὐκ οἶά τε ἦν
κρύψαι· ὥστε Αἰγινήτησι οἱ μεγάλοι πλοῦτοι ἀρχὴν ἐν-
θεῦτεν ἐγένοντο, οἱ τὸν χρυσὸν αἶτε ἔοντα χαλκὸν δῆθεν
81 παρὰ τῶν εἰλωτέων ὠνέοντο. Συμφορήσαντες δὲ τὰ χρή-
ματα καὶ δεκάτην ἐξελόντες τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ, ἀπ' ἧς
ὁ τρίπους ὁ χρύσεος ἀνετίθη ὁ ἐπὶ τοῦ τρικαρήνου ὄφις

τοῦ χαλκίου ἐπεστεῶς ἄγχιστα τοῦ βωμοῦ, καὶ τῷ ἐν
 Ολυμπίῃ θεῷ ἐξελόντες, ἀπ' ἧς δεκάπηχυν χάλκεον Δία
 ἀνέθηκαν, καὶ τῷ ἐν Ἰσθμῷ θεῷ, ἀπ' ἧς ἐπτάπηχυν χάλ-
 κεος Ποσειδέων ἐξεγένετο, ταῦτα ἐξελόντες τὰ λοιπὰ διαι-
 ρέοντο καὶ ἔλαβον ἕκαστοι τῶν ἄξιοι ἦσαν, καὶ τὰς παλ-
 λακὰς τῶν Περσέων καὶ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ
 ἄλλα χρήματά τε καὶ ὑποζύγια. Ὅσα μὲν νυν ἐξαίρετα
 τοῖσι ἀριστεύσασι αὐτῶν ἐν Πλαταιῇσι ἐδόθη, οὐ λέγε-
 ται πρὸς οὐδαμῶν, δοκέω δ' ἔργωγε καὶ τούτοισι δοθῆναι.
 Πανσανίῃ δὲ πάντα δέκα ἐξαιρέθη τε καὶ ἐδόθη, γυναῖ-
 κες, ἵπποι, τάλαντα, κάμηλοι, ὥς δὲ αὐτῶς καὶ τὰ ἄλλα
 χρήματα. Λέγεται δὲ καὶ τάδε γενέσθαι, ὥς Ξέρξης φευ- 82
 γων ἐκ τῆς Ἑλλάδος Μαρδονίῳ τὴν κατασκευὴν καταλί-
 ποι τὴν ἑωυτοῦ. Πανσανίην ὦν ὀρέοντα τὴν Μαρδονίου
 κατασκευὴν χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ καὶ παραπετάσμασι
 ποικίλοις κατεσκευασμένην κελεῦσαι τοὺς τε ἄρτοκό-
 πους καὶ τοὺς ὀψοποιοὺς κατὰ ταῦτα κατὰ Μαρδονίῳ
 δειπνον παρασκευάζειν. ὥς δὲ κελευόμενοι οὗτοι ἐποίησαν
 ταῦτα, ἐνθαῦτα τὸν Πανσανίην ἰδόντα κλίνας τε χρυ-
 σείας καὶ ἀργυρεάς εὖ ἐστρωμένας καὶ τραπέζας τε χρυ-
 σείας καὶ ἀργυρεάς καὶ παρασκευὴν μεγαλοπρεπέα τοῦ
 δειπνου, ἐκπλαγέντα τὰ προκείμενα ἀγαθὰ κελεῦσαι ἐπὶ
 γέλῳτι τοὺς ἑωυτοῦ διηκόνους παρασκευάσαι Λακωνικὸν
 δειπνον. ὥς δὲ τῆς θοίνης ποιηθείσης ἦν πολλὸν τὸ μέ-
 σον, τὸν Πανσανίην γελάσαντα μεταπέμψασθαι τῶν Ἑλ-
 λήνων τοὺς στρατηγούς, συνελθόντων δὲ τούτων εἰπεῖν
 τὸν Πανσανίην, δεικνύντα ἐς ἑκατέρην τοῦ δειπνου τὴν
 παρασκευὴν. Ἄνδρες Ἕλληνες, τῶνδε εἵνεκεν ἐγὼ ὑμέας
 συνήγαγον, βουλόμενος ὑμῖν τοῦ Μήδου τὴν ἀφροσύνην
 δέξαι, ὅς τοιήνδε δίαιταν ἔχων ἦλθε ἐς ἡμέας οὕτω δόξυ-
 ρὴν ἔχοντας ἀπαιρησόμενος. Ταῦτα μὲν Πανσανίην λέ-
 γεται εἰπεῖν πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων, ὅστερ' 83

μέντοι χρόνῳ μετὰ ταῦτα καὶ τῶν Πλαταιέων εὖρον συ-
 χνοὶ θήκας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ τῶν ἄλλων χρημά-
 των. ἐφάνη δὲ καὶ τόδε ὕστερον ἐπὶ τούτων. τῶν νεκρῶν
 περιψιλωθέντων τὰς σάρκας· συνεφόρεον γὰρ τὰ ὀστέα
 οἱ Πλαταιέες ἐς ἓνα χώρον· εὐρέσθη κεφαλὴ οὐκ ἔχουσα
 ῥαφήν οὐδεμίαν, ἀλλὰ ἐξ ἐνὸς εἶναι ὀστέου· ἐφάνη δὲ
 καὶ γνάθος, καὶ τὸ ἄνω τῆς γνάθου, ἔχουσα ὀδόντας
 μουνοφυέας, ἐξ ἐνὸς ὀστέου πάντας, τοὺς τε ὀδόντας καὶ
 τοὺς γομφίους· καὶ πενταπλήχως ἀνδρὸς ὀστέα ἐφάνη.
 84 Ἐπεὶ τε δὲ Μαρδονίου δευτέρῃ ἡμέρῃ ὁ νεκρὸς ἠφάνιστο,
 ὑπ' ὅτεν μὲν ἀνθρώπων, τὸ ἀτρεκέες οὐκ ἔχω εἰπεῖν, πολ-
 λούς δὲ τινὰς ἤδη καὶ παντοδαπούς ἤκουσα θάψαι Μαρ-
 δόνιον, καὶ δῶρα μεγάλα οἶδα λαβόντας πολλοὺς παρα-
 ῥητόντες τοῦ Μαρδονίου παιδὸς διὰ τοῦτο τὸ ἔργον·
 ὅστις μέντοι ἦν αὐτῶν ὁ ὑπελόμενος τε καὶ θάψας τὸν
 νεκρὸν τὸν Μαρδονίου, οὐ δύναμαι ἀτρεκέως πυνθέσθαι.
 ἔχει δὲ τινα φάτιν καὶ Διουνοσφάνης ἀνὴρ Ἐφέσιος θά-
 85 ψαι Μαρδόνιον. Ἄλλ' ὁ μὲν τρόπῳ τοιούτῳ ἐτάφη, οἱ
 δὲ Ἕλληνες ὥς ἐν Πλαταιῇσι τὴν λήτην διείλοντο, ἔθα-
 πτον τοὺς ἑωυτῶν χωρὶς ἕκαστοι. Λακεδαιμόνιοι μὲν τρι-
 ξὰς ἐποίησαντο θήκας. ἐνθα μὲν τοὺς ἱρένας ἔθαψαν,
 τῶν καὶ Ποσειδώνιος καὶ Ἀμομφάρετος ἦσαν καὶ Φιλο-
 κύων τε καὶ Καλλικράτης. ἐν μὲν δὲ ἐνὶ τῶν τάφων ἦσαν
 οἱ ἀριστέες, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ οἱ ἄλλοι Σπαρτιῆται, ἐν δὲ τῷ
 τρίτῳ οἱ εἰλωτές. Οὗτοι μὲν οὕτω ἔθαπτον, Τεγεῆται δὲ
 χωρὶς πάντας ἁλέας, καὶ Ἀθηναῖοι τοὺς ἑωυτῶν ὁμοῦ,
 καὶ Μεγαρεῖς τε καὶ Φλιαῖοι τοὺς ὑπὸ τῆς ἵππου δια-
 φθαρέντας. Τούτων μὲν δὴ πάντων πλήρεις ἐγένοντο
 οἱ τάφοι, τῶν δὲ ἄλλων ὅσοι καὶ φαίνονται ἐν Πλαταιῇσι
 ἐόντες τάφοι, τούτους δὲ, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἐπαι-
 σχυνομένους τῇ ἀπεστολῇ τῆς μάχης ἑκάστους χώματα χῶ-
 σαι κεινὰ τῶν ἐπιγινομένων εἵνεκεν ἀνθρώπων, ἐπεὶ καὶ

Αἰγινητέων ἐστὶ αὐτόθι καλεόμενος τάφος, τὸν ἐγὼ ἀκούω καὶ δέκα ἔτεσι ὕστερον μετὰ ταῦτα δεηθέντων τῶν Αἰγινητέων χῶσαι Κλεάδην τὸν Ἀντοδίκου ἄνδρα Πλαταιέα, πρόξενον ἔοντα αὐτῶν.

Ὡς δ' ἄρα ἔθαψαν τοὺς νεκροὺς ἐν Πλαταιῇσι οἱ 86 Ἕλληνες, αὐτίκα βουλευομένοις σφι ἐδόκεε στρατεῦσθαι ἐπὶ τὰς Θήβας καὶ ἐξαιτέιν αὐτῶν τοὺς μηδίσαντας, ἐν πρώτοις δὲ αὐτῶν Τιμηγενίδην καὶ Ἀτταγῖνον, οὗ ἀρχηγέται ἀνὰ πρώτους ἦσαν, ἣν δὲ μὴ ἐλθιδιώσι, μὴ ἀπανίστασθαι ἀπὸ τῆς πόλιος πρότερον ἢ ἐξέλωσι. ὥς δὲ σφι ταῦτα ἔδοξε, οὕτω δὴ ἐνδεκάτῃ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς συμβολῆς ἀπικόμενοι ἐπολιόρκεον Θηβαίους, κελεύοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας· οὐ βουλομένων δὲ τῶν Θηβαίων ἐκδιδόναι τὴν τε γῆν αὐτῶν ἑταμονοῦ καὶ προσέβαλλον πρὸς τὸ τεῖχος. Καὶ οὐ γὰρ ἐπαιύοντο σινόμενοι, εἰκοστῇ 87 ἡμέρῃ ἔλεξε τοῖσι Θηβαίοις Τιμηγενίδης τάδε· Ἄνδρες Θηβαῖοι, ἐπειδὴ οὕτω δέδοκται τοῖσι Ἕλλησι, μὴ πρότερον ἀπαναστῆναι πολιορκέοντας ἢ ἐξέλωσι Θήβας ἢ ἡμέας αὐτοῖσι παραδῶτε, νῦν ὦν ἡμέων εἵνεκεν γῆ ἢ Βοιωτίῃ πλέω μὴ ἀναπλήσῃ, ἀλλ' εἰ μὲν χρημάτων χρηρίζοντες πρόσχημα ἡμέας ἐξαιτέονται, χρήματά σφι δῶμεν ἐκ τοῦ κοινοῦ· σὺν γὰρ τῷ κοινῷ καὶ ἐμηδίσαμεν, οὐδὲ μοῦνοι ἡμεῖς, εἰ δὲ ἡμέων ἀληθέως θεόμενοι πολιορκέουσι, ἡμεῖς ἡμέας αὐτοὺς ἐς ἀντιλογίην παρέξομεν. Κάστα τε ἔδοξε εὐ λέγειν καὶ ἐς καιρὸν, αὐτίκα τε ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς Πανσανίην οἱ Θηβαῖοι ἐθέλοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας. Ὡς δὲ ὡμολόγησαν ἐπὶ τούτοις, Ἀτταγῖνος μὲν 88 ἐκδιδρῆσκει ἐκ τοῦ ἄστεος, παῖδας δὲ αὐτοῦ ἀπαχθέντας Πανσανίης ἀπέλυσε τῆς αἰτίας, φῶς τοῦ μηδισμοῦ παῖδας οὐδὲν εἶναι μεταιτίους. τοὺς δὲ ἄλλους ἄνδρας τοὺς ἐξέδοσαν οἱ Θηβαῖοι, οἱ μὲν ἐδόκεον ἀντιλογίης τε κυρῆσειν καὶ δὴ χρήμασι ἐπεπόλθεσαν διωθέεσθαι· ὁ δὲ ὥς

παρέλαβε, αὐτὰ ταῦτα ὑπονοέων τὴν στρατιὴν τὴν συμμάχων ἅπασαν ἀπῆκε καὶ ἐκείνους ἀγαγὼν ἐς Κόρινθον διέφθειρε.

89 Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Πλαταιῇσι καὶ Θήβῃσι γενόμενα, Ἀρτάβαξος δὲ ὁ Φαρνάκεος φεύγων ἐκ Πλαταιέων καὶ δὴ πρόσω ἐγίνετο. ἀπικόμενον δέ μιν οἱ Θεσσαλοὶ παρὰ σφέας ἐπὶ τε ξείνια ἐκάλεον καὶ ἀνειρώτεον περὶ τῆς στρατιῆς τῆς ἄλλης, οὐδὲν ἐπιστάμενοι τῶν ἐν Πλαταιῇσι γενομένων. ὁ δὲ Ἀρτάβαξος γινούς, ὅτι εἰ ἐθέλει σφί πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀγώνων εἰπεῖν, αὐτός τε κινδυνεύσει ἀπολέσθαι καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ στρατός· ἐπιθήσεσθαι γάρ οἱ πάντα τινὰ οἴετο πυνθανόμενον τὰ γεγονότα, ταῦτα ἐκλογιζόμενος οὔτε πρὸς τοὺς Φωκέας ἐξηγόρευε οὐδὲν, πρὸς τε τοὺς Θεσσαλοὺς ἔλεγε τάδε· Ἐγὼ μὲν, ὧς ἄνδρες Θεσσαλοί, ὥς ὁρᾶτε, ἐπείγομαι τε κατὰ τὴν ταχίστην ἐλέων ἐς Θρηίκην καὶ σπουδὴν ἔχω, πεμφθεὶς κατὰ τι πρῆγμα ἐκ τοῦ στρατοπέδου μετὰ τῶνδε. αὐτὸς δὲ ὑμῖν Μαρδόνιος καὶ ὁ στρατός αὐτοῦ οὗτος κατὰ πόδας ἐμεῦ ἐλαύνων προσδόκιμός ἐστι. τοῦτον καὶ ξεινίζετε καὶ εὖ ποιεῦντες φαίνεσθε. οὐ γὰρ ὑμῖν ἐς χρόνον ταῦτα ποιεῦσι μεταμελήσει. Ταῦτα δὲ εἰπας ἀπῆλανε σπουδῇ τὴν στρατιὴν διὰ Θεσσαλίας τε καὶ Μακεδονίης ἰθὺς τῆς Θρηίκης, ὥς ἀληθέως ἐπείγόμενος καὶ τὴν μεσόγαιαν τάμνων τῆς ὁδοῦ. καὶ ἀπικνέεται ἐς Βυζάντιον καταλιπὼν τοῦ στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ συχνούς ὑπὸ Θρηίκων τε κατακοπέντας κατ' ὁδὸν καὶ λιμῷ συστάντας καὶ καμάτῳ· ἐκ Βυζαντίου δὲ διέβη πλοίοισι.

90 Οὗτος μὲν οὕτω ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἀσίην, τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρης τῆςπερ ἐν Πλαταιῇσι τὸ τρωμα ἐγένετο, συνεκύρησε γενέσθαι καὶ ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίης. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ Ἀήλῳ κατέατο οἱ Ἕλληνες οἱ ἐν τῇσι νηυσὶ ἅμα Λευτυγίδῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἦλθόν σφι

ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου Λάμπων τε Θρασυκλέος καὶ Ἀθηναγόρης Ἀρχεστρατίδew καὶ Ἡγησίστρατος Ἀρισταγόρεw, πεμφθέντες ὑπὸ Σαμίων λάθρῃ τῶν τε Περσέων καὶ τοῦ τυράννου Θεομήστορος τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέστησαν Σάμου τυράννον οἱ Πέρσαι. ἐπελθόντων δὲ σφεων ἐπὶ τοὺς στρατηγούς ἔλεγε Ἡγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοία, ὥς ἦν μῦνον ἰδωνται αὐτοὺς οἱ Ἴωνες, ἀποστήσονται ἀπὸ Περσέων, καὶ ὥς οἱ βάρβαροι οὐκ ὑπομενέουσι· ἦν δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνωσι, οὐκ ἐτέρην ἄγρην τοιαύτην εὔρεϊν ἂν αὐτούς. θεοὺς τε κοινούς ἀνακαλέων προέτραπε αὐτοὺς ῥύσασθαι ἄνδρας Ἑλλήνας ἐκ δουλοσύνης καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον. εὐπετές τε αὐτοῖσι ἔφη ταῦτα γίνεσθαι· τὰς τε γὰρ νέας αὐτῶν κακῶς πλῶειν καὶ οὐκ ἀξιωμαχοὺς ἐκείνοισι εἶναι. αὐτοὶ τε, εἰ τί ὑποπτεύουσι μὴ δόλῳ αὐτοὺς προάγοιεν, ἐτοῖμοι εἶναι ἐν τῇσι νηυσὶ τῇσι ἐκείνων ἀρόμενοι ὄμηροι εἶναι. Ὡς 91 δὲ πολλὸς ἦν λισσόμενος ὁ ξεῖνος ὁ Σάμιος, εἶρετο Λευτυχίδης, εἴτε κληδόνος εἵνεκεν ἐθέλων πυθέσθαι εἴτε καὶ κατὰ συντυχίην θεοῦ ποιεύντος· Ὡ ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ οὔνομα; ὁ δὲ εἶπε· Ἡγησίστρατος. ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, εἰ τινα ὥρμητο λέγειν ὁ Ἡγησίστρατος, εἶπε· Δέκομαι τὸν οἰωνὸν τὸν Ἡγησίστρατον, ὦ ξεῖνε Σάμιε. σὺ δὲ ἡμῖν ποίees ὅπως αὐτός τε δοὺς πίστιν ἀποπλώσεται καὶ οἱ σὺν σοὶ ἔοντες οἶδε, ἥ μὲν Σαμίους ἡμῖν προθύμους ἔσεσθαι συμμαχοὺς. Ταῦτά τε 92 ἅμα ἠγόρευε καὶ τὸ ἔργον προσῆγε. αὐτίκα γὰρ οἱ Σάμιοι πίστιν τε καὶ ὅρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης περὶ πρὸς τοὺς Ἑλλήνας.

Ταῦτα δὲ ποιήσαντες οἱ μὲν ἀπέπλων· μετὰ σφέων γὰρ ἐκέλευε πλῶειν τὸν Ἡγησίστρατον, οἰωνὸν τὸ οὔνομα ποιεύμενος· οἱ δὲ Ἑλλήνες ἐπισχόντες ταύτην τὴν ἡμέρην τῇ ὑστεραίῃ ἐκαλλιρέοντο, μαντευομένου σφι

Αἰγυφόνου τοῦ Εὐήνιου ἀνδρὸς Ἀπολλωνιήτεω, Ἀπολ-
 λωνίης δὲ τῆς ἐν Ἰονίᾳ κόλπῳ, τοῦ τὸν πατέρα κατέλαβε
 93 Εὐήνιον πρῆγμα τοιόνδε· Ἔστι ἐν τῇ Ἀπολλωνίᾳ ταύτῃ
 ἰρὰ ἡλίου πρόβατα, τὰ τὰς μὲν ἡμέρας βόσκειται παρὰ πο-
 ταμόν, ὃς ἐκ Λάκμωνος οὐρεος ῥέει διὰ τῆς Ἀπολλωνίης
 χώρης ἐς θάλασσαν παρ' Ὠρικὸν λιμένα, τὰς δὲ νύκτας
 ἀραιορημένοι ἄνδρες οἱ πλούτῳ τε καὶ γένει δοκιμώτατοι
 τῶν ἀστῶν, οὗτοι φυλάσσουσι ἐνιαυτὸν ἕκαστος· περὶ
 πολλοῦ γὰρ δὴ ποιεῦνται Ἀπολλωνιῆται τὰ πρόβατα
 ταῦτα ἐκ θεοπροπίου τινός. ἐν δὲ ἄνθρωποι ἀλλέζονται ἀπὸ
 τῆς πόλιος ἐκάς. ἐνθα δὴ τότε ὁ Εὐήνιος οὗτος ἀραιορη-
 μένος ἐφύλασσε. καὶ κοτε αὐτοῦ κατακοιμίσαντος τὴν
 φυλακὴν παρελθόντες λύκοι ἐς τὸ ἄντρον διέφθειραν
 τῶν προβάτων ὥς ἐξήκοντα. ὁ δὲ ὥς ἐπήλθε, εἶχε σιγῇ
 καὶ ἐφραζε οὐδενί, ἐν νόῳ ἔχων ἀντικαταστήσειν ἄλλα
 πριάμενος. καὶ οὐ γὰρ ἔλαθε τοὺς Ἀπολλωνιήτας ταῦτα
 γενόμενα, ἀλλ' ὥς ἐπύθοντο, ὑπαγαγόντες μιν ὑπὸ δι-
 καστήριον κατέκριναν, ὥς τὴν φυλακὴν κατακοιμίσαν-
 τα, τῆς ὄψιος στερηθῆναι. ἐπείτε δὲ τὸν Εὐήνιον ἐξε-
 τύφλωσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα οὔτε πρόβατά σφι ἔτικτε
 οὔτε γῇ ἔφερε ὁμοίως καρπόν. πρόφαντα δὲ σφι ἐν τε
 Δωδώνῃ καὶ ἐν Δελφοῖσι ἐρίνετο, ἐπείτε ἐπειρώτεον
 τοὺς προφῆτας τὸ αἴτιον τοῦ παρεόντος κακοῦ, οἱ δὲ αὐ-
 τοῖσι ἔφραζον, ὅτι ἀδίκως τὸν φύλακον τῶν ἰρῶν προ-
 βάτων Εὐήνιον τῆς ὄψιος ἐστέρησαν· αὐτοὶ γὰρ ἐπορ-
 μῆσαι τοὺς λύκους, οὐ πρότερόν τε παύσεσθαι τιμω-
 ρέοντες ἐκείνῳ πρὶν ἢ δίκας δῶσι τῶν ἐποίησαν ταύτας,
 τὰς ἂν αὐτὸς ἔληται καὶ δικαιοί· τούτων δὲ τελομένων
 αὐτοὶ δώσειν Εὐήνιῳ δόσιν τοιαύτην, τὴν πολλοὺς μιν
 94 μακαριεῖν ἀνθρώπων ἔχοντα. Τὰ μὲν χρηστήρια ταῦτά
 σφι ἐχρήσθη, οἱ δὲ Ἀπολλωνιῆται ἀπόρητα ποιησάμενοι
 προσέθεσαν τῶν ἀστῶν ἀνδράσι διαπραῆξαι. οἱ δὲ σφι διέ-

πρηξαν ὥδε· κατημένου Εὐηνίου ἐν θώκῳ ἐλθόντες οἱ παρίζοντο καὶ λόγους ἄλλους ἐποιεῦντο, ἐς ὃ κατέβαινον συλλυπεύμενοι τῷ πάθει. ταύτῃ δὲ ὑπάγοντες εἰρώτεον τίνα δίκην ἂν ἔλοιτο, εἰ ἐθέλοιεν Ἀπολλωνιῆται δίκας ὑποστῆναι δώσειν τῶν ἐποίησαν. ὁ δὲ οὐκ ἀκηκοὺς τὸ θεοπρόπιον εἶλετο εἶπας, εἰ τίς οἱ δοίῃ ἀγρούς, τῶν ἀστῶν οὐνομάσας τοῖσι ἡπίστατο εἶναι καλλίστους δύο κλήρους τῶν ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ, καὶ οἰκησιν πρὸς τοῦτοις τὴν ἥδε καλλίστην ἐοῦσαν τῶν ἐν τῇ πόλει. τούτων δὲ ἔφη ἐπήβολος γενόμενος τοῦ λοιποῦ ἀμήνιτος εἶναι, καὶ δίκην οἱ ταύτην ἀποχρᾶν γενομένην. καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε, οἱ δὲ πάρεδροι εἶπαν ὑπολαβόντες· Εὐήνιε, ταύτην δίκην Ἀπολλωνιῆται τῆς ἐκτυφλώσιος ἐκτίνουσί τοι κατὰ τὰ θεοπρόπια τὰ γενόμενα. Ὁ μὲν δὴ πρὸς ταῦτα δεινὰ ἐποιέετο, ἐνθεῦτεν πυθόμενος τὸν πάντα λόγον, ὥς ἑξαπατηθεὶς, οἱ δὲ πριάμενοι παρὰ τῶν κεκτημένων διδοῦσί οἱ τὰ εἶλετο. καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα ἔμφυτον μαντικὴν εἶχε ὥστε καὶ οὐνομαστὸς γενέσθαι. Τούτου δὴ ὁ Αἰήφορος ἐὼν παῖς τοῦ Εὐηνίου ἀγόντων 95 τῶν Κορινθίων ἐμαντεύετο τῇ στρατιῇ. ἥδη δὲ καὶ τότε ἤκουσα, ὥς ὁ Αἰήφορος ἐπιβατεύων τοῦ Εὐηνίου οὐνόματος ἐξελάμβανε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἔργα, οὐκ ἐὼν Εὐηνίου παῖς.

Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὥς ἐκαλλίρησε, ἀνῆγον τὰς νέας 96 ἐκ τῆς Αἴγλου πρὸς τὴν Σάμον. ἐπεὶ δὲ ἐρέοντο τῆς Σαμῆς πρὸς Καλάμοισι, οἱ μὲν αὐτοῦ ὁρμισάμενοι κατὰ τὸ Ἡραῖον τὸ ταύτῃ παρσκευάζοντο ἐς ναυμαχίην, οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι σφρας προσπλώειν ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἡπειρον τὰς νέας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοινίκων ἀπῆκαν ἀποπλώειν βουλευμένοι οἱ γάρ σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιεέσθαι· οὐ γὰρ ὧν ἐδόκεον ὁμοιοί εἶναι· ἐς δὲ τὴν ἡπειρον ἀπέπλων, ὅκως ἔωσι ὑπὸ τὸν

πεζὸν στρατὸν τὸν σφέτερον ἔοντα ἐν τῇ Μυκάλῃ, ὃς
 κελεύσαντος Ξέρξεω καταλελειμμένος τοῦ ἄλλου στρατοῦ
 Ἰωνίην ἐφύλασσε. τοῦ πληθὸς μὲν ἦν ἑξ μυριάδες, ἑστρα-
 τήγεε δὲ αὐτοῦ Τιγράνης κάλλει τε καὶ μεγάλῃ ὑπερ-
 φέρων Περσέων. ὑπὸ τοῦτον μὲν δὴ τὸν στρατὸν ἐβου-
 λεύσαντο καταφυγόντες οἱ τοῦ ναυτικοῦ στρατηγοὶ ἀνεί-
 ρῃσαι τὰς νέας καὶ περιβαλέσθαι ἔρκος, ἔρουμα τῶν νεῶν
 97 καὶ σφέων αὐτῶν κρησφύγετον. Ταῦτα βουλευσάμενοι
 ἀνήγοντο. ἀπικόμενοι δὲ παρὰ τὸ τῶν Ποτνιέων ἱερὸν τῆς
 Μυκάλης ἐς Γαίσωνά τε καὶ Σκολοπόεντα, τῇ Ἀήμητρος
 Ἐλευσινίης ἐστὶ ἱερὸν, τὸ Φίλιστος ὁ Πασικλέος ἰδρύσατο
 Νεῖλεφ τῷ Κόδρου ἐπισπόμενος ἐπὶ Μιλήτου κλισίῃν,
 ἐνθαῦτα τὰς τε νέας ἀνείρυσαν καὶ περιεβάλοντο ἔρκος
 καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκόψαντες ἡμέρα, καὶ
 σκόλοπας περὶ τὸ ἔρκος κατέπηξαν. καὶ παρεσκευάδατο
 ὥς πολιορκησόμενοι καὶ ὥς νικήσουτες. ἐπ' ἀμφοτέρα
 γὰρ ἐπιλεγόμενοι παρεσκευάζετο.

98 Οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς ἐπύθοντο οἰκωκίας τοὺς βαρβά-
 ρους ἐς τὴν ἡπειρον, ἡχθοντο ὥς ἐκπεφυγόντων, ἐν ἀπο-
 ρίῃ τε εἶχοντο ὅ τι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσονται ὀπίσω
 εἴτε καταπλώωσι ἐπ' Ἑλλησπόντου. τέλος δ' ἔδοξε τού-
 των μὲν μηδέτερά ποιεῖν, ἐπιπλώειν δὲ ἐπὶ τὴν ἡπει-
 ρον. παρασκευασάμενοι ὧν ἐς ναυμαχίην καὶ ἀποβάθρας
 καὶ τὰ ἄλλα ὅσων ἔδεε ἐπλῶον ἐπὶ τῆς Μυκάλης. ἐπεὶ δὲ
 ἀγχοῦ τε ἐγίνοντο τοῦ στρατοπέδου καὶ οὐδεὶς ἐφαίνετό
 σφι ἐπαναγόμενος, ἀλλὰ ὥρεον νέας ἀνείκνυσμένας ἔσσι
 τοῦ τείχεος, πολλὸν δὲ πεζὸν παρακεκριμένον παρὰ τὸν
 αἰγιαλόν, ἐνθαῦτα πρῶτον μὲν ἐν τῇ νηϊ παραπλώων,
 ἐγγερίμψας τῷ αἰγιαλῷ τὰ μάλιστα, Λευτυχίδης ὑπὸ κή-
 ρυκος προηγόρευε τοῖσι Ἰωσι λέγων· "Ἄνδρες Ἴωνες, ὅσοι
 ὑμῶν τιγγάνουσι ἐπακούοντες, μάθετε τὰ λέγω· πάν-
 τως γὰρ οὐδὲν συνήσουσι Πέρσαι τῶν ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλο-

μαι. ἐπεὶ ἂν συμμίσγωμεν, μεμνησθαι τινα χρὴ ἐλευθε-
 ρίης μὲν πάντων πρῶτον, μετὰ δὲ τοῦ συνθήματος
 Ἑβης. καὶ τάδε ἴστω καὶ ὁ μὴ ἐπακούσας ὑμέων προς
 τοῦ ἐπακούσαντος. αὐτὸς δὲ οὗτος ἐὼν τυγχάνει νόος
 τοῦ πρήγματος καὶ ὁ Θεμιστοκλέος ὁ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ.
 ἢ γὰρ δὴ λαθόντα τὰ ῥήματα τοὺς βαρβάρους ἐμελλε
 τοὺς Ἴωνας πείσειν, ἢ ἔπειτεν ἀνευειχθέντα ἐς τοὺς βαρ-
 βάρους ποιήσειν ἀπίστους. Δευτυχίδεω δὲ ταῦτα ὑπο- 99
 θεμένου δευτέρα δὴ τάδε ἐποίησαν οἱ Ἕλληνες· προσ-
 σχόντες τὰς νέας ἀπέβησαν ἐς τὸν αἰγιαλόν. Καὶ οὗτοι
 μὲν ἐτάσσοντο, οἱ δὲ Πέρσαι ὥς εἶδον τοὺς Ἕλληνας πα-
 ρασκευαζομένους ἐς μάχην καὶ τοῖσι Ἴωσι παραινέσαν-
 τας, τοῦτο μὲν ὑπονοήσαντες τοὺς Σαμίους τὰ Ἑλλή-
 νων φρονέειν ἀπαιρέονται τὰ ὄπλα. οἱ γὰρ ὧν Σάμιοι
 ἀπικομένων Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν
 βαρβάρων, τοὺς ἔλαβον ἀνὰ τὴν Ἀττικὴν λελειμμένους
 οἱ Ξέρξης, τούτους λυσάμενοι πάντας ἀποπέμπουσι ἐπ-
 οδιάσαντες ἐς τὰς Ἀθήνας· τῶν εἵνεκεν οὐκ ἦκιστα ὑπο-
 ψίην εἶχον, πεντακοσίας κεφαλὰς τῶν Ξέρξης πολεμίων
 λυσάμενοι. τοῦτο δὲ τὰς διόδους τὰς ἐς τὰς κορυφὰς τῆς
 Μυκᾶλης φερούσας προστάσσουσι τοῖσι Μιλησίοισι φυ-
 λάσσειν ὥς ἐπισταμένοισι δῆθεν μάλιστα τὴν χώραν.
 ἐποίησαν δὲ τούτου εἵνεκεν, ἵνα ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου
 ἔωσι. τούτους μὲν Ἰώνων, τοῖσι καὶ κατεδόκεον νεοχμὸν
 ἂν τι ποιέειν δυνάμιος ἐπιλαβομένοισι, τρόποισι τοιού-
 τοις προεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι, αὐτοὶ δὲ συνεφόρησαν
 τὰ γέρεα ἕρκος εἶναι σφι. Ὡς δὲ ἄρα παρεσκεύαστο τοῖσι 100
 Ἕλλησι, προσήλσαν πρὸς τοὺς βαρβάρους. ἰούσι δέ σφι
 φήμη τε ἐσέπειτο ἐς τὸ στρατόπεδον πᾶν καὶ κηρυκῆτον
 ἐφάνη ἐπὶ τῆς κυματωγῆς κείμενον. ἢ δὲ φήμη διῆλθέ
 σφι ὥδε, ὥς οἱ Ἕλληνες τὴν Μαρδονίου στρατιὴν νι-
 κῶεν ἐν Βοιωτοῖσι μαχόμενοι. δῆλα δὴ πολλοῖσι τεκμη-

ρίοισι ἐστὶ τὰ θεῖα τῶν πρηγμάτων, εἰ καὶ τότε τῆς αὐ-
 τῆς ἡμέρης συμπύπτοντος. τοῦ τε ἐν Πλαταιῇσι καὶ τοῦ
 ἐν Μυκάλῃ μέλλοντος ἔσεσθαι τρώματος φήμη τοῖσι Ἑλ-
 λησι τοῖσι ταύτῃ ἐσαπικέτο, ὥστε θαρσῆσαι τε τὴν στρα-
 τιὴν πολλῶ μᾶλλον καὶ ἐθέλειν προδυνμότερον κινδυν-
 101 νεύειν. Καὶ τότε ἕτερον συνέπεσε γενόμενον, Διμήτρος
 τεμένεα Ἐλευσινίης παρ' ἀμφοτέρως τὰς συμβολὰς εἶναι.
 καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλαταιίδι παρ' αὐτὸ τὸ Διμήτριον ἐγί-
 νετο, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἡ μάχη, καὶ ἐν Μυ-
 κάλῃ ἔμελλε ὡσαύτως ἔσεσθαι. γεγονέναι δὲ νίκην τῶν
 μετὰ Πανσανίεω Ἑλλήνων ὀρθῶς σφι ἡ φήμη συνέβαινε
 ἐλθοῦσα. τὸ μὲν γὰρ ἐν Πλαταιῇσι πρῶτ' ἐτι τῆς ἡμέρης
 ἐγίνετο, τὸ δὲ ἐν Μυκάλῃ περὶ δείλῃν. ὅτι δὲ τῆς αὐτῆς
 ἡμέρης συνέβαινε γίνεσθαι μηνός τε τοῦ αὐτοῦ, χρόνον
 οὐ πολλῶ σφι ὕστερον δῆλα ἀναμανθάνουσι ἐγένετο. ἦν
 δὲ ἀρρωδίη σφι πρὶν τὴν φήμην ἐσαπικέσθαι, οὔτι περὶ
 σφέων αὐτῶν οὔτω, ὥς τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδο-
 νίῳ πταίσῃ ἡ Ἑλλάς. ὥς μέντοι ἡ κληδὼν αὕτη σφι ἐσέ-
 πτατο, μᾶλλον τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόσδοδον ἐποιεῦν-
 το. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι ἐσπευδον ἐς τὴν
 μάχην, ὥς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἄεθλα
 προεκέετο.

102 Τοῖσι μὲν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεχέσι τού-
 τοις τεταγμένοις μέχρι κού τῶν ἡμισέων, ἡ ὁδὸς ἐγί-
 νετο κατ' αἰγιαλὸν τε καὶ ἄπεδον χώρον, τοῖσι δὲ Λακε-
 δαιμονίοισι καὶ τοῖσι ἐπεξῆς τούτοις τεταγμένοις κατὰ
 τε χαράδρην καὶ οὐρεα. ἐν ᾧ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι περι-
 ῆσαν, οὗτοι οἱ ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ κέρει καὶ δὴ ἐμάχοντο.
 ἕως μὲν νυν τοῖσι Πέρσησι ὀρθία ἦν τὰ γέρεα, ἡμύνον-
 τό τε καὶ οὐδὲν ἔλασσαν εἶχον τῇ μάχῃ, ἐπεῖτε δὲ τῶν
 Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ στρατός, ὅπως ἐωυτῶν
 γένηται τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, παρακελευσά-

μεινοι ἔργου εἶχοντο προθυμότερον, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ πρῆγμα. διωσάμενοι γὰρ τὰ γέρεα οὗτοι φερόμενοι ἐσέπεσον ἁλῆες ἐς τοὺς Πέρσας, οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ χρόνον συχνὸν ἀμυνόμενοι τέλος ἔφευγον ἐς τὸ τεῖχος. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυνῶνιοι καὶ Τροϊζήνιοι οὗτοι γὰρ ἦσαν ἐπεξῆς τεταγμένοι συνεπισπόμενοι συνεσέπιπτον ἐς τὸ τεῖχος. ὥς δὲ καὶ τὸ τεῖχος ἀραι-
ρητο, οὗτ' ἔτι πρὸς ἀλλήν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι, πρὸς φυγὴν τε ὠρμίετο οἱ ἄλλοι πλὴν Περσέων. οὗτοι δὲ κατ' ὀλίγους γινόμενοι ἐμάχοντο τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπίπτουσι Ἑλλήνων. καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Περσικῶν δύο μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τελευτεύουσι. Ἀρταῦντης μὲν καὶ Ἰθαμίτης τοῦ ναυτικοῦ στρατηγέοντες ἀποφεύγουσι, Μαροδόντης δὲ καὶ ὁ τοῦ πεζοῦ στρατηγὸς Τιγράνης μαχο-
μενοι τελευτεύουσι. Ἐτι δὲ μαχομένων τῶν Περσέων ἀπὶ 103
κοντο Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ συν-
διεχείριζον. ἔπεσον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων πολλοὶ ἐνθαῦτα, ἄλλοι τε καὶ Σικυνῶνιοι καὶ στρατηγὸς Περί-
λεως. τῶν δὲ Σαμίων οἱ στρατευόμενοι εὐόντες τε ἐν τῷ
στρατοπέδῳ τῷ Μηδικῷ καὶ ἀπαραιρημένοι τὰ ὅπλα ὥς
εἶδον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς γινομένην ἑτεραλκεία τὴν μάχην,
ἔρδον ὅσον ἐδυνάετο, προσωφελέειν ἐθέλοντες τοῖσι Ἑλ-
λησι. Σαμίους δὲ ἰδόντες οἱ ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, οὕτω
δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποστάντες ἀπὸ Περσέων ἐπέθεντο τοῖσι
βαρβάροισι. Μιλησίοισι δὲ προστετέτακτο μὲν τῶν Περ- 104
σέων τὰς διόδους τηρεῖν, σωτηρίας εἵνεκέν σφι, ὥς ἦν
ἄρα σφέας καταλαμβάνη οἷάπερ κατέλαβε, ἔχοντες ἡγε-
μόνας σωζονται ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης· ἐτάχθη-
σαν μὲν νυν ἐπὶ τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ Μιλήσιοι τούτου τε
εἵνεκεν καὶ ἵνα μὴ παρεόντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τι νιο-
χμὸν ποίοιεν, οἱ δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον τοῦ προστεταγμέ-
νου ἐποίουν, ἄλλας τε κατηγεόμενοι σφι ὁδοὺς φεύγουσι,

αἱ δὴ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους, καὶ τέλος αὐτοὶ σφι ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι. οὕτω δὴ τὸ δευτερον
 105 Ἰωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέστη. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἑλλήνων ἠρίστευσαν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Ἐρμόλυκος ὁ Εὐθύνου, ἀνὴρ παγκράτιον ἐπασκίσας. τοῦτον δὲ τὸν Ἐρμόλυκον κατέλαβε ὕστερον τούτων, πολέμου ἔοντος Ἀθηναίοισι τε καὶ Καρυστίοισι, ἐν Κύρῳ τῆς Καρυστίης χώρας ἀποθανόντα ἐν μάχῃ κέεσθαι ἐπὶ Γεραιστῶ. μετὰ δὲ Ἀθηναίους Κορίνθιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Σικυνῶνιοι ἠρίστευσαν.

106 Ἐπειτε δὲ κατεργάσαντο οἱ Ἕλληνες τοὺς πολλοὺς, τοὺς μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας τῶν βαρβάρων, τὰς νέας ἐνέπρησαν καὶ τὸ τεῖχος ἔπαν, τὴν λητὴν προεξαγαγόντες ἐς τὸν αἰγιαλόν, καὶ θησαυροὺς τινὰς χρημάτων εὗρον. ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ τὰς νέας ἀπέπλωον. ἀπικόμενοι δὲ ἐς Σάμον οἱ Ἕλληνες ἐβουλεύοντο περὶ ἀναστάσιος τῆς Ἰωνίης, καὶ ὅκῃ χρεῶν εἴη τῆς Ἑλλάδος κατοικίσει τῆς αὐτοὶ ἐγκρατέες ἦσαν, τὴν δὲ Ἰωνίην ἀπεῖναι τοῖσι βαρβάροισι. ἀδύνατον γὰρ ἐφαίνετό σφι εἶναι ἑωυτούς τε Ἰώνων προκατῆσθαι φρουρέοντας τὸν πάντα χρόνον, καὶ ἑωυτῶν μὴ προκατημένων Ἰωνας οὐδεμίαν ἐλπίδα εἶχον χαίροντας πρὸς τῶν Περσέων ἀπαλλάξειν. πρὸς ταῦτα Πελοποννησίων μὲν τοῖσι ἐν τέλει εὐοῦσι ἐδόκεε τῶν μηδισάντων ἐθνέων τῶν Ἑλληνικῶν τὰ ἐμπόρια ἐξαναστῆσαντας δοῦναι τὴν χώραν Ἰωσὶ ἐνοικῆσαι, Ἀθηναίοισι δὲ οὐκ ἐδόκεε ἀρχὴν Ἰωνίην γενέσθαι ἀνάστατον, οὐδὲ Πελοποννησίοισι περὶ τῶν σφετέρων ἀποικιῶν βουλεύειν. ἀντιτεινόντων δὲ τούτων προθύμως εἶξαν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ οὕτω δὴ Σαμίους τε καὶ Χίους καὶ Λεσβίους καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας, οἳ ἔτυχον συστρατευόμενοι τοῖσι Ἑλλήσι, ἐς τὸ συμμαχικὸν ἐποιήσαντο, πίστι τε καταλαβόντες καὶ ὄφ-

αἰοῖσι ἐμμενέειν τε καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι. τούτους δὲ κα-
 αλαβόντες ὀρκίοισι ἐπλῶον τὰς γεφύρας λύσοντες· ἔτι
 ἂρ ἐδόκειον ἐντεταμένους εὐρήσειν. Οὗτοι μὲν δὴ ἐπ' 107
 Ἑλλησπόντου ἐπλῶον, τῶν δὲ ἀποφυγόντων βαρβάρων
 τὰ ἄκρα τε τῆς Μυκάλης κατειληθέντων, ἐόντων οὐ
 πολλῶν, ἐγένετο κομιδὴ ἐς Σάρδις. πορευομένων δὲ κατ'
 ὁδὸν Μασίστης ὁ Δαρείου παρατυχὼν τῷ πάθει τῷ γε-
 ρονότι τὸν στρατηγὸν Ἀρταῦντην ἔλεγε πολλά τε καὶ
 κακά, ἄλλα τε καὶ γυναικὸς κακίᾳ φᾶς αὐτὸν εἶναι τοι-
 οῦτα στρατηγήσαντα, καὶ ἄξιον εἶναι παντὸς κακοῦ τὸν
 βασιλέος οἶκον κακώσαντα. παρὰ δὲ τοῖσι Πέρσῃσι γυ-
 ναικὸς κακίᾳ ἀκούσαι δέννος μέγιστός ἐστι. ὁ δὲ ἐπεὶ
 πολλὰ ἤκουσε, θεινὰ ποιεύμενος σπᾶται ἐπὶ τὸν Μασί-
 στην τὸν ἀκινάκην ἀποκτεῖναι ἐθέλων. καὶ μιν ἐπιθέου-
 α φρασθεὶς Ξειναγόρης ὁ Πρηξίλειῳ ἀνὴρ Ἀλικαρνησ-
 εὺς, ὅπισθε ἐστεῶς αὐτοῦ Ἀρταῦντεω, ἀρπάζει μέσον
 καὶ ἐξαιέρας παῖει ἐς τὴν γῆν· καὶ ἐν τούτῳ οἱ δορυφόροι
 ἢ Μασίστεω προέστησαν. ὁ δὲ Ξειναγόρης ταῦτα ἐργά-
 ατο χάριτα αὐτῷ τε Μασίστῃ τιθέμενος καὶ Ξέρξῃ, ἐκ-
 σῶζων τὸν ἀδελφεὸν τὸν ἐκείνου· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐρ-
 ρον Ξειναγόρης Κιλικίης πάσης ἤρξε δόντος βασιλέος.
 τῶν δὲ κατ' ὁδὸν πορευομένων οὐδὲν ἔτι πλέον ἐγένετο
 τούτων, ἀλλ' ἀπικνέονται ἐς Σάρδις. ἐν δὲ τῇσι Σάρ-
 δισι ἐτύγχανε ἐὼν βασιλεὺς ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ἐπεὶ
 ἐξ Ἀθηνέων προσπταίσας τῇ ναυμαχίῃ φυγῶν ἀπίκετο.

TOTE δὴ ἐν τῇσι Σάρδισι ἐὼν ἄρα ἦρα τῆς Μασί- 108
 στεω γυναικὸς, ἐούσης καὶ ταύτης ἐνθαῦτα. ὥς δὲ οἱ
 προσπέμποντι οὐκ ἐδύνατο κατεργασθῆναι, οὐδὲ βίην
 προσέφερε προμηθεόμενος τὸν ἀδελφεον Μασίστην· τῶν-
 τὸ δὲ τοῦτο εἶχε καὶ τὴν γυναῖκα· εὖ γὰρ ἠπίστατο βίης
 οὐ τευξομένη· ἐνθαῦτα δὴ Ξέρξης ἐργόμενος τῶν ἄλ-
 λων πρήσσει τὸν γάμον τοῦτον τῷ παιδί τῷ ἑωυτοῦ Δα-

- ρεῖω, θυγατέρα τῆς γυναικὸς ταύτης καὶ Μασίστειω, δο-
 κέων αὐτὴν μᾶλλον λάμψεσθαι ἢν ταῦτα ποιήσῃ. ἁρμό-
 σας δὲ καὶ τὰ νομιζόμενα ποιήσας ἀπήλαυνε ἐς Σοῦσα.
 ἐπεὶ δὲ ἐκεῖ τε ἀπίκετο καὶ ἡγάγετο ἐς ἑωυτοῦ Δαρείω
 τὴν γυναῖκα, οὕτω δὴ τῆς Μασίστειω μὲν γυναικὸς ἐπέ-
 παντο, ὃ δὲ διαμειψάμενος ἦρα τε καὶ ἐτύγγανε τῆς Δα-
 ρείου μὲν γυναικὸς, Μασίστειω δὲ θυγατρὸς· οὖνομα δὲ
 09 τῇ γυναικὶ ταύτῃ ἦν Ἀρταῦντη. Χρόνου δὲ προϊόντος
 ἀνάπυστα γίνεται τρόπῳ τοιῷδε· ἔξυφήνασα Ἀμυστρὶς
 ἡ Ξέρξειω γυνὴ φᾶρος μέγα τε καὶ ποικίλον καὶ θιῆς ἄξιον
 διδοῖ Ξέρξῃ. ὃ δὲ ἥσθεις περιβάλλεται τε καὶ ἐρχεται
 παρὰ τὴν Ἀρταῦντην. ἥσθεις δὲ καὶ ταύτῃ, ἐκέλευσε αὐ-
 τὴν αἰτῆσαι ὅ τι βούλεται οἱ γενέσθαι ἀντὶ τῶν αὐτῷ
 ὑπορρηγμένων· πάντα γὰρ τεύξεσθαι αἰτήσασαν. τῇ δὲ
 κακῶς γὰρ ἔδεε πανοικίῃ γενέσθαι, πρὸς ταῦτα εἶπε
 Ξέρξῃ· Δώσεις μοι τὸ ἄν σε αἰτήσω; ὃ δὲ, πᾶν μᾶλλον
 δοκέων ἐκείνην αἰτῆσαι ὑπισχνέετο καὶ ὤμοσε. ἡ δὲ, ὡς
 ὤμοσε, ἄδεῶς αἰτέει τὸ φᾶρος. Ξέρξης δὲ παντοῖος ἐγί-
 νετο οὐ βουλόμενος δοῦναι, κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν, φοβεό-
 μενος δὲ Ἀμυστριν, μὴ καὶ πρὶν κατεικαζούσῃ τὰ γινώ-
 μενα οὕτω ἐπευρεθῇ πρήσσω· ἀλλὰ πόλις τε ἐδίδου καὶ
 χρυσὸν ἄπλετον καὶ στρατόν, τοῦ ἐμελλε οὐδεὶς ἄρξειν
 ἀλλ' ἢ ἐκείνη· Περσικὸν δὲ κάρτα ὁ στρατὸς δῶρον. ἀλλ'
 οὐ γὰρ ἐπειθε, διδοῖ τὸ φᾶρος. ἡ δὲ περιχαρὴς ἐοῦσα τῷ
 110 δώρῳ ἐφόρεέ τε καὶ ἡγάλλετο. Καὶ ἡ Ἀμυστρὶς πυνθά-
 νεται μιν ἔχουσαν, μαθοῦσα δὲ τὸ ποιούμενον τῇ μὲν
 γυναικὶ ταύτῃ οὐκ εἶχε ἔγκοτον, ἡ δὲ ἐλπίζουσα τὴν μη-
 τέρα αὐτῆς εἶναι αἰτὴν καὶ ταῦτα ἐκείνην πρήσσειν, τῇ
 Μασίστειω γυναικὶ ἐβούλενε ὀλεθρον. φυλάξασα δὲ τὸν
 ἄνδρα τὸν ἑωυτῆς Ξέρξῃ βασιλῆον δαίπνον προτιθέ-
 μενον· τοῦτο δὲ τὸ δαίπνον παρασκευάζεται ἅπαξ τοῦ
 ἐνιαυτοῦ, ἐν ἡμέρῃ τῇ ἐγένετο βασιλεύς· οὖνομα δὲ τῷ

δειπνω τουτω Περσιστὶ μὲν τυκτά, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλή-
 νων γλῶσσαν τέλειον· τότε καὶ τὴν κεφαλὴν σμᾶται μού-
 νον βασιλεὺς καὶ Πέρσας δωρέεται· ταύτην δὲ τὴν ἡμέ-
 ρην φυλάξασα ἡ Ἀμυστρὶς χορῆζει τοῦ Ξέρξεω δοθῆναι
 αἱ τὴν Μασίστειω γυναῖκα. ὁ δὲ δεινὸν τε καὶ ἀνάρσιον
 ἐποιέετο τοῦτο μὲν ἀδελφεοῦ γυναῖκα παραδοῦναι, τοῦτο
 δὲ ἀναιτίην ἐοῦσαν τοῦ προήγματος τούτου· συνῆκε γὰρ
 τοῦ εἵνεκεν ἐδέετο. Τέλος μέντοι ἐκείνης τε λιπαρεοσύνης 111
 καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐξεργόμενος, ὅτι ἀνυχῆσαι τὸν χορῆ-
 ζοντα οὗ σφι δυνατόν ἐστι βασιλεῖος δειπνου προκειμέ-
 νου, κάρτα δὴ ἀέκων κατανεύει, καὶ παραδοὺς ποιεῖ
 ὧδε· τὴν μὲν κελεύει ποιεῖν τὰ βούλεται, ὁ δὲ μετα-
 πεμφάμενος τὸν ἀδελφεὸν λέγει τάδε· Μασίστα, σὺ εἰς
 Δαρείου τε παῖς καὶ ἐμὸς ἀδελφεὸς, πρὸς δ' ἐτι τούτοισι
 καὶ εἰς ἀνὴρ ἀγαθός. γυναικὶ δὲ ταύτῃ τῇ νῦν συνοικέεις
 μὴ συνοίκες, ἀλλὰ τοι ἀντ' αὐτῆς ἐγὼ δίδωμι θυγατέρα
 τὴν ἐμήν. ταύτῃ συνοίκες· τὴν δὲ νῦν ἔχεις, οὐ γὰρ δο-
 κέει ἐμοί, μὴ ἔχει γυναῖκα. ὁ δὲ Μασίστης ἀποθωμάσας
 τὰ λεγόμενα λέγει τάδε· Ὡς δέσποτα, τίνα μοι λόγον λέ-
 γεις ἄχρηστον, κελεύων με γυναῖκα, ἐκ τῆς μοι παῖδες
 νεηνῖαι τέ εἰσι τρεῖς καὶ θυγατέρες, τῶν καὶ σὺ μίαν τῷ
 παιδί τῷ σεωυτοῦ ἡγάγεο γυναῖκα, αὐτὴ τέ μοι κατὰ νόον
 τυγχάνει κάρτα ἐοῦσα, ταύτην με κελεύεις μετέντα θυ-
 γατέρα τὴν σεωυτοῦ γῆμαι; ἐγὼ δὲ, βασιλεῦ, μέγα μὲν
 ποιεῦμαι ἀξιεύμενος θυγατρὸς τῆς σῆς, ποιήσω μέντοι
 τούτων οὐδέτερά. σὺ δὲ μηδαμῶς βιωῖς προήγματος τοι-
 οῦδε θεόμενος· ἀλλὰ τῇ τε σῇ θυγατρὶ ἀνὴρ ἄλλος φα-
 νήσεται ἐμεῦ οὐδὲν ἔσσαν, ἐμὲ τε ἔα γυναικὶ τῇ ἐμῇ
 συνοικέειν. Ὁ μὲν δὲ τοιούτοις ἀμείβεται, Ξέρξης δὲ
 θυμωθεὶς λέγει τάδε· Οὕτω τοι, Μασίστα, πέποιηται.
 οὔτε γὰρ ἄν τοι δοίην θυγατέρα τὴν ἐμήν γῆμαι, οὔτε
 ἐκείνη πλέονά χρόνον συνοικήσεις, ὥς μάθης τὰ διδό-

- μενα δέκεσθαι. Ὁ δὲ ὥς ταῦτα ἤκουσε, εἶπας τοσόνδε
 112 ἐχώρει ἔξω· Δέσποτα, οὐδὲ γὰρ με ἀπώλεσας. Ἐν δὲ
 τούτῳ τῷ διὰ μέσου χρόνῳ, ἐν τῷ Ξέρξης τῷ ἀδελφεῷ
 διελέγετο, ἡ Ἀμηστρις μεταπεμψαμένη τοὺς δορυφόρους
 τοῦ Ξέρξεω διαλυμαίνεται τὴν γυναικα τὴν Μασίστew·
 τοὺς τε μαζοὺς ἀποταμοῦσα κυσὶ προέβαλε, καὶ εἶνα
 καὶ ὦτα καὶ χεῖλεα καὶ γλῶσσαν ἐκταμοῦσα ἐς οἶκόν μιν
 113 ἀποπέμπει διαλελυμασμένην. Ὁ δὲ Μασίστης οὐδὲν κα-
 ἀκηκοὺς τούτων, ἐλπόμενος δὲ τί οἱ κακὸν εἶναι, ἐσπί-
 πτει δρόμῳ ἐς τὰ οἰκία. ἰδὼν δὲ διεφθαρμένην τὴν γυ-
 ναῖκα, αὐτίκα μετὰ ταῦτα συμβουλευσάμενος τοῖσι παισὶ
 ἐπορεύετο ἐς Βάκτρα σὺν τε τοῖσι ἐωυτοῦ υἱοῖσι καὶ δὴ
 καὶ τοῖσι καὶ ἄλλοις ὥς ἀποστήσων νομὸν τὸν Βάκτριον
 καὶ ποιήσων τὰ μέγιστα κακῶν βασιλέα. τάπερ αὖ καὶ
 ἐγένετο, ὥς ἐμοὶ δοκεῖν, εἶπερ ἔφθη ἀναβὰς ἐς τοὺς
 Βακτρίους καὶ τοὺς Σάκας· καὶ γὰρ ἔστεργόν τε μιν καὶ
 ἦν ὕπαρχος τῶν Βακτρίων. ἀλλὰ γὰρ Ξέρξης πυθόμε-
 νος ταῦτα ἐκείνον προήσσοντα πέμψας ἐπ' αὐτὸν στρα-
 τιὴν ἐν τῇ ὁδῷ κατέκτεινε αὐτόν τε ἐκείνον καὶ τοὺς
 παῖδας αὐτοῦ καὶ τὴν στρατιὴν τὴν ἐκείνου.

- Κατὰ μὲν τὸν ἔρωτα τὸν Ξέρξεω καὶ τὸν Μασίστew
 114 θάνατον τοσαῦτα ἐγένετο, οἱ δὲ ἐκ Μυκάλης ὁρμηθέν-
 τες Ἕλληνες ἐπ' Ἑλλησπόντου πρῶτον μὲν περὶ Λεκτὸν
 ὄρμεον, ὑπὸ ἀνέμων ἀπολαμφθέντες, ἐνθεῦτεν δὲ ἀπί-
 κοντο ἐς Ἀβυδον, καὶ τὰς γεφύρας εὖρον διαλελυμένας,
 τὰς ἐδόκεον εὐρήσειν ἔτι ἐντεταμένας, καὶ τούτων οὐκ
 ἤμιστα εἵνεκεν ἐς τὸν Ἑλλησπόντον ἀπίκοντο. τοῖσι μὲν
 νυν ἀμφὶ Λευτυχίδην Πελοποννησίοις ἔδοξε ἀποπλῶειν
 ἐς τὴν Ἑλλάδα, Ἀθηναίοις δὲ καὶ Ξανθίππῳ τῷ στρα-
 τηγῷ αὐτοῦ ὑπομείναντας πειρᾶσθαι τῆς Χερσονήσου.
 Οἱ μὲν δὴ ἀπέπλωον, Ἀθηναῖοι δὲ ἐκ τῆς Ἀβύδου δια-
 115 βάντες ἐς τὴν Χερσόνησον Σηστὸν ἐπολιόρκεον. Ἐς δὲ

τὴν Σησιὸν ταύτην, ὥς ἐόντος ἰσχυροτάτου τείχεος τῶν ταύτῃ, συνῆλθον, ὥς ἤκουσαν παρελίνοι τοὺς Ἑλληνας εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, ἐκ τε τῶν ἄλλων τῶν περιοικίδων, καὶ δὴ καὶ ἐκ Καρδίας πόλιος Οἰόβαζος ἀνὴρ Πέρσης, ὃς τὰ ἐκ τῶν γεφυρέων ὅπλα ἐνθαῦτα ἦν κεκομικώς. εἶχον δὲ ταύτην ἐπιχώριοι Αἰολέες, συνῆσαν δὲ Πέρσαι τε καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων συχνὸς ὄμιλος. Ἐτυράννευε δὲ 116 τοῦτου τοῦ νομοῦ Ξέρξης ὑπαρχος Ἀρταῦκτης, ἀνὴρ μὲν Πέρσης, θεινὸς δὲ καὶ ἀτάσθαλος, ὃς καὶ βασιλεῖα ἐλαύνοντα ἐπ' Ἀθήνας ἐξηπάτησε, τὰ Πρωτεσίλῃω τοῦ Ἰφίκλου χρήματα ἐξ Ἑλαιοῦντος ὑπελόμενος. ἐν γὰρ Ἑλαιοῦντι τῆς Χερσονήσου ἐστὶ Πρωτεσίλῃω τάφος τε καὶ τέμενος περὶ αὐτόν, ἐνθα ἦν χρήματα πολλὰ καὶ φιάλαι χρύσειαι καὶ ἀργύρεαι καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθῆς καὶ ἄλλα ἀναθήματα, τὰ Ἀρταῦκτης ἐσύλησε βασιλεὺς θούτος. λέγων δὲ τοιαῦδε Ξέρξην διεβάλετο· θέσποτα, ἐστὶ οἶκος ἀνδρὸς Ἑλληνος ἐνθαῦτα, ὃς ἐπὶ γῆν τὴν σὴν στρατευσάμενος δίκης κυρήσας ἀπέθανε. τοῦτου μοι δὸς τὸν οἶκον, ἵνα καὶ τις μάθῃ ἐπὶ γῆν τὴν σὴν μὴ στρατεύεσθαι. Ταῦτα λέγων εὐπετέως ἐμελλε ἀναπέλσειν Ξέρξην δοῦναι ἀνδρὸς οἶκον, οὐδὲν ὑποτοπηθέντα τῶν ἐκείνος ἐφρόνεε. ἐπὶ γῆν δὲ τὴν βασιλεὺς στρατεύεσθαι Πρωτεσίλῃων ἐλεγεν νοέων τοιαῦδε· τὴν Ἀσίην πᾶσαν νομίζουσι ἐαυτῶν εἶναι Πέρσαι καὶ τοῦ αἰεὶ βασιλεύοντος. ἐπεὶ δὲ ἐδόθη τὰ χρήματα, ἐξ Ἑλαιοῦντος εἰς Σησιὸν ἐξεφόρησε, καὶ τὸ τέμενος ἐσπείρε καὶ ἐνέμετο, αὐτὸς τε ὅκως ἀπίκοιτο εἰς Ἑλαιοῦντα, ἐν τῷ ἀδύτῳ γυναιξὶ ἐμίσγετο. τότε δὲ ἐπολιορκέετο ὑπὸ Ἀθηναίων οὔτε παρσκευασμένους εἰς πολιορκίην οὔτε προσδεκόμενος τοὺς Ἑλληνας· ἀφυλάκτῳ δὲ 117 ὡς αὐτῷ ἐπέπεσον. Ἐπεὶ δὲ πολιορκημένοι σφί περ νόπῳρον ἐπερίνετο, ἥσχαλλον οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τε τῆς

- ἑωυτῶν ἀποδημέοντες καὶ οὐ δυνάμενοι ἐξελεῖν το τεύ-
 χος, ἐδέοντό τε τῶν στρατηγῶν ὅπως ἀπάγοιεν σφεας
 ὀπίσω· οἱ δὲ οὐκ ἔφασαν πρὶν ἢ ἐξέλωσι ἢ τὸ Ἀθηναίων
 κοινὸν σφεας μεταπέμψηται. Οὕτω δὲ ἔστεργον τὰ
 118 παρόντα. Οἱ δὲ ἐν τῷ τείχει ἐς πᾶν ἤδη κακοῦ ἀπι-
 γμένοι ἦσαν, οὕτω ὥστε τοὺς τόνους ἔφοντες τῶν κλι-
 νέων ἐσιτέοντο. ἐπεῖτε δὲ οὐδὲ ταῦτα ἔτι εἶχον, οὕτω
 δὲ ὑπὸ νύκτα οἰχονται ἀποδράντες οἳ τε Πέρσαι καὶ ὁ
 Ἀρταύκτης καὶ ὁ Ολίβαξος, ὅπισθε τοῦ τείχεος κατα-
 βάντες, τῇ ἣν ἐρημότατον τῶν πολεμίων. ὥς δὲ ἡμέρη
 ἐγένετο, οἱ Χερσονησίται ἀπὸ τῶν πύργων ἐσήμηναν
 τοῖσι Ἀθηναίοισι τὸ γεγενηὸς καὶ τὰς πύλας ἀνοιξαν. τῶν
 119 δὲ οἱ μὲν πλεῖνες ἐδίωκον, οἱ δὲ τὴν πόλιν εἶχον. Ολί-
 βαξον μὲν νυν ἐκφυγόντα ἐς τὴν Θρηϊκὴν Θρηϊκὴς Ἀψίν-
 θιοι λαβόντες ἔθυσαν Πλειστῳρῷ ἐπιχωρίῳ θεῷ τρό-
 πῳ τῷ σφετέρῳ, τοὺς δὲ μετ' ἐκείνου ἄλλῳ τρόπῳ ἐφά-
 νενσαν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ἀρταύκτην ὕστεροι ὁρμηθέντες
 φεύγειν, ὥς κατελαμβάνοντο ὀλίγον ἔοντες ὑπὲρ Αἰγὸς
 Ποταμῶν, ἀλεξόμενοι χρόνον ἐπὶ συχνὸν οἱ μὲν ἀπέ-
 θανον, οἱ δὲ ζῶντες ἐλάμφθησαν. καὶ συνδῆσαντές
 σφεας οἱ Ἕλληνες ἤγαγον ἐς Σηστόν, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ
 Ἀρταύκτην δεδεμένον, αὐτόν τε καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ.
 120 Καὶ τερ τῶν φυλασσόντων λέγεται ὑπὸ Χερσονησιτέων
 τὰρίχους ὀπτέοντι τέρας γενέσθαι τοιούδε· οἱ τὰριχοι
 ἐπὶ τῷ πυρὶ κείμενοι ἐπάλλοντό τε καὶ ἤσπαιρον ὅπως-
 περ ἰχθυῖες νεοάλωτοι. καὶ οἱ μὲν περιχυθέντες ἐθώ-
 μαζον, ὁ δὲ Ἀρταύκτης ὥς εἶδε τὸ τέρας, καλέσας τὸν
 ὀπτέοντα τοὺς τὰρίχους ἔφη· Ξεῖνε Ἀθηναῖε, μηδὲν φο-
 βέο τὸ τέρας τοῦτο· οὐ γὰρ σοὶ πέφηνε, ἀλλ' ἐμοὶ ση-
 μαίνει ὃ ἐν Ἐλαιοῦντι Πρωτεσίλεως ὅτι καὶ τεθνεὺς καὶ
 τὰρίχος ἐὼν δύναμιν πρὸς θεῶν ἔχει τὸν ἀδικέοντα τέ-

νεσθαι. νῦν ἂν ἄποινά οἱ τάδε ἐθέλω ἐπιθεῖναι, ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν ἔλαβον ἐκ τοῦ ἱεροῦ, ἑκατὸν τάλαντα καταθεῖναι τῷ θεῷ, ἀντὶ δ' ἐμεωντοῦ καὶ τοῦ παιδὸς ἀποδώσω τάλαντα διηκόσια Ἀθηναίοισι περιγενόμενος. Ταῦτα ὑπισχόμενος τὸν στρατηγὸν Ξάνθιππον οὐκ ἔπειθε. οἱ γὰρ Ἐλαιούσιοι τῷ Πρωτεσίλειω τιμωρῶντες ἐθέοντό μιν καταχρησθῆναι, καὶ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ ταύτῃ ὁ νόος ἔφερε. ἀπαγαγόντες δὲ αὐτὸν ἐς τὴν ἀκτὴν ἐς τὴν Ξέρξης ἐξευξε τὸν πόρον, οἱ δὲ λέγουσι ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν ὑπὲρ Μαδύτου πόλιος, σαινίδα προσπασσαλεύσαντες ἀνεκρέμασαν, τὸν δὲ παῖδα ἐν ὀφθαλμοῖσι τοῦ Ἀρταῦκτεω κατέλευσαν. Ταῦτα δὲ 121 ποιήσαντες ἀπέπλωον ἐς τὴν Ἑλλάδα, τὰ τε ἄλλα χρήματα ἄγοντες καὶ δὴ καὶ τὰ ὅπλα τῶν γεφυρέων ὥς ἀναθήσοντες ἐς τὰ ἱερά. καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο οὐδὲν ἔτι πλέον τούτων ἐγένετο.

Τούτου δὲ τοῦ Ἀρταῦκτεω τοῦ ἀνακρεμασθέντος 122 προπάτωρ Ἀρτεμβάρης ἐστὶ ὁ Πέρσῃσι ἐξηγησάμενος λόγον, τὸν ἐκεῖνοι ὑπολαβόντες Κύρῳ προσήνεικαν, λέγοντα τάδε· Ἐπεὶ Ζεὺς Πέρσῃσι ἡγεμονίην διδοῖ, ἀνδρῶν δὲ σὺ, Κύρῃ, κατελὼν Ἀστυάγεια, φέρε, γῆν γὰρ κεκτῆμεθα ὀλίγην καὶ ταύτην τροχέαν, μεταναστάντες ἐκ ταύτης ἄλλην ἔχωμεν ἀμείνω. εἰσὶ δὲ πολλοὶ μὲν ἀστυγέιτονες, πολλοὶ δὲ καὶ ἐκαστέρῳ, τῶν μίαν σχόντες πλέοσι ἐσόμεθα θωυμαστότεροι. οἰκὸς δὲ ἄρχοντας ἄνδρας τοιαῦτα ποιεῖν. κότε γὰρ δὴ καὶ παρέξει κόλλιον ἢ ὅτε γε ἀνθρώπων τε πολλῶν ἄρχομεν πάσης τε τῆς Ἀσίης; Κύρος δὲ ταῦτα ἀκούσας καὶ οὐ θωυμάσας τὸν λόγον ἐκέλευε ποιεῖν ταῦτα, οὕτω δὲ αὐτοῖσι παραίνεε κελύων παρασκευάζεσθαι ὥς οὐκέτι ἄρξοντας, ἀλλ' ἀρξομένους· φιλέειν γὰρ ἐκ τῶν μαλακῶν χώρων μαλα-

κοὺς ἄνδρας γίνεσθαι· οὐ γάρ τοι τῆς αὐτῆς γῆς εἶναι
καρπὸν τε θαυμαστὸν φύειν καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ
πολέμια. ὥστε συγγνόντες Πέρσαι οἴχοντο ἀποστάντες,
ἔσσωθέντες τῇ γνώμῃ πρὸς Κύρου, ἄρχειν τε εἴλοντο
λυπρὴν οἰκέοντες μᾶλλον ἢ πεδιάδα σπείροντες ἄλλοισι
δουλεύειν.

I N D E X.

- Abas 1, 46; VIII 27, 33, 134.
 Abantes 1, 146.
 Abaris IV, 36.
 Abdera 1, 168; VI, 46; VII, 109, 126; VIII, 120.
 Abrocomes VII, 224.
 Abronychus VIII, 21.
 Abydus V, 117; VII, 32, 33, 34, 43, 44, 174.
 acanthus II, 96.
 Acanthus VI, 44; VII, 22, 116.
 Acarnan II, 10.
 accipiter II, 65, 67, III, 76.
 Acephali IV, 191.
 Accoratus VIII, 37.
 Aes III, 117.
 Achaei 1, 145; VIII, 73.
 Achaei Phthiotae VII, 132, 173, 175, 197.
 Achaea Ceres V, 61.
 Achaemenes, auctor regiae Persarum stirpis, VII, 11.
 Achaemenes, Darii Hystaspis filius, III, 12; VII, 7, 97, 236.
 Achaemenidae 1, 125; III, 65.
 Achaea VIII, 36.
 Achaea Phthiotis VII, 173.
 Achelous II, 10; VII, 126.
 Acheron V, 92, 7; VIII, 47.
 Achilles cursus, ὁ Ἀχιλλεύος Δρόμος, IV, 55, 76.
 Achilleum V, 94.
 acinaces, Martis apud Scythos simulacrum, IV, 62; eius in foedere ineundo apud Scythas usus IV, 70; Persicus III, 64, 116; VII, 54, 61, 64.
 Acraephia VIII, 135.
 Acrisius, Danaës pater, VI, 53.
 Acrothoon VII, 22.
 Adieran IV, 159.
 Adimantus, Aristaeae pater, VII, 137; Corinthius, VIII, 5, 59, 61, 94.
 Adrastus, Phryx, 1, 35-45; Sicyonius V, 67, 68.
 Adria 1, 163; IV, 33; V, 9.
 Adyrmachidae IV, 168.
 Aea 1, 2; VII, 193, 197.
 Aesae, Polycratidis pater, III, 39; VI, 13.
 Sylosontis filius, Samityrannus, IV, 138; VI, 13, 25.
 Aesacidae V, 75, 80; VIII, 64.
 Aecaeus V, 89; VI, 35.
 aedesthenaeae IV, 108; fulmine tactae IV, 79.
 Aega VII, 123.
 Aegae 1, 145.
 Aegaeae 1, 149.
 Aegaeum mare IV, 85.
 Aegaeus VIII, 90.
 Aegaeus, Pandionis fil., 1, 173; Oloicyi fil., IV, 149.
 Aegialeus Pelasgi VII 94; Sicyoniorum tribus V, 68.
 Aegicores V, 66.
 Aegidae IV, 149.
 Aegila = Angila.
 Aegileas VI, 107.
 Aegilia VI, 101; VIII, 90.
 Aegina, nymphe, V, 80.
 Aegina, ins., olim Oenone, VIII, 46. Incolae Dorienses, Epidauro orti, VIII, 46. Epidaurii parent V, 85. Samiis infensi III, 59. Bellum c. Cydonis III, 59. Foedus c. Thebanis V, 80. Bellum c. Atheniensibus V, 82 sq. VI, 73, 65-92; VII, 144, 145. Se tradunt Dario VI, 49. Cleomenes in Aegina VI, 50. Leontychiden accusant VI, 85. Ad Salamina pugnant VIII, 46, 74, 91, 93, 122, ad Plataeas item IX, 28 et 85. Res eorum navalis III, 59; IV, 152; V, 80, 83; VI, 49. Opera filigina V, 89. Stellae auratae, Delphico deo sacratae, VIII, 122. Acaidarum cultus V, 80. Urbs antiqua VI, 88. Divitiae IX, 79.
 Aegion 1, 145.
 Aegira 1, 145.
 Aegiroessa 1, 149.
 aegis Minervae IV, 180, 189.
 Aegli III, 92.
 Aegros Potamoi IX, 119.
 Aegyptii et Aegyptus 1, 135; II, c. 2-6a.; III, 2-16, 27-29, 91, 129, 186; IV, 2, 42, 180; VII, 1, 7, 25, 89; VIII, 17.
 Aemnestus IX, 64, 68.
 Aenea VII, 123.
 Aenesidemus VII, 154, 165.
 Aenianes VII, 132.
 Aenus IV, 90; VII, 58.
 Aenyra VI, 47.
 Aeoles, Pelasgicae originis, VII, 95. In Asia habitantes 1, 6, 26, 28, 141, 149-151; II, 1, 90; V, 122, 123; VII, 94, 95, 176; IX, 115.
 Aeolidarum oppidum VIII, 35.
 Aeolus VII, 197.
 Aëropus, Temeno natus, VIII, 137. Macedo VIII, 139. Tegaeata IX, 26.
 Aesantias IV, 150.
 Aeschines Eretriensis VI, 100.
 Aeschreus VIII, 11.
 Aeschronia III, 26.
 Aeschylus II, 134, 156.
 Aesopus II, 134.
 Aethiopes et Aethiopia II, 22, 29, 30, 32, 100, 104, 110; III, 17, 20-23, 25, 94, 97, 101, 114; IV, 183, 197; VI, 69, 70, 79.

- aethiopicus lapis II, 134.
 Aëtion V, 92, 2.
 Aetolia VI, 127.
 Aetolus VI, 127.
 Africa II, 32; IV, 41-44. a Phoenicibus
 circumnavigata IV, 42.
 Africus ventus II, 25.
 Agaeus VI, 127.
 Agamemnon I, 67; VII, 159.
 Agarista VI, 125-131. Periclis mater VI, 131.
 Agasicles I, 144.
 Agathoergi I, 67.
 Agathyrsi IV, 49, 100, 102, 103, 125.
 Agathyrsus IV, 10.
 Agbalus VII, 88.
 Agbalana Mediae I, 98, 110, 153; III, 64,
 92. Syriae III, 62, 64.
 Agenor VII, 91.
 Agesilaus, Doryssi f., VII, 204; Hippocra-
 tidae f., VIII, 131.
 Agetus VI, 61, 62.
 Agis, Spartae rex, VII, 204; Menaris pa-
 ter, VI, 65.
 Aglaurus VIII, 53.
 Aglomachus IV, 164.
 Agora, oppid., VII, 58.
 Agrianes, fl., IV, 90.
 Agrianes, pop., V, 16.
 Agrigentini VII, 165, 170.
 Agron I, 7.
 Agyllaei I, 167.
 Ajax Telamonius V, 66; VIII, 64, 121.
 Philaei pater VI, 35.
 Alabanda VIII, 136.
 Alabandi VII, 195.
 alabastrites lapis III, 24.
 Alalia I, 165.
 Alarodii III, 94; VII, 79.
 Alazir IV, 164.
 Alazones IV, 17, 52.
 Albae columnae (αἱ Λευκαὶ Στήλαι)
 V, 118.
 Alcaeus I, 7.
 Alcanienes VII, 204.
 Aleenor I, 82.
 Alcetes VIII, 39.
 Alcibiades VIII, 17.
 Alcides VI, 61.
 Alcimachus VI, 101.
 Alcmæon, Megacelis pat., I, 59. Megacelis
 f., VI, 125, 127.
 Alcmæonidae I, 61, 64; V, 63 sqq. VI,
 115, 121, 125 sq.
 Alemena II, 43, 145.
 Aleon VI, 127.
 Alea, Minervae cognom., I, 66; IX, 70.
 aleurum ludus I, 94; II, 122.
 Aleus campus VI, 95.
 Aletes V, 92, 2.
 Alenadae VII, 6, 130, 172; IX, 58.
 Alexander, Priami f., I, 3; II, 113-117.
 Macedo, V, 19-22, VII, 173; VIII,
 136-140; IX, 44.
 Alilat II, 131; III, 8.
 Alitta II, 131.
 Alopecurus V, 63.
 Alpeni VII, 165, 229.
 Alpheus, Spartanus, VII, 227.
 Alphis, o., IV, 40.
 Alus VII, 173, 197.
 Alyattes I, 16-25, 73 sq., 93.
 Amasis, Aegypti rex, I, 30, 77; II,
 161, 172, 181; III, 1, 10, 40, 47, 100,
 IV, 167, 201, 203.
 Amathus V, 104, 108, 114.
 Amazones IV, 110-117, 193; IX, 27.
 Ambracia VIII, 47; IX, 28, 31.
 Amestris VII, 61, 114; IX, 108, 109.
 Amiantus VI, 127.
 Aminias VIII, 84, 87, 93.
 Aminocles VII, 190.
 Ammonii II, 32, 42; III, 25, 26; IV,
 Ammonis oraculum I, 46; II, 32, 55.
 Ammon II, 42.
 Amompharetus IX, 53-57, 71, 85.
 Amorges I, 121.
 Ampa VI, 20.
 Ampelus VII, 122.
 Amphiarus III, 91. Eius oraculum
 49, 52; VIII, 134.
 Amphicaea VIII, 33.
 Amphicrates III, 59.
 Amphictyon VII, 200.
 Amphictyones II, 180; V, 62; VI,
 213, 228.
 Amphictyonis, Ceres, VII, 200.
 Amphilocheus III, 91; VII, 91.
 Amphilytus I, 62.
 Amphimnestus VI, 127.
 Amphion V, 92.
 Amphissa VIII, 32.
 Amphitruo II, 43; V, 59; VI, 53.
 Ampracia, vid. Ambracia.
 Amyntas, Macedo, V, 17-21, 94; VI,
 VIII, 136, 139. Persa, VIII, 136.
 Amyrgil VII, 64.
 Amyris VI, 127.
 Amyrtaeus II, 140; III, 15, 16.
 Amythaon II, 49.
 Anacharsis IV, 46, 76, 77.
 Anacreon III, 121.
 Anactorii IX, 28.
 ἀνακτόριον IX, 65.
 Anaphes VII, 92.
 Anaphlystas IV, 99.
 Anana VII, 30.
 Anaxander VII, 204.
 Anaxandrides, Theopompi f., VIII,
 Leontis f., I, 67; V, 39-41; VII,
 Anaxilaus, Spartanus, VIII, 131.
 tyrannus, VI, 23; VII, 165.
 Anchimolius V, 63.

- Andreas VII, 126.
 Andrii VIII, 66, 111.
 Androbolus VII, 141.
 Andronates IX, 25.
 Androdamas VIII, 85; IX, 90.
 Andromeda VII, 61, 150.
 Androphagi IV, 18, 100, 102, 106, 119, 125.
 Androsphingis II, 175.
 Andrus IV, 33; V, 31; VIII, 111.
 Aneistus, Sperthiae p., VII, 134. Sperthiae f., VII, 137.
 ἀννακτίον III, 128; VIII, 98.
 Angiles VII, 113.
 Angrus IV, 49.
 anguilla in Aegypto sacra II, 72.
 anguis in arce Athenarum VIII, 41.
 animalium migrationes II, 123.
 anni ratio apud Graecos I, 32, apud Aegyptios II, 4, ap. Persas III, 90.
 annuli signatorii I, 195; III, 11.
 Anopaea VII, 216.
 anseres II, 37, 45.
 antaeae IV, 53.
 Antagoras IX, 176.
 Antandrus V, 26; VII, 42.
 Antheia VII, 176, 200.
 Anthemus V, 94.
 Anthylla II, 98.
 Antichares V, 43.
 Anticyra VII, 198, 213.
 Antidorus VIII, 11.
 Antiochus IX, 33.
 Antipater VII, 118.
 Antiphemus VII, 153.
 Aneis, rex Aegypti, II, 137, 140. Urbs, II, 137. Praefectura, II, 166.
 Aneus VII, 98.
 Aparytae III, 91.
 Apsturia I, 147.
 aper in Africa non reperitur IV, 192. Mysiam devastans I, 36.
 apes trans Istrum fl. V, 10.
 Aphetae VII, 193; VIII, 4, 6.
 Aphidnae IX, 173.
 Aphrodisias IV, 163.
 Aphroditana II, 106.
 Aphytis VII, 123.
 Apia, dea Seyharum, IV, 59.
 Apidanus VII, 129, 196.
 Apis, deus Aegyptiorum, II, 153; III, 27-29. Urbs II, 18.
 Apollo I, 50, 52, 69, 87, 90, 92, 144, 148, 182; II, 83, 144, 155, 156; IV, 15, 59, 158; V, 59, 60; VI, 57; VII, 26, 57; VIII, 33, 37, 134, 135.
 Apollonia, opp. ad Pontum Euxinum, IV, 90, 93. Opp. ad sinum Ionium, IX, 92.
 Apollonophanes VI, 26.
 Apries II, 161, 169; IV, 159.
 Apsinili VI, 34; IX, 119.
 aquae memoriales III, 23; IV, 90, 181, 182.
 arae I, 131; II, 4, 7; IV, 59; VI, 68.
 Arales eorumque terra I, 198; II, 8, 12, 111, 8, 9, 88, 91, 97, 107, 112; IV, 39; VII, 69, 86.
 Arabicus sinus II, 11; IV, 39.
 Ararus IV, 43.
 Araxes I, 126, 202, 205; III, 36. IV, 11, 40.
 arbores mercuriales I, 202; III, 106.
 Arcades I, 66, 146; II, 171; V, 49; VI, 74; VII, 202; VIII, 26, 73.
 Arcesilaus I, IV, 159. — II, IV, 160. — III, IV, 162-164.
 Archander II, 98.
 Archandri urbs II, 97.
 Archelai Sicyonii V, 68.
 Archelaus VII, 204.
 Archesistratidas IX, 90.
 Archias III, 55.
 Archidamus, Anaxandridae f., VIII, 131.
 Zeuxidami f., VI, 71.
 Archidice II, 135.
 Archiloehus I, 12.
 Ardericea, vicus Assyriae, I, 185; vicus Cissiae, VI, 119.
 Ardys I, 15.
 Areopagus VIII, 32.
 Argadas V, 68.
 Argaeus VIII, 139.
 Arganthionius I, 163, 165.
 Arge IV, 35.
 argentum non reperitur in Seythia IV, 71, neque ap. Massagetas I, 215. Frequens in Lydia V, 49. Ad aurum ratio III, 95.
 Metalla ad Phasiadem paludem V, 17.
 Laurii VII, 144. in Pangaea VII, 112.
 Aryandicum IV, 166.
 Argia VI, 52.
 Argilus VII, 115.
 Argiopis IX, 57.
 Argippaei IV, 23.
 Argivi I, 61, 82; III, 134; V, 86; VI, 78, 83, 92 sq.; VII, 148-152; IX, 12, 27, 34.
 Argo IV, 179; VII, 193.
 Argolici crateres IV, 152.
 Argolis I, 82.
 Argonautae IV, 145, 179.
 Argos I, 1; V, 67; VI, 83; VII, 150.
 Argus heros VI, 80.
 Ariabignes VII, 97; VIII, 80.
 Ariantas IV, 81.
 Ariapithes IV, 76-78.
 Ariaramnes VIII, 90.
 Aridolis VII, 195.
 arietes Thebania Aegyptiis sacri II, 42.
 Ariti III, 93; VII, 62, 66.
 arima IV, 27.
 Arimaspea IV, 14.
 Arimaspi III, 116; IV, 13, 27.
 Arimnestus IX, 72.
 Ariomardus, Caspiorum dux, VII, 27. Darli fl., VII, 76.

- Arion I, 23 sq.
 Ariphron VI, 131, 136; VII, 33; VIII, 131.
 Arisba I, 151.
 Aristagoras, Cymaens, IV, 138; V, 37, 38. Cyzicenus, IV, 138. Milesius, V, 30—38, 49—51, 97—100, 124—126; VII, 8. Samius, IX, 90.
 Aristaeus, Corinthius, VII, 137. Proconnesius IV, 13—15.
 Aristides VIII, 79—82, 95; IX, 28.
 Aristocrates VI, 73.
 aristocratia III, 81—82.
 Aristocyprus V, 113.
 Aristodemus, Heraclida, IV, 142; VI, 52; VII, 204; VIII, 131. *ὁ τρέσας*, VII, 220, 231; IX, 71.
 Aristodicus I, 158 sq.
 Aristogiton V, 55; VII, 123.
 Aristolaides I, 59.
 Aristomachus VI, 52; VII, 204; VIII, 131.
 Ariston, Byzantius, IV, 138. Spartaeus, I, 67; VI, 61—63; 69.
 Aristonice VII, 140.
 Aristonymus VI, 126.
 Aristophantus VI, 66.
 Aristophilides III, 136.
 Arizanti I, 101.
 Arizus VII, 82.
 Armenii I, 194; III, 93; V, 49, VII, 73.
 Armenius mons I, 72.
 Arpoxais IV, 5 sq.
 Arsamenes VII, 68.
 Arsames, p. Hystaspis, I, 209; VII, 11. fil. Darii, VII, 68.
 artaba I, 192.
 Artabanus IV, 83; VII, 10, 11, 17, 46—53, 66, 67, 75.
 Artabates VII, 63.
 Artabazanes VII, 2, 3.
 Artabazus VII, 66; VIII, 126—129; IX, 41, 66, 89.
 Artace IV, 14; VI, 33.
 Artachaeus VII, 22; VIII, 117.
 Artachaeus, Otaspis p., VII, 63. Artayntae p., VIII, 130.
 Artaci VI, 98; VII, 61.
 Artacus, Artachaei p., VII, 22. Azanis p., VII, 66.
 Artanes, Darii fr., VII, 224. *fluv. Thraciae*, IV, 49.
 Artaphernes, Darii fr., V, 23, 25, 30—32, 73, 100, 123; VI, 1, 4. Artaphernis fil., VI, 94, 116; VII, 10, 74.
 Artaxerxes, vid. Artoxerxes.
 Artayctes VII, 33, 78; IX, 116, 118—120.
 Artayata IX, 108.
 Artayntes VIII, 130; IX, 102, 107.
 Artazostira VI, 43.
 Artembares, vir nobilis inter Medos, I, 114—116. Persa, IX, 122.
 Artemisia VII, 99; VIII, 68, 67, 68, 93, 101—103.
 Artemisium IV, 35; VII, 175, 176, 195; VIII, 9—11, 14—17.
 Artimpasa IV, 59.
 Artiscus IV, 92.
 Artobazanes, vid. Artabazanes.
 Artochmes VII, 73.
 Artontes, Bagaei p., III, 128. Mardonii f., IX, 84.
 Artoxerxes VI, 98; VII, 106, 151.
 Artylbius V, 108, 110.
 Artynes VII, 67; VIII, 130.
 Artyphius VII, 65, 67.
 Artystona III, 88; VII, 69.
 Aryandes IV, 166, 167, 200.
 Aryenis I, 74.
 Asbystae IV, 170.
 Ascalon I, 105.
 aschy IV, 23.
 Asia, Promethei uxor, IV, 45.
 Asia I, 4, 72, 95, 102, 103, 104, 106, 130, 142, 177; II, 17, 117; IV, 37—40, 44, 45; V, 49; VI, 23, 43; VII, 61; IX, 116.
 Asias, tribus Sardica, IV, 45.
 Asias, fil. Cotylis, IV, 45.
 Asine VIII, 73.
 asini I, 194; IV, 28, 129, 191, 192; VII, 86.
 asmach II, 30.
 Asonides VII, 181.
 Asopii IX, 15.
 Asopodorus IX, 69.
 Asopus V, 80; VI, 108; VII, 199, 200, 216; IX, 15, 29, 43, 51.
 Aspathines III, 70, 78; VII, 97.
 asphaltus I, 179; VI, 119.
 Assa VII, 122.
 Assesus I, 19.
 Assyria I, 102, 106, 177, 178, 192, 193; II, 17; III, 92; IV, 39, 67.
 Assyrii I, 95, 102, 103, 106, 177; VII, 62, 63.
 Astacus V, 67.
 Aster V, 63.
 Astrabacus VI, 69.
 Astyages I, 46, 73—75, 107, 108, 118, 123, 127—130, 139.
 Azychia II, 136.
 Atarantes IV, 184.
 Atarbechis II, 41.
 Atarne vel Atarneus I, 160; VI, 4, 28, 29; VII, 42; VIII, 106.
 Atarnes IV, 49.
 Athamas VII, 197.
 Athenades VII, 213.
 Athenagoras IX, 90.
 Athenae I, 59, 60, 96, 143; V, 2, 55, 64—66, 89; VI, 103; VII, 28; VIII, 53, 77, 94, 151; IX, 3, 13.
 Athenienses I, 30, 56, 57, 59, 60, 143, 146; II, 177; III, 131, 134; V, 55—62, 66, 68, 73—76, 79, 81, 82, 87, 88, 90—97, 100.

- 103; VI, 21, 48, 49, 87-94, 108, 111, 138, 139; VII, 1, 5, 6, 8, 111, 112, 133, 137, 139, 144, 145, 161, 184; VIII, 1, 3, 17, 41, 44, 61, 84, 93, 136, 139, 142, 144; IX, 5-6, 12-23, 27, 46, 60, 70, 73, 75, 102, 105, 114.
- Athos VI, 44, 95; VII, 21, 22, 121.
- Athribitana, praefectura Aegypti, II, 166.
- Athyra IV, 49.
- Atlantes, vid. Atarantes.
- Atlanticum mare I, 202.
- Atlas, fluv., IV, 49, mons, IV, 184.
- Atossa III, 68, 88, 133, 134; VII, 2, 3.
- Atramythium VII, 42.
- Atridae VII, 20.
- Attaginus IX, 15, 86, 88.
- Attea I, 59; V, 55 sqq., 76, 82; VI, 102; VII, 51-55; IX, 13.
- Alys, Manis fl., I, 7, 94, 171; VII, 27, 74, Croesi fl., I, 34-43.
- Auchatae IV, 6.
- Augila IV, 172, 182.
- Auras IV, 49.
- aures praecisae II, 162; III, 69, 118.
- auri metallum VI, 46, 47; VII, 112; IX, 76.
- ramena I, 93; III, 102, 106; IV, 195; V, 101.
- Anschisae IV, 171.
- Αὐγείλ* IV, 180, 191.
- aster II, 25; IV, 173.
- Antesion IV, 147; VI, 52.
- Antolicus IX, 85.
- Automoli II, 30.
- Autonous VIII, 39.
- Akakia V, 82, 83.
- Axius VII, 123, 124.
- Axus IV, 154.
- Azanes VII, 66.
- Azen VI, 127.
- Aziris IV, 157, 169.
- Azotus II, 157.
- Babylon I, 178-183, 191, 129; III, 158, 159.
- Babylonia I, 193.
- Babylonium talentum III, 89.
- Babylonij I, 77, 194-200; II, 109; III, 150, 151, 158, 159.
- Bacchus II, 29, 42, 48, 49, 81, 123, 144-146, 156; III, 8, 97, 111; IV, 67, 79, 87, 108; VII, 111.
- Bacchanalia IV, 79, 108.
- bacchantium vox VIII, 65.
- Bacchica instituta II, 81.
- Bacchiadae V, 92.
- Bacis V, 43; VIII, 26, 77, 96; IX, 43.
- Bactra III, 92; VI, 9; IX, 113.
- Bactria I, 153; III, 92; IV, 204; IX, 113.
- Bactrii I, 153; VII, 64, 86.
- baculi Babyloniorum I, 196.
- Badres (Bares) Pasargada IV, 167, 203.
- Bastanis f., VIII, 77.
- Bagaeus, Artontis f., III, 128.
- Mardontis p., VII, 80.
- Bagasaces VII, 76.
- balteus Herculis IV, 10.
- barathrum Athenis VII, 133.
- barba sacerdotis Minervae apud Pedasenses I, 175; VIII, 104.
- Barcae III, 13, 91; IV, 164, 167, 201-204.
- Barce, opp., III, 91; IV, 160, 200, vicus, IV, 204.
- Bares, vid. Badres.
- baris II, 96.
- Basilides VIII, 132.
- bassaria IV, 192.
- Battiadae IV, 202.
- battus IV, 155.
- Battus I, IV, 150, 155, 159. — II, II, 181; IV, 159. — III, IV, 161.
- Beatorum insula III, 26.
- becos II, 2.
- Belbina VIII, 125.
- Belides portae III, 155, 158.
- Belus, deus, I, 181, Nini pater, I, 7. Ce pheï pater, VII, 61.
- Bermias VIII, 138.
- Bessi VII, 111.
- Bias Prienensis I, 27; III, 170.
- Melanpodis fr., IX, 34.
- Bisaltiae VIII, 116.
- Disaltes VI, 26.
- Bisaltia VII, 115.
- Bisanthe VII, 137.
- Bistones VII, 110.
- Bistonis VII, 109.
- Bithyni I, 28; VII, 75.
- Biton I, 31.
- Boebeis VII, 129.
- Boeotia II, 49; V, 57.
- Boeoti V, 74, 77, 79; VI, 108, VII, 202, VIII, 34; IX, 68.
- boeoticæ solene I, 195.
- Boges VII, 107, 113.
- Bolbitinum ostium II, 17.
- Boreas VII, 189.
- boryes IV, 192.
- Borysthenes, fl., IV, 18, 45, 47, 53, 78, u., IV, 76.
- Borysthenitæ IV, 17, 18, 53, 78.
- Bosporus Cimmerius IV, 12, 28, 190.
- Thracius IV, 83, 85, 86, 88.
- Bottiaea VII, 123, 127.
- Bottiaei VII, 185; VIII, 127.
- boves I, 92; II, 18, 38, 40, 41, 129; IV, 29, 61, 183, 186; VII, 126.
- braccae I, 71; III, 87; VII, 61.
- Branchidae I, 46, 92, 157, 158; II, 159; V, 36; VI, 19.
- Brauron IV, 145; VI, 138.
- Briantica regio VII, 108.
- Briges VIII, 73.
- Brongus IV, 49.

- Brundosium IV, 99.
 Bryas VII, 72.
 Brygi VI, 45; VII, 183.
 Bubali I, 192.
 Bubares IV, 167; V, 21; VII, 22; VIII, 136.
 Bubastis, dea, II, 137, 156. urbs, II, 59,
 67, 137, 156, 166. praefectura, II, 166.
 Buccolicum ostium II, 17.
 Budii I, 101.
 Budini IV, 21, 108, 109.
 Bulis VII, 134, 137.
 Bura I, 145.
 Busae I, 101.
 Busiris, urbs, II, 59, 61. praefectura, II, 165.
 Butacides V, 47.
 Buto II, 59, 63, 75, 155, 156.
 Bybassia I, 174.
 byblus II, 92; V, 58; VII, 25, 36.
 byssus VII, 181.
 Byzantium IV, 14; V, 26, 103.

Cabales IV, 171.
 Cabalii III, 90.
 Cabelenses VII, 77.
 Cabiri II, 51; III, 37.
 Cadmea victoria I, 166.
 Cadmeae litterae V, 59.
 Cadmei I, 56, 146; V, 57, 61; IX, 27.
 Cadmus, heros, II, 45, 49; IV, 147; V,
 57—59. Cous, VIII, 163, 164.
 Cadytis II, 159; III, 5.
 Caenides V, 92.
 Calcus, campus, VI, 28. a., VII, 42.
 calamus Ind. VII, 64, 65.
 Calatiae (Calatiae) III, 38, 97.
 Calasiries II, 164, 166, 168; VII, 89; IX, 32.
 calasiris II, 81.
 Calatiae, vid. Calantiae
 Calchas VII, 91.
 calculorum ludus I, 94.
 Callatebus VII, 31.
 Calliades VIII, 51.
 Callias, Eleus, V, 44, 45. Hipponici fil.,
 VII, 151. Phaenippi f., VI, 121, 122.
 Calliornes IX, 72, 85.
 Callimachus VI, 109, 114.
 Callipidae IV, 17.
 Callipolitani VII, 154.
 Callista IV, 147.
 calvi III, 12; IV, 23.
 Calydni VII, 99.
 Calyndenses VIII, 87.
 Calyndici montes I, 172; VIII, 87.
 Camarina VII, 154, 156.
 Cambyses, Cyri p., I, 46, 107, 112, 207;
 —VII, 11. Cyri f., I, 208; II, 1; III, 1—
 66, 83; IV, 165.
 cameli I, 80; III, 103; VII, 86, 125.
 Camicus VII, 169 sq.
 Camirus I, 144.

 Campsa VII, 123.
 Canae mons VII, 42.
 Canastraum VII, 123.
 Candaules, Lydor. rex, I, 7—12. Dama-
 sithymi p., VII, 98.
 canis I, 192; II, 67; VII, 187.
 cunnabis IV, 74.
 Canobicum ostium II, 15, 17, 113, 179.
 Canobus II, 97.
 cantharus III, 28.
 Caphareum VIII, 7.
 Cappadocia I, 73.
 Cappadoces I, 71—73; V, 49; VII, 72.
 caprae II, 42, 46.
 caprarii II, 46.
 capreae IV, 192.
 capripedes IV, 25.
 captivorum immolationes IV, 62, 103.
 Car, progenitor Carum, I, 171.
 Carcinitis IV, 53, 99.
 Cardamyle VIII, 73.
 Cardia VI, 33; VII, 58; IX, 115.
 Carenus VII, 173.
 Cares I, 28, 146, 171, 172, 174; II, 81,
 152, 153, 163; III, 4, 11; V, 66, 88, 117,
 120; VII, 9; VIII, 133, 135.
 Caria I, 142; VI, 25.
 Carinae VII, 42.
 Carius Iuppiter I, 171; V, 60.
 Carnea VII, 206; VIII, 72.
 Carpathus III, 45.
 Carpis IV, 49.
 Carthaginenses I, 166; II, 32; III, 17, 19,
 IV, 43, 197; V, 46; VII, 168, 167.
 Carthago III, 19.
 Caryanda IV, 44.
 Carystus IV, 33; VI, 99; VIII, 112, 121.
 IX, 165.
 Casambus VI, 75.
 casia III, 107, 110.
 Casius II, 6; III, 5.
 Casmena VII, 155.
 Caspatyrus III, 102; IV, 44.
 Caspii III, 92, 93; VII, 67, 86.
 Caspium mare I, 202, 203; IV, 40.
 Cassandane II, 1; III, 2.
 Cassiterides III, 115.
 Castalia VIII, 39.
 Casthanaea VII, 183, 188.
 Castor II, 43; VI, 127.
 castores IV, 109.
 Castra Tyriorum II, 112. = Στρατόπ-
 ρα II, 154.
 castratio III, 48; VI, 9.
 Caladupa II, 17.
 catarractae II, 17; V, 118.
 Catarractes VII, 26.
 Catliari IV, 6.
 Cava Euboeae (τὰ Καῖλα) VI, 109;
 VIII 13

- Caucasa V, 33.
 Caucasus I, 104, 203, 204; III, 97; IV, 12.
 Caucones I, 147; IV, 148.
 Caunus I, 172, 176; V, 103.
 Caystrius V, 100.
 Caystrobilus IV, 13.
 Caerops VIII, 44.
 Colaeas VII, 26.
 Coleas V, 46.
 Celiae II, 33; IV, 49.
 Centum insulae (ἑκατὼν νῆσοι) I, 151.
 Ceos IV, 35; V, 102; VIII, 1, 46, 76.
 Cephalenia IX, 25.
 Cepheus VII, 61.
 Cepheus, Andromedae p., VII, 61, 150.
 Beli f., VII, 61.
 Cephissus VII, 178; VIII, 33.
 Ceramicus I, 174.
 Ceraunii montes VII, 129.
 Cercasorum II, 15, 17, 97.
 Cercopes VII, 216.
 Ceres II, 59, 122, 123, 156, 171; IV, 53;
 V, 61, 82; VI, 16, 91, 134; VII, 20;
 VIII, 65; IX, 62, 65, 97, 101.
 cervi IV, 192.
 Chalcedon IV, 65, 134; V, 26; VI, 33.
 Chalcidenses V, 74, 77, 93; VIII, 127; IX, 28.
 Chalcidicum genus VII, 185; VIII, 127.
 Chaldaei I, 181, 183; VII, 63.
 Chalestra VII, 123.
 Chalybes I, 28; VII, 78.
 champsa II, 69.
 Charadra VIII, 33.
 Charaxus II, 135; IV, 135.
 Charilaus III, 145.
 Charillus VIII, 131.
 Charopinus V, 99.
 Chemmis II, 91, 156, 165.
 Cheops II, 124.
 Cephren II, 127, 128.
 Cherasmis VII, 73.
 Chersis VII, 93; VIII, 11.
 Chersonnesus Thraciae VI, 33, 34, 39, 140;
 IX, 118. opp. (aspera) IV, 99; VII, 33.
 Chileos IX, 9.
 Chilo I, 59; VII, 235. Demarmenif., VI, 65.
 Chius I, 18, 142, 160; II, 178; VI, 15, 16,
 26, 91; VIII, 131.
 Chionopes I, 188; V, 49, 52.
 Chionix VI, 57; VII, 187.
 Choerene VI, 101.
 Choersatae, tribus, V, 68.
 Choerus VII, 170.
 Chorsamii III, 93, 117; VII, 65.
 chori V, 67, 83, 100; VI, 27.
 Chromius I, 82.
 Chytri (Χῦτροι) VII, 176.
 Cicones V, 59, 108, 110.
 Cilicos I, 28, 72; III, 90; V, 49, 52; VII,
 91; VIII, 14.
 HEROD. II.
 Cilicia II, 17, 34; III, 90; V, 52; IX, 107.
 Cilix VII, 91.
 Cilla I, 149.
 Cimmeria IV, 12.
 Cimmerii I, 6, 15, 16; IV, 1, 11, 12.
 Cimmerium castellum (Κιμμερία τείχη)
 IV, 12.
 Cimmerium portorium (πορθμῆτα Κ.)
 IV, 12, 45.
 Cimmerius Bosphorus IV, 12, 28, 100.
 Cimon, Miltiades p., VI, 34, 38, 39, 103.
 Miltiadis f., VI, 136; VII, 107.
 Cineas V, 63.
 cinnamomum III, 111.
 Cinyps, fl., IV, 175; V, 42. regio, IV, 198.
 Cion V, 122.
 circumcisio II, 36, 104.
 Cissia terra III, 91; V, 49, 52; VI, 119.
 Cissiae portae III, 155, 158.
 Cissii III, 91; VII, 62, 86, 210.
 Cithaeron IX, 19, 25, 39.
 Claves Cypri (Κληίδες τῆς Κύπρου)
 V, 108.
 Clazomenae I, 16, 51, 142; II, 178; V, 123.
 Cleades IX, 85.
 Cleander, Phigalensis, VI, 83. Hippocra-
 tis f., VII, 155. Pantaris f., VII, 154.
 Cleobis I, 31.
 Cleodaeus VI, 52; VII, 204; VIII, 131.
 Cleombrotus IV, 51; V, 41; VIII, 71; IX, 10.
 Cleomenes III, 148; V, 41, 49, 64, 70, 76,
 82, 84.
 Cleonae VII, 22.
 Clinias VIII, 17.
 Clisthenes, Athen., V, 66, 69, 70, 73; VI,
 131. Sicyonius VI, 67, 126.
 Clytiadarum familia IX, 33.
 Cnidus I, 144, 174; II, 178; III, 138; IV, 164.
 Cnoethus VI, 88.
 Cobon VI, 66.
 Codrus, Melanthi f., I, 147. Atheniens,
 rex, V, 65, 76; IX, 97.
 Coenyra VI, 47.
 Coēs IV, 97; V, 11, 37, 38.
 Colaeus IV, 152.
 Colaxais IV, 5, 7.
 Colchis, Colchi, I, 2, 104; II, 101, 105;
 III, 97; IV, 37, 40; VII, 79.
 Colias VIII, 96.
 Colophon I, 14, 142, 147, 150.
 Colossae VII, 30.
 colossi II, 130, 143, 153, 175, 176.
 columbae Dodonaeae II, 55; albae I, 138.
 Combrea VII, 123.
 Compasus VII, 109.
 conchylii II, 12.
 condicio morbarum II, 67, 86-90, III, 24.
 Contaeus V, 63.
 Contadesus IV, 89, 90.
 23

- Eopais VIII, 135.
 Coreya III, 42, 48, 49, 53; VII, 169.
 Coressus V, 100.
 Corinthus I, 14, 50, 51; II, 167; III, 43—53; IV, 162; V, 75, 87, 92; VI, 80; VII, 202; VIII, 1, 94; IX, 102.
 Corobius IV, 151.
 Coronaei V, 79.
 Corsica I, 165; VII, 165.
 corvi augurium IV, 15.
 Corycelum antrum VIII, 36.
 Corydallus VII, 214.
 Corys III, 9.
 Cos I, 144; VII, 164.
 Cotys IV, 45.
 Crauspes III, 126.
 Crauni VIII, 44.
 craniorum propoculis et vasissus IV, 26, 75.
 Crathia Minerva V, 45.
 Crathis I, 145; V, 45.
 Cratines VII, 165.
 Cratinus VII, 140.
 Cremona IV, 20, 110.
 Creston I, 57; V, 3, 7; VII, 124, 127; VIII, 116.
 Creta I, 173; IV, 151; VII, 169—171.
 crex II, 76.
 Crinippus VII, 165.
 Crisaeus campus VIII, 32.
 cristarum inventores I, 171.
 Critalla VII, 26.
 Critobulus, Cyrenaicus, II, 187, Toronaicus, VIII, 127.
 Cris VI, 50, 73. avus, VIII, 92.
 Crolyzi IV, 49.
 crocodili II, 68—70, 148; IV, 44, 192.
 Crocodilorum urbs II, 148.
 Croesus I, 7, 26—28, 30—46, 50, 53, 56, 69, 73, 75, 77, 79—81, 84—88, 90, 92, 155, 207, 208; III, 14, 34, 36; V, 36; VI, 37, 125; VIII, 35.
 Crophii II, 28.
 Crossaea VII, 123.
 Croton III, 131, 136, 137; V, 44; VIII, 47.
 crucis supplicium III, 125; VI, 30; VII, 238.
 cubi I, 94; II, 122.
 cubitus I, 178; II, 149, 166.
 culices II, 95.
 cuculi clangore reperti IV, 200.
 Caphagoras VI, 117.
 Curium V, 113.
 currus V, 113; VII, 55; VIII, 115.
 cursores publici VI, 105.
 Cyanera insulae IV, 85.
 Cyaxares I, 16, 73, 103, 105.
 Cybebe V, 102.
 Cybarniscus VII, 98.
 Cyclades V, 30, 31.
 Cydippa VII, 165.
 Cydonia III, 44, 59.
 Cydrara VII, 30.
 Cyllyrii VII, 155.
 Cylon V, 71.
 Cyma I, 149, 157, 165; V, 39, 123; VII, 194; VIII, 130.
 Cynaegirus VI, 114.
 Cyneas VI, 101.
 Cynesii = Cynetes II, 33; IV, 49.
 Cyniscus VI, 71.
 Cynocephali IV, 191.
 Cynosarges V, 63; VI, 116.
 Cynosura VIII, 76.
 Cynucii VIII, 73.
 Cypris II, 118.
 Cyprus I, 193; II, 162; III, 19, 91; V, 103—116; VII, 90.
 Cyprici claves, vid. Claves.
 Cypselus, Atheniensis, VI, 35, Corinthius I, 20, 114; V, 92; VI, 128.
 Cyraenis IV, 135.
 Cyrene II, 32; III, 13, 91, 131; IV, 150, 152, 154—165, 170, 186, 199, 203.
 cynus, heros, I, 167. opp., IX, 105. insula, vid. Corsica.
 yrus, avus regis Persarum, I, 111. rex Persarum, I, 46, 73, 75, 79—81, 83—85, 88, 89, 91, 107—116, 120—130, 141, 153—155, 188—191, 201—216; III, 69, 89, 160; VII, 1; IX, 122.
 Cythera I, 82, 105; VII, 235.
 Cythnus VII, 90; VIII, 46, 67.
 Cythosorus VII, 197.
 Cyzicum IV, 14, 76; VI, 33.
 Dadicae III, 91; VII, 66.
 Daedalus VII, 170.
 Dai I, 125.
 Damasithymus VII, 98. alius, VIII, 87.
 Damascus VI, 127.
 Dania V, 82, 83.
 Danae I, 91; VI, 53; VII, 60, 150.
 Danaus II, 91, 98; VII, 94. filiae eius, II, 71, 182.
 Daphnae Pelasiae II, 30, 107.
 Daphnis IV, 138.
 Dardani I, 189.
 Dardanius, urbs, V, 117; VII, 45.
 dardici IV, 166; VII, 28.
 Daritae III, 92.
 Darinus, Hyastasp., I, 183, 187, 209; II, 156, 158; III, 12, 39, 70, 82, 84—96, 101, 115, 126—129, 135, 139—141, 143, 144, 150—160; IV, 1, 7, 39, 44, 83, 85—88, 97, 118, 120, 124, 127, 131, 140—144, 166; V, 11, 12, 17, 97, 101, 105; VI, 30, 41, 43, 48, 91, 98, 111, 118; VII, 1—4, 10, 11, 64, 69, 72, 78, 82, 89, 97, 133, 194, 224.
 Xerxis fil., IX, 108.
 Daseyles I, 8.
 Daseyleum III, 120, 126; VI, 33.
 Datis VI, 94, 97, 118; VII, 88.
 Datum IX, 75.

- Daulii VIII, 35.
 Daurises V, 116, 121.
 Decelea IX, 15, 73.
 Decelus, heros, IX, 73.
 decinae V, 77; VII, 132; IX, 81.
 defectio solis I, 74; VII, 37; IX, 10.
 Deloecis I, 16, 75, 96-102.
 Delphonus IX, 92.
 Delium VI, 118; IX, 15.
 Delphi I, 14, 46, 48, 50-52, 54, 92; II, 1, 80; V, 42, 62; VII, 178; VIII, 36, 37.
 delphinus I, 23.
 Delta II, 13, 15, 16, 179.
 Delus I, 64; II, 170; IV, 33-35; VI, 97, 98; VIII, 132, 133; IX, 90.
 Demaratus V, 75; VI, 50, 61-70; VII, 3, 101-104, 209, 234-237, 239.
 Demarmenus V, 41; VI, 65.
 Democedes III, 125, 129-137.
 democratia III, 80-82; VI, 43.
 Democritus VIII, 46.
 Demonax IV, 161.
 Demonous VII, 195.
 Demophilus VII, 222.
 dentes elephantorum III, 97; concreti III, 97.
 depositum VI, 86.
 Dersaei VII, 110.
 derusiaci I, 125.
 deserta III, 98, 102; IV, 22, 40, 181.
 Deucalion I, 56.
 Diactorides, Cranonius, VI, 127; Laco, VI, 71.
 Diadromes VII, 222.
 Diana I, 26; II, 59, 83, 137, 155, 156; III, 48; IV, 33, 87, 103, 145; V, 7; VI, 138; VII, 176; VIII, 77.
 Dicaea VII, 109.
 Dicaeus VIII, 65.
 Dictynna III, 59.
 dictys IV, 192.
 Didymia oraculum VI, 19.
 Dienece VII, 226.
 Dindymene I, 80.
 Dinomenes VII, 145.
 Διομήδης ἀριστία II, 116.
 Dionysius VI, II, 17.
 Dionysophanes IX, 84.
 Dioscuri II, 43, 50, 146; VI, 127.
 Dipaeenses IX, 35.
 Dilhyrambus VII, 227.
 dithyrambus I, 23.
 Dium VII, 22.
 Doberes V, 16; VII, 113.
 Dodona I, 46; II, 52, 55, 57; IX, 93.
 Dolonci VI, 34, 35.
 dorcades IV, 192.
 Dores I, 6, 28, 56, 141, 146, 171; III, 56; V, 62, 68, 76, 86, 87; VI, 53; VII, 93, 99, 112; VIII, 31, 43, 73.
 Dorieus V, 41-46; VII, 158, 205; IX, 10.
 Doris I, 56; VIII, 31.
 Doriscus V, 95; VII, 25, 59, 105 sq.
 Dorns I, 56.
 Doryssus VII, 204.
 Dotus VII, 72.
 Δρόμος Ἀχιλλέως V, 55, 76.
 Dropici I, 125.
 Drymus VIII, 33.
 Dryopsis I, 56, 146; VIII, 31, 73.
 Dymnatae V, 65.
 Dyme I, 145.
 Dyras VII, 198.
 dysenteria VIII, 115.
 Dysorum V, 17.
 Ebenum III, 114, 97.
 ebur III, 97.
 Eebatana, vid. Agb.
 Echeerates V, 92.
 Echedorus VII, 124, 127.
 Echeurus IX, 26.
 Echestratus VII, 204.
 echidnae arabicae III, 108. semivirginea IV, 9.
 Echinades II, 10.
 echinas IV, 192.
 Edoni V, 11, 23, 124; VII, 110, 114; IX, 75.
 Eetion V, 92, 5.
 Egesaei V, 46.
 Eion VII, 25, 113; VIII, 118.
 Elaeus (Ἐλαιεύς) VI, 140; VII, 22, 33; IX, 116.
 Elatae VIII, 65.
 Elbo II, 140.
 electrum III, 115.
 Eleonius V, 43.
 elephants III, 97; IV, 191.
 Elephantiae II, 9, 17, 20, 28, 69; III, 19.
 Eleusis I, 130; V, 74-76; VI, 75; VIII, 65; IX, 27, 57, 101.
 Elis II, 160; III, 132; IV, 30, 148; VI, 127; VII, 27, 73; IX, 33, 37, 77.
 Ellopiia VIII, 23.
 Elorus VII, 154.
 ἐναγείς I, 61, 105; V, 70, 71.
 Enarees I, 105; IV, 67.
 Encheleas IX, 43.
 Eneti I, 196; V, 9.
 Enlaues VII, 132, 185, 196.
 Enipeus VIII, 129.
 Enneacranos VI, 137.
 Ἐννέα ὁδοί VII, 114.
 enomotiae I, 65.
 Eordi VII, 185.
 Epaphus II, 33, 153; III, 27, 28.
 Ephesus I, 26, 142, 147; II, 10, 148, 156; V, 54.

- Ephialtes VII, 213.
 ephori I, 65; III, 148; V, 39, VI, 63, 65, 82; IX, 9, 76.
 Epicydes VI, 86.
 Epidanus, *vid.* Apid.
 Epidaurus I, 146; III, 52; V, 82, 83; VIII, 43, 46.
 Epigoni Homeri IV, 32.
 ἐπισκοῦδισον VI, 84.
 Epistrophus VI, 127.
 Epium IV, 148.
 Epizelus VI, 117.
 Epizephyril VI, 23.
 equites Sparta VIII, 124.
 equus I, 78, 80, 189, 192, 216; II, 71; III, 84-88, 90, 106; IV, 2, 7, 22, 28, 52, 61, 72, 170, 188, 189; V, 9, 111; VI, 16, 35, 103, 125; VII, 40, 55, 57, 70, 87, 88, 114, 196; IX, 22.
 Erasinus VI, 76.
 Erechtheus V, 82; VII, 180; VIII, 44, 53.
 Eretria I, 61; V, 99; VI, 43, 94, 101, 119; VIII, 46; IX, 28.
 Eridanus III, 115.
 Erineum VIII, 43.
 Erinyes IV, 149.
 Erochus VIII, 33.
 Erxander IV, 97; V, 37.
 Erycina V, 43, 45.
 Erythea IV, 8.
 Erythrae, Boeotiae opp., I, 25; IX, 15, 19. Ioniae opp., I, 18, 142; VI, 8.
 Ἐρυθρῇ βόλος II, 111.
 Eryxo IV, 160.
 Etarchus, Ammonius, II, 52. Cretensis, IV, 154.
 Eteocles V, 61.
 Euaenetus VII, 173.
 Euagoras VI, 103.
 Eualcidas V, 102.
 Euboea IV, 33; V, 31; VII, 156; VIII, 4, 20.
 τα ἄκρα VI, 100. τὰ Κοῖλα, VIII, 13.
 Euboenses in Sicilia VII, 156.
 Euboicum talentum III, 89, 95.
 Euclides VII, 155.
 Euclithon IV, 162; V, 104.
 Euenius IX, 92-94.
 εὐεργέται *ap.* Laod. I, 67. *ap.* Persav III, 154; V, 11; VI, 29; VIII, 85.
 Euesperides IV, 117, 138.
 Eumenes VIII, 93.
 Eumenides IV, 104; IX, 97.
 Eunomus VIII, 131.
 euntchi III, 49, 92; VI, 32; VIII, 104, 105.
 Eupalinus III, 60.
 Euphemidae IV, 150.
 Euphorbus VI, 101.
 Euphorion, Aeschylus p., II, 153; VI, 114.
 Euphorion p., VI, 127.
 Euphrates I, 180, 184, 185, 193; V, 52.
 Europa III, 115; IV, 42, 45; VII, 5.
 Europa. Tyria, I, 2, 173; IV, 45, 147.
 Euryanax IX, 10, 53, 55.
 Eurybates VI, 92; IX, 75.
 Eurybiades VIII, 2, 42, 74, 142.
 Euryclides VIII, 2.
 Euryerates VII, 204.
 Euryeratides VII, 204.
 Eurydame VI, 71.
 Eurydemus VII, 213.
 Euryleon V, 46.
 Eurmachus VII, 205, 233.
 Euryphon VIII, 131.
 Eurypylus IX, 58.
 Eurysthenes IV, 147; V, 40; VI, 51, 52; VII, 204; VIII, 131.
 Eurystheus IX, 26, 27.
 Eurytus VII, 229.
 Euthynus IX, 105.
 Eutychides IX, 73.
 Euxinus pontus I, 6, 72; IV, 37, 46.
 Exampaeus IV, 52, 61.
 expiatio I, 35, 64.
 execratio III, 65.
 Fabae II, 37; VI, 109.
 faces VII, 132; VIII, 98.
 fames I, 94; II, 25; VIII, 115, IX, 118.
 feles II, 68, 67.
 ferruminatio I, 25.
 Fibula V, 87.
 flamma e simulacro VI, 82.
 foedus I, 74; III, 8, 39; IV, 70, 201; VI, 23; VII, 116, 132, 150; VIII, 120, 148, 143.
 formicae III, 102.
 forum Persis nullum I, 153.
 fossae I, 193; II, 108, 158; IV, 42; VII, 22 sq.
 funera I, 198; II, 85; IV, 71, 72; VI, 58, VII, 117.
 fustes II, 73.
 Gades IV, 8.
 Gaeon IX, 97.
 gales II, 162; IV, 180; VII, 63.
 Galepsus VII, 122.
 Gallia VII, 108.
 γάμοροι VII, 155.
 Gandari III, 91; VII, 66.
 Garamantes IV, 174, 183.
 Gargaphia IX, 29, 49, 50.
 Gananes VIII, 137.
 Gebelcizis IV, 94.
 Gela VI, 23; VII, 153-156.
 Geleon V, 66.
 Gelo VII, 145, 154-162.
 Geloni IV, 108, 123.
 Gelonus IV, 40.

- gelu IV, 28.
 genealogia II, 143.
 geometria II, 109.
 Gephyraei V, 57, 62.
 Geraestus VIII, 7; IX, 165.
 Gorgis VII, 82.
 Gergithas V, 122; VII, 43.
 Germanii I, 125.
 Γέρουρες I, 63; VI, 57.
 Gerrii IV, 71.
 Gerthas, E., IV, 19, 47, 56. locus, IV, 53.
 Geryones IV, 8.
 Getae IV, 93—96.
 Gigonis VII, 123.
 Gligamiae IV, 169.
 Gillus III, 139.
 Gindanes IV, 176.
 glacies IV, 28.
 Glaucou IX, 75.
 Glaucus, Chius, I, 25. Lac., VI, 86. Ly-
 cius, I, 147.
 Glisas IX, 43.
 Guomna II, 109.
 Gnarus IV, 76.
 Gobryas III, 70, 73, 78; IV, 132, 134;
 VII, 2, 5, 82.
 Gonnus VII, 128, 173.
 Gordias I, 14, 35, 55; VIII, 138.
 Gorgo, Laced., V, 48, 51; VII, 239.
 Gorgonis caput II, 91.
 Gorgus V, 104, 115; VII, 98; VIII, 2, 11.
 Graccia III, 106, 135, 138; VI, 98; VII,
 102, 161, 162; VIII, 47.
 Graeci I, 1, 26, 56—60, 94, 131, 133, 135,
 141, 148, 152; II, 1, 36, 49, 51—58, 80,
 109, 143—146, 154, 179; III, 1, 11,
 25, 107, 111, 139; IV, 17, 26, 51, 97,
 103, 137—139, 180, 189; V, 29—37, 58,
 92, 97, 100; VI, 9, 12, 31—33, 42, 48,
 63, 68, 81, 86, 111; VII, 1, 8—19, 32,
 53, 131—133, 137, 138, 145, 147, 148,
 153, 168, 169, 172—174, 185, 202, 206—
 fin.; VIII, 1, 4, 18, 26, 40, 43—49, 71,
 74, 84, 93, 107, 111, 121, 123, 130, 132;
 IX, 7, 10, 19, 28—30, 50, 59, 71, 79, 81,
 86, 90, 96, 102, 105, 106, 114.
 gramen in Scythia IV, 58.
 Gratiarum collis IV, 175. cultus II, 50.
 Grians IV, 150.
 gruea II, 22.
 Grynea I, 149.
 grypes III, 116; IV, 13, 27, 79, 152.
 Gygadas I, 14.
 Gygea, Macedonia, V, 21; VIII, 136.
 palus, I, 93.
 Gyges, rex Lydor., I, 8—15, 91. Myrsi p.,
 III, 122; V, 121.
 Gynopaeides VI, 67.
 Gyndes I, 189, 202; V, 52.
 Gyzantes IV, 149.
 Hæmus IV, 49.
 Haliacmon VII, 127.
 Halicarnassus I, 144; II, 178, VII, 99,
 VIII, 104.
 Halienses (Ἀλιεῖς) VII, 137.
 Halys I, 6, 28, 72, 75; VI, 52; VII, 26.
 Hamilcar VII, 165.
 Hanno VII, 165.
 Harmamithres VII, 88.
 Harmatides VII, 227.
 Harmocydes IX, 17.
 Harmodius V, 55; VI, 109, 123.
 Harpagus, Medus, I, 80, 108—116, 118,
 119, 123, 129, 162—169, 171—176. Persa,
 VI, 28, 30.
 Habae tessera (σύνθημα Ἡβης) IX, 98.
 Hebrus IV, 90; VII, 59.
 Hecataeus II, 143; V, 36, 125; VI, 137.
 Ἐκατὸν νῆσοι, vid. centum ins.
 Hector II, 120.
 Hegesander V, 125; VI, 137.
 Hegesicles I, 65.
 Hegesipyla VI, 39.
 Hegesistratus, Eleus, IX, 37. Samius,
 IX, 90, 91. Sigicensis, V, 94.
 Hegetoridas IX, 76.
 Hegias IX, 33.
 Helena II, 112 sq.; V, 94; VI, 61; IX, 73.
 Helice I, 145.
 Heliconius (Ποσειδῶν) I, 148.
 Heliopolis II, 3, 7, 8, 9, 59, 63.
 Heliysi VII, 165.
 Helle VII, 58.
 Hellen I, 56.
 Hellenium II, 174.
 Hellespontias VII, 188.
 Hellespontus IV, 38, 85, 95; V, 11; VI,
 33; VII, 33—36, 54, 95, 137.
 Hellopia (ἡ Ἑλλοπίη μοῖρα) VIII, 23.
 Helotæ VI, 58, 75, 80, 81; VII, 202, 229;
 IX, 10, 11, 28, 80.
 Hephaestienses VI, 140.
 Heracles V, 43.
 Heraclides I, 7, 13, 91; V, 43; IX, 26.
 Heraclides, Car, V, 121. Cumanus, I, 158.
 alius Cumanus V, 37.
 Heraeum oppidum IV, 90.
 Hercules I, 7; II, 42—45, 83, 113, 145;
 IV, 8, 10, 59, 62; VI, 108, 116; VII,
 176, 193, 195, 204; VIII, 131.
 Herculis columnæ II, 33; IV, 8, 42, 43,
 181, 185.
 Ἐρμῶ πόλις II, 67.
 Ἑρμηνεῖς II, 152, 154.
 Hermion VII, 6.
 Hermione III, 59; VIII, 43, 73; IX, 28.
 Hermippus VI, 4.
 Hermolycus IX, 105.

- Hermophantus V, 99.
 Hermotimus VIII, 105—106.
 Hermotybius II, 164—168; IX, 42.
 Hermus I, 55, 80; V, 101.
 Herodotus, Basilidae f., VIII, 132.
 heroes I, 167, 168; II, 44, 50; V, 114;
 VI, 38, 69; VII, 43, 117.
 Herophantus IV, 138.
 Herpyis IX, 38.
 Hesiodus II, 53; IV, 32.
 Hexapolis I, 144.
 Hiero VII, 136.
 Hieronymus IX, 33.
 Himera VI, 24; VII, 165.
ἱππαγωγὰ πλοῖα VI, 48; VII, 97.
 Hipparchus V, 55, 56; VI, 123; VII, 6.
 Hippas I, 61; V, 55, 91—95; VI, 107.
ἱπποβόται V, 77.
 Hippoclidus VI, 127—130.
 Hippoclus IV, 138.
 Hippocoon V, 60.
 Hippocrates, Gelae tyr., VI, 23; VII, 154,
 155; Megacelis f., VI, 131. Pisistrati p.,
 I, 59; V, 65. Sybarita, VI, 127.
 Hippocratides VIII, 131.
ἱππόλεω ἀκρὴ IV, 53.
 Hippolochus I, 147.
 Hippomachus IX, 38.
 Hipponeus, Calliae p., VII, 131. f., VI,
 121.
 hippopotamus II, 71.
 hircus II, 46; III, 112; IV, 187.
 Histiaea (Histiaeotis) Euboeae VII, 175;
 VIII, 23.
 Histiaeotis Thessalae I, 56.
 Histiaeus, Milesius, IV, 137—141; V, 11,
 23, 24, 30, 35, 97, 105—107; VI, 1—5,
 26—30. Samius VIII, 85. Termerensis,
 V, 37; VII, 98.
 Homerus II, 23, 53, 116 sq. IV, 29, 32;
 V, 67; VII, 161.
 Ioples V, 66.
 Iordeum I, 193.
 Iorti Midae VIII, 138.
 hospitium III, 43; V, 63.
 Hyacinthia IX, 6, 11.
 Hyacinae V, 192.
 Hyampens VIII, 39.
 Hyampolis VIII, 28, 33.
 Hyatae V, 68.
 Hybla VII, 155.
Ἰβρις VIII, 77.
 Hydarnes III, 70; VI, 133; VII, 135. El,
 illius, VII, 83, 211. Sicanus p., VII,
 65.
 Hydrea III, 59.
ῥυεννελς III, 90.
 Hylaea IV, 9, 18, 54, 55, 76.
 Hylleis V, 68.
 Hyllus, Herculis f., VI, 52; VII, 204;
 VIII, 131; IX, 26. a., I, 80.
 Hymeas V, 116, 122.
 Hymettus VI, 137.
 hymni Olenis IV, 35.
 Hypachnel VII, 91.
 Hypacryis IV, 47, 55.
 Hypanis IV, 17, 18, 47, 52.
 Hyperanthes VII, 224.
 Hyperborci IV, 13, 32—36.
 Hypernotil IV, 36.
 Hyperocha IV, 33—35.
 Hyrcanii III, 117; VII, 62.
 Hyrgis IV, 57.
 Hyria VII, 170.
 Hyroendes I, 84.
 Hysiae, opp., V, 74; VI, 108; IX, 15, 25.
 pagus Atticae, V, 74.
 Hystanus VII, 77.
 Hystaspes, Darii p., I, 209; III, 70; V,
 83; VII, 224. Darii f., VII, 64.
 hystrices IV, 192.
 Iacchus VIII, 65.
 Iadmon II, 134.
 Ialysus I, 144.
 Iamidae V, 44; VIII, 134; IX, 33.
 Iapyges (—ia) III, 138; IV, 99; VII, 170.
 Iardanus I, 7.
 Iason IV, 179; VII, 193.
 Iatragoras V, 37.
 Ibanolis V, 37, 122.
 Iberia I, 163; VII, 165.
 ibis II, 65—67, 75.
 Icarium mare VI, 95.
 Ichnae VII, 123.
 ichneumon II, 67.
 Ichthyophagi II, 19, 20, 23.
 Ida I, 151; VII, 42.
 Idanthysus IV, 76, 120, 127.
 Idrias V, 118.
 Ienysus III, 5.
 ignis III, 16; VII, 231.
 Iissus VII, 189.
 Iithyia IV, 35.
 Ithum I, 5; II, 10, 118; V, 94; VII, 41,
 43.
 Ilyrii I, 196; IV, 49; IX, 43.
 Imbrus V, 26; VI, 41.
 Immortales Gelae IV, 93—94. Persarum,
 VII, 31, 55, 83, 211.
 immortalitas animae II, 123; IV, 95; V, 4.
 Inachus I, 1.
 Inarus III, 12, 15; VII, 7.
 Indi (India) I, 192; III, 38, 99, 106; IV,
 40, 44; V, 3; VII, 65, 187.
 Indas IV, 44.
 Ino VII, 197.
 Intaphernes III, 70, 78, 118, 119.
 Intercalaris mensis I, 32; II, 4.
 Inycus VI, 23.

- to I, 1, 5; II, 41.
 Ioleus V, 94.
 Ion V, 66; VII, 94; VIII, 44.
 Iones (Ionia) I, 6, 28, 56, 76, 141-148, 169; II, 154; III, 90; IV, 98, 133; V, 28 sqq., 59; VI, 8, 31, 42; VII, 94; VIII, 22, 90; IX, 90, 104.
 Ionius sinus VI, 127.
 Iphichus IX, 116.
 Iphigenia IV, 103.
 Ipsi VII, 188.
 Irasa IV, 158.
 Irenes IX, 85.
 Is I, 179.
 Isagoras V, 66, 69-73.
 Ischenous VII, 181; VIII, 92.
 Isis II, 40, 41, 59, 61, 156; IV, 186.
 Ismaris VII, 109.
 Ismenius Apollo I, 52; V, 59; VIII, 134.
 Issedones I, 201; IV, 13, 15, 26, 27.
 Ister II, 33; IV, 47-50, 80.
 Istimus Chersonesi VI, 36. Cnidius I, 174.
 Corinthiacus VIII, 40; IX, 7, 10.
 Istria II, 33; V, 78.
 Italia IV, 15.
 Itanus IV, 151.
 Ithamates VII, 167.
 Ithamides VIII, 130; IX, 102.
 Ithome IX, 35.
 Iudices regii III, 14, 31; V, 21; VII, 194.
 Iuno I, 31, 81, 82; II, 50, 182; IX, 52, 61.
 Iuppiter I, 89, 131; V, 40; VIII, 115. *αγο-
ραῖος* V, 46. Ammon I, 182; II, 29, 42,
 54 sq., 83; III, 25. Carius I, 171; V, 66.
 Dodonaicus II, 55 sq. *ἐλευθέριος* III,
 142. *Ἑλληνίος* IX, 7. *ἐρικτιος* VI, 68.
ἐταιρεῖος I, 44. *ἐφέστιος* I, 44. La-
 cedaemon VI, 56. Laphystius VII, 197.
 Lycæus IV, 203. Olympius II, 7; IX,
 81. *οὐράνιος* VI, 56. Papæus IV, 59.
στράτιος V, 101. Thesprotius II, 56.
 Iuramenta I, 212; III, 7, 65; IV, 68, 172;
 V, 7, 74, 92, 106; VI, 68.
 Iyreus IV, 22.
Ἑκλή ἀκτῆ VI, 22.
κίσι II, 94.
Κοῖλα, vid. Cava.
Κοίλη VI, 103.
Κυλλήστis II, 77.
Κυνώ I, 110, 112, 122.
 Labda V, 92, 2.
 Labdacus* V, 59.
 Labranda V, 119.
 Labynetus I, 74, 77, 185.
 labyrinthus II, 148 sqq.
 Lacedaemonii I, 56, 65, 67-70, 82, 83,
 141, 152; III, 39, 46, 47, 54-56; IV,
 145, 149, 161; V, 29, 39, 42, 62, 63, 68,
 79, 91, 92; VI, 48, 52, 56-63, 65, 84,
 85, 105, 106, 108, 120, 129; VII, 102,
 104, 133, 137, 148, 149, 153-156, 202,
 205, 206, 208-212, 223, 226, 231, 234,
 239; VIII, 1, 2, 3, 114, 124, 142; IX,
 6-11, 19, 28, 33, 35, 54, 62, 64, 70, 71,
 73, 84, 85, 102, 106.
 Lacedaemon IX, 92, 93.
 Lacrines I, 152.
 Lada VI, 7.
 Ladaum III, 112.
 Ladice II, 181.
 Larius IV, 149; V, 43, 59.
λαμπαδοφορία VIII, 96.
 Lampito VI, 71.
 Lampo, Aegineta, IX, 78. Atheniensis, IX,
 21. Sanius, IX, 90.
 Lamponium V, 26.
 Lamprosa V, 117; VI, 37, 38.
 lana arborea III, 106; VII, 65.
 Laodamas, Aegineta, IV, 152. Eteocl. f.,
 V, 61. Phocæensis, IV, 138.
 Laodice Hyperborea IV, 33, 35.
 Laphæus Azou VI, 127.
 Lasouli III, 90; VII, 77.
 Lasus VII, 6.
 Latona II, 155.
 Laurius I, 144.
 Laus VI, 21.
 Lauger IX, 75.
 Learchus IV, 160.
 Lebedea VIII, 134.
 Lebaea VIII, 137.
 Lebedus I, 142.
 Lectus IX, 114.
λήϊτον VII, 197.
 Lemnus IV, 145; V, 26; VI, 138, 140,
 VIII, 73.
 Leones in Europa VII, 125.
 Leo Spart. I, 65; VII, 204. Troezen. VII,
 180.
 Leobotes I, 65; VII, 204.
 Leocædes VI, 127.
 Leonidas V, 41; VII, 204 sqq.; VIII, 114.
 Leontides VII, 205, 233.
 Leontini VII, 154.
 Leoprepes Lac. VI, 85. Simonidis pat.,
 VII, 228.
 Leotycheides VIII, 131. Menarei f., VI, 65,
 73, 85; VIII, 131, IX, 90 sq., 96, 98.
λεπιδωτός II, 72.
 Lepreum IV, 148; IX, 28.
 Leprosi I, 138.
 Lepus III, 108.

- Leros V, 125.
 Lesbus I, 151, 160; III, 39; VI, 31.
 Leucadii VII, 45, 47; IX, 28.
 Leuce Aele VII, 25.
 Leucon IV, 160.
 Libya II, 16, 17, 32, 158; IV, 42, 45, 181.
 Libycus mons II, 8.
 Libyes II, 50, 161; III, 13, 91; IV, 159, 168 sqq., 186 sqq.; VII, 71, 86, 165, 184.
 Liches I, 67.
 Lida I, 175.
 Ligures V, 9; VII, 165.
 Ligyes VII, 72.
 Limeneum I, 18.
 Lindus I, 144; II, 182; VII, 153.
 Linus II, 79.
 Lipaxus VII, 123.
 Lipoxais IV, 5.
 Lipsydrium V, 62.
 Lisae VII, 123.
 Lissus VII, 108.
 Locri VII, 132. Epiz. VI, 23. Opunt. VII, 203; VIII, 1. Ozol. VIII, 32.
 Lotos II, 92, 96; IV, 177.
 Lotophagi IV, 177.
 Lucina IV, 35.
 Luna I, 131; IV, 138; V, 106; VII, 37.
 Lycaretus III, 143; V, 27.
 Lycia I, 28, 173, 176; III, 90; VII, 76 sq., 92.
 Lycidas IX, 5.
 Lyeomedas VIII, 11.
 Lycopas III, 55.
 Lycophron III, 50.
 Lyeurgus Lac. I, 63 sq. Arcas VI, 127. Athen. I, 59.
 Lycus, fl. Phryg., VII, 30. Seyth., IV, 123.
 Lycus Athen. I, 173; VII, 92. Seyth. IV, 76.
 Lydians VII, 127.
 Lydia I, 7, 28, 35, 54, 74, 79, 80, 93, 94, 103, 154, 171; III, 90; V, 49, 101; VII, 74.
 Lydus I, 7, 171; VII, 74.
 Lygdamis Halic. VII, 99. Nax. I, 61, 64.
 Lyneus II, 91.
 Lysagoras Mil. V, 30. Parus VI, 133.
 Lysanias VI, 127.
 Lysimachus VIII, 79, 86.
 Lysistratus VIII, 96.
 Maceae IV, 175; V, 42.
 Macedni I, 66; VIII, 43.
 Maccilonos eorum regio V, 23; VI, 44; VII, 127; VIII, 137-140.
 Machlyes IV, 148.
 Macistius, vid. Masist.
 Macistas IV, 148.
 Μακροβίτοι III, 17.
 Macrones II, 104; III, 94; VII, 78.
 Mactorium VII, 153.
 Madyes I, 103.
 Madytus VII, 33; IX, 120.
 Maeander I, 18, 161; II, 10, 29; III, 122, V, 118; VII, 26.
 Maeandrius III, 123, 124; VII, 27.
 Maeones Cabelens. VII, 77; Lydi I, 7, VII, 74.
 Macotae IV, 123.
 Maeetes IV, 45.
 Maeotis palus I, 104, IV, 3, 57, 86, 101, 120.
 Magdolos II, 159.
 Magi I, 101, 107, 120, 128, 132, 140; VII, 19, 37, 43, 113, 191.
 Magnesia Maced. VII, 176, 183, 193. ad Maeandr. I, 161; III, 122.
 Magnotes III, 90; VII, 132.
 Μαγοδόνα III, 79.
 Malea I, 82; IV, 179.
 Malena VI, 29.
 Males VI, 127.
 Malica VII, 132, 136, 198; VIII, 31.
 Maliacus sinus IV, 33.
 Malienses, vid. Malica.
 Mandana I, 107.
 Maandrocles IV, 87, 88.
 Manes I, 94; IV, 45.
 Mantinea IV, 161; VII, 202; IX, 77.
 Mantyas V, 12.
 Mapei VII, 98.
 Maraphii I, 125; IV, 167.
 Marathon I, 62; VI, 107, 111.
 Mardi I, 84, 125.
 Mardonius VI, 43-45, 94; VII, 5, 82; VIII, 100, 113, 133; IX, 1-4, 12-15, 38, 49, 59, 63.
 Mardentes VII, 80; VIII, 130; IX, 102.
 Marea II, 18, 30.
 Mares III, 94; VII, 79.
 Marias dyni I, 28; III, 90; VII, 72.
 Maris IV, 49.
 Maron VII, 227.
 Maronea VII, 109.
 Mars II, 63 sq., 82; IV, 59-62; VII, 78.
 Marsyas, fl., V, 119. Silen., VII, 26.
 Mascames VII, 105 sq.
 Masistius VII, 79; IX, 20, 24.
 Maspili I, 125.
 Massages VII, 71.
 Massagetae I, 201, 212-16; IV, 11, 172.
 Mater Deorum I, 80; IV, 76.
 Mater Hypanis IV, 52.
 Mater Ponti IV, 86.
 Matieni montes I, 189, 202.
 Matieni I, 72; III, 94; V, 49, 62; VII, 72.
 Mausolus V, 118.
 Maxyes IV, 191.
 Mazares I, 166, 181.
 Mecistes V, 67.

- Mecyberna* VII, 122.
Molea I, 2; VII, 62.
Media, *Medi* I, 72, 91, 95 sqq.; 110, 130;
 IV, 37, 40; VI, 112; VII, 62, 210.
medici et medicina II, 84; III, 1, 129 sqq.
medimnus I, 192.
Megabates V, 32.
Megabazus VII, 97.
Megabyzus III, 70, 81, 160; IV, 143 sq.,
 V, 1, 13, 14; VII, 82.
Megacles I, 1, 59-64; VI, 125. — II, VI,
 127 sqq. — III, VI, 131.
Megastreon VII, 120.
Megadostes VII, 105.
Megapanus VII, 62.
Megara I, 59; IX, 14, 21.
Megarenses in Sicil. VII, 156.
Megasidras VII, 72.
Megistias VII, 219, 221, 228.
Melampus II, 49; IX, 34.
Melampyrgus lapis VII, 216.
Melanchlaeni IV, 20, 102, 107.
Melanippus V, 67.
Melanthus V, 97.
Melanthus I, 147; V, 65.
Melas, fluv. Thessaliae, VII, 198. *Thraciae*,
 VII, 58.
Melas sinus VI, 41.
Moles I, 84.
Meliboea VII, 188.
Meli VIII, 46, 48.
Melissa III, 59; V, 92.
Memblarius IV, 147.
Memnonia V, 53, 54; VII, 151.
Memphis II, 3, 10, 99.
Menares VI, 65, 71; VIII, 131.
Menda VII, 123.
Mendes II, 42, 46.
Mendesia praefectura II, 42, 46, 166.
Mendesii II, 42, 46.
Mendesium Nilii ostium II, 17.
Menelaus portus IV, 169.
Menelaus II, 119.
Menes II, 4, 99.
Menius VI, 71.
mensa solis III, 18, 23.
mensis intercalaris I, 32; II, 4.
Merbalus VII, 98.
Mercurius II, 51, 138; V, 7.
Mermadae I, 7, 14.
Meroë II, 29.
Mesambria IV, 93; VI, 33; VII, 106.
Messana VII, 164.
Messapii VII, 170.
Messenii IX, 35, 64.
Metapontini IV, 15.
Methymna I, 151.
Metiochus VI, 41.
Metrodorus IV, 138.
Micythus VII, 170.
Midas Phreex I, 14, 35. *Midae hort* VIII, 138.
Miletus, Milesii I, 14-22, 142, 169; II,
 33; V, 28, 36, 120; VI, 5 sqq.; IX, 67.
Milo III, 137.
Milliades, Cypseli, VI, 34-38, 103. *Milli-*
tiadis f., IV, 137; VI, 39, 109, 132, 137.
Milyas, Milyae I, 173; III, 90; VII, 77.
Minerva, Tritonidis f., IV, 180. *cum Nepitu-*
no contendit VIII, 55. *Alcia* I, 66; IX,
 70. *Assesia* I, 19, 22. *Crastia* V, 45.
Cyreneica II, 162. *Ilia* VII, 43. *Lindia*
 II, 182. *Pallenis* I, 62. *Pedasensis* I,
 175; VIII, 104. *Pallas* V, 82. *Polichos*
 I, 160. *Pronaea* I, 92; VIII, 37, 39. *Sai-*
tica II, 175. *Sciras* VIII, 93. *Sigea* V,
 85. *apud Ausenses* IV, 180. *apud Nami-*
das IV, 189.
Minox V, 46.
Minos I, 173; III, 122; VII, 169, 170.
Minyae IV, 145, 146.
Mura I, 131.
Mitradates I, 110, 111.
Mitrobates III, 120, 120, 127.
Mitylene, Mitylenasi II, 178; V, 94.
Mnesarchus IV, 95.
Mnesiphilus VIII, 57.
Mooris II, 13, 101.
Noeridis laeas II, 4, 69, 148 sq.
Moloeis IX, 57.
Molossi I, 146; VI, 127.
Molpagoras V, 30.
Momemphiti II, 163.
Mophi II, 28.
morbus femineus I, 105. *sacer* III, 33.
morborum praecipua causa II, 77.
mortuos comedunt Indi III, 38. *et Issedo-*
nes 4, 26. *terra condunt Getae* V, 4. *et*
Scythae IV, 73. *molle Babylonii* I, 198.
sedentes nepaliunt Nasamones IV, 190.
mortuorum simulacra in convivis Ae-
gyptiorum II, 78.
Moschi III, 94, VII, 78.
Mosynocci III, 94; VII, 78.
mula parit III, 153; VII, 57.
muli in Elide nulli IV, 30. *Scythia hor-*
rendi IV, 129.
Munychia VIII, 76.
mures bipedes IV, 192. *mures auxilio ve-*
niant Sethoni II, 141.
Murichides IX, 4.
muris lignei IV, 108, 123; VII, 142, 143;
 VIII, 51; IX, 65, 70.
Musaeus VII, 6; VIII, 96; IX, 43.
musici Argivi III, 131.
mustelae Libycae IV, 192.
Mycale I, 148; VI, 16; VII, 80; IX, 90,
 96, 98, 104, 107.
Mycenae VII, 202; IX, 27.
Mycerinus II, 129-134.
Myci III, 93; VII, 68.
Myconus VI, 118.
Mycephoritana praefectura II, 166.

Mygdonia VII, 123, cf. 127.
 Mylasa, Mylasenses I, 171; V, 37, 121.
 Mylitta I, 131, 199.
 Myndia navis V, 33.
 Myrcinus V, 11, 23, 124.
 Myriandrieus sinus IV, 38.
 Myrina I, 149. Myrinaei VI, 140.
 Myrmex VII, 183.
 Myron VI, 126.
 myrrha VII, 181.
 Myrsilus Candaules I, 7.
 Myrsus, Candaules p., I, 7. Gygis f., III, 122; V, 121.
 Mys VIII, 133—135.
 Mysia, Mysi I, 28, 160, 171; III, 90; V, 122; VII, 20, 42, 74.
 mysteria Aegyptiorum II, 171. Cabirorum II, 51; III, 37. Eleusinia VIII, 85.
 Mytilene I, 160; II, 178; V, 94.
 Myus, Myusii I, 142; V, 36; VI, 8.
 Naparis IV, 48.
 Nasamones II, 32; IV, 172, 190.
 Natho II, 165.
 naucerari V, 71.
 Naucratis II, 97, 178, 179; II, 135.
 Nauplius VI, 76.
 Naustrophus III, 60.
 Naxos, Naxii I, 64; V, 28, 30 sqq.; VI, 90; VII, 154; VIII, 46.
 Neapolis Aegyptii II, 91. Pallene VII, 123.
 Necos, Psammitichi p., II, 152. Psammitichi f., II, 158, 159. IV, 42.
 νεκρομαντήριον V, 92.
 Noleus IX, 97.
 Nelidae V, 65.
 Neocles VII, 173.
 Neon VIII, 32, 33.
 Νέον τεῖχος I, 149.
 Neptunus II, 50; IV, 188; VII, 129, 192; VIII, 55, 123, 129. Heliconius I, 148.
 Thamiusasadas ap. Seythas IV, 59.
 Nereides VII, 191.
 Nestor V, 65.
 Nestus VII, 109, 126.
 Neuri IV, 17, 51, 105.
 Nicander VIII, 131.
 Nicandra II, 55.
 Nicodromus VI, 88.
 Nicolaus VII, 137.
 Nilus II, 19—34; IV, 45, 50, 53.
 Ninia porta III, 155.
 Ninus I, 103, 106, 185, 193; II, 150.
 Nipsaei IV, 93.
 Nisaea I, 59.
 Nisaei equi, Nisaeus campus III, 106; VII, 40.
 Nisyrii VII, 99.
 Nitetis III, 1.

Nitocris Aegyptia II, 100. Babylonia, 185, 187.
 nitrum II, 86.
 Noë IV, 49.
 Nomades Libyes IV, 187. Sagartii VII, 85.
 Seythae I, 15.
 Nonacris VI, 74.
 Nothos VI, 100.
 Notium I, 149.
 Novem-fontes VI, 137.
 Novem-viae VII, 114.
 Nudium IV, 148.
 nummi primum a Lydiae cusi I, 94. nummi e planis III, 56.
 Nymphodorus VII, 137.
 Nysa II, 146; III, 97.
 Oarizus VII, 71.
 Oarus IV, 123.
 Oasis III, 26.
 obelisci II, 111, 170.
 Oceanus II, 23; IV, 8, 36.
 Octamasades IV, 80.
 Ocytus VIII, 5, 59.
 Odomanti V, 16; VII, 112.
 Odrysae IV, 92.
 Oea V, 83.
 Oebares III, 85; VI, 33.
 Oedipus IV, 149; V, 60.
 Oenoë V, 74.
 Oenone VIII, 46.
 Oenotria I, 167.
 Oenussae I, 165.
 Oeobazi Persae tres IV, 84; VII, 68; IX, 115, 119.
 Oeolycus I, 149.
 oeor, oeorpata IV, 110.
 Oëroë IX, 51.
 Oetaei montes VII, 217.
 Oetosyrus IV, 59.
 Olbiopolitae IV, 18.
 olene Atticae propriae V, 83. olene cremata revirescit VIII, 85. oleaginea Olympiorum corona VIII, 26.
 Olen IV, 35.
 Olenus I, 145.
 Oliatus V, 37.
 Olophrys VII, 22.
 Olorus VI, 39, 41.
 Olympia II, 166; V, 22; VIII, 26.
 Olympias VII, 206.
 Olympiodorus IX, 21.
 Olympiensi VII, 74.
 Olympus Mysiae mons I, 36, 43. Thessaliae I, 56; VII, 128, 129, 172.
 Olynthus VII, 122; VIII, 127.
 Oncaetæ V, 68.
 Onesilus V, 104—114.
 Onetas VII, 214.
 Onochonus VII, 129, 196.
 Onomacritus VII, 6.

- Onomastus* VI, 127.
Onopeltus praefectura II 166.
Ophryneum VII, 43.
Opis IV, 35.
Opis I, 189.
Opoca IV, 78.
Opuntia VII, 203.
Oraculum Abis VIII, 33. *Ammonis* I, 46;
 II, 18 et 55. *Amphiarai* I, 46; VIII, 134.
Apollinis Ismenii I, 52. *Ptoii* VIII, 135.
Bacchi VII, 111. *Branchidarum* I, 46, 92,
 157; II, 159; V, 36. *Delphicum* I, 46;
 V, 63; VI, 66. *Didymis* VI, 19. *Dianae*
 II, 83. *Dodonaeum* I, 46; II, 52 et 54.
Herculis II, 83. *Latoniae* II, 155. *Martii*
 II, 83; VII, 76. *Minervae* II, 83. *Pata-*
ris I, 182. *Thebis Aegyptiis* II, 56. *Tro-*
phonii I, 56; VIII, 134.
Orbelus V, 16.
Orchomeni *Arades* IX, 28. *Bacoli* VIII,
 34. *Minyae* I, 146.
Ordessus IV, 48.
Orestes I, 67 sq.
Oresteum IX, 11.
Orgeus VII, 118.
orgia Cereris V, 61.
orgyia mensura II, 5 et 149.
Oricus portus IX, 93.
Oricus Scythia IV, 78.
Orithyia VII, 189.
Orneatae VIII, 73.
Oroetes III, 129 sqq.
Oromedon VII, 98.
Oropus VI, 100.
orosangae III, 154; V, 11; VI, 29; VIII, 85.
Orphica instituta II, 81.
Orsiphantus VII, 227.
ὀρθιος νόμος I, 24.
Orthocorybantes III, 92.
Orus II, 144.
oryes IV, 192.
Osiris, v. Bacchus.
Osea I, 56; VII, 128 et 129.
ostracismus VIII, 79.
Otanes Pharnaspis f. III, 67 sqq., 80, 83,
 141 sqq. *Xerxis socer* VII, 40 et 61.
Otanes V, 25 sqq., 116, 123.
Otaspes VII, 63.
Othryades I, 82.
Othrys VII, 129.
oves Arabicae III, 113. *soli sacrae* IX, 93.
Ozotae VIII, 52.
Pactolus V, 101.
Pactya VI, 36.
Pactyes I, 153, 154, 157—160.
Pactyes, Pactyca III, 93 et 102; IV, 44;
 VII, 67 et 85.
Padaei III, 99.
Paeoniensis pagus I, 60.
Paeonia, Paeones V, 1, 13, 98; VII, 113,
 124, 185.
Paeoplae V, 15 et 113.
Paesus V, 117.
Pacti VII, 110.
Paeum VI, 127.
Pagusae VII, 198.
Palaeestina, Syri Palaeestina I, 105; II, 104
 et 106; III, 5; VII, 89.
Palenses IX, 28.
Pallena VII, 123; VIII, 126.
palmae IV, 172 et 182; VII, 69. *palmenum*
vinum I, 194.
Pamnisus VII, 129.
Pammon VII, 183.
Pamphyli I, 28; III, 90; VII, 91.
Pamphyli Sicyonii V, 68.
Pan II, 46, 145, 146; VI, 106.
Panathenaea V, 56.
Panaetius VIII, 82.
Pandion I, 173.
panis e loto II, 92. *e palmae fructu* I, 193.
e zea II, 77.
Pangaeus V, 16, VII, 112.
Pandonia I, 148.
Pantonium I, 143 et 148; VI, 7.
Panionius VIII, 105.
Panites VI, 52.
Panopenses VIII, 34 et 35.
Panormus I, 157.
Pantagnotus III, 39.
Pantaleon I, 92.
Pantares VII, 154.
pantherae IV, 192.
Panthialaei I, 125.
Panticapes IV, 18, 47, 54.
Pantimathi III, 92.
Pantites VII, 232.
Papaeus Iuppiter IV, 59.
Paphlagones I, 6, 28, 72; III, 90; VII, 72.
papraes pisces V, 16.
Papremis II, 59, 63, 71; III, 12. *Papre-*
mitana praefectura II, 165.
Parabates V, 46.
Paralatae IV, 6.
Parapotamii VIII, 33.
parasanga II, 6; V, 53; VI, 42.
Paretaceni I, 101.
Paricani Medii III, 92; VII, 86. *alii* III, 94.
Paris, v. Alexander.
Parium V, 117.
Parus III, 88; VII, 78.
Parnassus VIII, 27 et 32.
Paroreatae IV, 148; VIII, 73.
Parthenius fl. II, 104.
Parthenius mons VI, 105.
Parthi III, 93 et 117; VII, 66.
Parus, Paril V, 28 et 31; VI, 133 et 135,
 VIII, 67 et 112.
Pasargadae I, 125; IV, 167.
Pasicles IX, 97.

- Pataici III, 37.
 Pataicus VII, 134.
 Patara I, 182.
 Patarhemis II, 162.
 Patirampbes VII, 40.
 Patizeithes III, 61 sqq.
 Patrenses I, 145.
 Patumus II, 158.
 Pausanias IV, 81; V, 32; VIII, 3; IX, 10, 21, 46, 53, 60, 78, 82.
 Pausicae III, 92.
 Paustiris III, 15.
 Pedasus, Pedasenses I, 175; V, 121; VI, 20; VIII, 104.
 pediculi IV, 109 et 168.
 Pedienses VIII, 33.
 Peithagoras, v. Pithag.
 Pelasgi I, 56, 57, 146; II, 51; V, 26 et 64; VI, 137, VII, 42 et 94; VIII, 44.
 Pelens VII, 191.
 Pelius mons IV, 179; VII, 129.
 Vella VII, 123.
 Pellens I, 145.
 Peloponnesus, Peloponnesii I, 56 et 69; VII, 137 et 233; VIII, 31 et 73; IX, 73.
 Pelops VII, 8 et 11.
 Pelusium Nili ostium II, 17 et 154; III, 10.
 Venelope II, 145 et 146.
 Peneus VII, 20, 128, 129, 173, 182.
 Pentapolis Dociensium I, 144.
 Penthylus VII, 195.
 Percalos VI, 65.
 Percote V, 117.
 Perdiccas V, 22; VIII, 137 sqq.
 Pergamum Priami VII, 43.
 Pergamus Pierum VII, 112.
 Perialla VI, 66.
 Periander I, 20 et 23; III, 48 et 50 sq.; V, 92.
 Pericles VI, 131.
 Perilaus IX, 103.
 Perinthus, Perinthis IV, 90; V, 1 et 2; VI, 33; VII, 25.
 perioeci VI, 59; IX, 11.
 perpherees IV, 33.
 Perriaebi VII, 128, 132, 173.
 Persae I, 71, 89, 125, 133 sqq., 171; V, 18, 33 et 49; VI, 19; VII, 61, 81, 84, 114, 150, 223; IX, 16, 24, 80, 107, 122.
 immortales VII, 83 et 211.
 Perses VII, 61 et 150.
 Persens II, 91; VI, 54; VII, 61 et 150;
 Persel specula II, 15.
 Persidae I, 125; III, 65.
 Petra V, 92.
 Petrae Trachinae VII, 198.
 Phacodyma III, 68 et 69.
 Phaenippus VI, 121.
 Phagres VII, 112.
 Phalerus V, 85; VI, 116; VIII, 66 et 91; IX, 32. Phalerenses V, 63.
 Phanagoras VII, 214.
 Phanes III, 4 et 11.
 Pharandates VII, 79; IX, 76.
 Pharbaethitana praefectura II, 166.
 Pharenses I, 145.
 Pharnaces VII, 86; IX, 41.
 Pharnaspes Cyri socer II, 1; III, 2. Olanis p. III, 68.
 Pharnazathres VII, 65.
 Pharnuches VII, 83.
 Phaselis II, 178.
 Phasis I, 2 et 104; II, 103; IV, 37, 38, 45, 86; VI, 84.
 Phayllus VIII, 47.
 Phageus IX, 26.
 Phenens VI, 74.
 Pherendates VII, 67.
 Pheretima IV, 162, 202, 205.
 Pheron II, 111.
 phials in balteis Scytharum IV, 10.
 Phidippides VI, 105.
 Phidon VI, 127.
 Phigalensis VI, 83.
 Philaeus VI, 35.
 Philagrus VI, 101.
 Philaon VIII, 11.
 Philis III, 60.
 Philippos Crotoniata V, 47. Macedo VIII, 139.
 Philistus IX, 97.
 Philitis II, 128.
 Philocyon IX, 72 et 85.
 Philocyprus V, 113.
 Phila IV, 178.
 Phlegra VII, 123.
 Philus, Philiassii VII, 202; IX, 28.
 Phocaea, Phocaenenses I, 80, 142, 152, 163 sqq.; II, 106, 177, 178; VI, 8, 11, 17.
 Phocaenenses I, 146; VII, 176, 212, 217; VIII, 27 sqq.; IX, 17 et 31.
 Phoebeum templum VI, 61.
 Phoenices I, 1 et 105; II, 44, 101, 112; III, 19 et 107; IV, 42; V, 58 et 89; VI, 47; VII, 23, 34, 44, 89; VIII, 90. Carthaginienses II, 32; IV, 197; VII, 163.
 Phoenicia II, 44 et 116; III, 126; IV, 138.
 phoenix avis II, 73.
 Phoenix Rav. VII, 176 et 200.
 Phormus VII, 182.
 Phraortes Deiocis p. I, 96; — — I, 75 et 102.
 Phrataguna VII, 224.
 Phriconis I, 149.
 Phrixiae IV, 148.
 Phrixus VII, 107.
 Phronima IV, 154.
 Phryges I, 28 et 72; II, 2; III, 90; VII, 73.
 Phrynichus VI, 21.
 Phrynon IX, 15.
 Pithiotis, Pithiotae I, 56; VII, 132.
 Phya I, 59.

- Phylacus VIII, 39. Samius VIII, 83.
 Phyllis VII, 113.
 Pieria, Pieres VII, 112, 131, 177, 185. Pie-
 ria pix IV, 195.
 Pigres Car VII, 98. Paeon V, 12.
 Pidorus VII, 122.
 Poincerna III, 34.
 Pindarus III, 38.
 Pindus I, 56; VII, 120.
 Pinus VI, 37.
 Pirene V, 92.
 Piromis II, 143.
 Pirus I, 145.
 Pisa II, 7.
 Pisistratidae V, 63 et 99.
 Pisistratus Hippocrantia f. I, 59—64; V, 65;
 VI, 35 et 103. — Pisistratus Nestoris f.
 V, 65.
 Pistrix Croesi I, 51.
 Pistyrus VII, 109.
 Pitana opp. Aeol. I, 149. Lac. III, 55.
 Pitauates λόχος IX, 53.
 Pithagoras V, 46.
 Pitiacus I, 127.
 pix IV, 195.
 Pixodarus V, 118.
 Placia I, 57.
 Plataeae, Plataeenses VI, 108, VIII, I, 41,
 50; IX, 23, 28, 53 sqq.
 platanus aurea VII, 27 et 31. platanetum
 V, 119.
 Platea IV, 151—153, 156, 169.
 Plinthetes sinus II, 6.
 Plistarchus IX, 10.
 Plistorus IX, 119.
 Plynus portus IV, 168.
 Posciles IV, 147.
 Poeni, v. Carthage.
 Pagon VIII, 42.
 Poliades IX, 53.
 Polichnitae VII, 170.
 polus II, 109.
 Polyas VIII, 21.
 Polybus V, 67.
 Polycrates Samius III, 39, 44, 54, 120 sqq.
 Polycriti duo VI, 50; VIII, 92 et 93.
 Polydectes VIII, 131.
 Polydorus Lac. VII, 204. Theban. V, 59.
 Polymnestus IV, 150 et 155.
 Polynices IV, 147; VI, 52; IX, 27.
 ponte iunctus Bosphorus IV, 83 et 87. Eu-
 phrates I, 186. Hellespontus VII, 36. Ister
 IV, 89—97. pontis armamenta VII, 25;
 IX, 115 et 121.
 ponticum arbor IV, 23.
 Porata s. Pyretus IV, 48.
 porinus lapis V, 62.
 Porthmen IV, 12 et 45.
 Posideum III, 91.
 Posidoniana I, 167.
 Posidonius IX, 71 et 85.
 Potidaea VII, 123; VIII, 126—129.
 praesepe Mardonii IX, 70.
 Praesii VII, 170 et 171.
 Prasias V, 16.
 Praxilaus IX, 107.
 Praxinus VII, 180.
 pretium captivi duae minae V, 78; VI, 79.
 Prexaspes III, 30, 33, 34, 62, 66, 74. alius
 VII, 79.
 Priamus I, 4; II, 120; VII, 43.
 Priene I, 15, 142, 161; VI, 8.
 Prinotadas V, 41.
 Procles Epidaurius III, 50 et 52. Eacrysthe-
 nis frater IV, 147; VI, 51 et 52; VIII,
 131.
 Proconnesus IV, 14; VI, 33.
 Prometheus IV, 45.
 Propontis IV, 85.
 Proserpina VIII, 65.
 Prosopitis II, 41 et 165.
 Protesilaus VII, 33; IX, 176.
 Proteus II, 112—116.
 Protothyes I, 103.
 prytanes naucrarorum V, 71.
 prytaneum I, 146; VI, 139, VII, 197.
 Prytanis VIII, 131.
 Psammenitus III, 10, 13, 15.
 Psammis II, 160.
 Psammitichus I, 105; II, 2 et 151 sqq. alius
 VII, 7.
 Psylli IV, 173.
 Psyllales VIII, 76 et 95.
 Pieria I, 76.
 Ptoum VIII, 135.
 pudenda circumcidunt Aegyptii alique II,
 36, 37, 104.
 puerorum amores I, 135.
 purpurarius IV, 151.
 Pylae, v. Thermop.
 Pylagori VII, 213 sq.
 Pylis I, 147; V, 65.
 Pylus Elidis opp. IX, 34. Lac. VII, 168.
 pyramides II, 8, 124, 125, 127, 128, 134,
 136, 148.
 Pyrene II, 33.
 Pyretus IV, 48.
 Pyrgus IV, 148.
 Pythagoras Milesius V, 126. Samius IV, 95.
 Pythagorica instituta II, 81.
 Pytheas Abderita VII, 137. Aegineta VII,
 181; VIII, 92; IX, 78.
 Pythermus I, 152.
 Pythia V, 62; VI, 66.
 Pythii Lacedaemoniorum VI, 57.
 Pythius VII, 27—29, 38, 39.
 Pytho I, 154.
 Pythogenes VI, 23.
 Quinqueremis sacra VI, 87.

Feditus Alexandri ex metallis V, 17. Atheniensium VII, 144. Persici imperii III, 90 sqq. Thasiorum VI, 46.
rhadinace VI, 119.
Rhampsinitus II, 121 et 122.
Rhegium, **Rheginus** I, 166 et 167; VII, 170.
Rhenea VI, 97.
Rhodope IV, 49; VIII, 116.
Rhodopis II, 134 et 135.
Rhodus II, 178; VII, 153. mare **Rhodium** I, 174.
Rhoecus III, 60.
Rhoeteum VII, 43.
Rhypes I, 145.
 rosae sexagenorum foliorum VIII, 138.
Rubrum mare II, 8, 158, 159; IV, 39.

Sabaco II, 137, 138, 139, 152.
Sabyllus VII, 154.
Sacae I, 153, III, 93; VII, 64.
sacerdotes Aegyptiorum II, 37.
sacrificia Aegyptiorum II, 39 et 40. **Croesi** I, 50. **Lacedaemoniorum** VI, 57. **Periandri** V, 92. **Persarum** I, 132. **Scytharum** IV, 60 et 61.
Sadyattes I, 16 et 18.
Sagartii I, 123; III, 93; VII, 85.
Salis urbs II, 28, 59, 163, 170. **Saitana praefectura** II, 165. **Saitani reges** II, 169.
Saiticum ostium Nili II, 17.
sal nativus IV, 53. e lacu VII, 30. **salis colles** IV, 181, 182, 183. e **sale domus** IV, 185.
Sala VII, 59.
Salamis VIII, 56; VII, 166; VIII, 84 sqq. **Cypri urbs** IV, 162; V, 104.
Salmydessus IV, 93.
Samius III, 55.
Samothracia, **Samothracae** II, 51; VI, 47; VIII, 90. **Samothracia castella** VII, 108.
Samus, **Samii** I, 79 et 142; II, 148; III, 26, 39, 46, 54, 60, 139 sqq.; VI, 22; IX, 90 et 99.
san I, 139.
Sana VII, 22 et 123.
Sanacharibus II, 141.
sandalium **Persei** II, 91.
Sandanis I, 71.
Sandoces VII, 194.
Sappho II, 135.
Sarangae III, 93 et 117; VII, 67.
Sardanapalus II, 150.
Sardes I, 7, 15, 84, 86; V, 101 et 103.
Sardinia, **Sardi** I, 179; V, 106 et 124; VII, 165.
Sardonium linum II, 105. mare I, 166.
Sarpedon I, 173.
Sarpedonium VII, 58.
Sarta VII, 122.
Saspirus I, 104; III, 94; IV, 37 et 40; VII, 79.

Sataspes IV, 43.
Satrae VII, 110 et 111.
satrapiae Persarum I, 192; III, 83 sqq.
Sattagydae III, 91.
Saulius IV, 76.
Sauromatae IV, 21, 43, 110 sqq., 117.
Seacus V, 60.
Scamander V, 65; VII, 42.
Scamandronymus II, 135.
Scaptosyle VI, 46.
schoenus II, 6 et 8.
Sciathus VII, 179, 182, 183; VIII, 7.
Seidrus VI, 21.
Seiona VII, 123.
Scironis via VIII, 71.
Sciton III, 130.
Seius IX, 49.
Scolopoeis IX, 97.
Scoloti IV, 6.
Scolus IX, 15.
Scopadae VI, 127.
Scopasia IV, 120 et 128.
 scriptura duplex **Aegyptiorum** II, 37. scripturae veteris apud Graecos monumenta V, 58—61. occultae specimina V, 35, VII, 239.
Scyllae I, 57.
Scylas IV, 78—80.
Scylax Caryandensis IV, 44. **Mindius** V, 35.
Scyllias VIII, 8.
Seyrius VII, 183.
Seymiadae IV, 93.
Scythia IV, 10.
Scythae, **Scythia** I, 15, 37, 103; II, 103; 4 passim; VI, 84; VII, 64.
Scythas **Cous** VII, 163. **Zanclaeus** VI, 21 et 24.
Sebennytica praefectura II, 166. **Sebennyticum ostium Nili** II, 17.
Seldomus VII, 98.
Selinuntii V, 46.
Selybria VI, 33.
semen genitale nigrum III, 101.
Semiramis I, 184.
semita ad Thermopylas VII, 216.
Sepia VI, 77.
Sepias VII, 183, 186, 188, 191, 195.
sepulera Aegyptiorum II, 136. **Alyattus** I, 93. **Apriae** II, 169. **Helles** VII, 58, 10.
Labyrinthus II, 148. **Nitocridis** I, 157.
Scytharum IV, 127.
sepultura regum Lac. VI, 58. **Scytharum** IV, 71 sqq. **Thracum** V, 8.
Serbonis II, 6; III, 5.
Seriphii VIII, 46 et 48.
Sermyla VII, 122.
serpens arcis custos VIII, 41. **serpentis alati** II, 75 et 76; III, 107 et 109. **cornuti** II, 74; IV, 192; **lovi sacri** II, 74.
Serrheum VII, 59.

- servi Argivorum VI, 83. Seytharum IV,
 2, 3, 72. servorum asylum II, 113.
 sesamum I, 193.
 Sexostria II, 102 sqq.
 Sestus IV, 143; VII, 33; IX, 114.
 Sethon II, 141.
 Sicania VII, 170.
 Siccas VII, 98.
 Sicinnus VIII, 75 et 110.
 Sicyon, Sicyonii V, 67 et 68; VI, 92; IX, 29.
 Sidon II, 116, III, 136. Sideniae nares VII,
 99, 100, 128.
 Sigeum V, 65 et 94. promont. IV, 38.
 sigilla I, 195; VII, 69.
 sigma I, 139.
 Sigmnae V, 9.
 Silenus VIII, 138. Marasas VII, 26.
 sillicypria II, 94.
 silphium IV, 169 et 192.
 simiae IV, 104.
 Simonides V, 102; VII, 228.
 Sindi, Sindica IV, 28 et 86.
 Sindus VII, 123.
 Sings VII, 122.
 Sinope I, 76; II, 34; IV, 12.
 Siphauts, Siphoni III, 57 et 58; VIII, 46
 et 48.
 Sols VIII, 62. Sirita VI, 127. Paenonia
 VIII, 115. Siropaeones V, 15.
 Sironitres VII, 68 et 79.
 Siromus Cyprinus V, 104. Tyrius VII, 96.
 Sisamnes V, 25. alius VII, 65.
 Sisimaces V, 121.
 sisyrna VII, 67.
 Sitalces IV, 80; VII, 137.
 Sitionia VII, 122.
 Sinph II, 172.
 smaragdus III, 41.
 Smerdis Cyri I, III, 30 et 65. Magni III,
 61 sqq.
 Smerdomenes VII, 82 et 121.
 Smila opp. VII, 123.
 Smindyriades VI, 127.
 Smyrna opp. I, 14, 16, 149.
 Sogdi III, 93; VI, 66.
 sol Africam circumnavigantibus dexter IV,
 42. matutinus apud Indos ardentissimus
 III, 104. tollis obscuratus VII, 226. solis
 cursus mutatus II, 142. fons IV, 181.
 imago aurea II, 132. mensa III, 18. soli
 sacra faciunt Massagetae I, 212 et 216.
 Numidae IV, 188. Persae I, 131. oves
 sacrae IX, 93. solem exsecrantur Ats-
 tantes IV, 184.
 Soli, Solii V, 110 et 115.
 Soloeis II, 32, IV, 43.
 Solon I, 29 sqq.; II, 177; V, 113.
 Solym I, 173.
 somnia nulla Atlantum IV, 184. e somniis
 responsa IV, 172; VIII, 134. memorabilia
 Artabani VII, 17 et 18. Astyagis I, 107
 et 108. Croesi I, 34. Cyri I, 209. Cambysis
 III, 30. Datis Persae VI, 118. filiae Poly-
 cratis III, 124. Hippiae VI, 107. Xerxis
 VII, 12, 14, 19.
 Sophanes VI, 92; IX, 73-75.
 sophista I, 29, IV, 95.
 sororis matrimonium III, 31.
 Sosicles V, 92.
 Sosimenes VIII, 82.
 Sostratus IV, 152.
 Spaco I, 110.
 Spargapises I, 211; IV, 78.
 spasmo medetur urina hirci IV, 181.
 Spercheus VII, 198 et 228.
 Sperthias VII, 134-137.
 Spendalenses IX, 15.
 spu IV, 27.
 stadium, argyria, cubitus, pes II, 149.
 Stagirus VII, 115.
 stannum III, 115.
 stalhmi inter Ephesus et Susa V, 52.
 Stantoris lacus VII, 58.
 Stenoclerus IX, 64.
 Stesagorus VI, 34, 38, 103.
 Stesenor V, 113.
 Stecilaus VI, 114.
 stigmata V, 6; VII, 233.
 Stratis IV, 138; VIII, 132.
 Struchates I, 101.
 struthiones IV, 175 et 192.
 Stryme VII, 108 et 109.
 Strymon I, 64; V, 13 et 23; VII, 24 et
 113; VIII, 115.
 Strymonias ventus VIII, 118.
 Strymonii VII, 75.
 Symphalis VI, 76.
 styrax III, 107.
 Styrenses VI, 107; VIII, 1 et 46; IX, 28.
 Styx VI, 74.
 subulei ap. Aegyptios II, 47.
 successio in regnum III, 2; V, 42; VI, 52,
 65; VII, 3.
 Sunium IV, 99; VI, 87, 115.
 sus II, 14 et 47; IV, 63 et 186.
 Susa I, 188; IV, 83 et 91; V, 49 et 52,
 VII, 239. Memnonia V, 53 et 54; VII,
 151.
 Syagrus VII, 153 et 159.
 Sybaria V, 44; VI, 21 et 127.
 Syene II, 28.
 Syennesis I, 74; V, 118; VII, 98.
 Sylei campos VII, 115.
 Syloson III, 39, 139, 141 sqq.
 Syme I, 174.
 Syracusae VII, 155 sqq.
 Syrgia IV, 123.
 Syria II, 12 et 116; III, 5. Palaestina III,
 91; IV, 39; VII, 89. Syri circumcidi-
 untur II, 104.
 Syri Cappadoces I, 72 et 76; III, 90; V,
 49; VII, 72.

Syril I. c. Syril VII, 63.
Syrtes II, 22 et 150.

Tabalus I, 154.
Tabiti IV, 59.
tabulae geographicæ IV, 36; V, 49.
Tachompo II, 29.
Taenarus I, 23 et 24; VII, 168.
Talaus V, 67.
talentum Babylonicum et Euboicum III, 89.
tali I, 94.
Talthybius VII, 134 et 137.
Talthybiadae VII, 134. cf. VI, 60.
Tamynae VI, 101.
Tanagra, Tanagraei V, 57 et 79, IX, 15 et 43.
Tanais IV, 20, 21, 45, 100, 123.
Tanitana praefectura II, 166.
Tarentum, Tarentini I, 24; III, 138; IV, 99; VII, 170.
Targitaus IV, 5.
Tarichaeae Canobicae II, 113. Pelusiaca II, 15.
Tartessus I, 163; IV, 152 et 192.
Tancheira IV, 171.
Tauri, Taurica IV, 3, 20, 99, 103.
Taxacis IV, 120.
Taygetus IV, 145.
Tearus IV, 90 et 91.
Teaspes IV, 43; VII, 79; IX, 76.
Tegea, Tegeatae I, 65; VI, 72 et 105; VII, 170 et 202; IX, 25, 26, 35, 70.
Teii I, 169; VI, 8.
Telamon VIII, 64.
Teleboae V, 59.
Telecles Samius III, 41; Lac. rex VII, 204.
Telesarchus III, 143.
Telines hierophanta VII, 153.
Tellinidae IX, 37.
Tellias VIII, 27.
Tellus I, 30.
Telmessenses I, 78.
Telus VII, 153.
Telys V, 44.
Temenidae VIII, 138.
Temenus VIII, 137.
Temnus I, 149.
Tempe VII, 173.
Tenadus I, 151; VI, 31.
Tennus IV, 33; VI, 97; VIII, 82.
Teos I, 142 et 168; II, 178.
Teres IV, 89; VII, 137.
Terillus VII, 165.
Termerensis V, 37.
Termilac VII, 92.
terrae universae descriptio IV, 36—45.
partes extremae II, 33; IV, 13 et 49.
terra dea I, 131; IV, 89.
tessera militaris IX, 98. tesserae Indus I, 94.

Tethronium VIII, 33.
Tetramnestus VII, 98.
Teuci IV, 191; V, 13 et 122; VII, 4 et 43.
Teuthrania II, 10.
Thales I, 74, 75, 170.
Thamanaei III, 93 et 117.
Thamasius VII, 194.
Thamimasadas IV, 59.
Thaunyras III, 15.
Thasus, Thasii II, 44; VI, 28, 44, 46, 47, VII, 108 et 118.
Theasides VI, 85.
Thebae Aegyptiae I, 182; II, 3, 15, 45, 56; III, 10; IV, 181. Thebana praefectura II, 42 et 166. Boeotiae, Thebani 46, 49, 52; V, 79; VI, 108; VII, 202, 235; VIII, 134; IX, 31, 41, 67, 86.
Thebe V, 80.
Thebes campus VII, 42.
Themiscyra IV, 86.
Thendson IV, 154.
Themistocles VII, 143, 144, 173; VIII, 19, 22, 56, 74, 79, 83, 108, 111, 124.
Theocydes VIII, 65.
Theodorus I, 51; III, 41.
theogonia I, 132; II, 53.
Θεολ unde dicantur II, 52.
Theomestor VIII, 85; IX, 90.
theophania I, 51.
Theopompus VIII, 131.
Thera, Theracii IV, 147, 148, 150, 156.
Therambus VII, 123.
Therapne VI, 61.
Theras IV, 147 et 148.
Therna opp. VII, 121, 127, 129, 179, 181.
Thermaeus sinus VII, 121. VIII, 127.
Thermodon Hux. Boeotiae IV, 110; IX, 43. Cappadociae II, 104; IV, 86; IX, 2.
Thermopylae VII, 175 et 176, 184, 202.
Theron VII, 165.
Thersander Polynicis f. IV, 147; VI, 5.
Orchomenus IX, 16.
Thesens IX, 72.
thesmophoria II, 171; VI, 16.
Thespiac, Thespienses V, 79; VII, 202, 226; VIII, 50 et 75; IX, 30.
Thesprotia V, 92; VII, 176; VIII, 47.
Thessalia, Thessali I, 57; VII, 6, 30, 12, 172, 176, 198; VIII, 27 et 30; IX, 3 et 89.
Thessalus V, 46.
Thestes IV, 159.
Thetis VII, 191.
Thimbitana praefectura II, 165.
Thons VI, 138.
thoës IV, 192.
Thonis II, 114.

- thoraces Aegyptiaci I, 135; linei II, 182; III, 47.
 Thorax IX, 1 et 58.
 Thoricus pagus IV, 99.
 Thornax I, 69.
 Thracia, Thraces I, 168; II, 103; IV, 74, 83, 99; V, 2, 3, 6 sqq.; VI, 33; VII, 110 et 185; VIII, 115 sqq.; IX, 89. in Asia I, 28; III, 90; VII, 75.
 Thrasylbulus I, 20-22; V, 92.
 Thrasycles IX, 90.
 Thrasycleus IX, 58.
 Thrasylus VI, 114.
 Thriasius campus VIII, 65; IX, 7.
 thus III, 107.
 Thyia VII, 178.
 Thyni I, 28.
 Thyrea I, 182; VI, 76.
 Thyssagetae IV, 22 et 123.
 Thyssus VII, 22.
 tiara III, 12; V, 49; VII, 61; VIII, 120.
 Tiarantus IV, 48.
 Tibareni III, 94; VII, 78.
 Tibisti IV, 49.
 Tigranes VII, 62; IX, 96. cf. 102.
 Tigris I, 189; V, 52; VI, 20.
 tilones pisces V, 16.
 Timagenides IX, 38 et 86.
 Timagoras VII, 98.
 Timander IX, 69.
 Timareta II, 55.
 Timesithens V, 72.
 Timesius I, 168.
 Timines IV, 76.
 Timo VI, 134 et 135.
 Timon VII, 141.
 Timonax VII, 98.
 Timoxenus VIII, 128.
 Tiryas, Tiryntii VI, 76, 77, 78; VII, 137; IX, 28.
 Tisamenus Eleas IX, 33-35. Thersandri f. IV, 147; VI, 52.
 Tisander Hippoclidis p. VI, 127 et 129.
 Isagorae p. V, 66.
 Tisias VI, 136.
 Titacus IX, 73.
 Tithaeus VII, 88.
 Tithorea VIII, 32.
 Titormus VI, 127.
 Tmolus I, 84 et 93; V, 101.
 Tomyris I, 205, 212, 214.
 Torone VII, 22 et 122.
 Trachea Chersonesus IV, 99.
 Trachis opp. VII, 199, 201, 203. Trachinia VIII, 31. Trachinii VII, 175 et 176. Trachiniae petrae VII, 195.
 tragici chori V, 67.
 Trapezus VI, 127.
 Traspies IV, 6.
 Trausi V, 4.
 Traus VII, 109.
 Triballicus campus IV, 49.
 tribus Atticae V, 66 et 69; VI, 131. Sicyoniae V, 68.
 Triopium I, 174; IV, 38.
 tripodes I, 92; IV, 179; V, 59-61; VIII, 82; IX, 81.
 Tritaenses I, 145.
 Tritantaechnes Artabani f. VII, 82 et 121; VIII, 26. Artabazi f. I, 192.
 Tritenses VIII, 33.
 Triton IV, 179. Triton fluv. et Tritonius lacus IV, 178 et 191.
 Troezen, Troezenii VII, 59; VIII, 41; IX, 28.
 Troglodytae IV, 183.
 Troia, Troas, bellum Troianum II, 118; IV, 191; V, 13, 26, 122; VII, 171.
 Trophonius I, 46; VIII, 134.
 tycta ap. Persas IX, 110.
 Tydeus V, 67.
 Tymnes V, 37; VII, 98.
 Tyndaridae IV, 145; V, 75, IX, 73.
 Typhon II, 156. III, 5.
 Tyras IV, 11, 47, 51, 82.
 Tyrtaeus IV, 61.
 Tyrodiza VII, 25.
 Tyrrhenia, Tyrrheni I, 94, 163, 166. Tyrrheni in Thracia I, 57.
 Tyrus II, 44. Tyrii II, 112.
 Vaccae Isidis sacrae II, 41. caro vaccarum IV, 186.
 vates Nasamonum IV, 172; Scytharum IV, 67.
 Velia I, 167.
 Venus I, 103, 131, 199; II, 41 et 112; III, 8. IV, 59 et 67.
 vespertiliones IV, 183.
 Vesta IV, 59.
 via sacra VI, 34.
 vinum palaeum I, 193 et 194, II, 86; III, 20. ex hordeo II, 77. e loto IV, 177.
 viperas III, 108 et 109.
 virgines I, 196; IV, 117, 168, 189; V, 6.
 vita humana LXX annorum I, 32. LXXX III, 22.
 vitia aurea VII, 27.
 vivos defodere III, 35; VII, 114.
 Umbri I, 94; IV, 49.
 Volsci, v. Helisyci.
 Urota III, 8.
 ursi II, 67; IV, 191.
 Uti III, 93; VII, 68.
 Vulcanus II, 3, 99, 101, 121, 147, 176; III, 37; VIII, 98.
 vulpanseris II, 72.
 Xanthippus VI, 131 et 136; VII, 33; VIII, 131; IX, 114 et 120.

HEROD. II.

24

Xanthus, Xanthii I, 176.

Xenagoras IX, 107.

Xerxes I, 183; VI, 98; VII et VIII passim;

IX, 108 sqq.

Xuthus VII, 94.

Zancle, Zancaei VI, 23; VII, 154 et 16

Zaueces IV, 193.

zegeries IV, 192.

zeira VII, 69.

Zeuxidamus VI, 71.

Zona VII, 70.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΚΙΝΗΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

000

FR

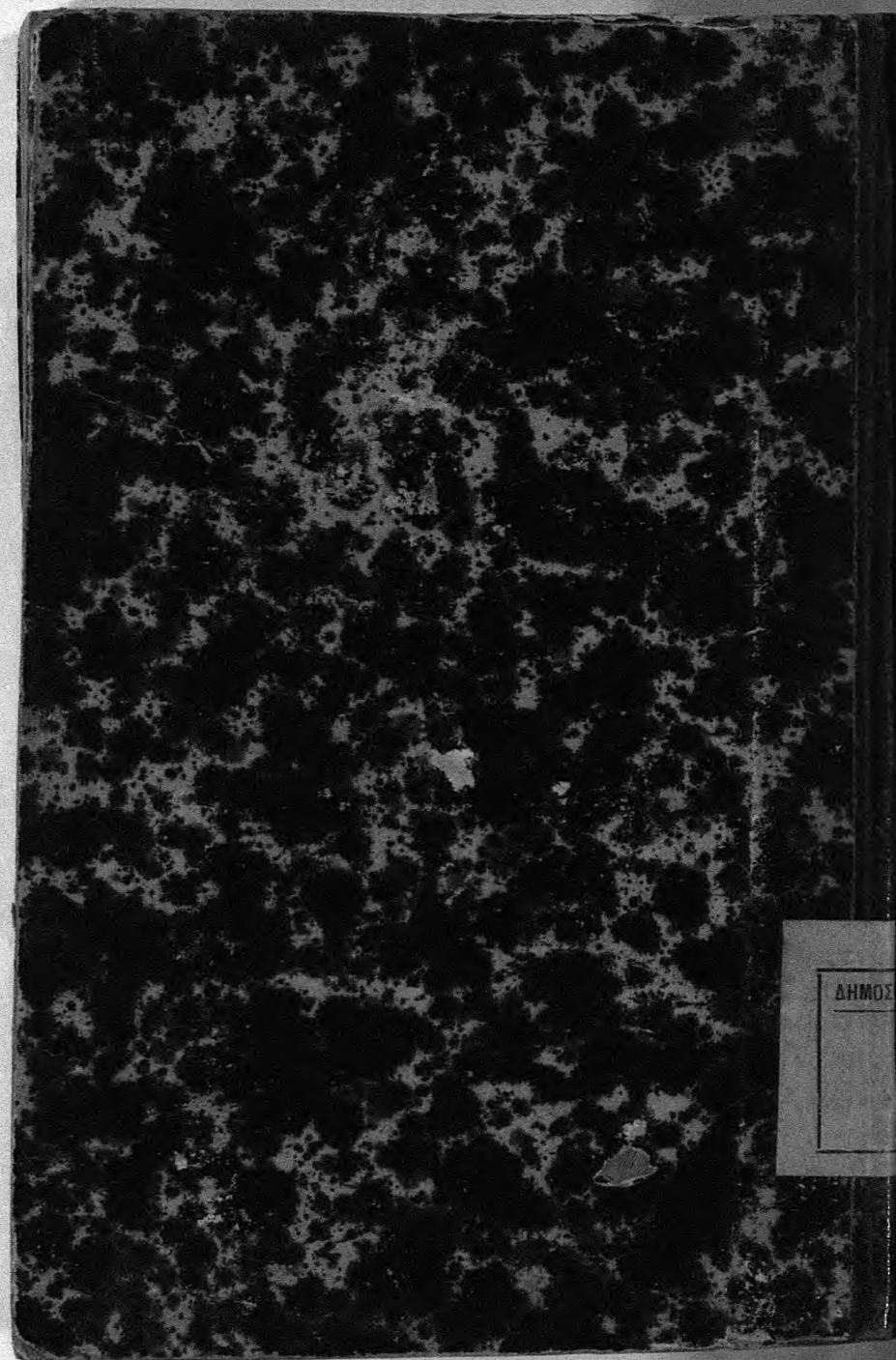
Προβότου, Μοῦσαι.

ἀριθ. χρ. 7486

Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ & ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας